REGÉLŐ

Szépművészeti Első Magyar

FOLYÓIRAT.

Ötödik Évi Folyamat.

1837-ki

Első Kötet.

Alapitá és szerkezé
Röthkrepf Gábor.

Kehlman Kő metsz.

BIBLIOTH. REG. SCIENT. UNIVERSIT. HUNGARICAE.

1.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap januarius 1jén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Coburg-Koháry herczeg.

(Ferdinand portugali herczeg képével.)

Az ugy nevezett szász herczegségeknek egyik nevezetesbbike a' coburg-gothai, mellynek mostani uraikodója, az erneszti ágból származott Erneszt herczeg, született 1784. jan. 2-kán. — Ezen herczegi ház nevezetes egybekötésben áll az europai fejdelmekkel; mert az emlitett uralkodó herczegnek nénje 's legidősebb testvére Juliana (most Anna Feodorowna) az 1831-ki jun. 27-kén meghalálozott orosz nagyherczegnek Konstantinnak hitese volt. Most schweicz országban lakik, Bernhez közel, Elfenauban.

Ernesztnek 4-dik 's legfiatalabb testvére Leopold (született 1790. dec. 16.) 1816-ki maj. 2-kán Sarolta valesi herczegasszonyt, IV-dik György angol király leányát, vette-el; ez azonban 1817. nov. 6-kán meghalván megsemmisité azon szép reményt, mellyet az angol nemzet Leopold herczegre épitett. Azonban az angol uralkodó házzal tett ezen rokonsága eszközlé leginkább, hogy — miután 1830-ban a' németalföldi déli tartományok az északiaktól elszakadván külön országgá alakultak, 's belga ország nevet vettek-fel — 1831-ki junius 4-kén Leopold választaték ezen uj országnak királyává, ki jul. 21-kén Brüsselben, a' fővárosban, letevén az elejébe szabott esküt, elkezdé fejdelmi méltóságát gyakorolni; következő évi aug. 9-kén pedig egybekelt I-ső Lajos Fülöp franczia király leányával Louise, Maria, Theresia, Sarolta, Isabellával (szül. 1812. apr. 3-kán), ki 1835. apr. 9-kén Leopold koronaörököst szülé.

Ferdinand, Erneszt coburg-gothai uralkodó herczegnek 2-dik testvére 's öcscse, cs. kir. fővezér-helyettes (F. M. L.), Maria Theresia, 's az orosz cs. sz. György 4-dik osztálybeli, kir. porosz veres sas 1-ső osztálybeli, a' szász királyi gyémánt korona, 's kir. hannoveri Guelph rendjének vitéze, a' 8-dik számú magyar huszár ezerednek tulajdonosa — született 1785-ki marcz. 28-kán. Az ausztriai birodalomban katonai szolgálatba lépvén 1805-ki háború alkalmával már

Blankenstein huszárezredében alezredes volt, 's 1813—1814-ki háborúkban jeles tettei következésében vezérőrnagy (G. M.) lön. — 1816-ki jan. 2-kán kelt egybe az 1826. jun. 27-kén meghalálozott Kohary Ferencz József magyar herczegnek egyetlen gyermekével Antonia Maria Gabrielával, ki 1797. jul. 2-kán született, 's atyja holta után ennek nagy terjedelmű jószágait nyeré örökségül, minek emlékezetére háladatos férje Coburg-Kohary nevet vön-fel. — Ezen házasságból származott legidősebb fijok

Ferdinand, Ágoston, Ferencz Antal (szül. 1816. oct. 29-kén) szülőinél neveltetett Bécsben Dietz professor ur ügyelése alatt. A' német nyelven kivül sajátjává tevé a' latin, franczia, angol, olasz, portugal, és magyar nyelvet is, mellyeken folyvást és ékesen beszél. Hogy magyar nyelven valóban jól beszél, bizonyitja a' következő eset. Midőn 12 éves korában édes anyjának egyik magyar uradalmát meglátogatná, a' helységek előbbkelői a' szolgabiró által német nyelven üdvözölték őt: mire a' fiatal herczeg érzéssel teljes, tiszta folyású magyar nyelven adá feleletét. — Miután a' portugali királyné, II-dik Maria da Gloria, Dom Pedro brasiliai császárnak, és 1-sö hitesének Leopoldina cs. kir. főherczegnének leánya (szül. 1819. apr. 4-kén) első férjét, Ágoston Leuchtenbergi herczeget, kivel 1835. jan. 26-kán kelt egybe, már azon évi marcz. 28-kán nem reménylett halál által elveszté, második férjeül választatott a' dicsért Ferdinand, Coburg-Kohary Ferdinand fija, 's az egybekelés nagy pompával ment végbe 1836-ki apr. 9-kén Lissabonban, hol uralkodó hitesének befolyásával az ország hadseregének fővezérévé választatott, melly méltóságról azonban a' belső villongásoknak közepette lemondott. Kevés hibázott, hogy ő is, mint hitesének első férje, a' heves égöv változataihoz nem szokva, halálos betegség áldozatja nem lön, mitől azonban magával vitt ügyes orvosának segedelmével megmentetett. Mit szül reá nézve az országos zsibongások folyvást tartó zavara, mellyek között a' szilárd férjfias lélekébrenséget fentartani 's a' nemzet szeretetét magának leköteleznì nem kevés mértékben tudja, a' fátyolba burkolt időnek kifejlése bizonyitandja csak.

Ibrahim életéből töredék.

Midőn Ibrahim a' mostani egyptusi alkirálynak fija férjfikorba lépett, legelső föltétele vala Mahomed sirjához menni. Édes anyja drága gyöngyökkel teljes kalárist akasztván nyakába parancsolá fijának, hogy azt a' próféta sirjánál tegye-le. Ajtatosan végzé ő ezen parancsot, maga kincséből is legdrágábbakat vivén a' sirhoz, hol egyszersmind felfogadta, hogy minden rabszolgáját szabadon ereszti, bort és

más szeszes italt nem iszik, gazdagon osztván alamisnákat. De bebizonyitá a' Görögökön, hogy mind ezek hiúságból 's nem szivből eredének. Merre fordult, sem kisdednek sem asszonynak nem kegyelmezvén, rendre gyilkolta őket, 's a' szép classicai görög országból vérpatakot csinált. A' Vechabiták — kik Mahomet vallásúak ugyan, de minden czerimoniát tiltanak a' vallásban, elveik miatt gyülöletesek levén Mahomet egyéb követői előtt, — legkegyetlenebb ellenséget találtak Ibrahimban, ki egész Abyssiniáig üzte őket. Redid tartománya maradt még, mellyben a' Vechabiták szabadabban lélekzettek. Itt is rajtok ütvén Ibrahim a' fővárost Derajeb-et ostromlá. A' Vechabiták feje nem várta az ostrom végét, capitulált, és megnyitá neki a' város kapuit, sőt ön magától fogságba ment, csak azon kikötéssel, hogy feleinek és hadának megkegyelmezzen. Ibrahim ezt megigérte, és felfogadta, hogy mi bántásuk sem lesz: de alig ért Abdalla Supud (a' fővezér) Kairóba, azonnal Konstantinápolba küldetett; Derajeb elpusztittatni parancsoltatott, 's a' fák is kicsavartattak töveikből. Ibrahim ekkor is fogadást tevén azt be is teljesité. Ararat hegyére ment, és 3000 juhot áldozott. (Bővebben lásd: Histoire de l' Egypte sous le gouvernement de Mahomed Aly. Tom. II.)

A. J. J.

ELBESZÉLÉS.

Szerelem szerelemért.

Várkövi Gyula — Patakynak.

Fényhegy 1812. Negyedhó.

Három évi távul lét után ismét vissza térheték kedves szülötte földemre. Mint férjfi először szorithatám fiúi mellemhez a' hű anyai szivet, kinek áldása szeliden lengett körül a' messze távulban, és az egyszerűség 's végtelen jóság szent lakának e' mélyen érzett dobogásai legünnepélyesebben szentelték-föl szivemet az erős, rendithetlen erénynek. Patakym! legdrágább barátja lelkemnek, te egyetlenem, ki mindent tudsz, mindent értesz, mi csak e' kebelben véghez megy, örömest mondom neked, hogy boldog vagyok, olly boldog, hogy azt hiszem, jelenléteden kivül egyebet nem kivánhatok.

De hadd közölnöm jelen állapotomat, hogy érezhesd ön magad, mennyire megfelel hatásköröm legkedvesb vágyaimnak.

Mint ez előtt három héttel H.....t elhagyám, hol a' tudományok végtelen mezején együtt haladánk, hol minket olly barátság lánczа füzött öszve, mellyet semmi földi hatalom szét nem bonthat — midőn a' szép földtekének e' kedves helyétől elválék, a' tőled 's mind azon kedveseimtől, kiknek barátságuk éltünket szépiték, elszakadá-

a

son érzett fájdalmamat csak ama remény enyhité, hogy megzavart vidámságomat majd föllelhetem szerető anyám karjai közt.

Gondolatim sokkal inkább foglalatoskodtak veled 's minden téged környezőkkel, hogysem a' feslő tavasz báj-kecseitől annyira föl-emelő szép természet, a' pompás tájak, mellyeken keresztül vitt haza térő utam, reám jótékony hatással lehettek volna, 's valódi vágygyal tekinték utazásom végnapjain a' mind inkább közeledő jól ismert hegyekre.

Midőn végre az előttem kedves Fényhegy magosan felnyuló grófi kastéljával — melly goth stylben épitve egy árnyas bokrokkal koszorúzott hegytetőről barátságosan néz-le — a' távulból mutatta magát, midőn itt, vidám gyermekségem 's kora ifjúságom szeretett néző helyén, a' drága atyai házat megláttam, midőn előmbe szaladó anyám mély megindulással szerető karjaiba zárt Istennek hálát adva, ki hat szeretett gyermeke közül ez egyet megtartá öregsége gyámolául — o Patakym! ekkor ismeretlen kéj érzése futá-el keblemet; 's midőn ezen asszony korán elhunyt atyámnak setét zöld bodzával árnyéklott és a' halavány hold rezgő sugáritól gyöngén megvilágitott sirhantjához vezetett, az itt kedves gyermekei közt szunnyadozóhoz, kiknek éltök virágát kora halál tépte-le; midőn e' pillanatban szelid érzéssel keblére vont, — o barátom! ekkor olly innepélyesen esküvém hűséget az erénynek, hogy ez létemmel sem szünhetik-meg.

Következő napon anyám a' grófi családnak mutatott-be, melly csak távul létem alatt költözött ide, de szives nyájasság által mind azoknak szivét megnyeré, kik szerencsések voltak társalkodási körükbe tartozhatni.

Hála-érzettel menék jó anyámtól már elbeszélt jóságuk meghallásáért, magamat e' derék család jó akaratjába ajánlandó. Olly szivesen fogadtattam, hogy kevés percz mulva leirhatlan jól érzém magam' e' nemes körben, és szives meghivásuk teljesitését — látogatásomat ismételni — örömest igérém. Majd mindennap vagyok itt, 's a' szives barátság, melylyel jó anyámat 's engem' megtisztelnek, nyilván bizonyitja becsültetésemet.

Itt létem 10-dik napján a' gróf e' kellemes ajánlást tevé, hogy ezután, mint gyermekei nevelője, legyek tagja a' családnak, mellyben mindig olly szerencsésnek érzem magam', 's hol már négy nap óta meghonosodtam. Érzem hivattatásom fontosságát, melly rakva bár terhes kötelességekkel, de olly hatás-kört nyit, melly mindig leghőbb vágyaim tárgya volt.

A' gróf és szeretetre méltó nője azon ember iránt, kinek kezei közé bizták szeretett gyermekeik lelke 's szive képzését, mind olly jósággal és barátsággal viseltetnek hozzán, millyet csak mivelt lelköktől

várhatni. — Nevendékeim — 8 és 9 éves — fiak, kiknek tiszta keblök az iparon, engedelmességen, és jótéten kivül más előjogot nem ismer; a' nagyobbik, Ödön, kevessé heves, de a' szelid anya, eddigi nevelője, már szenvedélyeit nagyobbára ész hatalma alá hajtva derék alapot vetett nekem. Gyula a' kisebbik, gyöngéd érzésű, valója egész kedvességével rajtam függ, 's e' mindent szerető csendes lelket kormányozni leirhatlan gyönyörömre válik.

Ezeken kivül van a' grófnak még egy leánya is, kiről, mint anyja eleven képmásáról, mindenki szeretettel szóll; tanulás végett egy nénjénél mulat B—ben.

Barátságosan ékesitett szobáimból messze szép a' kilátás, 's egy hársfa, mellynek illatozó virágait ablakomból majd elérhetem, meghitt szomszédom.

A' gróf könyvtára, rakva jelenkorunk és a' mult időnek jobb honi és külföldi költőivel, a' vizsgálódó vágyát kielégiti; okosan van gondoskodva a' gyönyörűségek változtatásairól is. De legszebb öröme szivemnek anyám itt léte; őt naponként láthatom, és szeretete, melly annyi veszteségek által búsitott élte estjét általam nyájasan deriti-föl, megnevezhetlen becsű reám nézve.

O vajha illy nagy elégedésre 's tiszta boldogságra mindig méltó maradhatnék, ez egyedüli czélja törekvésemnek. Hogy irántam barátságod soha ki nem alszik, mélyen érzem: de hogy Patakym iránt az enyim sem fog soha meghülni, hadd még egyszer átkiáltanom a' messze távulból. Élj olly boldogul, mint jó szived megérdemli, 's mint leghőbb vágyaim ohajtják. (*Folytatása következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Sanct Marino.

Ezen köztársaság olasz országban csak egy városbul áll, melly 1200-dik esztendő óta szabadságban él. Addison különösen dicséri azt.

Ezen városka egy magos sziklán fekszik. Lakosai csak 5000-en vannak. A' pápa birtoka körülveszi ezen kis közönséget, és talán annak is köszönheti tartós fenmaradását; mert nehéz bevenni ezen kis várost, mellyhez csak egy uton férhetni. — Támadása ezen közönségnek valóban különös. Valami Marino nevű szent az V. században azon hegyre költözött, hol most a' város van, olly szándékkal, hogy ott magánosan élhessen. Jótevősége, és szentes életének hire arra birták akkori birtokosnéját ezen földnek, hogy azt szent Marinonak ajándékozza. Az Isten kedveltjének személye több embert kecsegtetett oda. És ime! meglett a' köztársaság.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Időjárat. Valamint a' kemény hideg és hó mult évi oct. végén 's nov. elején erősen ránk ijesztett, éppen ugy vigasztalt-meg a' szinte egész novemberés decemberben tartott lágy majd esős majd sürü büdös ködös idő. Éjenként csak ritkán mutatkozván kevés gyenge fagy, utszáink egy folytában sárosak. Karácson böjtjén kevés havunk volt, melly a' reá következett 's dél tájban heves napsugarak által nagy részint hamar elolvadt. Karácson napja lágy 's többnyire, borús volt. Igy tehát kemény telet már nem igen várunk. Jégtelen Dunánkon álló hajóhidunk, ámbár a' nov. végén volt nagy szélvész némi akadályt okozott, még áll, 's fenntartja a' két város közösködését ezen inkább tavaszi mint téli időjárat alatt.

INNEPLÉS.

Uj esztendő napja Parisban — Éppen délfelé járt az idő, midőn az uj esztendő első napján elhagyám lakásomat, hogy az ostromló szerencse-kivánók elől magamat elrejtsem, 's mindennapi szokásom szerint Vivienne utszába menjek. Kilépvén a' tornácz alul, a' város-piaczon mindent innepies rendben találtam; a' gyümölcsárusnék narancsaikat csinosan elrendezék, 's maguk is vasárnapi köntöst öltének-fel; az égett mandolák és czukros alakok a' pont-neuf előtt levő fa-sátorokban nagy számmal valának, 's előttek a' gyermekek tarka csoportokban kérő tekintettel köszöntgeték az arra menő urakat 's asszonyságokat, kik néha megértvén szerencse-kivánságaik alatt lappangó titkos ohajtásaikat, pénzt valának kegyesek ajándékozni a' versmondóknak. A' két sorban álló 's különféle czukorművel, aranyzott diókkal, viaszgyertyákkal megterhelt fenyő-ágak kellemes tekintetet adának a' gyermek-vásárnak. Ennek végén a' lombok mögött elrejtve 's a' híd oldalához támaszkodva fedetlen fővel ült egy vak koldus; előtte feküdt az üres kalap, melljén pedig egy tábla függött, mellyen uj esztendei köszöntése, 's alamizsna-kérés valának feljegyezve. Hirtelen két sou-t veték kalapjába, 's olly sebesen folytatám utamat a' hidon, mennyire csak lehete a' tolongó népcsoport között előre haladnom.

A' louvre kijárása előtt levő térre jutván, itt csinos batárokat és hintókat olly nagy számmal találtam, hogy két lovagőrnek elég munkába került azoknak rendbe állitása. Az urak és asszonyságok azokbul St. Honoré utszában kiszállottak, 's az uj esztendei ajándékok vétele miatt Giroux Alphons boltjába tértek. Ennek bejárásán két rendőr állott eleintén csupán a' vásárlók figyelmének gerjesztése végett, későbben pedig a' népnek tolongása tevé jelenlétöket szükségessé. Elbámulék, midőn az emberek rendkivüli sokaságát magában a' tárban megszemléltem, hol az ó esztendőnek utósó három hetében 'naponként egybegyülnek a' Parisiak különféle alakú divat-portékákat 's drágaságokat vásárlani, mellyekkel ismerőseiknek uj esztendei ajándék gyanánt kedveskedni szoktak. Giroux boltjait valóságos bazarnak lehet nevezni, hol mindenféle műtárgyak, nevezetességek, bútorok, képek, játékok, könyvek, szóval mind azon tárgyak feltalálhatók, mellyekkel kicsint vagy nagyot az uj esztendő első napján meglepni akarnak a' finom izlésü Francziák. A' szép és fényes Paris e' napon sokkal szebb és fényesebb, mint egyébkor. Akár merre néz az ember, mindenhol pompát, fényüzést 's drágaságot lát, 's minduntalan felgerjed a' birtok-vágy kedvlében. A' palais

royalt ekkor legdrágább innepies öltözetében szemlélhetni; arany és drágakő a' legnagyobb mennyiségben csillog belsejében, 's az osztályait elfoglaló néptömeg bámulva tekinti a' sok drága öltvényeket, és komor kiváncsisággal tudakozódik mindenki birtokosának nevérül.

A' látogatási jegyek átaljános költséget okoznak e' napon, 's tulajdonosaik méltósága, hivatala, sorsa szerint különféle alakban szoktak megjelenni. A' dandyk (piperőczök) jegyei angol irást, a' gazdagoké goth, a' tudós osztálybelieké romai betüket viselnek. A' színészek 's művészek jegyeit különféle mű-jelek, u. m. álorczák, trombiták, vésők, 's ecsetek diszesitik. A' dámák látogató jegyeinek pézsma vagy más kellemes szaga van, 's aranyozott szegélyek különzik őket a' többiektül; a' közönséges polgárok egyszerű vésett vagy kőre edzett jegyeket küldözgetnek szét, mellyek uj esztendő napján hópiheként hullnak a' házakba. Azonban olly családoknál, mellyekkel barátságos viszonyban állnak a' Parisiak, személyesen szokták köszöntéseiket kijelenteni.

Valóban nem szeretnék Parisban családatya lenni; olly férjfiú t. i. ki ezen városi társas élet körében felsőbb fokra emelkedék, 's a' fényes világ szokásai szerint rendeli-el életmódját. Jaj ennek uj esztendő napján. Feleség, gyermekek, férjfi-és asszony-cselédek, számos egyéb hizelkedő szolgák 's idegen emberek minden másod perczben adakozásra, az az — olly szokásra emlékeztetik őt, mellynek tüstént hódolnia kell, ha továbbá is az ugy nevezett nemesebb rendűek sorába akar számittatni.

A' középrendűek adakozása csupán a' szükséges tárgyak, u. m. kalapok, köpönyegek, kesztyűk, mellények, kendők 's egyéb hasonlók ajándékozására van szoritva. Ha a' családatya egyszersmind altisztje valamellyik rendőr-osztálynak, akkor ebéd felett egy csinos üveg pohár nyujtatik neki ajándékban, mellyre különféle hadijelek, csillagok, 's keresztek vannak bevésve. A' kisebb hivatalbeliek, narancscsal, virágokkal, czukrozott gyümölcsökkel kedveskednek ön és szomszédjaik gyermekeinek. Az idős nyugalmazottak házi asszonyaik leányát egy szekrénynyel lepik-meg, mellyből (felnyitván azt) macskabőrbe burkolt ördögöcske ugrik-ki. Egyátaljában idegen, vagy honos, uj esztendő napján csak arrul gondoskodik, mivel kedveskedjék legalább azon embereknek, kiknek szives indulatját, vagy szolgálati készségét továbbá is fenntartani szükségesnek tartja ön megelégedése biztositására. (*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Rémitő szerencsétlenség. Arnsbergből irják, hogy ott egy fiatal ember, mesterségére nézve kovács, ki három évvel ez előtt valamelly elmebeli bajban szenvedett, de ismét meggyógyittatott, nehány hét óta otthon vala látogatóban, midőn előbbi baja ismét mutatkozott. Orvosok tanácsára békóba tették, mi őt minden veszedelemtől megőrizné. De közönségesen, ha a' baj soká tart, egykedvűek kezdenek iránta lenni az emberek, mi itt is bebizonyodott. Aug. 29-kén délután a' háznak minden lakója eltávozott, csak egy öreg ángy hagyatott felvigyázatra az őrültnél. Ez, alkalmasint az őrült kérései által megindittatva, őt békójából felszabaditá. A' felszabadult azonnal sulykot ragadott, ét szabaditónéját ugy fejbe csapá, hogy ez halva rogyott össze. Sógor asszonya negyed éves fiacskájával karján éppen e' pillanatban lépett-be, 's látván a' rémitő tettet, azonnal a' kert felé futott; de még nem éré-el az ajtót, midőn az őrült fejbe csapá, 's az asszony lerogyott; kis fiacskája hasonló sors

ra jutott. Ezzel meg nem elégedve a' dühös őrült a' tüzhelyen ülő szomszéd asszonyt szintén agyba sujtá, 's egy oda sietö hölgygyel hasonlót vala teendő, ha hátulról egy erős férjfi-kar meg nem fogja. A' szerencsétlen gyilkos alkalmasint többet nem gyilkoland. Igen nagy zár alatt tartatik a' törvényszéknél.

EMLÉKMONDÁS.

Szerencse.

A' szerencse lábhegyen jár,
'S mély homályba rejti magát,
Elrepül mint egy kis madár,
Hol áruló szemeket lát.

GR. TELEKI FERENCZ.

Az emberi élet nem egyéb, mint egy szünet nélküli megcsalt remények, kijátszott fáradozások, 's eldült munkálódások rövidebb vagy hosszabb láncza. GR. SZÉCHENYI ISTVÁN után —

Veszteség. E' földön nincs keservesebb, mint veszteni; 's minden gyönyöreinknek határa még is ez.

B. EÖTVÖS JÓZSEF után S. Karolina.

Nemzeti ölelés. Van az emberi szivben egy érzés — az egész honnak szivbe-fogadása, egy nemzeti ölelés, melly mennyei ihletként futja által a' szivek rejtekeit, lelket melegitve. Ez viszen embert emberhez, honfit honfihoz, barátot polgárt egymáshoz; 's ez azon érzés, melly teremt, idéz elő, alapit nagyot, jót, dicsöt; valamint üdvös a' jelenben, ugy elnyujtandó áldás sugarait a' késő utókorra. Ez azon érzés, melly valamint kifejezhetlen nemes és gyöngéd, szintolly boldogitó, de ritka is; melly csak nemes lélekben lélezhet, 's előbb utóbb kivivja a' nép sorsa boldogságát is.

B. JÓSIKA MIKLÓS.

Hasonszórejtvény.

(Homonyme.)

Igy nevezik néhol, ha mi egybekötözve csomóban
Fekszik, vagy ha lefügg; melly terem is, ha növény.
Gyapju, arany, sőt tűz, vagy szalma viselheti mellék
Névre, ha bár minden táj nem is ejti-ki azt.
Ám de szüret táján sokat is hallod, gunyolólag
Vagy dicsekedve a' száj mennyire tartja becsét.
Szépeden is látod, ha negéddel környezi arczát,
És kecsesen mosolyog báj-szeme lombjai közt.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: hajlék.

Figyelmeztetés. E' folyóirat elkésett t. pártfogójai az ezen évi lapokat még megrendelhetik, 's az első számtól veendik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

2.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön januarius 5kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Szerelem szerelemért. *(Folytatás.)*

Fényhegyi Laura — Theréznek.

Fényhegy 1812. Hatodhó.

Drága lélek! hatőled elválásomat, melly most még uj, és nagyon fáj, majd az idő 's isméti megláthatásod reménye lecsendesiti, akkor egészen boldog leszek.

Kedves Terézem! Csak a' barátságunkban együtt élt órák élénk emléke deritheti-föl bús érzeteimet, mellyeket tőled elválásom okoza, midőn szüléim akaratja a' feledhetlen D—ből, hol anyád 's olly sok jó ember van, most barátságosan mosolygó Fényhegyünk magányába visszahivott. Drága szüléim 's kedves rég nem látott testvéreim ölelő karjai hatalmas orvosai valának a' sebnek, mellyet szivemen az elválás ejtett. Jó szüléim gondossága már első beléptemet is kellemessé törekvék tenni.

A' várba vezető fölmenet gazdagon volt ékesitve virág-füzérekkel; a' kapunál házunk minden szolgái hangos éljennel 's nem tettetett öröm kifejezésével fogadtak, mi az érző szivnek olly jól esik!

Most örvendve szaladtak előmbe kedves testvéreim; én a' szekérből ki — ölelő karjaikba — 's innen szeretett szüléim melljére dültem, kiknek könnyes szemök belső megindulásukat hiven tükrözé. — „Kedves Laurám! — szóllt legdrágább anyám — mennyire boldogit ez ohajtva várt pillanat. Leányom! légy barátném, mint én barátnéd leszek örökké.“

„Hozott Isten itt honodban, hol rég ohajtva váránk, hol szeretet, egyesség élted rózsa-korát még szebbé törekednek tenni!“ tevé hozzá atyám egész szivességgel.

Mélyen megindita e' szives elfogadás, mit még némelly gyöngéd gondossággal készitett meglepetések emeltek.

Igy többek köztt szobám egészen uj izlés szerint volt butorozva, pompás festvényekkel 's egy drága zongorával — mellyhez támasztám tőled ajándékozott hárfámat — és egészen izlésem szerint válogatott

könyvtárral. Ablakomban Flora legkecsesb gyermekei illatoznak, 's kedves madarkáim közbe közbe fölséges változatokat zengenek.

Megérkezésem estjén a' vár izléssel volt kivilágitva, 's engem a' váratlan öröm lepett-meg, hogy itt környékbeli ismerőseim számos társaságát láthatám, 's közttek fél éjen át vig kedvvel tánczolhaték.

Mind ezen jó emberek között leginkább örültem a' derék Várkövi tanácsnokné viszont láthatásán, kinél már mint gyermek olly örömest valék, 's kinek szelid és kedves valójában mindig olly sok vonzó volt reám nézve. E' derék asszonyságot nagyon boldoggá teszi egyetlen fijának jelenléte, ki egy időtől fogva testvéreim tanitója, 's tőlek és szüleimtől szerfölött becsültetik. Atyám dicséri mivelt nagylelkét; én kétszeresen örvendek társaságának, minthogy remélhetek tőle még holmi tudnivalókat tanulhatni, miután anyám kivánságára örömest megigéré, hogy engem hangászat, festészet 's több más szép tudományokban utasitani fog. Ezen Várkövi 22 éves ifjú; szép termete, lélekteljes szemei kellemes hatást tesznek, 's társalkodása, mint jó anyám mondá, igen kedves és ohajtott. — Remélhetem tehát, hogy e' szeretetre méltó tanitóm a' mi b—i öreg iskola-filozofunkat egy kissé meg fogja homályositani.

O Terézem! midőn ezeket irom, gondolatim olly élénken lengenek körül, hogy lelkemben magamat melletted gondolom biztos pamlagunkon. De most végeznem kell, 's keblemben ismét megujul hozzátok, különösen hozzád irányzott vágyam. Ah olly örömest vallom-meg neked, hogy gyakran némi ürességet érzék e' kebelben. Én itt olly jól érzem magamat, olly boldog vagyok; de helyzetem minden kedvessége mellett is gyakran akaratom ellen titkos bú fog-el! Nem tudom, csak hozzád vonzó vágy, vagy tőletek kedveseimtől elválásom fájdalma — vagy — o! csak egyszer borulhatnék Terézem hű keblére, karjai közt csak egyszer sirhatnám ki magam'; Istenem! mint megnyugtatna ez!

Szeretett barátném! egyesitem buzgó kéréseimet szüleimével, hogy téged, jó anyádat, mindig jó kedvű bátyádat, kinek most ezer köszöntést küldök, 's ha lehetséges, mind két barátnénkat Marit és Ninát e' nyáron jó sokáig láthassuk nálunk. Jelenlétetek paradicsommá változtatná a' szép regényes Fényhegyet, 's én mindenem' oda adnám, csak titeket itt boldoggá tehesselek!

Terézem! teljesitsd-be hő kérésemet, 's tedd boldoggá Laurádat nem sokára megörvendeztető jelenléteddel!

Várkövi Gyula — Patakynak.

Fényhegy 1812. Nyolczadhó.

Igaztalanul bánsz velem kedves Patakym, ha leveleim számához méred örök lánggal égő szeretetemet, melly keblemet irántad heviti! — Életed olly gazdag történetekkel, hogy neked sokkal több közleni valód van sorsod felől, mintsem én csendes egyszerű, de olly nagyon boldog állapotom felől irhatok.

Állapotod 's viszonyaid olly fontos ügyekhez lánczolnak, hol hatásodtól sok ezreknek boldog- vagy boldogtalansága függ, mig én egyetlen de derék család körében azon egyszerű szép czélra törekszem, hogy két szivet alakitsak erény és fölvilágositás által; olly fáradtság, melly maga magát jutalmazza, 's minek teljesitése szivemnek olly jól esik. — O Patakym! vajha fáradtsággal átküzdött napod estjén — mit te szomorú magányban 's üresség̀ben töltesz — átlenghetne a' messze távulból e' nyugodt csendes béke, melly itt mindnyájunkkal közös! Mindenikünknek van naponként tenni valója, mi soha sem válik terhessé; mert bölcs változatossággal van elrendelve, édesitve olvasás, hangászat, társas mulatozás, vagy a' zavartalan jó kedv-fűszerezte esti kellemes sétálások által. — Valódi patriarkális életet élünk, nem gondolva korunk nagy történeteivel, mellyek künn a' nagy világban mennek véghez.

A' barátság szent] kötelessége szóllit-föl, hogy tégedet is egész lelkemből kérjelek, hivatalodat — mit közelebbi leveledben olly nyilván irál — le ne tedd, 's el ne vond magad honfiaidra nézve illy érdekes hatáskörtől.

Hallgasd-meg szives kérésemet, emeljen-föl a' jutalmazó öntudat, a' jótékony gondviseléstől tövises pályánk társaul adatott e' legszebb követőnk!

Hadd elforditva tekintetemet korunk gyász-teljes jeleneteitől; hadd viditsam-föl magamat és tégedet folyvást tartó boldogságom képével.

Nincsenek szavaim, mellyekkel boldogságomat kifejezhessem, de fogékony lelked szavak nélkül is megérti. Nekem szerencsésnek grófunk 16 évű leánya, az asszonyi kellem legszebben feslő bimbója, tanitványom, vagy inkább éldelő barátném a' tudományok mezeje legkiesb részén.

Ellent állhatlan varázs erő vonz e' kedves lényhez, 's irántam legtisztább vonzalma, mit szemei szóllnak, nem kevessé örvendeztet.

E' család mostani helyzetében olly fölséges egyenesség uralkodik, hogy Laura és én szülei jelenlétökben is azok vagyunk egymásnak, mint mikor magunkra csak, az érzeteinknek annyira megfelelő hangászatnak élünk, — vagy mikor a' környék szebb részeit rajzolgatjuk, vagy lelkes költőink fölemelő verseit olvassuk.

Ah mélyen érzem, neked csak megvallhatom kedves Patakym, hogy gyakran ötlik elmémbe a' gondolat, hogy e' kedves szövetség megzavarhatná lelkem nyugalmát, éltem szerencséjét földulhatná: de ha végtelen jóságát, őszinte tiszta lelkét, testvéri szeretetét mások örvendeztetésére törekvését, 's e' talán tudtán kivüli hajlamát irántam, olly tisztán látom, akkor hálát adva leborulnék, 's áldanám a' jó ég végzetét, ki velem ezen angyal által megismerteté az élet legfőbb boldogságát.

Jó anyám, kit a' grófi család jósággal halmoz, Laurát anyai buzgósággal szereti, 's ez benne a' derék asszonyt, és mint ma nyilt szivvel megvallá, egy tisztelt férjfi anyját becsüli.

Vágygyal várom válaszodat, mellyből kül-viszonyaidra nézve elhatározásodat megtudhatom. Bár annyira megfelelne jóllétedért ohajtásaimnak, mint szeretetem örökké körül fog lengeni.

Fényhegyi Laura — Teréznek.

Fényhegy 1812. Tizedhő.

Bár keservesen fájt is szivemnek a' szép álom eltünése, hogy téged kedves Terézem még ez őszön nálunk láthatlak, 's éltem örömeit veled megoszthatom, de utóbbi leveled megolvasása után boldogságod érzete legnagyobb örömmel tölte-el.

Igen Terézem, szerette barátnéja szivemnek! tisztán érzem boldogságodat; hozzád viselt szeretetem egész buzgóságával könyörgök áldást e' kötésre. O barátném! sejdithettük-e elválásunkkor, hogy te négy hónap mulva olly férjfinak szeretett nője legyél, kit akkor még nevéről sem ismerénk!?

Patakyd bizonnyal derék ember, különben nem szerethetné az én Terézem. — Bár csak mindig méltó maradna szerelmedre; vajha a' drága kincset, mellyet a' mindenek atyja szivedben rá bizott, méltánylani tudná, 's csendes boldogságodnak gyakran lehetnék tanúja. Ha boldogságod iránti vágyaimat teljesülni látom, akkor az enyimnek sincs semmi hijja.

Drága tanitóm és barátom Várkövi, kit mindnyájan szeretve tisztelünk, 's kinek magos lelkét olly gyakran festém neked, legkedvesb barátja Patakydnak; tőle tudám-meg irántad szerelmét nehány nappal előbb, mint leveledből. Nem mondhatom, mit érze szivem, midőn leveledet átolvasva érzeteidet közölted. — Ah Terézem! hozzádi vágyam e' pillanatában miért nem dülhetek szerető melledre, 's nem vallhatok-meg mindent, mindent, mit szivem érez?! Terézem! nyiltan meg kell vallanom, mit gyengéd érzésü lelked azon kivül is rég sejditett, — hiszen te is szeretsz — én szeretem Várkövit olly buzgósággal, melly előtt magammak is el kell pirulnom, 's melly gyakran

mély fájdalommal tölt-el. Ezerszer meg akarám vallani szeretett anyámnak, de mindig föltartóztat egy ismeretlen valami, 's most a' vallomás mindig nehezül; de neked, ki mindent tudsz, mit lelkem gondol, ki Várkövim szerencsés barátját szereted, 's szeretheted, neked föl kellett fedeznem e' titkot, melly lelkemet annyira édesíti és keseríti.

A' csendes vonzalom, mellyet első ismeretségem óta iránta érzettem, lassanként vált a' most már előtted tudva levő szerelemmé; bár soha egy szót sem szóll szivem érzéseiről, még is mélyen érzem irántam hajlamát; ah e' szilárd hallgatás, mit csak valódi kötelességi érzés tart fenn, fájdalmasan kiáltja: „nem lehet, nem szabad!“

Öntsd sebes szivemre vigasztalásod gyógyitó balzsamát 's egybekelésed felőli tudósitásodat, mi engemet rendkivül érdekel. O mondj-meg nekem mindent ugy, mint Laurád reád bizá szive legszentebb titkát. (*Folytatás következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Az uj esztendő napja jól ránk ijesztett. Az ó évnek utósó napja erős hideg széllel derült-fel, melly még az azt megelőző éjjel támadván dec 31-ki reggelre csontkeménységgé fagyasztá a' 30-kán jóforma mennyiségben hullott hóval vegyes sarat, 's minthogy Sylvester hideg napján kevés jég is kezdett Dunánkon mutatkozni, a' budapesti hajóhid karfájinak lebontása azonnal megkezdetett. A' folyvásti csipős hideg szél azonban olly sok jeget hozott a' viz színére, hogy a' hid uj évünk 1-ő napján félig kiszedetett; pesti részét azonban, mivelhogy a' hajók befagytak, sőt északról már már széles parti jég is szinte a' Duna közepéig támadott (minthogy az álló hajók a' jégdarabok eluszását gátlák), csak más napon szedhették-ki. — Sylvester estvéjén a' buzgó Budapestiek innepélyes ajtatossággal mutatták-be hálafohászukat a' Mindenhatónak a' fő egyházakban, mellynél számithatlan sokaságú nép volt jelen. Ez után a' hangászok rendre járták az utszákat, 's a' csipős hideg ellenére éjfélig is zengett az idvezlő hangászat. A' vadászkürt vidor bérlője csínos reunióval, mellyet „hangászati felébresztésnek“ hirdete, rekeszté-be a'mult évi Sylvester estvéjét, melly alkalommal a' muzsikai kar igazgatója Grünfeld ur volt.

INNEPLÉS.

Uj esztendő napja Parisban. (*Vége.*)

Sem házam, sem tulajdon butorom nem levén, nőtelen állapotomban még sem menekhettem-meg az ajándékozástul. Alig léptem t. i. az olvasó szobába, már is egy perzsely ötlött szemembe, mellybe néhány pénz-darabot valék kénytelen bocsájtani, hogy ezentúl is az elsők közt maradjak, kiknek az esti hirlapok kézbe adattatnak. Innen a' vendéglőbe tértem, hol egy pinczérskatulába zárt 's romlott aprószőlővel és mandolákkal kedveskedett, mellyekért minden késedelem nélkül ismét fizetnem kellett. A' kávéházban végre a' marqeur szemeibül előre kiolvasám, milly megelégedetlen volna velem, ha mai napon szolgálatja jutalmaul két sous-nál többet nem nyujtanék néki. Visszafelé a' boulevard egyik részén mentem keresztül, hogy a' börze-piaczon

túl fekvő Vivienne utszába juthassak. A' panoramai sikátoron legelőszer is Susse ur papiros-boltjai vonták magukra figyelmemet. Ezekben közönségesen a' franczia művészek legnagyobb része kitétel és eladás végett fel szokta állittatni elörajzait, aquarell és pastell-képeit. Itt láthatók Danton szobrásznak gypszből készült érdekes caricaturáji is, mellyek a' jelenkor hires művészeinek, iróinak, 's egyéb nevezetes embereinek képeit nevetséges alakban tüntetik elő. — Danton munkájin kivül még egyéb tárgyak is árultatnak Susse ur boltjaiban, mellyeket uj esztendei ajándékokul alkalmasoknak tartanak a' Parisiak, u. m. különféle szövetek, himzemények, czukor- dohány- 's toilett-szekrénykék; a' legfinomabb bőrmunkák, 's fonott kosarak; tárczák, illatos pecsétviasz, öntött vasbul készült műtárgyak, szebbnél szebb világ-ellenzők, kép-állások, 's egyebek. Mielőtt a' panoramai sikátort elhagynám, Duvellroy legyező tárát emliteni érdekesnek állitom. A' legyezők Parisban egy esztendő óta ujra divatba jöttek. A' jeles és szépvilág ezen könnyű eszköz nélkül tánczmulatságban vagy szinházban mai nap meg nem jelen. Ki ön tapasztalásbul tudja, milly bájoló kegygyel rejtik-el pirult arczaikat a' franczia szépek legyezőik megé; milly ügyességgel forgatják azokat, ha valakinek tudtára akarják adni, hogy társaságát továbbá nem türhetvén eltávozását ohajtják; a' ki már látta, milly szemfényvesztő módon szolgáltatják legyezőik redőiből a' levelkéket kedveltjeik ujjai közé, 's ezeknek válaszait viszont milly titkosan fogják-fel, hogy azokbul a' viszontlátás boldog óráját kiszemelhessék, az könnyen megfejti magának azon titkos de hatalmas vonzódást, melylyel a' parisi nők e' legyezők iránt viseltetnek.

Jelenleg Párisban évenként mintegy két millio frank árú legyezőket készitenek. Ezekből franczia ország 150.000 — angol, német, és oros zország mintegy 20—25.000 frank értékût vásárol. Igen sok legyezőt küldenek spanyol, portugal, 's olasz országokba; nem különben nagy számmal szállittatnak azok az amerikai spanyol és portugal gyarmatokba is.

Keresztül menvén Vivienne utszán, a' palais-royal kertjébe jutottam. Minden bolt pompásan vala kivilágitva, 's az egész épület tündér kastélhoz hasonlitott. Az első osztályokban annyi volt a' becses napnyugoti kincs, annyi a' napkeleti füszer, hogy azokat a' leggazdagabb szultanné lakhelyében sem lehet nagyobb mennyiségben feltalálni.

Midön a' Louvre csendes udvara felé intéztem lépéseimet, hogy mennél hamarabb lakhelyembe juthassak, gondolám magamban, Paris még is csak szerencsétlen egy város, mellytől egyebet nem várhatni, mint gyermekes módosságot, szeszélyt, változékonyságot, 's melly olly tékozló, mint valamelly gazdag családnak egyetlen fija, olly hideg és kiszámoló, mint pénzváltójai. Szerencsétlen Paris! hol a' féktelen 's határtalan számú szenvedélyek, csalárd örömek, igazságtalan tettek örökké és szünet nélkül felváltják egymást az élet határvonaláig, hol a' jótevő természet kecsei tégedet egy tartósabb 's tökélyesebb állapotba helyezendnek.

KÜLÖNFÉLE.

Mulattató. — 1) Minapában N. asszonyság panaszkodván K né asszonyságnak főfájása felől, ez tanácsolá, hogy rakasson-fel pióczákat, 's eltávozott. A' fejfájós asszony azonnal meghozatá a' nadályokat, de mivel K-né assz. nem mondá-meg, hova rakattassanak, N-né csak lábára tétetett egyet; a' többihez félelmében nyulni nem bátorkodott.

2.) „Csakugyan jeles iró ez a' Fáy András ugyan megnevettete minket pilulájival!“ — monda Világ Ferencz a' Társalkodót olvasva. — ‚No bizony, nagy mesterség is az. Hiszen ő azokat csak kigondolja!‘ — felele Bivaj Gyuri.

TURNER FERENCZ.

Pénz-kapari. Egy már régen elözvegyült nyolczvan éves asszony egyedül 's legnagyobb takarékossággal élt saját kisded házában a' du temple-i uton Parisban. Ezen asszony a' napokban halt-meg; 's harom oldal-ágú rokonának 30.000 frankot hagyott kamatban, vagy is több mint 600.000 frankra menő kamatozó tőkepénzt. Kevés nappal halála előtt saját kezével irta-meg végrendeletét, 's miután bevégezte, aláirta, 's már bepecsételni szándékozék, midőn még valami jutott eszébe, 's következő utóirást tett még a' levélbe: „Ha nem csal emlékezetem, férjem és én 1814-ben mintegy 40.000 frankot a' kandallónk feletti falüregbe tettünk.“ — A' végrendelet felbontása után siettek az örökösök a' megjegyzett helyre, 's jól bepecsételt zacskóban nem 40 hanem 81. 000 frankot leltek. Nevezetes, hogy az örökösöknek egyike sem ismeré e' gazdag jótevőnét, sőt közülök az egyik olly nagy szegénységben élt, hogy napjait a' bicêtre-i szegények házában kelle töltenie.

Kilencz száz dollar egy asszonyért. Wallis, egy fiatal orvos, nem rég az amerikai egyesült statusok északi részében fekvő születéshelyéből Missisippi statusba utazott, hol egy néger leányt megszeretvén, azt mintegy alattomban feleségül vette, 's nem messze Washingtontul letelepedett. Több szerencsésen lefolyt hónap után egy ember látogatá-meg őt, ki legelőször is azon kérdést tevé, valljon nem orozott-e el rövid idő előtt egy nőszemélyt a' statusok déli részéből.

„Nem, uram, 's meg nem foghatom...“

‚Hát?‘ — szólla az idegen — hitese nem kegyeddel jött-e Missisippi statusból ide?“

„Igen is; ugy vélem, ő azon országban született.“

‚Ugy tehát ön hitese az én rabszolganőm; 's ha kegyed kilencz száz dollart annak kiváltásáért nekem nem fizetend, őt mint szökevényt a' bíróság előtt be fogom vádolni. Értéke ugyan ezer dollar; de mivel kegyednek törvényes felesége, annál fogva kilencz százzal is meg leszek elégedve.‘

„Az urnak rabszolgánéja! — felkiált a' doktor rémülten — az lehetetlen!“

‚Akár hiszi az ur — felele az idegen — akár nem, nekem az mindegy. Ezennel itt hagyom utasító czimjegyemet, 's ha huszonnégy órának lefolyta alatt az emlitett summát kezemhez nem szolgáltatja, ugy bizonyos lehet, hogy Wallisné asszonyságnak neve a' hirlapokban a' szökeveny rabszolgálók sorában lesz feljegyezve.‘

Ezzel elment az idegen, Wallis pedig hiteséhez jött, ki könyes szemekkel tön vallomást szerencsétlen körülményeirül. — „Jól van! — felele Wallis ur — a' kilencz száz dollart azonnal kifizetem; sokkal jobban szeretlek, hogysem tőled örökre megváljak!“

A' rövid szóváltás Wallisné asszonyságot igen megrendité, 's arra kérte volt férjét, hogy közölné vele az idegennek képvonásai 's külsejének rövid rajzolatját, melly kérését Wallis ur, a' legnagyobb pontossággal teljesitvén egyszersmind kérdezi vala hitesét, ha ezen leirásból gazdájára ismer-e.

‚Igen is — felele lesütött szemekkel — ő nekem nem csak gazdám, hanem — atyám is volt!‘

EMLÉKMONDÁS.

Földi boldogság.

Nincs tiszta boldogság 's öröm
Az ég alatt. Éltünknek utjain —
A' mellyeken természetünk vezet,
És minket ott kinálkozó és bájló
Virágokat szaggatni ingerel —
Veszélyes ösvények lesik 's nyelik
Az ollyan embert is, ki meggondolva jár:
Midőn gyakorta a' ki kapkod 's tántorog
A' vak szerencsének kezén, baj, sérelem
Nélkül megy által, és marokkal tépdeli
Az élet- és öröm-virágokat.

KISFALUDY SÁNDOR után Udvary.

Barátság. Jóltevő mankóját ragadja az ki a' koldus hónalja alól, ki az emberiségtől a' barátságot elbölcseli, kivált ifjúságunk barátját, kinek szerelme vérünkbe forra, szeretjük a' sirig mint egy kedves tájékot és helyet, mellyhez édes óráink kötöttek. Az ifjúság rózsás korában, a' vér bájos hevében együtt leélt 's már elreppent ártatlan örömek emlékezete szakadhatlan szálakkal szövi e' szerelmet életünk fonalai közé. FÁY ANDRÁS.

Kincs. A' szerelemnek nem mindig gazdagság az alapja, valamint a' boldogsághoz nem elmulhatlanul kivántatnak-meg a' kincsek.

VAJDA. (Hajnal 1837.)

Csererejtvény.

(Anagramma.)

5. 6. 7. Népes falu Komáromnál,
Vagy visel „mester" czimet.
4. 2. 3. Lakos, kinek sik honában
László király kéjelgett.
1. 5. 4. Apró, de jó, ha megtörik,
Kedves étekre szeretik.
1. 2. 3. 4. 5. 7. Boldog csak az illyen lehet,
Ha mindig visel illy nevet.
Egész. Erős vár honunk keblében,
Épült Árpád idejében.

TURNER FERENCZ.

Előbbi rejtvény: Fürt.

Figyelmeztetés. E' folyóirat elkésett t. pártfogójai az ezen évi lapokat még megrendelhetik, 's az első számtól veendik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

3.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap januarius 8kán **1837.**

Megjelen társával'együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Szerelem szerelemért. (*Folytatás.*)

Pataky — Várkövi Gyulának.

B.... 1812. Tizenegyedhó.

Legkedvesb barátom áldása életem legfontosb összeköttetésére, szivemre nézve, sokkal drágább kincs, mintsem irántadi hálámat leirhatlan szerelmem egész buzgóságával is kifejezhetném.

O bár lehetnék szerencsés ezen áldást neked viszonozhatni földi léted legszentebb kötésére; bár kiálthatnám „Isten áldjon meg!“ — de ah örömeink osztogatója soha sem egyesiti azokat! A' kedves leányka, ki szivedben a' tiszta szerelem fölséges érzetét ártatlanul költé-föl, Terézem legkedvesb barátnéja. — O Gyulám, velem érzed, milly boldogság van e' kettős szövetség csak meggondolásában is. — Ah, annyival mélyebben érzem a' sebet, mellyet sziveden e' boldogságról lemondás ejteni fog! — Gyulám! mi mindketten megegyeztünk abban, hogy csak erény 's önkénytelen öszhangzás nevezhetlen varázsa kötheti létünk legszebb szövetségét; de abban is, hogy az élet viszonyai gyakran olly fájdalmas következéseikkel mindig visszavisznek a' nagy igazságra, hogy a' legfőbb bölcsesség nem ok nélkül rendelé e' különséget, kinek czéljait a' szivtelen okosság fájdalmai legsetétebb éjében is kénytelen igazaknak ismerni.

A' barátságnak szent kötelessége bel-meggyőződésem által buzditva kényszerit, hogy azokat irántadi szives részvétem elnyomásával is élénken állitsam lelked elébe, mellyeket a' hideg ész bár igazaknak, de mindig nagyon fájdalmasoknak ismer.

O Gyulám! nemes lelked méltó ugyan ártatlan Laurád szeretetére; de — könnyes szemmel 's vérző szivvel kell kimondanom! — a' szegény Várkövi Gyula kezét soha sem nyujthatja a' gazdag Fényhegyi Laurának szerelem és hűség örök szövetségére; az iszonyú hézagot, mellyet közötökbe a' kül-viszonyok hatalma tett, soha be nem tölthetheted. Igy szived 's egész életed nyugalma koczkázva van, ha nem sietsz magadat erővel kiüzni a' paradicsomból, hol a' legszebb kellem

varázs lánczai olly édesen öveznek körül; — de hol a' végtelen igazság boszuló angyala meztelen kardjával fejedet örökké vérző sebbel fenyegeti.

Tedd első kötelességeddé a' távozást, a' kedves lélek nyugalmáért is; mert csak igy lehet egy sebet idő által begyógyittatni. — Gyulám! neked legigazabb jogaid vannak az élet legtisztább boldogságára; szint' ugy e' világnak is sok 's nagy követelése van lelked iránt! O ne semmisitsd-meg azokat kül-viszonyaid erőszakos összetépésével, mellyekbe a' gondviselés bölcs keze szeretve helyezett. Jer, siess Patakyd ölelő karjai közé, ki önboldogsága föláldozásával is olly örömest boldoggá tenne.

Engemet szeretett jegyesem keze kimondhatlan boldoggá tett; Lauráéval szorosan összekapcsolt szive tisztán mutatja, milly óriási lépést kell tőled kivánnom! Nem soká menyegzőm után elhagyom B....t, 's vele együtt hegyközi birtokaimba messze futok a' zsarnokság igaztalan tettei vér-piaczától; mert azt, hogy hivatalomról, mit minden igaz honfi boszankodva kénytelen tenni, rég lemondottam, előbbi leveleimből tudhatod.

Ott a' hazi boldogság csendes körében akarjuk nemesiteni a' körültünk levőket, 's e' szép fáradozásban reménylem visszaszerezhetni Gyulám vidámságát és megelégedését; ha majd a' szabadság reggele hajnallik, itt fog ő velem egyesülni ennek reményétől lelkesitve szeretett honomnak a' zsarnok rab igája alól fölmentésére.

Fényhegyi Laura—Teréznek.

Fényhegy 1813. Másodhó.

Terézem! milly szépen kezdődött rád nézve az uj év — ah! épen olly szomor- 's mély gyászba merülve találá Laurád szivét.

Szeretett barátném! még csak a' te boldogságod egyedüli reménycsillagom éltemnek illy setét éjében; 's a' megfoghatlan lénynek trónjához küldöm hő esdeklésimet, hogy te soha se izlelhesd ama keserű fájdalom poharát, mellyet Laurádnak fenekig kelle kiüritni.

Ah egy évvel ez előtt még árnyékát sem ismerém a' fájdalomnak; szivemet a' tiszta öröm szakadatlan láncza annyira boldogitá, 's karjaidon, Terézem! olly rózsákkal hintett uton jártam, mellynek egész kedvessége csak eltünte után állt legtisztább fényben előmbe.

Legszebb reményekkel tértem atyám házába, hol egy ideig minden ifjúságom vidámságával mosolygott rám, minden örömemre volt.

Ekkor tudtomon kivül létembe szőtte magát a' szerelem, 's leirhatlan boldogsággal töltött-el; mi, bár rövid ideig, bűvös erővel hatott reám.

De nem sokára legkinosb valóság ébreszte-föl az édes álomból! — Kedves Terézem! itt van életemnek, sorsomnak hű képe — 's ha bár boldog vagy is, tudom, fölfogja hű szived az enyimnek fájdalmát.

Bár derék férjedtől tudhatod a' csapást, melly házunk csendes békéjét szétzuzá, de a' minket csaknem semmivé tevő csapások pontosabb elbeszélését, hiszem, szives részvéttel várja barátném érzékeny keble; mert Várkövi Patakydnak csak rövid vázlatát közölheté a' nehány percz alatt, melly neki engedteték.

Régtől fogva érzettem Várkövimnek irántam égő szerelmét, bár mint törekvék is azt eltitkolni: de ah e' küzdésben, midőn azon indulatot elakará fojtani, mellyet szivesen megoszték vele, olly lemondást láttam, melly még inkább hozá őt közelebb szivemhez.

Éppen karácson estvéje volt. Kedves szüléim a' szeretetnek ezen innepét számtalan gyengéd meglepetésekkel a' vidám örömnek szentelék, midőn a' Várkövimnek egész valójában, kivált lélek-teljes szemeiben, égő élénk fájdalom mélyen meginditott. Történetből nehány pillanatra magunkra maradánk, ő szemeit merőn szegezte a' mellemen levő 's ez előtt nem sokkal tőle átnyujtott virág-füzérre; — hirtelen térdre hullt — 's reszketve vallá-meg heves vonzalmát irántam, és viszonti érzelmem felől kivánván csak vallomást, hozzá tevé, hogy ezen esetre megteendi a' terhes áldozatot. — Én szótlan borultam keblére, 's könyüim az övéivel egyesültek.

Kifejté magát karaimból, fájdalommal szoritá kezemet ajkaihoz — 's eltünék.

Kábultan siettem szobámba, 's könyeim árja tágita szorult szivemen.

O Terézem! e' pillanatokban ismeretlen érzések özönei boritának-el, — szóval ki nem fejezhetőké.

Te is ismered, de nem tudod, mit tesz csak azért szeretni, hogy annál keserűbb legyen a' lemondás.

Rendbe kellett szednem magamat, hogy ezt sejditni sem tudó szüléimnek legszebb házi örömüket meg ne zavarjam. Szinte velem lépett-ki Várkövi is.

Ő is törekvék lehetőségig vidámnak láttatni; — de néma pillanataink tisztán kibeszélék egymásnak szivéinknek érzeteit. Jó szüléim barátjaik biztos körében semmit sem gyanitottak, 's az örökké valóságnak tetsző estve részükről vidámsággal végződött, érzeteimre legelőszer fájdalmas hatásával.

Az éji csend, mellyet csak Várkövi fuvolájának hangja zavart-meg, ollykor ollykor fájdalmasan hatott szivemre; homályos sejditések és szorongó kinokkal terhes búsongásra fakasztá azt, és a' szürkülő reggel lepé-meg gondokba merült Laurádat.

A' körültem pezsgő öröm engem' is tetszőleg fölvidámitott, mig Várkövi megjelenése csaknem kivön erőtetett nyugalmamból; szemeiben szerelem, fájdalom, 's magával küzdés ült; keveset szóllt 's észrevehetőleg csendesebb, szóródtabb volt, mint máskor.

Anyám szemeit nem kerülte-el e' változás, 's midőn, atyám asztal után testvéreimmel sétálni menvén, magunk maradtunk, kezét barátilag megfogá, 's maga mellé vonta a' pamlagra, részt vevőleg kérvén, közlené belfájdalma okát. Várkövi hallgatott; égre fordità könyes szemeit, végre sirva rogyott anyám lábaihoz, és igy szóllt leirhatlan megindulással. „Kegyed részvéte hathatósbban parancsol szivemnek, mintsem legmélyebb titkaim előadására is kész ne lehetnék; — mernem kell — lehet — meggyőződésem szent törvény gyanánt kiáltja ezt — meg kell vallanom; nemes grófné ne kárhoztasson! Nevezhetlen terhes harczot küzdöttem át, — és még is Laurát olly hűn, olly buzgón szeretem, hogy ez csak éltemmel enyészhetik-el! Mindig élénken lebegett lelkem előtt, hogy ez nem lehet, nem szabad; de legalaposabb elveim is gyengék voltak szerelmemet elölhetni. — Laurának megmondtam, hogy őt végtelenül szeretem, 's most kegyed keblébe öntém azt ki, mi csendesen nyugodt összezuzott szivemben!“

Anyám fölemelé a' derék embert, 's nehány perczig földre sütött szemekkel hallgatott. Végre fölkiáltott: „o viszonyok hatalma, milly kemény vagy!“ — Ekkor hozzám fordult, ki reszketve álltam egy ablakban. Karjai közé szoritott, 's szóllt: „Laurám ismeri szivemet; Várkövi is ismerheti az abban iránta létező tiszteletet. — Csak egyedül hatalom kényszerithet e' kötést föloldani, mellyet anyai szivem sorsotok egyforma viszonya köztt Istennek hálát adva áldana-meg; — de most innepélyesen ki kell mondanom, nem lehet! — Mig tiszta éltetöket nem zavarja a' lélekismeret furdalása, csak addig állithatjátok helyre belnyugalmatokat, mitől reménytelen szerelem megfosztana. Gondüző távozás csak egyetlen gyógyitó balzsam sebetekre, 's én mindent elkövetek nektek lehető szóródást 's fölvidámulást szerezhetni.

Anyám szavai mélyen hatottak szivemre; o én annyira megkönnyebbültnek érzém magamat, midőn keblén fájdalmamat kisirhatám. — Atyám, ki főkép kormányunk megváltozásától fogva fontos dolgokkal látszik foglalatoskodni, legkisebbé sem sejdité szerelmünket; erősen bámult, midőn anyám még ezen estve előttünk a' történteket elbeszélé. Ha bár szemrehányással nem terhelt is, de boszonkodását szemei szóllák; mindkettőnknek hallgatva szemünkbe nézett, 's mondá: „igen Laurám! neked szent kötelességed lemondani olly vonzalomról, mellynek tárgya bár legnagyobb becsülésre méltó, de tied soha sem lehet. Nemcsak szivünknek választását kell követnünk, hanem a' gondviseléstől előnkbe szabott törvényeket is. Drága Várkövim! önnek

minket el kell hagyni; ezt kivánja mindnyájunk 's különösen jön nyugalma. Igyekezni fogok önt olly elszóró foglalatosságokkal lánczolnile, mellyek teljesitésében jóltevő elégülést fog érezni. Honomnak fontos körülményei egy időre elhivnak szeretett családom köréből; kevés nap multán elutazom, 's próbált hűségű barátom Várkövi követni fog. Téged Laurám — szóllt érzékenyülve — anyád szivéhez utasitlak, ki földi létemet egy szebb lét vissz-fényévé teremté, mit hő szerelem 's tiszta erény választott templomává."

Az enyhe vigasztalás égi harmatja nedvesité szemeinket, és szivünkben a' legszentebb érzelem innepét ültük.

De ah! minden földi kéj tartóssága csak árnyék — boldogságunk egére a' sors orkánjai már másnap terhes felhőket tornyoztak. Következő napon éppen egy kis hangverseny-adásban foglalatoskodtunk, midőn egy szolga atyámnak levelet hoza, jelentvén, hogy az átadó, egy idegen, sürgetve kéri őt annak legott elolvasásáért. Atyám félreteszi fuvoláját; sietve feltöri a' levelet, olvasa — szinében többszer változik — a' házban sebesen jár fel 's alá — végre fölkiált: „elárultattam — elárultattam! — minden legtisztább forrásból folyó tervem honom megszabaditására — ah mind oda van. — Hűtlenül elárultak honom letipró elleneinek, 's én — elvesztem, menthetlenül el!"

Mindnyájunkat bámulás 's ijedtség fogott-el ezen alig megfogható szavakra. Anyám jajgatva dült atyám karjai közé; öcséim mindkettőt átkarolák, 's mi esdeklénk, mentené-meg magát.

„Nem — kiálta — soha sem teszem-ki kedveseimet a' gyülölt ellenség boszújának. — Soha sem hagylak-el titeket; véremmel csillapitom-le a' zsarnoknak föllobbant haragját; azon fölemelő érzettel, hogy a' jó ügyért egy atyával áldoztatok, ha bár búsan is, de viharталanul fogtok élni!" — Nem hagyott tovább szóllni; térdeinken kértük, szabaditná-meg magát: legérzékenyebb kéréseink siker nélkül maradtak. — Ekkor Várkövi, ki eddig némán szemlélte a' szomorú jelenetet, innepélyesen atyámhoz lépett, 's őt kézen fogva szóllt: „Drága grófom! fogadja-el bennem a' szabaditót; fogadja-el minden vonogatás nélkül hű barátja tanácsát. — Mindenek előtt siessen-el innen, hol már közelebbi pillanatban utól érheti fölbőszült ellene, megvásárlott árulóji pénz-vágyától vezetve. Siessen anyám házába, hol senki sem fogja gyanitani; ott bátorságos menedékre talál. — Itt hol a' szeretet nekem jogot ad, bizza reám legdrágább vagyonainak őrzését! e' szép helyet méltánylani fogom."

A' szeretett anyának, siró gyermekeknek, és könyező barátnak esdeklései végre reá vevék atyámat, hogy magát a' fenyegető veszély-

től megmentse. Senkitől észre nem véve Várkövinek jó anyjához sietett, ki már előre ment volt, neki biztos menedéket adandó.

(*Folytatás következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. Budán jan. 3-kán zárá-be igen munkás életét a' német hirlapok kiadóinak egyik veteránja Rösler Kristóf ur, az egyesült budapesti német (politicai) ujságnak tulajdonos kiadója.

Alsó Dabasi casino. Az ismert jeles hazafi által uj világot 's élénkséget gerjesztő casino-intézetek között a' legujabban létesült alsó dabasi is helyet foglalt. Mult dec. 26-án megnyiltakor az innepiségnek fényesbbé tétele végett 300 személyt haladó diszes társaság gyült egybe az ott adatott vidám tánczmulatságra.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Magyarok kitüntetése Milosch herczegtől. Szerb ország fejdelme Milosch herczeg kegyelmes engedelmet nyert a' felséges cs. kir. ausztriai udvartól, hogy a' zimonyi kapitán-polgármestert, Lazarovich Bazilt, mint a' törvényes ügyekben jártos és értelmes férjfiút, valamint az ujvidéki tanácsnokot Haxich urat is, a' magyar törvénytudományban hasonlag gyakorlott tapasztalását, a' készülőben levő uj szerb törvények megvizsgálatára segédül vehesse. — E' munkához fognak tehát nem sokára Belgrádban, hova, az emlitett herczeg pártfogásától ösztönöztetve, a' Száván 's Dunán inneni részekből igen számosan vándorlanak a' művészek, tudósok, és kézmivesek.

s.

Emberhalál egy huszasért. Pesten egy lotteria-szedő (Collecteur) különös megátalkodott elhittséggel tett minden huzás előtt a' 20-as számra, melly mind a' mellett soha sem jövén-ki, már a' tevőnek 200 pengő forintjába került. Ezen a' szerencsétlen annyira búslakodott, hogy, hihetőleg eszét is vesztve, Sylvester estvéjén a' leghidegebb időben Dunába veté magát.

KÜLÖNFÉLE.

A' raboknak hajdani 's jelen állapotja franczia országban. Appert ur több év lefolyása alatt különös figyelmet forditott franczia ország börtöneire, 's azokrul irtt jeles munkája nem rég került-ki sajtó alul. Belőle némelly érdekes czikkelyeket röviden közlendünk olvasóinkkal.

Kilenczedik Károly törvénye szerint hajdan hat esztendőnél kevesebb időre a' gályarabságra senkit sem volt szabad itélni; a' bíróknak, mivel, igy szóll a' törvény: „három esztendő megkivántatik arra, hogy valaki a' tengernek 's habjainak csinját kitanulhassa, 's boszontó dolog volna a' gályarabot olly időben helyérül elmozditani, midőn az a' statusnak hasznos szolgálatokat képes tenni."

Ha valamellyik gályarab egy tisztviselőt szándékosan megütött, annak tagjai azonnal öszvetörettek. Ha egyik társát megölte, felakasztatott; első szökése fül-, második orrvágással 's örökös rabsággal büntettetett.

Egy régi törvény szerint azon rabnak nyelvét tüzes vassal átszurta a' hóhér, ki az Isten vagy Maria nevére esküdni bátorkodott. Ha egy gályarab

az őt kisérő tömlöcztartóval csapszékbe ment, orrát veszté-el, társa pedig három esztendei gályamunkára itéltetett.

Egy illy Bourbon nevű bűnös a' bresti tömlöczben harmincz esztendei fogságra itéltetett, 's egy föld alatti boltozatban élt a' szerencsétlen husz esztendeig. Minden nap mise mondatott számára tömlöczében. Szomorú körülményei caracterét meg nem változtatták, 's mindenkor szelid és alázatos volt viselete az emberek iránt. Husz esztendő elfolyása után egy föld feletti börtönbe, vagy is inkább vas kalitkába zárták őt, mellyben még tiz esztendeig élődött. Csontvázát a' tengeri ispotálban találta Appert, 's rendkivüli büntetésének okárul is tudakozódott, de azt még a' rabok jegyző könyvében sem találta-fel.

A' lázadás előtt gályarabságra szökevények és dugárosok itéltettek. Az utóbbiak hajdan örökös rabok, most csekély büntetés után szabadon bocsájtatnak. Az irlandi hadi szállitmány idejében a' legerősebb foglyokat egy ezred képzésére kiválaszták, kik fekete csoport név alatt Irlandia partjaira érkezvén az ellenség fegyvere által eltörültettek. A' bresti fogházakban most is van ezer ember, kik fegyverviselésre alkalmasok volnának, 's még sem küldetnek Afrikába.

Utósó trappista kolostor franczia országban. Több napi munkásság után falura költöztem, hogy ott lankadt erőmet helyre állitsam, 's némelly foglalatosságim befejezésére ismet visszatérjek a' városba. Utközben azonban véletlenül nehány barátomra akadtam, kiknek unszolására magam is elindulék azon Trappista kolostor felé, melly Amienstül mintegy hat órányi távulságra fekszik, 's az egyetlen egy, melly még franczia országban fenn áll. Öt óra elfolyása alatt kényelmesen kocsizánk; de később olly rosz utra akadtunk, hogy kénytelenek valánk a' rendkivüli rázás miatt lóháton folytatni kirándulásunkat. Végre elérkeztünk a' szent lakás rostéljához, mellynek külseje elég csinos, fekvése pedig csudálkozásra méltó. Azon magosságrul, mellyen ezen épület fekszik, különös szépségű kilátás van. Én csengeték.. — 's egy Laicus szerzetes felnyitá az ajtót. Mintegy 23 esztendősnek látszott lenni ezen kulcsár; feje kopaszra volt nyirve, öltözete pedig hosszú barna szőrruhából 's hátra hajtott fekete csuklyából állott. — Megkérvén őt a' bebocsájtatásra, felelet helyett fejét lefelé hajtotta, 's paripám zabláját megfogván, minket egy téres 's fákkal beültetett udvarba vezetett. Innen egy terembe költöztünk, hol fejével jelt adott a' várakozásra, 's azonnal elhagya minket. Ezen terem üres volt, 's falain, némelly képeket kivevén, a' felirtt „hallgatás" szón kivül semmit sem látánk. Kevés idő mulva a' kolostor gazdája érkezék hozzánk, egy tisztes, 's jámbor tekintetű ősz férjfiú a' rend öltözetében, fehér ruhában, fekete csuklyában. Komoly köszöntése után fejével inte felénk, hogy követnők őt. Legelőszer is a' templomba vezetett, hol letérdepelvén, minket is példája követésére sürgetett, 's buzgón imádkozott. Innen egy hosszú terembe jutottunk, hol egynehány szerzetesek padokon ülve imádságos könyveikbül olvasának, mások pedig zsámolyon térdepeltek különféle szentek képei előtt. Kalauzunk ezen helyrül az ebédlő felé vezérlett, 's kitárván annak ajtaját, mintegy húsz szerzetes ötlött szemeinkbe, kik a' legnagyobb csendességben ülvén, egyszerű barna tányérokbul vizben főtt főzeléket ettek, szomjúságuk oltására pedig kis korsókban levő viz vala asztalukon. Bemenetelünk alkalmával egyik sem fordult felénk. Itt is, valamint a' többi szobában a' falakon e' szavak valának olvashatók: „Csendesség és hallgatás!" — Háló szobájokat megtekintvén abban vékony deszkákbul készült ágyakat 's ezekben csupán egy szalma-

zsákot, 's egy vastag pakrócz takarót szemléltünk. Mindegyik ágy fölött a' benne háló szerzetesnek neve vala felirva.

Végre a' kolostor temetőhelyére vezetteténk, hol egyszerű kereszteken kivül egyéb látni való nem volt. Miután egy teremben némelly frisitő étellel megkinált volna vezetőnk, rövid ebédlésünk 's költsönös kez-szoritások után a' szerzetesektül elváltunk.

EMLÉKMONDÁS.

Igazság.

Vak vagy-e te, szent igazság!
Néked látni kellene;
Látni, mint hevül a' gazság
Jámborságnak ellene.

KÖLCSEY után S. Karolina.

Az ifjúság minden hamis pénzből nagy kamatot vár, 's mellette az igaz tökepénzt elkölti. KISFALUDY KÁROLY után Udvary

Emberismeret. Embert ismerni nem a' nagy világ zajában tanulsz, nem a' kivilágitott tánczteremekben, hanem ott, hol magad' lassudan meghuzod, 's az emberek magános eszejárását kitapogathatod.

P. HORVÁTH L. után K. H. K. J.

Ész. Erőre nézve számtalan állat meggyőzi az embert, ő még is mindnyájok felett uralkodik eszével, mert a' kimüvelt 's ügyesen használt ész legnagyobb hatalom e' világon.

SZONTAGH GUSZTÁV (1837. Aurora.)

Visszás rejtvény.

(Palindrom.)

Mond, mint sok szájból hallád, röviden ki egészem' —
'S mit jelelek, végén nem fogod azt soha meg.
Mert a' sajátság, melly engem' bélyegze örökké,
Véget nem szenved, 's igy nem is ismeri azt.
Bár nevemet sok tárgy e' világon nyerje beszédben,
A' tárgynak lesz ugyan vége, nekem soha sem.
Engemet igy röviden ha ki mondasz előmrül utómrul,
Egy hangon mindig ejteni fogsz egyiránt.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: Munkács.

Figyelmeztetés. E' folyóirat elkésett t. pártfogójai az ezen évi lapokat még megrendelhetik, 's az első számtól veendik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

4.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön januarius **12**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Szerelem szerelemért. *(Folytatás.)*

Mi többiek némiképp meg voltunk nyugtatva, ha bár a' reménytelen eset mindnyájunkat mélyen megrázott, és leirhatlan szorongással töltött is el a' jövő iránt. — Várkövi nem soká visszatért; igyekezett előbbi nyugalmunkba vissza hozni, melly, mint mondá, első eszköze atyám megszabadulásának. — Hogy ez minden törekvése mellett is gyengén sikerült, kitalálhatod. Igy tünt-el, ha zavartalanul is, de unalmasan, két hosszú nap. — Mi keveset szóllánk, de annyival többet éreztünk. Alig gyüjtött öszve a' harmadik nap reggele, midőn a' vár udvarán támadt lárma mindnyájunkat ablakhoz tóditott — ah csak azért, hogy legborzasztóbb rémüléssel rettentsen onnan vissza. Egy csapat franczia lovasság uj kormányunk egyik tisztjével ajtónk előtt állt; fenn hangon 's rettenetesen kérdezősködött atyám után. — Cselédeink nyugottan felelék (mert igy parancsolta Várkövi), hogy több hónap előtt elutazott a' nélkül, hogy tudnók, hova. — Erre a' katonák lármásan rohantak a' várba, 's nehány percz mulva bejelentetlenül szobánkba léptek.

Istenem! milly kétszeresen borzasztó szemle volt ez ránk nézve, kik illy jeleneteket soha sem látánk.

A' vezér nyersen szóllt anyámhoz, 's kemény fenyegetéssel kivánta tudni atyámnak hol létét, különben a' vonakodás esetében őt és gyermekeit viteti-el magával. Alig végzé beszédét Várkövi, innepélyesen lépett elhalványult anyám elejébe, 's férjfias bátorsággal igy szóllt a' borzasztó emberhez: „a' grófnak hol létét régtől fogva egyikünk sem tudja, de én, az ő meghitt barátja, biztositathatom az urat, hogy hatalma őt nem érheti-el. Jól tudom, hogy az ur az ő titkainak kinyomozására küldetett-ki. Én, e' körülmény minden titkainak avatottja, olly szent kötelekkel vagyok ez ártatlan családhoz kötve, hogy magamat e' tett kinyomozása végeig, — mellynek igazsága, reménylem,

egykor legszebb fényben fog föltünni — önkényt az ur foglyának vallom.“

„Ha önnek nyiltan megvallom, hogy nem a' gróf, hanem én vagyok szerzője a' szövetségnek, miről önnek kétségbe hozhatlan bizonyitványt adhatok, akkor nem fog késni elfogatásommal: de csak olly föltétel alatt adom-meg önnek minden ellentállás nélkül magamat, ha ezen ártatlanoknak — kikre a' fondor irigység sem ruházhatja e' tettet — semmi bántalmok sem lesz!“

Most Várkövi kényszerité a' vezetőt megtenni a' kivánt bátorságositást, mit kevés habozás után meg is tett. Ez után Várkövi nehány sort irt férjedhez; érzékeny bucsút vett tőlünk, 's még egyszer keblébez szoritván „szeretett Laurám! viszont meglátjuk egymást! emlékezzék rólam!“ szók után kiragadá magát ölelő karjainkból.

Villámtól lesujtottként állánk ott, 's bámulva néztünk egymásra, — mig hangos jaj oldá-föl keblünk szaggató kinjait. Anyám többször sirva kiálta: „Istenem! milly barát, milly ember!“ — Mélyen megilletett testvéreim igaz fájdalom-könyűkkel áldozának szeretett tanitójoknak. Szivem érzéseiről — ah Terézem! — kinaimról hadd hallgassak; rokon kebled szavak nélkül is értheti!

Közelgett az alkony gyász-fátyolával, 's még egyikünknek sem vala tiszta öntudatja: csak mély fájdalomban töltött nehány nap után foghatók-föl az áldozat nagyságát, mellyet Várkövi olly nagy lélekkel tett érettünk. — Ah ezen észrevétel mindig mélyebben érezteté szerelmemet 's végtelen veszteségemet. Végre szabaditónk derék anyjához meheténk, ki drága atyámat szerető gondossággal őrizte és ápolta.

Atyám a' bámulás 's fájdalom könyűit önté Várköviért, kinek anyja hangos sirás közt sohajta: „Uram! nem az én akaratom, hanem a' tied legyen.“

A' bánatos szív szelid fájdalma hathatósan enyhité fájdalmimat; egyesitém anyáméival kéréseimet, hogy a' derék asszony költözzék hozzánk, 's mint rokonunk legyen mindig nálunk; mit ő nagy örömünkre el is fogadott. Atyám, ki itt még nincs tökéletes bátorságban, ezen éjjel szaladott-el üldözői elől a' messze távulba egyedül, álöltözetben, és ha kivánatimnak engedhet, nem soká, kedves Terézem, nálad barátságosan fog fogadtatni.

Azon megnyugtató hiedelemmel, hogy minden felől hű barátjai és rokonai vannak, reméljük, hogy szerencsésen megszabadult, ha bár az óta semmi levelet nem irt is: hihetőleg az oka hallgatásának, hogy magát 's minket nem akar kitenni az elárultatásból jöhető veszélynek. Három hosszú hét telt-el legkinzóbb bizonytalanságban nagy lelkű barátunk sorsa felől, 's még mind hijába várunk megnyugtatást reánk nézve olly becses élete felől. Mindnyájan azon forró kivánattal köszön-

tünk minden reggelt, hogy e' napon kiragadtassunk bizonytalanságunkból: de kivánatink beteljesülése még nem vigasztalá-meg szomorodott szivünket.

Egész valómat olly komor búsongás fogta-el, hogy minden fölvidámitás hidegen sikamlik-le szivemről: csak akkor érez könnyebbülést sujtott keblem, ha Várkövim anyja keblén kisirhatom magamat. — Kitárám keblemet előtted, 's panaszaim résztvevőre találnak benned. O Terézem! küld enyhe vigasztalásodat részvéted 's boldogságod bizonyitásával Laurád mélyen vérző sebére.

Várkövi Béla — Patakynak.

W...i vár 1813. Harmadhó.

Egy tiszta örömmel gazdag, élet-reményétől erőszakkal megfosztatott, öromest követem szivemnek azon hő kiványát, hogy létem végperczeit legdrágább barátomnak szenteljem, a' hű barátság által éltemet boldogitónak!

Csak egyszer dülhetnék hű kebledre; csak egyszer tekinthetnék tiszta szemeidbe még; csak egyszer számlálhatnám elő földi létem örömeit, és jajjait; akkor o Patakym! ártatlanságom hatalmasan fölemelne: de ezen ohajtástól elzártan vigasztal az, hogy életem legdrágább barátjának irhatom a' vég bucsú szavait.

Hogy Laurát szerettem — róla lemondottam, 's midőn atyja házát, a' legdrágább kincsemet magába foglalót, elakarám hagyni, borzasztó vész vonult fölébe, 's én magamat feláldozám, mert a' gondolat, Lauráért meghalhatni, ha érte nem élhetek, leirhatlanul bátoritott ez áldozat-tételre, önkényt adtam magamat az ellenségnek boszuló kezébe, felbőszült haragját éltemmel lecsendesitendő, ez által a' becses család nyugalmát helyre állitottam, — 's hogy elragadva a' becses körből, szeretett anyám keblétől ide hurczoltak, hol három hosszú hó óta sohajtok senkitől nem hallva szük börtönömben, elzárva a' vigasztalástól is, hogy kedveseimnek a' hozzám elszakaszthatlan lánczczal csatoltaknak irhassak, vagy tőlek megemlékezésök szavait elfogadhasssam — o Patakym! mind ezt megirhatám neked nehány nappal ez előtt egy érzékeny keblű őrzőm segélyével.

De most már a' koczka el van vetve! itéletemet minden kihallgattatásomon kivül kimondák a' zsarnoknak zsoldos biráji, kiket majd a' Mindenható a' vég itélet nagy napján fog birálni.

Még csak két nap, — 's azután búsan kondul-meg az elválás órája! A' haláltól Patakym! nem félek, olly fölemelő öntudatot viszek át a' végtelenségbe, melly itt legterhesb kinaim köztt is enyhitett; csak tőletek hirtelen történt elszakadásom keseriti vég órámat!

Fogadd hát vég köszönetét a' barátságod által boldogitott 's nemesitett szivnek; fogadd az elváló barátnak legszebb áldását, a' veled majd elszakaszthatlanul egyesülendőét.

Bár csak Laura, kinek halálomat fájdalom! meg kell tudni, könnyen viselhetné-el halálomat. Patakym! esdem neked 's derék nődnek, tegyetek-meg mindent kinai enyhitésére 's a' szivén' ejtett vérző seb begyógyitására. Heves küszdésbe kerül némán válni-meg e' szeretett lénytől: de érzem, hogy minden szó terhesitné az elválás fájdalmait. Szeretett drága anyámat oltalmadba ajánlom; vigasztald őt, 's pótold-ki élete minden örömének, egyetlen fijának, helyét. — Ah a' tőle megválás is szerfölött nehéz lesz.

Szeretett drága barátom! a' váló sziv végtelen szeretettel kiáltja hozzád vég isten-hozzádját. Emlékezz rólam szeretettel, 's ha a' viszszafizetésnek amaz ismeretlen országából földi kedveseimre visszaemlékezhetem, akkor korlát nélküli lelkem mindnyájatokat szeretve 's áldva fog körül lengeni.

Fényhegyi Laura Teréznek.

Fényhegy 1813. Negyedhó:

Nagy, merész, és szinte örömfölötti volt a' tett, mellyre a' szerelem és szerencsétlenség bátoritának. De éppen olly fölséges a' siker! A' szomorú esemény, mellyet sebhedt szivem bizalommal panaszla, és te Terézem! olly buzgó érzeménynyel fogadál, annyira megrázott minket, hogy több hétig házunkat el nem hagyhattuk; a' Várkövim sorsa felőli kinzó bizonytalanság tetézé keservünket. Barátok, jól kigondolt utak, mindenek felett pedig az arany, föltárák végre hollétének titkát. Ő titkos kemény őrizet alatt a' w—i várba vitetett, hol három hónap óta szük börtönében példátlan hűséggel szenvedi ártatlan atyám helyett a' nem érdemlett büntetést, magát nagylelkűleg föláldozva érettünk.

Szerelem-teljes gondolatim mindig vele foglalatoskodtak; de szabaditására semmi lehetséges utat nem találhatánk, bár milly aggódva kerestünk is ollyast. Ekkor vigasztalás angyalaként jelent-meg férjednek gyors követe azon tudósitással, hogy a' hódoltató rövid időn környékünken fog keresztül utazni, 's az ehhez mellékelt baráti tanácscsal. két nap multán anyámmal L...be utaztunk, ki számomra egy utánozhatlan szép kérelmi levelet készitett. Megérkezésünk után nehány órával megjött a' rettenetes is.

Pénz 's kérelem utat nyitottak a' hatalmashoz; csaknem öntudat nélkül léptem szobájába, hol a' három kiséretebeli főtiszttől környezett gondtalanul hevert pamlagán. A' rettenetesnek első meglátása

egész valómig megrázott; de szerelmem hatalmasan bátoritott. Térdre hullék az előtt, kit gyülölnöm kelle. Kevés szóval, de annyival több könyekkel mondám-el hő kérelmemet kegyes meghallgattatás iránt. — Szeliden fölemelt, maga mellé ültetett; az után komolyan 's lassan olvasá kérelmi levelemet időnként átható tekintetekkel méregetve. Egyik tábornagygyal lassan nehány szót váltott, barátságosan hozzám fordult, és szóllt: „kisasszony! nagyon fáj, hogy kérését csak egy részben teljesithetem; ön atyja azon ember társaságában olly tettet követe-el, mellyért halállal kelle lakolnia; atyjának távul léte, mi igaz boszankodásomat méltán ingerlé-föl, kétszeresen szükségessé teszi, hogy a' törvények szerint büntettessék, 's ez a' pédáért is szükséges: — de hogy önnek, a' szeretetre méltó kérelmes iránt, kegyességem bebizonyitsam, a' halálos büntetést élete fogytáigi fogsággal cserélem-föl.“ — Toll nem képes lefesteni halálos kinaimat egy illy kezdetű beszéd alatt; — erőmet azonban összeszedém, a' hatalmasnak kezét megcsókolám, az engem nyilvános tetszéssel elbocsátóét.

Csak anyám karjai közt tért vissza öntudatom. Megszaggatott szivvel tértem vele haza következő napon, hol Várkövim anyjával közöltük fáradságunk sikerét.

Drága atyám megszabadulásáról 's jól létéről ez előtt nem sokkal tudósittatánk, 's igy az ez előtt kevéssel mindent setét éjbe burkoló mély keservet a' reménynek nehány sugárai fölvilágositák.

Kedves Terézem! ide zárom hitesed iránti hálámat, kinek bölcs előlátása nélkül Várkövim megszabaditásának egyetlen eszköze is használatlan tünt volna el. (*Végzet következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Vizi szerencsétlenség. Legközelebbi december közepén a' sárospataki anyaiskolából hét tanuló az innepekre haza menni szándékozván Szürnyeg helysége mellett, hogy közelebbi utat válasszanak, a' folyóvizen akartak keresztül menni, 's valamennyin egy csónakba ültek, melly azonban éppen a' folyam közepén elmerülvén valamennyin bele haltak; csak a' révész szabadulhatott-meg, kinek nyakig ért a' viz.

KÜLÖNFÉLE.

Divat, vagy fényüzési tulságok ellen.

Távul sem akarunk harczot üzenni a' divat-világnak, sokkal óvakodóbbak levén, hogysem fúrót illegessünk agyunknak; de téged sem akarunk dicsőitni Juno asszony, nehogy fénykörödből lenézzed csekélységünket; sőt csak pörpatvarkodni sem akarunk a' divat bármilly oldalú embereivel, mert az efféle összecsattanások különös fölfedezéseket eszközölnek, 's az illy fölfedezések bámultatni szoknak: pedig inkább akarunk ó-testamentombelieknek nézetni, mint titokzáró uj kapuk-ként bámultatni. — De hát mibe kaptunk? Nektek megaszott férjek lelki vigasztalást, nektek fennen sovárgó szépek eny-

het; nektek tulságos fényüzők kisértetet akarunk idézni az elővilágból. — Azt, azt! mond az első; — azt, azt! kurjant a' másik; — midőn emezek annyira visszaborzadnak, hogy lapjainkat is elejtik. De szépen kérlek, vedd azért szivesen kedves olvasóm eme szivrágómat! hisz' ha kútsebet (fontanellát) is ejtenék rajtad, hidd-el, épségedre válik; nem megbőszült eb karczolása ez. Vagy ha éppen olly igen felzúdulna egy valaki rosz czélzásom ellen, annak keményebben im' ezt is mondhatom: sok tudóst foglalatoskodtatott eme kérdés: előbbre haladtak-e az emberek erkölcsiségben? — Herder 's vele nehányan a' hasonértelmü kérdésre állitólag feleltek, 's ezekhez látszik hajlani az uj szellemi világ is; Kállaynk pedig már (Tud. Tár. I. K. 15 lap.) kijelenté ama köz ohajtást: vajha szerkeztetnék olly historia, melly időszakos organumos életi szövetben, kimeritőleg (?) adná-elő az emberiség rajzát. Ezen fontos ohajtás előmozditására akarok egy adatot előállitani a' mult korbul, 's igy, ha a' divatvilág meg is átkoz, a' tudós világ föl fog menteni alávalóságomból. — Milly jó egyszerre két urat szolgálni! — Nekí hát a' dolognak!

Divat-képekből a' szépet, jót kiszemelni, 's ruházatainkat ahhoz szabni, finomitott izlést, ajánló miveltséget bélyegez; de boszonkodni azon, hogy naponként nem kerül uj 's uj divatkép, és az untig elég héti képet rikkantással ragadni-ki posta-köntöséből, 's a' lábficzamodásig futtató szabónak szintannyiszor lelkére köttetni az uj 's uj ruhát, bár másnak bőrén veendőt, fájdalom! elhatalmazott hiba; mivel magunkat nemesebb erkölcsi foglalatosságtól elvonván, a' drága időt 's erőnket hiúságnak szenteljük, sőt másoknak vagyonát, 's ugy szólván boldogságukat hiú vágyunknak áldozzuk-föl.

Mennyire állt erre nézve jelenkorunknál előbb vagy hátrább száz nehány esztendőnek előtte a' világ *), lássuk Firmian Péter hü 's mély belátású czikkelyéből.

Nem ürmös lé ez szép olvasóném; izleld csak, gyönyörködtető, vagy is édes folyadék, melly álomoszlatásra, hiúság rugékonysága lankasztására, házi bajok elháritására igen czélszerü, igen ajálható.

„Dél tájban, mikor a' város különnemü óráji ebédet hirdetnének, a' titkon látó Gyges egy selyem hintóban hazatérő nemes férjfiút látott feleségestől, gyermekestől; nem is kétlé, hogy fényes ebéd várja azokat, kik olly gazdagon ruháztatnak. Azonban házukba vonódván, azonnal kitudta, hogy ama pompa, igazságtalan has-kórság, 's valami csak diszle kocsijokban, nyomorúságnak mive volt.

Iszonyú tálakban (a' szolgák nagy nyomorúságára) csak kevés étek rakatott az urak elejébe; nem is lehete többet várni a' hideg tüzhelytől, mert a' gyomornak emez örömeit a' legbolondságosabb hiúság magára ruházta vala. Ékesen evett ugyan a' nemes kör, igyekezetüknek egyike levén, nehogy pórnépként alávaló asztalhoz telepedjék; de mi alkalmasabb a' természet elősegitésére: tiszta kendő, hün csorbult csészék, sőt székek-e? vagy ha köröskörül divatos szinekben és szönyegekben tündöklik a' szerencse ál-orczája?

Az asztalhoz vegyes korú gyerköczék telepedtek, mohón kapván-be falatkájokat, 's nem sejtvén előre sorsukat; ismételt hizelgésekkel 's kurjongásokkal mást és mást kunyoráltak, mit csak egyebütt látának, mit azonban sovány asztaluk nem nyujthatott: de csendre parancsolá atyjok a' czifra nyomoruság magzatait, tanitást tartván, hogy minden kivánságot becsületes békében, 's mint mivelt fiúk, szülőjektől várjanak. Az alatt hátra tekerték nya-

*) Nevezetesen Francziákról irá a' szerző.

kokat a' szolgák gúny-mosolyra, 's nagyon örültek annak, hogy együgyűségükben a' kis fiak intenék urokat, milly bolondul ápolják selyemben és aranyban a' szükölködést.

Gyges is ezt igy forgatta magában: milly fényesen szükölködnek mindazok, kik gazdagságukat ön magukon láttatják! 's milly ravaszul ékesíti böjtjeit a' silány kevélység! csakhogy némi böséget képezzen, 's hitesse-el, hogy ott semmi sem hibázik, holott ragyogó rongyokon 's a' család duzzadt kárával szerzett fölösleges bútorokon kivül csaknem mindennek hijja van.

Emlittetnek olly emberek, kik egyedül illatokkal enyhitik éhségüket; nyilt orr-lyukhoz billenteni rózsa vagy ibolyka szálat gyönyör-teli kielégités nekik, 's midön szeretetök özönének zálogául jó barátjaikat vendégelni akarják, bár honnan elökeritendő szagos virágokkal bővelkedik dús asztaluk; sőt ha restelik az illegetést, kertet használnak ebédlőként. Milly szerencseként fogadta volna nemeseink nagyobb része a' természettől emez étek-mérsékletet! ha illy hizlalással is beérnének, bün nélkül kérkednének azok zománczos köntösökben, kiket dús-nyomorultakként szánunk. Gyomruk ellen nem dúlna az irgalmatlan hiúság; adósság nélkül jeles tisztességben folynának az öröm-napok; nem is sarczolná azon ékességök, melly hitelben levén, birtokosát gyilkolja.

Székeikhez nem sokáig bilincselte őket a' silány ebéd, 's midön a' szolgák csont-szopogatáshoz, gyermekeik pedig tréfa-játékaikhoz fordulnának, sopánkodó nőjével illy komolyan kezdett szót váltani a' férj — házi dolgaikról. „Mért panaszkodol? mit fohászkodol asszony? Ezen szükségbe csak a' te fölfuvalkodásod hengeritett. Nem ugy bánt velünk a' szerencse, hogy nagyszerűen ruházkodhassunk, lakozhassunk is. Egyike választandó csak; — vagy egyszerű asztal, vagy egyszerű ruha. Semmire valónak tetszett a' kártékony fényüzés. Oj én szegény! hogy én téged férjfias erővel mindig szükséges megtagadásra nem üztelek, mielőtt a' dolog illy kétségbe esésig jönne; 's mig a' kereskedők serege nem fenyegetődzött, kormányoznom kell vala feleségemet, 's nem követnem; rútul zavarjuk a' házasság rendjét, midön te szabod-ki, mennyire kelljen dühödnie a' fényüzésnek, 's én, olly igen engedékeny, nem hogy nehezteInék, sőt kivánságodat helyeslem, 's megvettetésről panaszkodván, ajándékokkal engesztellek: szorosan szerencsés lennék; ki engedékeny létemre annyira bánkodom könyeiden."

Erre az asszony annyira látszott boszonkodni, hogy e' szabad szóra gyuladott: „'s te nem vagy bünös — ugy mond — ki annyi haszontalan lovat tartasz istállódban? Ezek által, mint afféle Diomedesiakkal magadat emésztetted, *) midön udvarodban annyi szolgától környeztetel, és szerencsédet izgatod, csakhogy nagyobbnak tekintessél; midön fölségeket inkább utánzol, hogysem követnél; midön idegen nőknek igyekszel tetszeni, 's nagy költséggel válogatod a' rút testi gyönyört, 's igy daraboltatnak-szét azon javaid, mellyeknek hijányát nyakamba tolod. Ha nagyobb fényt látszottam ölteni ruháimban, tudjad, hogy azt nem kevélység, hanem józanság okozá, t. i. hogy ékszereimből feleségednek nézzenek, 's ne szolgálódnak." — Ezekkel az asszony rögtön oda hagyá férjét, nehogy rettenetesebb szemrehányásokat kénytelenittessék tőle hallani. (*Vége köv.*)

*) Nem kell itt érteni Aegjala férjét, ki Virgil-ként Aeneassal küzdött; hanem Thraczia királyát, kinek tüzokádó lovai voltak, 's azokat ember-hússal táplálta. Ezen Diomedest Hercules ön lovainak adta eledelül.

A' catholica vallás jelen állapotja Angliában. A' catholica vallás elterjedése Nagybrittanniában kevés idő óta igen gyorsnak állittatik. Jelenleg Angliában 423, Skóciában pedig 74 cath. kápolna van. Londonban, hol még 1706-ban csak két kápolnát számláltak a' catholicusok, most azoknak száma 25-re terjed. Egész Angliában 40 év előtt 24 cath. kápolnánál több nem volt, jelenleg 500-nál kevesebb nincsen. A' katholicusok az előtt nem birtak collegiumokat, csupán két iskolában tanittattak nevendékeik. Mostan 9 collegiumjok 's 50 iskolájok van. A' catholicus népesség száma Brittannia szigetjein 8 millióra megy, tehát több mint egy harmad részét teszi az egész ország népesedésének.

EMLÉKMONDÁS.

Jótevőség. Öröm.

Jól teszed jámbor! ha magadnak engedsz,
Másnak is juttatsz jövedelmeidből,
'S hajladó szivvel könyörülsz nyavalgó
Árva szegényen.
Csak kövesd, a' mint születésed ébreszt,
Lelked intését, 's örömeddel a' szív
Édesen teljék: örömed valóban
Mennyeí érzés.

RÉVAI után K. H. K. J.

Hihetőség. Az emberi elme ön természete szerint olly szük határok közé van szoritva, hogy soha sem tudhatja bizonyosan, akár milly dologban is, minden mult, jelen levő, és jövendő körülállásait valamelly dolognak ugy, hogy bizonyossággal jövendölhesse a' következéseket, és igy a' végrehajtható életben minden csak kisebb vagy nagyobb hihetőségen feneklik.

Gr. DESSEWFY JÓZSEF után S. Karolina.

Első szerelem. Bájosak azok, az első, a' fakadó szerelemnek pillanatai; 's csak az, ki ennek sejtett de meg nem vallott, és meg nem vallható kéjeit érezé, fogja az első szerelmesnek lélek-állapotját egészen érteni.

CSATÓ PÁL (1837. Hajnal.)

Szórejtvény.

(Logogriph.)

Sok szépnél csuda ez; titkunk' elszokta temetni.
Első hárma egy állat, járni de nem tud a' földön;
Más három (közepén) akadály, megvonva ha mondod;
Hátra maradt kettőt teszi sok bányában a' munkás.

PAULOWITS Zem....ből.

Előbbi rejtvény: kerek.

Figyelmeztetés. E' folyóirat elkésett t. pártfogójai az ezen évi lapokat még megrendelhetik, 's az első számtól veendik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. száma.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

5.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap januarius **15kén 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Lucza kútja, és a' szántóhói savanyú-viz.

Éppen most kondult-meg a' „Rorátéra“ jelt adó öreg harang. Gyász-lepel alatt szunnyadozik még a' természet, halotti csend uralkodik körűlem, 's én komoran, mint a' tegnapi mámorát ki nem aludt korcsma-hős — könyökülök iró-asztalomnál.

„'S miért olly korán?“ — szép olvasóném által teendő kérdésre — (mert ugyan mellyikük állná-meg kérdés nélkül?) — talán elég lesz a' fölszóllalt após-baritonúnak — „Aurora musis amica“-ja? — Éppen nem.

„Tudjuk már tudjuk! mintha bizony olly nehéz volna kitalálni“ — vág közbe az anyós — „„harang-szó!“ “ tehát ex offo ‚rorátéra‘ köll az urfinak menni. — „Azért olly komor“ — De elmés anyósunk még kevesebbé találta bibinet.

Álmaimon merengek én; egyedül ezeken: de ne gondolja valaki, hogy puskával, kutyával, vagy tüzzel álmodtam; — ó éppen nem! — hiszen ma nincs péntek — pedig ezen szerencsétlen napon álmodunk csak illyes roszakat, — mellyekre ébredvén — ha idegen háznál viradtunk-fel, kettőzött léptekkel futnánk haza — kikutatandók — nem teljesült-e valamellyike. — Azután: pénteken „ex debere“ köll komornak is lenni, hogy vasárnap ne sirjunk. December 12-ki, az az hétfő éjszakai álmomat gyászolom én — japonikámba burkolódzva — csak azt az édeset! — 'S ki nem tudja közületek, ha valaha szerelmes volt, hogy ki hétfőn kedveséről álmodik, őt nem sokára meglátandja? — Vélitek tehát, hogy egy reményében megcsalatott szerelem-hős keserveit olvassátok? — Nem vonakodom immár többet — kiváncsiságtokat próba-kőre teendő; hallja mindenki, — kinek halló füle van — mi zavart engemet édes hétfői álmomban.

E' becses lapok két oldala köztt legyen mondva: — mint Ádám gyarló maradékainak, ugy nekem is megvannak gyenge oldalaim: némi előitéletek, kevés könnyűhivőséggel fűszerezve, szivbélyegeim

jelesb vonásai közé tartoznak; honnét, honnét nem eredők, magam sem tudom; — arra egyre emlékezem, hogy mint gyermek többnyire leány testvéreim között neveltetvén inkább fürkészém ezeknek pólyás bábjaikat — mint a' bodza-fán nyargaló bajtársokat — 's szégyen, nem szégyen — mivel már ön-ismertetésem szóba jött — csak megvallom, jelenleg is, noha már férjfikorba léptem, inkább szeretem a' kávénénikék becses társaságát, mint bármilly füst-gomolyok közt fuldogáló kártya-hősökét; — 's innét nem is lesz nehéz következtetni, hogy mit illy tisztes körökben hallok, sajátommá teszem, 's alattomban meg is kisértem tudni- vágyomat.

Igy bókolék most érintett vonzalmimnak a' közelebb lefolyt évek egyikének őszutó (november) 30-kán. Másim *), ki sokkal takarékosabb, hogysem árvaságra jutott fél-tuczat unokájit koldus-botra szeretné juttatni — az ide nem tartozván, hogy ő 80-at túl haladva is szereti ruházatait a' legujabb divat szerint dolgozó szabóval varatni — a' most emlitett napot megelőző délután elutazván, és szorgalmatos Mártaként kissé könnyen gondolkozó apám elől minden szekrény-kucsot, 's ezek között felejdékenységből az élés-kamráét is, magával vivén, a' már tudva levő előitélet szabályai szerint sz. András böjtjét — ámbár nem örömest de kénytelenül — megünnepeltem. Azonban hála felejdékenységének! alig tevém a' nem szokott böjtölés által elgyengült testemet puha ágyomba, legott — mint fürdő után a' csecsemős — csendes álomba merülvén, egy, eddig általam nem ismert, bájos tájba vezéreltetém. Ezen festőleges vidék egy kecsteljes völgyből állott; lejtős részén sürű gallyas cserfák párkányzák a' közel fekvő faluba kigyódzva vezető utat; terebélyes hársak hüsében vöröslött a' kath. egyház födele; a' szalma-tetejű pór-házak közül egy eleven sövénynyel kerített csinos lak vala a' többitől — mint menyasszony a' násznéptől — különböztethető; a' falun, mellyet szép kiterjedésű rét övezett, túl egy mohos kőszirt romjai közt csillámlott a' csörgő patakocska; ettől keletnek vala látható egy nehány percznyi távulságra fekvő szomszéd falucska, mellynek bájló tekintetet adott egy vörös födelű 's több oszlopon pihenő előesztrezettel (Vordach) ékes sárga fénylak (residentia); ugyan ezen részén (az előbb emlitett falunak) vala egy kútforrás, a' mellyhez vezető út fiatal fákkal volt beültetve. Ehhez sieték én, mint szomjas szarvas a' nap tüzétől felhevitve; 's ki gondolná közületek szép-olvasónéim, hogy ezen hely vala találkozásunk tanyája? ezen helyen zsenge szerelmem mámora elrejtve? Ugy van! látám őt a' kedvest, szót is válték vele, ha éppen azon pillanatban Kristóf — a'

*) Környékünkön igy neveztetik az öreg-anya; az öreg-apa pedig pási, 's ez véleményem szerint nem helytelen különböztetés.

henyélésében kihizott (az én szerette zsugori másimnak támasztékja) föl nem költ édes álmomból mondván, hogy: „megviradt! sietnék a' már felőlem kérdezősködő — tegnap késő este haza tért — nagyanyámnak kézcsókolására!“ — „„Hajh! — kiálték, hirtelen csizmahuzóm után kapva, az ajtón már kisuhanó apródra — hajh! vesztél volna kézcsókolásoddal, gaz kölyök!““ — Boszúm csillapodván eleget iparkodám még egyszer elszenderedni, 's kifürkészvén fejem meleg helyét vánkusomon — előbbi helyzetembe tevém magamat; — de mind hijában! már nem láthatám őt többé.

Bocsánat szép olvasóném! hétfői, azaz december 12-ki álmombani zavartomnak elbeszélését igérém, 's nézeteitek szerint talán el is tértem föltételemtől? — Nem édesim! szükséges vala ezeket előre bocsájtanom; mert az év 365 éjéből egyedül András éjének van varázs hatalma a' szerelmesek összejövetelére: mivel azonban én — mint említém — olly közel valék már a' szerelem forrásához, minden practicámat előszedém elszalasztott madaramat még egyszer vissza kuruzslandó.

Ugyan is — mire sem ügyelve — az emlitettem napot (dec. 12-ét) tüzém-ki határnapul, 's ennek estjén, lefektem előtt előszedém „Meyer's Universumát, a' Pfennig- 's Heller-Magazint, Panoramát, Kosmoramát“ de még a' nem rég kihalt, 's vajha még egykor létre jutandó „Fillértár“ első évi folyamatjával sem elégedvén-meg, segédül vevém „Wolf Pfennig Encyclopedie“-jának minden tájfestményét; ezeket azonban megunván, Honművészünk 's Rajzolatunk divatképeiből szemelém-ki magamnak azon álmomban látott angyalhoz leghasonlóbb alakot, 's képzelém a' tájfestmények közt sétálgatni; végre elálmosodva hunyám-be szemeimet — 's gondolnátok sikerült bű-bájomat!? —— O! igen is szépeim! ha ismét — 's most még korábban — az én kedvelt másim által előtte való nap betanitott szolgáló nem zavar álmomban; — ő t. i. szokása ellen korábban tele fonván orsóját (mert ugyan kinek jutna eszébe, hogy ma orsók, guzsal, rokkák, 's varrótűk ünnepe leend) 's hamarabb menvén aludni, minekelőtte „Roráték“ harangoztak volna, piszkafával, abroncscsal, 's varró-tűvel fölfegyverkezve, a' háló szobámhoz közel álló tyuk-ülőre sietett — ma — Lucza napján — valamennyi tyukot a' piszka-fával megriasztván, abroncson keresztül-bujtatván, rosta alá burogatván, 's a' t. az egész tollas departement-ban olly nagy revolutiót inditott, hogy még a' harmadik szomszédnak szárnyasai is elkezdtek kotkodácsolni. — Mi volt tehát ismét hátra, mint nekem fölébredni. Én tehát legott — nagy boszúsan ágyomból fölugorván, papucsot 's japonikát öltve, iróasztalomhoz ülék — szokásom elleni korán — terveket alkotandó az iránt, hogy ezentúl nem álomban (mert abban soha sem leheték biztos, melly nap millyen babonára alkottatott) hanem ébren miként

fürkészhetném-föl szivem bálványát. 'S ezeket tudván reménylem, egy sem fog köztetek találkozni, ki komorságomat 's illy korán iró-asztalomhoz terv-alkotólag könyökültemet roszalandná.

Szerelem szerelemért. (*Vége.*)

Várkövi Gyula Patakynak.

W....i vár 1813. Ötödhó.

Patakym! legdrágább barátod megszabadulásának hire csaknem egyszerre érkezett hozzád bucsúm szomorú szavaival. Mit érzett szived mindkettőnek olvastával, szivem sugja nekem. A' fagyos sir szélén álltam tehát, 's csak Laurám bátorsága lett szabaditó angyalom, ki szerelmet ada szerelemért.

Borúsan viradt-föl vég napom harmadhó 30-ka szomorú reggelén; — az ártatlanság és sirig tartó hűségtől származható batorság 's lélekjelenlét hatalmasan erősiték lázadt belsőmet: de a' vérző sziv megkivánta a' magáét, 's én nem tagadom előtted vég imádságom alatt szemeimből áradozó könyűimet. Hirtelen zaj támad körültem; egy tiszt több katonával a' kormányzó szobájába vezet, 's — képzeld nevetlen bámultamat — érzékenyülve olvassa megkegyelmeztetésemet, mit egy Fényhegyi Laura nevű grófnő esdett-ki számomra.

E' nagy percz 's az ezt követő óra érzeteit ember le nem irhatja! Könyűk, bámulás, köszönet, és szerelem váltogatva hullámzottak belsőmben, 's csak több nap mulva gondolkodhattam tisztán.

Az örökös fogság gondolata fájt szabad lelkemnek: de a' remény sugarai oszlaták a' környező éji homályt.

Hálával fogadtam a' kegyelmet; ember-szerető kormányzóm alkalmasb lakást rendelt, 's lehetségig könnyite sorsomon.

Laura szerelme mindig több több kényelem éldelhetésére nyit utat, 's gazdagsága arra vette őreimet, hogy most akadály nélkül irhatok 's vehetek leveleket. — E' viszontagságokkal teljes körnek minden örvendeztető történeteiről tudósittatom, 's most méltán táplálhatok reményt keblemben megszabadulhatásom felől.

Hogy te Patakym lelkesülten fegyvert ragadsz, 's minden erődet honodnak a' franczia járomtól megszabaditására forditod, arról már rég megvagyok győzödve. Ha majd megkondul szabadulásom órája, akkor én is vágy-telve sie'ek a' szabadság és igazságért harczolókhoz csatlakozni, és az elégtét, hogy oldalad mellett osztozhatom a' harcz dicsőségében, kifogja törleni kiállott kinaim emlékét lelkemből.

Laura és Pataky, életemnek e' két geniusa, erőt ad a' legterhesbbek eltürésére is; a' kiállott vihar után feltisztul talán létem ege is; jutnak talán számomra is boldog csendes napok, mellyeket képző

tehetségem olly szép, fölséges szinekbe öltöztet! Ah derülne bár számomra is már setét éj után a' hajnal bibora!

Fényhegyi Laura Teréznek.

Fényhegy 1813. Tizenkettedhó.

Minden igaz sziv forró köszönetet küld az istenség zsámolyához, ki milliókba olly kegyesen önte reményt boldogságuk visszatérte felől: de egy hála sem jött olly hő kebelből, mint enyimből a' feledhetlen napon, melly nekünk a' hű barátot, nagylelkű oltalmazót, atyám mentőjét vissza adá.

E' szeretett drága barátot, kinek ártatlan feje fölött már az ellenség meztelen aczélja villogott, — e' barátot, kihez fogható több nincs, — én szabaditám-meg! Istenem! milly érzést gerjeszte bennem a' kedvesnek viszont látása, kihez mindnyájunkat leghőbb 's legnagyobb hála csatol.

Atyám (mi után honja lerázhatá nyakárul az ellenség jármát, melly azt olly terhesen nyomá) megjött az őt nyilt karokkal váró övéihez; mig veszély zugott feje fölött, hű baráti rejték-el a' távulban, 's nyugalmát csak utánunk 's Várkövim utáni vágyai zavarák.

Megérkezte után nehány napal jött-meg Várkövim levele, mellyben irá szabadultát, 's hogy a' szabadság szentelt zászlója alatt viaskodók közé avatkozott, kik életünknek e' legfőbb javaért önkényt rohannak a' veszélybe, 's ezekkel Lipcsénél lelkesedés-telve harczolt, mit melljén egy érdem-kereszt 's magosabb rangja is bizonyitanak.

De Terézem, hogy fessem-le neked a' pillanatot, a' minket annyira boldogitót, mellyben a' kedves olly véletlen, mint reménytelenül, egyszer csak közöttünk termett. Mindnyájan sirva borultunk keblére, 's mindnyájan egy hála 's egy öröm valánk!

Atyám nem titkolhatá mély fölindulását; innepélyesen megfogá Várkövim kezét és szóllt: „tettedet földi kincs jutalmazni nem képes, 's a' harczból megtérő győztesnek fejére babért tüzni nem férjfi, hanem asszonyi kéz szokott. Itt e' kéz! — kezedbe teszem ezt; — e' tegyen füzért a' kedvesnek fejére; e' legyen a' győztesnek harcz-bére és társa — öröm, bú, és baj között.“

Könyben uszva hullt térdre Várkövim az őt szeretve fijoknak nevező szüleim előtt; majd ezután forrón szoritá karjaiba Lauráját, a' tőle csak halál által elszakasztandót! N. A.

KÜLÖNFÉLE.

Divat, vagy fényüzési tulságok ellen. (*Végzet.*)

Gyges azonnal távozott e' zavart háztól, 's imigy okoskodott:

Bizonynyal minden bünnek van saját vértanúja (martyrja). Kik az Istentől elpártolnak, nem sejtik szegények, hogy ezen alkalmatlanság kikerültével

más roszba bonyolódnak, minél nincsen keservesebb. Aranynak ezt mondhatja a' fösvény: „éretted kinoztatom nap-hosszat“ — mivel gyötrelmeit a' fösvény fájlalja, de szereti is; kedves bér fejében hosszú időre nyujtja bajait, nem is tart mást szerencsésbnek, mint ki a' kivánságok gyilka alatt mások előtt igazán boldogtalan. Az irigynek hohéra, másoknak kedvező szerencséje, minden jótól bántatik, ha nem őt illeti Másoknál, mint látom, legkegyetlenebb éhséget okoz a' tulságos ruházati fényüzés; nem is tündökölhetnek, csak éhesen; ruhájok nevet, 's hasuk morog; nem is laknak jól, kivevén, ha máshova hivatalosok, hol a' házi szükséggel tusakodó összezsugorodott gyomrot kitárják. Milly irgalmatlanul falatoznak ezek másnak házában! mint fenyegetik a' hust; milly rettenetesek, midőn egyszerre kést is, pecsenyét is forgathatnak; midőn azon fegyvereket villogtatják, mellyekkel sültjeik, a' vadásznak csapásai, kutyák harapásai, szakácsok égetései után végre szétkonczoltatnak.

Ime! mint hasonlit az ember a' selyembogárhoz. Addig eszik ennek hernyója, mig selymébe nem rejteng. Mihelyt drága tömlöczébe vonul, 's művész-szája befejezi kevély lakát, szükölni kezd, éhen marad, mintha ez által a' természet arra oktatna, hogy mindazoknál, kik gazdag ruházás miatt böjtölnek, méltán éteknek nézettetik az öltözet.

O békes-türés csudája! panczélban senki sem jár többé, melly, ha viaskodnunk nem kell, a' vállnak nehéz, 's testünknek alkalmatlan: mikor melegünk van, könnyü ruhát lebbentünk magunkra, legyen az bár arany, selyemmel himezve, vagy sem: 's még is találtatnak, kik inkább éheznek, hogysem ruhájoktól elválnának.

Nem tudom, kit kárhoztassak inkább, — a' kevély farkasokat, vagy az éhes kevélyeket-e. Kétségtelenül legundokabb azételek tulságától és fényüzéstül hirestelteti. Irtóztató has, mellynek olly fáradságosan készül amaz eledele, mellyet bár undorodva is megemészt! Rémitő torkosság, mellynek annyi lótófutó konyha-ügyviselője sürög, tápláléka annyi veszedelmek (p. o. vad-kanok) közt hajhásztatik; melly ollykor irtózik, ha reá ismer eledelére *); melly annyi tavat és folyót, söt magát a' tengert is háborgatja, midön ez, a' széllel 's csillagzattal békén van; melly szörnyü vadakat fogat, hogy azoknak csekély tagjait izlelhesse; melly a' becsináltra haragszik, nem ize, hanem a' szakácsoktól kielégithetlen puhaság, divat miatt. Rettenetes ezen életmód, melly szerint egy mértékletes asztal hónapokig elláttatnék, mi egy napban főzettetik 's aszaltatik itt. De fő gondot ruhára forditani is nagy képtelenség. A' parafában, (dugasz-fa, suber, Pantoffelholz) héjnál egyebet nem látsz használhatót; egészen gyümölcstelen az olly fa, mellynek minden ereje csak héjában kering jobb födözés miatt. Okosabban mutatkozik a' szőlőtőke, ennek ereje bölcsen intéztetik-el; megkapja a' szükségest héja, de gerezdjéről nagyobb gondja; nem is válik fájának becstelenitésére, hogy idomtalanul hajt olly hasznot. Mi képtelenebb, mint drága öltönyökre forditani egész vagyont? Ön magának, 's övéinek béketürést parancsolni, csakhogy másoknak szebb bálványt szerezz? minden divathoz szabni magát fölfuvalkodólag, 's fájlalni, hogy más valaki olly ruhában, mellyet a' szabók szörnyü kényelmükre behozott a' divat, előbb vagy gazdagabban piperéskedik?

*) Liebheit Gygesnek latinra forditója, e' helyen ezt jegyzi-meg: ki ne borzadna vissza az előbb látott tekenős béka porczogtatásától, csuszó mászó csiga nyalogatásától, mellyeknek egyedül a' merész torkosság szabott árt.

Nem kopottság vagy szintelenség silányitja előttek a' posztót, hanem előképzet. Hogy ruhádnak értéke csökkenjék, elég, hogy egypárszor látta a' napvilágot; a' ruházkodásnak csak egy törvénye van, t. i. fény. — Az illy ékességek megszerzéséért, a' pénze-fogyott, bár sirva is, eladja a' szerencsétől neki koczkáztatott jószágokat, ebédjét, vacsoráját is; sőt gyakran legfőbb kincsét is a' gyenge nem. Annyira dühöng a' fényes ruházati vágy, hogy szinte csufabbnak tartatik a' homályos tisztesség, mintsem a' tisztaság csorbultával eszközlött tündöklés.

Valahára még is elárulja magát az olly mesterségesen leplezett szükség; naponként kevesbül a' jószág; gyermekektől megtagadtatik a' kenyér; éhségre kárhoztatnak a' szolgák, 's ha a' családnak sorsáról vagy az éhező csacska apródoktól, vagy az üres háznak gyász-falai által a' szomszédok értesittetnek; nem tanácsos nekik a' házból kilépni; utfélen áll poroszlóival a' vizsga hitelező, ki hosszú fogsággal *) kényszeritendi adósát ama kölcsönnek lefizetésére, mellyet fölvett, hogy annál jelesebben bukjék.

De még többet is forgatott elméjében Gyges illyképpen: bajuktól nyomorgattatni szoknak a' szegények; de czifrázkodhatnak is, ha baj köztt is szilárd erényök, és ha az ellenséges csapásoktól erősödik lelkök, 's mint lombjokvesztett fák izmosb gyökereikkel hivebben ragaszkodnak földjekhez. Méltán nevezzük kinjaikban ékeseknek a' vértanúkat. Van neme a' legméltóságosabb ostromnak, ugy gyötretni, hogy diszelgj.

O ég! mi boldogsága a' halandónak, 's mit higyjek ohajthatónak! Dús gazdagnak látszassam? Válogatott ruhákkal födöztessem, 's nyomorultnak érezzem magamat lenni?

A' fényüzés szemlélete csekély gyönyörüséget, de fájdalmat igen is könnyen szül, midőn fitogatásaiban is észbe keriti a' szükölködést, 's félelemre int. Ezen hijábavalóságért jobbára még is annyira buzognak, hogy az édes anya magzatainak birtokát előbb idegeniti-el, mintsem ékszereit: 's nehogy a' házi dolgok iránt gondatlanabbnak lenni látszassék, mintsem ön teste iránt, a' pazarfény kedvcért a' szükségest is elvonja szájától; 's nehogy ártalmas találjon lenni a' böség, mintegy orvos parancsára, készakarva sürgeti a' böjtöt.

Férjénél többre becsülte Eriphila az arany lánczot: **) nálunk sem ritka az olly férjfi, kinek hiú, bár szükölködő felesége, uszik az aranyban, 's a' nélkül el sem lehet. Im uj neme a' hiúságnak! az étkeket silányabbaknak nézik ékszereiknél, még a' has korgásaira sem figyelmeznek, csak gazdag lepellel födöztessenek.

Hajh! milly gyönyörü pár a' felfuvalkodás és éhség! Puffaszkodik az, csikorog emez; 's bár természetileg ellenkeznek, még is párosittatnak, hogy a' kevélységnek dagálya éhség által jobban élesztessék.

Ki szenvedhetné illy drága köntösben a' kevélységet? nagyobbra szoktuk a' gyürünek köveit becsülni, mint amaz aranyat, mellytől környeztetnek; rosz jel a' képben, ha a' rámának értéke nagyobb, mint a' festvényé. Mi lehet balgatagabb, mint bal szerencsét boldogok palástjába burkolni, hogy igy a' fö dolog silányabb legyen külsejénél?“ MUZSLAI.

*) Mindig franczia országot kell érteni.

**) Amphiaraus költő, mikor a' thebai hadba kell vala költöznie, magát rejtegette, előre sejtvén vesztét; de Adrastus király Eriphilá, a' költönek nőjét arany nyak-lánczczal urának elárulására hóditá, ki is Theba bástyái alatt a' földtől, lovastul kocsistul, elevenen elnyeletett.

Schröder-Devrient megkülönböztetése. Ezen jeles énekesné a' londoni Drurylane-szinház tagjai sorába 10.000 font sterling esztendei fizetés mellett felvétetett a' boldogult Malibran helyébe. Illy kitüntető meghivással német énekesnét még soha sem kináltak-meg.

Paris népessége. Az utósó számitás szerint, melly 1829-dik esztendöben történt, franczia ország fővárosában 816.480 lakos volt; jelenleg ugyanott egy milliónál nem sokkal kevesebb ember lakik.

EMLÉKMONDÁS.

Boldog.

A' bölcs boldog mindenütt;
Mert ő magával hordja kincseit:
De boldogabb ott még is, hol körülte
A' nyájas élet hinti kellemeit,
És szive lelke tárgyát lelheti,
Mint hol magába zárva él magának,
'S csak álma tündér képét kergeti,
Mint egy vadonban bujdosó Fakir.

BERZSENYI.

Az asszony soha sem szebb, soha sem kellemesb, mint mikor szerénysége ebben büszkélkedni nem engedi, és soha sem tiszteletre méltóbb, mint ha igaz érdemét és erényét mélyen érzi, és fenn tartani tudja.

FRANKENBURG után K. H. K. J.

A' bölcs mindig többet tanul a' tudatlantól, mint ez a' bölcstöl; mivel a' döreségeket mindig szorgalmasan kerüli a' bölcs, a' tudatlan pedig soha vagy ritkán követi a' bölcsnek példáját. FOLINUS.

Gnoma. Ki házasodni készül, egy fokkal lépjen alább, hogy szófogadó nője legyen. Ki jóakarót akar választani, egy fokkal lépjen följebb, hogy oltalmazó barátja legyen. (Zsidó közmondás.)

Munkácsi GAIDLER PÁL.

Kérdő rejtvény.

(Calembour.)

1) A' fél mikor jobb az egésznél?
2) A' bajusz mért őszül-meg később a' hajnál?
3) Ki iszik kétszer, mig más csak egyszer?
4) Mellyik körhez mennek legtöbbet a' leányok?
5) Mellyik fának terem rosz gyümölcse?
6) Mellyik elvet kell leginkább megzabolázni?

K. H. K. J.

Elődbi rejtvény: halgatás.

Figyelmeztetés. E' folyóirat elkésett t. pártfogóji az ezen évi lapokat még megrendelhetik, 's az első számtól veendik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. száma.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

6.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön januarius **19**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Lucza kútja, és a' szánthói savanyú-viz.

(Folytatás.)

Több nap nyugvék-le láthatárunkon; a' mindenség semmiségébe enyészett több hónap is; végre beköszönte a' nyár. — „A' savanyú vizes üvegeket mosd-ki!“ mondá egykor másim Kristófnak — „holnap az urfival Szalatnyára mentek!“ — „„Szalatnyára?!““ — kiáltám bömbölő viszhanggal — 's legott ezer féle gondolat ötlött agyomba. Másim szenvedélyesen kedvelé a' savanyú vizet; — de a' szánthóinak — bizonyos előitéletből esküdt ellensége volt; én pedig ide különös vonzódásból már rég óta készülvén eltökélém magamban ez uttal megtudni, valljon megtudja-e másim a' viz nemét különböztetni. A' terv készen volt, 's én azt Kristóffal közölvén, a' Garan-melléki vidéknek látni ohajtott édenét képzelve szökdécselék alá 's föl szobámban, innét a' kertbe, kertből az udvarba, udvarból az utszára, innét az istállóba bolygó 's kikémlendő, mellyik rendű lovainkat parancsolá apám Pistának befogni; majd utra valóról gondolkodva konyhába menék öreg másimat czirógatólag, mig gyönygyörgetéseim közben az oldalára függesztett kulcs-gyüjteményt elkaparintám — (meg kell jegyeznem, hogy édes anyám holta után, ki — nyugodjanak hamvai békével! — igen jó szivű volt, másimra háromolván a' házi kormány, minden rendében megy): csak alattomban lehetett tehát Pistának zabot adnom; Kristófot pedig negyed akós csutorával lökém oldalba. — „Miért?“ kérdi valaki? — Azért, mert apródoknak szájára, ha hallgatást akarunk, legjobb dugasz a' csutora öble. — De magamról sem feledkeztem-meg, eszembe jutván, milly jó lesz a' szeszes neszmélivel pezsgetni a' szánthói-vizet. — Azután ki tudhatá azt előre, elbirják-e lovaink a' vizzel terhelt bugykákat. Czélszerűbb volt tehát inkább teli üvegekkel megtenni a' próbát, mint üresekkel.

Ez is sikerülvén mai napom szokatlan hosszú volt; békételen valék mindenütt; annyiszor jól mulattatott uszkáromban (Lion) sem

lelém szokott örömemet; csak akkor lehete némi nyugtom, ha másimnak ős-alvó-székében ülvén, mint ki rosz fát tett a' tüzre — magamba vonulva mélázhaték. Éjszakám hasonló volt; álmaim szüntelen éberek; 's ma szokásom ellen én valék a' hiv „pater fammilias, qui primus cubitu surgat.“

Reggelizés után — még ágyában pihenő másimnak gond-redős kacsójira buczúzó hosszú csókot csattantván dohány-sodratokkal (cigaro) ellátva, uszkárom, gyultokos (capsulás) duplonom, 's a' töltetektől (Patronen) nehéz vadász-táskám társaságában a' ládákkal telt kocsiba Kristóf mellé helyezém magamat. Pista, kinek Hortobágy látta mását, szélnek eresztvén czihogóját, nehány csattantás után prüszkölő ménjei közé vágott, 's mi — mint farsangkor a' szomszéd faluba menyasszonyért vágtató násznép — villámsebesen haladtunk a' falun keresztül, hol nehány ablakban pisloga csak az illatszeres (Parfüm) mécs; tehát gondolnunk lehetett, hogy a' kukorékolás jeltadó zsibaja által beköszöntő rózsa-piros hajnalt megelőztük. Viradtig mulattatott Kristóf katona korában gyüjtött fél-igaz népismertetéseivel; végre jóslói tudalékosságához fogván herscheli tapasztaltsággal terjeszté elő a' még ma reánk váró förgetegnek borzasztó leczkéjeit.

Már a' nap jól fön volt, midőn a' bényi (a' hajdan itt létezett Praemonstratiak kolostorához tartozó) két ágú goth templom előtt elhajtván az országszerte nevezetes, 's hir szerint, Kupa által (midőn szent István ellen szegült) épittetett — harcz-gátok köztt (Schanze) — mellyek legnagyobbikának kiterjedése 1219, magossága 10. öl — az ismert csudálatos bényi kutat, 's ezzel Esztergom vármegye határait általléptük. Csatát, Csudát, a' jól készült ország-uton, és a' mellettek folyó Garamot jobbra hagyva, a' bájos fekvésü Lekérre értünk, hol, mig Pista lovait jól tartá, én az apát csinos lakását, a' Garamon túl elterült kies 's közben ültetett erdőségtől ékes rétséget szemlélgetém; majd a' viz-fészkes Damázsdon keresztül — zsinór egyenest — Zelizre hajtatánk ebédre. — Itt, mig vendéglőnk elkészitteté étkeit, — mert, ámbár azonnal megterittetett, gyorsságával mindazáltal nem biztatott — a' korcsmától nem messze fekvő, 's disztudománylagosan (aesthetice) elrendezett angol kertet tekintém-meg, mellynek izmos fáji terebélyes hüsében, a' számolhatlan virág-csoportnak közepette, mint az elajálkozott gyöngyalak rózsabokrok köztt, olly csinnal kinálkozik a' grófi lak. Mi örömemet tulságig nevelé, volt: a' művész alkotmányú ló-ól, hol vidám tekintettel — mint ha bennem kedvenczükre ismertek volna — hajtották felém buja sörény-söprötte nyakaikat az angol mének, 's a szép alkatú csikaja után nyeritő arab kancza.

A' vendéglőbe visszatértemkor már készen talált ebédemet — a' fogadós óriás kuvaszának társaságában — melly engemet vagy uszkáromat tisztelte-e meg látogatásával, kétséges — néhány percz alatt elvégezvén kocsira ültem, 's mintegy visszatérőleg a' sürű nyárfákkal beültetett 's e' miatt ki nem száradható uton a' Garamig menénk, hol kötél-hidon átcsusztatva, egy jámbor kalauz őrködésében kecsteljes lapály-rétek köztt — a' csekély kitérést nem is számítva — Tergenyére értünk, hol a' lakosok éppen egy ember-társukat a' föld gyomrában lelendő nyugalomra kisérvén, 's a' falu tulsó végétől mintegy harmadik háznál — mint a' zsir-szag után sereglett pajkoskodó gyermekek egyikétől érthetém — a' boldogultnak közelebbi rokonához gyülekezvén, éppen az ut melletti ház-sor egyikének udvarán lakomáztak. Hogy azonban a' tor már vége felé lehetett, onnét gyanithatám, mert a' tisztes előülő éppen többi falatozó társának példa-adólag emelé billikomát, torkát minden Abrahám kebelébe költözött hivek egészségéért öblitendő.

Innét nagy és kis Peszeken keresztül Alsó-Fegyvernekre értünk, hol a' helybeli tanoda előtt hajtatván-el, a' praeceptor ur — valamint tavasz után a' rajozni készülő méhek, a' meleg naptól köpüjök oldalára csalatva kisereglenek — alkalmasint a' számosb tanitványokra nézve csekély térségű épület végett a' konyha-ajtó elejébe egy padocskára telepedve merőn tartott baljában egy A. B. C-és könyvecskét, jobbjában pedig egy hosszú postorral a' legyek ellen hadarázgatva, a' körüle álló 's leczkéjiket felmondó tanitványoknak szemmeresztő figyelmöket vonó magára.

Nehány szöktetés után Füzesgyarmathon túl valamelly völgyön keresztül értünk egy csinos erdőbe; a' tornyosodó fölhők gyászlepelt vonván a' láthatárra minden elfeketült, 's a' távulban hirtelen kerekedett förgetegnek előjeléül olly nagyot bömbölt a' nappali meleggel összeütközött hüvesülni kezdő levegő, hogy midőn Buda várát a' bombák zápora végromlással fenyegeté, nem lehetett nagyobb robaj. A' hegytetőre hágván, kisértő lényekként tüntek szemeinkbe a' kormos borúk, mellyeket bűbájos tüzével, 's némi maga után hagyott büdös gőzzel, hasitott ketté az egymást követő kigyódzó villám. — „Lám urfi!“ sohajta Kristóf. — „„Bizony igazad volt ez egyszer““ — mondám fecsegését megelőzőleg a' jóslónak. — Míg azonban a' megázástól tartva köpönyegeinket előszedtük, az erdei lombok köztt susogva nyomban követe a' bizonyos forgó szél-megelőzte zápor. — Pistánk fejcsóválva kettőzteté pejeink lépteit, 's nem sokára derekasan — mint hushagyókor az ürgék — megázva hajtatánk-be a' szalma födelű szánthói vendéglőbe. „Herr Wirth! ich wünschte ein Zimmer!“ kiálték hangosan, nedves köpönyegemből kiburkolódzva; — 's legott itt termett a' szálas termetű vendéglő — mint kifütyült színész, szem-

a

betünő komorsággal; de csak hamar föltalálván magát — jobbra 's balra sodorván tömött bajuszát illy büszke felelettel válaszolt: ‚Magyar vagyok! parancsoljon velem urasád!' — „Á! — szóllék nyájasabban — Magyar? Szobát kérek nyittatni!" — ‚Mi tagadás benne uram — lön a' váll-vonogatónak válasza — a' szobákban válogatni nem sokat lehet; egy vendég szobám van; ha nem átalja kegyed a' már ebéd óta ott tanyázó, de becsületes ember — N. falusi rector ur társaságát, lépjen-be hajlékomba.' — „Szükség törvényt ront" gondolám, 's legott sieték a' már előre képzelt borostyánosnak szemei közé nézni. — „Isten jó nap földi!" — ‚Servus humilimus spectabilis Dóminé!' — lön a' bár milly dalszinházba illő — nyilt torkú iskola-rector urnak beneventatiója; — ki erre, alkalmasint mély hangú üdvözlete után torka kiszáradván, kezébe vevé az inkább savónak mint bornak nevezhető itallal töltött billikomot, 's mint napestig szomjan epedt, fenékig üríté azt. — Én pedig e' közben helyet foglalva a' róka prémű mentés 's nehány carmin vörös bibircsókkal ékesitett arczú égbekiáltó mellé szerkőzék; — ő pedig — szürke fürtjeit hátra simitólag moly-ette kalpagját vevé, 's ‚engedelmével édes ur!' mondván — egész szemöldökig fejébe nyomá azt; majd azután meresztgető szemeivel, mint diót nyeldeklő pulyka-kakas engemet tetőtül talpig méregetőleg imigy szóllott: ‚ha merem kérdeni, mi járatban legyen édes ur?' — „Hon szomjazó öreg másim igen kedveli a' savanyú vizet; 's egyedül ezen érdekben rándulék ide" — adám feleletül. —

‚Bene! bene! — kiálta fejcsóválgatólag — vinum laetificat cor hominis!' — és serlegét üritve tovább imigy mormogott: ‚Csak megkeresik az emberek a' jót! Eddig a' szánthói viz senkinek sem kellett: de már mint látom ez is divatba jő; pedig méltán!' — 's most fogá bugykáját a' még fenekén maradt cseppeket hiszörpögetendő.

No jól van! gondolám: ez még szomjazik szegény — 's éppen à propos — szerencsés érkezést kivánva hozá-be vendéglőnk az égő gyertyát, kihez igy szóllék: „bocsásson-meg édes fogadós ur! én illy zavaros uj borhoz nem szoktam; ne vegye rosz neven; mondja-meg kérem apródomnak: hozza-be a' hazulról hozott ót — 's ha kiván velünk mulatni, én illy magyar embereknek becsülője vagyok, jöjjön fogadós ur is társaságunkba."

‚Bravo! — kivált a' rector örömittason — Bravissimo! tehát az ur okosabb volt nálamnál! Lám, miként tudnak a' mostani ifjak magukról gondoskodni! Csak igaz az: haladunk mindenben! Ez az én időmben még nem volt.' —

E' közben Kristóf tele boros bugykákkal lépett-be. — „Legyen neked is eszed — mondám a' távozni készülőhez. — „‚Mint szokás"

— felelé; hogy övé legyen az utósó. — Mi pedig a' később közben jött 's illyesekre igen késznek látszó vendéglőnk társaságában — minden forumon keresztül futtatván a' pohár-köszöntgetést, éjfélig lakomáztunk.

Később, midőn Kristóf több terhes félretérést tett, 's mi mindhárman már a' fölső emeletben valánk — mint ismeretleneknek szokása — szóba keverém a' vidéknek leirását is. — Rector uram fogadósunk fölött magának némi elsőbbséget tulajdonitólag élénken analysálgatá a' szánthói nevezetességeket; a' tájnak bájos festegetése közben csuda-forrásaival ismertetett-meg; elmondá eredetét is a' savanyú forrásnak, millyen viszontagságon ment keresztül, miként rendkivüli nagy ereje miatt azt egykor valamelly édes-viz forrással házasiták össze, 's igy nem csak kellemteljes italúvá, de üvegekben tova szállithatóvá is tevék; — elmondogatá, milly különös forrás létez a' falun alul mintegy óranegyed távulnyira — melly eredetekor több napig bizonyos gőzt bocsátván-ki kebléből, a' vizet ölnyi magosságra lövelé, 's az ott találkozó veres fövenytől ma is vörös forrásnak neveztetik. — ‚De hátra van még uram — mond tovább — mit előbb kelle emlitenem. — Itt általellenünkben a' rét közepén fekvő ('s ezt olly nagy tüzzel kisért tagmozgalommal adá-elő, hogy legott szunnyadozni kezdő vendéglőnk kalapját üté-le fejéről) csuda-kút, mellyet itt közönségesen „Lucza" kutjának neveznek, eredetét onnét vevé, hogy egy szánthói asszony Lucza napján ott szapulván, legott vasfazeka kővé vált, 's az óta mindig forr benne a' szappanyos viz.'

„Ah! ezt látnom kell!" — mondám, testemen némi rázkódtató borzalom okozta változást vevén észre; 's nyugtalanságomat elmellőzőleg — hozzá járulván a' hátam mögé simuló Kristófnak azon hivatalos jelentése: hogy már csak két tele bugykánk van — fogadósunk által ágyat parancsolék bontatni. Mig rector uram a' mennyei szent kriptáról, 's holmi solozmákról álmodozva dörmögött, én levetkőzém; hijában késztetém őt is a' lenyugvásra; mert ő — mint szokás — torzonborz fejét az asztalra támasztván, elkezdett hortyogni; én pedig a' gyertyát eloltám. Álmaim rendkivül furcsák valának, mellyeket közben közben nem egyszer háborgata a' nehéz fejtől nyugtalanul alvó rector urnak czirhelődése.

Csak a' kakast lehete még hallani az udvaron egyenként szállongó jérczék közt kukorékolgatni; midőn Kristóf — a' katonaságban megszokott ébrenséggel alvó — nehány ablak-zörrentés után fölköltött. — „No te éjjeli bagoly — üdvözléssel bocsájtám őt be — mit nyugtalankodsz már? hiszen csak most kezdék még álmodni!"

„„Ej urfi! mindig csak álmaival vesződik — felelé szokott bátorsággal — mondjon már egyszer valami valót is. — Reggel van; az

ég kiderült; napkölte előtt köll látnunk a' viz-meregetéshez, ha hon becsületet kivánunk vallani; mert különben a' másí — tudja, neki jó orra van — a' nélkül is megismeri a' szánthói viz büzét! főkép, ha roszkor meritjük.“ “

Mit volt tennem? — „si vis alium silere, prius sile“ — gondolám, 's hallgattam: mert igaza volt. (*Végzet köv.*)

KÜLÖNFÉLE.

Farsang-napok.

Köz tudomás szerint a' carneval a' három sz. király napja 's hamvazó szerda közti időt jelenti, melly alatt hajdantól fogva az emberek különnemü mulatságokkal tölték az időt, jelesül olasz országban. Régidötől szokásban volt a' carnevalban álorczásan jelenni-meg, 's még az utszákon sem tennile az álorczát. Főleg használák az Arlequino, Policinello, Colombina, Scaramuz 's többeknek olasz karakter-álorczájikat, utóbb a' fekete köpönyeget, 's fekete alsó ruhát. Velenczében érte legfőbb tökélyességét a' carneval, 's leghosszabban tartott; e' mellett még nevezetes volt a' romai is, melly azonban csak 8 napig tartott. Elég korán fejlett-ki a' carneval német országban is, a' középkorban, farsang nevezet alatt; melly azonban lassanként a' nép-élettel együtt kihalt. Legtöbb helyen most csak a' redutokban mutatkozik, bálokban 's t.b. a' nélkül, hogy az átszöknék a' népéletbe. — Valóban arany idő a' carneval valamint a' laposságban, ugy a' bérczek 's rideg éghajlat alatt is; melly időben t. i. piquenique, házi bálok, esti tánczok váltják-fel egymást. Ez időben felnyilni látszik szeme a' leánynak, mi czélja van az alkotásnak vele. Ők t. i. arra születtek, hogy szenvedjenek, 's keringjenek; arra teremtettek, hogy a' világnak philosophiai példát mutassanak, mikép kell a' sirba tánczolni. Megtekintve egy esti bál alkalmával keringelő hajadonainkat, a' szellemi bölcselkedésnek azon kérdéséhez kell simulnunk: valljon a' fehér személyek férjfiakhoz hasonló emberek-e? — Igen szivesen, 's mondhatom, nagy kedvem volna megkérdeni illykor egy szép hajadont: mi fizetést vesz egy órára? nem tekinthetvén már azt, mint tánczot, mi nem is, hanem inkább düh, munka, robot, tagküzdés, rendszeres epilepsia, hangászati-galvanismusi vonaglás 's t b. — A' leány megszünik leány lenni, a' szépség elenyészik, minden gráczia távozik, minden kellemesség eltünik, minden természet fut, 's előttünk a' budai magos Jánoshegyi candidatusnék állanak a' trigonometriai jelkő körül divat-öltözetekben, csepegő hajfürttel, vörösre főtt arczczal, izzadsággal boritott nyakkal, vaczogtató mellel, fujtó lélekzettel, őrültes pillantatokkal, nem levén képesek csak egy szót is tisztán kiejteni. 'S ezen teremtmények azt vélik magukról, hogy ők a' gyenge, kedves, és szép nemhez tartoznak. Ennek előtte is tánczoltak már, csakhogy több mérsékletességgel, 's a' fejér nép mindig a' gráczia korlátai között maradt, melly irány czélja az asszonyi nemnek 's a' finom társasági illendőségnek; szóval, mindig nő-személyek maradtak, kik nem veszték szemök elől, hogy azon okból találták-fel a' nemzetek a' tánczot, hogy általa mulatságot 's változást eszközöljenek. Most azonban megszünik a' hajadon a' szépnemhez tartozni, mihelyest tánczra adja magát, azt vélvén, hogy ő a' tánez végett teremtetett. Nines csak egy perczre is nyugalom, egyik engagement másikát éri 's a' t.

Vallják-meg öszintén kedvességtek, mire illy szerfölötti terhes munka, illy rendkivüli megerötetés, ön-orozásra czélzó? Azonban kedves tánczosnéim, vizsgálhatnátok-meg csak magatokat idegen szemekkel az alatt, mig keringtek, kik ekkor akkép jelenkeztek, mintha erre kárhoztatott volna titeket a' teremtő, — valóban ön magatoktól vissza rezzennétek, és szépnemetek gyilkosának vádolnátok-be magatokat. — Azonban csak rajta angyalim! plántáljatok fejetekre magos sáncz-kosarakat; helyeztessetek mellöltözetetek alá ezer fasinát, mint a' pozsoni vidékben épült sarkantyúknál, mellyek zabolázzák a' dühösködő folyamvizet; rázassátok össze magatokat ugy, mint a' nyulánk kikiáltozók; doboljatok-össze 4 hónappal a' bál előtt minden tánczost; tánczoljatok esti 7 órától kezdve reggeli 4 óráig; tapodjátok szépségteket a' dühöngő keringöben; tépjétek-el egészségtek virágát a' cotillon-dühben; foszszátok-meg az asszonyi erény rózsáit a' nem igen tisztes galoppadeban; tapodjátok-le az illedelem 's kellem jogait a' dühösködő tempéte-ban; tánczoljatok, valamint a' csillag futás suspendu-abonnementban; mind ezt tegyék pontosan kedvességtek, 's annak utána távozzanak-el a' szinpadról főfájással, huruttal, száraz betegséggel, tag-szaggatással, merevedett nyakkal, lábikragörcscsel, rekedt torokkal, vörös szemekkel; mindezek mellett is világosan meglehettek győződve, hogy még sem tánczolhattok össze magatoknak egy vőlegényt! Higyjétek kedveseim, — igy szóllok hozzátok mint tisztelője 's mindenkor kedveltje a' mivelt szépnemnek, — hogy valamelly hölgy képes lehet ugyan szép szóllás, édes dal, sohajtozás, 's elménczkedés által magához hóditni 's lebilincselni a' férjfit; ellenben táncz által, csak ugyan nem hiszem, hogy hálóba lehetne vezetni valakit, ha csak 5 érzékét el nem vesztette.

(*Vége köv.*)

Eltemetett ál-halott. Nehány hét előtt Ohmlin nevü orvos Sachselnben (Helvéczián) lefekvése előtt fogfájása enyhitése okáért mákonyt (opiumot) vett-be, 's más nap reggel ágyában élet nélkül találtatott. Az orvosok (egyet kivevén, ki t. i. kétségeskedett) őt holtnak határozták, 's 24 óra mulva el is temettették. Kutyája azonban sirjánál maradván több nap elfolyta alatt szünetlen orditott, melly eset következésében az egyházfi éjjel felásta a' doktor sirját, mellyben a' koporsót felrepesztve, a' hült tetemet pedig hason fekve és haját ide 's tova kitépve találta.

Uj Amazon-ország. Löcknaui hiradások szerint a' keletindiai király jelenleg három általa szerkezett Amazon-ezred gyakoroltatásával foglalatoskodik. Az első csupa hajadonokbul, a' másik ezered asszonyokbul áll, 's ezekre bizá ön személye őrizetét. A' királynak ezen foglalatossága országában elégületlenséget gerjeszte.

Valódi chinai cselekedet. A' chinai császár egész országában szorosan megtiltá a' gözhajózást.

Ritka emberség. Éppen most egy esztendeje, hogy B. városban egy kereskedő kénytelen lön mostoha körülményei következésében megbukását (cridát) feladni. Ámbár törvényes uton olly karba helyezteté hitelesei iránti viszonyait, hogy ezek továbbá semmi követelést nála nem tettek, még is fájlalta ezen szomorú esetet, 's több izben kinyilatkoztatá azon kivánságát, vajha a' sors neki annyi birtokot adna, hogy hitelezőit kielégithetné. 'S ime az ég be is teljesité ohajtását; mert kevéssel ez előtt t. i. a' nagy lotteriában 100.000 lirát nyervén, ezen pénznek legnagyobb részét azonnal buzgó szándékának végrehajtására fordità.

A' londoni polgármester (Lord-Mayor) jövedelme kész pénzben, esztendei fizetés fejében, hatvan ezer tallér; ezen öszveségen kivül 160—170 ezer tallér fordittatik udvari pompájára, kocsi 's lovai eltartására, lakására, ezüstjére, 's több olly félékre. Jelenleg a' polgármester kereskedö is egyszersmind, 's azért rendkivüli fizetése megkisebbitésén dolgoznak a' Londoniak.

EMLÉKMONDÁS.

Szabadság.

Eldödeinktól ránk maradott dicsö
Kincsünk, szabadság! a' te neved szelid,
Áldott! Hatalmas karjaidnak
Mennyköve nemzeteket nem öldös.
Királyi székben vagy te, 's uralkodol,
De nem kegyetlen fegyvered akkor is,
Midön az álnokságot, a' ki
Trónusod ellen irígy, alázod. VIRÁG.

Szerelem. Röppen az öröm; elhal a' fájdalom; évek a' kor fenketlen tengerébe merülnek, a' nap fénye megszakad, a' csillagok lehullnak: de az egy szerelem diadalmat ül az enyészeten, 's az örök létben dicsöülve hirdeti fönségét. MATHISSON után S....Amalia.

Gnomák. An ellenségnek megbocsátás olly vetés, melly gyakran gazdag gyümölcsöket terem. KOTZEBUE után S. Karolina.

A' barátságot érteni 's azt jól tudván használni, elöjelei a' boldogságnak, GÖCKING után Paulowits Zem....böl.

A' fél okos ártalmasb az egész bolondnál.

A' fösvény és pazér egyformán rosz számolók.

Ki a' kisebb igazságtalanságtól nem irtózik, ha kedvejö, nagyobbat is elkövet. SÜTKEY.

Betürejtvény.

(Buchstabenräthsel.)

É-vel sem te, sem én, csak magam lehetek;
Sz-et vehetsz tölem, ha ollyat égetek;
K-val kö is, égö, gyujtó szer is vagyok;
M-mel mértföldeket magam után hagyok,
V. ha vagy, sok vidám 's rosz órát is számlálsz;
Boldog vagy, ha nyugtot ön szivedben találsz!

VERES.

Elöbbi rejtvény: 1) Ha 100 pálczából csak felét adják-meg. — 2) Mert a' bajusz legalább 15-20 évvel fiatalabb a' hajnál. — 3) A' bajuszos, ki az ivott nedv maradékát bajuszáról is leszörpöli. — 4) A' tukörhez. — 5) Akasztó- és bitó-fának. — 6.) A' nyelvet.

Figyelmeztetés. E' folyóirat elkésett t. pártfogójai az ezen évi lapokat még megrendelhetik, 's az elsö számtól veendik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

7.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap januarius **21kén 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Lucza kutja. (*Vége.*)

Az öltözködés néhány perczbe telt csak; 's mi a' korcsmától nem messze fekvő zöld bársonként ajálkozó gyepen ültetett fasor köztt kocsinkkal a' fa-karzattal keritett kuthoz álltunk. Én, mig Kristóf a' tenyeres talpas Pistával a' fa-karzaton keresztül hurczolá a' ládákat, — a' munka könnyebb végét fogva — tüzet éleszték, szurkot olvasztandó, és a' tele meregetett 's körülem lerakott bugykákat beszurkolandó. — Ámde „nem szokta a' czigány a' szántást" — mivel ezen munka is fáradtságba került, de hozzá jött az is, hogy tapasztalatlanságból a' tele bugykákba verém a' dugaszokat — nehány percz mulva minden munkám tönkre ment; t. i. a' rendbe rakott üvegek, mint valamelly nagy ünnepen a' roszul betanult kis városi polgároknak üdvözlő lövéseik — a' rendszeres futó-tüzelésként (Lauffeuer) egymás után szétdurrogtak. — Egy veszedelem a' másikot érte! — A' tüzön feledett szurokserpenyőnk lobbot vetett, — és igy csak hamar általaltam e' mesterséget is Kristófnak. De miként is ment volna jól véghez munkám, midőn eszem szakadatlanul a' tegnap nem láthatott tájékon, mellyet a' virradtal-e vagy már emlitett András-éjszakai álmomban látotthoz olly igen hasonlónak találtam, ábrándozott. Szünteleni vágyom Lucza kutjának láthatása volt. Hozzá járult Kristófnak azon szemrehányásából eredett boszúságom, hogy ha Szalatnyára mentünk volna, ott a' szurkolás csekély pénzért, 's minden fáradtság nélkül megy vala véghez. — Én hijában vigasztalám őt azzal, hogy az ez által megkimélt pénzt neki adom, mert legott a' helység birája ünnepélyes üdvözléssel rajtunk ütött, a' kut-tisztitás zsoldját követelendő; kinek, 's mivel embereim a' meregetést nem győzték — a' kisegélésre fölfogadott tót-ajkú gyerkőczöknek összesen egy pengő forintot fizettem. Azonban természet-vizsgálatimat teendő az emlitett rét közepén földomborodott „Lucza kutjához" ballagtam Kristófnak azon parancsolatot adván, hogy visszatértemig a' vendéglőben villás reggelit készittessen, 's erre, ha ott találandja, a' tegnapi krapuláját alvó rector urat is meghivja; a'

két teli bugykát pedig, mellyeket, nehogy a' fogadósnak zavaros dijára szorittassam, mint ereklyéket őrzém, nehogy a' fölkelt nap melegségétől — mint azt szopogatni kedvelők — fölhevüljenek, az elhagyott szomszéd kutból ide kicsurgó hives vizbe jól bekötözve tegye behütés végett.

Midőn a' kuthoz érék, mit ezen csuda-forrásról hallottam, nem látszék előttem alaptalannak; mert valóban a' rét közepén magánosan keletkezett kőtömeg vasfazék alakával valami kevés gondolkozni valót adott egy vakbuzgónak. Szorosabb vizsgálat után falufelüli oldalán némi kivájt üreget találék, honnét kivehető vala, hogy ezen általános tekintetre — külszinére nézve — mészkőnek látszó szirt, a' több év által kiszivárgott, 's a' fölületen szét-terült vizből, különözhető hártyákból, vagy inkább rétegekből alakult össze. Fölhágván a' tetőre nehány percznyi vizsgálódásom után bizonyos visszatartózkodással vonultam vissza, melly annak tudásából eredett, hogy vannak források, mellyek a' közeledő állatokat kővé változtatják; de szorosabb kutatásom után napestig bámultam volna azon természeti játékot, mellyet ezen forrás fölszinén tapasztaltam: ugyan is a' kőtömeg közepén valódi kútalakban — mintegy ölnyi átmérőleg — gömbölyü nyiladék van, bizonyos szappan fejérségű anyaggal bevont viztükörrel. Ebben, mint a' savanyú vizben, bizonyos gyöngyök bugyannak-föl, melly azon fejér anyagot egy jókora karikába szétterjeszti, 's ez szüntelen kisebbedik, mig végképp el nem múlik, 's ismét más gyöngy ismételve illy játékot nem hoz létre. Illyen! illyen — sohajték merengtemben — az emberi élet is! Addig forgunk mi is e' vándor pályán, mig egyet üt a' vég óra, 's mi el, elenyészünk örökre! Elemész ugyan nem vagyok, de én ezen forrásról azon természetes itéletet hozom, hogy a' viz-tükör fölületén ama fejér anyag mintegy előjele ama természeti játéknak, hogy ezen viz innét lassanként kiáradván kővé válik; mit annál alaposabban hiszek, mivel alul a' lefolyó vizet tovább terjedni nem látom, sőt az, igen kevés idő mulva, meghártyásodik. — Igy tehát ezen kőtömeg több idő óta magából eredt, 's idővel, ki tudja, milly magosra tornyosuland. Bátorságot vevék magamnak vizéből nehány cseppet tenyeremmel szörpölgetni, 's izét valamennyire a' savanyú vizééhez hasonlónak, az egészet pedig nálamnál valamivel tudósabb hazámfija szorosabb figyelmére méltónak, találtam. Tovább ismét fölegyenesülék, 's magamat az emlitett karikákkal mulatgatám; de előbbi mélázásomba merültömben az érettem lélekszakadtan futó Kristófnak hátam mögötti elrikoltása annyira megzavart, hogy ijedtemben majd a' kutba szöktem. — „Siessen urfi! siessen; mindenekre kérem! — mondá akadozva — mit sem késsék! siessen!“ — „No mi bajod — talán már készen vagytok“? — mondám komolyan. — „Az az — az is —

szólla hebegőleg — de csak jőjjön! — megjutalmazza fáradtságomat; mert arra talál, kit látni rég ohajta! Ő az! ő az!" — „Ki? ki?" — kérdém őt dühös kiváncsisággal. — „Kit rég keres!" — felele a' fulladozó — 's én vele a' savanyú vizhez futék — 's gondolják-el szép olvasóném! kit lelék itt? — Egy szög fürtű, nefelejts szemű, liliom keblű gyöngy-alakot! egyszerű öltözetben, nap-ernyőt tartva jobbjában, kinek — mintha reám pillantva szerénysége szenvedne sérelmet, bizonyos pirosság boritá-el tejszinű arczulatját; szemeit földre szegezé, mint az elvesztett jegybérét kereső árva leány. Én, ki benne megismerém azon annyiszor emlitett álmomban látott személyt, a' véletlen találkozáson egészen magamon kivül ragadtatva nem tudám, bókoljak-e vagy térdeljek előtte. Több izben kezdék hozzá szóllani, de akadozott nyelvem azon indulat érzésétől, melylyel egészen elteltem. — Üdvözlégy derült egemnek hajnali csillaga! üdvözlégy te bájalakú természet remeke! — sohajtám magamban a' kitörő indulatokat keblemben elfojtólag; 's legott udvarias simultsággal feléje közeledém, vele illy tartalmú rövid párbeszédbe eredő:

Én. — Van szerencsém tisztelni a' kisasszonyban?

Ő. — Nevemet kivánja tudni kegyed? — szóllt bájló ezüst hangon.

Én. — Ha szabad esdekleni drága kisasszony.

Ő. — Nevem N. Ottilia, 's nemzőm N. uradalmi magtárnok.

Én. — Gyakran megfordul kegyed eme kisded fák hüsében? Nyilván e' gyönyörű nap csalta-ki kegyedet csendes magányából?

Ő. — Minden dél előtt édes atyámnak fris vizet vitetek ebédéhez; ebéd után pedig édes szülőmmel testvéreim körében tesszük sétányunkat.

Én. — O miért nem lehetek én olly szerencsés; mint ezen kút, hogy könyeimmel — mint ő kristály-csöppeivel öblögethetném ezen hó fehér kezeket, vagy annyiszor csókolgathatnám azokat, valahányszor serlegét bennem meritené!

Ő. — Köszönöm kegyednek savanyú csókjait — de már szobaleányunk megmerité bugykáit! — sietnem kell — nincs időm tréfálni!

'S magát meghajtva a' pórleányhoz közelite; én őt tartóztatni kivántam, ellenkező esetre pedig követni; de hirtelen megpillantám, hogy mintegy 9 évű tót fiú behütött üvegeim mellett állva, a' zsineggel szorosan bekötött dugasznak daczára, egyik borral töltött bugykát éppen akkor üriti a' vizbe. — Mint a' dörgést megelőző villám szökém-át a' közeledést akadályozó fa-karzaton: de a' kis gonosz sejtvén boszúságomat futással kerese menedéket, 's mig én őt megtépászólag üzőbe vevém, Ottiliát, ki a' vizet vivő pór leányzót (szobaleányt) követé, már a' vendéglő kerítésénél elkanyarulni pillantám-meg. Zavar-

tomban nem tudám, mellyikét kövessem. — Mint az ellenségnek hátat fordító őrcsapat a' falu felé rohanék; de mind késő! Nem láthatám többé, nem az örökké birni ohajtott kedvest! — Illy kétes helyzetbe bonyolódva — mint az éjszaki-fényt bámuló csoport — állék az ut közepén; merengtemben — mint unalom-üzésül szokás — zsebeimbe dugám kezeimet, 's egyikében legott egy pecsétes levelet lelék, mellyet hazulról jöttömet megelőző napon bizonyos rokonomnak akarván küldeni, itt felejtém. — Eszmélkedőleg ütöm-föl mellemre lógatott fejemet — 's hogy a' posta-hivatal előtt állok, a' czimül kitett kétfejű sas és a' harsonya igenlék. Ezen alkalmat használandó belépek a' szalma födelű fénylak udvarába, 's áthágván a' küszöbön egy nem éppen hosszan előmbe vonuló csarnokon széttekintgeték, 's legott a' bal oldalra nyiló ajtó fölött — észre sem véve az által elleni nyilt ajtót — ime fölirásra bukkantam: „Eingang in das k. k. Postamt.“ — Én kopogok, de az emlitett nyilt ajtón hozzám intézett hang tett figyelmezővé, hogy rosz helyen járok. Keresztül menvén a' konyhán, láték egy közép termetű férjfiút fölfegyverkezett szemekkel és kezekkel egy nagy asztalnál varogatni. — Postás urat keresem!“ — szóllék hozzá kétkedőleg. — „Tessék velem parancsolni“ — volt a' töredékes magyarságú felelet. — Mig postásom szokott kiváncsisággal a' levél czimzetét és pecsétjét nézegeté, én magamat a' postahivatalhoz tartozó 's az asztalra kirakott fiók-társasággal (compagnie) mulatám. Kiváncsiságát kielégitvén szemüvegét tolá homlokára — mintha tudatni kivánná, hogy ő ekképpen is lát — 's velem beszédbe eredett. Én az alkalmat használva Ottiliáról kérdezősködém; de ő nekem — ugymond, szorgos hivatala által a' lakosokkal lehető közlekedéstől elzáratván — csak nehány fölületes felelettel szolgálhatott, és igy boszúmban is mosolyogva hagyám-el lakását. Sikeretlen tartóztatása azonban nekem még nagyobb boszúmra volt; mert lakását elhagyva látám, hogy Ottiliát négy szürke ragadja egy öreg urnak társaságában. Szárnyakat ohajték magamnak utána röpülhetni; — hijában köszöntgetém őt távulról; mintha készakarva vitetnék előlem a' kedves, ugy haladának tova — az ismeretlen falu felé. — Én lesujtva térék vissza enyéimhez, kik engemet be nem várhatólag a' rector urral éppen utóját evék-meg rendelt reggelimnek. — „Okosan tettétek — mondám — váljék egészségtekre — ugy sincs számomra az ég alatt már több öröm!“ — „Lássa rector ur! — szóll közbe Kristóf — tudtam én uram természetét — nemde? inkább nem eszik ő — mint minden szerelmes — csak hogy bekalandolhassa a' világot!“

Később bucsút véve rector uramtól — haza felé hajtatánk — 's az uton mondá-el egyedül Kristóf, miként ő Pistával azon pór-leánytól, 's reggelizés közben rector uramtól mindeneket megtudott. Elég az,

hogy mi haza értünk, 's mig másim a' szánthói vizet — noha tudta nélkül — ezerszer jobban magasztalá a' szalatnyainál — én Ottiliát több izben meglátogatám. Csak a' nem sokára kcletkezett lakodalomban fejtettük-meg neki a' mesét, miként játszottuk-ki képzelődését; Ottiliámmal, mint kedves oldalbordámmal, ütöttük össze poharuukat: „hogy váljék egészségére kedves másimnak a' szánthói viz!“ — Ő azon idő óta más vizet nem iszik: én pedig a' világon senkit sem szeretek jobban Ottiliámnál. VÉRTESI.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Osage-Indusok.

Bár milly álmélkodás és örvendetes érzelem lepi is meg az emberiség barátját, midőn kivált az északamerikai polgárosodás naponkénti előmenetelét, az őserdőknek (Urwald) gazdasági miveltetését szemléli, a' gyarmatok szaporodását látja: azonban más részről fájdalmasan tapasztalja, mikép szorittatnak Amerikának ősi lakóji mindinkább keskenyebb korlátok közé; mikép vétetnek-el tőlek az uj gyarmatok által ősi birtokaik, mihelyt a' gyarmatok érdeke amazokéával ellenkezésbe jön. Nem lehet részvét nélkül hallani az ősi lakóknak ezen dolog iránti panaszaikat. Például ime egy rövid beszédet közlünk, mellynek hitelessége felől a' külföldi tudósitók kezeskednek. — 1826-dik év nyarán az egyesült státusok egy ügybiztost (agens) küldének az Osage-Indusokhoz azon kéréssel, hogy engednék által a' szövetségeseknek a' Verdigris folyómelléki vidékeket, 's ezek helyett amazok a' Neoscho vize melletti föld darabot fogják adni. Clamore, az Osage-ok fője (vezére) innepélyes gyülésre hivá ezen okból öszve nemzete előkelőjit, 's jelenlétökben ekkép válaszolt az emlitett kivánságra:

„Atyám, az Osage-ok ura! Én mondottam népemnek, hogy legyen istápom e' pillanatban. Isten néz-le reánk! Én veled szép napon beszélek. Atyámfijai, gyermekim, barátim körülöttem vannak, 's mindnyájan egyiránt érzünk, ugyan azt mondhatjuk! Osage-ok ura! az én népem el van széledve, te valamennyit nem láthatod. Itt van (a' falura mutatván) az én városom. Hogy várost épithessünk, átutaztam a' tartományt, 's arra való jó helyet találtam. Clark igazgató engem Washingtonba vitt magával. Láttam ott nagy hirü atyámat, ki igy szólla hozzám: — ‚Ha ti nagy várost akartok épiteni, tehát épitsétek valamelly jó folyóviz mellé. Ott jó tüzetek, sok gyermeketek, sok hősötök lesz.‘ — Én megtettem, a' mennyit lehetett tennem. Nagy hirű atyám beszédét szóról szóra meghallgatám. Mért változtatja-meg már most gondolatját? Félek, hogy sok hamis hireket hallott azon férjfiaktól, kik nekem ártanak, 's országomat elvenni akarják.

Atyám! sok veres bőrű ember is (Indus)' tud hazudni; ezt jegyezd-meg magadnak. Én vagyok az egyedül a' veres bőrűek közül, ki atyámra hallgatok. Nekem mindig az mondatott, hogy boldog fogok lenni. De én a' boldogság napjait soha sem láttam. Mi boldogok nem vagyunk; mert fáradozva kell vadásznunk, 's drágán megfizetnünk szükségeinket. Kivánnám, hogy jóllétünkért te is tudnál érzeni. Én el nem mondhatom, mit érzek; ti majd egy darab földet vesztekel tőlünk, majd ismét a' másikat. Ezt én nem értem!"

PESTI VIZSGÁLÓ.

Mensen Erneszt a' norvégi gyors futó, ki keletindiai utjából vissza jövén a' mult ősztől kezdve Pesten tartozkodik, 's vasárnaponként már nehányszor gyorsfutást tett a' pestvárosi erdőcskének gyepköre körül, mult vasárnapon délután (jan. 15-kén) a' pesti nagy vásárpiaczot 20-szor futá körül csaknem (mint igérte) 66 percz alatt, melly megfutott pálya majd 2 mértföldet tesz. A' tömérdek mennyiségü néppel tömve volt a' piacz. A' gyorsfutónak jutalma a' kéregetett pénzből állott.

KÜLÖNFÉLE.

Farsang-napok. (*Vége.*)

Éppen azon férjfiú, kivel szivességtek legdühösebben tánczol bele a' sorba, ki kedvességteket a' galoppadeban egyik karból másikba hányogálja — éppen az mindenek köztt legnehezebben gondolhatja reá magát titeket a' házas élet hosszas menuettjére kivánni 's választani: valamint is ugyan azon férjfi, ki fületek hallatára mondja — „milly fölségesen tánczol ezen leányzó; ez egy valóságos zivatar-leány, — éppen azon férjfiú ugy néz titeket, mint az égi háborút, melly fenyegetődzve érkezik, 's zaj nélkül távozik. Higyjétek angyalim! én, ki köztetek születtem, de hamar eltávozván más földre jutottam, és igy alkalmam volt, helyeztetésemhez képest, nemzeteket ismerni nálatokon kivül is, már mint veteranus illyesekben régi praktikus vagyok, magam is 6 egész hónapot töltvén a' táncz-tanulással, 's akkorban magunk körében az ügyesebbek egyikének tartának e' művészeti nemben, mig végre bizonyos gyászos eset félbe szakasztá végkép ezen kedvelt mulatságomat, — miután tapasztalám, hogy a' táncz már több szivet szakasztott-el egymástól, mintsem egyesitett volna; több barátsági lánczot rombola szét, hogysem összeszöve! Legyetek őszinték, 's nyiltszivüleg terjesszétekfel az iránti véleményteket, ha valljon közelghet-e hozzátok olly férjfiú, ki szerény 's komoly gondolkozású, ki többre becsüli az életet, hogysem egy bált; kinél többet nyom a' szeretet, mintsem egy ecossaise vagy quadrille; kinél a' házas élet szentebb, hogysem az ős atyai táncz; 's az asszonyi nem rendeltetése többet érő, mint egy uj tour a' cotillonban; mikép hajolhat hozzátok egy szellemdús, finom érzetü, józan gondolkozású, 's mivelt férjfiú szeretettel 's tisztelettel, látván, hogy a' hidegvérüség befonva tart titeket lebegő napszálaival; hogy előttetek egy ügyes láb többet ér, mint egy okos fő; egy könnyü test kedvesebb a' hü szivnél; ha egy hiú eszelős, ki ezer karikás pávakerekét üres dicsekvéssel felétek vezérli, titeket örömbe dönt, 's

izzadásba hoz; hogy ha minden méltóságot, a' szépnem minden fensőbb kellemét vagy grácziáját lábaitokkal tapodjátok ugyannyira, hogy talpaitok porfellege által a' szeretet- 's kegy-istennék serege elfut tőletek! — Ti pedig engedékeny atyák 's anyák, kik magatokkal hurczoljátok leányaitokat, valamint a' lemetszésre tartó couponokat; ti, kik sokadalmakra, fürdőházakra, carneval 's más időbeli bálokra küldítek őket; kik mellesleg lépdeltek árverési kalapácstokkal kezetekben, 's nézitek argus-szemekkel, ki igér érettök többet; ti, kik leányaitokkal ugy jöttök, mint felragasztott árjegyei a' kótyavetyéző butoroknak; ti kik őket a' köz tudatásnak bemutató táblján erőszakosan kitoljátok; ti kik szivből örültök, ha az udvarkodók esztelen serege kedves magzatitok körül összetolong, édes szavakkal behinti őket, 's mindjárt odébb áll, — hogy kikürtölhessék, mikép hitegették őket; ti szemvesztett anyák, kiken csak egyedül fekszik a' felelet terhe leányotok szivéért, azoknak szerencséjéért 's jövendőjéért, és kötelesek vagytok azon nagy biró előtt számot adni, ki ezen legdrágább kincset kezetekre bizta! gondoljátok-meg, hogy a' szeretet 's házi boldogság virága csak a' háziasság 's visszavonódás üvegboritéka alatt hajt leveleket, nem pedig a' tágas edénypiaczon a' beüvegezett, üres, semmitérő, ugy nevezett nagy világban. Gondoljátok-meg, hogy minden férjfi, csak ön magának keres nőt, nem pedig a' világ számára; hogy a' férjfiak hitest választanak maguknak, de nem tánczosnét; segédtársnét, nem pedig divat-árukból] összeillesztett bolti almáriomot; bajtársnét az életnek rózsával 's tövissel boritott pályájára, nem pedig egy könnyű lábú, könnyen gondolkozású, szivosztogató, 's akár mindjárt férjhez vihető légtánczosnét 6 óráig tartandó piquenique-re! — Midőn azonban hajadontok siratva gondolnak vissza ifjúságuk virág-parterre-jára késő őszi napjaikban, mit fiatalságuknak elhibázott czélja, 's rendeltetésöknek roszul felfogott terve árasztott reájok; akkor majd, elkábitott anyák, ugy hullandnak könnyei lelketekre, valamint a' forró öncseppek! — Nem volna-e czélszeresb, ha azon tetemes summát, mellyet ti anyák az alkotó világ fő remekének, viruló szép hajadontoknak, elhervasztására bőkezüleg fordittok, inkább inséggel küzdő és szigorú magányban nyögdelő embertársaitok felsegélésére áldozatul hoznátok, melly nemes tettért köszönet 's áldás követne titeket még akkor is, ha itt egykor megszüntetetek már lenni? Mind ezek mellett is feltehetem, hogy, ha kimeritném is szónoki tehetségemet, nem fognak kedvességtek felhagyni a' tánczczal; de azt ne is tegyék; nem is kivánom; mert a' bálteremek 's hasonló összesereglési pontok alkalmas helyek minden kecseitekkel megjelenhetni; hol ismeretséget tehettek többekkel, kik addig idegenek voltak előttetek, 's ollykor, ha szolgál a' szerencse, még asszonyi koszorút is vivhattok-ki magatoknak; — csupán csak tehát azt ohajtanám, hogy szivességtek a' mérsékletesség, szerénység 's illedelem korlátai között maradjon, 's ekkor magam is szives pillanatot fogok vetni reátok.

NOVÁK DANIEL.

Egy könnyelmű fogadás véletlen megnyerése. Bonn városbul jelentik, hogy Levi nevű uhlan trombitás vakmerő gőgjében katona pajtásával olly fogadást tett, mellynek következésében neki Jupiter nevű szürke lovával olly magos ugrást kell vala tennie, millyent eddigelé tenni senki sem merészlett. Szerencséjére az ugrás ideje meg nem határoztatott. Történt azonban, hogy még azon napon vissza nyargalván Levi a' gyakorló térrül, szürkéje az ugy nevezett csillagkapu előtt levő 's a' régi vár-árkon keresztül vezető hidon megijedt, 's hirtelen ura szándéka nélkül a' karfán keresztül

az árokba ugrott. Ennek 24 lábnyi mélysége van, 's még is lábon állva érte a' szerencsés paripa annak fenekét, sem maga sem gazdája legkisebb kárt sem vallván egészségökben. Igy tehát megnyeré Jupiter a' szemtanúk vallomása következésében azon fényes és könnyelmű fogadást olly ugrás által, millyent Anglia hires lovászai is nehezen mernének tenni, 's mellynek szerencsés kivitelén, hihetőleg maga a' trombitás is kételkedett.

EMLÉKMONDÁS.

Örülj a' mainak.

Bús lész-e vagy vig holnapi hajnalod —
Azon ne aggódj! Vedd nyereség gyanánt
A' sors kezébül a' mait, 's még
Messze vagy életed alkonyától.
Áldozz naponként, hogy ha kitelhetik
A' bölcs örömnek!

VERSEGHY.

Indulat. Ha az indulatokra hallgatunk, ezek, igen is, a' makranczosságot parancsolják; de mi foganattal? A' való előtt hályog huzódik szemeinkre, és a' gyülölségnek szikráji addig pattognak széjjel, mig végre lángot vetnek, mellyet utóbb meg nem olthatunk, ha egész igyekezetünket rá fordítjuk is.

B. MUZÁRION 1833.

Szeretet a' lelkesült teremtésnek legszebb tüneménye, a' szellemi világ leghatalmasb magnese, a' buzgóság és legfelségesb erény forrása.

K. S.

A' tettetés csalogány, melly sok ágon szállást lel, mig lépre nem akad.

CSERNYÁNSZKY.

A' sir e' földi boldogságnak legfőbb halma.

GÓDOR NINA.

Tagrejtvény.

(Charade.)

Három részre lehet taglalni, felosztani szómat,
És külön értelmet mindenikére találsz.
Ismeri **elsőmet**, ha kinek van lába, pipája,
Még nem is állhat fű nélküle és gabona.
Másodikom mindig marad az, soha sem lehet ezzé,
Másként érintett lényege másra fajul.
Harmadikom számos helység és puszta honunkban;
Vasban még nevezünk illy neven egy hegyet is.
Káros **egészemnek** súlyát érzette a' gazda
Több évig, sőt még sinli maiglan is azt.

TÁPIÓFI.

Előbbi rejtveny: **Én, szén** 's a' t.

Figyelmeztetés. E' folyóirat elkésett t. pártfogójai az ezen évi lapokat még megrendelhetik, 's az első számtól veendik.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

8.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön januarius 26kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' kézfogó.

Kit olly hő lánggal
Szeret szivem,
O lányka, lelkem,
O mindenem!
Te lől-e nékem
E' szent napon
Szerelmes, édes
Menyasszonyom?

GARAY.

Már késő éj vala, midőn a' névnapi mulatságról haza jövénk, 's a' báro örömest lépegetve háló-tereme felé — monda jó éjszakát.

Kora árvaságomat X. báro, közel rokon, gyámolá atyai gonddal, és fáradsággal, mit ő, gyermektelen levén, 's bennem tekintve nemzetségem utósó sarjadékát, édes gyönyörűséggel folytata egész nőszülő koromig. 'S ekkor szinte kedvetlen érzéssel emlékeztetvén hanyatló nemzetségemre, rövid nyilatkozással, házasságra kivánt vezetni. Én fiúi készséggel fogadám tanácsát, 's meglön azonnal nevezve mátkám, a' báro keblében már rég rejtve hordozott leányka, engem paradicsomi boldogságban részesitő. Dicséretével halmozá, 's anyját az özvegy tanácsosnét, fiúi tiszteletembe ajánlá, mintha egészen meg volt volna győződve czéljának sikeres kiviteléről. — Emelka! drága szép Emelka! — sohajtám, 's öröm-érzettel ölelém által gyámatyámat hű gondoskodásaért. Ő sietve sietett velem Örvesiékhez, hogy megismertesse Emelkát, 's nagyobb lángra gyulhassak iránta. Az özvegy tanácsosné szivesen fogadott minket, a' báro által bemutattatám, mint haza tért gyámfija, 's Emelka szerényen üdvözle. Arcza nyájas és szép volt, mint hajnal csillaga, mellyet barna hajfürtjei félig födének-el; szemei sötét szinben tündöklöttek, 's ajkai feslő rózsaként mosolyogtak. Szóval, a' leányka nekem megtetszett, 's valósulva látván a' báro tüzes viseletemből kivánságát, nyájas és szives jelek köztt hagytuk-el a' tanácsosné lakát.

Otthon ismét elővett a' báro, megakarván tökélyesen győződni érzésem felől. Én pedig szivemnek minden porczikáját Emelkáénak vallám, tőle viszonszerelmet sohajtva. — „Lesz fiam! csak te szeress, miként egy nőszülő ifju szerethet, legtisztább érzelemmel!“ — vigasztaltatám a' bárótól, 's még egy két tüzes látogatásom után Emelka meglön kérve, és nekem holtáig ajálva. — Ki festheti-le örömeimet, a' szerelmesnek örömeit, mellyeket egy angyal támaszthat a' házasulónak keblében? — Napok multak, 's a' jegyváltóra rendelt nap közelgett; de mielőtt elérkeznék, egy örömiunepben kellett részt vennünk, melly Emelka névnapjának vala szentelve. Mosolyogva lépett e' napon szobámba a' báro, 's egy arany karkötőt mutata, melylyel két év előtt elhunyt nőjét, anyám testvérét ajándékozá-meg, 's azon meghagyással nyujtá kezembe, hogy azt mátkámnak küldjem-el névnapi ajándékul, melly nem leend utósó kedveskedés!.. Én hálálva fogadám, 's a' báro még egy tüzes levelet javasolván hozzá, eltávozott. Tollat ragadék azonnal, 's ugy tele lön levelem érzéssel, hogy csaknem lelkemet ömlesztém bele. Már vége felé közelgeték szerelmi iratomnak, midőn belép szabóm, 's ruháimat mutatá-elő sárga batujából. Fel kellett már csak próbáért is öltenem, 's bezártam érzeménynyel gazdag levelemet, mit hirtelen beporozva oldal-zsebembe tettem. Alig vevém azonban a' ruhák felöltése után kezembe a' szabónak árjegyzékét, midőn nyilt ajtómon Tüzfi jő-be, 's barátilag üdvözle uj ismeretségünk rovására. Az árjegyzéket oldalzsebembe lökém, a' szabót kifizettem, 's eltávozása után baratságos beszédbe ereszkedém Tüzfivel, ki rég látszott ohajtani az alkalmat, mellyben szavához juthasson. — Ha az ember valami kedves munkát végez, szinte vidámabb és barátságosabb lesz. Legelsőbben is utazásainak elbeszélésével tömött agyon; azután szerelmi tárgyra fordult, 's töredezett de még is hosszas szókkal adá tudtomra, hogy ő rég bejáratos Örvesiékhez, 's kénytelen nem nem ajánlani Emelkát, ismert karakterénél fogva is. Már valljon ama tagadó szócskát készakarva, vagy csak akadozásból kettőzteté-e meg, meghatározni azonnal nem tudtam. Szemei azonban folyvást égtek, melly jelekből nyilván kivehetém, hogy ő könnyen vágytársommá válhatnék, ha még az ajánlási egyezés nem történt volna, mi szerint Emelka már nekem van egészen tulajdonitva.

„Hanem most jöve éppen körükbe — mond ő — egy szőke kis angyal, olly szép, és szeretetre méltó, hogy az első pillanat, mellyben szemeinek kék fényükbe tekinthetni, elég a' fiatal szivnek, hogy neki meghódoljon. Ő a' megholt tanácsnok testvérhúga; mindeddig Pesten mulatozott egy távul rokonánál, 's csak nehány napja még, hogy az özvegy tanácsosnéhoz megérkezett. Szeretnék vele közelebbi ismeretségbe jutni!“ — Imigy végzé Tüzfi szavait, bennek ujabb láng-

ra gyult szerelmét festvén-le. Bizonyosan valami sympathiával kell a' tanácsosné házához köttetnie, hogy csupán csak onnan kivánja magát boldogittatni. — „Neve Luiza;“ tevé még hozzá egész érzéssel, mintha imádottjának kellemét nevével is akarná emelni.

A' névnapi rendelt óra azonban elérkezik, a' báro felkészülten lép-ki szobájából, 's Tüzfi barátomat bemutatva, kocsira ülénk, és nem sokára a' tanácsosné lakához érkeztünk.

Ah! ki festhetné-le azon érzelmet, melylyel névnapi kivánságom előadása diszesitve vala, 's ki irhatná-le azon nyájas és fesztelen szivességet, melylyel Emelka engem 's köszöntésemet fogadá?

A' társaság már igen szép vala, 's nem sokára Tüzfi önmaga mutatá-be Luizát, a' kék szemű angyalt. A' leánykának haja lefüggő fürtökben födé-el halántékait, 's felül koszorúba fonva ragyogott szőke fényében. Magos homloka alatt ibolya-szemek tündöklének, szelidek, és nyájasság-hirdetők. Arczain gyöngéd, 's ajkain teljes pirosság lengett. Gömbölyű 's még is karcsú termetét piczi 's igéző lábak hordozák. Szóval, ő olly kellem-teljes vala, hogy Luiza szépségét szó nélkül a' báro előtt nem hagyhatám. 'S a' különben is vig szeszélyű leánykával, leendő rokonságom előérzeténél fogva is, húzamósabban 's nem kevés szóenyelgéssel mulaték. Emelkámnak is szivderitő vala társasága, mert belső érzelem ada beszédi tárgyat, 's mi nyiltan váltánk egymással bizodalmas szavakat. A' báro tetézve vala örömétől, mellyet az általa észrevett kölcsönös viseletünk támaszta keblében, 's dicsérve titkon minden mozdulatomat távozánk-el Őrvesiéktől, kézcsók által adván bucsúmat Emelkának.

Késő éj vala, midőn haza érkezénk, és szemeim olly álmosak voltak, hogy valóban már nehány percz mulva valódi álom boritá azokat. Sok szépet tüntetének-fel képzeteim: láttam Luizát; öleltem Emelkát, 's hol erre, hol amarra veték nyájas pillanatokat. Tündérhonban is bolyongtam, szőke fürtű géniusz vala vezetőm, 's én ezer meg ezer gyönyörűségen 's kellemeken keresztül követője. Voltam pásztor is, 's órákig fuvoláztam egy sudár pásztor-leánynak mellett, ki ha fölemeli rám kék szemeit, szerelem-teljesen pillanték reájok, 's mi boldogok valánk, miként az angyalok. — Egy rázás által ébresztetém-fel álmombul, és szinte haragos szemekkel pillanték az ágyam mellett levő inasra, ki egész a'zatossággal jelenté, hogy már 6 óra elmult, 's a' parancsadásra várakozik. „Igazság! — mondám félálmosan — nyulj csak atillám oldalzsebébe, egy összehajtott papiros-darabot fogsz benne lelni, vedd-ki, 's tedd szépen az iróasztalon levő szekrénykébe. Menj vele Örvesiékhez, 's add által Emelka kisasszonynak; de siess, mert mint mondák, egy óranegyed mulva a' szomszéd faluba fognak kikocsizni.“ — Tegnapi mulatságom mámorában egészen meg-

feledkezém róla. — Inasom eltávozott, 's én behunyám még egyszer szemeimet, ha visszanyerhetném elvesztett álmomat. Ezt ugyan legott megnyerém, de előbbi tárgya vissza nem került.

Különféle készületekkel töltém-el a' jegyváltó előtti időt, 's volt módom és alkalmam a' bárónak nem kis számú szerelmi történeteit hallani, mellyekben földi boldogságra vezető eszközök valának előadva.

Elérkezék végre a' kézfogóra rendelt idő, Luiza napja. A' báró diszkocsijába fogatván hatalmas szürkéit, repülénk a' menyasszonyi házhoz, nem kis robajjal vágtatva-be Örvesiék udvarába. Emelka és Luiza a' folyosóról mosolygának felém csintalan szemekkel, 's én alig várva, hogy földre szálljak, repültem hozzájok, Emelkát forró kézcsókkal üdvözölvén. Csókomnak tetszeni kellett, mert mátkám arczain bizonyos nyájasság mutatkozott, de mellyet egy kevés zavar előze-meg, mintha meglepőleg történt volna érkezésem. Hölgyi szemérem! — gondolám, 's karöltve vezetém-be mátkámat bizonyos büszkeséggel, millyet szép menyasszony szokott vőlegényében támasztani.

Érkezének lassanként vendégeink, 's a' háznak legkisebb cseléde is mozgásban volt; mert a' jelen ünnepet nagy ebéd vala ékesitendő. Minden leány-szem rajtam legelésze, tetőtül talpig birálva alkatomat, ruhámat, 's több affelét; — de az én szemeim csendesen nyugvának Emelkán, 's gyönyörködve szemlélém bájos termetét. Most barátnéitól véteték-körül, 's egész társaságot alkotva, beszélgetének. Tüzli is jelen volt, de többnyire csak Luiza körül forgolódott, mintha valóban magnese volt volna a' vidor leányka. Elválasztám végre társaságából, 's nagyobb körbe vezetém.

Luiza egy oldalterembe vonult; én utána mentem, 's egy tükör előtt pillantám-meg, gyengéden egyengetve kis kezével szőke fürtjeit. Feltevém magamban, hogy ez uttal kifürkészem szivének Tüzli iránti vonzalmát.

Tán kaczérságról fognak majd szép olvasóném vádolni! — de én ezennel jelentem, hogy Luiza olly szelíd, nyájas; szóval, olly szeretetre méltó leány, hogy vele — de tán meg sem kellene mondanom — oltárhoz is föl mernék lépni. Beszédbe ereszkedénk; de minden törekvésem mellett is üresen maradtam. Megfogá lágy kezével jobbomat, szemembe tekinte, 's azonnal észrevevém, hogy szemrehányással szeretne illetni vallatásomért. Abban hagyám tehát: csak atyafiságos kézszoritását akarám viszonozni egész szivességgel — 's ő ugy megijeszte, hogy szinte futni akart elsápadt arczomtól. De én kézen fogám, 's nem is tekintve zavarodtomban enujaimra, levonám egyik gyürűjét ujjáról, 's csak a' magaméra húzván-fel láttam csalódásomat. Luiza gyürűje egészen hasonló volt jegygyürűmhez, 's nem véltem

mást, mint, hogy a' kis csintalan tréfás czélból orza-meg gyürűmtól. Pedig kár volt az ártatlant e' hirtelenséggel megbántanom, mert én csalódtam, 's bővebb vizsgálat után vettem észre, hogy a' gyürűk közti különbséget csak kimetszett nevem tevé. Még sokaig nézdelém az ujamra vont gyürűt, mi alatt beszédünk lassanként másra téré, 's mi feledve gyürűt és történetet, mély beszélgetésbe merülénk. Meg kell itt jegyeznem, hogy Luiza, minden kedveltető vidorsága mellett is, mint afféle gyámleányka, nagyon szerény volt.

Éppen pesti mulatozásainak mondá-el egyikét, midőn Emelka és a' mama több vendéggel jött-be hozzánk, engem az ünnep végbevitelére hiván. Vissza akarám adni gyürűjét Luizának, 's éppen huzám már ujamról; — de eszembe jutván a' szégyen és tán zavar, mellyet ez által mátkám, anyja, 's a' sok vendég előtt szerezhetnék — rajta hagyám azt. Luiza arczát szemérmes pirulás lepé-el. — Hisz' visszaveheti tőlem jegyváltó után — gondolám. Ekkor a' másik terembe tértünk, hol násznagyaink már rég jelen valának. — Szemérmesen közeliténk feléjek; helyet foglalánk, 's elvégezve annak rendje szerint mindent, gyürűt váltva kezet fogtunk; 's mi boldogok egymás szeméből olvashattuk, milly tiszta szerelem fogja sziveinket egyesitni. Emelka most félre vonult barátnéival; valamit susogtak egymás köztt, de én közükbe léptem Tüzfivel, azt félben kelle hagyniok. Üdvözöltetém tőlek, mint Emelka jegyese, 's Tüzfire került volna már a' sor, hogy hasonlókép tegyen; de ez a' helyett, hogy örömét jelentené, setét szemeivel ijesztgete, mintha valóban szerelemféltőt játszanék. El valék foglalva Emelka társaságával, 's csak egyedül benne gyönyörködém, mint epedő szerelmes a' sápadt holdban. Áthivattatánk az ebédlő terembe, hol vig kedv és barátság köztt üritének érttünk poharat, kézfogónk fejében. (*Végzet köv.*)

PESTI VIZSGALÓ.

Mensen Erneszt gyorsfutó Pesten jan. 19-kén délutáni 3 órakor ismét körülfutá az óriási vásárpiaczot 20-szor egymás után egy óra alatt. — Utójára innen elutazása előtt 22-kén hasonló futást tett, 's a' jövedelmet a' pesti szegények intézetének ajándékozá. Ez uttal 22-szer futá körül a' piaczot 72 percz alatt.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET.

Nevezetes gyémántok. Igy lehet mindazokat nevezni, mellyeknek nehézsége 36 karatnál nagyobb, négy gránt vevén egy karatra. Illyes gyémántok száma Europában mintegy 90-re megy: de az egész föld kerekségén feltetsző nagyságú csak 6 van. Az említésre méltókat rövid leirásban kivánjuk olvasóinkkal megismertetni.

Borneo szigetén a' mathani rajahnak birtokában van egy gyémánt, melly mintegy 50 esztendő előtt találtatott. Ennek nehézsége 367 karat, 's 18 millio frankra becsültetik.

A' „mogul" egyike azon legnagyobb gyémántoknak, mellyeket jelenleg ismerünk; birtokosa a' Nagy Mogul. Hasonlit egy fél tyuk-tojáshoz, 297 karatnál többet nyom, 's 15.623.000 frankra becsültetik.

A' „Regent" 136 1/5 karat nehézségü, 's 3 millio frankra becsültetik. Mondják, hogy ez a' legtisztább gyémánt.

Az „Orlow" — súlya 193 karatot nyom; 2.250.000. frankba került. Ezenkivül az eladónak évenként 100.000 frank fizetés rendeltetett. Van még orosz országnak egy gyémántja, mellynek értéke 9.245.000 frankra becsültetik.

A' „toskánai herczeg" — az ausztriai császár tulajdona — 139 1/2 karat nehézségü 's 2.627.133 frankot (váltó ftot) ér.

A' „Sancy" 55 karatot nyom, 's 625.000 frankba került. Egyike azon korona-gyémántoknak, mellyek 1789-ben eltüntek. Később Demidow család birtokában volt. 1836-ban hirlelék annak jelenlétét Parisban: de ekkor alakján történt némi változások miatt már 5 karattal könnyebb volt.

„Braganza" az ismert gyémántok között a' legnagyobb; 1680 karatot nyom; de még nincs kisimitva, 's ezen állapotjában 7.500.000 frankra becsültetik.

„Pigott" 47 1/2 karat nehézségü; 750.000 frankért kijátszatott. 1815-ben bridge-i lakos Reusdell ur volt birtokosa.

„Nassac" 89 3/4 karatot nyom, 's 750.000 frankra becsültetett.

Hollandiának van egy 36 karatú gyémántja, melly 260.000 frankot ér.

Persiában több gyémánt található, mellyeknek értéke összeségesen 5.407.000 frankra becsültetik. Hasonlóképpen a' brasilhai kincstárban is több nevezetes gyémánt őriztetik.

Első József, egykor Portugallia királya, mellényén 20 gyémánt gomb van, mellyeknek mindegyike 2.300.000 frankot ér-meg.

A' gyémántok értéke azóta megcsökkent, mióta egy portugali tengeri hajó 70 font gyémántot hozott Európába.

Juhoknak rögtöni megvakulása. Egy skót hirlap jelenti, hogy egy juhnyáj Fife tájékán azon éjjel, midőn a' mult évi északifény utójára vala látható, megvakult. Más nap az egész nyáj, egy érvágás következésében, melly minden juhon végrehajtatott, vissza nyeré előbbi látó tehetségét. — Kérdjük, valljon az északifénynek volt-e 's lehetett-e lényeges befolyása ezen betegség gerjesztésére, vagy nem.

Gyöngy-halászat. Szomba nevü folyócskában, Archangel kerületben, melly egy régi elbeszélés szerint mindenkor gyöngytermőnek mondatott, ezen esztendőben próbák tétettek, mellyek bizonyiták a' felőle állitott vélemény igazságát. Három férjfi ugyan annyi nap lefolyása alatt ezen folyócskából 145 gyöngycsigát fogott-ki, mellyek közül csak kilenczben találtak gyöngyöt. Két kagyló borsó nagyságú gyöngyöt, egyike pedig kilenczet foglalt magában.

Legnevezetesebb szélvészek. Azon hét nevezetes szélvész, mellyek a' történeti könyvekben feljegyezve találtatnak, november hónapban fordultak elő. 1282-ki nov. 26-kán történt azon szélvész, melly a' Flivo tavat a' tengerrel egyezteté, 's a' Zuider tavat képezte; a' másik 1421-ben nov. 19-kén 72 falut 's több mint 100.000 embert nyert-el; az 1430. nov. 5-ki Hollandia tavait semmivé tevé; 1686. nov. 22-ki ujra megrongálta Hollandia

tavait, 25 falut 's több mint 10.000 embert eltemetetett; 1775. november 11-ki Belgiumban igen nagy kárt okozott; 1800. nov. 9-ki az egész száraz földön pusztitást tett.

KÜLÖNFÉLE.

Rochester népesedése. Azon helyen, hol most Rochester nevü északamerikai város fekszik, ez előtt húsz esztendővel csak 331 ember lakott. 1820-dik esztendeig a' népesség száma 1500-ra, 1825-ig pedig 4274 lélekre szaporodott. Jelenleg ugyanazon városnak 17.000 lakosa van.

A' szerail asszonyainak felszabaditása. — Mahmud szultan azon asszonyokat, kik jelenleg szerailjában tartózkodnak, szabadsággal ajándékozá meg, melly nevezetes cselekedetrül a' Morning Post következő tudósitásokat közöl. — „Az idei negyedik septembert méltó volna a' szerail évkönyveibe arany betükkel feljegyezni. Ezen szerencsés nap reggelén t. i. fontos beszélgetés okáért magához hivatá a' szultan érdemesebb Kadijait kedvencz asszonyaival együtt; 's miután kormánya alatt ön tehetsége által létre hozott javitásait (reformjait) röviden elöszámlálta volna, komolyan emlité, hogy ő régóta átlátá az asszonyok felszabaditása 's azon bilincsek feloldozása szükségét, mellyektül mind ekkoráig durva, nevetséges 's elavult balitéletekre alapult szokások miatt azok, a' szelidebb bánásmódra méltók, meg nem menekhetének. Feltett szándéka végrehajtásának azonban eddigelé sokféle, különösen politikai körülmények el nem mellőzhető gátot vetének.

„Én már felszabaditálak titeket — igy szólla tovább a' szultan — a' fő eunuch önkényes kormánya alul, 's mind öt, mind pedig alattvalóit a' rabszolgáéknál nem sokkal kedvezőbb állapotba helyeztetém; engedelmet adtam nektek látogató társaságok elfogadhatására, 's a' közvélemény daczára megegyezésem következésében nyilt bárkákon 's könnyen elfátyolozva tértetek a' téli palotából nyári lakhelyembe, melly szabadságtok az igaz vallás legmiveltebb hiveiben is képes vala boszús indulatot gerjeszteni."

„Ma azonban feltettem magamban, hogy palotám falai között levő fogházatokbul is kiszabaditlak titeket, 's örökre eltörlöm azon szokást, mellynél fogva a' szultanok kedvencz asszonyai örökös rabságban tölték életöket. Ezentúl a' Bosporus nyilvános sétahelyein is megjelenhettek 's vágyaitokat szabadon közölhetitek velem, ki is minden iparkodásssal eszközölni fogom azoknak teljesülését."

Nem lehet irásban azon örvendetes benyomást közölni, mellyet a' szultannak e' szavai a' szeretetre méltó hallgatókra tettek. Egyszerre lábaihoz borultak a' kedvencznők, 's a' hálaérzés örömkönnyeivel áztaták azokat.

Kevés percz mulva könnyü bárkákat rendelvén maguknak, azokon a' legnagyobb gyorssággal Hunklar-Skelessy felé eveztek. Elérkezvén Tokat kioszkjába, közös örömmel részesültek ott azon mulattató tárgyakban, mellyek előttek eddigelé ismeretlenek voltak, 's annyira megkedvelték ezen tájékot, hogy haza érkeztök alkalmával azonnal megkérék a' szultant, engedne nekik mennél előbb szabad időt első kirándulásuk ismétlésére.

Második Arion. Nem rég egy amerikai hajós kapitánon Arion regényes története csudálatos módon valósult. Ez t. i. felbőszült matrózai által a' tengerbe vettetvén egy nagy hal mellé esett, melly öt (ha igaz!) hátára vevén a' partra szerencsésen kivitte.

EMLÉKMONDÁS.

Gondviselés.

Van, van gondviselés, vaktában semmi nem áll fenn
A' nap alatt, Isten néz, W — i reánk.
Bölcsen elintéz ő mindent fennséges egében,
És ki merészelné ellene szegni magát?
Intésére csudát mivel a' természeti rendszer,
'S két külön indulatot titkos erővel egyít.

CZUCZOR után R.

Valódi birtok. Csak az birja igazán lelkét 's testét jól, ki egyik 's másiknak minden lehető eledelével bővelkedik.

GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

A' lélek hibáji ollyanok, mint a' test sebei: bár milly gondosan igyekszünk is ezeket begyógyitni, a' forradás még is megmarad, 's minduntalan lehet tartani tőle, hogy ismét felpattan.

ROCHEFAUCAULT után Z. Leopoldina.

Gnoma. A' nap sugarait éppen olly nehéz megolvasni, mint szerelmesnek rejtett szókat fejtegetni. SHAKESPEARE után Trnr.

Tréfarejtvény.

(Griphus.)

Bucsú napján három lányka enyelgve mulatozott,
Nem sokára annyi ifju hozzájok csatlakozott.
Dévajkodtak ezek velek, 's végre tánczra elhivják.
Azok igent mondanak, ha e' rejtvényt jól megoldják.
„Mondjátok-meg! — igy szóll egyik lányka (idősb társinál) —
Mi lehet a' legerősebb — világ minden tárgyinál?
„Aczél! — felel egyik legény — a' melly sokszor átfurja
A' legkeményebbet, metszi, vágja és elráspolja.
Sőt sokszor lebilincseli ő a' legerősebbet,
'S a' mit egyszer körülkarol, nem bocsátja-el többet.“
„Kovács! — mond a' másik — mert ez az aczélt elválasztja
A' lágy vastól, meggörbiti, 's tüz-erővel lágyitja,
Sőt belőle mindent, a' mit kiván szive, készithet,
Utat, 's tengerrel daczoló gőzgépelyt is teremthet.“
A' harmadik: „„tudok én még ezeknél erősebbet,
Ugy mint, a' mi kovácsot is meghajlani kénytethet.
Mert ezt, legyen bármilly erős, ujjára tekerheti,
'S még a' legvadabb embert is lágyságra téritheti.
Látom, mosolygsz lányka reám! sejted, hogy eltaláltam,
Mert azt szived jól ismeri, ámbátor meg sem mondtam.
Nem is mondom, mig tégedet jól meg nem forgattalak,
'S hogy illy fejtörést okoztál, szivhez nem szoritalak.““

TÁPIÓFI.

Előbbi rejtvény: Szárazság.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

9.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap januarius 29kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csütörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' kézfogó. (*Vége.*)

Szép vala a' délutáni idő, 's örömmel lejtének hozzánk férjfiakhoz a' leánykák, a' kertbe kivánván sétálni. Emelkának ajánlám karomat, 's indulánk. Éppen szemköztt jöve Tüzfi; képzelém, mint fog repülni Luizához, hogy a' kedvest karján vezethesse: — de nagyon csalódtam; mert most nem is tekintve Luizára, egy barna lánykához kapcsolá magát. A' kert gyönyörű vala; itt ott terebélyes fáktól árnyékolt fűpadok ajálkozának a' sétálóknak; mi helyet foglalánk, 's közkivánság szerint játékot kezdénk-meg.

De hijában! kinek jegyese van, az ne kezdjen játékba; mert vannak fordulatok, mellyeket a' gyengéd érzetű mátka könnyen orrolhatna. Igy volt. Zálogosdit játszánk, 's Luizának szobrot kelle képzeni, hogy zálogát kiválthassa. A' végső állásba én nekem kellett őt helyeztetni; de szeleskedve iramlottam hozzá, 's lábára tapodtam, és ő nagyot sikoltva dült karjaimba. Akaratlan is mellemhez kulcsolák karjaim a' karcsú leányt, 's érzésem árján merengve, mellyet egy pillanat hozott, meg nem állhatám, hogy egy nyájasabb hozzám szoritással ne hozzam helyre hibámat. 'S mi nagy lön bámulatom, midőn kifejlődvén karjaim közül Luiza, szégyen-pirulva kellett türnöm mátkámnak fájdalommal vegyült tekintetét. Emelka elfordult, 's egy barátnéjával karöltve távozék-el. Utána a' felugrált leánysereg Tüzfitől kisérve, 's én magam maradtam, mint a' mezőn szunnyadó nyája-hagyott pásztor. 'S most eszembe jutott, hogy Emelka a' jegyváltás óta sokkal részvétlenebb irántam, 's régi kedve sincs meg. Leány-szeszély! gondolám, 's egy közel levő lugosba, hol egy kötőkosárka fehérlék, távozám-el. Kisded asztal állott egy fűpad előtt, 's rajta Kisfaludy Sándor regéinek egyik kötete fekvék. Föltárom, 's látom, hogy birtokosnéja Luiza. — „Tehát ő nagy tisztelője lehet e' regék szerzőjének — mondám, 's alig forditván nehány levelet, rajzónnal beirt papiros-darabka tünt szemembe, aranyos szegélylyel. Ni, ni! bizony szerelmes levél; — suttogék, 's olvasni kezdém. Az irat következő:

„Szép Luiza! Legbecsesb ideje éltünknek, mellyben tiszta szere!münket rokonszivvel oszthatjuk-meg! 's mi kedves azon gondolat, ha tudjuk, hogy szíveink csak egymás boldogitására teremtettek. Én szeretém Emelkát, de egy körülmény érkeztén önnek hódolék azonnal, 's mit ajkaim eddigelé kirebegni nem mertek, ez iratka fogja tudatni önnel, hogy én önt lelkem legtisztább érzetével szeretem. Fogadja szép Luiza kegyesen tőlem e' szerelmi nyilatkozást, 's győződjék-meg, hogy sorsunk a' menyegzőig is változva leend, 's egymást tisztán és igazán szeretve ölelendjük.“

Az utósó sor a' papirosnak már egészen végszélére szorult, irója bizonyosan nem számolt illy hosszú sorokra, 's csak azon boszonkodám, hogy nevét alá nem irá. Egy gondolat ötlött eszembe, 's rajzónt vevék-elő, hogy azt feljegyezzem a' papiros tiszta felére. Gondolkodtam, ha egy pár rövid szóval kifejezhetném; de ha az ember gondolkodásba merül 's elméláz, azt sem veszi észre, ha sarkába lépnek. Majd igy jártam én is; mert hallám már a' sétálók lépteit; a' leánykák ruhái fehérlének a' fák közül, 's én becsapva a' könyvet távozám-el. — „Ő megérdemli, hogy szerettessék!“ — sohajtám csaknem hangosan mentemben, 's a' leánykákhoz tértem. Vig szóenyelgésben vala a' társaság, de Emelkámat nem láthatám. Luiza nem csüggött többé Tüzfi karjain, 's ez a' társaság iránt most szinte részvétlennek mutatkozott. Én vigságra és kedvre akarám erőtetni; de ő komor és mindenkihez hideg maradt. Most egyenesen a' kertből akaránk távozni, 's nem is keresém Emelkát, gondolván, hogy többi barátnéival, vagy ujan érkezett vendégeivel oda fenn mulatoz.

De mint elhültem, midőn felmenvén, az öregek szemrehányó tekintettel utamat állják, 's mint afféle bünöst — kérdőre vonnak. — „Hát neked mi juta eszedbe?.. tán csak nem akarsz hitszegő lenni, vagy csak kaczérkodni?“ szóllt a' báro — keményen tekintve szemem közé. — „Nem, én — nem akarok“ — felelék zavarodtomban elég együgyűn, 's a' tanácsosné gúnymosolygva mondá: „már igaznak kell lenni, mert ő haboz; 's mért is lenne olly fejér, mint a' ma meszelt fal, ha bünét nem érzené?“ — Emelka másod-magával állott az ablaknál, búsan törülve könyűit kézi kendőjével. Én bajban látván magamat, kereken kimondám, hogy az egész dolog tévedés. De ez nem volt elég; a' tanácsosné folyvást vádola. Kimondám tehát, hogy Tüzfi és Luiza halálig szeretik egymást, 's hihetőleg Tüzfinek szerelmes levele történetből kezembe akadván, azt átolvasva hozzá akarék valamit adni csupán tréfából, 's csak azért vevém-elő rajzónomat; — de a' levelet nem én irtam. Erre bizonyságul akarám hozni Tüzfit, 's kértem, hogy beszéljen: de ő komoran hallgatott, mintha szégyenlené, vagy bánná, hogy a' levél ő tőle került. Elővezetém

tehát Luizát — majd vesztve már türelmemet — 's kértem, szólljon valamit az irat felől: de ő bátran megvallá, hogy a' levélről mit sem tud, 's még kezében sem volt. Boszúságomban már mosolyognom is kellett. — „Tevedés, tévedés!“ — kiáltám-fel még egyszer hangosan; hiszen az Tüzfi ur vala; csupán szerénységből átall nyilvános vallomást tenni.

Már ekkor Tüzfi eltünt valamerre, 's vádlóim gyanitván mély hallgatásából a' dolgot, valamennyire csak lecsendesedtek, 's én nyájas arczczal léptem Emelkám elébe, hogy tőle engesztelődést nyerjek. — „Kár volt belőle olly lármát ütni, holott az egész dolog fejtve van, ha látjuk, hogy a' kis Luiza szerelmes, 's leveleket fogad-el Tüzfitől. — Majd reájok is kerülend a' sor, csak várjanak!“ — szóllamlék-meg a' násznagyok egyike, 's mindnyájan megengesztelődtek; mert hogy Luiza nem olvasá még a' levelet, 's róla mit sem tud, csak onnét lehet, hogy Tüzfi azt még nem rég irhatta. — „Bocsásson-meg!“ — szóllt most nyájasabban Emelka, 's megindulva nyujtá mozduló jobbom után kezét, és én azt hévvel csókolám-meg. — „De igérje hát meg, hogy többé zálogosdit nem fog játszani — kedvemért!“ — szóllott még Emelka, 's igéretemet egy második kézesókkal erősitém.

Estve felé muzsika zendült-meg, 's repülve jövének-elő a' leánykák, vidoran mozgatva piczi lábaikat. Tánczosok érkeztek, 's hölgyeink vigan mulatának. De hijában! ritkán van vigalom baj nélkül. Emelka észre sem vétetve tőlem surrant-ki a' tánczteremből, 's Tüzfi fülembe sugá, hogy jegyesem egészen bágyadt, mintha roszul lenne, 's a' mellék-szobába tért kevessé nyugodni. Én nyugtalanul mentem a' mondott szoba ajtajához, Emelkát bajáról kérdezendő. Felnyitám csendesen, 's az ajtó-nyilás által csak gyéren világitott szobában egy homályos alakot vevék észre nyugágyon pihenve. Ártalmasnak vélvén a' betörő gyertyafényt, behajtám az ajtót, 's lábhegyen közeliték Emelkához. Gyengén fogám-meg kezét, fölemelém ajkaimhoz, 's nyajas vonzalom hevével nyomám rá csókomat. A' kéz még mindig ajkaimnál vala, midőn a' felnyilt ajtón Emelka lépett-be gyertyával kezében. — „Mi baj Luiz.... — rebege felénk a' hang, 's engem az alvilágnak minden kisértete sem hozhatott volna nagyobb rettegésbe, mint millyet a' hirtelen elhalaványult Emelka szerze, ki engemet a' nyugágyon szendergő Luizánál pillanta-meg. Az alvó szépnek keze kiesett kezemből, 's ő felébredett. Keszkenőt tarta homlokán, 's főfájást emlite. Emelka hirtelen visszafordult, 's én zavarodva állék Luiza mellett, mig végre előadván röviden csalatásomat, a' félsetét szobából ismét kisurranék. Igy jár — gondolám — ki setétben keres, mikor gyertya is van; — Emelkát keresék szemeim a' tánczteremben. Nem láttam. Utána akarék iramlani, kifejtendő egész csalatásomat; de jött

Örvesiné, 's mellette könybe lábadt szemekkel Emelka. A' nyájas olvasó őt méltán gyanitja érzékeny szivűnek. Már szóllni akarék; de a' tanácsosné hallgatásra kényszerite, 's elbeszélé egy nem sokára alakult asszony-csődületben (Concurs) leánya keserű sorsát. A' báro borús szemekkel jött előmbe, 's megértvén a' dolgot, vigyáztalanságomért dorgála. A' leány-sereg, mellytől a' könyező Emelka körülvéteték, szemrehányólag tekinte rám, 's én, a' sorstól üldözött, nem birtam annyi ékesszólási erővel, hogy a' balvéleményeket csak egy rövid szóval is megczáfoljam. O kézcsók! o levél! sohajtám nem kevés boszúval, 's a' megbántott feleket csak sokára tudám lecsendesitni. Megvallván ugyan is Tüzfi, hogy ő mondá nekem más után Emelkának roszul voltát, holott a' beteg—Luiza volt, 's ezt Emelka is csak későn tudván-meg gyertyával akart hozzá az elkülönzött szobába menni, baját megtudandó, midőn engemet az ártatlan Luiza kezét ajkaimhoz tartva pillantott-meg beléptekor. — „De mi a' gutának is botorkálsz setétben, mikor tudod, hogy sok ember fényes nappal is bakot lő?“ — monda a' báro. Én felelém, hogy a' betegnek vélt Emelkát gyertyavilágtól akarám megkiméln. „Bocsásson-meg!“ mond még egyszer szeliden Emelka, 's nyájasan nyujtá mozduló jobbom után kezét, 's én hévvel csókolám-meg.

„Ha az ember gyakran békül, jele, hogy békülésének nincs állandósága!“ — sugá fülembe egy vastag ur, 's barátságosan szoritá-meg husos markával kezemet.

A' táncz megszünt, szépeink pihenének, 's itt-ott apróbb társaságok alakultak. Minden szájat rólam véltem beszélni, 's meg nem állhatám, hogy mindegyik társaságot sorra ne járjam, 's a' beszéd tárgyát ki ne hallgassam. A' társaság játszani kivánt, 's egy tágas asztalnál foglala nagyobb része helyet. De valaki „zálogosdit“ penditvén-meg, a' kedv azonnal elrepült minden játéktól, és szépeink már oda akarák hagyni helyeiket. Vidám beszélgetés következék tehát e' helyett körünkben, 's mig az ember észrevette, szépen elmult félóra, midőn a' házi szobaleány felém jövén, magához inte, mintha velem titkos beszédet akarna közölni.

„Tens ur! — susoga lassúdon — Luiza kisasszony kéri általam gyürűjét, mellyet dél előtt a' tens urnak — ujján felejte. A' kisasszony még most is bágyadt.“

„Igaza van lelkem!“ — mondék, minden észrevehető zavarodás nélkül, 's ujamat emelém már titkon: de hogy a' gyürű 's annak átadása által ujabb gyanúba ne jőjjek, felnyitám az ajtót, 's az előterembe léptem — dolgomat ott végzendő.

„Attól tart Luiza kisasszony, hogy gyürűje még ujabb zavart fog okozni“ — szóllt halkkal a' szobalány — 's o titkoknak titka! éppen

ekkor két leány jő szemköztt az előszobában. Egy öreg cseléd motozott éppen a' lámpával, ennek fényét ébresztendő, 's a' már gyengén pislogó mécs belét, a' helyett, hogy fényre hozná, az olajba fulasztá reszkető kezével. Setétség lön. A' leánykák nevettek, 's én e' jó alkalmat hirtelen akarván használni, oldalzsebemből elővett papirosba — (tán még szabóm árjegyzéke) takarván Luiza gyürűjét — mire a' mécs ismét világolt — átvevé azt Vicza, 's eltávozott. — „De föl ne bontsa ám —!“ — szóllék utána, nehogy a' puszta gyürű ezen asszonykézben szembe tünjék, és az ide 's tova lengő leánykáktól vizsgáltatva, gyanú alá jöjjön. — A' leánykák utána lebegtek, 's én visszatértem.

Legelsőbben is Emelkát keresék szemeim, látni vágyván tekintetét, mellytől már félve féltem. — De ha már velünk nehány baj megtörtént, a' többi sincs messze. — Megtudám nem sokára Tüzfitől, hogy a' szobaleányt, ki még mentében eleget fecsege másokkal, letartóztatták, 's Emelka és két barátnéja kiváncsiságból is megnézték a' küldeményt, és a' névnapi üdvözletet is olvasák. Még idő sem juta, hogy boszúságomban illőleg felsohajtsak; mert már jövének vádlóim és biráim, 's boritva valék vádoló szavakkal.

„Kár volt öcsém uramnak még a' jegyváltás előtt ki nem jelentenie szándékát, ha éppen más személylyel szerette volna szerelmét megosztani“ — szólla legelsőbben is a' tanácsosné, nem kevés gúnynyal és haraggal.

‚Ihol a' levél, mellybe a' gyürű vala takarva‘ — monda Debora, az elmult század utósó évtizedének virága és sok jeles társaságnak nyelve, 's kezdé olvasni az elfogott levelet, melly igy szóllt:

„Szép kisasszony! Lángolva szerelmem hevétől, meg nem állhatám, hogy szóbeli üdvözletem mellett is önt, kitől éltemnek egész boldogsága függ, e' néma sorok által ujolag ne köszöntsem, 's annyival inkább, minthogy az ide csatolt névnapi ajándék, záloga egy tisztább szerelemnek, mellyet ön iránt tapasztalok. Érzem, hogy boldogok leszünk, 's várom az órát, mellyben egyesittetünk; addig is szerelmes hive 's a' t.“ 's most kiejté ajkain az agg szüz aláirt nevemet.

Ekkor láttam csak, hogy az elolvasott levél Emelkának névnapjára készült általam, 's inasom ostobaságából cserélődött-el az árjegyzékkel. Ez volt a' helyett igy a' karkötőhez, mint ajándékhoz, csatolva, 's Luizának éppen ma vala, mint emlitettük — névnapja.

Szinte megdermedve bámulék vádlóimra; megvetőleg tekinte reám Emelka, 's minden szem és szó engem ostorozott: 'S minekutána mindnyájan eleget edzék már rajtam nyelvöket, szóhoz jöheték végre én is, 's igyekeztem minden véleményt meghamisitani. Előadásom élénk vala, 's megfejtém, miként a' jegyváltás előtt Luizával gyürűinke

nézdeltük meglepő hasonlatosságuk miatt, 's én Luizaét ujamon felejtvén, azt, nehogy ujabb zavart okozzon nálam, csak az imént kéreté tőlem vissza. A' szerelmes levél is meg lön most már fejtve; notandum: a' kérdésben forgó gyürű még csak most vala honlétében először Luiza ujján, 's Emelka sem ismeré még. Egy kis kaczagás is történt; de mi haszna? — Emelka hideg lön iránt am, 's erősen ragaszkodva elhatározásához, visszanyujtá jegygyürűmet. — Lehet-e már ennél, nyájas olvasóm! szerencsétlenebb sorsot gondolni egy nőszülőre nézve? Virághoz jut az ember, 's alig leli még benne gyönyörét, már a' tüskét érzi.

A' báro boszús volt, 's megvallá, hogy már rajtam nem segithet, ha csak még Luizával nem vigasztal — 's erre az elvesztett öröm ismét visszarepült arczomra, és a' szerelem, melly most erejében tántorittaték, ismét fölélede, és ragadva vonzott Luizához, ki főfájása szüntével a' bárótól elővezetve, félelem-vegyes szeméremmel emelé fel a' jelenlevőkre kék szemeit, mintha az egész esemény okául egyedül ő vádoltatnék. A' báro által megkéreték most számomra, 's Emelkának hajthatlan elhatározása szerint szabadon minden csapodárságtól ölelém által Luizát, és a' tanácsosné szemei áldást hirdetének. Most már Tüzfi állt-elő, kézen fogá Emelkát, 's látván, hogy kökény szemei igent mosolyganak, ő is az özvegynek áldását kéré. — 'S ki hitte volna? — általam akadályozott szerelmét régi kedvesében ismét visszanyeré. — Később megvallá, hogy mióta Luiza gyürűjét ujamon megismeré, vagy legalább gyanú alá vette, mindjárt hidegebb vala iránta, és szinte kedvelvén Emelkával történt viszontagságaimat még inkább kivánt beléjek keverni. A' kertben lelt levelet jegyváltás előtt irá, 's utána már inkább szerete róla egészen hallgatni: pedig Emelka betegségével is aligha ő nem játszott-meg, mit későbbi nyilatkozásából gyaniték.

Luiza ujjára vonván-fel igy gyürűmet, a' sors véletlenül alkota közttünk jegyváltót, 's az epedő kék szemek boldog szerelmet hirdetének.

BEÖTHY ZSIGMOND.

KÜLÖNFÉLE.

Skorpio-szurás ártalmatlansága. Az algieri Moniteur septemberi tudósitásaiban következendő ritka közlemény van feljegyezve. A' bonai táborban egy Arab tartózkodik, ki hazafiai közt azon nemzetségi tulajdonságárul hires, mellynek következésében reá nézve a' skorpio szurásának semmiféle ártalmas hatása nincsen. Midőn a' táborban levő Europaiaknak némellyike ezen körülmény valóságán kételkedett volna, azonnal több skorpiót hozatott, mellyek testének különféle részeit megmardosák a' nélkül, hogy az Arab egészségében legkisebb változást is lehetett volna észre venni; a' jelenvolt többi Arabok pedig büszkélkedtek az Europaiak hitetlenségén nyert győzedelmökkel.

Esernyök nyilvános kölcsönözése. Az esernyöknek nyilvános helyeken, az az piaczokon és sétahelyeken, eszközölhető kölcsönözése tekintetéből Párisban egy részvényes társaság állott össze, mellynek e' czélra gyüjtött 240.000 frankbul álló tőkepénze van.

Szokatlanság hatása. Nehány hét óta Konstantinápol sétáló helyein a' császári harem asszonyai is megjelennek. Ezen uj tünemény azonban olly kellemetlen hatást tett eleintén a' Törökökre, hogy ezek meglátván amott a' szabadságot nyert hölgyeket, azonnal futásnak eredtek.

Pestis kiirtása. Az 1837-ki esztendő török ország történeti könyvében a' legjelesebbek sorában lesz feljegyezve. A' döghalál rettentő elterjedése alkalmul szolgált a' török császár ritka elmetehetségeinek 's állhatatos feltételeinek ujabb kitüntetésére. — December 1-jén t. i. rendkivüli divant hivatott öszve, mellyben a' Scheik Islam, minden Ulema 's minister jelen volt. Minekutána a' Scheik Islam a' szokásban levő könyörgéseket elmondotta volna, a' szultan is megjelent a' gyülekezetben, 's előre bocsájtván azon rendkivüli rettegések és szenvedések rajzát, mellyek a' főváros lakosait jelenleg ostorozzák, kérdé tanácsnokaitul, miért marad egész Europa megkiméive a' döghaláltul, 's miért van egyedül az ő országa ezen kártékony nyavala pusztitásainak kitéve. Erre az Ulemák illy módon feleltek: „mivel Európában olly egészségi törvények léteznek, mellyeket a' Koran a' Mahomediakra nézve tilalmasoknak nevez.“ — Ekkor megparancsolá azonnal a' szultan Scheik Islamnak, keresné-fel a' Koranban mind azon helyet, mellyek a' pestist és ragályosságát érintik; mi megtörténvén egy olly törvényre is akadtak, mellynek értelme következésében a' Mahomediaknak nem szabad olly országba lépni, mellyben a' ragályos betegség uralkodik. Elég volt ez a' szultannak, ki is azonnal megparancsolá azon rendszabályok szerkezetét, mellyek szerint 1837-ben egész országában veszteglő helyek és elzáró intézetek fognak létesittetni.

Szerencsés örökös. Parisban a' nem rég nőtelen állapotban meghalálozott Collineau urnak hátra maradt vagyona egy külföldön tartózkodó atyjafijának jutott. Ez unoka-leánya a' boldogultnak, 's anyja a' két leghiresebb brüsseli betü-öntőnek. Ön maga irja, hogy a' vagyon lajstromában feljegyezve talált kész pénzbeli öröksége 17 millio frankra megy, ide nem számlálván a' franczia bankhoz intézendő követeléseit, mellynek nagy bátyja jeles részvényese volt.

Nevezetes felszámolás. Egy jeles mathematicus angol országban kiszámitá, hogy a' Green óriási légbalmának készitésére szükséges selymet száz huszonhét millio selyembogár fonta.

Szerfeletti füzés következése. Edinburghban egy franczia országi fiatal divat-árusné halt-meg, kit deli termete hirérül mindenki jól ismert. Derekát t. i. olly vékonyra tudta füzni, hogy azt egy hoszú ujjal ellátott kézzel átlehete fogni. Még többre is vihette volna ezen tökélyességet, ha őt szándéka teljesitésében a' tüdővész véletlenül nem gátolja vala. Holt teste bonczoltatása alkalmával tapasztaltatott, hogy altestének 's ágyékának izmai, a' füző-váll okozta-nyomás következésében, csak kevés izomrosttul körülvett sejtszövetté váltak.

Régi rab. A' genti (Belgium) fékházban van egy ember, ki már 58 év óta szenvedi fogságát. E' példátlan hosszú rabság daczára is legjobb egészséggel bir.

Pálinka-halál. New-Yorkban (Amerika) két számüzött ekképen végzé életét. Midőn már ittasok valának, mindkettejek még néhány butelliával tiszta Whysky-t ivott, mire azonnal földre terültek. Jóval előbb a' velek volt harmadik társt megkérték, hogy, ha öszve rogyandnak, őket egymáshoz helyezné akként, hogy szájok egymással egyenes irányban közel legyen; azután tartson lehelletök elejébe egy meggyujtott kén-fácskát. Az ezt teendő társ annak rosz következését nem gyanitván, a' parancsot hiven teljesité: de alig ért gyulékony lehelletökhez az égő szerrel, midőn testök azonnal ezer darabnál többre szétszaggattatott, mintha löporral voltak volna megtöltve; maga a' tüzi játékos is roncsolt tagjaiktól annyira megsebesittetett, hogy élete megmaradása is kétséges lön.

Török kegyelem. Egy török basa, midőn neki egyik szolgája edelt hozván menő félben egy edényt elejte, 's az öszve tört, haragra lobbant és parancsot ada, hogy a' vigyázatlannak feje csapattassék-le: mire a' szolga azonnal minden edényt a' földre csapott. Ezt látván a' basa, kérdé, miért tette azt, miután inkább hibáját jóvá kellett volna tennie. Mire igy viszonza a' szolga; „hatalmas ur! tudván, hogy meg kell halnom, azért tettem azt, ne mondja a' világ, hogy csak csekélységért ölettél-meg.“ — A' basa e' szavakra megilletődvén a' rabszolga életének megkegyelmezett.

EMLÉKMONDÁS.

Hatalom.

Nincs olly erősség, mellynek az ón-idő
Otromba súlyát, 's a' vak agyarkodást,
Vagy a' szerencse vad dühének
Ostromait ki lehessen állni.

Ungvár-Németi TÓTH LÁSZLÓ.

Bizakodás. Egy pár év iszonyú változást tehet. Minden szebb reményeink romba dülhetnek. Még is mint bizakodunk mosolygó jelenünkben! mintha biztosan birnók deritni azt jövendőnkre! FÁY.

Az erény igen szerény; 's szinte félek, hogy a' világban nem engednek neki előkelő helyet. Legalább nem hiszem, hogy őt a' magosságban kell keresni. KLINGER után Z. Leopoldina.

Életünk olly láncz, melly sok fájdalom és viszontagságnak vas szemeiből áll. CSERNYÁNSZKY.

Szórejtvény.

1) Fű vagyok, étkekben gyakran használtatom; ám de
Főm nélkül Erdélyt látta e' régi család;
Még most is diszlik, **végembe** enyészleni képes
Szép neve még nem volt Hunnia magzatinál.

N. M. Váczról.

2) Jósló vagy vigalom lehet ez. Vég ketteje arcz-rész,
Hármát forditván, lesz majd alap emberi testben.

T. GYÖRGYÉRŐL.

Előbbi rejtvény: **Szerelem.**

Szerkezi **Róthkrepf Gábor**, halpiaczon alula' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. **Trattner-Károlyi**, uri utsza 612.

10.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön februarius 2kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Adieu. — Pas Adieu.

Mennyi áldozattal juthatunk némelly szónak igaz értelméhez, és mi nagy földeket kell ezért bejárnunk, tapasztalni fogják a' t. olvasók e' következőkben.

A' tudni vágyás elragadott a' Tisza mellől, és ott tett-le, hol az ausztriai birodalomnak mindene főképpen van gyülekezve. Szomjamat ez sem elégitheté-ki, 's előbb német ország, később a' Rajna tulsó oldala ingerlettek földjeikre. Parist láttam, Parist lakom, és már öt esztendős nagy világban élő tapasztalom, hogy ismét iskolába jöttem. Azon bájló ingerek, politikai cselek közt kevés hülledésekkel keresztül törtem, és több lelki erőt tudtam magamnak e' próbák közt szerezni, mintsem valaki tapasztalhatta volna, hogy az első háló-vetésre reczéjét nem üresen vonja vissza. De fiatal voltam; ereimben tüz és sebes vér szökdécselt; fejem 's agyam azonban hideg. Igy tehát, valamint szőnyeges padlatokon, ugy a' márványos teremekben forogván, egy életet kedvelő embernek nem nyilhatik felségesb panorama, nem varázsolhatna különfélébb bazart, nem változóbb kilátásokat.

Francziául már tudtam, midőn a' Rajnát túl léptem; tudtam, mondom; mert német országban e' nyelvben társalkodni alkalmaim voltak, — és még sem tudtam Parisban! Enhittség és hiú hizelgés volt-e ez, vagy valóság — a' következés meg fogja mutatni.

„Az ugy nevezett franczia szinház (theâtre français) valósággal iskolája a' világi társalkodásnak, módos magaviseletnek és tiszta franczia nyelvnek — mondá egy német országi öreg barátom. — Azért Parisban azt látogatni el ne mulaszd.“ — Javaslatát megjegyzém, 's ama szinházba menvén egy esti szinjáték elég volt engem a' javaslat igazságárul meggyőzni. Egyéb esti mulatságaim között bizonyosan legkellemesebb volt a' franczia játékszini, hol különféle helyeket próbálva, majd a' földszinre, majd az első, majd a' második emeletbe, majd ezeknek közepére, majd ismét szélére ültem. Egy középtáji helyet legalkalmasabbnak tapasztaltam az első emeleti zárt helyeken. Magam-

mal papirost és rajzónt hordván, mivel itt legtisztábban kivevém a' szót, a' komoly ékességű kiejtéseket nem mulasztám magamnak mindjárt helyben feljegyezni. Szokásom szerint a' szinház pitvarába lépve háromszor, négyszer ismétlém a' végig menetet egy olly pitvarnak gyönyörködtető nézésében, millyenhez teremeket is kevés hasonlókat láttam. Pompás dóriai oszlopok köztt, mellyeken a' pitvar boltozatja nyugvék, Voltairenek élet-nagyságú márvány szobrát bámulással szemlélgetém; őrizkedtem azonban a' hosszas megállástul és egyre függesztett nézéstül, hogy külhoninak ne láttassam. De már a' pénzszedő ismert. „Etienne!“ szóllék, 's azonnal egy ölre nyult keze utánam, ki szerencsés voltam azon rostélyos és négyszer csavargó korlátokat kikerülni, mellyek Parisban nevezetes darabok adatásakor a' tolongó népet sor-tartás végett csak igen kis helyen keringettetik. Ma III-dik Henriket adják; hadd lám, e' még nem látott darab birhat-e jelességgel! Irója Dumas Sándor. — A' pitvarbul fellépkedtem az első emeletbe, és végig mentem hosszú csarnokán a' világító légszesz vezérlete szerint olly sebességgel, hogy mentemben az egymás mellett falba helyzett nevezetes szinmű-irók és költők fejeinek 's márvány szobrainak pillanati láthatása, mint hirtelen hulló eső-cseppek, jutottak szemeim megé. — „Madame!“ — mondám; 's az ajtós kinyitá a' műtemplom zárait, és ismételt helyemre vezetett. A' játék kezdődik; én fül és szem valék. Az egész játék 5 osztálybul állván a' függöny leeresztetett. — Dicsérni ollyas mit, mi közönségesen a' világ előtt legdicséretesebben ismertetik, sem ujság sem kellemes nem lehetne; mert talán sokkal silányabbul tudnám festeni a' darab és játszás tökélyeit, mint valósággal látni lehet. Én elégedve vevém kalapomat, és emelkedém ülésembül, hogy a' játékház classicai teremébe menjek, vagy ismerőssel találkozandó, vagy az ott levő szobrok művészségében gyönyörködendő, midőn hátam megett illy német szót hallok: „Das Stück war vollkommen gespielt.“ — A' több esztendő óta gyakorlott német nyelv titkos vonzalmú érzést hagya keblemben, melly a' külhonban csak a' hangra adta-fel magát, és merültségemben e' szavak olly édesen csengének fülembe, mintha anyám szóllott volna dajkáló nyelvén. — Gyorsan hátra fordulok, és egy fiatalabb 's idősebb nőszemélyt látok németül szótváltani. Az ifiabb nőnek bájló hatása és a' német szónak véletlensége annyira megleptek, hogy egész bizodalmassággal a' fiatalabb nőhez németül hirtelen szóllva: „Nagysád!“ — suhant-ki ajkamon. Ő szemeit rám veti, 's kevessé megakad; de a' korosabbik ismét németül:

Ön német?

Engedelmet kérek nagysád, én Magyar vagyok.

Mi Németek vagyunk.

Éppen a' német szó reménytelen hallása lepett-meg annyira, hogy csaknem magamrul felejtkezve bizodalmasan bátorkodtam nagyságtokhoz szóllani. Ezerszer engedelmet nagyságtoktul e' bátorságomért!

Uram! mi viszont örvendünk, hogy rokonabb nemzetbelit láthatunk az urban, és köszönjük a' szerencsének az urral történt ismeretséget.

Asszonyom! kegyed egész bizodalommal szóllt az urhoz, felejtkezve hol vagyunk! — mondá franciául a' fiatalabb nő a' másiknak.

Ebbül észrevettem, hogy a' fiatalabb dámánál a' hatalom, és az idősebb neki enged.

Engedje-meg asszonyom! — szóllék' én 'hasonló nyelven az ifiabb nőhez — hogy szóváltásunk a' játékszin tárgya körül forroghasson.

És e' feleletre lelki mosolygás lepte-el arczát a' fiatalabb nőnek, ki minden erényes nőnemi tökélylyel látszott felkészülve; de egyszersmind idegen bátorságú felszóllitásomra történt első háborodása oszlani kezdett.

Az ugy nevezett entre-act (felvonásköz), valami fél óráig szokott tartani, melly idő alatt más kisebb darabhoz készülnek a' szinjátszók; a' publicumnak pedig nagy része a' szinháznak teremébe szokott gyülekezni, hol az időt addig szóváltással vagy sétálással töltik; de én a' dámák körébül nem mozdultam; többé németül nem szóllottunk, és azon félóra egy pillanatnyi idővé változott, mi alatt többet meg nem tudhattam a' két dámától, mint azt, hogy ők Bécset jól ismerik.

A' kisebb darab elkezdődött, és ennek végét nem várva távozott a' két dáma. Én a' kikisérésért könyörögtem, mi kegyesen megengedtetett, 's a' csarnokon kisérve bátor valék esedezni azon szabadságért, hogy karom segedelmét a' fiatalabb dámának ajálhassam. Kevés idegenkedéssel részesittetém e' szerencsében; és én a' szinházbul Richelieu utszáig vezetém a' szép nőt. Itt a' dáma illedelmes bájjal kivonván karját segitő karombul, kiséretem' megköszönte. Rimánkodva esdeklém a' szerencseért, hogy szolgálatomat tovább is tehessem. — „Uram! engedelmet kérek — felelt a' dáma — én az urat illedelem körében kivánom látni!“

Én hódulok asszonyságodnak *) — felelém — és kötelezett tisztelője vagyok a' kegyelemért, mellyben jelenleg részesitett. Engedje asszonyom, hogy e' személyes hóduló tiszteletem ne legyen legutósó.

Gyengéd mosolylyal és bizodalmas hangon felelt: ‚A' játékszinben holnap ismét láthat az ur!‘ — 's a' szép nő sebesen távozott.

*) A' mivelt franczia társalkodás rendje az, hogy akár a' hajadon akár asszonyszemély, Madame nevezettel tiszteltessék, mit magyarul helyesen „asszonyom“ szóval ejthetünk-ki.

Mély bókjaim között egész zavarban mi vala végszavam hozzá, nem tudom; annyira emlékezem, hogy ezt is mondtam: ‚Adieu Madame!' és némán kevés pillanatig magamban állottam szemeimet utánok meresztve; midőn az öregebb nőtül e' szót: ‚Pierre' hallottam.

Ez inas-név.

Én többé a' játékszinbe nem menvén haza siettem.

Öröm és vigasság fogtak-el e' hirtelen szerencsén, mellynél, ítéletem szerint, nagyobbat nálamnál e' földön senki sem lelhetett. Tüzes és sebes vérem felszökött hideg fejembe, és győztes lön kemény caracteremen. Egy képnek vonásai lebegtek szemeim előtt, mellyet imádtam 's tiszteltem. Ő volt az, melly mint ideál lelkem előtt repesett, 's mellynek én rabja levék a' nélkül, hogy tudtam volna, ha hódulásom nem utasittatik-e vissza? Ő az enyim, a' nélkül, hogy valamiképpen jogom volna hozzá.

Igen, igen — felkiálték — semmi jogod hozzá!

És ezen igazságos szó keményebb viszhangra talált keblemben, mintsem elfojtani birtam volna.

Hah! — szóllék felindulva — ki volna a' földön az, ki e' bájló remeket hatalmambul kiragadhatná többé? O, ha ő nekem mondaná, hogy hódulásom őt érdekli! mellyik emberi erő az, melly győzhetne állhatatos bátorságomon? Nekem ő érette megvivni, harczolni, küzdeni legkellemesebb foglalatosságom volna.

Valóban igazságtalan és vakmerő gondolatok, mellyek gyenge érzelmeknek a' vakságig hizelegnek. De hasztalan! az ismeretlen fiatal nő léte, és egyedül az ő léte miatt vala nekem tetsző és kedves minden az életben. Mik ez előtt kellemesek és ingerlők voltak, azok is csak az ő léteért voltak ollyanok. Midőn szemeit reám fordità és ajka a' hangra nyilt, olly nagy hatást tön reám, melly engem érzelemig lágyitott. Midőn engem elhagya, ugy tetszett, mintha a' légben, mint valamelly pára, lépéseivel a' csoportos Grácziák tompa melodiája tőlem tova vonult volna.

Holnap tehát ismét szerencsém lesz azon bájló széphez, melly iránt tiszteletem és kötelességem olly nagy mértékű. Soha ismerőseim engemet, a' különben komoly embert, nem láttak olly derültnek mint másnap. Minden, kivel találkoztam, nyiltságot látott arczomon; barátság és készség valának mozdulatim jelei.

Szerelem, szerelem! tehát illy lelki jólétet is éreztetsz te? — 's ember előtt a' setétes és borús tekét himes rétekkel, rózsás bokrokkal 's liliomtul ékes ligetekkel boritod? — Mennyi hála, mennyi tisztelet ezért teneked!

A' másnapi est elérkezett, és én magam helyén termettem. A' játék kezdődik. Még nincs jelen a' két dáma. A' játéknak vége van, és

a' két dáma nincs. — Bejárom egyebeit a' játékszin néző helyeinek, de őket sehol sem látom. Kétkedni kezdek magam udvarias viseletén, de lélekismeretem semmivel sem vádolt.

Megjelentem harmadik estve.
A' dámák nincsenek.
Negyedik estve.
A' bájló szépet nem látom.
Ötödik estve, hatodik estve.
Hasztalan!

Szomorodva és nyugtalanul elhagyám a' játékházat, és megfogadtam, hogy soha többé feléje sem megyek, legalább hogy képzeletemben én is daczolhassak a' kellemes dáma bájló makacsságával, vagy, igazabban mondva, hogy fájdalmaim ne kinozzanak annyira.

Nem fojthattam még is magamba ezen reménytelen szerencsétlenségemet, és e' dologban ollyas valamit sejditék lappangni, mit én még nem tudtam.

Ismerőseimmel összejövén több barátságos szóváltás között, nem türhettem tovább, hogy fel ne fedezzem véletlen bal esetemet: mert hittem, hogy a' fájdalom terhe sokkal könnyebb, ha részvevőre találunk. Ez tapasztalás után igaz: de hol azon meghitt részvevő? Hangjainkkal keressük azt, midőn azon hangok nekünk többnyire kaján gúnynevetéssel viszhangoztatnak. Ezt többször tapasztaltam; 's még sem fojthattam magamba e' bal történet titkolását, bizonyosan nem dicsekvésből, hanem azért, mert ollyast gyanitottam e' dologban lappangni, mi előttem tudva nincs, 's talán más, szerencsés, felvilágitást adhat róla. — „Barátim! — szóllék — gondoljátok bal sorsomat! A' napokban véletlenségből a' német hang után megismerkedtem egy dámával, kinek társalkodási mozdulata, jelei, hangjai legszerényebbek 's udvariabbak valának; külseje hóditó 's imádtató. Engem ő mély tisztelőjévé, 's nem tudom, mi titkos vonzalmú hódulójává tett. Szerencsés valék a' játékszin végén őt udvarnokával együtt lekisérni, de legforróbb esdeklések után is a' Richelieu utszánál tőle elválni parancsoltattam. Elválni, mondom; mert ő szerény hangon az illedelem tekintetéből tiltott tovább követni. Esengésemnek még is annyi foganatja lett, hogy legbájlóbb hangon jelenté a' szinházban más napi láthatását. Vágyom kielégittetett, 's egy utána eresztett „Adieu" szavam volt a' legutósó hang, mellyet füleibe bocsáthaték." — Ekkor némelly barátim hirtelen arczukat változtaták; ez mosolygott, az csudálkozott, 's egy másik rögtön szóllita: „'S azután?"

„Másnap pontosan megjelentem, de őt nem láttam; eljövék több napon, de őt többé nem láttam. Elmentem a' nyilvános sétahelyekre,

a' város vidékeire, kisebb nagyobb teremekbe; de többé nem láthattam.“

„Hijában — szólla másik barátom — minden meneted!“

‚Milly bohózat — szóll egy másik — hiszen, ha adieu-t mondott az ur, nem kivánhatja talán, hogy a' dámát ismét megláthassa?‘

„De miért uram?“ — közbevágtam hirtelen.

‚Adieut mondani és ismét kivánni látni, olly két ellenkező dolog, melly az illedelmes társalkodással soha össze nem fért.‘

„De miért?“

‚Kit minél előbb látni kivánunk, és végbúcsút tőle venni nem akarunk, annak nem mondunk Adieu-t.‘

Ekkor hirtelen megakadtam, és gyanitám, hogy a' nyelv tudatlansága miatt esett rajtam a' szerencsétlenség; egyszersmind tudtomra adatott, hogy ennél értelmesebb szó használtatni nem szokott ollyak iránt, kiket látni nem kivánunk.

„Értem, értem már! — felkiálték. — De teheti-e azt egy dáma, hogy illy nyelvtévedésért, illy tudatlanul kisuhant szóért valakit makacs kegyetlenséggel örökké keseritsen?“

‚Kétségkivül! azt a' franczia dáma vonakodás nélkül megteszi.‘

„Igy tehát hasztalan! hibámat többé helyre nem hozhatom, és ezért viruló kertjeim is levegőbe tünnek.“

Arczom halaványodni kezdett, 's azon pillanatok alatt, mig erőm volt megfogni azt, hogy őt látni ne reméljem, inaim reszketvén legközelebbi de legjobb barátom vállára támasztám meredt karaimat.

‚De mi csudálkozás fog el engem az uron — szóll csendes vérrel egy negyedik a' társaságban — midőn a' történet előadásából egyebet ki nem vehettem, mint azt, hogy a' szinházban kellemes ismeretségbe lépvén sem az előtt sem azóta nem láthatá a' dicsőitett nőt, — még is utána illy szerelmi lágyságba képes merülni illy komoly férjfi létére. — Ez sok!‘

Mire viszonza segéd társam: „a' szerelem éreztetésére egy pillanat, egy mozdulat is elég; 's ez illy kevésből állván annak valakin mikori fogását senki meghatározni nem tudja. A' szerelemre nem hónapok vagy esztendők, csak azon véletlen percz-idő szükség, mellyben a' hatalmas hatás minket meghódit. Erzsébet az én kedves ez előtt csak látott de nem szeretett nőm, midőn a' hintórul lelépni akart, karom segedelmét kérvén, annak szolgálata alatt ő elegendő hatalmat nyere rajtam, hogy legdrágább kincsem lehessen. Szelid felémhajlása keblemben olly szikrát támasztott, melly valómat tüzbe boritván ez csak véghunytomal alhatik-el. Már esztendők multak összekelésünk óta, és én mindig áldom azon pillanatot, mellyben kevés szolgálatom olly boldoggá tett.“

E' beszédnek velem együtt többen voltak igenlői; 's azért sebeim gyógyulásának idők kellettek. — Már könnyebben viselem, 's egyéb fájdalmat nem érzek, mint szomorúságot, búsongást és életkörömben egy pótolhatlan hiányt. Azonban, engedje az ég, hogy sem én sem a' Regélő szép olvasónéi illy drágán többé szót ne tanuljunk. Azért utósó szavam is minden széphez ezután e' lesz: „Pas Adieu, pas Adieu!"

A. J. J.

PESTI VIZSGALÓ.

Gyászhir. — Budán jan. 21-kén agyvelő-szélütésből életének 60-dik évében szenderült-el n. Benitzei és Mitsinei Benitzky Lajos ur, a' n. mgú magyar kir. udv. kincstárnak tanácsnoka, és a' f. m. k. udv. főtörvényszéknél a' bányai ügyek előadó bírája. — Gyászolják halálát: hitese: n. Puchner Ágnes asszonyság, és hét gyermeke — Attila és Lajos, t. n. Zólyom vgye aljegyzőjei — Ludovica, t. n. Nezeitei Boronkay Imre — Emilia, t. Szakolczai Baternay Antal — Hermina, t. n. Sarudi Batti Sándor uraknak hitesök — Atala és Maria hajadon leányai. — Hideg tetemei jan. 27-kén Czinkotára (Pest vgye) vitettek a' nemzetség sirboltjába.

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. — Bécsben: 1) jan. 20-kán halt-meg cs. k. özvegy kamarásné, m. Monyorókeréki Erdődy Maria grófné, csillagkeresztes dáma, belgörcsből, életének 66-dik évében. — 2) Az erdélyi f. m. udv. cancellaria tanácsnokának özvegye m. Nalátzy Katalin báróné, vizkórságból, életének 37-dik évében.

INNEPLÉS.

Nikolsburgi rózsa- és erény-innep. Franczia országban Paris mellett fekvő Surône nevezetű városkában évenként nagy pompával szokott végbe menni a' rózsa- és erény-innep. Ehhez hasonlót (legalább czéljára nézve) tartanak Moraviában Dietrichstein herczeg nikolsburgi uradalmában, különösen october második napján.

Sonnenfels — született Nikolsburgban, 1733. esztendőben — az ottani kegyes atyák tanitványa, 16-dik évében katona, szolgálatja ideje után törvénytanuló Bécsben, 1763-ban a' státus tudományok tanitója ugyanott, 1779-ben valóságos udvari tanácsnok, 's a' csász. kir. udv. tudományi biztosság egyik tagja, 1707-ben ausztriai báro — józan szabad elmüsége és szilárdsága, nem különben csipös ötletei, 's emberszeretete miatt igen kedvelt iró, ki a' büntét 's büntetésekrül kiadott jeles munkája által egész Ausztriában a' kinzó vallatások gyakorlását eltörültette, egész vagyonát 's tehetségét a' magukat erényes viseletök által kitüntető fiúk és leányok felsegélésére szentelé. A' Dietrichstein herczegi nevelőházban tanuló éneklő gyermekeket illető nevezetes jutalmakon kivül, olly teendő jutalmazásokat is alapitott, mellyek az erényes és szegény születtül származott falusi leányokat illetik. Évenként t. i. a' legjobb viseletü 150 ft. menyasszonyi ajándékot kap, melly tőkepénz férjhez meneteléig az uradalmi árvaházban tartatik 5 pct. kamatozás mellett. Ha a' jutalmazott hajadon állapotban meghal, a' 150 forinttal ön tetszése szerint rendelkezhetik.

October 2-dik napján 1796-ban maga az alapitó osztá-ki az első jutalmat, mellyre egy Klentnitz falubeli leányzó legérdemesebbnek tartatott. Itt a' jutalmazó az általa kinevezett biztosokkal együtt harangok kongása, 's mozsarak durranásai közt, fogadtatott a' falu lakosai által. Előre bocsájtván

az intézet czéljának rövid megfejtését, a' jutalomra érdemesnek talált három leányzó közül az nyeré-el a' jutalmat, ki jámbor viselete mellett állhatatos munkássága által özvegy és beteges anyját, 6 tehetetlen testvéreivel együtt táplálta, és ruházta; a' másik kettő pedig egy selyem nyakkendőben 's ezüst emlékpénzben részesittetett.

Meghalt Sonnenfels 1817-ki aprilis 26-dik napján. A' nikolsburgi temetőben egyszerü sirkövén ezen szók olvashatók:

Was er besaß, hinterließ er andern,
Was er weggab, ist sein geblieben.

EMLÉKMONDÁS.

Tiszta öntudat.

Boldog ember, ki reggelét
Megérheti csendesen,
És kinek szive kebelét
Nem veri félelmesen.

A' kinek elaluvása
'S reggeli felkelése,
Kinek minden mozdulása
Jó tettének érzése!

Szent-Jóbi SZABÓ LÁSZLÓ.

Ifjúság tünése. Elmegy az ifjúság, mint habjaival a' csörgő patak. Szerencsétlen ember az, ki elment ifjúsága bohóságait szégyenli, ha azokat lelki romlottság nem bélyegzé.

FRANKENBURG ADOLF (1837. Hajnal.)

Falusi magány. Semmi a' világon ugy be nem tölti szivünket, mint a' magány. Boldog, igazán boldog csak falun lehet ember, hol távul a' világ veszteljes tengerétől csendesen és bátorságosan evezünk az örvénytelen pályán, mig ohajtott partot érünk.

P. HORVÁT LÁZÁR után K. H. K. J.

Élet-szabályok. Barátid ugy fognak hozzád simulni, ha kéréseiket nem várandod, hanem mindenekben megelőzvén őket segéd kezeket nyujtandasz nekik.

Többen bánták már meg a' szóllást, mint a' hallgatást.

ISOKRATES után B. F.

Komoly rejtvény.

(Aenigma.)

Midőn istenek eltüntek futva e' nagy világról
Egy istennét nem lehetett számkivetni trónjáról.
Kénykedik még most is rajtunk régi zsarnok módjával,
Uralkodik embereken szigorú hatalmával,
A' sok népet, akaratja ellen, hozzá hóditja,
'S mit feltalál, csörgő sipka gyanánt, arra boritja.
Bár milly drága áldozatba kerül neki szolgálni,
'S bár ez nehéz, de bájának nem lehet ellentállni.
Mert ingerlenek kecsei, szebbnél szebbek javai,
Varázsló erővel birnak nyujtott adományai.
Neki hódol minden kicsiny, nagy, fiatal, és öreg;
Őt követi, akaratlan, a' nagy világi tömeg.
Ámbár gyakran a' korosak pártot ütni ellene
Szeretnének, ha nem tiltná az illőség szelleme;
'S bár dicsérik a' hajdani arany kor józanságát,
Midőn ők nemláttak nála illy hiú sok rabszolgát:
De ha érdekök ohajtja, ők is fejet hajtanak,
Es rabigáját felveszik ama zsarnok urnének.
Legtöbbnyire a' gazdagok szoktak lenni rabjai,
Kik előtte tündöklenek, mint annyi csillagai.
Egyébiránt ő a' kornak és időnek magzatja,
Hiúság és gazdagságnak legkedvesebb barátja.
A' pompának, inneplésnek, farsangnak szeretője,
Szükség és üres erszénynek legnagyobb gyülölője.

SZUNYOGI.

Előbbi rejtvény. 1) Apor. — 2) Bál.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

11.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap februarius 5kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' koszorús nevelő.

Novella

Németből szabadon

Folinus János.

Az öreg Hadkövi őrnagy már huzamós idő óta vidámon 's megelégedve élt jószágán. Több nehéz seb 's előhaladt kora ösztönzé őt a' honvédők soraibul kilépni, hogy igy távul a' világi zajtól életnapjait nyugalomban tölthesse, 's magát a' gazdaságnak, melly iránt különös vonzalommal viselteték, szentelhesse. Hadkövi ur különben igen jó szivű ember vala; hogy azonban közelében semmi asszonyi lényt nem senvedhete, az csupán természeti önzésbül eredettnek látszék, 's azért szolgálatába többnyire csak élemedett férjfiakat vett, kik eleve lekötelezvék voltak, hogy soha egy nőszemélynek sem mutatnak barátságos arczot. Eleintén kivánat szerint folyt minden: de csak hamar észrevevé Hadkövi, hogy az aggkort sem lehet szerelemtől őrizni; mert a' szakács, vadász, és inas, szóval, az egész szolgai személyzet egyhangúlag kinyilatkoztaták a' kötelezvény teljesithetlenségét. — Az őrnagy dobzódott, lármázott, 's mindenkit számüzni akart házából: de végre parancsát visszahuzá, 's embereit nőszülni hagyá; mert hiszen valaha ő is házas volt, és fija Andor élénken emlékezteté őt első hazasságának éldeletére mind a' mellett is, hogy második hitese őt haláláig kinzá, 's csak ez lehete nőnem iránti gyülölségének rendithetlen talpköve.

„Száz házas köztt — mondá sokszor fijához — kilenczven kilenczen szánakozásra méltók!“ — Mindenféle módot kerese fijának keblébe ezen alapelvet begyökereztetni; azonban Andor 24 éves volt, 's mindig nem hivőleg rázá fejét, ha mindjárt szegény jó apja a' tüdővészt kiabálá is ki torkán, 's közönségesen boszankodva hagyott-fel leczkéjeivel.

Egy egész év enyészett már el, midőn az őrnagy Pestről levelet kap, mellyben ügyésze jelenti, hogy azon ház és kert miatti pör, mely-

lyet Csillagi Amália ellen visel, rosz fordulást vön, 's igy tanácsosb volna az özvegygyel egyezésre lépni.

„Ördög és pokol!“ — kiálta az őrnagy — hogysem egyezésre lépjek, inkább még halálom után is pörészkedem! — hol az igazság részemen van, onnan egy lépést sem távozom! Már látom, hogy magamnak kell a' fővárosba rándulni!“

Befogata tehát; de midőn kocsira akart ülni, más ötlék eszébe, 's parancsolá, hogy Andor menjen helyette, 's ezen alkalommal egy kissé a' világba körül tekintgethetne.

Rókásy, az öreg huszárőrmester, ki az őrnagynál kegyelemkenyeret evék, kénytelenittetett egyenruháját levetni, 's rögtön nevelői hivatalra emeltetett azon parancscsal, hogy az ifjú urat kisérje, 's őrködő szemekkel figyeljen, nehogy nevendéke valamelly veszélyes ismeretségbe — vagy éppen (mitől Isten mentsen) szerelembe bonyolódjék. — Midőn az őrnagy mindent legjobban elrendezve gondola, fiját fölhatalmazá a' pörnek minél tüzesb folytathatására; ellátá őt utipénzzel — és Andorunk 's az ujdonat uj nevelő elkocsiztak.

Egész Pest szépnek és szeretetre méltónak találta a' még 18 éves özvegy Csillagi Amáliát; következőleg nem igen nagy csuda volt, hogy Andorunk, különczködőt nem akarván játszani — éppen azon véleményben vala. Nevelője egyik emeletes házban vön szállást; az átelleni házban pedig Csillagi Amália lakott, 's igy Andor valóban nem tehete róla, hogy midőn ablakán kinézett, Amália közönségesen akkor éteté kanári madarait, vagy pedig virágait öntözgeté.

A' nevelő, ki az ügyvédet principalisa fijának érkezése felől ment tudósitani, azon hirt hozá, hogy az nyomos foglalatosságai miatt elutazott, 's csak 8 nap mulva térend vissza. — Igy tehát nem maradt Andorunknak más hátra, mint az ügyvéd visszajövetelét békével megvárni. „Tanulja ön addig az astronomiát! — mond Rókásy ur — ugy gondolom, ezt vélte édes apja, midőn mondá, hogy a' világba körültekintgessen!“

Andornak e' tanács igen tetszvén, Csillagászi könyveket vásárlott, azokat föltárt ablaknál olvasá, 's magában föltevé, hogy estve is folytatja égi észrevételeit: de mivel nem sokára azon derék felfödözésre tett szert, hogy az egész astronomiában egy néma szócska sincs Amália tüzes szemcsillagairul, mellyek neki szebben világitának, mint valamennyi üstökös csillag — bucsút von könyveitül, 's annál szorgalmasabban legelteté szemeit Amália ablakán.

Rókásy ur igen ravasz róka volt; rejtvény nem maradhata tehát előtte sokáig, mit jelentsen az egész áldott nap alatt amaz ide 's tova pislogás.

„Mit mondand az őrnagy ur, ha e' történetet megtudandja?“ — gondolá magában; 's azon gondolat, hogy Andor minden őrködés daczára is valódi szerelmet füz, az őrmestert félelemmel tölté-el, mivel jól tudá, hogy kenyerétől megfosztatik, ha nevelői hivatalát olly kontárul viselné.

Ezen 's más előitéletek párosulva azon gyülölséggel, melylyel önmaga is a' nőnem iránt viseltetett, álomtalan éjt hozának fejére. — Végre midőn a' hajnal még alig üdült, komoly hivatalos arczkifejezéssel nevendéke ágyához siete, mondván: „Ifjú ur! gondolom, hallott már beszélni az előidőbeli Basiliskusokrul, mellyeknek erejekben álla élő lényt csupán pillantataik által megmérgezni. A' divatos tudósok ugyan azt erőködnek megmutatni, hogy az illy Basiliskusok mendemondákra 's mesékre épitvék: én azonban — én azt állitom, hogy olly kegyetlenek még most is léteznek, 's hogy különösen minden nőszemély egy olly Basiliskus — ki csak gyógyithatlan sebeket hoz a' férjfi nemre. Hiszen ez iránt a' világtörténet legszebb adatokat idéz elő, mert: nem Helena szemei hozának-e Trójára szerencsétlenséget? Nem kellett-e Ovid és Petrarkának egy leány ingerei miatt számüzésben bünhödniek? nem Lukrétzia asszonyom volt-e oka a' romai trón felbomlásának? Agyon kell vala-e magát Verther uramnak lőni, vagy Romeónak megétetni, ha nem pislogtak volna az asszonynak annyiszor szemökbe?“ Rókásy illyes elmélkedésekben kimerithetlen volt volna, ha őt Andor félbe nem szakasztja, kérdezvén: mire czéloz jelen monologával. — „Azt önnek mindjárt meg kell tudni!“ — folytatá a' nevelő, 's őszintén előadá, hogy ő azon szünetleni ablak-hódolásból titkos szerelmet von-ki az átellen lakó Basiliskussal, 's igy ő maga menend oda, és azon Sirenának majd magyarosan oda mondogatja az igazat.

Andor kéré őt, hogy ezt ne tegye, megigérvén, hogy többé az átkozott ablakhoz nem is közeledik, 's még e' fölött bizonyossá tevé, hogy ő ugyan különös vonzalmat érez a' vis-à vis lakó szép iránt, de szenvedelmét még egy tagocskával sem nyilvánitá sziv-imádottja előtt, 's ezen lépést soha nem is teendi. Azonban minden vallomás sikeretlen volt, mert Rókásy ur csakugyan elballagott czélja felé. Egy egész gyötrelemteljes óra után a' pseudo-nevelő visszabotorkázott, 's Andorunkat szinte kétségbe esve találá. — „No—no, dönmöge Rókásy — ébredezzen ifjú ur! az én orvosságom ugyan keserű, de gyógyitó leend. Én most szive mássánál valék, 's gondolja csak meg — ő apjának pörellenesnéje, az özvegy Csillagi Amália testestül lelkestül. Én megmondám neki, milly határtalan vonzalommal viseltetik ön iránta; de szerénység miatt nem merné előtte föltárni, 's nekem is köteles-

a

ségemben áll önt az ollyasoktul visszatartóztatni; továbbá azt is mondám, hogy többé meg nem engedem önnek az ablaknál állást.“

„'S tréfa nélkül kedves Rókásy ur, ezt ön mind megmondá neki? — közbe vága Andor nevetve. — Ah, ugyan hogy lehetett olly kegyetlen!? — De mit felelt Amália?“

„Hm! — viszonzá a' nevelő — Amália sokkal eszesebb, mint én őt tartám. Ő azt mondá, hogy nem ismerne nagyobb boldogságot, mint önnek nejévé lehetni; de mivel ez lehetlenség, tehát bal sorsát állhatatosan viselendi, 's örökké gyászoland. Végre sajnálkozván sorsomon, hogy én illy hálátlan hivatalt vállalék magamra, t. i. hogy illy dévaj ifjút őrzök, meghagyá, hogy ugyan csak sarkába legyek, különben módot találand önnek magának vallomást tehetni!“

Andor majd minden szavát elnyelé, 's erősen föltevé, hogy Amáliának ir. De hogyan szolgáltassa a' levelet kézhez — azt valóban nem tudá; mert nevelője maga állott őrt az ablak előtt, 's az által lehetlenné tette, hogy Andor maga mehessen a' szép szomszédné házához. Andor tehát gondolkodva iróasztalához ült, 's a' sziv panaszait papirosra férczelé. Sziv és fájdalom, szerelem és ösztönök, órák és sebek már meglehetős rimhangzatúak valának — midőn egyszerre egy ötlet villant agyába, mellyet minden késedelem nélkül véghez vinni iparkodék. Ő irt: „Imádott Amália! Én kegyedet kimondhatlanul szeretem, 's meg vagyok győződve, hogy jó atyám is jóvá hagyandja vonzalmamat, ha kegyedet megismerendi. Atyámnak egy szeszélyteljes ötlete az egész asszonyi nemet gyülölteti, 's csupán annak köszönhetem, hogy egy olly eredeti nevelőnek felvigyázata alatt állok, kit kegyed már a' nélkül is ismer. — Drága Amáliám! Tisztelet 's öröm elbeszélései adtak bátorságot, hogy kegyednek illy vallomást tegyek, 's mivel kegyedhez semmi uton módon nem juthatok, legyen ő, tudta nélkül is, e' levélnek átadója. Atyám gazdag, 's mi még több, atyailag szeret és igy számolhatok reá, hogy egybekelésünket áldásával tetézendi. — Mi az örökségi pört illeti, ugy vélem, minél előbb bevégzendjük. Éljen boldogul örökké szeretett! 's bizván józan belátásába, melly egész nemének tulajdona, kérem kegyedet, ne terheltessék módot keresni tudtomra adandót, hol 's mikor beszélhetek kegyeddel személyesen, hogy akkor szóval bizonyithassa, milly igen szereti kegyedet Hadkövi Andor. m.k.

A' levél titkosan lepecsételtetett, 's Andor, nevelője kiséretében, sétálni ment. Rókásy ur fris levegőt szivott, mert csak ma kivánkozott nevendéke először a' kimenetelre; 's most azt képzelé, hogy szigorú szabályai ifjú uracsa fejéből minden gőzt elüzének. Egy pár óra eltöltte után ismét haza tértek, Rókásy ur fáradtan, Andor pedig vidoran. Délután a' sétálás ismételtetett, 's Andor nemcsak hogy nem

hozá elő Amáliát, sőt ellenkezőleg állitá, hogy az ügyvéd viszsza érkezését alig várja, csakhogy minél előbb csendes jószágukra atyja karjai közé repülhessen, 's neki nevetve elbeszélhetné, milly veszedelemből mentetett ő ki. — Efféle beszélgetések köztt estve szállásukra érkeztek, tréfálódtak, nevettek — és Rókásy ur megelégedve vevé észre, hogy Andor a' titokteljes vis-à vis ablakot pillantattal sem szerencsésiti.

Másnap reggel Andor olvasásba merülten tanuló asztalánál ült. Egyszerre azonban felugrott, 's Rókásy urat megkéré, menne-el ma még egyszer Amáliához, őt vigasztalandó, nehogy szegényke üres reményeknek áldozza magát.

A' nevelő különösen örülvén e' jószivűség vonásának, csinosan felöltözék, álhaját nagy hajtekercsével együtt feltevé, 's elment. Andor egész lelkesedéssel ölelé őt meg, 's rögtön a' hajfürtön függött levelkéje. Dobogó szivvel várta Andor a' Postillon d' amourt; végre nagy pathossal szobájába bukkanik Rókásy. Egy felületes pillantat tudatá Andorral, hogy levelkéje nem lebeg már ég 's föld köztt, és a' közelebbi szempillanatban már azt is tudá, hogy Amália kezeiben van; mert nevelője nem győzé eléggé beszélni, mikép neki a' szép özvegy borral szolgált; eleintén ugyan igen szomorú, de végre igen vig 's derült lön. — Valóban Amália igen találékony és szikrás elméjű! — No csak képzelje! azt mondá nekem, hogy ma délután a' kert hátuljában leend, hol egy kert-ajtó van; de én önnek ugyan szigorúan megparancsoljam, hogy oda ne merészeljen jönni, különben ő kénytelen leend azt nekem megjelenteni.

„Ha ha! — nevete Andor — nehezen lesz alkalma engem bévádolhatni!“ — Rókásy ur most maga is jó izűt kaczagott.

Alig lön vége az ebédnek, midőn Andor a' nevelőt megkéri, menne-el az ügyészhez 's tudná-meg hazatértét. — Ez után ön magának nem volt sürgetősb foglalatossága, mint a' tudva levő kertajtón Amália lábaihoz borulni. Boldog pillanatok környezék a' fiatal párt; mig ez alatt a' nevelő az ügyészt hon találta, és — Hadkövi őrnagy urat nála.

„Ördög 's pokol! — kiálta az őrnagy Rókásy elejébe — mit csinál Andorom? — Időm a' magányban unalommá vált, 's azért jöttem Pestre magam. — Igen, de fiam hol van?“

„Tisztelt őrnagy ur — viszonzá Rókásy fija őszhajakat szerzett volna nekem, ha már a' nélkül is kopasz nem volnék.“

Őrnagy. Hogyan? Csak reménylem, hogy nem akarta önt megjátszani?

Rókásy. Ej, gondolja csak nagyságod, az ifjú szerelmeskedni akart —

„Őrnagy. Ördög és pokol! szerelmeskedni? — Reményiem használt az ur eszközöket, mellyek azt akadályozták?

R. Mindenekről gondoskodtam — minden rendben, 's Andor jó helyen van; őrnagy ur, tudom, dicsérendi hű szolgáját.

Őrnagy. Nem kétkedem, hogy ön megkapja a' koszorús nevelői oklevelet. Most azonban siessünk Csillagi Amaliát felkeresni. Ügyvéd ur éppen most mutatá, hogy a' pört ugy szóllván már megnyeré; igy tehát inkább egyezésre lépek vele; azután fiamat karaim közé szoritom, 's el — a' honi bérczek közé!

Mind hárman Amália felé vették utjokat. Rókásy mint nevelő kényes léptekkel botorkázott elő; 's mivel eszébe juta, hogy a' kertajtó hátul nyitva lehetne, Amáliát megakarván lepni, az őrnagyot 's ügyészt azon vezeté a' kertbe. Lassú léptekkel közeledtek most egy lugoshoz, 's Amáliát és Andort nyájas társalkodásban találák.

„Ördög és pokol, koszorús nevelő ur! — kiálta az őrnagy — ön eszközlé ezen meglepetést?"

A' nevelő olly halvány lön, mint egy képszobor; beszélni akart, de csak habozott. Ekkor a' két fiatal az őrnagy lábaihoz borult; — az ügyvéd kérelmöket okokkal támogatta, és egy vig lakodalom vete véget a' pörnek. — Rókásy, a' huszárőrmester, az őrnagy kegyelmébe vétetett, 's lakodalmi vendégléskor fekete ruhában, az álhajas hajtekercscsel, fején virág koszorúval kelle az asztal felett mint „valódi koszorús nevelőnek" megjelenni.

PESTI VIZSGALÓ.

Mensen Erneszt gyorsfutó, ki már egy párszor utójára teendő futását hirdeté, jan. 29-kén ismét 20-szor futá körül a' nagy vásárpiaczot egy óra alatt, és pedig az első futást gamón tette-meg. — Febr. 2-án ugyan az emlitett helyen (mint hirdeté, köz kivánságra) ismét futott.

Gyászhir. Pesten jan 31-kén öt napig tartott sulyos betegségből jobb életre szunnyadott által m. Dezséri báró Rudnyánszky Ida kisasszony szelid, emberszerető példás életének 28-dik évében. Hült tetemei febr. 3-kán Dukára, a' nemzetség sirboltjába, vitettek. Kesergik halálát testvérei, és szülei m. Dezséri báro Rudnyánszky Zsigmond cs. k. kamarás, és hitese m. báro Lipthay Anna assz. csillagkeresztes dáma.

KÜLÖNFÉLE.

A' nagy lotteria-játék (bécsi két házra és znaimi eczet-gyárra) legközelebbi jan. 31-kén ment végbe Bécsben. A' főnyertes számok ezek: 111.612 nyerte a' bécsi, 171. szám alatti házat és eczetgyárt, vagy ezek helyett 18.000 aranyat; — 129884 nyerte a' másik (178. sz. a.) bécsi házat; vagy 4 000 aranyat; 65.609 nyert 12.500 váltó forintot; 66.877 ny. 10.000 ftot; 98.001 — 5.000 ft.; 51.002 — 4.000 ft; 118.985 — 3000 ft; 25.241 — 2.000 ft.; 132.309 — 1.500 ft.; 56.418 — 1200 ft.; — a' szabad sorsok közül

23.482 nyert 2000 sorsot és 25.000 ftot; 116.614 — 800 s. és 2500 ft.; 104.801 — 400 s. és 1000 ft.; 7894 — 400 s. és 1000 ft.; 56.349 400 s. és 1000 ft. váltóban. — (A' következő nagy lotteriában (maj. 20-kán) Ehrenhausen uradalom fog kijátszatni, mellynél a' főnyeremény 200.000 ft. lesz.)

Novák Daniel urhoz. Uraságodnak e' lapokban minden közleményét érdekkel olvasván nem tagadhatom, hogy e' folyóirat idei 6. 's 7-dik számában „farsangi napok" czimű közleményében leltem ugyan némi igazat, de olly sorokat is, mellyeket emlittetlen nem hagyhatok.

Sokat merek ugyan, ha gyenge leány létemre uraságod ellen lépek-fel: de kegyed jó formán sértőleg érinté nememet, midőn róla a' mostani tánez által minden gyengédséget sőt illedelmet is le akar vonni. Én nememnek pártját fogom 's ezen öntudat lelkesit e' viszonzásra.

Kegyed nemde igen sajnálja, hogy a' divat a' feszes menuettet 's három léptű keringőt számüzte, 's azt is állitja, hogy ennnek előtte a' fejér nép mindig a' gráczia korlátjai köztt maradt. — Követem! ezen vélt gráczia a' tánczban csak feszesség volt, és igy gráczia nem lehetett. Hát kedves ur az igen fárasztó de most divat által számüzött Eccossaise-ban nem lehete a' tánczosnékon csepegő hajfürtöt, vörösre főtt arczot 's a' t. látni? — a' Mazurban nem még inkább „hányta vetette a' tánczos tánczosnéját egy karból másikba, mintsem a' mai Galoppadeban? A' cotillon-düh, az igaz, nagyon magosra hágott, midőn a' párok székeket hozatnak maguknak, körüskörül leülnek, 's ha reájok kerül a' sor, csak lépve, nem pedig tánczolva végzik a' figurákat.

Nem tagadom, hogy vannak némelly hölgyek, kik valamint más egyébben, ugy a' tánczban is tulságoskodnak. De ezek csak némellyek, nem pedig egész nemem. — Még egyet!

Egy „szellemdús, finom érzetű, józan goodolkozású 's mivelt férjfiú" nem fog magából a' bálból nőt keresni; — nem — ő házi körben fogja azt felkeresni; 's ha itt abban szelid, erényes, szeretetre méltó lényt ismerend-meg, keveset fog azzal gondolni, hogy báli külseje, melly ugy is többnyire csalékony, millyen.

Uraságod talán engem is dühös tánczosnénak tart? Csalatkozik. Csak egy 16 éves leány ir kegyednek, ki örömest tánczol ugyan, és szerencséje van a' legelőkelőbb társaságokban hivatalosnak lenni, de ki e' farsangon egy lepést sem tánczol, ha bár dobog is kissé szive, midőn azon mulatság felé csörtető kocsikat hall, mellybe ő is meghiva volt: azonban azért fejét még sem szakitja-le.

Minden kornak vannak sajátságai és mulatságai, 's ezekben a' divat-szellem szerint részt nem venni éppen olly különczség és szembetünő furcsaság volna, mint ellenök sértő kifejezésekkel kikelni annak, ki azokkal megbarátkozni nem tud csak azért, mert még a' rózsából is mérget vél szivhatni. — De nem ereszkedem kegyednek többi keményebb kifejezéscibe, mert tollvitákat nem szeretek, 's reménylem, kegyed sem folytatja e' tárgyat többé. Rövid feleletem eszmeltetheti a' többire, mit még mondhatnek, 's figyelmeztetheti, hogy e' lapok igen számos olvasónéji közül ollyanok is, kiket uraságodnak emlitett közleménye éppen nem érdekelhetett, ezt, mint tulságost 's egyoldalút, nem a' legjobb szivvel vették.

Z. LEOPOLDINA.

Éltes vőlegény. Egy gazdag, Vendéeban lakozó, 's 93 esztendös haszonbérlő nem rég veszté-el 9-dik feleségét, 's most azon van, hogy egy 18 éves leányzót tizedik hitesévé tegyen.

Ráfogott halál. — Ez előtt mintegy hat héttel egy fiatal nőszemélyt találtak holtan egy londoni csatornában, kit Mistress Edwards két nap óta egy házi kellemetlenség következésében eltávozott testvérjének tartottak. Törvényes vizsgálat után az Edwards család házába vitetvén, nem sokára el is temettetett. Nehány hét mulva Mistress Edwards húga lelkét vélte egy utsza szegletén maga előtt látni, 's igen eliszonyodva futásnak eredett. A rémalak követte öt mondván „Maria! várj kevessé; kérlek hallgass-meg!" A' szegény asszony azonban kifogyván erejéből ájultan földre rogyott. Vissza nyervén eszméletét, magát legnagyobb örömére életben levő huga karjai között találta. Most, kölcsönös kérdések- és feleletek után, minden felvilágosodott. A' holtnak vélt leányzó t. i. szüléi házától eltávozott volt, hogy nehány hetet falun töltsön-el. De tudtára esvén azon körülmény, hogy Londonban helyette más nőszemély temettetett-el, kötelességének tartotta életben lételét tudtára adni családjának személyes megjelenése álta!. Az eltemetett leányzónak neve mind eddig tudva nincs.

EMLÉKMONDÁS.

Nyelv.

Az emberi nyelv méltósága
Füzött az észnek szárnyakat,
Mellyekkel az égig felhága,
Szánva nézvén a' vakokat.

De soha sem hódita
Senkit, bár mit taníta,
Hogy ha szépen festő elme
Nem vala hiv segedelme.

KIS JÁNOS.

Vetélkedés. Nem káros, inkább néha hasznos még az ellenkezés, vetélkedés. Ez által nyomoztatik-ki végre, a' mi legjobb. Vetélkedés tisztitja tetteinket mellékes ingereink salakjától, mint rosta a' buzát vadócztól.

KISFALUDY SÁNDOR.

Gnomák. Ki az esküvőnek nem hisz, könnyen gyanúba eshetik saját hitszegése felől.

Zabolázd szenvedélyeidet, nehogy azok büntessenek.

Ne panaszkodj hálátlanságról, ha örömet lelsz jó tettekben.

Németből K... vich.

A' mivelt lelkű öregnek minden öröme közül, mellyekben bölcsőjétől kezdve részesült, legédesebb az, hogy évei hosszú sorának emlékezetén kivül létének egy másik becsesb jelét is, mellyet szép tettekben helyez, fogja fennhagyhatni az utókornak.

BÉLKÖVI.

Számrejtvény.

(Zahlenräthsel.)

Melly ik azon törvényszék a' latin nyelvben, melly az itéletet 1613 számmal mondja-ki?

TURNER FERENCZ.

Előbbi rejtvény: Divat.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

12.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön februarius 9kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

Mentelli (magyar Diogenes) halála Parisban.

Arsenal nevű régi roppant épület lakóinak száma 1824-ki aprilisban három ujjal szaporodott. Igazgatónak oda küldetett St. Martin ur, a' franczia akademiának tagja; könyvtárnoknak pedig Nodier Károly, e' tudósításnak szerzője. A' ki szintén akkor oda költözött, az Mentelli nevű magyar tudós volt, minthogy a' kormány akaratjából ott ő is egy csekély szálláshoz jutott.

Ezen három ember közül — igy szóll a' tudósító — én maradtam még életben, ha ama sorvasztó állapotot, mellyben sinlődöm, annak nevezni lehet. A' régi történeti dolgokban váltig jártos Mentelli engem bizonyosan Othryades Spartanussal hasonlitana öszve, ki társait csak azért élte tul, hogy őket eltemesse.

Mentelli előbbi életének története áthatlan titok maradt, mellynek kikutatásán az ember hijába iparkodott; valamelly pontos tudósitást belőle kivenni csakugyan nem lehetett, olly hosszas és bomlott volt beszélgetése; ide járult még azon bökkenő is, hogy ő azt több nyelveken folytatta egyikből másikra átugorván: ennélfogva alig lehetett meghatározni, mi volt ő az előtt, pap, törvénytudó, vagy katona-e? De hogy a' világon ember soha sem élt, ki többszerű és alaposabb nevelést kapott, vagy legalább annak hiányát tartósb és makacsabb munka által kipótolni győzte volna, azt tettlegesen róla mondhatni. Ő minden nyelvben, mellynek neve a' tudósok előtt ismeretes, jártas volt; minélfogva az ő előképe Postel Wilmosként avval dicsekedhetett, hogy ő Európának akármelly szugolyából is tolmács nélkül elindulván, bejuthatna Chinába. Mindazáltal ő még is az arab, persa, zsidó, görög, latin és szláv nyelvet leginkább gyakorolta és használta. Midőn im e' szóval „használta" élek, a' dolgot éppen nem nagyitom; mert valóban, midőn beszélt vagy irt, e' sok nyelvből a' franczia val összefont egyveleget használt. A' franczia nyelvvel pedig nem azért bánt ő ekképpen, mintha azt vagy egészen nem birta vagy talán

annak nehány szavai nélkül szüköllködött volna; hanem az inkább azért történt ugy, minthogy az ő felfogásainak tulságos bősége, nem különben mint élet-módja, és szóejtésének hihetlen hamarsága nem engedték neki a' szükséges szót bevárni, midőn valamelly tárgy kifejezésére már hatvan szó is készen volt koponyájában. Mindazáltal észre vevén, hogy őt a' hallgató még nem értette-meg, minek utána egyértelmű (Synonime) szavait előhordta volna, egy félperczig megállapodott, 's végre a' lefordított igazi értelmet a' bámuló hallgatóval ezen oda engedő szóllással ismerteté-meg: „Comme vous dites vous autres (valamint ti mások azt mondjátok).“ Mintegy 13 vagy 14 esztendeje lehet, hogy Mentelli egy tudományos munkálatra alkalmaztatott, mellyre egyedül csak ő volt képes. Egy roppant nagy könyvtárban t. i. olly kéziratok meghatározása bizatott reá, mellyek tudósaink minden tanultságát felül haladták. E' munka 1800 franknyi jutalomra becsültetett érdemesnek; 's ime alig mult egy hónap, midőn Mentelli már minden könyvet megnevezett, minden czim fordításával, valamint minden munkának illető rendbeszedésével is készen volt; mire ő a' jutalmat kikapta, és többé a' hivatalban meg sem jelent. Midőn őt e' felől valaki kérdezné, csak ezt viszonzá: „Munkámat elvégeztem, 's avval megszünt a' hivatal is.“ — Háladatosság jeléül tehát akkor adatott neki azon szugoly, melly mint feljebb említém, az Arsenal épületében lakásaul szolgált.

Ehez jutván, egyebet ő magának nem kivánt. Egész esztendei jövedelme csak 154 frankból állott, miből mint gyakran dicsekedett, még jó sokat félre is tett. Némellykor észrevevém, hogy pénze miatt nyugtalan volt, nem tudván, milly bátorságos helyre adhatná azt kamatra, nehogy valami kárt valljon.

Ezen utósó adatok (körülmények) felvilágositást kivánnak, mellyre azonban nincs szükségök azoknak, kik Mentellit látták, 's kik előtt életmódja tudva volt.

Mentelli egész életén által sokat tanult, sokat dolgozott, de különösen a' régi bölcsek tanulásába volt elmerülve. Pláto vala fő oraculumja; ezt ő könyv nélkül tudta, vele minden beszédjét fűszerezte. — Valamint Pythagorasban egy második Euphorbius, ugy benne is majd nem Plato jött ujan a' világra, 's valóban a' természetben nem mult — vele ama képzeletet elhitetni, hogy ő benne is Pláto tamadtfel. Ezt elhinni magam se vonakodtam; mert minden történetes hasonlatosságok közt szembetünőbbet, mint Pláto és Mentelli közt volt, soha sem állithatott-ki a' természet. Mentelli mind az által nem vette Plato életét mintául, hanem inkább Diogenesét. A' könyvtár lakosai legalább őt másnak nem is nevezték, mint Diogenesnek.

Mi öltözetét illeti, az ugy szóllván csak egy hosszú katona-kabátból állott, mellyről alig lehetett gyanitani, hogy valaha uj volt; lábain fa-czipők biczegtek. Egyébiránt tömött nagy és fésületlen szakálára nézve őt talán ama Duna melléki parasztnak lehete tartani, kinek Quevare és Lafontaine adták képmássát. Táplálékul szolgált neki ama katona-kenyér, mellyet a' kaszárnyák előtt szokás eladni és megvenni: csak igen ritkán, 's különös nagy napokon vendégelte-meg magát holmi nyers gyökérrel és zöldséggel; mert a' tüz használata előtte olly ismeretlen volt, mint az első ember előtt. Egy fa-karszéken, egy zsámolyon 's egy fa-ládán kivül, mellyben könyveit és papirosait tartotta, más butora nem volt. Még pedig az is hihető, hogy im e' csekély és fényüzést csakugyan nem bizonyitó szereket már szállásán találta; minélfogva tehát nem volt kénytelen más butorokat szerezni, kivevén egy iró-eszközt és két kő-korsót.

De azon nagy zsákot se hagyjuk-ki, mellyet, midőn hetenként egyszer eleség bevásárlása végett kiment, vállára venni szokott, 's melly neki egyszersmind élésládaul szolgált. Evvel kész az inventarium az ő örökségét elfoglaló parisi fiscus részére. E' szerint könnyen megfoghatni, hogyan gazdálkodhatott ő magának annyit, hogy ez előtt nehány évvel egy drága kézirat megszerzésére 400 frankot fordithatott; mindazáltal még se mondhatnám, hogy az, mit ez óta félre tett, nagyon bővitendi a' kir. kincstárt.

Itt mintegy magától támadhatna azon kérdés, valljon nem lehetett volna-e ezen ritka tulajdonságú férjfiúnak sorsát megjobbitani? Mire azt viszonzom, hogy nem. Történt p. o. hogy a' hideg tél idejében fát küldtünk neki; ezt ő mindjárt vissza küldte. Még mult hónapi beszélgetésem köztt előhoztam neki, hogy a' kormánytól számára egy kis nyugpénzt kieszközleni nem volna olly igen nehéz dolog; de arra ő mosolyogva csak ezt felelé: „minek volna az nekem? hiszen már ugy is sokkal birok.“ — Ennek pedig nem más oka, mint, hogy Mentelli mind azt, miről más bölcsek ábrándoztak, csudálatos életmódja által valóvá tette. Ő t. i. a' többi bölcsek theoriájával meg nem elégedvén, azt valóságos praxisba hozta, és tettlegesen gyakorolta.

Végre csakugyan egy másik lakást eszközöltünk-ki részére, mellyet ő gyermeki örömmel foglalt-el, meglevén győződve, hogy becsületes szolgálatjánál fogva joga van neki a' kormánynak e' kegyére. — E' lakás, mellyben, fájdalom! ő csak egy hetet töltött, alkalmasb, kényelmesb, és egészségesb volt ama szugolynál, mellyben sok esztendőn által élt.

Mult csötörtökön (dec. 22-kén) délutáni 3 órakor Mentelli szokása szerint kiment a' Szajna vize felé, hogy két korsóját megtöltené. Ez akkor történt, midőn a' folyó még mindig áradásban volt. Lassan

ballagva elérte a' bölcs a' Louviers nevű szigetke szélét a' Marie nevű hid feléről kevéssé a' palánkoláson alul. Meglevén már töltve és a' partra is állitva egyik korsója, ugy látszik, hogy a' másikát egy könnyen a' folyóból kihuzni nem tudta, minthogy a' bölcs egy időtől fogva öregedni 's egyszersmind erejéből is fogyni kezdett, életmódja t. i. nem levén képes ez utósót benne fenntartani; nagyon hihető tehát, hogy bal kezével egy sajkára támaszkodott, melly a' parthoz kötve nem volt, csupán csak a' folyam által indittatván oda. Ime milly különös elhibitás olly tudósra nézve, ki egész életében többi közt a' statica és dinamicával foglalatoskodott, és ki ezen tárgyakban magával Archimedessel is megvivott volna. Ezen boldogtalan sajka Mentellinek alig történt hozzá nyulása után természetesen odább osont, 's ő szerencsétlenül a' vizbe süllyedt. Az ott közel volt és fát öszverakó napszámosok látván ezt, tüstént lármát ütöttek; mellettök el is ment néhány hajós, a' nélkül mindazáltal, hogy amazokat hallani vagy megérteni akarták volna. Egyike közülök látszatott ugyan egy negyed órával az után megtenni próbáját; de akkor már minden későn volt, mert semmire sem akadott, 's holt testnél egyebet nem is lehetett volna már akkor kivontatni. — Ezen emberek avval könnyen vigasztalták magukat, hogy az elsüllyedt ugy is csak az Arsenalban tartózkodó vad ember volt; korán sem sejditék, hogy im e' vadnak tartott férjfi századunknak egyik legnevezetesebb embere vala.

Parisban 1837. januar 20-kán. F. G.

Nodier Károly ur szerint.

Utóirás. E' közlemény szerzője eredetileg Nodier Károly ur, Parisban az „Arsenal nevű könyvtárnak felvigyázója, ki azt „Le Temps" czimű franczia hirlap folyó évi 1-sö számában adá-ki. Ő Mentelli körülményeit legjobban tudhatá, minthogy vele ugyan azon házban 12 évig lakott. Nodier ur erősen állitja, hogy az érintett megholtnak Mentelli volt valóságos neve. — Addig is, mig ezen érdekes emberről más egyebeket közölhetnénk, figyelmeztetjük az olvasót, hogy e' magyar Diogenest honunkkal Tessedik Ferencz ur ismerteté-meg legelőször a' Tud. Gyüjtemény 1827-ki XI-dik kötetében. A' tudósító ur t. i. franczia országban utazása közben Parisban tartózkodván figyelmessé tétetett az ott lakó 's „Mandely"-nak nevezett hires magyar tudósra. Egy angol utazó már akkor megismerkedvén Mandelyval, felőle tudósitást közlött a' „New Monthly magazinban" 's ebben a' tudóst Mentellinek nevezi. E' közlemény a' „Revue Britannique" czimű franczia folyóirat 1827-ki majusi kötetében is megjelent, 's Tessedik ur ezen utasitás után felkeresé a' magyar Diogenest, 's mind az angol utazónak észrevételeit mind saját tapasztalását Men-

tellinél magyarul közlé velünk emlitett folyóiratunkban. Érdekes azt olvasni egész terjedtségében. Azonban itt belőle kivonjuk röviden a' legérdekesebbet töredékképpen. — Az angol utazó Mentellit egy kerti faházban találta; itt lakott t. i. akkor. E' mintegy hét lábnyi általmérőjű kunyhót a' ház tulajdonosa ingyen engedé Mentellinek. Egy fehér fa-láda állott jobbról a' szobának csaknem egész széltében. A' bölcs egy deszkán ült, 's lábát a' ládában tartá, mellyben egy ócska gyapjú takaró feküdt. Előtte a' ládán egy kis asztal állott, mellyen iró-kőtábla fekvék; ezen irdogált a' philosophus. Balra egy rosz karszék állott, melly és a' szoba nagy része könyvekkel volt elboritva. E' széket Fesch cardinál adta neki. Az asztal fölött edény formára durván öszvehajtott czindarab vas dróton függött 's mécsnek szolgált. Egyik szegletben egy bádog fazék, egy vizes korsó, 's egy darab fekete kenyér volt. Beszélt latin, német, uj és ó görög, tót, arab, sanscrit, perzsa, olasz, angol, franczia, magyar, sinai nyelven. Legjártosabb volt a' mathematicai tudományokban és statisticában. Ekkor hetenként egy leczkét adott a' Mathesisból, 's ezért 3 frankot kapott. Ebből megvette egész hétre való élelmét, t. i. két fekete kenyeret 's nehány kolompért, mellyet a' mécs lángjánál főzött meg. — Ruhája vastag flanellból volt. Télen a' ládában, nyáron karszékén hált. — Az Angol őt egészségben, nyiltszivűnek, vidámnak, nem soványnak, lefüggő hajjal, barna szakállal látta, 's teljesen megelégedve sorsával. Ekkor már 20 évtől fogva élt igy. Egész napot 's fél éjszakát a' tudományoknak 's tanulásnak szentelte. Europa minden tartományát megjárta, Angliát kivéve. A' franczia akademia tagjai barátjai voltak. Minden tudományos dologról tudott feleletet adni. Nevelése nem volt; magától tanult mindent. — Eddig az Angol.

Tessedik ur őt már az Arsenal könyvtár épületében találta, hova a' ministerium pártfogása mellett jutott. Itt a' ház lépcsőjei alatt fa-kamra forma szugolyban lakott; T. ur őt betegesen, félénk tekintettel, hosszú barna szakállal, borzas hajjal találta. Beszélt vele francziául, németül, magyarul. Az utóbbit már csaknem egészen elfelejté. Kamrája alig volt 3 lépés széles és 5 hosszú, mellyet többnyire könyvek foglaltak-el. Papiros helyett kőtáblán irt. Asztala mellett egy támasz nélküli rosz szék állott. Földre terült szalma volt ágya, nehány barna rongygyal betakarva. Ruhája ócska szürke katona kabát volt veres hajtókával; lábán papapucs. — T. ur őt mintegy 45 évesnek találta akkor (1827-ben). Emlité Mentelli, hogy gyermekségéről keveset tud, születése helyéről nem emlékezik; azt tudta, hogy egy két esztendeig Pozsonban lakott, Leopold császár koronázásakor egy házfedélről leesett, vad fiú volt, lovakat őrzött, mintegy 13 éves korában hagyá-el hazáját (minek akkor mintegy 30 esztendeje lehetett), hogy a'

világot láthassa és tudományoknak élhessen. Berlinben két évig tanult. Nevét igazán nem tudta; de emlité, hogy Parisban Mandelnak hivják: Catholicus volt: némellyek Ignácznak mások Dávidnak hivták. Gyermek korában csak magyarul beszélt. Most leginkább arab nyelvvel és astronomiával foglalatoskodék. Az előtt leczkéket adván annyi pénzt szerze, hogy annak kamatja (mellyet az ország kincstárából kapott) 200 frankra terjedt évenként. Ebből 100 frank sem volt élelmére szükséges; a' többit könyvekre költé. — Talán a' házról történt leesés okozhatá, hogy gyermek-koráról olly keveset tuda mondani.

PESTI VIZSGALÓ.

Időjárat. Januarius végső napjaiban a' csekély ugyan de gyakori havazások és esőzések megszünvén, a' szüntelen tartott ködök eloszolván derültebb de egyszersmind hidegebb napok kezdődtek, és sáros utjainkat megszikkaszták. A' fagy azonban annyira beállott, hogy már febr. 5-kén a' majd 3 hétig tiszta Dunát ismét egészen jég boritá-el.

Gyászhir. Pesten febr. 1-jén vizkórságbul eredett tüdőszélütésből, életének 38-dik évében hunyt-el t. Tornallyai Tornallyai Terézia asszony, t. Szilasi és Pilisi Szilassy Ferencz urnak, több t. n. vgye táblabirájának hitese. — Hült tetemei febr. 4-kén Pándra vitettek a' nemzetség sirboltjába.

INNEPLÉS.

Egy menyegző Samogitiában. Krasinsky gróf, Parisban tartózkodó legyel menekvő, nem rég egy érdekes románt „la bataille de Kirolm" czim alatt bocsájta közre, mellybül olvasóinkkal következendő népszokás leirását közöljük kivonatban.

Ha Samogitiában valamellyik nötelen egy leányt megszeret, 's azt elvenni szándékozik, egybe hivja barátjait 's atyafiait, hogy velek ebbeli feltételét közölje. Ha ezek a' kedveltnek jó viseletéről és egészséges állapotjárul meg vannak győződve, egy hegedűsnek kiséretében tüstént a' paraszt leány atyafiaihoz térnek, ezeket pálinkával megkinálják, 's a' leányzót tőlek feleségül kérik. Mihelyest a' poharak kiürültek, a' leendő menyasszony, ki jól tudja, miben járnak a' kérők, befedi kezeivel arczát 's elfut, melly maga viselete mindenkor jó jelenségnek tartatik. Ha a' vendégek kivánsága helyben hagyatik a' leány szüléi által, akkor ezeknek legjobb barátjaik a' kérő házában megjelennek, gabonája 's ruhája mennyiségét, a' rendet, melly házában uralkodik, ennek csinosságát 's kényelmét vizsgálandók. Erre a' küldöttség vissza tér, hogy azt, mit a' völegény gazdaságárul 's egészségérül szemügyre vön, a' küldökkel lélekismeretesen közölhesse. Ha tehát a' leány szüléi ezen előadás tárgyaival megelégesznek, azonnal meghatároztatik az egybekelés napja. A' vizsgálat ideje alatt 's azon tul egész a' lakodalomig a' menyasszony kötelessége abban áll, hogy asztalkendőket varjon, mellyekkel menyegző alkalmakor a' vendégek szoktak megajándékoztatni. Ennek előestjén a' menyasszony myrthus koszorút fon haja közé; veres gyapjú-szövetbül készült rokolyát, 's aranynyal himzett mellényt visel. Illykép felcsinositva barátnéji 's egyéb követői társaságában a' falu urához költözik, 's azt egy koravai nevű 's bőség-

szaruval ellátott süteménynyel ajándékozza-meg. Ezért ő egy süveget, pálinkát 's több hasonféle tárgyat kap örök emlékül. Oda 's vissza mentében minden férjfi előtt, kit csak utjában előtalál, háromszor meghajtja magát.

Más nap reggel gyónás után a' fiatal házaspár az egyházban öszveadatik. A' völegény ezen alkalommal rövid szürke kabátot, veres gyapjúövet, 's hosszú csizmákat visel a' pantalon felett. A' templombul mindenki a' maga házába tér, hol az ugy nevezett soloduschát isszák, 's vidám beszélgetésbe ereszkednek. Estve egy hegedüs 's egy dudás kocsira ül, melly után a' völegény barátjaival együtt a' menyasszony háza felé ballag lóháton vig dalokat énekelve, 's utközben mindenkit köszöntő versekkel üdvözölve. Elérkezvén a' ház kapujához, mindnyájan leszállnak a' paripákrul, 's barátságos bebocsájtásért könyörögnek, melly azonban megtagadtatván tőlek, erőszakkal fenyegetőznek, 's ekkor a' menyasszony térden állva kéri szüleit, hogy kivánságuk végrehajtását teljesitsék, mi végre meg is történik, 's az érkezők barátságos köszöntések között fogadtatván pálinkával megkináltatnak. Kevés idő mulva előáll a' völegény, nevét, tulajdonságait és jogait előadván hitesét kéri, 's azt haza vinni készül: de a' menyasszony anyja hátráltatja öt szándékában, 's egyszersmind számos öreg asszony seprönyelekkel fegyverkezve jelenik-meg, hogy a' gonosztevőt czinkosaival együtt elüzzék. De nyernek a' férjfiak, 's rablott Helenájokat öröm-kiáltások között és muzsikai szóval viszik a' mátka szállására, hol annak szülei megáldják öt, 's egy ruhával megajándékozzák. Erre másodszor térnek a' földes urhoz a' fenn nevezett süteménynyel, ki általveszi azt, 's különféle ajándékok elosztása után elbocsátja őket házából. A' menyecske, mielőtt másodizben belépne férjének lakásába, háromszor megkerüli azt; ekkor megmosatnak lábai, 's ugyan azon vizzel a' házi butorok, menyasszonyi ágy, 's vendégek is befecskendeztetnek. Most mézzel kenetnek-be ajkai annak jeléül, hogy a' férjével teendő haragos szóváltást kerülje; ez után befedetnek szemei, 's a' ház kapujához vezettetik, mellyet bal lábával megérintvén azonnal bebocsájtatik. Táncz alkalmával haját véletlenül levágják némelly leányzók, 's a' menyasszony férjétül kisérve a' legnagyobb zavarodással hagyja-el vendégeit. Midőn levetköztetése után hálószobájába siet, egy sereg leány nyir-vesszőkkel reá rohan, 's mint csak lehet, a' rémültet megveri, szünetlen kiáltozván: „el, el innen! nem vagy méltó, hogy ezentúl közöttünk mulass!“ — A' sikoltó menyasszonyt végre megszabaditja a' völegény; mire elsietnek a' leányzók, 's a' haza térő vendégekkel együtt muzsika köztt némelly dalokat énekelnek az ujan egyesültek ablakjai alatt. Ezzel berekesztik a' mennyegzői innepet.

KÜLÖNFÉLE.

Nagylelkű feláldozás. Midőn a' mult évi october 12-ik napján Grenoble városában az ugy nevezett Meander-épület égése alkalmával a' házfedél leomlott volna, 's minden nyilásbul lángok rohanván-ki a' legbátrabb emberek sem merészlének egy három éves, bölcsőjében szunyadozó gyermeket a' halál karjai közül megszabaditani; egy nyolczvan esztendős asszony az égéshely belsejébe rohan, 's néhány perczig ott tartozkodván a' karjain fekvő gyermekkel együtt kifelé siet. Lelkes örömrobaj 's csudálkozás hangos jeleivel köszönti vala öt a' rémült nézö csoport. Már közel áll szabadulásához a' nemes lelkü asszony, midőn egy a' magosrúl leeső faltámasz elzárja utját, 's a' szerencsétlen földre rogy, hogy soha fel ne keljen többé. De a' millyen

fenséges volt halála, éppen olly nemes-szivűleg gondolkozék éltének végső pillanatjában unokája megtartása felöl. Testével t. i. befedé azt, 's elmellőzé a' lángokat, mellyeknek ő egyedül lön martalékjává. Kevés másod percz mulva már segedelmet lehete nyujtani a' fiúcskának, kit ön élte feláldozásával mente-meg nemes lelkü öreg anyja.

Londoni ügyvédek száma. Londonban jelenleg mintegy 9.000 ügyvéd tartózkodik, 's tettleg folytatja hivatalát.

Nyelvismeretlenség. — Nem rég Párisban egy tisztes ruházatú férjfiút felfogának a' rendörök, ki minden emberhez ezen roszul ejtett szókkal du pain (kenyeret) közelite. A' fenyitő törvényszék elébe idéztetvén az idegen, kisült, hogy ő ismeretlen levén Parisban, Dupin ur lakása után tudakozódott.

EMLÉKMONDÁS.

Nagy tettek.

A' fiatalságnak szép napjai, a' gyönyörü kor
Hirtelen illan, mint felhök sebes árnya tavaszszal.
De az erösöknek nagy tettei a' sietö kor
Kellemivel nem romlanak-el, szép déli sugárral
Hintvén szüntelenül a' jó maradékra világot.

VÖRÖSMARTY után R—ay Gusztáv.

Ész és szív. Maga az ész adhat ugyan szerencsét: de jó és erös szív nélkül soha sem adhat boldogságot.

GR. DESSEWFFY JÓZS. után —

Czél. Minden nemes lélek az életben bizonyos czélra törekszik, 's ha nem teszi, nem élt, vagy élete állati tengéssé aljasult.

B. JÓSIKA MIKL. után S. Karolina.

Gnomák. A' böség ölében nevelve nem ismeri a' dús, mi a' valódi könyörületesség. ECKARSTHAUSEN után —

Ha a' jót és igazat keressük, az világosan áll elöttünk: de ha csupán csak hasznunkat hajházzuk, ugy örökké setétségben maradunk.

CICERO után K—vich.

Hasonszórejtvény.

Hires dárda vető voltam,
Hunyady volt vezérem,
Fáj, hogy rokon honosimra
Kellett kardot emelnem.

Erős vagyok ütközetben,
Ezt nevem is mutatja,
Vitézségem le nem törli
Az idő duló karja.

Áll egy kapu két hegység közt
Emlékemnek szentelve,
Ott haltam-el szép hazámért
Hiv dsidámat ölelve.

KALOCSAVÁRI S. K.

Elöbbi rejtvény: IVDICIVM.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

13.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap februarius 12kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Atyai áldás.

(Igaz történet után.)

G. — egy hű alattvaló 's nemes szivű tisztnek fija volt, kinek jó hiren 's neven kivül holta után egyebet nem hagyott atyja, mint egy arany zsebórát, mellyet ő egykor jeles hadi tette alkalmával kapott volt egyik előjárójától. Fija, G. — ön ipara 's fáradtsága után törvényszéki tanácsnok lőn X. herczegségben. Tisztségének kötelességeit legnagyobb lélekismerettel teljesité ama szilárd foglalatosság köztt, melly reá bizatott a' népnek legromlottabb osztálya körében. Azonban a' durva néppel bánás nem ferditė-el szivének jobb érzelmeit; nemes és tapasztalt embernek ismertetett; teljes készséggel osztogatá kezeivel a' jó tettet, melly sajátság a' földi embernek, mint istenség képének, egyik legjelesebb tulajdona. Magos álláspontján sem feledkezék-meg alacson származata felől, valamint a' közönséges vad fa, melly, jó fajú nemes gally oltatván bele, első törzsökének természetét eltapodva nemes gyümölcsöt terem. Boldogult atyjának egyetlen hagyományát, az előtte mindenek felett kedves emléket, ama nagy arany zsebórát szünetlen magával hordozá még ugyan azon szalagon, mellyen azt atyja kezei között olly gyakran látá. — Midőn nyolcz év előtt karjai köztt mult-ki édes atyja, egy kis nyalábocskát talált annak almáriomában. Ő ezt felnyitá, 's egy levelke volt az óra körül gombolyitva atyja kéziratával. Megzavarodva olvasá következő foglalatját:

„Kedves fiam!

Közelitő halálomat érezvén irom hozzád e' sorokat. Egyedül hagylak e' föld területén rokon oltalom nélkül; nyomorú atyád viskójában sem pénzt sem vagyont nem lelendsz. Egyebed mint zsebórám nem marad számodra. Vedd azzal együtt atyai áldásomat. Minden ütése hozza emlékezetedbe intéseimet. A' szülők legkisebb emlékében is áldás nyughatik. Vedd ezt njolag egyetlen hagyományomban. Isten veled; légy jó!“

G. jó ember volt 's az is maradott. Tisztelet-teljes szemeréммel óvá-meg a' zsebórát szünetlen magánál; ereklyének tartá azt, 's valamint gondosan őrzé, ugy benne érezhetőnek is vélte az atyai áldást, melly véleményében nem is csalatkozott.

Halálos itélet mondatott egy gonosztevőre, ki magát dulásai 's gyilkosságai által iszonyatossá tette.

G. végzé a' rab-vallatást, 's reá bizatott az itélet végrehajtatása. A'gyilkosnak kivégeztetése napján a' halálos oklevélnek ujolag elolvastatása kivánták. A' vesztőhelyen nagy számú nép volt egybeseregelve; a' kisérő csoport közeledett a' kijelelt ponthoz. Az elitélttet kört képező katonák középen vezették; oldalán a' vigasztaló lelki atya lépdelt, kinek szelid szavaira azonban a' gyilkos kevés figyelmet látszott forditani. Már a' határra értek, 's a' halál helyén megállapodván G. elővoná az itéleti irományt, 's azt hallhatólag olvasá-el. A' vétkes hangos zokogás köztt veté magát a' tanácsnok lábaihoz kegyelemért esengve; de ennek erre hatalma nem levén tovább olvasa. Ekkor rögtön tetemes ütést érze hasán; a' földre tekintvén nagy kést láta az előtte térdelt bünösnek kezében, ki azt éppen másodszor is villogtatá a' tanácsnok felé, midőn a' körülállott poroszlóktól lenyomatván nem sokára gonoszra forditott ereje örökre tehetlenné tétetek.

A' késsel történt első lökés G. órájának, mellyet a' tanácsnok zsebében hordozott, tokját érte, 's arról lepattanván rajta csupán a' lökésnek hagyá látható nyomát. — G. meg vala felsőbb hatalom által mentve, 's ezt nem ok nélkül az atyai hagyomány tiszteletben tartásának, 's az ezzel egybekapcsolt atyai áldásnak köszöné.

A' gyilkos e' kést egyik czinkos társától kapta a' tolongás között, ki hasonlag kézre kerittetett, 's a' hollókő egy helyett két semmire kelőt nyere. Z S. J.

ÉLETTÖRTÉNET.

II-dik József császár végnapjai.

Erzsébet fejdelemné februar 18-dika reggelén 5 — 6 óra közt halva találtatott; környezői azon véleményben valának, hogy ő a' szerencsés szülés után édes álomba merülve nyugszik. A' császár óránként tudakozódott a' császárné hogy' létéről; 's midőn gyóntató atyja János, egy ágostoni szerzetes, halálát jelentené, a' császár egy kereszt előtti zsámolyra térdelt, mondván: „uram! ten akaratod legyen-meg! vedd ezen fájdalmat is, mellyet neked bemutatok áldozat gyanánt: csak erőt adj hozzá.“ — E' kifejezéssel az utósó 14—15 nap alatt minden alkalomnál szokott élni, ha valamelly kellemetlen tárgy adaték

elejébe, vagy ha gyóntató atyja ez vagy amazért, mit történendőnek kivánt, őt kérdezé, 's kivánata nem teljesültét hallá.

Valóban hihetlen, milly állhatatosságot és erőt nyujta neki a' fölséges gondviselés; mert ő olly ingatlan munkásságot és lelki jelenlétet fejte-ki, hogy e' 15 nap alatt majd gyóntató-atyjával, majd kiadásokkal 's végbucsúkkal foglalatoskodott; — megbántóinak megkegyelmezett; de mi még több, az olly forrón szeretett fejedelemnének, sőt még saját magának halotti ünneplését is elrendelé.

Midőn gyóntató atyjával ajtatoskodott, igy kiálta-föl: „uram téged hivlak tanúul, hogy én mindent, mit cselekvém vagy parancsolék, nem más jelentőségbül véltem történendőnek, mint alattvalóim javuk és boldogságukra; azonban mért nem ugy üte-ki, az csupán előtted van föltárva; ten akaratod legyen meg! — Én pedig sokat hibáztam, azért uram bocsánatért esedezem, bocsáss-meg kérlek azoknak is, kik tanácsot adának terveimhez.“ — Gyóntató atyjával végbe vitt több buzgalmai köztt imádkozott elhunyt szüleiért is, két idvezült hitestársáért — végre mondá: „azon katonákért is kell imádkoznunk, kik érettem a' csatatéren elestek.“ — Midőn a' császárra az utósó kenetet adák, a' fiatal herczeg a' hálószoba előtt állott; az őr helyet akara csinálni, némellyek azonban a' császár parancsa nélkül nem akarák beereszteni. Midőn őt a' császár messzirül megpillantá — „Jőjjön ide — ugymond — önnek is kell látni, mint küzd az ember a' halállal!“

Február 19-kén délutáni három órakor ő fölsége igen gyengén érzé magát. — Elhivatá tehát sokszor emlitett gyóntatóatyját, ki vele közönségesen kedvelt imádságát a' „Te Deum Laudamus-“t — minden részesült kegyelmekért — mondá-el; mellyek után ő fölsége őt elküldé, 's ismét leveleket adott-ki.

Éjjel utósó lázrohama (paroxysmus) volt. — „No most nem sokára végem leend — mondá a' gyógyászokhoz, kik azt akarák vele elhitetni, hogy a' kiállott roham után könnyebben érzendi magát. „Meglátjátok — ugymond — hogy reggelig végem lesz.“ — Most őket elküldé, 's a' gyóntatóatyának ismét el kelle jönni. — „Adja reám végáldását, 's többé el ne hagyjon“ — mondá hozzá — ki aztán vele az imádságos könyvbül imádkozék. — „Már elég — szólla — itt ezen imádságos könyvet örök emlékül önnek ajándékozom; többé ugy sem használom. Most imádkozzék elő: „a' te kezeidbe ajánlom lelkemet!“ Rövid időköz után a' császár néhány vonaglás köztt lelkét kiadá, — mire az előszobában levő udvarnokok a' fájdalom legnagyobb kitörésével urok lelketlen testéhez rohantak.

Egy szemtanúnak kézirata után

Közli FOLINUS JÁNOS.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

A' pór Lengyel-Oroszok.

Honunk határán lengyel ország egyik részének szomszédságában az idegen nemzetségű orosz népet figyelemre sem vennők, ha a' természet szemünk elejébe nem tüntetné az ottan fekvő bájos regényes tájékot, a' benne szépen halmozott hegyeket, mellyek élő fákkal kiesitve 's különféle vadakkal telve vannak. — E' regényes fekvés a' szemlélőt mindenkor álmélkodásra ingerli. — A' nevezett emberek ezen erdős tájéknak alkalmasabb helyeit már régi időktől fogva lakják. Ungvár határa körül Voloszanka, Sztawna, Uszok, 's a' t. falukban szét szórva vannak. Őket legközelebbről ismerni szerencsém levén főbb tulajdonságaikat szándokom érinteni. — Ezen falukban lakó népségnek vadsága, egyéb nemzetekhez hasonlitva, igen kitetsző. Lahásuk vad természetöknek igen megfelel. Általuk épitett gunyhókban (némelly része jószágával, sertésével 's a' t. együtt) vonják-meg magukat. Szobájok közepén áll a' konyha; felül a' talajon egy nyilás van, mellyen a' füst hat keresztül; szobájok azonban füsttel félig bővelkedő, — a' népség maga kellemére nézve közepett áll. A' szivacsos golyva (Struma spongiosa) náluk igen uralkodik, mit az ott levő viznek tulajdonitnak, de a' szépség után nem sovárgó pórok golyvájaikkal nem sokat gondolnak. Életmódjok igen silány; mert többnyire zab-, kukoricza-kenyérrel élnek; ezen utóbbival leginkább a' tehetősbbek dicsekedhetnek. — Közönségesen a' szeszes itallal visszaélnek, nevezetesen pálinkával, honnan magyarázhatni lehet butaságukat is.

Foglalatosságuk szántásvetés, csépelés; mihez leginkább értenek. Télen favágással de vadászattal is foglalatoskodnak. Czélozásban nem együgyűk; a' puska saját készitményök; melly nem egyéb, mint egy rozsdás cső dróttal és vaspléhekkel valamelly bothoz illőleg csatolva. — Kitünők a' medve-vadászatban. Egyikök, t. i. az okosabb, a' medve-verembe lép, 's vele birkozik addig, mig közel levő társai fejszékkel, vas villákkal az óriási állatot agyon ütik. De ez ritkábban történik.

Nevezetesebb az, mit kevés nemzetnél tapasztalhatni, hogy életökkel könnyen játsznak, vele nem sokat gondolva, nem tudhatni, könnyelműségből-e vagy más tekintetből. Gyakran tapasztalám magam is, hogy egy padlón, mellynek térségét testök alig foglalá-el, a' viz fölött, ugy a' legmagosb épületeknél is egész reggelig virasztának. Igaz, hogy bátorság látszik bennek lenni, mit e' gyakran ejtett szóból is lehet következtetni: „Neboysza (ne félj).“

Maguk közt gyakrabban elmés-tárgyakról is tanácskoznak, mit hallgatni gyönyörűség. Valamelly tárgyon, melly nekik megtetszik, egész napon is álmélkodnak. — Feljebbvalóik iránt igen alázatosak, ugy más idegenek iránt is, de csak hajlékaikon kivül.

TURNER FERENCZ.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Születési hir. Februar 3-kán Pesten m. gróf Széchenyi Istvánnak fija született, ki más napon a' házban megkereszteltetvén „Béla István Maria" nevet kapott. A' keresztségre az ujszülöttnek féltestvérei tartották, t. i. gr. Zichy Alfred és Maria. — Midőn egy részről szives örömünket csatoljuk egybe a' jeles atyának ezen első gyengéd atyai érzelmével, más részről a' Széchenyi nemzetség ezen uj reményének nemcsak boldog és hosszú hanem derék nemzőjeéhez hasonlitó erényes, munkás, és valódi hazafiságos életet ohajtunk.

KÜLÖNFÉLE.

Nem jó a' tigrist simogatni. Genf városában minap, midőn Martin ur, egy jeles állat-sereglet birtokosa, utra készülne, valamellyik a' nézők közül a' tigris lábait simogatni akarván azonnal elveszté kezét, mellyet a' dühös állat hirtelen elharapott 's el is nyelt.

Nevezetes örökség. A' 75 éves Baudret ur Toulouseból Bordeauxba akarván utazni gőzhajóra ment, hol nehány percz mulva guta-ütés érvén őt holtan földre rogyott. Örökösei azonnal öszvegyülének, hogy földbe takaritása iránt czélirányos rendeléseket tegyenek. Mi után ezen jámbor szándékot végre hajtották volna, az elhunyt ruhájinak átkereséséhez fogtak, mivel tudva volt, hogy ő nadrágait banknotákkal bélelgette-ki. E' vizsgálatoknak ohajtott sikere nem levén, már minden további fürkészéssel fel akartak hagyni a' pénzvadászok, midőn egy nyolcz éves sipka felüleges megtapintása alkalmával abban valami bevart keménységre akadtak. Benne t. i. több aranyat 's 64.00-frankot fedeztek-fel folyamatban levő váltó levelekben. Ezen kivül Baudret ur pénzbeli hagyománya mintegy 500.000 frank kész pénzből áll, mellynek az elhunyt alkalmasint nem talált helyet az általa felfedezett különös nemű szekrényben.

Green uj levegői utazása. Green ur, a' léghajós, többszeri vizsgálatja után azt találta-fel, hogy bizonyos magosságban mindig északnyugoti szél uralkodik, 's hogy különféle légfolyamzatok egymás felett ellenkező irányúak. Mivel Green ur hatalmában áll a' légbalom le- vagy fel-emelkedését kénye szerint intézni, ugy annak bizonyos irányzatára nincs egyéb szükség, mint ez vagy amaz, a' léghajós szándékának megfelelő, légvonulat felkeresése. Még ezen esztendőben szándékozik Green ur Amerikába indulni, melly utazását az uralkodó szelek segedelmével 3 nap 's ugyan annyi éj alatt kivánja végrehajtani.

Párviadali törvény. A' brüsseli kamarák elébe következendő törvényjavalatok terjesztettek. A' párviadalra kihivó 1—2 hónapi fogsággal, nemkülönben 100—300 frank birsággal bünhödjék; a' párviadalra ingerlő 5—18 havi fogságra, és 300—1500 frank birságra itéltessék. Ugyan ezen büntetés éri a' párviaskodókat, ha egymást meg nem sebesitek. Halálos sebesités követ-

kezésében pedig a' gyilkost 2—10 esztendei rabság, nemkülönben 1000—10.000 franknyi pénz-büntetés érje.

Nevezetes sakkozás. Azon hires schachjáték, mellyet a' londoni és parisi játékkedvelők levelezés által játszának egymás között, végre befejeztetett. Három esztendei vetélkedés után kénytelenek valának az angol játékosok a' parisiakat győzteseknek elismerni, 's a' nyereséget egy parisi játékház pénztárnokához elosztás végett általküldeni, ki most nyilvánosan minden részvényest felszóllit hiteles bizonyitványának előmutatására 's a' maga személyére eső pénzbeli nyereség-rész felvételére.

Shakespeare emlékei. Jelenti az Abendzeitung, hogy Shakespeare háza lerontatott, 's egy vasút fog helyén keresztül vezettetni. E' háznak mostani ura egy élőfát birt, mellyet a' halhatlan költő maga ültetett, 's annak gondját sok év lefolyása alatt különös szorgalommal viselte. Ezen fát kivágatta a' mostani birtokos, 's belőle burnót-szelenczéket készittetvén rövid idő alatt ezeknek eladásából nagy nyereségre tön szert.

Karácsoni szokások olasz országban. Azon különös szokások közé, mellyek régi idők óta divatban maradtak, 's különösen karácson estvéjén előfordulnak, egy rendkivüli nagyságú fatőkének elégetése tartozik. Ezen szokás eredetét megfejteni igen kevés gondolkozásba kerül. A' hajdani szertartások miatt t. i. szükség volt a' kandallóban hosszabb időre éleszteni a' tüzet, hogy karácsoni éjfél idejében a' nagy ajtatossággal végre hajtandó tisztelkedésekre szánt gyertyák meggyujtathassanak. Ezen égő gyertyák részint a' szobákban 's minden háznál található betlehemi istálló kivilágitására fordittattak, részint pedig a' templomba teendő menetnek bátorságositására szolgáltak. A' falu helyeken, nem különben olasz ország némelly tartományaiban most is fenn áll ezen szokás.

Egy kertnek eltünése. Douayban nem rég olly nevetséges eset fordult elő, millyent a' világon e' 19-dik században ritkán szemlélhetni. Th. ur, egy a' lakásától nem messze fekvő szép kertnek birtokosa, megparancsolá inasának, hogy abbul gyümölcsöt hozna számára. Ez kevés idő mulva vissza tért, 's mondá urának, hogy a' kert nincsen többé helyén. — „Ostoba dolog! — viszonzá amaz — te bizonyosan ittas vagy!“ — „Tökélyesen józan vagyok — felelt az inas — de a' kert nincs már ott, hol előbb állott vala.“ — „Te, mint látom, esztelen lettél!“ — „Éppen nem uram; de a' kert nincs már ott!“ — Th. ur azonnal kertje felé vette utját, 's nehány percz mulva igaznak találá inasa állitását. Mi lehete valljon oka e' ritka tüneménynek? — Szoros vizsgálat következésében egy ház fedeztetett-fel, 's a' tündéres változás oka igen természetesnek találtatott. A' helység lakosainak egy része t. i. föld alatt tartózkodik. Házaik olly módon vannak a' földbe ásva, hogy azoknak fedeleikül a' kertek szolgálnak. — Th. ur nem tudta, hogy az ő kertje alatt is ház van, melly, mint már most látható vala, több osztálybul állott. A' föld azonban most a' mélységbe dülvén, a' gyümölcsfák a' szobákba estek, 's igy Th. ur szép gyümölcsöse hirtelen eltünt.

Három csuka egy személyben. A' journal du Loiret következő érdekes történetet közöl, melly Sully-sur Loireban dec. 18-kán fordult vala elő. — Tegnap előtt egy ide való halász mintegy kilencz fontnyi nehézségü csukát adott-el egy vendégfogadósnak. Milly nagy vala azonban a' vevőnek csudálkozása, midőn a' hal-bonczolás alkalmával észre vevé, hogy az három egyforma részből van egybe alkotva. A' halász t. i. egy három hüvelknyi hosz-

szaságú halacskát csal-étként akasztott horgonya hegyére, mellyet nem sokára egy két lábnyi nagyságú hal elnyelt, 's emezt ismét egy harmadik csúsztatá gyomrába, ugy hogy egyike a' másikában felakadt. A' kettős martalékjá tul elkülönzött nagy csuka egyedül 6 fontot nyoma, mibül kitetszik, hogy ezen állat egyetlen egy nyeléssel testének felényi súlyát emészté-meg, mit más állatoknál tapasztalni nem szoktunk. Az egész történetben pedig legérdekesebb körülmény az, hogy a' kis csuka, rablója gyomrában semmi változást sem szenvedett, elannyira, hogy azt fris ételként fel lehete az asztalra adni, 's az állatocskának két izben lön szerencséje az elnyeletéshez.

Imádság hatása. — Egy ritka eset adá elő magát Manson-House itélő széke előtt Londonban. Bizonyos 16 évü leány egy selyem kendő 's három schilling elorozása végett a' bíróhoz vezettetett. Mivel a' bevádlott ezelőtt hasonló vétket még soha sem követett-el, azért el nem határozhatá magát a' biró arra, hogy öt a' newgati rosz hirü tolvajok börtönébe küldje, tartván attól, nehogy a' fiatal leányzó nyolcz napi fogsága után jövendő szerencséjére nézve kitünő kárt szenvedjen. Reménylé t. i. hogy, ha a' per elintézését máskorra halasztandja, a' panaszló (Cressy divatárusné) el nem jövend, 's a' szánakozást érdemlő leányzó szabadulást nyer. De alig hangzik ennek neve a' felhivónak ajkárul, azonnal ott terem Cressy asszonyság előbbi vádját ismétlendő. Hasztalan adja tudtára a' biró, hogy elveszett jószága birtokába jutand, 's hogy, ha a' szegény leányzó Old-Bailey törvényszék elejébe idéztetik, annak életbeli szerencséje jövendőre nézve igen kétséges leend. Cressy asszonyság még is vádolása mellett maradván, cselekedetét előre jól megfontoltnak vitatá. Miután a' biró a' panaszlót még egyszer figyelmezteté a' bánkodónak könnyeire, de siker nélkül, elvezettette a' vádlottat, remélvén, hogy nehány nap mulva Cressy asszonyság keményszivüsége kedvezőleg megváltozand. Végre november 37-kén utójára lépett-fel a' bevádlott az itélőszék sorompója elébe. A' panaszló már előre elfoglalá helyét. A' bíró tehát ujolag kérdé öt, valljon most is kivánja-e a' leánynak newgati börtönbe záratását elégtételül? — Változhatlanul! — lön a' felelet. — „Én tehát általadom a' bünöst Old-Bailey törvényszékének — szólla tovább az Alderman. — De csak még egy szóra Madame Cressy! — 's itt lassú hangon suttogá feléje e' szókat: — imádkozza-e ön a' mi atyánkat?“ — ‚Igen‘ — felel a' madame. — „Tehát ha ön azt ismét elszavalja, hagyja-ki abbul e' szókat: ‚és bocsásd-meg nekünk a' mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk ellenünk vétkezőknek‘ — mivel e' szóknak önre nézve semmi értelme nincsen, 's kegyednek bocsánatért esedezni nem szabad többé.“ — E' buzgó keresztényi intés olly érzékenyen hatott a' divatárusnéra, hogy ez könyező szemekkel esedezett az általa bevádolt leányzónak elbocsájtatásáért.

Boulogne-i vámtisztek csalódása. Egy angol nemes Boulogneba költözött megromlott egészségének helyre állitása végett. Itt azonban roszabbul érezvén magát, Londonbul hivata egy orvost, hogy gyógyitása segedelmével élete veszedelmétül megmenekedjék. De hasztalan; mivel, a' londoni orvos minden szorgalma mellett is napról napra roszabbul lön, 's végre kiadá lelkét. A' boldogultnak szüléi hült tetemeit angol országba vissza vitetni kivánván, ebbeli ohajtásukat irásban közlék az orvossal, 's öt egyszersmind megkérték, tenne czélirányos rendeléseket a' hült tetem átvitele ügyében; ki is azonnal borszeszszel megtöltött ólom-koporsóba helyezteti a' holtat, 's ezzel együtt hajóra száll, utazását Anglia partjai felé intézendő. —

Douanig érkezvén, itt a' vámháznál leteszi koporsóját, 's megkéri a' vámtiszteket, tartanák azt másnap reggelig valamellyik raktárjokban, mig t. i. éjjeli nyugalma után tovább folytatni utját képes leend. A' koporsó átvitele alkalmával azonban benne olly zsibongást vettek észre, millyent valamelly mozgó higany (fluidum) okozni szokott. Innen gyaniták a' vámosok, hogy abban nem holt testet hanem franczia pálinkát szándékozik a' doktor titkon bevinni Angliába. Neki állanak tehát egy vékony furóval a' koporsónak, megcsapolják azt, 's gyanúságuk bebizonyodásán nem kevessé örvendezvén a' borszeszbül jó mennyiséget megisznak, 's azonnal jegyzökönyvökbe iktatni parancsolják. — Vissza érkezvén más nap a' doktor, koporsóját kivánja: de a' helyett, hogy kivánsága teljesednék, tudtára adatik neki titkos tervének felfedeztetése, hozzá adatván az is, hogy a' tisztek a' koporsóban talált pálinkát megkóstolván, azt igen jónak találták, következésképpen a' dugáros orvost kétszeres fizetésbeli büntetésre méltónak itélték. Hasztalan mentegeté magát az orvos, mondván: „a' koporsóban egy angol nemesnek holt teste van, mellyet szülei kivánsága közetkezésében szándékozom Angliába szállitani, 's csupán a' test rothadásának elmellözése végett töltém-meg azt borszeszszel.“ — Nem méltattak hiedelemre ezen szavai, 's kénytelen vala a' koporsót felnyittatni a' doktor. A' vámtisztek megtekintvén a' benne levő holtat, olly iszonyodás 's undor lepé-meg öket, millyent olvasóink aligha képesek magoknak képzelni.

EMLÉKMONDÁS.

Korlátlan ösztön.

A' kit üzőbe fogott a' test és nemtelen ösztön,
Hajtja szabad kényként, mint szél, a' lenge harasztot,
Mig bele szédül a' kéj örvényébe az elme.
Itt szövi a' vétek hálóját: ifju eszes légy;
Egyszer, 's többszer nem, tied a' szeplőtelen erkölcs.

BAKSAY.

Barátság. Együtt leélt vagy leélendő 's reménylendő örömek szülik az emberfajnál a' barátságot. Idő és összeszokás pecsétet ütnek reá.

BB. Muzárion. 1833.

Gnomák. Ki csak magának él, 's másokat gunyolva tekint, annak többje van, mint maga ér. TURNER FERENCZ.

Azon napot, mellyet tanulás, olvasás, elmélkedés nélkül töltöttünk-el, bár milly mulatságban részesitett is, minden bizonynyal elvesztettnek kell tartanunk. GESZNER MIHÁLY.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik kos hátán fér-el sok száz ezer ember?
2) Mellyik iz tetszik legkevesbbé a' részegesnek?
3) Mellyik latot kell lenyelni minden kalmárnak?
4) Millyen tóba nem szálnak a' vad réczék?

SZABÓ LAJOS.

5) Mikor szép a' rut ember?
6) Mikor lát a' vak?
7) Meddig kényes a' páva?

TURNER F.

Előbbi rejtvény: Vas.

Szerkezi Kóthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-károlyi, uri utcza 612.

14.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön februarius **16kán** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Ezüstláb és Keménytüz.

(Franczia történet a' szabadsági háborúból.)

Franczia országnak Vendée nevű része 's lakóji a' Suanok (Chouans) eléggé ismeretesek a' mivelt olvasó előtt. Ezek a' királyszékért hosszú küzdés után kénytelenek valának a' szabadságvédőkkel békét kötni.

Azonban ezt egyik része sem tartá-meg. A' gabonavásár meg vala engedve Vendéeben a' szabadulóknak. Ezek szükségesnek vélék a' megvett tárgyakat fegyveresekkel kisértetni. Innen elsőbben veszekedések eredtek, majd nyilván ütött-ki a' háború.

Legelső találkozásuk alkalmával a' szabadság katonái megismerték a' tévedést, mellyben őket a' Suanokra nézve ejtették ama mindenféle rémitő hírek, mellyek rebesgeték, milly szörnyű emberek ama falusiak. Nem találtak bennök együgyü, lomha, balgatag parasztoknál egyebet; 's azonnal vége volt ama varázs hitnek, mellyet bennek a' mindent nagyitó hir eleintén támaszta.

Részökről a' fölkeltek, kik előtt mindig lehetetlennek látszott Istenök és királyjok elleneivel egyezésre lépni, meg valának renditve előbb mutatott buzgóságukban. Lassan lassan a' szabadság katonáival megismerkedők meghagyák magukat vesztegetni, 's akkor nyitva volt az út a' kémlésnek és árulásnak.

Igy állt a' dolog, midőn egyik vasárnapon nem kis számú szabadsági katonacsoport érkezék Nuillé mezővárosba, hol letelepedék, mig küldöttjei körüljárták a' majorokat, gabonával rakott több szekeret öszveszedendők. A' vidék minden faluja akkor katonásan el vala foglalva a' Suanok által. Nuillében feküdt egy osztály, Ezüstláb (Jambe d' argent) nevű vezér alatt.

Tréton János hajós (katona nevével Ezüstláb) egy szegény földmivelő tizenkét gyermekének egyike volt Astillé helységben. Kis korában lábát annyira megsértvén, hogy a' szokott falusi dolog-

boz nem foghatott, kénytelen vala koldulással keresni kenyerét. Felnőtt, 's bár sánta, hajóslegény lett Mayenneben. Később eltökélé magát, a' vendéei hadseregbe állani, noha társai eszébe juttaták hibás lábát. — „Megyek — igy felelt — minden veszély daczára is; kötelességemben áll a' kékekkel (a' szabadság katonáinak kék volt egyenruhájok) verekedni. Én jó keresztény maradtam, és lelkemben érzem, hogy jó katona is lehetek!“

A' Suanok megverettettek Mansban és Savenaiban. Ezüstláb visszament hazájába. Ott felbuzditván nehány megfutamlottakat, fegyverhez fogott ujra velek együtt, kik őt vezéröknek választották. A' fölkeltek közül akkor, hogy családjokat se szégyenbe se veszélybe ne hozzák, mindenik más meg más uj nevet vett-fel. Igy Tréton is szomorú állapotjára nézve „Ezüstláb“ nevét vevé-fel. E' pillanattól fogva oszveszövetkezett négy hires vezérrel, és ezek rövid időn rettenetessé tették seregeiket. Egy esztendővel azután, saját vidékében azon parasztok között, kik igen jól emlékeztek, mikép táplálták egykor a' szegény sántát, ő parancsolt két ezer katonának; pedig alig volt még huszonhárom esztendős. Ezen csuda a' szegény sántának lelki tehetségeiben volt alapulva. Rajta látszott a' vezérlésre szülöttség. Csoportosan álliták ezt, kik őt látták, éltek vele, 's hadakoztak. A' csaták legsürübb golyóhullásaiban, midőn az ágyúk durranását csaknem fölülhaladó döröngő szóval ezt kiáltá: „Ezüstlábhoz bajtársaim, Ezüstlábhoz!“ szinte felgerjedt minden szív, 's lelkesülve viszonzá minden száj: „Ezüstlábhoz, Ezüstlábhoz!“ 's merészebben estek neki az ellenségnek. Nem volt illykor akadály, melly tartóztathatá a' királyszék és vallás védőit: csak a' halál vete gátot vakmerőségöknek.

Ezüstláb a' fennemlitett alkalomkor nem igen bizott a' szabadság katonáinak olly sokszor megmásolt szavában. Mihelyt megtudá azoknak megszállását a' helységben, válogatott társakkal sietett oda, 's közel a' mezővároshoz egy csárda nemü házban megállapodott. Kiküldött embere csak hamar hozá-meg a' kivánt tudósitást; többi közt azt is beszélé, hogy a' „fehér galamb“ czimü fogadóban észrevette, a' kékekkel egy asztalnál borozván, a' „Keménytüz“ nevü Suant a' tábornokság hirthordó lovasainak egyikét. Ő oda jött volt (mint állitá a' fogadós) nyilván jelentve, hogy a' kékek sorai közé szándékozik állani; ezek pedig igen barátságosan fogadák, és nagy igéreteket tettek neki.

Szalmon, álnevével „Keménytüz“ előbb szabadság katonája, elszökött volt, hogy a' vendéei hadseregbe álljon; de saját vallomása szerint, nem annyira meggyőződésből, mintsem mivel már a' kóborélethez szokott. A' vendéei sereg megveretése után megismervén

Ezüstlábnak vitézségét és esze erejét, ehez kapcsolá magát, 's őt többé el nem hagyta.

Keménytüz maga is merész ember vala, kifáradhatlan, elszánt, sőt vakmerő. De mig a' kékek között volt, felhagyott vallásos érzéseivel, engedett erkölcstelen hajlandóságainak, 's igy elveszté becsületét a' Suanok között is.

Már sokszor sulyos vádak mondattak Szalmon vagy is Keménytüz ellen. Ugyan az napon, mellyről már szó volt, uj panasz jött reá, és Ezüstláb már bánni kezdé eddigi kimélését ezen ember iránt, 's nyilván jelenté, hogy keményen büntetendi-meg. Kétségkül ezt megtudván, 's hogy a' büntetést kerülje, Keménytüz a' kékekhez szegődött. Hihetőleg haszonvágya még csak hitszegése árát várta azoktól, hogy eddigi ügyét árulja-el. Ez pedig legveszélyesebb következést okozhatott.

Keménytüz, mint régi katona a' Vendéeiek közül, a' legelsőbbek között fegyvert fogván a' szabadság-vágyók ellen, a' mellett egész szivéből Ezüstlábhoz ragaszkodván, maga iránt az utóbbiban tökéletes bizodalmat gerjesztett. Ő ismert minden menedék-helyet a' sebesitett katonák számara, 's a' tüzelőszerek raktárát. Ő tuda minden hadi fortélyt, minden segedelmet, minden támaszt; előtte nem volt ismeretlen semmi titok, melly a' fölkelteket érdeklé. Ezt állitá minden Suan, ki Ezüstlábbal a' majorban vala. Ő maga még inkább, mint a' többiek, tudá méltánylani a' fenyegetődző veszélyt: ezen tüstént kellett segiteni. De a' szökevényt nyilvános erőszakkal kiragadni a' kékek közül, ez elkerülhetlen véres bajvivást okozott volna, és Ezüstláb, ki megesküdt vala, hogy ő és övéi részéről semmi kihivás sem fog történni, meg nem akará szegni esküjét. Ezen szorultságban egyetlen ut látszott előtte járható: egyébiránt ezen ut csak ön magát tevé-ki a' veszélynek: de ő halasztás nélkül neki fordula.

Seregének megparancsolá, lenne készen minden esetre, de helyéből ne mozduljon, mig tüzelést nem hall. Ekkor csak rohanjanak a' mezővárosra, Bajusznak (Moustache), a' vidék elnökének vezérlése alatt. Ez el levén rendelve, Ezüstláb megparancsolja Herminiének („álnevével Vadász"), a' mezőváros századosának, készitné fegyverét, 's követné őt. Ezen egyetlen embertől kisérve megy a' mezővárosnak, 's akadály nélkül oda ér a' fejér galambhoz, hol a' kékek csoportja gyülve volt.

A' kékek (nyolczvan ember), hogy bizodalmukat mutassák, őrt sem állitottak-ki. Midőn hát Ezüstláb véletlenül a' szoba küszöbén jelent-meg, a' sereg köztt élénk meglepetés 's mozdulás tapasztaltatott, annál inkább, mivel Keménytüz e' szókat ejté: „Itt van, ni! Ezüstláb, parancsnokunk!" — E' névre mindnyájan, tisztek 's közlegé-

nyek, önkényt fölkelének, 's a' vézért tartozó tisztelettel köszönték. Csak egyedül a' szökevény maradt veszteg. Ezüstláb viszonzá a' köszöntést, de nem lépett-be, 's a' kékekhez nem is szóllott.

„Keménytüz! — mondá szilárd hangon — keresni jöttem tégedet. Parancsolom, hogy nyomon kövess!“ — „„Nem vagyok többé katonád — felele Keménytüz — nincs már jogod velem parancsolni!““ — Ekkor Ezüstláb belépett a' terembe, közel ment Keménytüzhez, 's mondá: „Jogom van reád: te esküvel kötelezett katonám vagy; tehát követni fogsz engemet, és ha nem (felemelvén puskáját), összezuzlak itt mindjárt!“ — „„Azt nem mered!““ — monda a' hevesen felkelt szökevény. — De alig végezte szavait, már a' vendéei vezérnek puskájával tett ütése őt földre terité. Ugyan azon pillanatban a' szökevény felemelkedék térdeire: de vére folyt szájából, orrából. — „Most már kövess!“ — folytatá Ezüstláb mindig hidegen és nyugottan.

Keménytüz egy pillantást vete a' kékekre; de ezek nem moczantak! — „Joga van a' parancsnoknak! — mondák egymás között — egyébiránt itt ember áll ember ellen: itt nincs mit mivelnünk!“

A' szökevény hallván e' szókat, elszántan felkelt, bár bajosan is, és követé parancsnokát. Ennek intésére Vadász karon fogá Keménytüzet, ki még tántorgott. Igy vezettetett a' szökevény a' Suanok szállására. Ez alatt a' szabadság katonáji is kimentek vala. Ezüstláb köszönté őket és csendesen elment.

Ekkor a' katonák egyike mondá: „Lelkemre! e' sánta nem törli orrát lábával!“ — Az egész sereg felkaczagott e' tréfára, 's vissza ment a' fogadóba, nem gondolván többé a' szökevényre. Egy óra mulva, adott szavok következésében, a' csoport elindult Laval, a' megye fővárosa, felé.

A' Suanok tanyájára érkezvén Ezüstláb nem engedé, hogy Keménytüz közel jőjjön hozzá. — „A' főtisztség előtt — mondá — megfelelend ma este. Kötelességemben áll őt oda vitetni; egyébiránt nincs mit vele foglalatoskodnom.“

A' fogoly erős kiséret alatt elvezetteték más majorba, hol a' főtábor volt. Esteledéskor tizenkét főtiszt az osztályból megjelent: Bajusz, Piaczos, Vadász, Merész, Huszár, Szőke, mind mivelt fiak 's választottak csupa bizodalom következésében. A' többiek főtábor tisztjei, a' környék nemesei, vagy gazdag családok fijai, kiket Ezüstláb hire neve zászlója alá csábita.

E' rögtönös birószék üléseit egy parasztlakban tartá. A' birák letelepedtek egy békes családnak ebédlő asztala körül, a' hallgatók csupa asszonyok és gyermekekbül állván szögbe nyomultak: a' szobát egyetlen kis kanócz világitá-meg, melly a' fedélnek közép gerendáján

vala felfüggesztve. Az egész jelenet nem volt ugyan mély behatású tünemény: mindazáltal a' körüllevők mély és fájdalmas érzéssel látszottak meglepetve, mert itt élet és halál volt koczkára téve. Meg voltak hiva ezen itélet-tételre olly emberek, kik még ugyan azon napon a' bevádlottat bajtársuknak nevezték. Valóban, midőn a' szökevény Szalmon Keménytüz elejekbe vezettetett, az egész gyülés akaratlan és fájdalmas borzadásra fakadt.

A' bünös egészen nyugott és vigasztaltnak látszott, képe azonban halvány és zavart volt: de a' véres kendőn, melly körülfogá fejét, elegendőkép kimagyarázá annak okát; egy uttal bizonyságul is szolgált, milly hatalmasan érinté fejét Ezüstláb puskája.

Mig mindnyájan hallgatásba merülve mozdulatlanul maradtak, Keménytüz körülveté pillantatait azokra, kik itéletet fognának hozni fölötte. De midőn nem látá közöttek azon embert, ki mindeddig támasza volt, zavarulttan felkiáltott: „hát a' vezér nem lesz jelen?“ — Egyik a' tisztek közül csak mozdulattal mutatá neki Ezüstlábat, ki egy setét szegletben ülve képét kezével takará-el. Előre jelenté, hogy neki nem látszik lehetősnek a' kérdésben forgó dologba vegyülni. Meglátván őt Keménytüz felbátoritva, 's nem is várván, hogy kérdezőre vétessék: „nem fogok — mondá erős hangon — hazugságban keresni menedéket; megvallom, vétkes vagyok mind abban, mivel vádolnak; hibáztam nagyon; parancsoljátok büntetésemet; méltán teszitek!“ — „„De tudod-e Szalmon — viszonza egyik a' tisztek közül, hogy fel vagy adva, mint áruló, 's hogy az illyent agyon kell lőni. Ám, lásd, van-e valami mentséged?“ — „„Eleget mondék már — viszonza a' bevádlott — rajtatok van már a' többi felől gondolkozni!““ “

A' tiszt fölkelt, 's körülment mindegyiknek vélekedését összeszedni, aztán fentebb hanggal szólla: „a' hadi tanács nevében és szavak többsége szerint, Szalmon, alnevével Keménytüz! megismertetett, hogy vétkes vagy; rosz viselettel, szófogadatlanság és árulással vádoltatol, 's arra itéltetel, hogy ezen órában agyon lövettessél!“

„„Megérdemlettem — felelt a' megitélt tompa hangon — a' tanács kötelességét megtette.““ — Aztán visszafordult Ezüstláb felé, 's egy pillanatig hallgatva állott szemeit reá függesztvén. Ez mozdulatlan maradt, képét mindig eltakarva. Szalmon feléje ment: „„Kiszolgáltattak — mondá — ezen urak nekem az igazságot — de mostan már nem lesz a' vezérnek egy szava sem javamra. Hajdani társam el nem felejthette, hányszor voltam hasznára; 's mivel ő parancsol itt mindeneken““ — Ezüstláb fölkelvén székéről, szavába vága: „Nyomorult! — mondá — miért kényszeritsz e' pillanatban egy szót is mondani, kedvedre bizony nem szolgálandót. Ugy van, gyakran mellettem álltál szorongás és fáradozásban. Szegény sánta létemre sokkal

tartozom neked, megvallom, de nem voltam, jól tudod, hálátlan irántad!“

„„Igaz mind igaz! — kiálta fel Szalmon. — „Már ma — folytatá Ezüstláb — per van a' királyiak és te közötted; mert te elakartad árulni. Ő és te közötted mi vagyok én? Semmi, semmi, hanem csak vezér, kinek kötelességében áll, hogy igazság szolgáltassék-ki. Ez meglett, magad mondád.“ — E' szavak után Ezüstláb vissza rogyott székére halványan 's mintegy elfojtva, annyira, hogy közel látszott az ájuláshoz. (*Vége köv.*)

KÜLÖNFÉLE.

Hamvazó-szerda.

Igaz mondás
Nem ember-szóllás
Példabeszédek.

Az ég alatt semmi sincs örök; minden mi volt, van, 's lesz — mulandó változó, 's végre (mint buborék, szélvésztől hányatott Tiszánk hátán) a' semmiségbe leenyésző. — A' farsang — az ezer vigalommal, mulatságokkal, 's kedv-adásokkal előre kecsegtető évszak — valódi es hiv képe életünknek. — Előbb, mintsem valósulást nyertek volna mind azon arany álmok és báj-képek, mellyeket tőle és róla vártunk 's igértünk, eltünik — 's a' hamvazó szerda vagy is az elhalásnak és hamvadásnak emlék-napja e' szavakkal „memento mori, quia pulvis es, et in pulverem reverteris“ ketté vágja a' sziv-viditó vigalmak mézes fonalát, zárt tesz a' fényes tánczteremekre, legalább is a' sovány böjtön által tartó kemény zárt, és egy keblet remegtető „memento mori“-t tart szüntelen szemünk előtt.

Az Advent, sőt egészen a' vizkeresztig tartó idők lelkeinket 's gondolkodásainkat egy szebb körbe ragadó képeknek teremtésével és a' jövendőre intézett előképekkel foglalatoskodtatják 's fogják-el egészen. — Szépeink, mint szomjas szarvas a' forrást, lelki sovárgással lesik a' divat-képeket, 's kalmáraink az azokon előtünő ruhákra szolgáló végeket, szalagokat, és fejékességül alkalmazandó virág-köteleket; — a' czukrászok nyájas mondásokat nyomatnak, 's ezekbe takargatják készitményeiket, hivén, hogy az illyképpen beburkolt édességnek nagyobb keletét nyerik; — a' kesztyü- és czipö-varók éjjel nappal fáradoznak, hogy a' nagy lábakat is tetszős alakba öntendő czipökkel és a' kezeket finomabbá képzendő kesztyükkel (felesleg számmal készitvén belőlek) mindenkinek tetszése szerint szolgálhassanak.

Igy van a' dolog a' férjfiakkal is. — A' szabónak nyakán ül a' fiatal, 's próbálgatja ruháját. — A' magyar származatú ifjú is eltér eldődjeinek nyomdokaitól; nem ismeri már a' zsinóros nadrágot, nem a' sarkantyús csizmát. — Nevetséges lenne illy öltözetben mai napon bálra menni. — Pantalon, tarka harisnyák, fényes czipők szükségesek a' divat szerint. Most már husz lépésről megüti az ember orrát a' szagos olaj, melly tudatja a' megérzővel, hogy a' divat hőse közelg.

Ezek az előkészületek a' farsanghoz. — Közelg a' bál estvéje. — Szépeink felveszik bál-ruhájokat; ezerszer is a' tükör elejébe futnak; bel-gyönyörrel tetszenek maguknak, 's mint báj-istennő hiún mosolyg a' tükörben előtünt mássára; elbizottan hiszi a' farsangon valósulandni azt, mit az advent-

ban ébren álmodott; — már látja mint nyer tetszést a' vigalom-teremben; látja, mint közelg felé szivének választottja, mint bókol előtte az érzelgő ifiú, mint esküszik hivséget, midőn szerelmét esdekli; söt további képzetében gyürüt is vált gerjedelme tárgyával; majd a' lelkész előtt áll — „igent" és „Isten engemet" mond; — már látja képzetében lobogni Hymen fáklyáját, és álmodja, hogy ő már menyasszony.

Az ifjú szintén azonképpen számlálja a' bál napig terjedő perczeket. — Öntetszöleg gyönyörködik uj szabású ruhájiban, mellyeket gyakrabban felvesz; nyakkendőjét ujabb csomókra köti; néha azon mesterséges bokrot készit; haját divatosan szoktatja, 's haj-fodoritóval göndörgeti; — egészen bálilag öltözködve tükre elejébe lép, mozdulatokat tesz, néha tánczot kezd, 's álmodozásaiban már a' bálban is jár, tánczosnéja által viszonzott kéz-szoritásokat érez; hallja azon vallás-tételt, hogy az öt szereti; esküszik, menyasszonyt visz haza, 's élete társas lesz.

Illy kecsegtető képzetek 's előkészületek közt itt van vizkereszt. Első bál tartatik; az ifjú alig várja a' nyolcz órát. Midőn a' terem felnyittatik, már az ajtónál terem; a' gyertyák meggyujtását segiti; végig tánczolja a' teremet, 's végre közepén megáll; szeme az ajtóra függesztetik, várja a' szépek érkeztét; — a' hangászok elkezdik az első keringőt, feléje gyülekeznek az angyal-alakok; az elsőt, ki belép, megkéri (de csak tánczra), 's kétszer is körülkeringi a' tánczteremet. — Tiz óra; — a' terem egy virág kertté változik; az ifjúnak szeme megakad; mindent lát, de még is ritkán lát valakit.

Mind a' két nemben egyiránt él a' tetszeni kivánás; 's mivel természeti valami az, hogy kiki magának tetszik, ez által mindenki kevesebb, vagy nagyobb mértékben elbizottá lesz, 's igy elvettetik gyakorta azon czéltól, melly re előbb könnyen eljuthatott volna, 's mellyen talán boldogságát is feltalálhatná. — Illy elbizottságban enyészik egyik percz a' másik, egyik nap a' másik, es egyik bál a' másik után; 's még nem választottunk. — Hittük, bogy rátartóságunk mélyebb hatást tesz; azonban a' törnek tör, a' rátartóságnak hasonló vettetik ellenébe; a' közeledés gátoltatik. — Még e' mellett más bibink is van. Azt tartjuk, még reá érünk, és a' „multum cras et cras" minden pillanattal egy gyöngyöt ragad-el tőlünk, 's midőn észre jövünk, látjuk, hogy az eltünt időt vissza hivni nem lehet. Homlokon koczantjuk magunkat, és sohajtva kiáltunk-fel „ah eltünt virág-kor!" — mondjuk édes barátim és szépeim még azt is utána „ah eltünt gyönyörü farsang!"

Van is okunk igy felkiáltani; mert a' farsangnak eltüntével elzáratik előlünk azon báj-kert, mellyben olly sok szép virág keblei illatoztak, és egy olly komor évszakba jutunk, hol csak a' dispensatio segithet. — Ott állunk ugyan, hol nyitva volt előttünk az éden kertje; sorra jártuk a' virágokat, mivel mindannyiban más és más kellemeket találtunk; de választásunk meg nem akadhatott, 's azt vettük észre, hogy a' kert utósó virágánál kiléptünk a' virágok köréből, és olly térre jutottunk, hol csak gyomok és nem virágzó bogácsok termenek; — amaz farsang volt, — a' zár hamvazó szerda; emez pedig a' sovány böjt.

Hallottuk dallani egy honi lelkes költőtől:

Az ember egyszer él;
Ki tudja mit cserél,
Ha szük kantja megnyilik.

még is szomjan mentünk-el a' kedves itallal kecsegtetett forrástól, 's látjuk, pedig szomorún látjuk, hogy mint a' farsang, szintén azonképpen „elabetur

et aetas“ 's mit a' hamvazó szerda „memento mori“-val mond, az rajtunk megvalósul, és az élőből „pulvis et umbra“ lesz.

Menjünk tehát kedves sorsosim 's barátim, fogjunk kezet; hamvas homlokkal menjünk, és régi magyar szokás szerint, mivel páratlanul kimaradtunk a' farsangból, vonjuk megátalkodottságunk 's aggastyánságunk díjául az ágas bogas füzfa tőkét; nagy a' sár, de nagy ám hibánk is; talán illyképpen hibánkkal kiizzadhatjuk rátartóságunkat. Higyjétek, számos téli ablakok megül résztvevő szemek fognak reánk kicsillogni, és a' ki nem fogja szánni ez ön ként felvett bünbánatunkat, még az sem nevethet hahotával utánunk; mert sorsa egy a' mienkkel; ő sem kapott a' farsangon mátka-tálat, 's ujlag egy hamvazó szerdával több találta pártában.

Közli MISKOLCZY ISTVÁN.

EMLÉKMONDÁS.

Szeressünk.

Mivel a' puszta siron tul
Égő szerelem nem virul,
'S olly kurta földi életünk,
Szeressünk, mig szerethetünk.

BÚSTAVI után K. H. K. J.

Czélunk. Vég nélküli, soha meg nem szünő, tökéletesülés, 's a' mi ennek következése, min magunk 's felebarátink boldogságának előmozditása, azon czélok, mellyek emberi létünk rendeltetéseül tüzettek-ki. Gondolkodásunk, érzésünk 's akaratunk szabad, de cselekedetink sikere sorsnak van alávetve, 's ezen belső szabadság 's külső kénytelenség közti összeütközés és harcz azon fontos jelenetü tünemény életünkben, mellynek bölcs elintézése minden józan élet-philosophia tárgya. SZONTAGH GUSZTÁV.

Boldogitás. Mások szerencséjében ön magáét találni nemes szivek boldogsága: de egyszersmind mások boldogságát alapitni, 's nyájas köszönetre szivöket gyulasztani, mennyei megelégedés.

SMATLA BERTALAN.

Cserejtvény.

2. 3. 4. 5. Ha mély 's erős, — tartós leend.
3. 2. 1. 'S századokon is túl áll.
3. 4. 5. Rajta én is irva vagyok,
2. 5. 4. Nélküle te sem valál.
4. 3. 2. 1. Rútnak szépnek is mondanak,
Kinek mint tetszése van.
1. 2. 3. 4. 5. Ha kit tisztelsz és lát szemed,
Velem üdvözlöd gyakran.

GESZNER MIHÁLY.

Előbbi rejtvény: 1) Rákos-én. — 2) Viz. — 3) Falatot. — 4) Száraz tóba. — 5) Ha egyedül van. — 6) Álmában. — 7) Mig lábát nem látja.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

15.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap februarius 19kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az elevenen temettetett.

Novella

Németből szabadon

Turner Ferencz.

Contarini, velenczei doge, miután már 10—15 izben is egybekelt a' tengerrel, igen éltes korában egy fiatal velenczei hölgyet vett-el, ki a' fiatal velenczei nőknek minden kecsével biró alak volt. Villogó szemei, nyájas tekintete, deli termete, kellemes csengő hangja, minden a' legfénylőbb 's bájlóbb tulajdonokra mutatott.

E' fiatal szüz iránt Contarini vonzalmat érezvén, egyszersmind bút, kellemetlenséget, homályos gyászt szerzett általa magának. Egyébiránt a' doge mindent, mi tőle, egy élemedett férjtől, telhető, megszerzé szeretett nőjének. — A' doge franczia országban Versailleban nevekedett-fel. Ő a' maga idejében a' legelső gavarok közé számittatott, ki leginkább fényüzésben, pazérlásban találta kedvét, és a' világnak örömei között tölté napjait. Élete delében jött vissza Velenczébe, hol korosabb napjait status-hivatalra szentelé; doge lön, 's férj.

De azon pillanattól fogva, hogy Contarini hitesével dicsekedhetett, minden ipara csüggedt, nem gondolván egyébről, csak hogy szeretett Ilonájának kivánságait teljesithesse. Mindent feláldozott érette, miben csak kedvét lelheté, hogy életének legszebb kellemei vigan virágozva el ne hervadjanak; 's ezért, mint valamelly felékesitett velenczei csajkát, mindennel, mi gyönyörű volt, felruházá őt. De még sem vala képes az öregnek korbeli hidegsége a' dogaressa hevét fellobbantani; mert a' hideg keblű unalom, e' tüz nélküli csontváz, környezé a' selyembe és biborba burkolt herczegnét. Egyébiránt engedett sorsának, és türte a' változtathatlant; midőn egykor e' szomorú állapotjában egy fiatal barna csillogó szemű olasz ifiút lába előtt térdelni szemlélt.

Ezen ifjúnak neve Louis vala, Contarini egyik uradalmi tisztjének fija. A' doge ezen ifjúval még kisded korában érezteté kegyelmét. Hajlékába fogadván igen igen kedvelte őt, 's kénye szerint mindent megengede neki, sőt atyai néven hivatta magát általa. Louis vigan, szinte szabadságának korlátain túl éré-el fiatalságának legszebb idejét; és mindenkitül urnak tekintetett a' háznál. Az öreg doge rajta nagy kedvét találta, benne hajdani ifiúságának képét képzelvén; de mind ellenkezőleg lön az, midőn a' bájoló 's deli termetű hölgy e' setétes lakhelyet szépségének sugaraival világitá-meg; mert a' fiatal Louis alig pillantá-meg a' természetnek e' remekét, változást éreze egész valójában, 's ezen üdőtül fogva gyász köntösbe burkolva, bujdosott a' gyámfiú, és csak a' magányt keresé.

„A' magány borzasztó egy istenasszony; midőn minden csendes körültünk, hallgat a' csalódás is.“

Semmi dal sem hangzék ajkairul többé; lantja néma volt; minden tettében hátramaradást szenvedett; de mig Louis gyászolt, fényben ragyogott Contarini, mint valamelly rózsa-bokor. Aranynyal himzett köntösben tündöklött; sőt költeményekkel is kivánt szeretett nőjének kedveskedni az öreg férj, de fiatal házas. Azonban mind ezek mellett is Louis szép virágzó ifjú, az öreg doge pedig elaszott agg maradt. Nem sokára a' fiatal Louis kedves lett a' dogaressa szemei előtt, 's a' szerelem vallomása ajkaikon viszonozva lebegett. De Luigi szerelme fájdalom köztt hangoztatá a' „szeretlek“ szót; mert ő a' szerelem kellemeit teljesen nem érezheté; nem nevezhette a' szép Ilonát sajátjának; nem dicsekedhetett viszont határtalan szerelemmel; csak a' setét éj boritá őt, mert nem virágzott előtte a' szerelem tiszta napfénye! Csupán egy mód vala a' választásban, melylyel fájdalmait meggyógyithatná, t.i. a' lemondás Ilonárúl; és e' lakhelyet örökké kerülni, felejteni. De Luigi nem állhatott ellent a' hiú reménynek, mert hatalmasan győzedelmeskedtek szivén a' szép olasznénak varázsló pillantatai, és igy fájdalmaktul egészen leveretve a' szerelem árnyéka nem vala képes heves gerjedelmeit enyhitni. Részére Ilona csak tünemény volt, minthogy gyámatyjának és jótevőjének nejét szerethetni teljes lehetlenségnek vélte.

Egykor történetből a' teremben egymással találkozának. A' jelen pillanat varázsló erővel hatott reájok; egymás iránti lángló vonzalmuk fényre derült a' nélkül, hogy képesek voltak volna érzelmeiket ajkaikkal fölfedezni; de mind ketten az üdvösség édenében eszmélet-lenül vélték magukat; az egymás iránti tartózkodást sürű köd boritá; az indulat heve annyira elkábitá őket, hogy alig hallhatták a' közelitő doge lépéseit. — Louis feleszmélt, de már késő volt. Most egy gon-

dolat ötlött eszébe, melly által vélte magát Ilonával együtt megszabadithatni, t. i. ájultan földre rogyott.

Contarini belépvén észre vette a' tettetést. Ilona hallgatott; a' doge ördögi nyugalommal de gunyoló hangon szólla: „itt szerencsétlenség történt! az én Luigim tégedet, szerelmes nőm! bizonyára meg akart köszönteni, és hihetőleg ideg-dermedésbe esett. Hah! mint látom, ő elhalt bizonyosan! szegény Luigim, kedves fiam! milly szép, milly fiatal valál te, 's most halva! Azonnal tehát a' temetési rendeléseket kell megtennem. — A' doge eltávozott.

Louis most serényen felkelt, 's Ilona nyakába borult. — „Kedvesem — mondá — éretted meghalni édes lesz nekem, mert csak hallgatásom és halálom menthet-meg téged; már ugy is régtől fogva haraggal viseltetik irántam férjed, ki viszonyainkat már korábban is vette észre. Engedj életedért meghalnom; a' doge boszúja rettenetes lesz. Életem vesztével a' te becsületed szent maradand a' Velenczeiek előtt. Most megcsókolá őt, 's lábdobogást hallván előbbi helyzetében a' földre terült. A' doge papokkal és szolgákkal jött. Borzasztó nevetéssel tette jobb kezét Luigi szivére, 's mondá: „Valóban, ő meghalt! Mondjátok-el fölötte a' halotti imádságot!“ — Szolgáinak pedig parancsolá, hogy tüstént egy ólom és tölgy-fa koporsót hozzanak.

Ilona kő-szoborként állott, mig végre erőt vön magán, 's mondá férjének, távoznék e' helyrül, és hagyná a' papokra végezni a' teljesitendőket. De a' doge erőtetett nyájassággal felele: „nem kedvesem! Emlékezz arra, hogy Luigit csaknem fiamnak tartám. Ah! én őt igen szerettem, és igy temetésénél is jelen kivánok lenni. Nem távozhatom addig, mig hült tetemei koporsóba nem tétetnek! nem fogok a' koporsótul távozni, mig a' sirboltba nem tétetik! valamint onnan sem, mig egy szép ércz-emléket nem állittatok neki.“ — Most a' doge sirva csókolá-meg Luigit. Mind a' két koporsó előhozattatott, a' fáklyák meggyujtattak, az est bekövetkezett. Most egy pap a' koporsóba akará tenni a' testet, de Contarini ellent állott mondván: „engedd e' tiszteletet magamnak végeznem!“ Most megkéré nőjét, segitene neki. — „Imádkozzatok — mond — kedves fiamért, és énekeljétek a' gyászverseket.“ — Luigi a' koporsóba tétetett. Most a' doge megköté mind a' két lábát, 's egy keresztet tön melljére. — „Segitsen Sennora! a' holt testet befedni!“ — E' szókra magán kivül látszott Ilona lenni, iszonyodván e' rém-tettől. A' doge most lassan fülébe sugá: „Ha kegyed vonakodik, ugy vele együtt fog meghalni!“ — A' körül levők a' halotti dalt sirva éneklék; ugyan ezt tette Contarini is. — Ilona tovább nem állhatván, szóllani akart: de Contarininak mérges pillantata ellankasztá szavait. Most tizen felvevék a' koporsót, 's a' kriptába vivén, letették a' vélt holtat. Egyszerre borzasztó és félelmes, lelkig ható

kiáltást hallottak a' bezárt koporsóbul: de a' doge mit sem akarván hallani, parancsolá, hogy a' koporsó hamar a' földdel borittassék-be. — Itt a' szerencsétlen Luigi számára az élet és halál között határ vonatott: most elhalt örökre Ilona iránti reménye.

A' körül levők lassan hagyák-el az örök nyugalom lakhelyét; a' doge egyedül maradván bezárá a' kripta ajtaját, 's a' kulcsokat magához vette; de otthon ujra temetés lön. Ilona a' földön vérben fetrengve 's halva feküdt; mellette a' doge Luigi tőrét találta.

Ezüstláb és Keménytüz.

(*Vége.*)

E' pillanatban József atya, a' tábori pap, belépett a' házba. Máskor ő is jelen szokott lenni a' hadi tanácsban. Ez egyszer pedig, mivel Ezüstláb sem vegyült bele, elmaradt. De előre látván kimenetelét, nem messzire maradt, hogy hirt vehessen, midőn szükség lesz vigasztalásaira. — „Ur Isten hozta tisztelendő urat!“ — kiálta a' megitéltetett — legalább nem fogok elveszni mint a' dühös kutya; 's megfogok halni mint keresztény! Rajta, rajta, tisztelendő! készen vagyok a' gyónásra!“

A' pap résztvevőleg fogá kezét a' szerencsétlennek, 's azonnal mentek mindketten egy kis mellék szobába, mellynek ajtaja félig nyilt volt. Szalmon egyszerre megállt; majd hirtelen Ezüstláb felé fordult: „Most — igy szólla — merem felszóllitani parancsnokomat, béküljön-meg velem, mi előtt Isten előtt jelennék-meg.

E' szavakra Ezüstláb felkelt. Összezuzottnak látszott: de mindig azon méltóságban maradt, melly benne szokássá vált vala. Előre ment a' megitéltetett felé; levette kalapját, 's őt átkarolta; azután szóllani akart, de nem tudott, 's még egyszer ölelte amazt meg. Ekkor Szalmon berohant a' szobába, hol őt gyontatója várta. Ezüstláb pedig letérdepelt a' tüzhely szegleténél, 's a' láng világa mellett látták arczairól gördülni könnyeit; keresztet vete magára, és lassan imádkozott; a' többiek követték példáját. Végre még is Piaczos, a' tüzes természetű, felkiálta: „ha az, mi itt végeztetett, igen sulyosnak látszik vezérünk előtt, döntse-fel itéletünket. Esküszöm, nem fogok ellentállani, 's a' többiek sem; felelek róla.“

Pirongató tekintettel Ezüstláb hallgatásra inté a' szónokot, 's nem is méltóztatván neki felelni, kiment, és csak ezt mondta: „Bajuszra bizom távul létem alatt a' parancsolást!“ Kevés pillanattal később lónyargalás hallatott, 's ekkor a' főtáborság tisztei is eltávoztak.

Nehány őrkatona Ezüstláb meghagyása szerint egy csűrbe állitták. Bajusz ötöt választa közülök; fegyvert fogatott velek, megvizs-

gálta ön maga, jó állapotban vannak-e fegyvereik, 's egyiköknek parancsolá, vegye kezébe a' meggyujtott lámpát (mivel igen setét vala az éj), 's igy elvezeté őket a' ház kapujához. Azután maga is bement a' házba, 's fennszóval mondá: „Most minden meg van rendelve!"

E' szókat megértették azok, kiknek számára mondattak. Kevéssel későbben a' pap és Szalmon, mindketten ajtatosan imádkozva kiléptek a' szobából. Mikor a' megitéltetett a' kapunál fegyveres tlátott, meg nem hökkent, 's nem szünt-meg imádkozni, és közepökbe ment.

A' világositó lámpa mellett a' kis csapat menni kezdett és a' kert közepén a' major mögött állapodék-meg. Keménytüz azokat megölelni kivánta, kik majd őt agyon lövendik. „Nem haragszom — mondá — reátok; mert csak kötelességtöket teszitek, de látom sirtok. — Ha annyira sajnáltok, roszul fogtok lőni. Halljátok tehát: vétkes vagyok és szegény nyomorult bünös; engedjétek, hogy készüljek még nehány perczig Isten előtt megjelenni. Majd ha jól érzem, mennyire kell számot tartanom a' Mindenható irgalmára, jelt adok kezemmel, 's azon pillanatban lőjjetek; de el ne hibázzatok!"

Ezen alkudozás után Keménytüz térdre hajlott tiz lépésnyire a' lövészektől. A' lámpát az azt tartó ember a' meglövetendő felé irányzá, és a' többiek a' jelt várták. A' megitéltetett fennszóval imádkozott; most egy pillanatig félben szakasztá imádságát: „Türelem pajtásim, még csak egy kis türelem!" Ekkor jelt ada, — a' lövés durrant; — ő lerogyott, de csak megsebesitve. Azonban mindjárt, kiáltás és panasz nélkül, félig felemelkedvén „hisz' előre mondám siránkozók, hogy elhibáztok; de ne hagyjatok e' kinban. A' legelszántabb vegye a' lámpa tartónak puskáját, 's lőjjön főbe — szorosan rátartván a' csőt fülemre — rajta! rajta!"

Egyik katona engedelmeskedék. A' szerencsétlen még egyszer mondá! „Irgalmazz Istenem!" — a' lövés megtörtént — 's mindennek vége volt.

BARCZAI.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET.

A' higany erejének különös bizonysága. A' „the doctor" czimü angol orvosi folyóirat körülményesen közli dr. Burnettnek, a' tengerészet orvosi választottsága egyik tagjának előadását, kinek alkalmatossága volt egy tengeri (Medusa nevü) hajón, a' rajta levő 220 ember egészsége megromlását tapasztalni, mellyet ő több megrepedezett hordókbul kiömlött higany (kényesö) befolyásának tulajdonit. Sokan t. i. közülök némelly, mások minden fogukat elvesztették, kettejek pedig meghalálozott a' higany behatása következésében. Nem különben a' hajón levő állatok is, u. m malaczok, juhok, tyúkok 's egyéb madarak — nehány kutya és macska is ugyan azon okbul elveszté életé.

Az emberi szemek hatása az állatokra. Már sokszor tapasztaltatott — így szóll az angol utazó Hing — „Vándorlások“ czimü munkájában, hogy az ember legnemesebb érzék-müszereinek, a' szemeknek, egy titkos 's ugy szóllván félelmet gerjesztő befolyása van a' többi élő természetre. A' mérges kigyó a' kecskepásztornak meredt 's el nem fordult tekintete által mintegy lefegyverkezve érzi magát, 's a' dühös állat, melly kevés percz előtt villámló tekintettel, 's lihegő nyelvvel készült a' megtámadásra, félénken nyujtja-el testét, 's nem bátorkodik helyéből kimozdulni. Tigrisek és oroszlánok, mellyek szoros kalitkájokba levén zárva, minden étetés előtt a' szolgák által, eledelök ismételt elvétele miatt határtalan dühösségre ingereltetnek, azon pillanatban akárkit megtámadnának. Az ismert szolga pedig lármás előkészületek után belép a' felingerlett vad állat rekeszébe, 's azt áthatő tekintete által annyira megriasztja, hogy az félelmesen a' kalitka fenekére bocsájtkozván, a' természet királya ekkor a' szolga lábaihoz szokott hizelgéssel közelit. Az amerikai vadfarkasok bátorsága azonnal megcsökken, mihelyest az ember meredt szemekkel tekint reá. Sokszor próbáltam bezárt szemekkel az irámszarvas felé közeliteni a' nélkül, hogy azt előztem volna, melly ellenben szemei legcsekélyebb mozdulatait megtekintvén azonnal futásnak eredt. Meg vagyok győződve a' felöl, hogy egy bátor ember, ha egyébiránt nem ő a' megtámadó rész, nemcsak mentt marad a' szabadban levő ragadozó állatok megtámadásától, hanem hogy azok (kevés kivétel mellett, ha t. i. elégséges tér van körülöttek) még ki is kerülendik őt.

Nagy élőfa. Az utósó szélvész alkalmával, Dibden temetőjében a' Lyndhurst és Limington között álló hársfa, melly általjánosan angol országban legnagyobbnak tartatott, a' dühös szél féktelen ereje által tövéből kiszakasztatott. Ezen óriási nagyságú fának kerülete harmincz lábnyi volt, három közel egymáshoz álló főtörzsökből állott, 's az ottani lakosok véleménye szerint mintegy ezer esztendös volt.

A' repkény borostyán különös tulajdonsága. Cato és Plinius különös tulajdonságot találtak-fel a' repkény borostyán fában. Ezeknek állitása szerint t. i. az szürő tehetséggel bir, 's ha egy abból készült serlegbe vizes bor töltetik, a' bor belőle kiszivárog, 's benne a' viz megmarad. „Le nouveau du Hamel“ czimü, 's Parisban nem rég sajtó alul kikerült munkában az jegyeztetik-meg, hogy az emlitett romai irók próbatételei nem rég ismételtetvén, ellenkező tapasztalásra nyujtának alkalmat; a' viz t. i. lassanként átszivárgott, a' bor pedig megmaradt a' serlegben.

KÜLÖNFÉLE.

A' londoni kalmár-boltok pompája. London boltjainak gazdagsága 's mindig nevekedő fénye valóban rendkivüli. Fleet-Streetben, ezen város-óriásnak egyik legnagyobb 's néphabzóbb utszájában kevés idő előtt ismét egy bolt nyilt-meg, hol a' legpompásb indiai szövetek a' legtisztább kristály-asztalokon terülnek-el; közben közben tükör-oszlopok emelkednek, 's boltozatja is üvegből van, mellyek a' körüllevő tárgyakat százszorosan sugározzák vissza. — Igy a' Thames-parton lakik egy aranymives, ki egyszersmind drágakő-árus is. Ez mind azon kincsek birtokában látszik lenni, mellyeket az „ezer egy éjszaka“ képes feltüntetni az ábrándok tükrén. Számtalan szelencze 's óra van boltjában gyémántok ragyogó csillámaival övezve. Láthatni

itt egész asztali készületeket arany kések 's villákkal 's arany kalánokkal a' theáson kezdve egész az osztóig, igy a' tányérok 's gyertyatartók is mind tiszta aranyból vannak. Ezen férjfiúnak boltja két millio ezüst forint becsü kincset tart falai között; — ha csak a' kútfő, honnan e' közlemény meritve van, nem valami olly éiczes vizet buzgó, melly a' vasat is képes aranynyá változtatni. CCI.

Butanoff Jónás. Egy orosz pór, név szerint Butanoff Iván Jaltimoff faluban, 1835. juniusának elején, egyik tehenét az erdőben szét-szaggatva találta, mellyből gyanitva, hogy a' környékben vérengző állatnak kell tartózkodni, feltette magában, hogy azt kikémli, mi szerint hasonló veszteségektől jövendőre nézve magát biztositthassa. Illy szándékkal junius 9-dikén tizenkét éves unokájával — Jónással — kiindult az erdőre. De alig érkeztek oda, véletlenül rá bukkantak egy nagy medvére, melly egyenesen feléjek jöve. — Butanoff — unokáját bátoritva — fegyverét az állatra csattantá; de az el nem sült, 's a' medve most mérgesen a' pórra rohant. Átölelve már kezdé szaggatni az öreget, midőn unokája, nagy atyját védendő, teljes elszántság köztt fejszével az állatra rohant, 's annak egyik szemét egy csapással kivágta, egy másik vágással pedig a' másikat is, 's a' harmadikkal orrát hasitá ketté. A' medve ekkor az öreget elbocsátotta, 's a' gyermekre akart rohanni. De mivel szemfényét elvesztette, a' gyermeket nem tudván körmei közé ragadni, orditva a' sürübe rohant. Az öreg Butanoff öszveszorongatva a' medvétől, egy bokor alá vánszorgott, mig az alatt unokája a' faluba futott, 's atyjafiait segélyre szóllitván, ezek legott az öregnél termettek, 's körülte a' szükségeseket megtették. Az öregen 13 sebet ejtett a' vad, 's lábán egy rezgő int (Sehne) is kiszakaszta; de ő még is életben maradt, 's kevés idő mulva felgyógyult. Más nap (junius 10-kén) megtalálták a' vérengző állatot — a' vitértől alig 50 ölnyire — vérébe fulva. Hossza két 's fél arschin (5 láb 's 8 hüv. bécsi mért. sz.) vala. — Az orosz belügy-minister a' minister-comité előtt jelentést tevén ez ügyben, ennek előterjesztésére Miklós czár parancsot ada, hogy az ifjú rettenetlenségének jutalmául kapjon egy Wladimir-szalagon függő 's gomblyukon viselendő medaillont „SZERENCSÉTLENEK MEGMENTÉSEÉRT“ felülirással, 's e' kivül ugyan csak a' czár parancsából jeles tette minden hirlapokban közzé tétetett. CCI.

Fegyveresek. Midőn XIV. Lajos Hollandiába beütött, az oraniai herczeg egyet azon félénk parancsnokok közül, kik elég gyorsak valának a' legnevezetesb erősségeket is — ugy szóllva — önkényt feladni, hadi törvényszék elébe állitott. A' bevádlott, nem levén más mit tennie, a' sanyarú birák elébe egy nehéz erszényt vetett a' zöld asztalra, mondva: ‚Tot armatis quis resistet?‘ (Ennyi fegyveresnek ki álland ellent?) Hollandi aranyokkal volt ugyan is tömve erszénye, mellyeknek bélyege egy panczélos vitéz. CCI.

Arany trón. Caramarca nevü városka Peruban nevezetes Atanalpa Inkárul, kinek e' város fejedelmi lakhelye volt. Ez a' spanyol hóditókat tiszta aranybul készült trónon fogadta, mellynek értékét az Europaiak 412 millio dollarra becsülték. Beszélik a' Perubeliek felől, hogy azok e' ritka kincset egy forró tóba bocsájtották, nehogy az is a' Spanyolok zsakmányává legyen. Már többször tétettek próbák annak felhuzatása végett; azonban már olly mélyen süllyedt-le, hogy vissza szerzéséhez senkinek sincs reménye többé.

Vadászkutyák tökélyesitése. Parisban egy részvényes társaság 75.000 frankot szedett öszve olly czélbul, hogy ezen summa a' vadász-kutyák különféle fajainak jobbitására és tenyésztésére fordittassék.

EMLÉKMONDÁS.

Asszonyi erény.

Szent 's tisztes oltárkép a' nőerény
A' tiszta férjnek keble templomában
Szentségtelen lábakkal tiltva van
Küszöbére lépni. — Nagyobb
'S szentebb a' nőhüség önérzete
Egy tiszta szivben száz ezer levet
Csapó bohóczok hizelgésinél,
Ha bár világ szépsége volna mind,
Habár világok bölcse volna mind.
Ő néki férje van, 's ezt boldogitni
Szent tiszte, kedve, ohajtása, kéje.
'S ha boldogitva nincs is, azt hiszi.
Egy változékony lényaló here,
Ki holnap ott, ma itt nyalánkodik,
Pótlékot adni képes illy kebelnek?

GARAY után —

A' kincs mindent kipótol, tudományt, ismeretet, okosságot, észt és tapasztalást: a' gazdagság pedig mindenhatóvá tesz, 's lábzsámolya hóditja a' tudósokat, okosokat, ismerettel észszel és tapasztalással birókat.

VAJDA után K. H. K. J.

Gnomák. Kit lehetne közttünk olly boldogot lelni, — a' ki nem kivánna még boldogabb lenni?

Ne panaszkodj hálátlanság felöl, ha örömet találsz a' jó tettben.

Németből KUMÁNOVICH. Közli S. K.

Boldogságot és nyugalmat soha sem a' jelenlétben, hanem mindig a' jövendöben keressünk. KOTZEBUE után S. Karolina.

Tagrejtvény.

Hazánknak felső vidékén
Egy megye fő városa
Az egész, két tagbul álló;
De egymástul elválva
Első tagja a' ruhákban
'S más szerben legkedvesebb:
De a' borban és dohányban
Ellenfele becsesebb.
Másik tagja sokaságnak
Szükség 's más testi tárgynak.

Szerencsről KASZAP I.

Elöbbi rejtvény: Kalap.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

16.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön februarius **23kán** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Èn és Arran Julia.

(Angol Novella.)

Olly setét volt, midőn az oxfordi stage-coach-ba felléptem, melly Piccadillyból indult-el, hogy meg sem különböztethetém, van-e uti társom vagy nincs. Jól észrevettem ugyan, hogy az átelleni szegletben van valami: de a' lámpának kétes világa nem hagyá megismernem, valljon uti tarisznya, felruha, vagy éppen egy pakéta emberhús volna-e. Minthogy ez iránt tisztába akarék jönni, hangos szóval némelly észrevételt kezdék tenni, mellyekre szükségképpen kellett volna feleletnek következni, ha ama lény valóban valami emberi volt volna. Mivel azonban felelet nem jött, nem sokat tréfáltam, hanem megragadám azt, mit ruha-batunak tarték, és a' kocsifenékre akarám vetni, hogy lábaimat jobban kiterjeszthessem. Azonban ellentállást tapasztalék, mi értesite, hogy csalódtam. De ez csak a' súlynak ellentállása volt, tettlegesség nem vala tapasztalható; 's mivel a' hallgatás folyvást tarta, azon rémitő gondolat ötlék eszembe, hogy ez talán valamelly holt test lehet, melly, mint nekem beszélték, egy helyről a' másikra hordoztatik kocsin, mintha utazó volna. Az éj és setétség hihetőleg erre azért választatott, hogy e' büntetésre méltó kereskedést előmozditsa; — igy tehát még nem értük-el a' knightsbridge-i kaszárnyát (mert az egész időköz csak nehány percznyire terjedett), midőn egészen elhittem, hogy uti társam valamelly halott lehet. Már előttem látám hideg halvány arczát, 's félelmem annyira nőtt, hogy eltökélém a' legelső megszállásnál, minden hideg ellenére is, belső helyemnek felcserélendését az imperiale-on. — Mi sem könnyebb, mint barátok és boros poharak köztt illyesmi felől tréfálódzni. De bizonyithatom, hogy egészen más az, ha minket hideg, magányos és komor éji órákban illyes gondolatok foglalnak-el. Csak azon aggodalom, hogy magamat a' világ csufolódásának teszem-ki (melly világ

azonban csak a' conductor és kocsisból állott), tartóztatott a' kocsi megállitásától, 's ülésemnek azonnal felcserélésétől.

Midőn illyetén elmélkedéseknek, mellyek nem a' kellemesekhez tartoznak, engedém oda magamat, a' kocsi egyet zökkent, 's térdemre valami nehéz esett volt. Első pillanatban némileg elkiáltám magamat, 's ugy tetszik, már a' kocsi-ablakon akartam kiugrani, mert véltem, hogy uti társam elszakasztá a' köteleket, mellyekkel le volt kötözve, mivel már most lábainkkal öszveérve ülénk a' kocsiban. Kezemet kinyujtani nem mertem, félvén, nehogy a' meredt tagokat illessem, 's nem tudom, fekete ábrándjaim nem változtak volna-e valódi őrültséggé, ha a' lény, melly engem annyira rémitett, egyszerre ritka, hegyes, és kellemetlen hangon igy fel nem szóllal vala: ‚tehát valahára kiértünk Londonból. Bátorkodom-e, uram, kérdezni, mért az ördögbe taposott eddig rajtam annyit uraságod?'

„Uram — felelék álmélkodva ugyan, de vigasztaló lélekzéssel — mit akar azon taposás alatt érteni?"

‚Mit akarok érteni uram? — Azt, hogy egy gentleman felől megfoghatlan, hogy azon pillanatban, midőn valamelly kocsiba lép, egy másik gentleman-t, mint uraságod cselekvé, erővel a' kocsifenékre akar vetni. Uram, az én theoriám' —

„Bizonyossá teszem az urat, hogy a' setétségben, 's uraságodnak makacs hallgatása mellett semmiképp sem tudhatám, hogy uti társom van."

‚Hallgatásom, uram? Ugy gondolom, hogy hallgatnom kellett. Soha sem kell beszélni, mig a' kövezeten járunk. Theoriám azt tartja, hogy azon embernek, ki mással beszél, mi előtt Kensingtonba ért, szükségképpen igen gyenge itélő tehetséggel kell birnia.'

„Veszem észre, uram, hogy nem igen hajlandó udvariasnak lenni."

‚Én pedig nem látom által, mi gerjeszthetne bennem udvariasságot az iránt, ki rajtam, mint valamelly régi szőnyegen, tapos.'

„Hogy az igazságot megvalljam, én az urat uti tarisznyának tartám. Engedje tehát, hogy azért megkövessem az urat, 's jó éjszakát mondhassak, mert szándékom Oxfordig egyet jót alunni."

‚Semmi esetre; — kiálta uti társom — ha illy iszonyú setét nem volna, megszoritnám uraságod kezét bizonyságul, hogy megbocsájtok: de mi alunni készülő ötletét illeti, meg kell vallanom, hogy ez igen illetlen az urtól. Hát alunni akar, midőn én ülök az urral a' kocsiban? — Az én theoriám, uram" —

„Valóban, az ur nem nagy tisztelettel beszél ideáimról."

‚Hát mért tegyem azt? — Ideák! — Nem is hiszem, hogy az urnak ideáji volnának. Millyenek azok, kékek, zöldek, vagy szürkék. Szeretném őket egyszer látni. Van-e végök?‘

„Nincs, de van ujjok, mellyeknek e’ pillanatban nagy kedvök volna egy impertinens embert kevessé orránál fogva ránczigálni.“

„Rólam beszél az ur? o Plato, o Aristoteles! Tehát azt kellett megélnem, hogy engem impertinens embernek nevezzenek? De én nem háborodtam-fel; mit sem féljen az ur. Az én theoriám, uram, az, hogy setétben az emberek nem igen jól láthatják egymást.

„Valóban? Ezt már nekem is mondották.“

‚’S ez tökélyesen megmagyarázza azon mellékszót, melylyel az ur engem megtisztelt.‘

„De ha az ember egymást nem látja is, legalább hallja.“

‚Ez egészen más. Mennyire meglepetnék az ur, ha nevemet hallaná! Szinte nevetek, ha uraságod zavarodására gondolok. De e’ büntetés kemény volna.‘

„Az ur igen kegyes!“

‚Ha csufolódik az ur, tehát meg kell mondanom, ki vagyok, ’s akkor megszégyenülése elmaradhatlan.‘

„Elég szerencse reám nézve, hogy uraságod uj theoriájának ellenére a’ setétség nem engedi, hogy pirulásomat láthassa.“

‚Emlékezni fog az ur, hogy taszitással kezdett alkalmatlankodni.‘

„Eltalálta, uram.“

‚Azután orr-ránczigálással fenyegetett.‘

„Csak tovább, uram!“

‚Majd ismét impertinens embernek nevezett. Erre is fog talán emlékezni?‘

„Tökélyesen.“

‚No tehát tudja-meg az ur, hogy ezt mind Flopp Olynth Oliver doctoron követé-el, sz. János collegiuma egyik első tagján, ’s a’ reciprocitások és dissonanczok theoriájának szerzőjén! — Bezeg hogy érzi most az ur magát?‘

„Igen jól, becsületemre mondhatom!“

‚Azt nem hiszem. Szava remegésén veszem észre, hogy a’ tisztelet és álmélkodás egészen elfogá az urat: de bátorodjék-fel; igérem, hogy senkinek sem mondom-meg, milly illetlenül és nevetségesen viselé magát.‘

„Hallja jól Flopp doctor ur, vagy hogy is hivják, és jegyezze-meg magának, hogy, ha kifejezéseit óvakodóbban nem választja, ugy az urat azonnal lábaimmal taszitom-ki a’ kocsiból.“

‚Igazságos ég! ez mindig roszabbul megy! Fiatal ember! milly lélekismereti marczonglást szerez magának! Mit fognak a’ későbbi szá-

zadok ahhoz mondani, hogy a' theoriák szerzőjével egy ismeretlen illy gyalázatosan bánt? Az urnak öngyilkolást kell majd elkövetnie, ha előbeszédembe e' történetről csak egy szócskát is iktatnék. Az én theoriám az, hogy az öngyilkosság' —

„Nem olly kellemes, mint az orzó gyilkolás. Azért javaslom az urnak, jól vigyázzon magára!"

‚Tudja az ur, ki vagyok?'

„Éppen most adá tudtomra; 's megvallom, még eddig nem ismertem hiúbb és szemtelenebb embert. Én az ur nevét soha sem hallám emliteni."

‚Könyvemet sem?'

„Könyvét sem."

‚Milly együgyűség! Mondja-meg az ur, hol lakik, 's munkám kiadója azonnal el fogja azt küldeni. Ára két font sterling 's két silling. Valaki majd kölcsönzi az urnak az egyetemben. Irigylem az urnak ama gyönyörűséget, mellyet munkám első átolvasásakor fog érezni.'

„Én egy szót sem olvasok belőle, ha mindjárt azzal uraságodnak nyomorult testét az akasztófáról menthetném is meg."

‚Komolyan beszél az ur?'

„Komolyabban nem lehet beszélni."

‚Illy esetben ennek más valamelly oka lehet; itt bizonyára valamelly antipathiai ösztönnek homályosan és magyarázhatlanul kell létezni. De mi is lehetne az? Valóban elménk számára jeles exercitium volna e' forrás után kutatni; csakugyan rajta is leszünk, és a' fürkészéssel mind addig foglalatoskodunk, mig a' paloták városába érkezendünk.'

„Micsoda forrást akar az ur kifürkészni?"

‚Azt, hogy az ur mért nem szerethet engemet.'

„Erre nem igen éles elme kivántatik. Az ur egyike a' leggorombább 's legszenvedhetlenebb embereknek, kikkel valaha érintésbe jöttem."

‚Éppen ez a' bökkenő. De mért vagyok én szenvedhetlen? Talán az ur nagy atyjának valami perlekedése volt hajdanta őseim egyikével?'

„Hogy tudhatom én ezt?"

‚Vagy talán atyja — talán ismerém őt?'

„Azt nem tudom."

‚Vagy anyja — talán még hajadon korában kegyetlen valék iránta; talán reményt gerjeszték benne? Mert a' nőnem hiú, és a' szép 's hires férjfiak legcsekélyebb figyelmét is azonnal szerelemre magyarázza.'

„Az egekre mondom, uram, már sokalom is hosszas szemtelenségét.“

‚Vagy talán ezen ellenszenv forrása még a’ jövendőben rejtezik? — Minden esetre közöttünk a’ legbelsőbb antipathia sympathiájának kell lenni; mert megvallom az urnak, hogy azon pillanatban, midőn lábát a’ kocsiba tette, bizonyossá levék, milly kellemetlen uti társom lesz az ur.‘

„Csak folytassa az ur — mondám, miután dühöm legfőbb fokát érte-el — de igérem az urnak, hogy számot fogok kérni beszédjei miatt.“

‚Hogyan uram? mit akar ezzel mondani? Meghiszem, hogy az urnak esze azon okoknak csudálandó és gyengéd lánczát, mellyekből viszonti ellentiségünket származtatám, nem vala képes követni: de csendesedjék-le; én az urat lépésről lépésre fogom ezen bámulásra méltó processus elejébe vezetni. Sőt még többet; amaz előleges magyarázat, mellyet ez iránt adok, derék kalauzul szolgálhat az urnak, hogy könyvemet megérthesse. De hiszen még nem is mondá-meg nekem adressát.‘

„Majd egy barátom fogja általadni.“

‚Csak Talboys-hoz vigye.‘

„Ki az a’ Talboys?“

‚Ki lehet más, mint a’ könyvárus, ki theoriáimat hirdeté. Ő majd annyi példányt küld belőlek az urnak, mennyi tetszeni fog. De elég erről. Mi most törekedjünk kitalálni, mért gyülöljük egymást. Volt már az ur Southamptonban?“

„O igen, gyakran.“

‚Nem régen?‘

„Igen.“

‚Ismeri az ur Hethertonban Arran mistresst, a’ tábornagy özvegyét?‘

„Látásból“ — felelém kevessé illőbbleg, mert mostantól kezdve társomnak kérdései érdekesebbek kezdének lenni.“

‚Hát két leányát?‘

„Igen keveset.“

‚Nem szeretetre méltók-e? Mellyiket tartja szebbnek?‘

E’ tárgy iránt sajátságos gondolatim voltak ugyan, de ugy véltem, hogy nem volnék köteles Flopp Olynth Oliver doctort meghittemmé tenni; következőleg legjobbnak tartám e’ rövid feleletet: „Mindketten meglehetős csinosak. Nem tudom, mellyiknek adjak elsőséget?“

„Ime itt van a' rettentő ok. Elhiheti uraságod. Már most nem csudálkozom azon gyülölségen, mellyet az ur bennem gerjeszte, mihelyt a' kocsiba lépett.'

„Hogyan uram? — kérdém lágyabb hangon azon reménynyel, hogy tőle több valamit megtudhatok. — Én nem látom által, miliy kapcsolat lehet gyülölségünk és a' két leánynak egybehasonlitott szépsége között."

„De én átlátom. Vesse szemeit könyvemre — a' rokonságok czikkelyére, a' 3-dik kötet 302-dik lapján — egyebet nem szóllok az urnak.'

„Jól van, uram, én uraságod könyvében ezt felkeresem."

„Valóban? — No lássa az ember! — én azonban nem mondám, hogy az ur már első pillanatban gyülölséget gerjeszte bennem; valóban ezt mondtam volna?

„Nem éppen gyülölséget, hanem olly valamit, mi jó formán hasonlitott hozzá. Hatalmas kellemetlen érzelemről beszélt az ur."

„Ez két különféle dolog, mondom az urnak. Egyik mivelő, 's ez a' gyülölség; a' másik szenvedő, 's ez a' kellemetlen érzelem. E' különbséget igen világosan fejtém-ki munkám 2-dik kötetében. Megtalálja az ur a' 200-dik oldalon." (*Foly. köv.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET.

Lelki tehetség megerötetésének káros volta. A' testnek 's léleknek tehetségei sok tekintetben hasonlitnak egymáshoz. — A' szem nem vehet ugy fel, 's nem vizsgálhat ugy meg egy nagy térséget, mint valamelly közellevő egyes tárgyat. — Észre veszi 's meglátja ugyan a' több tárgyakat, de a' kisebbeket nem mind, ha még olly szépek is. Igy a' lélek is, ha sok tudományokra terjeszkedik, ritkán jut egyikben is valamelly tökéletességre. — A mindennapi tapasztalás bizonyitja, hogy az, ki többféle könyvet egyre másra olvas, 's inkább sokaságukra, mint jelességökre tekint, ritkán birhat nagy tudománynyal. Ifjabbik Plinius azt javasolja, hogy kevés könyvet olvassunk, de szorgalommal.

Az emberi lélek tehetségei erötlenebbek, mintsem hogy egyszeri tekintettel szerezhetnénk ismereteket. — Az igazság tanulásának ezen könnyü módja csak felsöbb rendbeli lelkeknek engedtetett. Ha valamelly tárgyat tökéletesen 's minden részében meg akarunk ismerni, gyakrabban kell azt szemlélnünk, 's minden oldaláról vizsgálnunk; mihez idö, szorgalom, és figyelem kivántatik. — Sem idöt, sem figyelmet nem fordit pedig az a' tudományokra, ki ezeknek egyik ágáról másikra sietve és illendö meggondolás nélkül repül.

Gyakran megesik, hogy azok, kik a' természettől szép tehetségeket nyertek, ollyanoktól haladtatnak felül, kiknek sokkal kevesebb elme-tehetségök van. Nem lehet pedig ezt másnak tulajdonitni, mint a' huzamos munkálkodásnak, melly gyakorta kisérni szokta az elme lassúságát, és böven kipótolja az élénkségnek nem létét. A' lassú elméjü ember meg tud állapodni, 's tud lépcsönként menni a' vizsgálódásban mind addig, mig a' setétség homályából nap-

fényre nem jut; meg tud győzni sok akadályt, mellyek győzhetleneknek látszanak; tud ugyan azon egy dologgal több rendben elfáradás nélkül foglalatoskodni, és képes ugyan azon tárgyakat unalom nélkül többször is lelke elejébe terjeszteni: de a' tüzes elme azon tárgyakat; mellyek nem kellemesek, és mellyeket egy tekintettel által nem nézhet, önként elmellőzi.

Ha az éles elméjűek a' hirtelenkedést, melly a' szorgalmas vizsgálódással meg nem egyezhetik, elkerülhetnék, nincs kétség benne, hogy az emberi ismeretek határait szélesebbre nem terjeszthetnék, és azokban a' legnagyobb tökéletességre nem juthatnának; holott tagadhatlan dolog, hogy még a' gyenge elméjűek is, ha fáradhatlan szorgalommal birnak, nehezen találnak olly akadályt, mellyet meg nem tudnának győzni.

TURNER FERENCZ.

KÜLÖNFÉLE.

Nagy háznép. Egy franczia hirlap szerint a' mostani persa schachnak 1200 hitese 's 700 élő gyermeke van.

Levegői utazás Indiában. Robertson Demeter a' calcuttai lakosok előtt Indiában nem rég egy légutazást tevén, azokra ezen látvány olly rendkivüli benyomást tett, hogy őt leereszkedése után különös tisztelkedéssel s örömzaj között kisérék lakjába. Más nap egész sereg beteg ember jelent-meg kapuja előtt, hogy általa gyógyulást nyerjen, Robertsont a' világ legnagyobb büvösének nevezvén. Ugyan ezen léghajós Chinába is szándékozik utazni, hogy ezen országgal is megismertesse az Europaiak meglepő találmányát, a' légutazást.

Sikeretlen vesződség. Rouenben legközelebb egy Lebarier nevű, számos próbáji után sem levén képes az időjárás változásait kénye 's ön feltalálta rendelmenyei szerint elintézni, kétségbe esett, 's nem sokára meg is halt. Valaha igen nagy vagyonnal birt, de végső napjaiban igen nagy inséggel kellett küszködnie, miután minden pénzét ezen mestersége feltalálására fordította volna.

Angol különcz. Sehol sem találtatik annyi különcz, mint Albion ködös levegője alatt; de éppen azért egy ország sem mutathatja-fel Europában a' tulságos philantropiának annyi példáját, mint amaz. Már első ifjúságában elhatározá magát Gordon Robert vagyonos nemes egy olly intézet felállitására, mellyben az elszegényedett kereskedők fijai felneveltessenek. Hogy ezen feltétel végrehajtását eszközölhesse, egy önmegtagadással, és szükölködéssel teljes életmódot viselt. Egy nyomorult padlás-szobát választott lakásul magának minden szolgálat nélkül; szokása volt a' legcsekélyebb de némi hasznot is igérő tárgyakat a' földrül felvenni; ön maga rakott tüzet, 's azt az ut közben felszedett fadarabkák által táplálta. Téli hideg napokban kövekkel terhelt 's vállára vett zsákkal járt fel alá szobájában, hogy teste felmelegedjék. Halála után egyedül az utszán felszedett spárga-darabjaiért tiz font sterlingnél többet adtak. Végrendelményében az emlitett intézet felállitására 10.000 font sterling esztendei költséget rendelt, 's az jelenleg is Aberdeenben számos elkeseredett szülők sorsának enyhitésére fenn áll, 's Robert Gordons-hospital nevet visel.

Herold végső operája. Ezen dicső hirű hangművésznek irományai között legközelebb egy mulatságos daljáték találtatott hangszeresités (Instrumentirung) hijával. A' parisi opera comique kormánya a' kéziratot a' boldogultnak örököseitül 50.000 frankon megvásárolta, 's a' hangszeresitést Pre-

vost urra bizá. Ennek állitása szerint egyetlen egy kettős dal is, melly e' hangműben előfordul, megéri a' fenn emlitett pénzmennyiséget; nem különben egy katonai induló olly szép, hogy azt nem sokára egész Európában levő katonai hangászkarok szenvedélylyel fogják játszani.

EMLÉKMONDÁS.

Makacsság.

Ne hidd! — a' durva makacsság
Hogy légyen sikeresb: inkább még veszti szerencséd'.

HORVÁT ENDRE.

Állhatatos.

Az állhatatos bár milly állapotjában,
Mint tengeri köszál habok csapásában,
Avagy az erős tölgy szelek ostromában,
Nem hajol 's változik szive nagy voltában.

GYÖNGYÖSI után K. H. K. J.

Ismeret. Ha meg akarsz ismerni valakit, sértsd-meg hiúságát, 's megtudhatod, millyen ő.

A' szerelem, melly kölcsönös egymás becsülésén nem alapszik, csak addig tart, mig a' testi érzék meg nem hül.

Miveltség. Ha megbántatol, vagy hallgasd-el, vagy szeliden viszonozd, 's a' megszégyenült bántó akaratja ellen sem tagadhatja-meg irántad becsülését. I. T.

Gnomák. Félre ismertetni többnyire jelesebb emberek sorsa. Félreértések 's előitéletek mind egyes embereket mind egész nemzeteket idegenitnek-el egymástól. Ezek a' legtöbb földi keservnek forrásai.

KALCHBERG után —

Az utósó 's legjobb gyümölcs, melly későn, de egy mindig meleg világban érik-meg, ez: lágyság a' durva, türelem a' türelmetlen, melegség az önző, 's emberszeretet az embergyülölő ellen.

RICHTER JEAN PAUL után Z. Leopoldina.

Visszás rejtvény.

Öt betüből egy hangon két kettőst ha ki mondasz,
Csak két hangom lesz, 's két betü csak szorosan.
Szótagom e' mellett egy csak, mellyet ha kiejtesz
Bár milly végemről, hangja csak egy leszen ám.
Asszonyok és lánykák, sőt férjfiak is kezeikben
Testem' forgatják, estve dalolva kivált.
Gyárokban sok szál készül pödöritve belőlem,
Nélküle ritkán látsz járni egy emberi lényt.
Hogy ha halantékját egy szépnek imilly haj övedzi,
Tetszeni fog, ha kivált kék szeme rád masolyog.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: Ujhely.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

17.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap februarius 26kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Èn és Arran Julia.

(Folytatás.)

„Beszéljünk csak most a' dámákról; ismeri őket az ur?“

‚Elhiszem azt; én vagyok gyámatyjok. A' tábornagy valódi philosophus volt. Kár, hogy meghalt, mi előtt a' metaphysikával foglalatoskodtam volna.‘

Ez — gondolám magamban — legkevesbbé magyarázza-meg azon ötletét, mért bizá gyermekei gyámságát ezen emberre. — „Tehát Hethertonba megy most az ur?“ — kérdém.

‚No's, mi gondja erre az urnak? E' kérdés nekem kevessé szemtelennek látszik; miért akarja azt tudni?‘

„Röviden csak azért, hogy pontosan kiszámithassam azon pillanatot, mellyben olly impertinens pokrócztól, mint Slopp Olynt Oliver doctor, meg fogok szabadulni.“

‚Slopp? — Követem — engemet Floppnak hivnak!‘

„Az mindegy; tudja az ur, hogy magáról szóllok, bár milly nevet adjak is.“

‚Az egekre! Én, uram, az az: theoriám‘ —

„Csak hamar ki vele uram, mit akar?“

‚Hogy vajha a' sors vagy szerencse egykor hatalmat adjon nekem keserűn éreztetni az urral, milly tisztelet nélkül sérte-meg egy metaphysikust, gentlemant, philosophust, egy — egy —

„Egy szamarat, uram!“

‚Mennyei hatalmak! volnék csak nagyobb, e' helyen megfojtanám az urat!‘

„No tehát tudja-meg az ur, hogy én éppen olly nagyságú vagyok, millyent magának ohajt, 's azért engem semmi sem fog tartoztatni“ —

‚Holla, conductor, kocsis, nyissátok-meg a' kocsi-ajtót! Hála Istennek, hogy High Wilkham-ben vagyunk. Gyertyát hozzatok, meg akarom nézni ezen embertelen szörnyetegnek arczát!‘

Mig ezt mondá, egyik legénynek kezeiből kivevé az istálló-lámpát, hogy reám világitson: de egy igen ügyes lépéssel kiütém kezéből e' töredékeny butort, 's az égő gyertyabelet a' doctornak tátott szájába dugtam. Ő prüsszögött, köpködött, 's kiálta közben: ‚Gyalázatos dolog az oxfordi egyetem tagjával igy bánni! Bizonyosan látszik arczomon a' megégett hely; pedig Juliám kedden Oxfordba jön, és' —

A' lámpának futékony világa mngengedé, hogy uti társamra egy pillantatot vessek. Számithatlan felruhák tömegébe volt burkolva, ugy hogy arczán csak egy pár élénken fénylő szemet és természetlen nagyságú szájat fedezheték-fel. A' rögtön bekövetkezett setétség nem engede többet látnom.

Utóbbi 's Juliát érdeklő felkiáltása még minden előbbinél is jobban felháboritott. Illy ember illy ajakkal, melly még azon kivül egy istálló-lámpa fadgyújától és füsttől gőzölgött, bátorkodék Julia nevét kimondani. Örültem, hogy már annyiszor felháboritám őt, 's feltevém magamban, hogy utazásunk végeig fogom kinozni 's boszontani. A' legszorosabb incognito viselését határozám-el, miben az éji setétség és ama zavar nagyon segitett, melly Oxfordba jöttünkkor támadott. Én a' kocsiból kiugrám, 's uti táskámát kikapva, mi előtt metaphysikusom észrevenné, hogy valóban megérkezénk, már egy szobát választék magamnak. Midőn már az utasitó leány után mentem a' 2-ik emeletbe, hallám az alul maradt doctornak következő szavait:

‚Bizonyithatom kegyednek, Peake mistress, hogy egy gyujtogatónak 's orzó gyilkosnak fog szállást adni, ki t. i. velem Londonból ide utazott.'

„De uram — viszonza egy asszonyi hang — csakugyan orgyilkost és gyujtogatót emleget? Talán csak tréfálni tetszik!" —

‚De igen; gonosztevő az, ha én mondom; nem hihetné Peake mistress, hogy ő egész életében még semmit sem hallott felőlem 's könyvemről.'

„De hát mért gondolja uraságod, hogy gyujtogató?"

‚Hát nem mondám már kegyednek, Peake mistress, hogy ő még nem ismeri theoriáimat, 's midőn kilétemet emlitém neki, mit gondol, mit cselekedett?'

„Ezt, uram, nem találhatom-ki."

‚Tetteté magát, mintha tévedésben volna, 's engem Slopp-nak nevezett. Mint mondom, Sloppnak! — Nesze fiú! vedd butoraimat, 's vidd-el sz. János collegiumába, Flopp doktor lakására, 6-dik szám alatt, 2-dik lépcsőn, a' beludvarban. — Átkozom e' gazembert!'

Erre a' philosophus eltávozék, miután a' fogadósnénak jó reggelt kivánt. Még messziről is hallám őt dörmögve szitkozódni. — Ámbár

csak két év előtt hagyám-el az oxfordi egyetemet, még sem emlékezhetem, hogy valaha e' doctor felől valamit hallottam volna. Személye egészen ismeretlen volt előttem: de ha kellemetlen tulajdonságait már 20 évtől fogva ismertem volna is, nem gyülölhetném jobban szivemből, mint valóban történt. Rövid utunk közben meggyőződtem, hogy ő e' földön a' legkellemetlenebb ember. Hiúsága, elbizottsága, 's mi ennél is több, kiállhatlan bizodalmassága, minél fogva Julia nevét kimondani bátorkodék, annyira felháborított, hogy viseletének bővebb megfontolása után szinte sajnáltam, hogy fenyegetésemet nem teljesitém, 's őt a' kocsi egyik szegletében Burke módjára láb alól el nem tettem. Azonban a' szép reggel ismét okos gondolatokra hozott. Négy tüzes szürkével kocsiztam Abington felé (mert Dandy Ball barátom nekem engedé által a' gyeplőt) 's mult éji heveskedésemen kezdék csudálkozni. Semmi sem képes jobb akaratú és philantropibb gondolatokra minket vezetni, mint a' négyesben kocsizás. Két lóval járó kocsisok ugyan már sokszor felakasztattak orgyilkolás — vagy legalább gyilkos akarat miatt Ausztraliába vitettek: de még nincs példa, hogy a' négy lovat ügyesen hajtani szokott férjfi valódi gentleman nem volna. Ezen állitásnak fő oka ama magos helyzeten áll, mellyet a' bakon elfoglalunk. Én e' jótékony befolyást tökélyesen érzém, 's még nem értem-el egészen kocsimmal az illesley-i meredek dombok csúcsát, midőn már magamban valódi kielégitést tapasztalék azért, hogy Flopp doktornak engedelmet adtam élni. — Hogyan! illy nyomorult lénynek kellett volna veszélyeztetni egy ügyes kocsis méltóságát? — Azonban nem tagadom, örültem, hogy nevemet előtte ki nem nyilatkoztattam; mert nem is kétkedem, hogy különben engemet gyámleányai előtt legfeketébb szinekkel törekedett volna lefesteni.

A' hethertoni családdal történt egybekötéseim ezen epocha előtt nehány hónappal kezdődtek. Barátim emlékezni fognak, hogy, midőn halfordi örökségemet átvevém, ezen ház nyomorult állapotban állott. Nagybátyám, ki azt én előttem holtáig birá, minden javitgatást annyira elmulaszta, hogy más által nem, csak ő általa lehetett lakható. A' legelső, mit tettem, az volt, hogy számomra azt elkészittetém, 's ez okból azonnal hivattam az asztalost, kőmivest, 's üvegest, hogy unalmas 's hihetőleg végökre sem jutandó munkáinkat megkezdettessem. Midőn a' terem pallóját rakták, és a' mesteremberek ebédeltek, éppen egy padon ültem, midőn azon szobában, hol most narancsfáim vannak, hangokat hallék; 's mivel nem volt okom eltávozni, ülve maradtam 's hallgatóztam.

‚Milly szép hely ez! be szeretném, ha birtokom lehetne!' — mondá egy ezüst szózat, mellyről azonnal bizonyossá tétettem, hogy az egy fiatal szép leányka ajkáról hangzék.

„Valóban, kedves Fannym, nagyon könnyelmű vagy. Te szavaiddal vétkezel; emlékezz a' tizedik parancsolatra gyermekem! emeld-fel lovagló köntösöd alját.“

E' beszéd, ámbár komor hangon mondaték, nem látszatott nagy hatásúnak, mert a' fiatal személy éppen olly vidámon folytatá, mint megkezdé.

‚Csak ugyan szeretném tudni, mikor fog mind ez a' szörnyű készület végződni. Bizonyos, hogy Neville ur itt fog lakni, ugy-e bár? Hihetőleg a' megnyitáskor szép bált is fog adni. Nem gondolja mama?‘

„Az nagyon valószinű, gyermekem, mert ugy látszik, hogy ő e' romlott világ hiúságának nagyon hódul.“

‚Ugyan? ah, mint örülök rajta! Ez igazán kellemes szomszéd lesz.‘

„Fanny, ne dévajkodj. Ő még igen fiatal.“

‚Ej annál jobb! Házas már?‘

„Nem, éppen most jő az egyetemből haza, hol, mint gondolom, maga után nem a' legjobb hirt 's nevet hagyá; mert jeles gyámatyád bizonyossá tett, hogy annak nevét soha sem hallotta.“

‚Mennyi idős lehet már?‘

„Mintegy 23—24 éves.“

‚Julia pedig 18. Ah, milly gyönyörű lesz, ha‘ —

Itt engem a' beszéd vége hallásától egy lárma gátolt.

‚Gyermekem, ugyan mért beszélsz mindig illy hijába valóságokat. Neville a' vétkes tanyáknak lakója, 's hiszem az Istent, hogy leányaim egyike sem fog valaha illy emberre csak gondolkodni is.‘

E' pillanatban a' vidám szónokné felrántá az ajtó szárnyát, 's a' terembe lépett.

‚Ah milly szép, gyönyörű! — mondá. — Nézze csak mama e' szép kilátást a' folyóvizre.‘

Itt a' leányka engem megpillantott, elpirult, félig meghajtá magát, 's az orangeriába ment vissza. Igen szép volt; arczvonalai élet- 's gráczia-teljesek; korára nézve 14—15 évesnek látszott. Érzém, hogy engem kevessé zavarttá tön helyzetem, 's ez okból követém a' két idegen nőt azon czéllal, hogy kezdett munkáim megszemlélésére kérjem-meg őket: de ők nálamnál gyorsabbak voltak, 's midőn az ajtót megnyitám, két dámát láttam elsietni a' fasoron, egy inastól kisérve.

Munkásaim szavukból megtudám, hogy a' két dáma Arran mistress volt és leánya, 's hogy ide gyakran szoktak eljönni az uj munkák nézésére. De most többé nem jöttek-el, 's én Londonba visszautaztam, hol, szokásom szerint, jó öreg nagynénémnél Harley-streetben szálltam-meg, kinek házában számomra mindig készen tartottak

egy szobát; 's mivelhogy evési időm 's mulatságaim soha sem voltak olly rendszeresek, mint az ő csendes házi gazdasága, tehát ő nekem egy főkulcsot ada, mellynek segedelmével, bár mikor akarok, más valakinek fárasztása nélkül, haza jövén szobámba mehessek. Mi sem volt olly kényelmes, mint a' viszony, mellyben ezen öreg dáma iránt voltam. Mi egymással soha sem gondoltunk. Ő lehetett Londonban vagy falun, háza mindig az enyim vala. Soha sem gondolkodtunk egymásnak kikérdezésére, 's tökélyes szabadságban éltünk.

Midőn később Hampshire-ba utaztam, szerencsésebb valék. Megismerkedém t. i. azon dámákkal, kik bennem annyi érdeket gerjesztének, vagy is inkább egyikével; mert Arran mistress elhatározá, hogy ezután csaknem soha se menjen-ki a' szabadra, 's ha kiment is nehányszor, természetesen minden módon törekvék nem találkozui olly megátalkodott bünössel, millyen én valék szemei előtt.

Történt egy reggel, hogy egyik szük 's igen magányos fasorban két asszonyt láték lovagolni. Én, mennyire lehetséges volt, az ut szélén lovaglék, hogy nekik helyet engedjek: azonban lovam, melly kevessé bokros volt, az ut közepére ugrék, 's őket nem engedé mellettem ellovagolhatni. Én a' fiatalabbikban megismerém Fanny szép szemeit és vidor vonalait. Midőn lovát visszatartá, hogy megvárja, mig én az enyimet lecsendesitem, vevém észre, hogy csak nehezen tartoztatá magát vidorságának kitörésétől. Én némileg bocsánatot kértem, mit ő olly módon fogadott, melly engem mulattatásunk folytatására ösztönzött. Én azt állitám, hogy öreg pej lovamnak tökélyes lecsendesitésére csak azon egy módom volna, ha őt a' dámák lovaik mellett egy ideig lépni engednék, 's igy kevés percz mult legalább, melly alatt legkellemesb módon a' legszebb teremtményekkel, kiket eddig láttam, fecsegtem 's kaczagtam.

„Felesleges volna, Neville ur, — mondá a' fiatal tündér nő — ha tettetnők magunkat, mintha nem ismernők kegyedet. Jól tudom, kicsoda az ur, 's részemről ime mind magamat mind nénémet bemutatom kegyednek. Itt van Julia testvérem, kit az idősebbek jogánál fogva közönségesen Arran miss-nek hivnak, holott én csak a' kis Fanny vagyok egy melléknévvel — mit gondol Neville ur, milly melléknevem van?"

„Hihetőleg, angyal" — viszonzám, kezemet egyszersmind szivemre tevén, 's a' mellett Grandisons Károly Sir monorjaként magamat meghajtván.

„O éppen nem! Sőt ellenkezőleg a' szemeket behunyoritva komolyan és lassan igy neveznek: „a' gyermek!" — Hát nem sok már ez?"

„Egy olly ismeretség, melly illy módon tétetett, nem maradhatott tovább egykedvű. A' legmeglepőbb találkozás következménye által

történt, hogy mi sétálásunkat mindig e' tájon tettük, 's 14 nap mulva Arran Julia egy román számára olly legalkalmasabb hősnének tetszék előttem, millyent csak kívánhaték. Minden utazásomkor, mellyet későbben Halfordra tettem, 's ez gyakran történt, nevekedett csudálkozásom reá nézve. Éppen Hampshire-ba akarék utazni, hogy őt annak legszebb rendje szerint megkérjem, midőn szerencsétlenségemre Flopp doctorral találkoztam. *(Folytatás következik.)*

PESTI VIZSGÁLO.

Gőzhajóink közül feb. 22-kén délelőtt legelőször jelent-meg „Zrinyi", 's miután a' pesti partok mellett néhány vendégeivel egy párszor megfordult volna, több izbeli üdvözlő lövések után szokott helyére állott, hol az alföldre küldendő portékák rakatnak reá, mellyekkel, mihelyt az alsó vidéken és a' Győr 's Komárom táján létező jég elpusztul, azonnal utnak indul. Hasonló pompával és czéllal jelent-meg az említett napi délután „Ferencz" gőzhajónk. — A' budapesti hidföt már febr. 21-kén kezdették berakni. Az egész hidnak tökélyes beállítása azonban, mig a' felső jég nem sikamlik-le már több mint egy héttől fogva tiszta Dunánkon, meg nem történhetik.

HAZAI HIRLELŐ.

Bécsiek adakozása a' váradi elégettek felsegélésére. — Nagy-váradi kanonok és apát ur Hohenlohe Sándor herczeg Bécs városában legközelebbi tartózkodása alkalmával sem felejtkezvén-meg N. Váradon mult esztendő nyarán égés által inségre jutott szegény ember-társairól, ezeknek számára a' fels. cs. k. udvarnál következő nevezetes pénz-segedelmeket szerzett öszve:

A' fels. uralkodó császárnétól	400	ft.	ezüstben
A' fels. özvegy császárnétól	400	—	—
Cs. k. főherczeg Ferencz Károlytól	250	—	—
Zsófia cs. k. főherczeg-asszonytól	200	—	—
Lajos cs. k. főherczegtől	250	—	—
Károly cs. k. főherczegtől	200	—	—
Marianne cs. k. főherczeg-asszonytól	20	—	—
Egy névtelentől	50	—	—
Ismét illlyentől	10	—	—
detto	15	—	—
Összvesen	1.795	ft.	ezüstben

Melly pénzmennyiséget a' nagy lelkü herczeg a' szükölködők helyzetéhez alkalmazva ön maga fogja kiosztani. — Áldás a' nagy lelkü adókra, és a' fáradhatlan igyekezetü, szerencsétlen embertársait olly nemes lélekkel segiteni törekvő, 's e' tetemes pénzmennyiséget öszveszerző herczegre is.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pest vármegyei lakosok.

(Pest megyei parasztok képével együtt.)

Pest Pilis és Zsolt törvényesen egyesült vármegye $191^{4}/_{10}$ □ mértföldre terjedvén, nagyságára nézve második a' honi megyék között. Azonban részint

az országnak közepén fekvése, részint a' fő és legnagyobb városnak benne léte, gazdagsága, 's más egyéb tekintetek öt helyezik a' megyék első helyére. 342 helységében és 152 pusztáján, mellyeken majorok vagy ís ugy nevezett szállások vannak, 506.684 ember lakik, 's igy népességre nézve felülhalad minden vármegyét. 1 □ mértföldre 1652 lakos jut, kik nyelvre nézve Magyarok (217 ezer kerek számmal), Németek (132 ezer), Tótok (55 ezer), Ráczok, Görögök és Oláhok (12 ezer), Zsidók (18 ezer) és itt ott elszórt Czigányok. — Vallásra nézve: katholikusok, helvét és ágostai vallásbeliek, ó hitüek, zsidók.

Szorgalmi és mesterségi tekintetből nézve lakosai közül a' mesteremberek 's gyárok tulajdonosai többnyire a' két fővárosban Budán 's Pesten, a' nagyobb mezővárosokban, mint Kecskeméten (eczet és szappan csinálók), Váczon, N. Körösön, Kalocsán, Aszódon 's a' t. laknak. — A' kereskedők és kereskedés fő pontja Pest, melly a' Duna mellett levén a' göz- 's egyéb hajók szüntelen forgása által egyesiti magában a' termesztményeket; jelesen kereskedési ágai a' bor, gyapjú, marha, gabona, fa, dohány, szappan, gyümölcs, méz, réz, vas, posztó, gyolcs 's a' t.

Mezei gazdasággal foglalkoznak a' jószág-birtokosok, 's jobbágyok. Termesztenek leginkább tiszta buzát (hires a' biai, jenöi, zsámbéki, töki, tinynyei, sz. mártonyi, abonyi, rékási, ujszászi 's a' t.), kétszerest, rozsot, zabot, árpát, kölest, kukoriczát (kivált szépet Kalocsa táján), burgonyát, — dohányt, kendert, lent (kivált Kalocsa és Tápió viz vidékén a' Jászság felé), zöldséget és kerti veteményt a' pest 's budai kertészek. A' szomszéd német falusiak, jelesen Harasztiak, Taksonyiak nagy káposztákat, a' Patajiak, Aszódiak 's a' t. szép hagymákat hoznak a' pesti piaczra. Hires a' Kókán termesztett torma is; ugy a' dömsödi, kecskeméti, tótfalusi, váczi, ráczkevi kenyér, mellyet dereglyéken 's kocsikon hoznak Pestre eladni. — Említést érdemel ama sok tökmag, pattogtatott kukoricza, sült tök, és kukoricza lisztből sütött „málé“ nevü sütemény, mellyet a' szegény magyar parasztok árulgatnak öszkor a' pesti piaczokon — midőn a' németek kolompért, kerti növényt, gyümölcsöt adogatnak-el. — A' lenmagból olajt is vernek a' parasztok, 's azt egyes férjfiak 's asszonyok fekete korsóban hordozzák Pesten, és „olajt, olajt“ éneklő kesergő hangon kiáltozva, itszénként adják-el adventi 's böjti napokban, melly azután a' kedvelt olajos káposzta készitésére használtatik.

Gyümölcsöt keveset és nem szépet termeszt e' megye. A' finomabb gyümölcs fajak nem igen ismertetvén, lassan terjednek. Hiresek a' kecskeméti, czeglédi 's körösi pogácsa-almák; a' szadai, csömöri, váczi, visegrádi, tótfalusi, bogdányi, pócsmegyeri szőlőkben termö gyümölcsök legszebbek 's leginkább láttatnak a' pesti piaczokon.

A' bortermesztés nevezetes, 's mind ínkább terjed. Hires v ö r ö s bor a' budai (sashegyi), tétényi, szentendrei; f e h é r a' pesti köbányai, tótfalusi, szadai, csömöri. Dicsértetik a' vörös kecskeméti, czeglédi, körösi, pilisi is.

Fát is hord-be eladni a' szegénység Pestre és pedig részint rözsét részint felapritott hasábfát.

Pest megye lakosai nagy figyelmet forditanak a' juh-tenyésztésre, kivált a' nemesebb fajra. Hosszú gyapjas magyar juhok leginkább a' déli pusztákon, kecskeméti szállásokon találhatók. Ugyan e' vidéken vannak a' számos ménesek és gulyák. A' sertés-tenyésztés legjobban üzetik Kalocsa vidékén, Kecskeméten, Körösön, honnan kivált öszön és télen számos hizott sertvést haj-

tanak, vagy pedig sertés-hust, szalonnát, sódort, kolbászt hoznak a' pesti héti vásárokra. — A' sok baromfiról, mit Pestre eladni hoznak, nem is szóllunk.

Vadak közül eladni valót leginkább nyulat, szárcsát, bibiczet, fürjet, fogoly madarat hoznak Pestre; — halak közül vizát, csukát, harcsát, menyhalat, angolnát, kárászt, pontyot. — Csikokat (mellyek a' cholera idejétől 1831-től kezdve a' száraz nyarakban majdcsak egészen eltüntek) a' posványos erekből, a' Tapió vizéből, hol minden baj nélkül szitákkal lehetett meriteni, 's annyi volt, hogy a' disznókat is étették vele — sokat hoztak az előtt Pestre, 's itszénként adogatták.

Az ásvány-országból leginkább kőfejtéssel foglalkoznak a' lakosok, és pedig Pesten (kőbányán), Promontoron, Tétényen, Mogyoródon, Budakeszen, Békásmegyeren, Csobánkán (itt legjobb kő fejtetik), Pilisen. Kőszén találtatik a' budai bérczben; mészkő a' pilisi hegyeken.

A' magyar tót és rácz lakosok többnyire föld- és szőlőmiveléssel — a' németek majd csak szőlőmiveléssel foglalkoznak. Vannak német helységek, mellyeknek csaknem egyéb jövedelmök sincs, mint a' szőlő, gyümölcs, szőlőtő 's gyümölcsfa, illyen p. o. Bogdány 's a' t.

Öltözetre nézve e' különféle falusi lakosok sok helyen nagyon különböznek egymástól, kivált a' nőnembeliek. A' gazdagabb német, rácz, sőt magyar lakosok is posztó ruhában, csizmában járnak innepen; hét-köz nap könnyü vászonban; a' Németek szük, a' Magyarok bő gatyában, 's gyakran olly rövid ingben, hogy barnult hasuk is kilátszik. E' mellé az öregek világos kék posztó vagy juh-bőr mellényt, az ifjak erre még dolmányt vagy szürt — az öregek juh bőrből bundát (mellyet nyáron kiforditnak, ugy hogy gyapjas része kifelé legyen) vagy szürt vesznek. Az asszonyok posztó rövid öltönyt, szoknyát, pendelt barna, vagy kék, vagy természetes mocskos fehér szinü, juhbőrbül készült, 's czifrán selyemmel himzett ködmönt hordoznak, kivált télen; valamint mai közlött képünk mutatja. Hajokat a' hajadonok befonják, 's szalaggal ékesitve hosszan bocsátják-le hátul. A' képen álló bundás ember süveget is visel. Ez régenten nagy divatban volt, most már ritkán látható. Készült fekete prémből vagy szürposztóból. A' piros csizmát vagy czipőt többnyire csak asszonyok, 's ezt is csak innepen, vasárnapon viselik. Férjfiak köz napokon csak bocskort hordoznak; csizmát a' tehetősebbek. (*Végzet köv.*)

Betűrejtvény.

B-vel nagy hét előtt 's alatt látsz tavaszkor;
Sz-el szemlélsz sokat erdők virultakor
Tetőken, mezőken, az árnyékos fákon,
'S ha lábat adsz, réten 's virágos ágyakon.
Ekkor T. lehetek; mindig czifra vagyok,
Ha mindjárt lábaim egy kevessé nagyok.

VERES.

Előbbi rejtvény: Szösz.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

18.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius 2kán 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p

ELBESZÉLÉS.

Èn és Arran Julia.

(Folytatás.)

Agyvelőmet egész tenger visszaemlékezés önté-el, mihelyt magát a' doctor megnevezé előttem. Tudom, hogy Arran tábornagyot valamelly magyarázhatlan szeszély vette arra, hogy gyermekei számára zsarnok-gyámatyai hatalmat rendeljen, 's midőn őt most a' gyengédségnek bizonyos nemével hallám beszélni, a' csintalan Fannynak bizonyos tréfáji jutának eszembe, ki értésemre adá, hogy ha nénje a' hirre vágyástól környeztetnék, csak tőle függne, hogy Flopp mistress lehessen. Most már igen jól láttam által, hogy a' theoriák feltalálója inkább meghalna, hogysem gyámleányának olly férjfival egybekelésében megegyeznék, ki, mint én, az ő tudománya iránt olly kevés becsültetést nyilvánitott: mivel azonban az engem vezérlő inditó ok nem Juliának birtoka volt, igen megnyugodtam, 's elhatározám magamban, hogy mihelyt a' többi érdeklett személyek megegyezését birandom, Flopp doctor boszontásán fogom szerencsémet alapitani. Én azonban soha olly szerencsés nem valék, hogy Arran mistressel találkoztam volna, részint gyenge egészsége miatt, részint, mivel resteltem magamat olly dámánál bemutatni, ki véleményem szerint felőlem nem azon tisztelettel beszélt, mellyet megérdemleni gondoltam.

„Azonban a' leánykákat naponként láttam, 's mi előtt a' tizenegy nap elmult, már megtevém nyilatkozásomat, melly alkalommal Fanny barátságos pillantatai és Julia hallgatása reményleni hagyának, hogy legalább részökről nem várakozik reám tagadó felelet. Midőn őket kérdezém, valljon tanácsolnák-e, hogy Arran mistressnél azonnal kinyilatkoztassam szándékomat, — viszonzának, hogy szerencsétlenségre éppen más nap reggel egy hónapra Londonba utaznak, hogy az öreg dáma egészsége felől az orvosokkal tanácskozzanak, 's ez okból jobb volna a' kinyilatkoztatást visszajöttökig halasztani. Minden esetre elhatározták, hogy e' tárgy felől időközben anyjok véleményét kifürkészendik, 's annak mennél előbb tudtomra adatását Fanny meg is igérte.

Midőn a' dolog igy elhatároztatott, nyugodtabban türtem az elbucsúzást, mintsem gondolám. De reményeim kegyetlenül tétettek semmivé. Az asszonyságok elutazása után kevés nap mulva megirá Fanny, hogy anyja közlé szándékomat gyámatyjoknak, de ez azt eldöntő visszavetéssel fogadván Juliának eltiltá a' házból kimenetelt, és reám gondolhatást.

Mivel tökélyesen meg valék győződve, hogy Flopp doctor engemet nem ismert, tehát nem személyem lehetett oka tilalmának: sőt inkább ama méltatlan tervből származhatott, mellynél fogva saját kezét akará gyámleányának nyujtani. Azonban most már kétszeresen bántam-meg ama bohókás és nevetséges velebánásomat a' szorgalmi kocsin (diligence), mivel minden reménytől megfoszta őt megengesztelhetni, még akkor is, ha őt pénz-tekinteti gyenge oldalán támadnám-meg. Egy ideig a' kétségbeesésnek engedém magamat; de midőn átláttam, hogy mind ez hasztalan, elhatározám, hogy Londonba utazzam szökevényeimnek felkeresésére, mi olly sok bajomba nem is kerülhete, miután Fanny billetje Harley-Street-ben iratott, ugyan azon utszában, hol nagy néném lakott. Tudtam, hogy most e' jó dáma éppen a' tengeri fördők használatára utazott, és igy távullétével igen meg valék elégedve, mivel az fürkészeteimnek több szabadságot engede.

10 órakor estve érkezém a' fő városba; 's mivel nem remélhetém, hogy más napi reggel előtt valamit felfedezhetnék, szinházba mentem a' helyett, hogy nagynénémnek elhagyatott lakását felkeresném. Már nem emlékezem, mellyik szinmű adatott; csak azt tudom, hogy reám nézve nem nagy hatást tett. Mintegy óráig mulatván benne, elmentem a' legközelebbi vendéglőbe, hogy bal sorsomra gondolkodjam, 's a' mellett egy sült tyúkot emésszek-el. A' teremben senki sem vala, midőn beléptem: de alig kezdém lakomámat, midőn fülemet olly nevetséges emphatikai (hathatós) és éles szózat hangjai érték, hogy azokban azonnal Flopp doctort ismerhetém-meg.

‚Pinczér! — kiálta a' szózat — hozz nekem egy sült tyúkot, és fél palaczk meleg Porto-t tojásokkal; mert theoriám szerint ez a' kettő igen jó jószág, midőn szinházból jő-ki az ember.'

Reá tekinték; kasza-lábai, mellyek a' szörnyű testet hordozák, 's egy lábnyi széles feszes jabot-ja (mellfodra), melly állától kezdve mellényének utósó gombjáig terjedt, kidülő és semmit jelentő szemei, 's iszonyú szája olly egészet képzének, melly engemet Scott Walter ama szavaira emlékeztettek, mellyeket Claverhouse felől használt: „valamint a' festészek Cruikschank monorjában festeni 's a' csufolódó dámák vizsgálni szeretik.“ — Midőn engemet meglátott, asztalomhoz jöve, 's kegyesen mosolygva rám igy szóllita-meg:

‚Noha nincs szerencsém kegyedet ismerni, uram, tessék megengedni, hogy szerencsét kívánjak amaz étkeinek helyes választásához, mellyeket vacsorájaul határozott.‘

„Igaz, uram — felelém, de készakarva selypesen, és erőtetett bassus hangon — megbecsülhetlen vacsora az illy sült tyúk egy pohár meleg borral.“

‚Talán megengedi nekem uraságod, hogy asztalánál helyet foglaljak. Hihetőleg már hallott valamit felőlem beszélni. Én Flopp doctor vagyok Oxfordból. — Pinczér! még egy teritvényt (couvert)! Én itt barátom mellett akarok, ezen ur — ur‘ —

„Snook a’ nevem, Snook, Samu.“

‚Ej, Snook ur! tudja-e, hogy az én theoriám nekem azt mondja, hogy kettőnk között nagy sympathia létez? Tanulta-e a’ reciprocitások és dissonancziák systemáját. Engedje-meg Snook ur, hogy tölthessek kegyednek!‘

„Nem, azt nem tanultam. De hallottam valamit egy szamárról, ki e’ tárgy felől egy sereg theoriát tett közzé, mellyet ő theoriájinak nevez.“

‚Ugyan? ’S emlékezik az ur talán azon szamárnak nevére? Az én theoriám, Snook ur, nekem azt mondja, hogy kegyed nem philosophus.‘

„Nem, az nem vagyok, ’s olly ostoba sem vagyok, hogy magamat annak tartanám.

‚Azt látom: de Snook ur tévedésben van, mert boromat megitta.‘

„Én éppen nem vagyok tévedésben; mert e’ pont iránt nekem saját theoriám van.“

‚A’ hóhérba is! Kérem az urat, ezután alkalmazza theoriájit saját borára; mert az én torkom száraz, mint az amerikai homok-sivatag. De Snook ur, hiszen kegyed már az egész tyúkot megette!‘

„Hálát adhatok jó étvágyomért az égnek; de éppen itt hozzák a’ sültet kegyed számára is. Engedje-meg, hogy szolgáljak az urnak!“

E’ közben a’ doktor tálját elfoglalám magamnak ’s a’ sült tyúk két czombját ’s fejét az ő számára tanyérjára tevén, a’ többit legnagyobb hidegvérűséggel én kezdém enni.

‚Uram! mit csinál? Tudja-e, ki vagyok? — Én a’ theoriák feltalálója vagyok!‘

„Engedje-meg, hogy töltsek az urnak.“

‚Egy cseppet sem, uram!‘

„Tehát szavánál fogom az urat.“ — ’S most egy hajtásra kiivám a’ doktor palaczkját.

‚Uram!‘ — mond a’ doctor, haragjából fogait csikorgatva — az ur a’ legszemtelenebb csaló, kit életemben láttam. Az én theoriám

azt, mondja, hogy olly viselet, millyen az uré, egyenesen az akasztófára vezet.'

„Uram! kegyed nagyon udvarias; valóban familiám több nemzeményeitől fogva felakasztatott."

‚Ez ritkaság; már most csak meg fogja vallani Snook ur, hogy theoriáim az egészre nézve nagyon beteljesednek. Már azon első pillanattól kezdve, hogy az ur megnyitá száját, valamelly titkos és határozatlan előérzetem gerjedt uraságod sorsa felől. Munkámnak legközelebbi uj kiadásában bizonyosan említést fogok tenni az urról.'

„'S mi módon, uram?"

‚Mint dissonancziáim theoriája valóságának példáját említendem. Nem fogja tagadni az ur, hogy magát neveletlen gazember módjára viselte?'

„Flopp doktor! — sugám most fülébe — mig hatvanat fogok számlálni, időt engedek az urnak e' teremnek elhagyására. Ha tovább itt marad, ugy sajtom mellé uraságod orrának egy darabját meg fogom enni. — Tehát: egy, kettő, három!"

‚Megálljon az ur! — ez már szörnyűség! Pinczér, mivel tartozom?'

„Kilencz, tiz, tizenegy!"

‚Hát nem tréfál az ur? — Igazságos ég, ez kannibál! Kalapomat pinczér, hamar!'

„Huszonnyolcz, huszonkilencz, harmincz!"

‚Eddig, uram, Europa legnagyobb gazemberének azt tartám, kivel egykor Londonból Oxfordba utaztam; de az ur százszor is roszabb annál!'

„Ötvennégy, ötvenöt, ötvenhat!"

‚Megyek már uram, már nem vagyok itt. Istenem, mért nem birok Simson erejével?!'

„Ötvennyolcz, ötvenkilencz!"

Még nem mondám-ki az elhatározó számot, midőn doktorom a' megkinzott tekenősbéka grácziájával 's élénkségével tul volt az ajtón.

Szememre lehetne itt vetni, hogy ez alkalommal nemcsak izetlen hanem ügyetlen is volt viseletem. Megengedem, de a' kisértet, melly engem elfogott, hogy azon embert mystificáljam, erősebb vala nálamnál. Örültem, hogy őt ismeretlenül megbüntethetém, minthogy ellenzé egybekelésemet. — De lehetséges volt-e, hogy illy teremtmény valóban Juliába szerethetett — az én Juliámba? E' gondolat, melly a' jelen pillanatban csak nevetségesnek tetszik előttem, akkor olly irtózatos volt szemeimben, hogy minden sértést, melylyel őt illettem, kimenteni látszott. Midőn azonban megfontoltam, hogy mi maradt tenni valóm, elhatározám, hogy, ha lehetséges, a' várat ostrommal vegyem-el, 's ez okból Julia anyját felkeressem, mihelyt lakhelyét

megtudom. Midőn e' nagylelkű határozást tettem, elhagyám Covent-Gardent, 's nyugodtan mentem nagynéném háza felé. Már olly későn volt, hogy a' cselédek nyugalmát háboritani nem akartam. Ez okból főkulcsomat használtam, 's csendesen osontam-fel szobámba a' 2-dik emeletbe. Mély setétség volt benne; 's mivel nem tudtam, hova tegyem ruháimat, csupán felruhámat 's nyakkendőmet vetém-le, 's egy szék támaszára akasztván, jóforma ugrással vetém magamat az ágyba. E' nyomban egy iszonyatos jajkiáltást hallék, 's egy alattam fekvő vastag tárgy erősen dolgozott, hogy testem terhét magáról lerázza, 's kiáltozék: ‚Gyilkosok, segitség, jaj, oda vagyok, ki vagy?'

Képzelhetni bámulásomat, midőn a' szózatot megismertem. — „Flopp doktor! — kiáltám természeti hangomon — mit csinál az ur itt ágyomban?"

‚Ágyában? Csak meg ne fojtson, kérem! — Ágyában! a' manóban, kicsoda az ur?'

„Hát nem ismer szavamról? Hiszen mi együtt utaztunk Oxfordba!"

‚Jaj, az ég védelmezzen engem! Ugyan mit vétettem, hogy illy fiatal koromban kell meghalnom?'

„Csendesedjék most le, 's feleljen kérdéseimre. Mit csinál az ur e' házban?"

‚Hogy én mit csinálok itt? Arran dámákkal lakom itt.'

„Mit? e' házban?"

‚Igen, mint az ur látja. A' ház birtokosnéja hat hétre elutazott falura, 's én a' házat kibérlém Arran mistress számára. — De már most engedjen nekem is egy kérdést. Mi hozza ide az urat?'

„Semmi más, mint az, hogy Juliát el akarom venni."

‚Az ur? — Az ur, ki engemet a' szorgalmi kocsin megöléssel fenyegetett, 's ki most hihetőleg azért jött, hogy e' gonosz szándékot teljesitse. Lehetetlen.'

„Mit gondol az ur lehetetlennek? Mondom, hogy minden rendjén van, 's ehhez még azt is teszem, hogy ha az ur legkisebb ellenvetést tesz, egy helyről másikig fogom üldözni az urat, mig csak hatalmamba nem keritem, valamint most, 's akkor" —

‚Iszonyú dolog! Az én theoriám azt mondja, hogy ez igen kellemetlen volna. Mit kiván tőlem, uram?

„Hogy Juliával egybekelésem ellen többé magát ne szegezze."

‚Ah, édes Istenem! hogy szabaduljak-meg ebből? Ez lehetetlen. Azonban éppen most jut eszembe, kogy Julia már másnak van igérve.'

„Hogyan? másnak? Ki az a' másik?"

‚Egy érdemteljes fiatal ember, bizonyos Neville ur Halfordból. Ismeri az ur?'

„Igen jól ismerem; nagyon méltán teszi az ur, ha őt érdemteljesnek mondja. — Én magamra vállalom a' dolognak vele elvégzését olly feltétel alatt, hogy az ur engemet vele egyedül hagyjon.“

‚Talán meg akar vivni vele? Ez is jó lesz! Lője agyon az ur; mert az én theoriám azt mondja‘ —

„Patvarba theoriájival! Én vele sem verekedni, sem őt agyonlőni nem akarom. Azonban még egy pár szót mondok. Ha az ur e' dologba legkevesebbé is fogja avatni magát, lesz gondom, hogy sz. János collegiumánál egy hely nem sokára' megürüljön. Értett az ur? Most elhagyom; meg ne moczanjon, 's maradjon csendesen. Ha valaha valakinek csak egy szót mond arról, mi ez éjjel történt az urral, akkor kezem alatt hal-meg!“

‚Igazságos Isten! — Ah, csak theoriáimat olvasta volna az ur, mondhatom az urnak‘ —

Én most azt ajtót csendesen felnyitám, 's a' könyvtár felé tapogatództam, hol egy pamlagra heveredtem-le, hogy más napra egy tervet készitsek. — Milly szerencsés történet ez, hogy éppen nagynéném házát bérlé-ki Arranné asszonyság. *(Vége következik.)*

PESTI VIZSGÁLO.

„Nádor“ gőzhajónk febr. 25-kén délelőtt az uj életnek örvendő tavaszi pillangóként, innepiesen diszesitve zászlójival, ‚repült a' pesti part felé Óbudáról, telelő rejtekéből, a' már korábban ide jött idősb rokonai „Ferencz“ és „Zrinyi“ mellé. Megérkezését pompássá tették a' három gőzhajón levő taraczkokból ismételve tett idvezlő lövések. — 27-kén reggeli 8 órakor azonban már Pozson felé utazott. —

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Pest vármegyei lakosok.

(Pest megyei parasztok képével együtt.)

(Végzet.)

A' német paraszt nőszemélyek hajokat befonják, de le nem bocsájtják, hanem felkötik 's fésüvel leszoritják. Ruhájok részint posztó, részint szines vászon. Hasonlót mondhatni a' rácz pórnépről. — Átaljan véve a' német 's rácz férjfiak bocskort ritkán, hanem többnyire csizmát viselnek; hétközben a' fehér nép, valamint a' magyar is, meztelen lábbal jár.

A' városi magyar polgárok még e' folyó század első két tizedében különféle szinü magyar ruhában jártak; most már csak ritkán láthatni őket igy, vagy legfeljebb Attila-dolmányban, és pedig csak a' fiatalságot.

E' megyei lakosok között még egy pár divatozó szokást is emlitünk.

Gergely napján (marczius 12.) sok magyar helyen a' falusi iskolás gyermekek csinosan öltözve járnak házról házra, 's mindenütt eléneklik ama rég időktől ismert éneket: „szent Gergely doctornak, hires tanitónknak az ő napját“ mellynek utósó vers-szaka (stropha) alatt tánczolnak is. A' ház ura 's asszonya megajándékozza őket liszttel, tojással, szalonnával 's pénzzel. Ők

azután az életnemükkel tanitójok hitesének kedveskednek, a' pénzt pedig maguk közt elosztják.

Husvét hétfőn a' magyar fiatalság által most is üzetik az öntözés. E' napon t. i. a' fiatal legények, fiúk korán megjárják ismerös házaikat, hol leányok vannak, 's öket megöntözik hideg kúti vagy rózsavizzel. Kit ágyban találnak erösebben öntik-le. A' szolgálókat gyakran a' paraszt legények megkötik a' kut-ágashoz, és a' kutból meritett egész sajtár (rocska) vizzel öntik-le. Más nap a' leányoknak van joguk a' férjfiakat öntözni, 's ekkor kényök szerint boszúlják-meg magukat. — A' Dunán túli német fiatalság öntözés helyett nyirfavesszőcskével szokta ugyan e' két napon egymást megijeszteni.

Karácson, Husvét és Pünkösd napján a' pór leányok járnak házrul házra, hol üdvözletet mondanak, és ezért dióval, kalácscsal ajándékozzák-meg öket.

Nagy héten a' lamentatiók végén, a' paraszt gyermekek viszik véghez az ugy nevezett „Pilatus-verést" vagy is az üdvözitő halálakor történt földindulás jeléül teendő dörömbölést. Kukoricza, vagy egyéb növények száraiból, vesszökből, seprökből t. i. egy csomót kötnek öszve, melylyel a' lamentatio végén adott jelre a' templomon kivül addig verik a' földet, mig ama köteg darabokra foszlik.

A' leány-kérés itt is, mint több más megyében, különös szertartással megy végbe; jelesen a' kérö sok mindenféle ó testamentomi történetet kever bevezetö beszédjébe. (Erröl azonban 's a' menyegzö további folyamatjáról bövebb tudósitást várunk.)

A' jegyben levő leány ugy nevezett „mátka-tálat," küld völegényének, vagy is egy tányéron több selyem és gyolcs kendöt ajándékban, mit ez más ajándékkal viszonoz.

Valamint hogy a' hideg téli napokban „disznó-tor" vagy is sertés-öletéskor egy kis vendégség adatik (a' magyar parasztoknál többnyire a' megölt disznót szalmára fektetik 's egészen betakarják szalmával, mellyet meggyujtván ez által szöreit lepörkölik, 's ezt „disznó-pörkölésnek" nevezik): — valamelly korosabb háznépi tag hal-meg, temetés után „halott-tor"-t is adnak, vagy is az eltakaritásnál jelenvolt ismerösöket és segédkezeket nyujtókat vacsorával vendéglik-meg, mellyet gyakran a' volt szomorúsággal nagy ellentiségben álló vigasság rekeszt-be.

Jegyzet. Hasonló, söt a' honi pór szokások bövebb leirását ohajtanók egyéb megyékből is. Köszönettel vennök, ha lapjaink pártfogói a' most közlötteket is bövitő észrevételekkel szaporitanák, hogy igy ezeket használva idövel belölek az e' lapok kiadója által szándékba vett ethnographi munka, mellyhez e' nemzeti képek mellékeltetni fognak, annál tökélyesebb egészet képezhessen.

KÜLÖNFÉLE.

Természet-tudományi jutalom. Bressada piemonti születésü a' turini kir. tudományok academiájának hagyta egész nevezetes vagyonát olly feltétel mellett, hogy annak kamatja minden második esztendőben azon legnevezetesebb természet-tudományi munka szerzőjének szolgáljon jutalomul, ki arra az academia által legérdemesebbnek itéltetik; egyszer a' jutalom belföldié, más izben pedig akármelly nemzetbelié legyen. A' hagyomány olly nagy, hogy annak jutalom gyanánt kiosztandó kamatja mindenkor 10.000 frankra megy.

Banknota-hamisitás Angliában. Tapasztaltatik Angliában, hogy miota a' banknoták meghamisitóira kimondott halálos itélet eltörülve van, az ebbeli gonosz tettek száma az óta nevezetesen megkisebbedett. Öt esztendő elfolyása alatt egész 1820-ig a' meghamisitások száma 645-re ment, későbbi öt év alatt 1835-ig bezárólag csak 331 illy nemü gonosz tett számoltatott Angliában.

Sürü köd. Legközelebb Londonban nappal is olly sürü volt a' köd, hogy a' Themzén járó hajókat lámpákkal kelle megvilágitani, hogy öszve ne ütközzenek. Az utszákon járó hintók is égő fáklyákkal valának ellátva, 's a' kalmár-boltokat tulajdonosaik szeszszel világittaták-ki. Mindezen elögondok sem valának képesek egy hajó felforditását elmellözni, mellyen azonban két utasnál több nem volt, kik a' hajós legényekkel együtt szerencsésen megmenekvének.

EMLÉKMONDÁS.

Páratlan.

A' mint egy nap fénye elég
Világitni földünket,
Egy szerelem méze elég
Fűszerezni éltünket:
De valamint napfény nélkül
Éj-homályban minden kihül,
Szeretetlen 's páratlan
Éltünk is igy halva van.

GR. TELEKI FERENCZ.

Nemzet enyészete. Mi a' haza egyéb öszvetartozó nagy háznép egészénél? Minden illy nagy háznépet saját nyelv, saját szokások, saját ösök, saját hagyomány, saját jó és bal szerencse kötnek együvé 's választanak-el másoktól. 'S ez elöszámlálttak mind multból hatnak a' jelenre, mind a' lélekről lélekre és szivről szivre plántált emlékezeten nyugosznak; 's a' szerint, a' mint vagy hiven ápoltatnak, vagy hüségtelen hidegséggel elhagyatnak — vagy gazdag virágzatú nemzeti élet fejlik belölek, vagy nemzeti hervadás és enyészet következik. SZEMERE 1835. Auróra.

Gnomák. Kiket meggyöztél, ne hidd, hogy barátid.

CURTIUS után —

Mindenkor félelem nélkül tanulhatunk ellenségünktől is: ritkán vagyunk biztositva, még akkor sem, midön barátinkat tanitjuk. BACO után —

Kevés embert kisér egész éltén által ugyan azon kivánság.

BULWER után D. E.

Tréfarejtvény.

Ártatlanul kell szenvednem;
Büntelen metszik-le fejem'
Sőt bár kirántják szivemet,
Szóllni kénytetnek engemet;
Velem bünöst itéltetnek,
Majd számos titkot közlenek.
Igy holtom után is élek,
Akár milly nyelven beszélek.

TURNER FERENCZ.

Előbbi rejtvény: Barka, szarka, tarka.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

19.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 5kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Buda 's Pest vidékének regényes rajza, nevezetességei 's összehasonlitása egymással.

Alig lehet valaki, kinek szivében honjának megismertetése rendkivüli örömet nem szülne, tudván, hogy ő azon tárgyakat, mellyeket eddigelé nem ismert, de talán nem is ismerhetett, most már élő szemekkel, ha kivánja, megtekintheti; minél fogva ezen kevéssel akarunk kedveskedni a' tisztelt közönségnek. Mult évi october 22-kén foglalatosságim következésében kirándulván Ó-Budára, megvizsgálám az ó-budai Dunaágban létező Árpád nevű gőzhajót, melly oct. 18-dikán délután 3 és 4 óra között, 's tehát csak nehány nappal ezelőtt, eresztetettle a' szigetről (gyár helyéről) taraczk-durrogás mellett és számtalan néptömeg jelenlétében, melly Dunaági medret már az előtt kimélyíté az e' czélra leszállitott Vidra nevű gőzerőmű. Ezen folyam-medertisztitó 's öblesitő gépelyről akarok felvilágositásul nehány sort előhozni. — A' t. közönségnek nagyobb száma előtt hihetőleg ismeretes, hogy ez érintett meder-tisztitó gőzerőmű angol országban rendeltetettmeg, 's onnan Bécsbe szállittatott. 1835-ki aprilis 7-ikén délutáni 3 órakor érkezett-meg Pozsonba az ugy nevezett Zuckermandel mellett; honnan átvezettetvén a' hidon, azon helyre bocsájtatott, hol a' gőzhajó szokott állani. Aprilis 10-ikén lehorgonyoztatott a' Habern nevű sziget hegyénél, 's megtétetett minden készület forgatásba hozására. Délutáni 4 órakor kezdett dolgozni, 's jó sikerrel folytatá a' munkát $1\frac{1}{2}$ óráig sok előkelő nézőnek jelenlétében. Aprilis 10-kén reggeli 9 órától délutáni 4 óráig folyvást dolgozott. A' Vidra tehát aprilis 7-ikétől junius 30-ikáig próbamunkákhoz használtatott. Ezen gépely Pozson alatt a' Habern Dunaágban és Szemet mellett alkalmaztatott julius 1-étől november 5-kéig 1835-ben, melylyel végre alább szállottak a' császár-ligetből nov. 6-ikán reggeli 7 órakor, 's következő nap esti $6\frac{1}{2}$ órakor Nagy Marosnál, Visegráddal átellenben, a' parthoz szállottak, 's ott tölték az éjt; más nap délutáni $2\frac{1}{2}$ órakor az ó-bu-

dai Dunaág torkolata felé irányzák az utat: de mivel a' torkolatnál a' vizállás akkorban csak $2^1/_2$ láb volt zerus fölött, a' gépely pedig $3^1/_2$ láb vizmélységet kiván, — kivül a' szigeten folytaták a' hajózást, 's igy délutáni 4 órakor kikötöttek az Izraeliták templománál, onnan pedig egyenesen az ó-budai Dunaágban felfelé vontattatott a' gőzerőmű a' montour-commissio épületeig, 's ezen épülettel szemköztt köttetett a' szigethez. November 12-kén tüzeltetvén Clark Ádám gépelymester, a' Vidra munkálni kezdett; melly alkalommal minden jól megvizsgáltatott rajta, 's mi szükséges volt, kijobbittatott. Éjjel november 11-kéről 12-ikre a' Dunán-jég kezdett uszni, 's igy tehát a' Dunamalmok is ezen ágban kerestek menedékhelyet. — Nov. 18-kán, melly nap a' Dunának vizállása 4'—9''—0''' volt, a' meder-tisztitási munkálatok 8—9 láb vizmélységben a' meritő műnek $9^1/_2$ láb mélyen süllyesztésénél kezdődtek vizellenesen, 's kiemeltetett 20 öl hosszú cunette, vagy árok. Ezen kiemelt materiale apró szemű kavicsból állott, 's az egyik dereglye csupán kék agyaggal tölt-meg. — Jan. 30-kán 1836. megtisztittatott a' gépelynek minden kereke, és az olajjal 's fadgyúval kikent részek is; igy tehát a' gépely szétvétele 's a' hajó kitisztitása febr. 9-ikéig folyt, melly időtől kezdve mart. 15-kéig nem dolgozott a' Vidra, 's csak ez nap kezdé ujan munkálatait. E' naptól kezdve igen serényen dolgozott e' gőzerőmű, és szünetlen foglalatoskodott oct. közepeig 1836; ekkor szétszedetett, 's most nyugszik, mig kedvezőbb körülmények ismét életbe vezérlendik azt.

Milly tömeg kavics 's iszap emeltetett-ki ezen ó-budai kis Dunaágból a' Vidra által, tanúbizonyságul szolgálnak a' szigeten feltornyozott domb 's a' Dunapartok O-Budánál, honnan mindenfelé hordják-el a' kavicsot az utaknak, például a' bécsi chausséenak 's ó-budai utszáknak feltöltésére. — Ezenkivül sok mindenféle régiség jött napvilágra, mi méltán örömére szolgálhat a' természetbuvárnak 's műbarátnak. Valóban csudálni lehet, hogy azon két fal, melly vizalatt keresztül ér a' Dunaágon, faltörők által eddig már szét nem hányatott, mellyet csupán szemmel már jól ki lehet venni, 's elérni kézzel a' csónakból alacsony vizállásnál, mi által tetemes hasznot szerezhetne magának az ó-budai uradalom, ezen első falon felül is állást nyervén a' malmok és hajók: — mind addig ellenben, mig ez nem létesül, eliszapodva 's használatlan marad. Miután minden ott tanyázó hajóért télen által, ugy hasonlag a' malmokért, álláspénzt kell fizetni, már csak egy évi bevett summa is elég volna ezen falnak széthányatására, mi által tetemes haszon háromlanék a' jövendőre.

Megtekintém egy uttal a' cs. kir. montour-commissio épületét, mellynek fő frontja szembe fekszik az egy emeletű präfectoratusi épülettel. Udvarában láthatni még az egykori Zichy-palotát, mellynek

erkelyei doriai oszlopokon nyugszanak; ugy hasonlag a' két emeletű kaszárnyát, mellyben csupán a' commissiónál alkalmazott tisztek laknak, 's azon katonák és szolgák, kik szolgálatul oda rendeltetvék. — Az ó-budai katholika egyház, melly 70 évvel ezelőtt a' hajdani romai épitvény-romokból készült, fehér vaspléhvel fedett tornyával szabadon áll, és szép tágas térre van helyeztetve. A' reformátusok temploma architekturai jelesség nélkül szüköllködik.

(Folytatása következik.)

ELBESZÉLÉS.

Èn és Arran Julia. *(Vége.)*

A' hajnal még mindig tervem kohólásán lepett-meg. Elhatározám, hogy Juliával szólljak, mielőtt a' házat elhagynám. De hogy tegyek erre szert a' nélkül, hogy a' lakókat megijesszem. Ez szemességet 's vigyázatot kivánt. Most a' pamlagot egy spanyol fal mögé vontam, 's itt akartam elrejtve maradni, mig a' vak eset Juliát a' könyvtárba vezeti. Kivánságom hamarabb teljesült, hogysem reményleni bátorkodám. Mindenek előtt 8 órakor Flopp doctor jelent-meg, 's fontos ábrázattal ült az iró-asztalhoz.

‚Tudósittatni akarok — mondá az őt kisérő inasnak — mihelyest Julia Miss a' reggelizési szobába megjelenend. Az alatt e' rendkivüli történet felől tudósitást irok a' Gentleman 's rendőrség számára. Ez nagyon is csudálatos!'

Én nyugodtan maradtam, mig az inas elment, 's a' doktornak karczolgató tolla bizonyitá, hogy magára maradott. Azután kiosontam rejtekemből, 's neki szemköztt állottam.

‚Uram!' — mondám selypesen és hasonló hangon, mint tegnap kávéházi jelenetünkkor.

„Istenem! ez mindig roszabb lesz! Snook ur!"

‚Igen, uram, az vagyok; valami közleni valóm volna az urral!'

„No jó, tehát szólljon!"

‚Én vagyok azon férjfiú, kivel Arran Julia Miss jegybe jár.'

„Kegyed Snook ur? Hát hány férjfiúval van már jegyben Julia Miss."

‚Egyetlen egygyel, 's az én vagyok. Ha valaki más tartana számot kezére, azt én szétszaggatom, mint a' tigris.'

„Ha ugy van, tehát kérem, szaggassa szét ama kiállhatlan gonosztevőt, ki az akasztófa elől megszökött, 's engem ma éjjel álmomban akart megfojtani. Az én theoriám mondja, hogy itt egyik annyit ér, mint a' másik."

‚Minden, mit az urnak még mondani akarok, az, hogy Juliát elveszem, akár megegyezik az ur benne, akár nem!'

„Valóban? 's ő megegyezett?“

Én fejbólintással igenlém.

„Hogyan? mikor?“

‚Javaslom az urnak, ne ellenkezzék; különben, ha csak egy pillanatig vonakodik, keresztül kasul szurkálom az urat.‘

„Uram Istenem! Snook ur! theoriám azt mondja, hogy ez iszonyatos történet. Az ur tehát azt állitja, hogy kegyed Arran Miszszel jegyben jár?“

‚Ugy van!‘

„De ki volt hát ama gonosztevő, ki nekem az éjjel olly aggodalmat szerze? Engemet bizonyossá tett, hogy már neki adta szavát.“

‚'S mit felelt neki az ur?‘

„Vagy igen! azt majd el is felejtém. Én Snook ur, az igazságot vallám-meg neki, t. i. hogy Julia kisasszony, rokonainak helybenhagyásával, már egy derék fiatal embernek igértetett, bizonyos Neville urnak; 's theoriám azt mondja, hogy nem lehet három férjhez mennie: azért szükséges“ —

‚Rokonainak helybenhagyásával — mondá az ur? De egyszersmind uraságodéval is?‘

„Ah igen — kétségkivül — bizonyosan“ —

‚Akarja-e ezt az ur Julia jelenlétében ismételni?‘

„Mért nem, Snook ur? Igen szivesen! — éppen itt jő“ —

Én most hamar rejtekembe osontam.

„Julia Miss — mondá a' philosophus — ohajtanám, vajha sértetlen bőrrel volnánk ismét Hampshire-ben!“

‚Valljon mért?‘

„Mért? látja kegyed — ezen elátkozott házban kisértetek járnak.“

‚Kisértetek?‘

„Ugy van, 's nagyon gyanitom, hogy Julia Miss is egyetértésben van velek.“

‚Egyetértésben? 's miért uram?‘

„Ezt mindjárt meg fogja hallani. — Hallott már valaha valamit Snook ur felől?‘

‚Soha sem, uram.‘

„Ej, ez furcsa! Tehát kegyed nem ismerné ezen embert, ki olly ördöngös — akarám mondani — marczialis ábrázatot tud felvenni, 's olly fertelmesen — akarám mondani — tetemesen selypít?“

‚Soha sem hallottam felőle valamit, 's még kevesebbé láttam őt valaha!‘

„'S egy másik rémitő gazembert sem ismer, kinek organuma ugy hangzik, mint egy nagy török dob? — Egy akasztófa czimere, ki

engem már másodszor megakart ölni, sőt ez éjjel is, e' házban — brr!"

„Megijeszt az ur. Lehetséges volna?"

„Lehetséges? de nagyon is igaz, 's mig mi itt beszélünk, mindketten halálos veszélyben forgunk."

‚Én mind abból, mit az ur mond, egy cseppet sem értek.'

„Ah, csak Neville ur volna itt, hogy kegyedet védhetné!"

‚Neville ur?'

„Igen, azon Neville ur — kegyed Neville ura — a' mi Neville urunk, mert hiszen mindnyájan megelégszünk vele, ha kegyednek férje lesz."

‚Flopp doctor ur! — szólá Julia, egysersmind heves felhevülést tettetve — valóban nem tudom, mit akar ezzel mondani, 's mit akart értésemre adni örökké integetve fejével és szemeivel. Hogyan beszélhet most Neville ur felől, ki ellen mindig olly határozottan kelt-ki?'

„Én? soha sem. Theoriám mondja, hogy kegyed engemet éppen nem érte-meg. Én minden esetre jóvá hagyom kegyednek egybekelését Neville urral, 's édes anyja is meg fog egyezni, ha okaimat meghallotta. Mi pedig ama gazembert illeti, ki engemet meg akart ölni, 's ama másikat — hm! azon gentlemant, Snook urat, — tehát legyen mindkettőnek szabad Neville urat megölni, ha kedvöket találják benne: én megmosom kezeimet. Snook ur, im hallotta, mit éppen most mondottam! — Lépjen elő!"

‚Uram, itt vagyok! — nevem Snook Samu!"

„Neville!" — kiáltott Julia.

‚Julia, kedves Julia! — mondám, őt karaim közé szoritva. — Tehát kegyed is hallá gyámatyjának nyilatkozását. Ő megegyezését soha sem fogja visszavonni.'

„Neville! milly iszonyatosság! a' szorgalmi kocsiban volt uti társ! — Theoriám azt mondja, hogy ez mind nevezetes. E' történetet munkám második kiadásába iktatom. Milly meglepő példája ez a' kölcsönös hasonszenvnek!"

‚Én nem reménylek örökké tartó dissonancziákat — mondám barátságosan nyujtva kezemet a' meredten álló metaphysikusnak. — Igérem az urnak, hogy theoriáit pontosan fogom tanulni, ha szives lesz engemet tökélyes megegyezésével és jóváhagyásával Arran mistressnek bemutatni.'

NB. Három hét mulva menyegzőnket tartottuk.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten febr. 24-kén agyvelő-szélütésből szenderült által boldogabb életre mgos Temerini Szécsén Magdolna gróf kisasszony.

Hült tetemei Temerinbe (Bács megye) vitettek, hol a' nemzetségi sirboltba takarittattak. — Gyászolják hajálát testvérei: m. gr. Szécsén Károly, cs. k. alezredes; Miklós, cs. k. titkos tanácsnok 's a' fő mgú egyesült udv. kincstár alelnöke Bécsben, t. n. Posega vgye főispánja; Francisca grófné, néhai báro Degelmann József özvegye.

Hajóhidunk marczius 1-jén esti 7 órakor nyittatott-meg Budapest lakosainak köz örömére.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' fetlári siketvak.

Hibbert — skót orvos — nehány év előtt egy rendkivül ritka tüneménynek, bizonyos szerencsétlen siketvaknak, volt szemlélője, ki, már férjfi korra jutva, példája által igazolni látszatott azon állitást, hogy az emberi értelem 's lélek-erő a' két legfőbb érzéknek, látás 's hallásnak, hiányával nem képes születéssel nyert erő által kifejleni, hanem ekkor az ember az állatiság legalsóbb fokán marad mozdulhatlanul. Közöljük olvasóinkkal Hibbertnek egy levéltöredékét, mellyben ama szerencsétlenről emlékszik:

„Midőn én — igy ir ő — a' mult (1820-ki) nyáron ásványtani vizsgálódások kedveért a' Skóczia északi részén fekvő skót szigetekre utaztam, meghallottam, hogy Fetlár szigeten *), melly e' sziget-csoport észak-keleti részén van, egy siketvak él, ki ezen állapotban 25 évü lett. Tudományos barátim Dermid kapitán 's Nichelson ur hozzá vivének.

Ezen nyomorult teremtmény Tate Gilbert Dávid nevet visel. Szüléivel lakik, kik szegény halászok, egy olly hitvány kunyhóban, mellyhez hasonlót alig láthatni. Midőn hozzájok beléptem, atyja már elment vala halászni, 's csak neje — tiz szülöttnek anyja — volt gyámoltalan fijával Dáviddal benn a' szobában. Dávidon rendes öltözet helyett egy gyapjúpokrócz volt, melly, hátára vetve, tulajdonképen csak hátát fedezte némileg, midőn mellje, elöl csupaszon állt. Karjait elöl keresztbe téve, a' tüz előtt melengözött. Mellje, csontja erősen ki van nyomulva 's hát-gerinczének alsó része is kevessé kihajolva. — Nem tudom, valljon angol betegségből származott-e ez, vagy onnan, hogy mindig ezen állásban nyugszik.

Kérdém anyját, nem próbálták-e öt járni tanitni? — „Mit használt volna neki a' járás ?!“ — felelé anyja. — Ha ez nem valami köszvényes kórnak szüleménye, minthogy Dávid mindig, térdeire bocsátva állát, tesped: ugy lehetne következtetni, hogy a' felemelkedett állás nem vele született sajátja az embernek. Én öt erővel felállitám; de ez neki teljességgel nem tetszett, 's kézzel lábbal iparkodott ellene. Midőn én öt igy kiegyenesitve 's magam előtt tartva figyelmesen vizsgáltam, testét nagyon soványnak találtam, 's izmait (Muskeln) gyengéknek és puhultaknak; mi hihetően fris levegő hiányából eredett, minthogy a' szobából soha ki nem megy 's mindig tüz előtt piritkozik.

Feje idomtalan; koponyájának alsó része kiálló; a' felső hátraszegett; szemei mint a' gyógyithatlan született világtalanokéi 's egész valója állati butaságot eláruló. Két évvel éltesb nénje gyermeksége óta nehézfejű volt;

*) Észak-Skócziában Stewartry Orkneyhez tartozó sziget, Yellihez, a' shetlandi 86 szigetnek egyikéhez délkeletre fekvőleg.

eszével semmit sem tudott felfogni, sem valamit érthetően elömondani, 's 3-dik évében megvakult. Dávid — szobájába léptemkor — ujjait fáradhatlanul 's csaknem hitelt muló sebességgel mozgatá. Ebből is áll minden idötöltése, 's ugy látszik, hogy képessége sincs más éldeletre.

Kérdém anyját: nem adnak-e illyenkor valamit kezébe; — mire ö felelé, hogy ígen ollyasmit, mi könnyen hajtható, mint a' posztó, szalma 's t. b. — Próbát tettem most, kezébe különböző anyagokat adva, 's ugy találtam, hogy az egyenes és sima portékákat inkább kedveli a' darabos 's durváknál.

Sejditésem, hogy a' látás 's hallás hiányának alkalmával sokkal erösb 's élesb lehet a' szaglás müszere, alaptalan maradt; mert első látogatásommal nem voltak ollyas szerek, mellyekkel próbát tehettem volna rajta; 's midön másodszor kerestem-fel, álomban találtam, 's anyja vonogatá öt illy ok miatt felkölteni.

Ekkor tudám-meg, hogy Dávid az idö-osztályról mit sem tud, 's tisztán állatilag szunnyadoz vagy éber, mint a' természet akarja.

Azon kérdésemre, hogy evés közben tudja és szokta-e kitüntetni, mi esik jobban neki, azt felelte anyja, hogy mivel étke csaknem kizárólag halakból áll, nem igen van alkalma illyes különböztetésekre; mindazáltal a' zabkása-levest inkább látszatik kedvelni, 's ha az étidö elközelge, a' fakalánnal gyengén ujjaira szokott koppintani, 's ekkor mind két kezét kinyujtja leveses csészéje után, és megérzi, ha anyja nincs közelében, 's illyenkor nyugtalan szokott lenni. Szembetünöleg inkább szereti, ha anyja éteti, ápolja 's dajkálkodik körüle. Felette különös, hogy a' hallás teljes hiánya mellett is hangja hajlékony 's ugy szóllva szép csengésü volt; és ezt ö mintegy akaratján kivül hallatta velem, midön én erövel egyenes állásban tartám."

CCI.

KÜLÖNFÉLE.

Paganini jövedelme. Parisi hirlapok Paganini jövedelmét, mellyet hegedüjével eddigelé szerze magának Europában, illy módon közlik.

Német országban — — — — —	517.300	frank.
Franczia országban — — — — —	2.206.000	—
Angliában — — — — — —	3.104.000	—
Olasz országban — — — — —	86.929	—
Öszvesen	5.914.229	frank.

Jeles származatú könyvnyomó. A' könyvnyomók egy ritka jelességü tanitványt nyertek. Java szigetrül t. i. Surcafa császár fija megérkezett Amsterdamba, hogy ott a' betüöntést 's könyvnyomást megtanulja. Szándékozik hazájában könyvnyomó mühelyeket felállitani, 's malai nyelven irtt munkákat atyja alattvalóinak számára közre bocsájtani.

Miképpen beretválnak Byzantban. Itt magát beretváltatni éppen annyit tesz, mint a' kinzó padra feküdni. A' borbély czimere egy hosszú fehér, 's lobogó asztalkendöbül áll, melly a' bolt-ajtó felső részerül függ-le. Ezen mühely belseje oldalvást széles fapadokkal van ellátva; hátulsó részében a' vizmelegitésre szolgáló kályhák állanak, elörül pedig egy üveg fal van, ide értvén az üveg ajtót is, mellyen elégséges napsugár hathat a' bolt belsejébe. A' beretváltatni kivánó egy fapadon helyet foglalván, a' borbély keresztbe vetett lábakkal elébe ül, 's a' patiens fejét (itten tökélyesen helyén áll ezen

kifejezés, mivel a' beretválandónak valóban szenvednie kell) térdeire hajtja, és azt ide 's tova forgatja, mint neki tetszik, a' kitekerés veszélyével sem gondolva, csakhogy a' szakált csinosan letakaríthassa. Ez megtörténvén a' szenvedések első része szerencsésen lefolyt, 's egy uj keserves jelenet kezdődik. A' szegény ember t. i. elő 's hátul asztalkendőkbe pólyáztatik, 's ezután meleg vizzel megtöltött nagy medenczét nyujtanak kezeibe, és nyakát amannak egyik oldalán levő nyilására helyezik. Ekkor a' vizbe mártott szappannal 's durva kézzel vendége képét 's fejét a' legotrombább módon annyira dörgölgeti a' borbély, hogy az sem száját sem szemét nem mervén kinyitni néha ájulásba is esik, min azonban kinzója nem is ügyelvén kegyetlen műtételének harmadik szakaszához fog. A' beszappanozott és ide 's tova irgalmatlanul öszvedörgölt fő egy réz edény alá helyeztetik, mellybül melegített viz folyik reá, 's a' szappan lemosatik róla. Végre rendbe hozatnak a' hajak egy fésü segedelmével, 's a' tisztálkodás martyrja elébe tükör tartatik, hogy elmenete előtt meggyőződhessék fejének előbbi állásárul.

Mulattató. — 1) Fliman Matyi fejkábulatig ivott a' csapszékben, honnan végre csakugyan haza felé tántorgott, szobája kulcsát kezébe tartva. János szomszéd feltartóztatta, és kérdé öt, mért kering e' kulcscsal az utsza közepén? „Lakom távul van — felelé Matyi — és az egész város házai forognak körültem. Azt várom tehát, mig majd szobám is elsuhan mellettem, 's akkor azonnal kinyitom.“ SMATLA BERTALAN.

2) ‚Hej fi-fi-u-u! tu-ud-e ez a' pa-pa-pa-gaj- be-be-szélni is?‘ — monda bizonyos hebegős a' kalitkában szép papagajt vivő fiúnak. — „Tud ám, jobban mint az ur! — mert ha csak ugy beszélne, kitekerném a' nyakát!“ — felelé az elmés suhancz. T. F.

EMLÉKMONDÁS.

Becsület.

A' jó hir 's név, a' becsület
Nemzet és király előtt
Életünknek legfőbb kincse.
Ki nyilával erre lőtt,
'S becsében és hitelében
Csorbát mocskot ejthetett,
Az, mint rabló és orgyilkos
Halálos bünt követett.

KISFALUDY SÁNDOR után (Emlény) K. H. K. J.

Barátság.

Tiszta édenben lakik a' barátság,
Égi bájokkal lebeg ez fölöttünk,
'S a' kit állandón pirogat sugára
Boldog ezerszer!

PAPP IGNÁCZ után Turner' Ferencz.

Asszony nélkül bár mi nagy érték mellett is sántit a' gazdaság.

KISFALUDY KÁROLY után Udvary.

Boldogtalan, kit a' lélekismeret foga rág; mert ezt ki nem huzhatja, 's igy örökké mardostatva a' legnagyobb könyörületességre meltó.

KU....VICH után S. S.

Szórejtvény.

Még Jupiter maga is megrettent hajdan erőmtől.
Vond-ki egészemnek közepét, művészre találsz majd.
'S kész munkája tanít az időt ismerni naponként.

N — MUKI Váczról.

Előbbi rejtvény: Toll.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

20.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius 9kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Buda 's Pest vidékének regényes rajza, nevezetességei 's összehasonlitása egymással.

(Folytatás.)

Ezen épitvényeket homályba dönti az óbudai Izraeliták csinos temploma, mellyet fájdalom! nyomorult viskók környeznek, 's gyengitik a' behatást. Ezen synagogát 6 óriási corinthi oszlopból álló porticus diszesiti, mellynél verő óra van ügyesen alkalmazva. A' templom tetejét réz fedi, 's kellemesen emelkedik-ki ezen műalkotvány a' többi rosz kunyhó fölött. Belül a' templomban ama gipszdiszitvényekkel kirakott oldalfalak 's bolthajlatok jól összehangzanak az egészszel, 's az oltárnak helyes összeillesztését kiemelik, mellyen a' Sinai égőhegy van előterjesztve, holt. i. Mózes körülvétetve a' messze elhangzó égiháborútól, a' 10 parancsolatot nyeri-meg népének számára. Helyes a' közepett alkalmazott Alemer is, melly egy tribünt képez helyes izléssel dolgozott 4 oszlopocskával, felül pedig aranyozott faragványnyal és sassal. Két téres farostély diszes metszéssel jeleli-ki az asszonyi személyek helyét. Leirhatlan azon benyomás, mellyet szül ezen diszes architekturai műalkotvány a' vizsgálónak szivében, 's méltán megérdemli, hogy minden műbarát legalább is egyszeri megtekintésre méltassa azt, nehezen találhatván a' budapesti összes épitvényeken ennél tisztább sztilt, helyesb izlést 's okosabb elrendezést.

Következő napon, az az, mindszent hava 23-ikán mindjárt reggel O-Budán végig kocsizva, a' selyem filatorium felé irányzám az utat. Megtekintve a' hegyszorulatból vagy is a' solmári mocsárból lejutó vízárkot, mellybe a' békásmegyeri malomárok is szakad, tovább kocsiztam a' romai aquaeductus 1—2 öl magosra emelkedő számos oszlopainak hosszában, mellyek megérdemlik a' műértőnek figyelmét, 's bizonyos időkre emlékeztetnek, mikor még Sicambria azon helyen virágzott, mellynek elég nyomdokira találhatni még. Ezután elkocsiztunk Békásmegyer (Krotendorf) mellett, mellynek katholika

egyháza pompásan emelkedik a' többi alacsony ház fölött, 's csinos fatornya veres szinnel van befestve. Ezen templomba járnak Kalász helység katholikus lakosai vasárnapokon 's ünnepeken. — Most Kalásznak tartottunk. Betekinténk a' faluba, 's elkocsizván a' katholikusok elzárt kis egyháza mellett, a' görög templom csinos tornyát, melly ragyogó fehér vas pléhvel van fedve, szemügyre vettük. Innen bizonyos okból a' dunapart mellett az uraságí magtárhoz kocsizánk, melly mellett a' csárda 's téglaégető ház van, megtekintendők azon mulatságot, melly a' dunai hajómalmoknak váltó karói iránti átengedésnél 6 egymásutáni esztendőre szokott történni egy részről a' földbirtokosok, más részről a' budai 's környéki molnárok között. A' Duna szélén talán száz köb-öl mészkő lehet felállitva, mellyet innen hajókon hordanak az alsó vidékekbe; maga a' Dunaág ekkor boritva volt hajómalmokkal.

Ezen furcsa mulatság után a' tavaszi szőllők végénél felmenénk azon helyre, hol Árpád forrása van, melly talprajzában kört 's kutat képez, körösleg kirakva termés-kövekkel, homlokrajzában pedig egy fülkéhez (Nitsche) hasonlit félkörben végződve, természeti kövekből emelve 's küppal ellátva. Ezen kútacska vizét inni lehet, 's dicsérik az oknál fogva, hogy az gyógyitó erővel bir a' szemfájás ellen, 's ennél fogva vizét hordják is a' vidék lakosai. Egy helybeli tisztelt barátomnak egykori állitása szerint itt volna körül-belül Árpád magyar herczeg sirja is; minél fogva a' mágnestűnek nagy declinatiója van bizonyos helyen. Bár miben álljon is a' dolog, csupa kiváncsiságból is legközelebb próbát teendek ugyan azon jelelt helyen, 's e' czélra a' legnagyobb 's legérzékenyebb mágnestűt viendem magammal. — Az előbb érintett Árpád-kúttól a' hegyeknek arczczal fordulva, azok fél körben látszanak forogni, 's balról kezdvén megtekinteni azokat, mutatkozik először a' nagy Kevély-hegy, utána mindjárt a' kis Kevély, mindenike boritva erdőkkel; közepett áll az óriás Pilis-hegy, mellytől a' vármegye nevét nyerte; jobbra tovább a' Kartalia-hegy melly alatt láthatni a' Meselyja szőllőket, 's mindjárt aztán a pomászi Kő-hegyet, 's a' Kosziczát. Ezen érintett három hegyen terem a' hires pomászi Auszbruch-bor. Pomásztól kezdve egész sz. Endréig tartanak folyton a' sz. endrei hegyek, 's ugy állanak egymás mellett külön magosságukra nézve, mint a' török minaretek (csucsos tornyok).

Elhagyván az Árpád-forrást, mi előtt Pomászra betértünk volna, a' reformátusok elszigetelt 's csinos temploma szökött szemembe, nagy térre állitva, mellynek tornyán ragyogott a' megaranyozott csillag. Leszállván, futólag megtekintettük a' Katholikusok 's görögök egyházait, és a' zsidó templomot, azután a' Vattay nemzetségnek egy eme-

letü kastélját, mellyben azonban most csak zsellérek laknak, 's ha jól emlékezem, a' czimer alatt e' három szóból álló felirást olvastam: „Unita vis fortior.“ — Elutazván végre innen, sz. Endrére kocsizánk, itt tartandók igéret szerint ebédünket. — Szembe kapva a' Dunán túl fekvő Dunakeszit, betértünk a' temető mellett sz. Endre kamarai mezővárosba, 's a' sas kávéházból ebéd után utunkat egyenesen Kalásznak irányzottuk. Ekkor igen helyesen mutatkozék a' hegy-szugnak támaszkodott Pomász helység, különösen pedig a' dombra épitett kastél; azonban azon viz-ároknak, mellynek egyenes czélja volt, levezetni a' pomászi mocsár-vizet, nem találhattam egész kocsizás alatt sehol is nyomdokira, több helyen átszántva levén már, 's behányva; ennél fogva a' vizárok mostanban sokkal rövidebb, mint eredetileg volt.

Beérvén Kalász helységbe, 's némi foglalatosság végett vagy félórát töltvén ott, azonnal a' görög templom melletti 's hegyre vezető utat választottuk, 's felkocsizánk, honnan jól lehete szemmel kivenni Kalásznak kinyulását a' hegyszorulatba. Az ürömi szőllőket is elértük, 's most már szünetlen lefelé kocsizva a' hegyről, előbb az ürömi présházak közé érkezénk, azután pedig az urasági disz- és szőllőkert mellett elkocsizva, beértünk magába Ürömbe. Ezen csinos helységben a' katholikusoknak egyháza' a' tágas utsza közepén áll, vörösre festett toronynyal; egy másik utsza, melly balra fordul-be, egyenesen azon mausoleumhoz vezet, mellyet fönséges nádorunk emeltete itt elhunyt első nőjének, az orosz herczegasszonynak, hamvai fölött. Ezen emlék egy fás kertben áll, 's mint valamelly elárkolt fellegvár jelenkezik. A' nagy egészt egy jó széles árok fogja körül, és faragott kőből dolgozott 's emelt bástyafal, melly mintegy 4 lábnyi magos lehet, hova elől a' homlokzatnál egy kis kőhidon juthatni. Az egész mű faragott kövekből áll; felül a' réztetőn egy obelisk emelkedik, melly hasonlag rézzel van boritva; csúcsán kereszt áll. — A' kerités mellett még egy pár márvány sirkövet vettem-észre. A' másik kis udvarban az orosz pap 's énekesek laknak. Megtekintvén belsejét is ezen mausoleumnak, az az: a' templomot 's földalatti boltot, itt sok szépet 's drágát láthatni; többek között egy görög evangelium-könyvet, mellynek táblája 19 font vert aranyból áll, czifrázatokkal gazdagon ellátva. A' herczegasszonynak külső koporsója rézből, a' belső pedig fából van.

Elhagyván ezen siralomhelyet is, a' magos domblábon folytattuk utunkat haza felé, 's őszintén állithatom, nem minden aggódás nélkül, főleg ha itt már setétedni kezd, 's valamelly másik kocsi szemköztt jön. Végre csakugyan lejutánk az országutra. Hold-világnál balra hagyván az arany hegyet 's távulabb a' puskapor-malmokat, jobbra a' budai szőllőket 's hegyeket, a' Spitzberget, hársfa- 's három határ-

hegyet, neustifti, felső 's alsó Gais és Guger hegyet, végre a' közbe eső sz. Donát-kápolnát, nem sokára balra elértük a' Radl nevű vendégfogadót a' mellette fekvő hamuzsir-égetési épülettel, 's láttuk messziről már a' holdnak világitásánál a' jobbra eső Kis-Czelt mint tündérvárat a' magos dombon, háta megett pedig a' Mátyás-hegyet; 's igy beértünk Neustift külső városba, balra hagyva Ó-Budát. — Rövid idő alatt előre haladva a' Józsefhegy alatt, Landstrasseba, onnan a' várba jutottam-fel, a' szükséges készületeket megteendő a' jövő reggeli utazásra.

October 24-ikén, mindjárt reggel kiindulván Budárul, 's átérvén a' hajóhidon, a' csinos pesti házak irányában folytatám utamat társammal, 's a' sópajta, sóház és reformatusok temploma mellett előrehaladva, az üllői utra tértünk. Ezen országos chaussée készitésével 's a' földalatti vizcsatornák épitésével éppen akkorban foglalatoskodtak; ezen uton eddiglen igen nagy nyomorúság volt utazni. Nem sokára a' Ludoviceummal jutottunk szemköztt, melly diszes 's nagy terjedelmű épület, a' souterraine 's földszinti emeleten kivül, még két emelettel bir, 's ezen rész corinthi pilasterekkel diszlik. Elől 3 risalit ötlik szembe, közepett helyes izléssel készült fronton, oldalaslag pedig két ugralék. Faragott kövekből álló kertfala a' vámház melletti épülettel van egybeolvasztva. Éppen akkor dolgozott számos kőmives a' környező falon, melly hadgyakorlati térre van szánva, 's a' vámházzal fog összekapcsoltatni. — Kiérvén a' sorompón, a' sertés-szállások felé irányzottuk utunkat, hol különös látni egy illy etablissement-t hosszas négyszögben elrendelve, és több részre felosztva. Szemköztt ezzel, jobbra az uttól, láthatni az ugy nevezett disznómocsárt. Ennél jóval távulabb mutatkozik jobbra a' versenyfutási tér egy épülettel; most átjutva egy kis hidon, honnan az út egyenesen átvezet a' soroksári chausséera, jelenkezett egyszersmind az oda épitett pesti határkorcsma is. Balra lehete látni az üllői ut mellett a' határcsárdát. Ezen sivatagban folytatva utunkat, láttuk a' balra eső fasort az üllői út hosszában; alább a' szőllőhegyet, tovább a' dinnyehegyet, jobbra a' sómocsárt, azután a' vadászházat, távulabb a' nagy mocsárt, és szemköztt ezzel 's a' lőrinczi pusztára vezető fasorral Soroksárt; alább a' Nudelhegyet, 's távulabb még a' Petri pusztát, mig végre azon fasorhoz értünk, melly a' sz. lőrinczi pusztára egyenesen bevezet. Betérvén az udvarba, megtekintettük a' földszinti lakházat, az udvar közepére helyezett kápolnát, gazdasági épületeket, kertet, mellynek közepén egy hosszú nyárfa-sor vág keresztül. Van itt még egy növényház is, megrakva pelargoniumokkal, mellyek nyáron által a' szép nyárfa-alléeban felállitvák, 's több egyes ház, valamint is hátul a' szerzetesnek lakja. A' házak egyike egykor száraz malom volt,

most a' kertésznek raktára. Kár, hogy ezen föld igen homokos; mert ámbár két kutja van, még is fogyatkozást szenved vizben, mi által nyáron csaknem minden kiég. — Elhagyván e' helyet, innen ismét kitértünk a' chausséera, 's megtekintvén a' téglaégető házakat, az ugy nevezett Szalla-erdőt, mellyet vadas kertnek is lehetne tartani, távulról láthattuk a' balra eső Ravetint 's az artilleriai gyakorlati tért, jobbra a' puszta-Halmot épületeivel, balra a' vecsési erdőt, fentebb az orgováni vagy kereszturi csárdát, és erdőt, 's ezekkel egyirányban végre jóval távulabb magát Keresztur helységet. — Ekkép haladva beértünk Vecsésre, melly helységig valamint jobbra, ugy balra is minden csupán homokdomb 's gyep, 's csak itt ott talál az elbágyadt szem szántóföldekre. Utszája e' helységnek igen tágos, végig ültetve akáczfákkal; a' házak tiszták, mindenütt fallal bekeritve. Az egyház kicsiny ugyan, de csinos, 's megfelel a' katholikus keresztények számának. Szemköztt vele fekszik az egy emeletű vendégfogadó balra, melly mint valamelly őrház nyulik-ki a' házak sorából, 's gátolja a' helységnek végig láttatását. Sokkal illőbb lett volna azonban inkább az egyházat a' helység 's utsza közepére állitni, a' vendégfogadót pedig a' helység egyik végére. Egyirányban e' helységgel balra esik Ecser.

Tovább utazván, nem sokára beértünk Üllőre, mellynek katholika egyháza már távulról jelenkezik vörösre festett tornyával. Az uj erdő egészen hosszában tart a' helységnek. A' falu végén 's erdő tövében áll az urasági major egy hosszú épülettel. Egy keresztutszában láthatni a' reformátusok alacsony templomát is zöldre festett toronynyal. Egyirányban Üllővel fekszik Gyömrő, tovább Péteri. Itt is, valamint Vecsésen, egymással nemcsak szemköztt áll a' katholikusok egyháza 's a' vendégfogadó, és ennél is láthatni az illetlen küljebb nyulást a' házsornál. Az országuton haladva a' vasadi csárdának fordulánk, 's most e' parlag mezőn hajtatván előre, végre Monor házai előtt állottunk. Szemügyre vettem 's acromaticai látcsőmmel vizsgáltam most az ugy nevezett monori hegyet, vagy inkább magos laposdombot, melly okozá az 1791-ben projectált szolnoki hajózási csatornának megsemmisitését, melly hegy a' niveau szerint csak Kecskemétnél fogy egészen-el. Ama helyett akkorban a' csatornának Csongrádig vitele javaltatott. Beértünk végre a' helységbe, hol a' katholikusok egyházának frontja az utszára áll ugyan ki, de az egész épitvény két udvarba van zárva, jobbra környezve a' plebániától, balra az iskolától. Ezen egyház portálját két joniai pilaster diszesiti Scamozzi monorjában dolgozvák, a' toronyfalon pedig két corinthi pilaster áll minden oldalon. Fatornya nem magos, de jó idomzatú 's rézzel fedve. Ezzel szemközt a' tisztartói lakás, melly földszint emeletű, mellette pedig a' reformátusok temploma áll, szemmel forditva a' másik egy-

háznak, mellynél kivül feljáró hágcsó van alkalmazva, parapettal befogva, homlokzata pedig pórművezettel (Rustik) és frontonnal diszitve. Ezen templom hosszabb a' katholikusokénál; tornyán két joniai pilastert láthatni, fatornya magosabb a' másikénál, 's hasonlag rézzel fedve — A' szem sehol sem találván toronyórára, azon gondolatra vezettettem: hogy talán czélszeresb 's illőbb lett volna előbb egy toronyóra megszerzéséről gondoskodni, 's ez által a' szegény népnek megszerezni azon kényelmet, hogy minden naptájban megnézhesse, hány óra! Ezen megbocsáthatlan hibát Üllőn ugy, mint Vecsésen vettem észre.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. Pesten marczius 5-kén ideg-guta-ütésből, ötven három esztendőt köz hivatalban töltött munkás életének 77-dik évében, boldogabb életre költözött által közösen tisztelt t. n. Eötvös Pál ur, a' n. mgú m. k. kuria levéltárának igazgatója 's több t. n. megye táblabirája. Hült tetemei 7-kén a' belvárosi plebania sirboltjába takarittattak. — Kesergik elhunytát: özvegye Szlatiny Terézia — és gyermekei n. Eötvös Maria, néhai ngos Nyéki Németh Imre urnak, a' n. m. m. k. udv. kamara tanácsnokának, kir. ügyek igazgatójának, a' magyar sz. korona ügyvédének özvegye; Pál, arany sarkantyús vitéz, a' n. m. m. k. udv. kamara tanácsnoka, több t. n. megye táblabirája; Ferencz, a' n. m. m. k. helytartótanács titoknoka, több t. n. megye táblabirája; József, kir. directorális ügyvéd, több t. n. megye táblabirája.

Időjárat. A' februariusi szüntelen nedves ködös idő eloszlatá ugyan Dunánk jegét, de gyakori permetezést és gyenge havazást majd csak naponként tapasztalánk. Szembetünő mennyiségben esett a' hó febr. 27-kén, majd ismét marczius 3-kán, mire erös éjszaki szél mellett már 4-dik 's 5-kén annyira fagyott, hogy 6-kán reggel Dunánk háta telve volt jéggel, mi illy idő tájban valamint nagy ritkaság, de éppen olly fenyegető volt Dunánk hidjára nézve, 's minthogy a' fagy tartós lön és a' jég szaporodott, még azon napon szükségessé tette a' hid kiszedetését.

KÜLÖNFÉLE.

Uj Robinson. Franczhonban levő Lorient városnak is van jelenleg egy Robinsona. A' császári háborúk idejében t. i. Napoleon zászlója alatt viaskodó Leonard Ferencz János spanyol országban elfogattatván többekkel együtt a' cadixi hajó-tömlöczökbe (Pontons) zárattatott. A' mint tudva van, ezen szerencsétlenek, kik amaz uszó tömlöczökben bizonyos halálukat várták, azon voltak, hogy bilincseiktül szökés által megmenekedjenek. Sokan uszás által el is érték czéljokat. De Léonard, ki éjjeli időben kivánta szabadulását eszközölni, éppen ellenkező irányban uszott, 's miután egy ideig valamelly deszka segedelmével a' tenger felületen fenntartotta volna magát, egy algieri csajka felvette öt, 's Barbaria egyik kikötőjébe vitte. Itt egy Kadinak birtokába jutván több esztendeig csupán urának kertje munkálásával foglalatoskodott. Végre itt is felgerjedt benne, valamint minden rabszolgában és fogolyban, a' sza-

badulás vágya, 's egy titkos készült terv szerint kegyetlen urától csak ugyan meg is menekedett. Sokáig bolyongott nyugoti Afrika puszta térein, 's nem egyszer vala kénytelen életét vademberek, állatok, 's az elemek ellen védeni. Végre egy asszonyt talált, kivel számos viszontagság után a' Sierra Leonei angol telepvénybe (Factorei) jutott, 's ott részvevő uti társával egybe is kelt; kevéssel ezelőtt pedig hitesével 's hat gyermekkel 25 évi távulléte után Lorientbe szerencsésen megérkezett.

Nevezetes Europaiak eredete 's élethossza. Euripides gyümölcsárusnénak fija volt, Socrates bábáé, Aeschines szemfényvesztőé, Virgil kenyérsütőé, Horácz felszabaditott rabszolgáé, Amyot timáré, 5-dik Sixtus disznópásztoré, Flechier szappanosé, Massilon esztergályosé, Quinault sütőlegényé, Molière karpitosé, Rousseau János Jakab órásé, Rousseau ker. János csizmadiáé, Beaumarchais óracsinálóé, Ben. Johnson kőmivesé, Shakespeare mészárosé, Sir Thomas Lawrence vámos szolgáé, Collin kalapgyártóé, Gray irnoké, Rembrandt molnáré, Thorwaldsen paraszté, Oehlenschläger várnagyé, Payne Tamás füzőválcsinálóé, Burns pásztoré, Seume földmivelőé, Augereau gyümölcsárusé, Tallien ajtónállóé, Luthers bányászé, Drake Ferencz matrózé, Oudinot szegény kalmáré, Beranger szabólegényé, Talma szinészé, Beethoven dalnoké, Napoleon elszegényedett patriciusé. — Statusférfiak igen gyakran legszebb idejekben halnak-meg; igy p. o. Pitt, Fox, Canning, Mirabeau. — Az irók és tudósok közül Baco 64, Newton 84, Keppler 60, Copernicus 70, Galilei 78, Herschel 82, Zeno 98, Kant 80, Volta 82, Voltaire 86, Goethe 83, Yang 84, Cervantes 70, Le Sage 80, Scott Walther 62, Fontenelle 100 esztendeig élt. Ugy látszik azonban, hogy a' hosszas élet szabályát plasticai művészek között osztá-ki a' természet, még pedig olasz országban. Igy Titian 90 évig, Gianello 99, Angelo Mihály 90, Leonardo da Vinci 75, Calabresi 80, Claudio di Lorena 82, Carlo Maratta 89, Tintoretto 82, Sebastiano Ricci 78, Cressi 74, Carlo Dolce 70, Zuccarelli 86, Vernet 77 évig élt.

Beduin biró. Egy Beduinnak bizonyos számú tojása volt, egy másik pedig egy tyukot vásárolt, 's mind ketten abban egyeztek-meg, hogy a' tyúk alá rakják a' tojásokat, 's vele azokat kiköltetik, a' csibéket azután egyenlőleg maguk között felosztják. Történetből csak 13 csirke kelt-ki, 's mivel az egyenetlen szám miatt nem valának képesek egymással megegyezni, a' Bey lakásába mentek, 's öt perlekedésök igazságos elintézésére felszóllitották. Ez azonban rövid megfontolás után a' tyúkot 's csirkéket szakácsának általadatván, mindegyik Beduinnak ötvenet veretett talpára azon megjegyzéssel, hogy jövendőben mind a' két rész illy haszontalan perlekedéstül magát tartóztassa.

Angol takarék-pénztárak. Midőn 'a' mult évi marcziusban a' franczia pénz-ügy-igazgatás által köz tudomásul adatott, hogy az egész országi takarék- pénztárakban (Sparkassen) 1735-dik esztendő végével kilenczven millio frank találtatott, minden státus-gazda a' pénz-állapot ezen kedvező léte miatt örömét 's egyszersmind csudálkozását nyilatkoztatá: de még nagyobb álmélkodást gerjeszt minden emberben az angol kincstári hivatalnak azon előadása, melly szerint Anglia és Irlandia (Skóciát ide nem számlálván) takarék- pénztárai 1835-dik esztendő végével tizenhat millio font sterlinget, az az négyszáz millio frankot foglaltak magukban.

Lelki erő halál ellen. Midleton doctor az élethez minden remény nélkül feküdt halálos ágyán. Az orvos hozzá jövén, Midletont ágyában irással foglalatoskodva találta. Ez kérdezé a' doctort: ‚uram, meddig élek még?' — „Huszonnégy óráig legfeljebb" viszonza az orvos — ‚Ugy hát nehezen végzem-el munkámat' — mondá Midleton — 's letevén tollát, nyugalmasan várta a' halál óráját.

Lord Kaimos halála előtt 3 nappal igen gyengének érezte magát. Nem irhatott, de barátjait magához hivatta, és akaratját általuk iratá. Többen álmélkodtak rajta, hogy eröteti magát, mivel erős hangon beszélt, 's megkérék öt, ne fárasztaná annyira magát. — Mire ő igy felelt: — „hát azt akarjátok talán, hogy hamarabb némuljak-el, mielőtt a' halál bedugná számat!" — 's tovább dictált.

Newton midőn halálos ágyában feküdt, élete végső perczenetében ezt mondá: „még is bánom, hogy időm nem volt a' nönemet közelebbről megismerni!"

TURNER FERENCZ.

EMLÉKMONDÁS.

Idő hatalma.

Felforgat a' nagy századok érczkeze
Mindent! BERZSENYI.

Erény halhatlansága.

O nem fedezhet rényeket a' setét
Halom! Borostyánt kérnek azok, 's örök
Lételt lebegtet a' sugárzó
Mennynek igaz fejedelme rajtok.

B. P. F. után GESZNER MIHÁLY.

Tökélyesités. Bizonyos tekintetben mindig gyermekek maradunk, és gyermekségünkből csak halálunkkor fogunk kilépni. Nem vagyunk azért hibák fogytában, mivel a' nevelők kezei alól kikerültünk, és mintha nem volna már ekkor javitni való bennünk. Mindig nevelést kivánó állapotban maradunk; és ha nem szégyen folytatni a' tanulást és tudomány-szerzést, bizonyosan szint' ugy nem lesz, erkölcsiségünket és erkölcseinket tökélyesiteni.

BERZEVICZY GERGELY után S. Karolina.

Sokat akarók. Vannak emberek, kik szünetlen foglalatoskodni látszatnak. Százféle tárgyba kapkodnak, de egyet sem visznek véghez. Ezeket ollyanokhoz lehet hasonlitani, kik mindenkor sokat 's jó étvágygyal esznek, de gyomruk meg nem emészti. LINUS.

Szórejtvény.

Látta hazánk sokszor, mellyben volt lakja sokáig,
Mit soha sem feledünk, mert ő kizsarolta honunkat.
Vágd-le fejét, 's nincs mód embernek latni enyészté.

PAULOWITS Z-ből.

Előbbi rejtvény: Óriás.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

21.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius 12kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Buda 's Pest vidékének regényes rajza, nevezetességei 's összehasonlitása egymással.

(Vége.)

Végezvén foglalatosságainkat, ismét Pest Buda felé utaztunk viszsza a' homokos, gödrös 's legroszabb karban levő pesti országuton, Üllőn, Vecsésen keresztül, 's a' lőrinczi puszta mellett. Ezen nagy országuton járnak a' szolnoki sós-kocsik, debreczeni vásárosok. Annyival kevesbbé lehet megfogni, hogy lehet illy karban e' sokat járt országut. Nehányszor csak nem feldöntetvén hintómmal tiszta holdvilágnál, szokásom ellen is behunytam szemeimet, csak hogy ne láthassam a' szegény lovaknak nyomorgását. $7^1/_2$ óratájban a' várba érkeztemfel, emlékezetben tartván azon rémitő porfellegeket, mellyek okozák, hogy az üllői uton alig vehettük-ki a' felénk kocsizókat, 's félni kelle több izben, hogy egymást ledöntjük. — Ezen Pestvidék nem nyujtván a' tájfestésznek legkevesebb kitünő anyagot is, kénytelen vagyok róla mélyen hallgatni, 's igy átlépem ujolag a' Dunafolyamot, hol majd a' természet legszebb 's legbájlóbb képei fölösleg ki fogják pótolni ezen hiányt, 's kecsegtetni fogják a' vizsga szemet.

October 26-ikán két uti társsal mindjárt reggel kocsira ülvén geognosticai vizsgálatok végett, elhagyám Budát, 's nem sokára a' vörösvári chausséera jutánk. Balra estek a' már megirt budai nagy hegyek, jobbra az aranyhegy. Nevezetét ezen gyenge lejtvényü hegy onnan vette, mivel az Ó-Budaiak e' hegyi szőlőkből nyerik legédesebb boraikat. Eltérve jobbra a' vörösvári chausséétól a' Zeisel nevü két kerekü malomhoz érénk, melly fölött mindjárt a' folytonos völgyben egy hosszas terjedésü nádast láthatni, mellyből nedves esztendőkben a' malomra szokott folyni a' viz. E' viz-árok egészen a' szántói posványig terjed. Magosan emelt uton haladva, elértük a' Garancsi pusztát, 's Teleki grófné présházát az ispán-lakkal. A' balra eső szép szántó földek a' dombon Vörösvárra tartoznak, ellenben a' jobbra fekvő szőlők a' pusztához, 's ezen hegylábon igen jó, és sok bor szo-

kott teremni. — Különös alakban mutatkoztak a' balra, 's jó távul eső hegyek, mint egyes minaretek csucsaikkal; előttünk a' fölséges völgy terjedt-ki, mig végre megpillantottuk Szántó helységet, Gyurkovics jószágát, és szemköztt az óriási Pilis-hegyet, mellynek tövében Szántó fekszik. Behajtatván a' vár udvarába 's beszállván az urasági tiszthez, miután megengeszteltük volna gyomrunkat, megnéztük az ujan épült kastélt minden egyes részében. Lakosai ezen helységnek tót katholikusok, kiknek itt templomjok is van.

Tizenegyre járván már az óra, miután meghagytuk volna kocsisunknak, hogy délutáni 4 órakor indulna Ürömbe, ott bevárandó minket, felsieténk a' hires szántói hegyre, általcsapva a' szőllőkön, és igy mindjárt a' ritkás 's fiatal tölgyfa-erdőbe értünk, felkeresendők azon helyet, hol már egyszer termés-kőbányát kezdettek nyitni, 's ismét felhagytak vele. Hosszas 's fáradságos felfelé mászkálás közben megtekintven a' félbeszakasztott mészkőbányákat, felértünk végre ügygyel bajjal az egészen kopár kősziklás hegynek csucsára. Ezen nyereg hátú hegyről, melly lefelé félkört képez, 's jobbra balra gyönyörű völgytől környeztetik, 's melly sokban emlékeztet az al-csúti csaplárhegyre mindjárt a' kertésznek lakja fölött, 's az parkot képezvén ott fenn, többszeresen viszhangozza a' szót — a' nagy Pilis hegynek fordulva arczczal, balra láttuk a' völgyben Szántó hegységet egész kiterjedésében, távulabb Vörösvárt, 's még messzebb Solmárt, jobbra pedig a' nagy Pilis-hegy tövében Pilis helységet, távulabb nagyobb részét Pomásznak, és sz. Endrét a' közbefutó lapos hegygyel. A' pilisi hegy tövénél állanak a' mészégető kemenczék, mellyekhez a' mészkövet a' pilisi hegyről törik, 's mint szemeimmel láttam, 's látcsőmmel vizsgáltam, teritve volt az egész tér e' nemű fejér kövekkel. A' szántói 's pilisi meszet általán dicsérik 's kedvelik, 's ennél fogva itt igen sokat törnek, égetnek is. Utóbb egy szabad térre jutván, most csak annál szebben jelenkezett Vörösvár a' szántói gyönyörű szántó földekkel, úgy hasonlag a' garancsi hegynek innenső oldala, és a' csobánkai termés-kőbánya a' jobbra eső Kevély hegygyel. Előbb még, hogy elhagynók ezen regényes helyet, említést kell tennem egy iratról, mellyben olvastam ezen Szántó-hegynek 1600-ki történetét, melly szerint tetemes kincs volna ebben valahol elrejtve, pénzzel tölt 12 réz kádat foglalva magában.

Megvizsgálván a' mindenhol utunkban fekvő mészköveket, leirhatlan rosz 's kövecses uton ballagánk most már lefelé, mig végre egy kocsiutra értünk, hol valamivel könnyebb lön a' járás. Végre csakugyan kiszabadultunk az erdőből, és szabad térre jutánk, hol megtekintém a' szörnyű földszakadásokat, mellyeket a' hegyről lerohanó viz készit magának, mintegy 10 lábnyi vizárokban folytatandó utját a' szőlők

hosszában a' falu felé. Csobánka lakosai ráczok, 's van templomjok vörösre festett fatoronynyal. A' falu közbirtokosok között van sok részre felosztva.

A' vörös kereszt felé ballagván, és szőllőkön keresztül törve, a' czigány kovácsok lakhelyéhez értünk, honnan, a' két rémitő kőszirt között, csupa darabos köveken kelle fel felé tartani, csaknem vesztve lélekzetünket. Bokros erdő között mindig feljebb haladva, végre csakugyan hallatszék a' kalapácsok zörgése; végre a' kőfaragók épületéhez 's műhelyéhez értünk, 's befordulva a' kőbányászoknál leltük magunkat. Ezen hegynek alja csupa mészkőből áll, csucsa pedig termés-kőből.

Felvilágositásul az érintett kőnemre nézve, ha nem volna még talán nehány tisztelt olvasó előtt eléggé ismeretes, e' keveset akarom előre bocsátani. A' terméskövéknél (Sandstein) a' kvarz (szemölcsös) van, melly egyenlő nagyságú szemekből áll, keményen összedagasztva. Azon ragvány, melly ezt eszközli, külön nemű, példaul: mész vagy agyag nemű, vascsapatú, ollykor még egészen kvarz nemű is, melly esetben már közönséges szemes kvarzba lép-által a' terméskő. A' mészkő külön szinben és alakban jelen-meg, jobbadán csak igen csekély mértékben vagy éppen nem átvilágitó, mindig formátlan, közönségesen simitható, melly esetben azután a' finomabb nemek márvány nevezet alatt ismeretesek. A' mészkőnél három főnemet lehet megkülönböztetni: 1) a' szemes 2) a' rostos 3) a' tömött mészkövet. Valljon a' megvizsgálandó kő mész-e vagy terméskő, azt csupán közönséges aczéllal szükség megpróbálni, 's tapasztalandjuk, hogy a' mészkő nem ad szikrát, midőn ellenben a' terméskő kvarz tartalmához képest majd több majd kevesebb tüzet ad.

A' csobánkai kőbánya valóban méltó a' megtekintésre. Ez egy régi összeroskadt templom falaihoz hasonlit, 's vörös szint játszó kövekből áll, melly a' feléjek közelitéskor végromlással látszatik fenyegetni. Ezen termés kőbányát, hol csupán épületi kövek jutnak napfényre, mint lépcsők, kapu- ajtó- 's ablak-ráma-kövek, lókagylók 'stb Feszl pesti kőfaragó család birja már mintegy 60 esztendőtől fogva. Most benne 10 kőfaragó 's 20 bányász dolgozott. Annak, ki illyes valamit nem látott még a' természetben, alig lehet csak képzelete is ezen nehéz 's veszélyes munkáról, 's arról mi módon szállittatnak-le a' több mázsa nehéz kőtömegek a' magos hegyről. Leülvén ezen kőbányának meredek oldalára, vizsgálni kezdém az előttem kiterjedt tájékot, az az: a' lábaim alatt fekvő Csobánka helységet, a' balra eső nagy 's kis Kevély-hegyet, a' közttek levő hegy-szorulattal, melly alacsonyabb hegyen mészkő égető kemenczék állanak, a' kis Kevély-hegy oldalában pedig van egy nagy és széles barlang, melly fölötte mélyen benyul a' hegy gyomrába, 's mellyben 4 lóval könnyen meg lehet for-

dulni. Külseje ezen barlangnak hasonlit egy mesterségesen készült boltozathoz.

Elhagyván most már ezen varázshelyet, lefelé kelle ballagnunk, 's igy huzamós járkálás után gyalog utakon a' Kevély-hegy lábára jutottunk, 's mostantól fogva szünetlen felfelé kelle tartanunk. Egy szabad tért érvén egy jó nagy kőszikla mellett, innen tekintettük-meg a' csobánkai termés-kőbányától jobbra eső két alacsony kőhegyet, mellyeknek hátai boritvák mészkövekkel, 's hófehér színök ezen távulságban csupa erdőktől környezve valami ritka látvány. Ezen helyről fölségesen mutatkozott Pomász és sz. Endre mezőváros, melly a' számos templom 's torony miatt székes városhoz hasonlitott, ugy hasonlag a' két Duna, a' sz. endrei nagy szigeten Monostor és Pócs-Megyer, Dunán tul a' Göd puszta erdejével 's majorjával, Dunakeszi, Rákos mezeje, 's nem messze tőlünk a' hegyek alatt Kalász helységnek egy része. Felmászván a' nagy Kevély csucsára, azon hársfához támaszkodtam, melly ott egyedül áll 's pedig közepett, honnan körösleg láthatni mindent, mennyire csak terjedhet a' szem. — Ezen hegy engem a' hóhegyre (Schneeberg) emlékeztet, melly mintegy 12 órányira lehet Bécstől, hol 1827-ben barometrumi magosság-méréssel foglalatoskodtunk, 's oda fenn töltvén egy éjt nem keveset szenvedtünk a' hidegtől. Egyébiránt is ezen nálunk látott bányászi élet a' külön nemű foglalatosságokkal 's mélyből felszálló füstoszloppal, a' hóhegytől mintegy 8 órányira eső neuhausi tükörgyárra emlékeztet, hova 1825-ben nekünk mint polytechnikusoknak a' chemiai osztályból kelle kimenni az öntéshez, 's legalább 60 személy volt jelen. Ezen gyárban mintegy 80 ember foglalatoskodhatott akkorban. Az előbb érintett hóhegy csucsa 47°—45'—19'' szélesség, és 33°—27'—49'' hosszaságban fekszik Ferrótól; keleti tövén láthatni Reichenau helységet, hol akkorban 9 vashámor volt; nem messze tőle fekszik Buchberg mezőváros, posztó 's kazimir-gyárral. Egyike ez a' legregényesb tájékoknak, mellyeket éltemben láttam, hol szemlélhetni az Alleluja-barlangot, a' sirningi vizzuhatagot, valamint is a' Kaltengang nevezetű vizömleteget azon hegy-uton, melly Gutenstein felé vezet.

Most már ideje volt elhagynunk a' Kevély hegy csucsát. Nem sokára az erdőből ismét szabadra jutánk, honnan ezen hegyláb lenyulván egész Boros-Jenő helységig, egészen kopár, 's csupa kőszikla. Most az elhagyott mészkő-kemencze mellett fölséges kilátást nyertünk félkörben egy részről fel a' bécsi utig, más részről balra egészen a' sz. lőrinczi pusztáig, hátunk mögött a' nagy erdő egész hosszában futott, 's igy gátlá minden kilátást Rákos 's Vácz felé. Hogy azonban szembe kaphassam azon vidéket is, mellynek megtekintését gátlá a' Kevélyhegy csaknem egészen pontirányos emelkedése által, — a' kalászi kő-

bányához siettünk, mellyet bir ürömi Lenz nevű kőfaragó már sok esztendőtől fogva. Ezen bánya egy üstöt ábrázol, ellátva két házzal, mellyeknek egyikében kovács-műhely van, másikban pedig malomkövek készittetnek. Miután itt, valamint Csobánkán, munkát rendeltem volna a' választott kőnemből bizonyos meghagyás következésében, a' legmagosb kőszikla csucsáról kezdtem vizsgálni a' szép természet képét. Jobbról az előttem óriáskodó Kevély lábán egy szép erdő nyulik-le egészen a' völgybe; ezen erdőtől kezdve az egész gyenge lejtvényű alsó hegy-lábat gyönyörű szőlők teritik, mellyek a' beléjek ültetett fák által egyes parkokhoz hasonlitnak; ezeknek végén lefelé kezdődik a' falu vagy a' nádori jószág, Boros-Jenő (Weindorf), mellynek lakosai Németek. Van e' helységnek katholika egyháza, több helyes háza és gazdasági épületei. Mondhatom, hogy egész alsó magyarországban e' helységhez hasonlót nem találtam, sem tisztaságra, sem rendre, 's jóllétre nézve. Egyébiránt Weindorfnak regényes fekvését csak látni lehet de nem leirni. Átellenben egy hegy-domb feküdt szép erdővel benőve: 's balra szántóföldek, mellyek az ürömivel egybekapcsolvák, végre Üröm helység nagyobb része is, kiterjedvén a' hegy háta megül. Távulabb Vörösvár jelenkezett jobbra, utána sz. Iván, azután tovább balra Solmár, valamint is a' bécsi ut az egész hegylánczczal; a' magos budai hegyek, Spitzberg, a' két Gais, és Guger hegy, Neustift, Budapest közti Duna a' Margit-szigettel 's hajóhiddal, végre Pest város a' Rákossal.

Elhagyván e' fölséges helyet, megtekintve útközben a' tulsó oldalon is kezdett veindorfi termés-kő-bányákat, 's átcsapván a' boros-jenői és ürömi határ-kőoszlop mellett a' gyepre az ott talált gyalog úton, a' csaknem egészen pontirányos kősziklához jutottunk-le, melly még 40 öllel lehet magosabb fekvésű a' völgynél. Nehogy innen vissza kellessék térnünk, 's más utat keresni az életveszélyes mászkáló uton, melly csigaházcsóhoz hasonlit, hosszas keringés után a' szőlők mellé bocsátkoztunk-le. — Visszatekintvén borzadva láttam, hogy csak csekély botlás, — 's egy percz alatt 40 ölnyi mélységbe juthatni-le. Most már azonban keresztül csapva az ürömi szőllőkön, átmetszve a' szántóföldet, nem sokára az ürömi főutszában leltük magunkat, hol az egyház mellett kocsisunk várakozott reánk. E' főherczegi faluban azon váratlan ujságot kelle hallanunk, hogy az idei nagy szárazság miatt a' vizben mindenütt fogyatkozás levén a' helység minden kutjából elveszett a' viz, 's ennélfogva kénytelenek a' lakosok hordókban hordani ide a' vizet. Setétedni kezdvén, 's beülve hintónkba, a' már egyszer leirt uton, sérületlen beérénk holdvilágnál Budára mintegy 7 órakor, 's jó vacsora várván reánk, melly kedves lehetett $6\frac{1}{2}$ óráig tartó

mászkálás után a' magos 's meredek hegyeken, nyugalomnak engedém magamat, bevégezvén egyszersmind ezen évi tudományos vizsgálatimat, 's e' czélból tett utazásimat.

NOVÁK DÁNIEL.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Béka-ember. A' mult esztendei november 18-kán porosz Sziléziában fekvő Tillendorf nevü helységben halt-meg Hollstein Ágoston, kit testének rend elleni alkotmánya végett átaljánosan békaembernek neveztek. Születése napján 1805-dik esztendőben tökéletes épséggel birt; de gyermek éveinek első korában, hihetőleg az angolsenyv elmulasztása következésében teste egészen meggörbült elannyira, hogy az emberi testnek illy nemü beteges változását aligha lehete valaha látni. — Testének hossza mintegy 30 hüvelknyi; 's egyedül feje és nemi részei valának ugy alkotva mint az egészséges koros embernél. Ellenben végtagjai 's törzsöke részint meredtek és nyomoritottak, részint törpék valának 's olly kicsinyek', mint egy két éves gyermeknél. Tenyerei kifelé állottak, 's kevés hüvelknyi hosszaságú karjai felfelé a' fő oldal részein fekvének. Izmainak merevénysége miatt gyermekként kell vala öt etetni; csupán higságokat volt képes másnak segedelme nélkül magához venni, ha t. i. egy töltött palaczkot előre álló melljére ugy helyezének, hogy annak nyilását szájába vehette. Rágó 's emésztő müszerei rendes állapotban voltak, 's az étel és ital, nem különben a' dohányzás igen jól esett neki. Alsó végtagjai a' felsőkhez hasonló törpe állapotban valának. Helyeztetésök mozdulatlannak tapasztaltatott olly irányban, mint az uszó 's czombjait hasa felé huzó békánál; azért is nevezteték béka-embernek. Ezen leirtt állapotban feküdt Hollstein legkorább gyermekségétóta, egész egy veszedelmes tüdőgyuladás által okozott haláláig, mintegy 1 1/2 röfnyi hosszaságú 's 1/2 röfnyi szélességü deszkán, minden ruházat nélkül, csupán könnyü paplannal betakarva. E' deszkán, mellyet soha el nem hagyott azon fájdalmak miatt, mellyeket érintése okoza, jó idő alkalmával a' mezőre viteté magát, hol elég vastag és erős hangon igazgatá szántóföldjeinek munkáltatását: kedvetlen időjáráskor az ablak-deszkán feküdt, 's az utszai történetekre fordità figyelmét. Itéletei helyesek, sőt gyakran ötletei nevetségre ingerlők valának. Az ostáblát különös figyelemmel játszá, 's ekkor egy vesszőcskét tartott szájában, mellynek segedelmével mezőrül mezőre tolá az ostáblai köveket. Kedvélye közönségesen vidámnak találtatott, 's nem látszék érezni szerencsétlenségét. Mint mondják, nem örömest halt-meg.

Meteor-tüz. A' mult évi septemberben egy a' levegöbül leereszkedett tüzgolyó Monte Oliveto nevü templom tornyán szétpattant, 's annak párkányzatát letörte. Továbbá 300 fontnyi nehézségü vas keresztjét helyéből kiemelvén, azt egy közel fekvő mezőre lökte. Szétpattanása után több apró golyókra oszlott, mellyek a' templom és kolostor belsejébe jutottak, 's ott tetemes pusztitásokon kivül több személynek megsebesitésére adott alkalmat ezen ritka levegői tünemény.

Növény-kaucsuk. Boyle angol tanitó nem rég egy értekezést bocsájtott közre a' kaucsukról, mellyben ő ezen nyulós nedv létének a' cichoriákban 's euphoriákban, nem különben egyéb europai növényekben általa tett felfedezéséről tesz említést. Most, midőn ezen anyagnak haszonvétele naponként terjedni tapasztaltatik, Boyle urnak ebbeli felfedezése jó haszonnal gyü-

mülcsözhetik. Ugyan ő volt az első, ki többféle tapasztalásai után a' kaucsuknak eperfákban jelenlétét is egy jeles chemicus barátja segedelmével bebizonyitotta.

Betegségek forása. Egy igen kedvelt londoni orvos, ki a' betegségek gyógyitásában hires tapasztalást 's rendkivüli szerencsét bizonyita-be, élete végső idejében azoknak forrására fordità figyelmét, mellyeket jegyző könyve szerint (hihetőleg csak a' Londoniakra nézve) következőleg számlált elő: — Vauxhall játékszin és teremek (a' romlott levegő miatt) 1600; bor, egyéb szeszes italok és dohányzás 1300; lomhaság 1000; a' levegőnek rögtöni változásai 1200; éjszaki és napkeleti szelek 1300; beteges képzelődés 1500; mértékletlen evés 1300 (igen kevés); kuruzsolás (Quacksalberey) 900; szerelem 150; bánat 850; szerencsétlen játék 800; tanulás 950; románok olvasása 450.

Nagy emlékező tehetség. A' nem rég meg holt történetirórúl, Drago Vinczérül beszélik, hogy ő Tasso minden munkáját könyv nélkül tudá előadni, minden kijelelt vers-szakot azonnal folytatni 's hibátlanul elmondani képes vala. A' megszabaditott Jerusalem czimü munkát az olasz költészet legremekebb művének tartá.

KÜLÖNFÉLE.

Patkány-vadászat Parisban. Ezen város Montfaucon nevü negyedében tömérdek mennyiségü patkány van, mellyeket a' Parisiak rövid idő óta nagy szenvedélylyel irtanak-ki, vagy is, az ő kifejezésökkel élve, vadásznak. Egy pár piperőcz (Dandy) ezen ocsmány állatokat, vadász kürttel, kutyákkal 's több hasonlóval ellátva egész napon által szokta üldözni, 's már annyira haladtak ezen szenvedély utján, hogy még különös formaruhát is öltenek illy alkalommal magukra, t. i. veres kabátot, fekete bárson sipkát, bőrnadrágot, vadász csizmát. Az utósó reggeli üldözés alkalmával mintegy 45.000 patkányt öltek-meg, vagy is inkább elejtettek.

Nagy ebéd. A' Manchester Chronicle czimet viselő hirlap azon ételek lajstromát közli, mellyek a' manchesteri ének-ünnep estvéjén adatott tánczmulatság alkalmával a' mult esztendő october hónapjában feladattak; u. m. 2.000 hús-pástétom, 2.000 irósvajas kenyér, 500 font szőlőfürt, 65 ananasz, 25 véka alma, körtvély és szilva, 250 itsze gelée és creme, 200 itsze fagylalt, két oxhof xeresi, 's ugyan annyi porti bor, 16 oxhof Negus.

Kávé ereje az utasokra nézve. Csudálatos — mond Skinner örnagy — milly nagy erővel bir egy kis mennyiségü az Arabok módja szerint készült kávéital. Ezek t. i. a' legfárasztóbb utazások alkalmával sem élnek egyéb ingerlő szerrel. A' pusztai Arabok t. i. sokszor 24 óráig is minden élelem nélkül elgyalogolnak, hacsak egy korty kávéfőzetre képesek szert tenni, melylyel ők közönségesen, a' készitéshez kivántató igen egyszerü gépelylyel együtt, el vannak látva.

Különös végrendelet. — H. kereskedő, ki Indiában nagy birtokot szerze magának, 's atyafiak és gyermekek nélkül halt-meg, végrendelményt hagyott maga után, mellyben következő hagyományok valának feljegyezve: „D. — urnak 100.000 tallér értékü ellenszándékot 's megvetést rendelek. A' közönség (publicum) őt előre ki fogja elégiteni. Azon borbélynak, ki engem hetenként háromszor öszvekarczolt, rendelek 12 font szappant. — Mivel S... ur mindenkor nagy hajlandósággal viseltetett a' képek és szobrászat iránt, ennek következésében számára egy almanachot 's egy parókalábat (Perücken-

stock) rendelek. — G. urnak hagyom hirlapjaimat, hogy az a' politicai ügyekben bebizonyitott mély belátását tovább is gyakorolhassa. — S. urnak hagyok egy palaczk vizet, hogy avval erős borát kevervén, ritkábban juthasson részegséghez. — Többi vagyonomnak universális örököseimmé teszem az országban levő két legnyomorultabb hazafi társomat. Mennyin fognak felkiáltani: én vagyok az! 's örökségi jogukat erősen védelmezni. De én már errül semmit sem fogok hallani, 's a' dolgot az határozandja-el, ki ahhoz legjobban ért. Bizonyosan ezen pontja végrendelményemnek az ügyvédek elménczsége 's birók itélő tehetsége szükséges gyakorlására érdekes alkalmat nyujtand. — Akarom továbbá, hogy évenként három izben u. m. januar és aprilis 9-kén 's november 10-kén azoknak, kik e' napokon hashajtót akarnak bevenni, orvosság ingyen adattassék, melly czélra 30.000 tallért rendelek.

EMLÉKMONDÁS.

Nyugalom.

Csendes nyúgodalom! mennyei kincs! te vagy
E' földön boldogságunk fő tárgya! ki föllelt
Tégedet, érzi, hogy él;
És noha szalmás
Szük kalyikában
Kis tüze mellett
Rágja kemény kenyerét:
Érzi, hogy édes
Élete néki.

VIRÁG.

Kis lélek fért abba, ki mindig csak körülményeiket latolgatja az embereknek, 's azok szerint szabogatja becsöket. Az illyen előtt nem vég, hanem csak körülmények foglalatja az — ember. FÁY után Barthi.

A' bölcs használja a' jelent, de a' jövőt is szüntelen szemei előtt tartja.

HERDER után L.... Amália.

Gnomák. Életünk legélénkebb napjai ugy röppennek elölünk, mint a' szélvészbe eresztett pehely.

A' jó kedv komor napjainkban enyhitő balzsam.

SZABÓ LAJOS.

Hasonszórejtvény.

Fü lehetek, bár igy nem is ismersz tán avatottlan;
Hogy ha madár vagyok, ugy már gyakor emlegetél.
Mert nyáron 's télen üldöznek, a' gyilkosok ölnek,
És lakomájokban húsom' emésztgetik ők.
Mint ember viselek még illy nevet; ám nem irigyled
Sorsomat, ezt a' midőn terheli vas 's a' magány:
Mellyre, ha rosz tettek juttattak, elér a' gyalázat;
Ám de ha honszeretet, nem sulyos annyiban az.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: Török.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

22.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius **16kán 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az egyetlen gyermek.

Gondolatokba merülve ült Hegyfalvi őseitől öröklött zsöllejében; hószinű szálakkal gyéren fedett fejét balkezén nyugtatá, jobbjával ezüst bajuszát simogatván; szemei, mint a' tünődőké, egy ponton függtek; redős arczain mély komorság bolyongott. — Ki előtt nem titok Hegyfalvinak tág birtoka, ez, az emberi sziveket gyökeikben izgató földi öröm-isten, 's ki tudja, hogy Hegyfalvinak édes kéj-forrást fakasztott azon körülmény, hogy oldalát gyengéden szeretett 's hiven szerető nő környezé, és igy kedvező házi körülményei közt bő alkalmat nyert természet-adta vidor szeszélyét mindinkább nevelni, — az méltán megütközik jelen helyzetén. De jegyezzük-meg itt, hogy Hegyfalvi mind ezeken felül atya is volt, atyja Andornak, szerelme egyetlen zálogának, 's nemzettörzsöke végsarjadékának. Jegyezzük-meg, hogy a' tanulói pályán már áttörtetett Andor nem fölötte tág, 's az atyai szív vágyait éppen nem át ölelő tudás-körrel tért viszsza a' szülei házhoz, honnét ez okból további mivelődhetés fejében gondos atyjától a' nagy városba küldetett, ott Szendery ügyvéd fölvigyázásának adatva. Némileg nyugtatá ugyan Hegyfalvit azon öntudat, hogy a' hajlékony zsengekorban kitelhetőleg törekvék gyermeke szivébe a' szeplőtelen erénynek, enzés szenyétől tiszta emberszeretetnek, 's valódi munkás, nem hagymázi vértorlatokhoz hasonló, és üres szavakban szétpattanó honszeretetnek csirájit áttenyészteni; de tudta azt is, hogy a' gyermeki szelidséget könnyen ifjúi pajkosság válthatja-fel, — hogy helyzet 's példák az emberi szivre nagy hatással birnak; és tudván ezt, szivének nyugalmát gyakran érzé fölzajlani. Kivált — ha szobája csendes magányába vonultan napjainak alkonyán 's gyermekének kétes sorsán merengett, — alig vidítható komolyságba süllyedt.

E' fontos, a' gyermeke boldogságát szivén viselő atya előtt igen fontos tárgy foglalá-el őt e' pillanatban. Eszébe jutott t. i. hogy eddig

eléggé pontos fijától szinte két hava már levél nem érkezett; és Szendery soraiból is némi aggódás 's elégületlenség tünik-ki; — méltó tárgyak, mellyeken egy messzebb látó atya merenghet. — Hosszan tartott a' csend, tán még tovább tartandó, ha azt a' közel városra küldött cselednek érkezése félbe nem szakasztja. A' cseléd levelet hozott. Mohón ragadá a' rég ohajtottat Hegyfalvi, és szivét öröm, titkos bú, remény és kétség fogák-el olly annyira, hogy alig vehete erőt a' pecsét felszakasztására. — Minél tovább olvassa a' levelet, arcza setétebb és komolyabb lön. Az érzékenyülés csepje reszkete töredezett szemeiben, midőn jó nője belépett. — „Ugy-e édesem! Andortól jött levél? — kérdé szives hirtelenséggel az anya — hogy van? tán beteg?“ — Hegyfalvi letörli a' könyet, 's az összehajtott levelkét zsebébe rejtvén mondá: „holnap Andorhoz megyek; — nem beteg, de szüksége van rám; tán meg is hozom őt. Jó lélek! nyugodj-meg, 's csendesen készitsd-el utra viendő holmimat.“ — A' készületek megtétettek, 's a' jövő hajnalon Hegyfalvi elutazott, kimélve tudósitott nőjét nem csekély aggodásba hagyva.

II.

A' nagy városokban tagadhatlanul sok jónak forrása csörgedez: de szintén tagadhatlanul sok rosznak is tenyészik ott csirája; mert hol sok az ember, ott több a' rosz ember is, mint más egyebütt. A' nagy városok rejtett szugaikban, hova az őrszemek kellőleg nem hathatnak, tátonyokat készit a' fajultság, édes kéjjel kecsegtetőket; de jaj annak, ki partjaikon vesztegelve megszédül: mert rohanása rettenetes, 's menekvése kétes.

Korunkban az ifjak egy része a' szelidebb érzelmeket megvetik; elbóditva a' kény maszlagától, aljasságokba merülnek, 's csak akkor vélik magukat a' derült kor — általuk elismert — kivánatának eleget tenni, midőn szeszektől ingva, átkártyázott éjek mámorától kábultan, és szinte öntudat nélkül dülönghetnek szállásaikra kipihenni itt a' dőzsölés fáradalmait. Vérzik a' szív, midőn a' haza reményeiről igy kell szóllani, 's csak az enyhitheti a' méltó fájdalmat, hogy — hála a' szelidebb emberiség nemtőjének — vannak, kik kivétel gyanánt állnak.

Andor eleinte, mig t. i. az atyai intések emléke szivéből ki nem halt, ritka kivétel vala. Szendery szivből örvendett barátja jó indulatú gyermekén. Kár, hogy öröme munkásabb nem lön; még nagyobb kár, hogy öröme figyelmét elnyelé.

Példák vonzanak. — Andor, társai megválasztásában, szerencsétlen volt; ő a' hizelgés méz-szavait tiszta érzelem hangjainak hivé, 's a' kebleket, mellyekből kihatottak, érdemeseknek tartá arra, hogy

irántuk bizalmat és szeretetet gerjesszen sajátjában. — Tulajdonuk a' roszaknak pályatársakat keresni; — lelnek ők módokat czéljokhoz juthatásra. E' módok közt, kivált midőn ártatlanul csábitnak, főhelyet a' képmutatás foglal. Tudják ők, hogy erényes sziv csak erényessel párosulhat; azért erényt szinlenek: de a' szinlés csak addig tart, mig bizalmat gerjeszthetnek. Mihelyt ez megvan, elkezdik kiterjeszteni a' hálót, 's a' szerencsétlen martalék, midőn csalatását észre veszi, jobban be van fogva, hogysem szabadulhatna. — Igy járt Andor. — Választott társai kártyahősek valának. Semmit ezek feketébb szinekkel nem rajzoltak Andor előtt, mint a' pénzre kártyázást; és hogy állitásuknak érzett igazságát Andor előtt nyilvánitsák, ismeretségök első napjaiban gyéren, 's csupán időtöltésből játszának. Később csekély pénzért ütöttek egy párt, 's a' nyerő Andorba kedvet leheltek. A' kedv lassanként szenvedélylyé erősült; pénzét ugyan elveszté, de a' titkos anyai küldözések pótolák a' hiányt. Utóbb sokat vesztett, többet mint fedezni birt volna. Atyjához folyamodni nem mert; az anyai küldözéseket keveslé, 's mit volt tennie? jó reménység fejében követé társai példaját, 's ruhájit kezdé áruba bocsátani. Már annyira vivé a' dolgot, hogy a' testét fedezőn kivül egyéb öltözeteit mind elpazarlá. Szendery észre vevé a' változást, és elborzadt; de elég hiú volt magát jobb reménynyel biztatni, és tanácsaival akarta az ingadozó ifjút biztos alapra segiteni: de ezekkel elkéstét a' sirkert elmaradása sajnosan bizonyitá. Időtől várt gyógyszert, de balul. Erkölcsi aljasságba merültet csak hatalmas rázás rezzenthet-föl, melly szétvervén a' kábulás éjét tiszta fényben láttassa a' szerencsétlennel undok helyzetét. Bizonynyal hivé azt Szendery is, de kivitelére nem érzett erőt magában; 's azért határozá-el egy levélben barátjával tudatni fija hanyatlását. — Hegyfalvi gyanitá a' bajt, és szinte készen vala már elméjében az eszköz, melylyel szendergő gyermekét fölrázza, mellynek használhatása végett öregségének kimélete nélkül a' nagyváros felé elindula.

III.

Késő est volt. — Szendery ügyvéd utósó pipa dohányát füstölé, midőn halk kopogtatás után barátja az ősz Hegyfalvi komolyan belép. Némán dültek a' barátok egy hosszú ölelésre, Hegyfalvi arczain könyűk görgedeztek, egy kimondhatlan érzésnek könyűi. Szendery megérté a' szótlanokat. — „Eljöttem — monda végre fuldokló hangon Hegyfalvi — eljöttem látni fiamat, hogy látása megenyhitse vagy végkép megrepessze szivemet. Egy örömet táplált keblem, az örömek legtisztábbikát, mellyet benne gyermekemnek nem teljesen reményparlag növekedése fakasztott; 's barátom! leveled ezen egy

örömnek gyökét rázta-meg olly hatalmasan, hogy létem is remegett belé: azonban leveledért, ha bár hatása keserű volt is, köszönettel tartozom. Ah! csak igen későn ne jött volna! de tán még nem késő; tán még szabad reménylenem, hogy fiam a' pályáról, mellyre kezeim lépteték, végkép le nem tántorodott. Ha botlása nagy is, ő még tán fölemelhető; ugy hiszem én, ő csak szendereg, 's ocsódásra van szüksége, hogy éber szemeivel lásson, 's látván érezzen.

Midőn e' szókat mondá, csörtetés hallaték a' lépcsőkön, mit a' szomszéd szobának ajtódurranása követett. — „Most jő Andor — mondá Szendery — ezek érkezténck szokott jelei.“ — Hegyfalvi jelen látván a' pillanatot, mellyben munkáját kezdeni kell, megkeményité szivét. Arczaira komolyságot vont ugyan, de nem dühös boszonkodás jeleit. Andorhoz mentek. Az atyának reszkető kezei nyiták-föl az ajtót. Andor kopott ruhában, borzas fővel ült asztalkájánál krétával, számolva talán mai veszteségét. Képzelhetni, miként döbbent-meg, midőn atyját megpillantá. A' kréta kiesett kezéből; habozva emelkedék székéről, 's földre szegzett tekintettel ment atyja kezénekcsókolására. Szótlan nézte őt az illetődött atya. Boldog Isten! millyen volt fijának külseje! hajszálai torzan ég felé meredeztek; szemeiben kétségbe esettség honolt, arczain, a' sápadtakon, éjjelezésnek titkolhatlan nyomai ültek; ezek, és elkopott köntöse, vásott saruja, mindannyi igazlásai Szendery levelének.

„Ugy-e álmos vagy fiam? — kérdé az atya. — Csak nyugodj-le! — holnap hajnalkor indulok, 's te is velem; anyád, és ismerőseid igen ohajtnak látni. Meg is hagytam atyádnak, hogy mire megérkezünk, vidékbeli ismerőseinket barátságos koszorúba gyüjtse nálunk. Ott lesz Várday Neszti is, ki főkép nyugtalan volt távulléted óta. Most jó éjszakát!“ — Hegyfalvi és Szendery távoztak. Andor sokáig mozdulatlan állt előbbi helyén. — Atyjának megjelenése megfoghatlan volt előtte; hogy sorsáról tudósitva van, bizonyosnak tartotta. — „Még is milly nyájas, és nyájassága milly kiállhatlan reám nézve! — De mint lesz az, hogy én illy állapotban anyám és ismerőseim előtt megjelenjem? Neszti tekintetét kiállanom hogy' lehetend?“ — E' gondolatok megrázák lelkét, 's legelsőbben kezdé magát szégyelni maga előtt. — Rémitő alakban tünt-föl maga előtt, 's borzadva fölkiáltott: „mért nem tehetem jóvá e' pillanatban botlásaimat, hogy holnap szerafi tisztaságban jelenhetném-meg erényes atyám előtt. Ti fekete rémei a' fajultságnak! vesztetek volna bünösök dijául előbb, hogysem ártatlan lelkemet kelepczétekbe fonhattátok volna; vagy most süllyedne-le alattam e' padolat, 's nyelne-el emlékemmel együtt a' feledékenység éjébe.“ — Rágta ajkait, 's kimondhatlan belküzdések köztt temeté magát párnáiba. Álmai rettenetesek valának szintén mint ébredése is.

Atyja serkenté-föl őt, és sürgeté, mint csak lehete, magára venni kopott öltönyét; mert, mint az atya mondá, utasnak vesztegelni nem lehet.

IV.

Keserűk voltak az érzelmek, mellyek Andor keblében vivtanak utjok kezdetén. Remegve pillanta atyjára, kinek minden arczvonásain a' szeplőtelen erény bájló jelei mosolygtak; reszketett, valahányszor atyjának ajkait mozdulni észrevevé: és az atya figyelmét mind ezek el nem kerülék, ki titkosan örvendett látván, hogy gyermeke, legalább mint a' küljelek mutatják, süllyedését érzi, és szégyenli. — „Csak hadd törődjék magától — gondolá az atya — kin a' puszta tekintet illy változást eszközle, azon a' szavaknak foganatjokról nem kell kétségbe esni!“

A' beszéd tárgyai eleinte közösek valának; lassanként azonban ugy intézé szavait az atya, hogy erkölcsiekre térhessen át, 's illykor neheztelését a' mostani kor sikamlósságai fölött kemény szavakkal nyilvánitá.

Közel valának egy kis városhoz, hol egyik barátjánál Andort bemutatni szándékozék Hegyfalvi, midőn fija kezét megfogván fölszólala: „Fiam! igen fáj, hogy szép reményeimről, mellyeket eddig felőled atyai szivemben tápláltam, szinte le kell mondanom. Intéseim elhangzottak; te megszüntél erény barátja lenni, és szivedet förtelemnek áldozád-föl. Tudom társak csábitának-el; ezeknek szentségtörő kezeik ragadák-ki tiedet az erényéből, melly őrangyalként vezeté lépteidet; fátyolba burkolák az isteni képek, 's a' csalárd bájakkal himzett bünalakot játszák elődbe, hogy elvakitson 's meghóditson; 's te fiam! elég gyáva voltál hódolni. Zászlója alá esküvél a' csoportnak, melly utain tévelyeg. Nagy a' csoport; bár személyedben összesitve állna előttem, vagy szavaim birnának erővel átdörögheti a' hazát, 's megrázni az elvesztett kebleket: ti vagytok a' szülék és haza reményei! Boldogtalan szülék, kétes jövendőjű haza, kinek illy lankadtak remény-virágaik! Az én nemzeti örömem, hazámnak bármilly szép előmenetelén fakadt nemzeti örömem, teljes addig nem leend, mig a' serdülő nemzedékben szelidebb szellemet nem sejthetek; 's erény-szerelmet gyulni nem látok. Itéljen kiki, mint neki tetszik, vagy jónak találja; én azt hiszem, a' nemzet jólléte, boldogsága szalmatüzön éppen nem, csak erős alapon nyughatik; 's azt szilárd nemzeti character, józanság határai közt forró honszeretet, 's tiszta polgári erények adhatják. És fiam! e' ritka kincseket mi tartja-fön eredeti tisztaságukban? az emberhez illő józan, tiszta erkölcsiség-e? vagy a' ti baromisághoz aljasitó viseletetök? itéld-meg magad. Ne csudáld

azért gyermekem, ha mondom, hogy sorsodon nemcsak mint erénybecsülő atya, hanem mint haza-polgár is elkeseredtem. Én benned hazámnak, hálaadásul a' vett jókért, jó, hasznos polgárt akartam örökbe hagyni: de édes tévelygő fiam! e' czélomnak sikamlósságokkal, kártyázással megfelelni nem fogsz. Gondold-el, valljon az uton, mellyen te és társaid tévelygnek, nemzeti nagyságra fölvergődhetnék-e a' Magyar? — Félek, nehogy attól, mit ifjú korotokban beszivtok, később szabadulnotok lehetlen legyen. A' szokás természetté válik. Intlek azért gyermekem! ugy is mint atya, ugy is mint hazapolgár intlek, lépj vissza a' pályára, mellyről letántorodál!"

(Folytatása következik.)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Hajóhidunk a' marczius 12-kén kezdödött tiszta meleg idö következésében 13-kán ismét beállittatott.

KÜLÖNFÉLE.

Vakbuzgó rablók. Az edimburgi Revue czimü hirlap utósó számában egy érdekes tudósitás foglaltatik azon rendszabályokrul, mellyek szerint a' keletindiai kormány az utálatos Thug-szövetség kiirtásában munkálkodik. Ezen szövetség t. i. több ezer Hindus és Mahomedanusbul áll, kik majd szarándok, majd kereskedő alakban, 10 sőt 100 főbül is álló csapatokban ide 's tova kóborolnak, magukat az utasokhoz csatolják, 's ezeket kedvező körülmények alkalmával életöktől 's vagyonaiktul is megfosztják. A' Hindusoknak némelly vallásos elveik következésében jutottak létre ezen rabló 's gyilkoló egyesületek. — 1835-ki octoberben mintegy 1.562 szövetséges társ jutott az itélöszék elébe, kik közül 382 felakasztatott, a' többiek pedig részint számüzetésre részint örökös fogságra jutottak.

Házassági ajánlás. Egy angol hirlap következö felszóllitást foglal magában. — Hirül adatik minden hajadon asszony személynek, hogy én Hobnall János, 24 esztendös özvegy, feleséget keresek. Senkit sem akarván megcsalni, egyszersmind köz hirül adom, hogy nekem egy jól épült gunyhóm 's két hód földem van; továbbá négy, már dologra alkalmazható leánynak, egy kis gyermeknek, nem különben két nagy szalonna-oldalnak 's nehány hizott sertésnek birtokában vagyok. Szeretnék olly asszonyt, ki távullétemkor házam gondját viselné; utódok tekintetébül kivánatim többé nincsenek; az asszony lehet tehát 40 vagy 56 esztendös, az nekem mintegy: mindazáltal egy fürge és a' sertések nevelését 's örzését jól értö asszony elsöbbséget nyerend.

Elefant-érzékenység. Tourniaire asszonyság állatseregletében, melly nem rég hagyá-el Varsót, következö eset fordult elö. A' felvigyázó, ki az elefantot több év óta taplálta, megbetegedett, 's alkalmatlan lön az étetésnek további folytatására; mire az elefant különös félénkséget mutatott, 's az elébe adott eledelbül legkevesebbet sem fogyasztott-el. Késöbben ezen félénksége feltetszö nyugtalansággá változott, minek okáért veszélyes követ-

kezések elháritására a' szükséges elökészületek korán megtétettek. A' felügyelő azonban visszanyervén egészségét, meglátogatá az állatseregletet, 's belépte alkalmával különös vidám mozdulatok 's hangok által jelenté-ki örömét az elefant, 's valamint az előtt, eledelt vön magához, és féltett nyugtalansága egyszerre eltünt.

Gyilkos hó. A' hó legközelebb egy öngyilkosságot okozott Parisban. Egy kereskedő t. i. Bordeauxban lakozó atyjafiaitul letelepedésének eszközlésére megkivántató némelly segedelmet kért, 's egyszersmind azért is esedezett, adnák helybenhagyásukat, hogy kedveltjét elvehesse. A' felelet azonban sokáig elmaradván, a' heves mérsékletü ifjú kétségbe esett, 's megölé magát. Még azon nap délelőtt megérkezik a' levél, melly minden kivánatait beteljesité. A' hótömegek t. i. a' Paris és Bordeaux közti posta-utat annyira elfoglalák, hogy a' közlekedés nehány napig megszünvén, a' levél érkezése is elkésett.

Alfieri különczségei. Alfieri a' hires olasz költő hosszú 's vállaira lógó hajat viselt. Midőn egy napon drága chinai porczellannal megrakott asztalra támaszkodott volna, hirtelen megmozdulván, hajfodraival a' drága csészék egyikét földre sodrá, melly azonnal apró cserepekké töredezett. A' ház asszonya elég hangosan adá tudtára ezen bal eset által történt zavarodását, mondván neki, hogy ezen egy csésze eltörése által tökéletlenné válván porczellan-gyüjteménye, a' többit is összezuzhatta volna. Minden felelet helyett 's a' nélkül, hogy arczvonásai legkevesbbé is változtak volna, Alfieri a' többi edényt is leveté az asztalrul, mellyek szintén apró cserepekre töredeztek. — Más alkalommal a' turini szinházban egyik oldalpáholyra düleszkedvén setét barna szinü hajfodrai ugyan abba egy asszonyság mellé estek, ki is csudálkozását 's magasztaló dicséretét mindenek hallatára többször ismételvén Alfieri hajfürtjeit hasonlithatlan szépségüeknek állitá. A' birtokos azonban csak mély hallgatással viszonzá a' dámának feltetszö figyelmét, 's hálájának éppen semmi jelét sem adá a' szinházban. Más nap reggel azonban ugyan azon asszonyság egy pakétát kapott, mellyben mind azon fürtök valának láthatók, mellyek a' mult napon még Alfieri fejét diszesiték vala, következendő sorokkal: „Itt vannak hajfürteim, ha kegyednek azok még ma is tetszenek; de az egekre kérem az asszonyságot, ön magamnak hagyjon békét!“

Csalfa adós. Egy fiatal ember, valamellyik jó indulatú ismerősénél pénzt kölcsönzött, 's kötelező levelében igéré, hogy azt a' szent Luczian innepe után következő nyolczadik napon hijány nélkül visszafizetendi. A' kölcsönző, miután többszeri felszóllitásai sikeretlenek valának, a' kalendariumba tekint, 's csalódását azonnal észreveszi. Biró elébe idézteti tehát a' pajzán ifjút, ki is szemtelen makacssággal vitatá, hogy nem érzi magát kötelesnek a' pénz visszatérítésére, mivel a' kalendariumban Luczian innepe nincsen, 's ö az emlitett summát barátságos tréfája által szerencsés vala tulajdonává tenni. — Ellenben a' birónak ítélete igy hangzott: „Mivel Luczian, a' kölcsönvevönek irásbeli vallománya szerint, szentek sorába tartozik, de a' kalendariumban fel nem található, tehát ugyanazt mindenszentek között kell keresni, 's a' bevádlott köteles ezen ünnep után következő nyolczadik napon adósságát kifizetni, ha a' törvényes executiótul mentt kiván maradni!“

Sandwichi hirlap. Legközelebb érkeztek Londonba azon uj hirlapnak foglalati hirdetménye (prospectus) 's első számai, melly Honoluluban, Oahu nevü Sandwich szigeten, 1836--ki julius 30-kától fogva megjelen, 's mellynek

neve: — „The Sandwich Island Gazette, and Journal of commerce.“ A' jelentés szerint ezen hirlapokban kereskedési, tengerészi, 's a' földmivelést illető értekezések, nem különben hasznos, érdekes, és mulattató tudósitások fognak közöltetni. Az esztendei előfizetés ára hat dollarra (mintegy 12 pengő ftra) van határozva.

Mulattató. — Egy liptói, másként magát jól biró, talp-kereskedő, meglátogatá egyik barátját, ki egyébként is minden faneműket tőle szokott vásárlani. Ez őt megvendéglendő többi köztt elvitte egy vendéglőbe, hol a' még eddig nem látott vendégháznak udvarát körültekintő vendégünknek ezen ajtófölötti fölirás ötlék szemébe.: „Tivoli! *) Ő megáll; majd kettőt, hármat buktat az üveg ajtón kandikálólag! — Egyszer fejcsóválva illy kérdést tesz vezérbarátjához: „Ti gsu tehda sami woli?“ (Tehát ezek mind ökrök?)

EMLÉKMONDÁS.

Emberiség.

Mennyei emberiség! o drága gyümölcse az észnek;
Maradj te közttünk szüntelen
Te nevelsz a' büszke vitézben
Mértékre késztő érzeményt,
Hogy viadalmaiban megkímélgesse szelíden
Még a' vad ellenséget is.
Általad országol rajtunk a' józan igazság,
Melly a' kicsinynek birtokit
A' ragadásoktul védelmezi. Általad élnek
Békében ollyas nemzetek,
Mellyeket erkölcsök, nyelv, hit, polgári szokások
Külön csatákra osztanak.
Általad ápolják örökös szolgáikat úri
Kegyelmeikkel nagyjaink.
Általad izzadozik, szánt, vet, fegyverkezik, él, hal
Kedvelt uráért a' szegény. VERSEGHY.

Az igaz barát lélek, melly két testben aránylatos elégedést talál.
SCHUBERT után —

Szép az, mit szivesen látunk; szebb, mit valódilag értünk; még is legszebb elfelejtenünk, mi minket epekedéssel sajtolt.
ROLLE után Paulowits Z—ből.

*) Meg kell jegyeznem: hogy „Ti woli“ tót nyelven annyit tesz; mint: „ezek az ökrök.“

Kérdő rejtvény.

1) Ki legvigabb ez életben?
2) Mellyik ácstól fél a' czigány?
3) Mellyik kor legédesebb?
4) Ki nem állhat egyenesen még a' magos szobában is?

TURNER FERENCZ.

Előbbi rejtvény: Fogoly.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt
Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

23.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap martius **19kén** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az egyetlen gyermek. (*Folytatás.*)

E' szóknál megállapodott a' kocsi, 's most az atya fiját leszállni és vele a' házba bemenni sürgeté. Andor vonakodott, atyját esengve kérvén, tekintse vásott ruházatát, 's kimélje egy kevessé bár arra érdemetlen gyermekét. De az elveihez szorosan ragaszkodó atya most sem engedett; e' házban elvbül készült bemutatni Andort, hogy t. i. a' nagy tekintetű 's vidor, tán kissé satyricus szeszélyű Szondy előtt ujabb üdves zavarba hozattassék. — Ő czélját elérte. Szondy egy kissé meghökkent ugyan Andor látására, de barátja által egy két szóra a' mellék-szobába intetett; honnét visszatérvén szokott tekintettel fordult Andorhoz, 's közttek e' párbeszéd keletkezett: „mi lelt Andor öcsém — mondá bajuszát simogatva Szondy — hogy illy vándor legényes öltözetben jössz a' pompás nagy városból? — Ha azonban mint éppen nagy városi suhancz a' divat szellemének hódolsz, megbocsáss tévedésemért. — Ládd öcsém! én a' mostani izlés magosan röpkedő szelleméhez fölemelkedni nem birok, 's divatképekkel nem igen bajlódom. Hát öcsécském! most silányult öltöny, vásott saru a' divat?“ — Andor nem felelt. — Szondy folytatá: „Felelj Andor öcsém! különben azon gondolatot támasztod bennem, hogy mivel te előbb olly csacska szavaimra választ nem adál, a' hallgatás is divatban van. — Én az okos hallgatást nem roszalom; de öcsém! a' kérdés csak ugyan feleletet várt maga után világ kezdetétől óta. Azért ez egyszer szegd-meg a' divat törvényét, 's felelj régi őszinteséggel: Hegyfalvi Andor mért áll előttem illy kopottan?“

Andor arczán szégyen-pirulat futosott; változó külseje nyilván hirdeté a' zavart, melly belül kinzá: könyek cseppentek szemeiből; nagy habozás után, mintegy meggyőzve magát, Szondyra pillant, 's fojtott hangon felelé: „a' szükség öltöztetett igy.“ — A' két öreg egymásra nézett, és Szondy mosolygva folytatá: „Szükség? ej ej öcsém! de ki, vagy mi okozta e' szükséget?“

„Magam“ — felelé Andor rövid határozottsággal.

„Magad? és miként? hiszen atyád csak nem hagyott költség nélkül?“

„Nem, de én azt elkártyáztam!“

„Az már más öcsém! hát a' kártya okozta a' szükséget; no öcsém tudod-e mit? száz szónak is egy a' vége, ne kártyázz többé!“

Hegyfalvi elégelvén a' zavart, hirtelen közbe vág, 's egyéb tárgyakra fordítá a' beszédet. Szondy azonban gyakran keresett és lelt alkalmat mondani valamit, 's Andor arczait mindannyiszor pirulásba boritani. Innét másnap folytaták utjokat.

V.

Nyugtalanul tölté napjait Hegyfalviné, férjének távul léte óta; gyakran a' legérzékenyebb fájdalom szoritá-el szivét. Férje tudósitá ugyan őt Andor sorsáról: de mint gondolhatni, kimélve. Átlátá mindazáltal, hogy a' bajnak alkalmasint veszélyesnek kell lenni, mert különben férje illy rögtön nem utazott volna el. De bár mint nyugtalankodott, férjének parancsát teljesité, vidékbeli ismerőseiket az érkezés napjára meghivá, 's közülök a' jelelt napon jó korán meg is jelentek némellyek, hogy a' házi urat megelőzhessék. Az özvegy Várdayné is megérkezett egyetlen leányával, a' szőke Nesztivel, kit Andor rég eljegyze már, 's kitől a' legforróbb érzelemmel szeretteték.

Várday Neszti valamint kellemeivel ugy erényeivel is fénylett az asszonyi nemnek körében. Szende kék szemei üdvet mosolygtak; hófehér arczain az ártatlanság rózsái nyiltak: termete nyulánk de teljes; mozdulatai könnyűk mint sajka-lebbenés, fürgék, mint madár-röppenés. Mennyet varázsla körébe, mellynek ő, a' szerény de nyájas, kevés de elragadó beszédű, mint varázsistenné fénylék közepén, bámulatra mint hódolatra ragadva a' rideg föld sovár gyermekeit. 'S ez a' ritka lény Andor felé nyujtá boldogitó jobbját, mert szivét Andor felé érzé dobogni.

Miként számlálá a' jó lélek az érkezés perczeit! — Tekintete szüntelen a' kedvest hozó kocsit kereste a' kék távulban; kéj rezzent-át szivhurjain, midőn azt valóban közelgni látta, nem sejtvén a' bánat fellegeit, mellyek már feje fölött borongtak.

Az utasok megérkeztek. Hüledeztek a' vendégek, kik a' dologról messziről sem tudtak, — midőn az egyébkor csinos, vidor Andort most kopott ruhában 's komolyan láták az ülésből lelépni. Neszti öröm-mámorában mind ezt nem látta, 's csak akkor eszmélt szivének kimondhatlan keservére, midőn Andor szótlan elhaladt előtte. Kimondhatlan érzés nyilalá keresztül a' szelid keblet, 's az anya karjai kölcsönzének erőt a' reszkető tagoknak.

Hegyfalvi kérte vendégeit, öltsék arczaikra az előbbi vidorságot, 's majd ismét jó lesz minden.

Andor az első zsibongás köztt alkalmat nyert egy mellékszobába vonulni: mit az atya sem bánt; mert legalább megkérheté vendégeit, hogy velek közlött tervének kivitelére segéd kezeket nyujtsanak. — Andort nem sokáig boldogitá magánya; mert mig a' férjfiak a' dolog komoly oldalát feszegették, az érzékeny anya fijához lopódzott, 's elárasztá őt érzelme csepjeivel; vigasztalta Andort, miként tsak tőle telhetett. Andor reszketve csókolá anyja kezeit, de esdekelve kérte egyszersmind, hagyná most magára, hogy elszórt gondolatait összeszedhesse.

Alig távozott az anya, ismét fölnyilik az ajtó, és Neszti lép-be, melljére csüggesztett fővel. A' jó lélek t. i. magányt keresett, hol magát kisirhassa, 's véletlenül Andor szobájába botlott. Megdöbbent a' búsongó ifjú: habozó léptekkel Neszti elébe ballag, kezeit némán megcsókolja, és elfordul. Neszti nem türhetvén tovább, megnyitá ajkait, 's olly hangon, melly sziklákat volt volna képes lágyitani, monda Andorhoz: „Annyira megveti Andor a' falusi Nesztit, hogy szóra sem méltatja többé?“ — Rázólag hatottak e' szavak Andorra, de megkeményité magát, 's férjfias elhatározottsággal mondá: „kedves kisasszony! Andor nem veti-meg önt; tiszteli szereti a' szerencsétlen Andor Nesztit lelkének egész erejéből: de a' viszonyról, melly köztte és a' kisasszony között létezett, lemond, le kell mondania; mert érzi, hogy az angyal-fényben tündöklő teremtménynek birtokára érdemetlen. — Azért drága kisasszony, olly forró érzelemmel, minővel szeretem, kérem önt, ha még parányi vonzódást táplál irántam keblében, fojtsa-el azt; irtsa-ki abból oda nem illő, utálandó emlékemet; felejtsen-el, vessen-meg engemet! — Itt gyürűje, mellyet egykor szerelme zálogaul ujomra füzött; nyujtsa azt érdemesbnek; én visszaadom, 's visszaadásával fölszabaditom önt adott szavától: szivemben ugyan önön kivül helyt nem lel senki, mert ön érdemes, hogy szerettessék: de én nem. Éljen sokáig boldogul, Isten vele!“ — Vad elszántság pillantatát veté itt Nesztire, és elrobogott a' zsibongó vendégek közé.

Lesujtva állt e' jelenet után Neszti, mint a' jégzáportól levert ibolya; bibor arczát hirtelen haldoklói halaványság boritá-el; keringett vele a' szoba, 's közel volt az összerogyáshoz; midőn őt sürgetve kereső anyja föllelé, kinek szemei átláták az egész események okait, 's távozásban vélvén a' gyógyszer lelhetését, gyorsan, mint lehete, fogatott, 's ájuldozó leányát haza vivé.

A' többi vendégek még tovább késtek, 's az atya kérelmének engedve szüntelen Andort érdeklő tárgyakról folytaták csipdező beszédeiket, meg levén ők is győződve azon elv igazságáról, hogy „erköl-

csi aljasságokba merültet csak hatalmas rázás rezzenthet-föl, melly elüzvén a' kábulás éjét, egész voltában láttassa a' szerencsétlennel undok helyzetét.“

Hegyfalvi látván Andornak zavarodását 's pirongásait, örvendett, hogy tervét már is illy szép siker koszorúzza: azért vendégeinek oszlásuk után ismételvén az ut közben adott intést, csillapult lélekkel ereszté nyugalomra fáradt tagjait. Csend terült-el a' ház fölött.

A' csendes éjt fájdalmak hajnala követé. Alig serkent az atya, Andort hivatá: de a' hivó cseléd azon hirrel tért vissza, hogy az ifjú urat az egész háznál nem leli. Fölsikolt az anya; megdöbbenve kél az atya, 's Andor szobájába siet. Andor valóban nem volt itt; asztalkáján feküdt egy kitárt levél, mellyből Hegyfalvi ezeket olvasta: „Jó szüléim! midőn e' sorokat olvasandják, én már távul leszek kedves boldogitó körüktől; távul azon kedves laktól, mellyben ártatlan éveim tündér-álmaikat leálmodám; távul de hol leszek, nem tudom. Érzem, túl illik nekem a' küszöbökön lennem, mellyeken belül erény temploma van. Vegyék hálaadó köszönetem jeléül lélekben kezeikre ragasztott csókjaimat. Ha azon polczra, mellyről lebuktam, erőmmel vissza emelkedhetem, Hegyfalvát ismét meglátom: de ha nem, szüléim büntető tekintetöket futni fogom addig, mig törekvésemet siker nem követi. Éljenek boldogul, 's kérem, köszöntsék Várday Nesztit.“

ANDOR.

Le valának verve a' szülék, kivált az érzékeny anya. Bár a' föltétel, melly alatt fijok távozott, némi reményt nyujta nekik, 's a' czél, mellyet magának kitüzött, erénybecsülő sziveiket megvigasztalá kevessé, azonban fájdalmukat el nem fojthaták. Tudakoztatták Andor hollétét, de felőle a' röpke hir nem hozott tudósitást.

Nevelé fájdalmukat Várdaynénak azon izenete, hogy Neszti sulyos nyavalában sinlődik gyógyulás jelei nélkül. A' jó leányt Hegyfalviék igen ohajták fijok számára; igen fájt tehát nekik őt illy virágzó korban 's tán Andor miatt elhervadni látni. Látták a' kedves teremtményt beteg ágyán feküdni, 's vérzett szivök, midőn bágyadt ajkairól Andor nevét hallák sürű fohászok közt lereszketni. Mindnyájan könnyeztek. Neszti, az igen bágyadt, elszenderedett; csendesen környezék a' kedves szendergőt; vonásai mély fájdalomra, sulyos belküzdésre mutattak. — Keble hullámzani kezdett; szivének dobbanásai szinte hallhatókká lettek; 's ime halavány arczára gyengéd pirulat szállt; ajkai mosolyra simultak, 's karjait hirtelen keresztül füzé keblén. „Ah álom! mit játszol velem boldogtalannal — mondá a' fölserkent — vagy játszál inkább, hogy legalább csak álomban legelhessenek szemeim a' bájakon, mellyeket az ébereknek ugy is nélkülezniek kell.“ — Elmondá azután, hogy ő Andort látá visszatérni olly bájló alak-

ban, minőben egykor tőle elbucsúzott a' nagy városba menendő. — „És ezen álom fog engemet éltetni — higyjék, Andor megjő; nem hagyhatja ő szüléit, nem Nesztit!“ folytatá —

Andor szülei hazamentek, tovább üritendők a' bánat serlegét, mig a' vigasztalás angyala el nem veszi azt ajkaiktól.

VI.

A' természet ismét tavaszra derült, 's már harmadszor Andor távulléte óta; lágy lebelek susogtak a' rét himes virágain bájló illatjokat lopogatva és széthordva reszketeg ölükön a' parlag vidékekre is. Az árvult kerti fák kivirultak, 's lombjaiknak hives árnyuk kényelemre inték az ott andalgókat.

Szép volt a' különben is izléssel rendezett várdai kert; a' legszemeltebb virágok mosolygtak minden részén. Legvonzóbb volt a' lugos, melly közepén emelkedék, mind magában mind kivált az alatta búsongva ülő kellemes nő-alak miatt. A' szőke leány szelid égszemeiből hosszú búnak bágyadt sugarai rezgének; ugyan annak vonásai ültek halvány arczán; — hókezeivel virágkoszorút füzögetett; — a' gyepágyon mellette nyugvék gitárja. Midőn megfüzé a' koszorút, letette azt, 's gitárját akasztván zöld szalagnál fogva hattyú-nyakába, átfutá gömbölyeg rövidke ujaival az érzékeny fogásokat; bájló szemeit égre emelé, 's olvasztó ezüst hangon e' napi dalát zengé:

Ti szende bájnapok
Hová tünétek-el:
A' tiszta szerelem
Ezernyi kéjivel.

Ah mért vevém is el
Szerelem! kéjedet,
Ha szivem végtelen
Nem birhat tégedet!?

Egekbe föl magam
Mi haszna álmodám,
Ha illy keservtele
Örvénybe sujtatám?

Mi haszna ápolám
Olly hün érzelmemet,
Ha most miatta mély
Gyötrelmi éj temet?

Te sebzett árva sziv!
Érezve létedet,
Jobb sorsra véltelek
Alkotva tégedet.

De most tapasztalom,
Hogy földi menny, remény,
Boldogság, kéj, öröm
Csak gyáva képzemény!

Dallás közben felemelkedett gyöpszékéről, 's egy keskeny fasoron csendes komolysággal ballagott a' kertnek nyugoti része felé, jobb karján vivén a' virágkoszorút. A' fasor végén megállapodott: hol előtte állt egy búsfüz földig csüggő ágakkal, 's a' füz alatt egy egyszerű kőoszlop emelkedék, mellyen e' szavakat lehete olvasni: „Andor emléke.“ Csucsán félig hervadt koszorú függött; levette azt a' búsongó alak, 's helyébe akasztván az imént füzöttet, reszketeg hangon zengé:

„Légy nálam boldogabb
Ha élsz még kedvesem!
Ha nem — sirod ölén
Nyugodjál édesen!“

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

A' parduczok Keletindia belföldi herczegei által még mindig használtatnak vadászati mulatságra. Ezen állat t. i. két kerekü kocsira fenn álló helyzetben megkötve, 's bekötött szemekkel olly sikságra vitetik, hol zergék, szarvasok, özek 's egyéb nemü nagy vadak találkoznak. Oda érvén, bilincsei feloldatnak; a' parducz most hátuljával a' kocsi felé szabadon és nyugodtan áll: de mihelyest a' vadak csoportját megszemléli, azonnal nyil-sebességgel elhagyja előbbi álláspontját, 's majd elnyujtott testtel leskelödik, majd ismét rendkivüli gyorsasággal követi azt, ha t. i. a' csorda megijedvén futásnak ered. Ezen ijedtség azonban könnyebbiti reá nézve a' vadak elérhetését, 's közülök a' legkövérebbikét kiszemelvén azt rendkivüli ügyességgel földre teríti. Mihelyest ez megtörtént, azonnal feléje siet a' szolga, és szemeit befedezvén a' vadat kirántja körmei közül, hogy egy másiknak elfogására hajlandósága fentartassék. Néha azonban igen felböszül az állat, 's tőle a' vad elvétele nem kevés munkába kerül. Időközben a' két kerekü kocsi is megérkezik, mellyen a' parducz különös vonzódással szeret tartózkodni, 's azért előbbi álláspontját bekötött szemekkel ismét elfoglalja. Illy nemü, mintegy hat parduczczal üzött vadászat által, mellyet a' Rajáhk kiséretökkel együtt elefantokrul szemlélnek, egy nap alatt rendkivüli mennyiségü vadat szoktak elfogni.

Természet játéka. — Ismeretes azon ajánlás, mellyet egy szobrász Nagy Sándornak tett, hogy t. i. ő Athos hegyét egy, hozzá tökéletesen hasonló szoborrá átváltoztatja. A' mit Ázsia hősének akart tenni ezen művész, azt Lord Wellingtonnak 's más két hires Angolnak a' természet maga eszközölte. A' Globe czimü hirlapban t. i. következendő értesitést olvashatni: Mail y Gest nevü hegy Carnavonban, Tramadoc közelében, lejtőségén, melly a' cricielchi országutra tekint, egy emberi oldalképet mutat, melly Wellington herczeghez tökéletesen hasonlit. Ezen hegy ezer lábnyi magosságú. A' lejtőség, melly ezen oldalképet mutatja, olly helyzetben van, hogy a' kép felfelé áll, mintha az egész test viziranyosan feküdnék. A' képvonások tökéletesen kifejlettek. -- Hasonló tünemény találtatik északi Amerikában New Hampshire mellett, 's egy másik Edimburgnál. Egy tiz láb magosságú köszikla Trafalgar hősének előképéhez hasonlit; melly tünemény annyival inkább feltetszőbb, mivel a' köszikla közvetlenül Nelson emlék-oszlopa felett áll. Az utazók még egy más természeti játékrul is tesznek emlitést, t. i. a' maltai szikla-oroszlánrul. Ezen köszikla t. i. melly a' tenger felett több toise-nyi magosságra áll, egy óriásnyi 's nyugvó oroszláni alakot képez.

Almazöld béka. — Kurdistanban egy almazöld szinü béka találtatik, melly a' fákra mász 's ott legyeket, száskákat lábfejével fogdos mint a' macska. Sokszor bokrokon is láthatni; különös szép szine és finom bőre végett a' közönséges békánál többre becsültetik.

A' teve mint paripa A' tevét nyargalásra nézve Ázsiában a' lónál is többre becsülik. Tudva van mindenki előtt, hogy ezen állat, mielőtt valaki reá ül, vagy terhet kötnének hátára, hasára fekszik, melly czélra nézve a' természet őt igen vastag mellbőrrel látá-el. Mihelyest ezen állásban van, azonnal fanyereg tétetik hátára kötelekkel megerősitendő. A' nyeregnek azon részére, melly a' hát-pup mögött van, közönségesen egy szolga szokott ülni. A' kengyelvasak a' nyereg belső részérül lógnak-le. A' kantárszárak kis

ujnyi vastagságú kötélbül állanak, 's egy az állat orrlyukain keresztül vont ához vannak kötve. A' felülés ugy történik, mint a' lóra; a' kantárszárakat bal kézben tartván kevéssé meg kell huzni, 's ha a' felkelésre jel adatik, igen szorosan kell a' nyergen ülni, mivel egyébként az állatnak három mozdulatja alkalmával hátárul könnyen lefordulhat az ember. A' teve t. i. a' jeladásra először lábaival tesz valamelly mozdulatot, ezután hátulsó végtagjaira áll, minél fogva annak törzsöke ferde irányban van, 's a' nyargaló könnyen előre bukik; végre első végtagjait tökéletesen felemeli, 's az állat törzsökenek állása viziranyos lesz. — A' tevének közönséges mozdulatjai lassúk elannyira, hogy egy órában csak 2½ angol mértföldnyi távulságra halad: de ha gyorsabb menetelét ohajtják, akkor a' fékszár szabad végével nyakára ütnek, 's ő minden pihenés nélkül egy óra alatt 40, 59, sőt 60 angol mértföldet is hagy maga után.

KÜLÖNFÉLE.

Gyermekekkel bánás az angol tűgyárokban. A' főknek feltevése az úgy nevezett gombostükre — mondá nem rég Tuffnel ur, a' gyárbiztosság egyik tagja Londonban — angol hon legtöbb tűgyárában következő módon történik. — Egy nagy teremben számos kis asztal találtatik, 's ezeknek mindenikénél négy gyermek ül, mintegy 7 vagy 8 esztendős. Inkább valamelly elemi iskolában mint tügyárban véli magát lenni az ember, ha ezen ártatlan 's gyenge teremtményeket olly szoros helyzetben szemléli. Minden gyermek előtt egy állás van, mellyre egy súly van akasztva, 's melly szünetlen mozdulatban tartatik a' gyermeknek valamelly asztal alatti zsámoly lábnyomása által. A' gyermekek szüntelen előre görbült ugy szóllván C forma helyzetben ülnek, felső vég-tagjaik pihenés nélkül mozognak, midőn a' kész tüket elszedik, a' többiekre pedig a' gombokat helyezik, mellyeket az emlitett súly nyomása a' tükkel szorosan egyesit. Ezen súly ütései olly kellemetlen zajt okoznak, hogy általok a' koros ember füleiben is fájdalmak gerjesztetnek. Innen magyarázhatók azon fülnyavalák, mellyekkel ezen szerencsétlen gyermekek minduntalan küszködnek. Nem ismerek egyformább, nehezebb, 's kisdedekre nézve kegyetlenebb foglalatosságot ennél: és mivel egyszersmind azon durvaságot is ismerem, melylyel ezen ártatlanok kényszeritettnek foglalatosságaik végbevitelére, éppen nem csudálom azon tűgyártosnak elszántságát, ki nem nézhetvén tovább a' kisdedek nyomorúságos állapotjokat a' kereskedés ezen ágától tökéletesen megvált, s' más nemű gyárt állitott-fel London közelében.

Különös testvéri szeretet. — Boubers kerületének egyik szögletében akármelly utazó a' testvéri szeretet különös példáját szemlélheti. Egy az országut mellett levő kunyhóban olly egy ritka lény tartózkodik, melly az embernek állattá átváltozását feltetszőleg tünteti elő. Ezen félállat 30 esztendős, himnemű, 's a' falusi lakosoktul „boubersi vadnak" neveztetik. Szüléi szegény 's korán elhunyt paraszt emberek valának. Egész napon által összevezsugorodva a' kunyhóban fekszik, a' nélkül, hogy valamelly mozdulat vagy szózat által bebizonyitaná az emberi nemhez tartozását. Soha ruhát de még inget sem viselt, hosszú és bokros fekete hajak fedik testét. Az elébe hányt eledelt fogai közé veszi, 's azt minden rágás nélkül elnyeli. Minden felszólitást csak nyivogó hangzattal viszonoz, 's némellykor hihetőleg, ha fájdalma-

kat érez, vad állatként ordit. Ritkán van kedve nagyobb mozdulatokat tenni, 's ekkor mind a' négy végtagján rövid ugrásokat tesz, hasonlókat azokhoz, millyeket a' játszó macskáknál szoktunk tapasztalni. Ezen szörnyeteg mellett, mellynek tekintete undort 's borzadást gerjeszt az idegenben, egy szelid, különös szépségü, jámbor leány lakik, a' vadnak testvére, Katalin. Ez naponkénti varrással mintegy tiz sout keres, 's e' felett a' jó szivü utasoktól is kap ajándékokat, kik t. i. ezen szegény lakban lakozó erényt nem győzik eléggé csudálni. Ő ápolja szerencsétlen testvérét, ha ez megbetegszik; mert csak ő érti annak egyszerü beszédjét. Magaviselete csendes, 's minden szomszédja iránt tiszteletet mutató. Még soha sem hangzott panasz ajkairul, 's ha öt körülményeinek megváltoztatására intik, igy szokott felelni: „hát szerencsétlen testvéremmel mi fog történni, ha én felhagyok ápolásával?"

EMLÉKMONDÁS.

Veszteség.

A' veszteség nagy, melly sokat érdekel,
A' jó nemes szép tára ha veszt nagyot,
'S a' fényderitö elme lángja
Hogyha kihunyva sokon homályt hagy.

CZUCZOR.

A' barátság ki van mentve szenvedelmeink kötelékeiből. Melegen tartja sziveinket, fejeinket józanon; tiszta szelid örömekkel boldogit az együtt létben, 's a' távulban sem vigasztalás nélkül nem hagy, sem hideggé nem tesz: szóval, ezen érzés az, mellybe a' földiség legkevesbbé vegyül. Általa igyekezzünk tehát az emberek jobbjait felénk vonni. Ez hevitsen kölcsönösen a' szép és jó után minket, 's örökre szakadjon-el tölünk, ki ezek után felhevülni nem alkalmatos. Igy sokan fognak tölünk elmaradozni, 's hova tovább szükebb lesz a' kör, mellyet mellettünk társaink betöltenek. De ha a' sokaságból csak egyet is nyerhetnénk, ki tölünk soha el ne szakadjon, boldogabbak volnánk annál, ki most számtalanokat ölel, 's majd senkit sem. — Idö és körülmények, hely és szokások, a' rokon érzésüeket is visszatartóztatják ollykor egymástól; mert ezeken nem minden erö emelkedhetik túl: nem mind méltatlan tehát szeretetünkre, ki társalkodásunk alatt barátságunkba nem szövetkezik.

M. MUZÁRION. Uj folyam. I. füzet.

Számrejtvény.

Ezer egy és ötven egynek
Kellemteli szépségén
Nem pirul korány szivemnek,
Ha még ezer nincs végén.

BERETKA JÓZSEF Óbecséről.

Előbbi rejtvéy: 1) A' szinész, mert mindig játszik. — 2) Korbácstól. — 3) Czukor. — 4) A' görbe hátú.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

24.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius **23**kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az egyetlen gyermek. *(Vége.)*

Alig végzé Neszti e' dalt, midőn Julcsa, kedvelt és meghitt cselédje, robogva fut feléje, egy kellemes ifjú vendégnek érkeztét jelentő. Neszti, ki boldogabb volt a' kerti oszlopnak mint bár milly csillogó vendégnek körében, parányi öröm-illetődést sem mutatott; azonban átadva Julcsának gitárját, előbbi komolyságában ballagott vissza a' keskeny fasoron. Fölemelte szemét, 's ah e' pillanat majd létébe került; mert Andort látta maga előtt állni. — Csak a' viszontlátás perczében érzik a' szivek, milly nagy lánggal ég bennek a' kölcsönös vonzalom. — Némán (mert a' nagy érzelemnek szavai nincsenek) dültek egymás karjaiba; a' multnak komor képei, keservei, eltüntek egyszerre, 's csupa szép és csupa édes volt körülök 's bennök minden. Szemrehányásokkal — ah de milly édesekkel — mutatá Neszti Andornak a' gyürűt, mellyet neki visszadobott; 's pirongó evődéssel huzta azt Andor ismét ujára. Megerősittetett igy a' lélekben soha föl nem bomlott frigy; 's arra a' közbejött megvigasztalt anya örömkönyek között adta áldását.

Azonban Andort utja tovább inté. — „Szüléimet nem láttam még — mondá — pedig ügyvédünk a' hirlapokban közzé tett haza hivásával igen sürget. — Azért siettem haza, különben még tovább elmaradandó; de utam erre vitt-el, 's meg nem állhatám, hogy Várdayékat ne lássam.“ — Ezután kérte Várdaynét, legyen szives őt leányával együtt Hegyfalvára kiséreni: „jőjjenek velem — ugy mond — a' megbántottakhoz, engesztelő angyalokul!“ — 's kérését a' jó Várdayné rövid vonakodás után elfogadta.

Föndobogott Andor szive utja folytában, 's minél közelebb volt a' szülei lak, annál erősebben. Előre képzelé, miként fognak örülni jó szüléi javult fijoknak váratlan látásán: nemes büszkeséggel készült szemökbe nézni, büszkeséggel, mellyre azon öntudat adott neki jogot, hogy aljas helyzetéből szilárd törekvés által kivergődött, 's ön ere-

jéből emelkedett vissza az emberhez illő polczra, honnét lebukott. Szive, melly távulléte óta csak erénynek nyilt-meg, olly édes nyugalomban volt, minőt a' világ zsibaja köztt hajdan elvesztett.

Megérkeztek; de Andor az örömnek kitörő jelei helyett az egész szülei házat mélyen boritó gyászfellegekre lelt. — Atyja, mint a' búsan lehajtott fővel kijött cseléd mondá, sulyosan beteg. Andor lélekszakadva készült a' szobába rohanni: de a' szemköztt jövő orvos gátlá őt, 's az öreg urat szenderegni jelenté. Kijött az anya, és sikoltva öröm és fájdalom között szoritá kebléhez egyetlen magzatját. E' zsibaj fölrezzenté a' beteget, ki tüstént annak okát tudakozá. Felelet helyett Andor lépett-be, 's atyja ágyánál térdre hullott. — Fölemelkedett a' bágyadt öreg, 's reszkető kezeit Andor felé nyujtá, ki azokat elárasztá könyűivel 's csókjai záporával. — „Bocsánat atyám! bocsánat minden bal tettemért!“ — És az atya ünnepélyesen fölkelni inté a' visszatértet; vánkusokkal föltámogattatá erőtlen magát, 's gyenge bár de szivrázó hangon szóllani kezdett: „Hála neked Istenem, hogy végórámat illy áldással édesited. Hozott Isten kedves gyermekem! nyilt homlokod, derült arczod, egész külsőd jele beljavulásodnak! Én tehát azon édes hittel szunnyadhatok-el hosszú álmomra, hogy szivedben az erénynek 's polgári kötelességeknek szent templomát viseled. Légy ezután mindkettőnek tántorithatlan hive. Isten és haza legyenek jelszavaid 's törekvéseidnek nyugvó pontjaik.“ — Körülnéz a' szobában, 's a' bejöttek között föllelvén, kit keresett, folytatá: „ha én majd nem leszek, jó anyádat ápold!“ — Elsikoltá magát az anya, 's maga a' beteg is zokogott. — Andor megkeményité magát, 's kezén fogva Nesztit, atyja ágyához lépett. Hegyfalvi fölveté szemeit, 's előzőleg mondá Andorhoz: „Értelek fiam! áldásomat kéred a' frigyre, melly köztted 's Várdayné asszony szeretetre méltó leánya között bontatlan áll. Örömmel adom azt; szeressétek egymást, legyetek boldogok; becsüljétek-meg anyáitokat; 's ha az ég gyümölcsözteti szerelmeteket, erényre 's hazai kötelességekre tanitsátok azokat, hogy erényes emberek, jó hazafiak legyenek. Isten veletek! áldásom lengjen körültetek!“ — És az erény szent szavait viszhangzó ajak elnémult; kevés óra volt még hátra, 's örökre elnémult!

Andor, atyjának hült tetemei fölött, örök hűséget esküvék az erénynek, honjának, és Nesztijének; 's hármas esküjét élte folytában hiven őrizé. — Neszti a' gyász-év lefolyta után Hegyfalva asszonya lön. A' két anya még nehány évig örült gyermekeivel. Gyakran kiment a' boldog család felejthetlen atyjok sirhalmához, 's hő könyűkkel áztaták az áldott hamvakat rejtőt. — Hiven megtartá ezt Andor szeretett nejével 's gyermekeivel akkor is, midőn a' két anya nem volt többé; akkor is, midőn ő élete delére ért. Nem mulasztá-el ne-

jének elbeszélni azt is, milly megrázólag hatott reá atyjának bánásmódja, 's hogy a' boldogult soha hathatósb gyógyszert ki nem gondolhatott volna, mint őt olly kopott állapotban ismerősei körébe vezetni. — Igazlá azon általunk is jónak talált erkölcsi elvet: „erkölcsi aljasságokba merültet csak hatalmas rázás rezzenthet-föl, melly elüzvén a' kábulás éjét, egész voltában láttassa a' szerencsétlennel undok helyzetét.“

BITVAI.

ÉLETTÖRTÉNET.

A' hős Schwarzburg grófné.

Das einzig macht die Kunst unsterblich,
Dass sie, was gross und würdig, was verderblich,
Von je betrachtet als ihr Eigenthum.

GÖTHE.

Mindenkor édes emelődéssel olvassuk a' történet-irásban előjött jeles nőknek tetteit, kik nemök gyenge külsejét belső lelki erővel pótolván, néha nemzetöket, gyakran embertársaikat is, a' szerencsétlenség örvényéből kiragadják. Majd minden nemzet dicsekedhetik olly nőkkel, kik békeidőben a' férjnek édenné varázsolják e' földi létet; zavaros időkben pedig nemök korlátin túl lépve, elszántan taposssák azon elterjedt balvélekedést, melly szerint a' gyenge nő, természettől már nagy tettekre alkalmatlan. Pedig mi gyakran tapasztalhatjuk, hogy nagylelkű elszánt nők, a' legdurvább férjfiakat is, megható, sziveken uralkodó pillanataikkal szelidekké varázsolják; hányszor, hogy nők, kik érezvén rendeltetésöket, erős lélekkel türik a' szenvedelmet és szerencsétlenséget, 's buzditójik lesznek még férjfiainknak is. Minden nagy tettet alkalmatosság szül; hol ez nincs, ott ritka az áldozat, 's a' legnagyobb elmék, magukat meg nem ismerve a' setétség homályában bolyongnak. — Egy nőt említek itt, ki hirtelen feltalálása 's elszántsága által, sok embertársát a' végveszedelemtől megmenté, 's ez által méltó, hogy neve a' feledékenység örvényéből kiragadtassék.

Midőn 5-dik Károly 1547-ben a' Mühlberg mellett történt csata után seregeit Türingián keresztül vivé, az ott uralkodó özvegy Schwarzburg grófné, született Henneberg herczegné, egy biztositó levelet eszközle-ki nála, mellynek erejével alattvalói minden erőszaktól menttek legyenek, — a' szükséges eledeleket azonban illendő áron nekik ki fogja szolgáltatni. — Maga a' jeles asszony Rudolstadt nevű városában tartozkodott, boldogságot árasztva őt hiven szerető alattvalóira.

Az alatt a' braunschweigi herczeg, a' spanyol sereg generálja fijaitól kisérve, a' városhoz közelite, 's egy hirnököt külde-be a' grófnéhoz olly kéréssel, engedné-meg reggelijét diszes körében elkölteni. A'

grófné jeles miveltsége, ősi vendégszeretése nem sokáig késett: „a' herczeg szivessen láttatik“ — volt a' felelet, 's a' biztositó levélről szerényen de méltósággal emlitést tön.

Szives nő 's pompás reggeli fogadák a' herczeget kisérőivel. Azonban alig ültek-le, midőn a' grófné kihivattaték, és sürgetőleg jelenteték neki, hogy az utban levő spanyol sereg alattvalóit minden marháiktól 's pénzeiktól fosztogatja. Nemes boszonkodással veszi e' szomorú jelentést a' grófné, 's tiszta keble mélyen érzé azon sebet, melly alattvalóit éré. Hirtelen elhatározás kelle, hogy még a' dolgon segithessen, — 's ez nem hibázott nála. A' várkapuk bezáratását 's embereinek fegyverbe öltözését parancsolá; maga pedig komolyan, méltóságos arczczal a' terembe visszatért. Lelket inditó szavakkal panaszlá-el a' történteket vendégeinek, 's rögtöni parancsolatot kére, melly által a' durva nép ama tetteivel felhagyjon, 's a' rablottakat visszaszolgáltassa. Hangos nevetésre fakadtak a' vezérek, 's hogy háborús időkben ez szokás volna, vala fagylaló feleletök. — Haragos pirosság fedé a' grófnénak kellemes arczát, 's a' megbántott méltóságos hangon igy szóllott a' bámult vezérekhez: „alattvalóimnak elégtételt szerzek, vagy Istenemre mondom! herczegvér folyand érettek!“ — E' szavakkal, mellyeket asszonyi méltósággal ejte, elhagyá a' teremet, 's nem sokára fegyveresek tölték-meg a' teremet, kik egész alázatossággal foglaltak helyet a' vezérek székeik mellett — csak egy második parancsra várva. Meglepetve, nyugtalan pillantatokat vetének egymásra a' vezérek; — távul a' seregtől nem vala más mód, mint a' megbántott grófnéval, akármi módon is, alkura lépni. A' kevély Alba herczeg, ki nem sokkal ez előtt ellenségeit reszketéssel tölté, most egy nő előtt, kivel jatszadozhatni remélt, halaványodott 's aggodalomba esett. Egy levél küldetett tehát Alba herczegtől aláirva a' seregh ez meghagyással, hogy a' rablottakat azonnal visszatéritsék, mi nem sokára meg is lön. Mihelyt a' grófné ennek teljesülését hallá, azonnal nőnemi gyengédsége 's finomsága is visszatért, és vendégeitől, kik bámulák a' lelkes nőt — nyájasan bucsúzott-el. — Ezen történet vala tán oka, hogy a' „hős“ nevet nyeré; méltán is, mert sebes feltalálása, hősi elszántsága, nem egy családot mente-meg a' végromlástól.

De nemcsak itt mutata lelki nagyságot a' grófné, hanem több nevezetes tett is örökiti őt. Meghalt mindenektől tisztelve szeretve 58 éves korában. — Az utóvilág áldást mond hamvaira, 's egy mély sohaj, melly csak nagy emberek pora felett keletkezik az érezőnek szivében, száll a' vándorból, ha a' hős asszony pora felett érzékeny andalodásba merül.

NAGY ELEK.

ORSZÁG- 's NÉPISMERTETÉS.

A' Chinaiak.

China terjedtsége 700.000 □ angol mértföld, némellyek szerint 500.000, 's igy majd hasonló Európához. Benne egy császár (Chám név alatt) uralkodik. A' lakosok körülbelül 60.000 millióra számláltatnak, a' főbb rendűeket és katonaságot ide nem számitván. Morisson dr. szerint China 1.222.819 □ mértföldnyi, 's 352.565.992 lakossal bir.

E' kiterjedt tartomány legszebb, legbájlóbb városokkal dicsekszik, illyen: Peking, China fő városa, hol az uralkodó lakik; mellynek némelly része 1832-dik esztendőben több ezer lélekkel együtt a' föld gyomrának prédája lett; — Nanking, melly magos porczellan tornyáról nevezetes, fő városa egy ugyan azon nevű tartománynak; — Madrasz; — Kiachta 's a' t.

Eddig Chinában két tüzokádó hegy is fedezteték-fel, mint Peping és Linfung, mellyek leginkább esős időben lángolnak.

Mi a' nemzetet közelebbről illeti, anyai nyelvéről ezer félét állitanak. Bizonyossabb még is, hogy lakosai énekelve olvasnak és beszélnek, mi által a' különféle ékvonalakat (accentus) és szó-hangokat érthetőbbekké teszik. Tintájok az, mit mi chinai tintának nevezünk (Tuss). Ez bizonyos halaknak nemeiből készittetik, mellyeket fogni igen bajos. Azok, mihelyt valami embert közeledni látnak, magukból fekete festéket eresztvén-ki a' vizet setétre festik, 's igy láthatlanokká levén eltünnek. — A' Chinaiak ötödik évökben már tudományos oktatásokkal foglalatosak. Legelőször olvasni tanulnak. Első könyvök rimekben van irva; a' második Tseschu könyve, melly Confucius-nak és Mantses-nek bölcselkedéseit foglalja magában. Irni utójára tanulnak. Toll helyett egy hosszú vékony ecset szolgál nekik. Fölülről lefelé függőlegesen irnak. Betűjek nyolczvan ezernél több és mindannyi más más alakú. Egy szónak leirására csak egy betűt használnak. A' jó olvasásnak megtanulására legalább 30 esztendő kivántatik.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

Nagy tengeri kigyó. — Angol hirlapok tudósitanak azon tengeri kigyónak második megjelenéséről, melly már hosszabb idő óta nem vala látható. A' mult évi november 7-kén t. i. ezen állat a' Desert-Rock nevü hegysor és a' szárazföld között fekvő szigetre mászott-ki, hol is Black hajós kapitán látta-meg. A' nevezett tanúnak szilárd magaviselete, értelmessége és igazság-szeretete mindenki előtt ismeretes. Ugyan ő jelenti, hogy a' fennevezett kigyónak közelében egy óra lefolytáig mintegy 40—100 lábnyi távulság-

ban tartózkodék, 's annak hosszaságát mintegy 80 lábnyinak véli lenni. Az állat fejét a' tengerből két-három lábnyi magosságra emelé; tökéletesen hasonlit a' földi kigyóhoz, mennyire annak a' fejhez legközelebb eső nyakrésze a' többinél sokkal vékonyabb. Szine fekete, 's hasonlit a' tengeri disznóhoz. Testén feltetszö kiemelkedések nincsenek: de ha mozgásban van, annak felületén göröngyök képződnek. Szeretett volna a' kapitán közelebb jutni hozzá, de a' kigyó észre vevén a' hajónak mozdulatait, azonnal viz alá bukott, 's csak nagyobb távulságban emelkedék ismét annak felületére. A' kapitán ugy vélekedik, hogy fegyverrel elejthette volna ezen szörnyeteget, mellynek valóságárul mindig gyanakodék, jövendöre nézve pedig két társával együtt mindenkor kész annak jelenlétét esküvel bizonyitani.

C s i g a h é j a k b a n l a k o z ó m é h e k. — A' mult decemberben Parisban tartatott tudományos akademiai gyülés alkalmával Duméril ur két virágméh-fajrul tön emlitést, mellyek üres csigahéjakba szokták fészkeiket rakni. Kétféle csigahéjat választanak ök ezen czélra, t. i. a' kerti és erdei csigáét. Az elsöbb fajú méh fészkét, mellyet az elöadó ur helicolának nevez, első tekintetre onnan lehet megismerni, hogy a' csiga nyilása mintegy fedéllel van bezárva, mellyet a' méh növényi darabocskákbul 's ezeket öszvetartó gummi forma nedvbül készit. A' fedelen alul egy sárgás mézzel teljes üreg, ebben pedig a' bogár hernyója találtatik. A' csigahéj nagyságához képest ezen első osztály mellett vagy alatt van még több, mintegy 8—10 papiros forma lép, mellyek némellykor a' csigahajlás végéig terjednek, 's maguk között semmiféle rést sem mutatnak. — A' másik méhfaj, mellyet az elöadó ur Latreille bicolor-nak nevez, leginkább az erdei csiga héjába épit, 's másféle anyagokbul. Itt t. i. állandólag fövényszemeket, mész- és kovadarabkákat rétegekben egygyé szerkezve találunk. Hogy ezen bogarak átváltozásait tapasztalhassa Duméril ur, több mint száz illy fészket gyüjte öszve, 's meg is győződött arrul, hogy a' hernyók pillékké változnak, midön t. i. magukat sárga selyem gubóba fonják.

U j b o g á r f a j. Vallot ur egy uj bogárfajt talált-fel a' veres fenyö levelein, mellyet ö Adelges larici-nak nevez. Mielött e' fának levelei kifeslenének, a' bimbóknál levö szögöcskékben apró, redös 's feketés testeket látni, mellyek a' nöbogárkák. Ezek marczius vége felé feltetszöleg nagyobbak, 's ha a' levelek tökéletes kifejlésöket érték, akkor a' bogárkák tojásokat raknak, 's megdöglenek. A' tojáskák fehér 's kicsiny csomókkal vannak befedve, mellyek nekik 's a' kibujt hernyóknak egy ideig véd-testül szolgálnak; junius vagy julius hónapokban az utóbbiak, mint kicsiny, 's fekete hat lábú pontok, könnyen láthatók; késöbben mozdulhatlan zöld testekké, az az hernyó-bábokká változnak. A' himbogárnak szárnyai is vannak, a' nöneműnek nincsenek. Augusztus hónapban a' levelek szuglyájiba vonják vissza magukat, hol egész tavaszig merevényen maradnak. A' vörösfenyönek ezen bogarak nem látszanak ártani, 's más bogaraknak eledelül szolgálnak.

F u r c s a f o r r á s. — Pfalzburgtól nehány órányi távulságban egy forrás találtatik, mellynek azon különös tulajdonsága van, hogy mintegy óranegyedig igen nagyon folyik, 's osztán megszünik. Erre egy óra mulva tompa zugás hallatik a' hegyben, mellyet ismét a' forrásnak sebes kiömlése vált-fel. E' tünemények szünetlen 's a' legnagyobb pontossággal követik egymást, mintha valaki megcsapolt edénybül bocsájtaná-ki a' vizet. A' természetnek

czen ritka 's igen érdekes játéka az emberi lakások távulléte miatt soká ismeretlen vala, 's csak kevés idő előtt fedezé-fel azt egy annak közelében nyáját legeltető juhpásztor.

KÜLÖNFÉLE.

Parisi zálogház. A parisi nagy zálogház mult esztendei december 21-dik napján befejezvén számadásait, következendő érdekes adatokat tett nyilvánossá. Parisban naponként mintegy 2000—2500 tárgy zálogittatik-el, mellyekért a' kiadás összvesége 46,000 egész 58,000 frankra megy. A' kiváltott jószágokért történt bevétel naponként 43—46,000 frankra becsültetik. Szombaton átaljában egy tizeddel nagyobb a' beadott zálogok száma, 's annyival kevesebb a' kiváltott tárgyaké. December 31-kén azonban ellenkező körülmény tapasztaltatott. A' beadott zálogok értéke 53.000; a' kiváltottaké pedig majd kétszer annyi, t. i. 105.000 frankra ment.

Furcsa rablás. Valladolidban legközelebb egy különös nemű rablás történt. Don Cayetano de santa Cruz szeretett hitese, Zoraide, mellett a' halandók között legboldogabbnak érzé magát, midőn öt nehány óráig tartó betegség élte társától örökre megfosztá. Az e' csapás által majd nem őrültté lett férj Zoraide holt testétül nem vala képes megválni; sőt midőn az annak eltakaritása végett elrendelt szükséges készületeket megszemlélte, előbbi nyugtalan állapotja valóságos dühödtséggé változott. Kardját kezében tartván, mindenkit agyonszurásssal fenyegetett, ki Zoraide testéhez nyulni merészelne. Legkedvesebb barátjai vezettettek hozzá, 's csak ezeknek hosszas kérései voltak képesek heves indulatját lecsillapitni, melly sokkal magosabb fokon álla, hogysem tovább is egyenlő állapotban maradhatott volna. Sürü köny-özönbe lábadtak szemei, 's a' sors mostoha rendelménye által előbb felingerlett férjfiúnak testét átaljános bágyadtság fogá-el. Nehány óra lefolyta után ismét magához tért, 's Perez nevű udvarnokát hivatá szobájába, és miután ezt mind azon jótéteményre emlékezteté, mellyekben az utóbbik a' grófi házban részesült vala, arra kéré öt, vágná-el elhunyt hitesének bal kezérül a' kis ujat, 's hozná azt borszeszszel megtöltött üvegben legbecsesebb emlékül szobájába. Hosszas ellentállás után végre megigéré az öreg Perez, ura iránt vonzó hajlandósága következésében, ama kivánság teljesitését; 's mivel nem sokára a' sirásó egyetértését is képes vala megnyerni, még azon estve teljesült a' hiv szolga szándékának végrehajtása. Azonban éppen akkor, midőn az üveg edényt hóna alatt tartván a' temetőbül kilépe, a' sirásóval együtt feltartóztatott. Ugy látszik, t. i. hogy a' rendőrség a' holt testet őrző asszonynak a' komornyik által tett ajánlások, vagy pedig a' sirásónak előleges vallomásai által még azon napon a' gróf kivánságárul tudositást vön. Az itélőszék, melly e' tettet ugy tekinté, mint a' tisztes hely megszentségtelenitését, legelőszer is az ellopott részt a' sirba visszatenni parancsolá. Továbbá Perez komornyikot 300 tallér bündijra, a' sirásót pedig öt évi gályafogságra itélé. Gróf de la Cruz azonnal lefizeté szolgája helyett az emlitett bündijt, 's mivel a' sirásónak megkegyelmeztetését nem vala képes kieszközölni, annak számára holtiglani nyugpénzt alapitott.

Vitézség emberiséggel párositva. Az 1783-dik évi török háború alkalmával, midőn Szubova helységnek pusztitólag iramlanék egy török csapat, Esterházy Miklós nevét viselő egyik granátos osztály, melly ott tanyázott vala, tüstént parancsolatot vett, hogy négyszögben (en Quarre) visszavonuljon

A' fölriasztott helység lakosai szerte futottak az ellenség elől, 's közöttek nagy ijedten egy oláh menyecske is két három éves gyermekét karjai közé szorítván, 's hogy gyorsabban haladhasson, gyermekét félre dobva a' szaladókat követte. Sztáray gróf ezredes megpillantván ezt, a' négyszögből kivágtat, 's a' futó asszonyt kérdőre vonja, miért hagyja-el kisdedét? — „Uram! alig pihegek már; a' gyermek nehéz, 's ön szabadulásom kénytelenitett, különben mindketten veszünk-el!“ — Az emberszerető, szelid érzésü ezredes megkönyörült szegény ártatlanon! leszállt paripájáról, 's a' rá rohanó ellenség szine előtt nyerge kápájába ültetvén a' gyermeket, vissza ugrat a' négyszögbe, a' kisdedet mindaddig lován tartván, mig a' vész elgördült. A' törökök eltávozásával eljött az anya gyermekét visszakérendő: de a' derék ezredes nem akarta visszaadni, szándéka levén azt felneveltetni. — Ekkor kikelt az asszony siránkozva, 's előmutatta az ezredesnek egyik kesztyüjét, mellyet a' gyermek felvételénél elejtett volt, mondván: „tanú-bizonyságul szolgál ezen kesztyü, mellyet az ur elvesztett, midőn lováról szállott-le, hogy e' gyermek, mellyet az urtól kérek vissza, tulajdon saját fiam!“ — Illy emberiség ritka példája kettős borostyánnal ékesiti ama jeles hőst, ki a' duló vésznek közepette is ember tud maradni; érdemes, hogy az utókor előtt se menjen feledékenységbe e' nagy lelkü vitéznek tette, ki környezve az ellenségtől 's ön élete veszélyezve levén, az indulat szelidebb sugallását szilárdon követvén, nemes lelkének olly jeles példáját adta. H. I.

EMLÉKMONDÁS.

Barátság.

Helytelen a' panasz,
Hogy a' barátság asszonya elhagyá
Földünket; itt jár ő közöttünk
Itt vagyon ő de csak az találja,
(Mivel csak annak nyitja-fel a' gyönyör
Forrása méhét), a' ki nem a' világ
Lármái közt, hanem tulajdon
Szíve körül tapogatja őtet.

Ungvár-Németi TÓTH LÁSZLÓ.

A' szerelem virágit kedvvel szaggatjuk; habár tövisek közt kell azt keresnünk, 's a' bátor kéz vérzik is.

KISFALUDY KÁROLY után Bézmay.

Köz hála. Nem lehet, és nincs is nagyobb állhatatossági inger 's végrehajtói ösztön, mint a' közönségnek háladatos szive.

GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

Gnomák. Legnagyobb örökség az okosság, mert csak az tied egyedül, a' mit tudsz.

Az egyenesség 's igazság rokonok: ezeket csak becsületes ember szeretheti.

SÜTKEY.

Tagrejtvény.

Elsőmet ugy szereted, ha
Zöld és virágteljes,
Hogy azt szép rendben tarthassuk
Egészem szükséges.
Végső tagom legszebb éke
Az emberi nemnek,
Mert e' nélkül fájdalom! csak
Holt testnek neveznek.

S. KAROLINA.

Előbbi rejtvény: MILI-M.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

25.

REGÉLŐ.

Pesten szombaton martius 25kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ÉLETTÖRTÉNET.

József

cs. kir. főherczeg, magyar ország nádora.

(Arczképével együtt.)

József (Antal János) magyar és cseh országi királyi örökös herczeg, ausztriai főherczeg, arany gyapjas rend, sz. István apostoli kir. rend, 's a' braziliai császári déli kereszt rendnek nagy keresztes vitéze, magyar ország nádor ispánja, kir. helytartója és fő kapitánja, a' Jászok és Kunok grófja és birája, cs. k. fővezér, a' 2-ik 's 12-ik számú huszár-ezrednek tulajdonosa, Pest Pilis és Solth törvényesen egyesült vármegyék örökös és valóságos fő ispánja, a' nagy méltóságú magyar királyi helytartó tanácsnak 's a' n. mgú hétszemélyű törvényszéknek előülője, ő cs. k. főherczegsége, született 1776-ki marczius 9-kén Flórenczban, hol akkoron atyja, a' későbben romai császárrá 's magyar királylyá lett b. e. II-ik Leopold, mint toskánai nagyherczeg uralkodott, kinek és anyja Maria Ludovicá-nak, született spanyol herczegnének, 6-dik fija volt. Nagy szorgalommal folytatott neveltetése felséges szülőinek szemei előtt történt, melly közben ő különös vonzalommal és hévvel tanulá a' hadi és diplomaticai tudományokat. Bátyja, Leopold (Sándor), magyar országi nádor 1795-ki jul. 22-kén meghalálozván, ugyan bátyja, az akkoron uralkodott boldog emlékezetű császár és király Ferencz ő felsége által magyar országban kir. helytartóvá nevezteték-ki, az 1796-ki magyar országgyülés által pedig egy szivvel lélekkel nádor ispánná választatott, 's e' hivatalát most már 42 év óta mély bölcsességgel, csüggedhetlen fáradozással, lelki 's testi erejének csaknem teljes feláldozásával viseli, minek példás bizonyitványait — nemcsak a' közönséges áldott béke idejében, a' számos és terhes országgyülések alatt (melly alkalommal a' főrendek táblájánál, mint elnök, törvénytudós, és a' király személye előtt közben járó, hervadhatlan koszorút szerze homlokára), hanem a' legsulyosabb háborúkban is, nevezetesen 1805. és 1809-ben,

mint a' felkelt magyar nemes seregnek borostyános fővezére — számtalanszor láttuk 's tapasztaltuk. Méltán mondhatjuk, ha bölcs kormánybeli, 's jelesen a' görcsmirigy szomorú napjai közben veszélyháritó jeles intézeteit, pártfogása alatt létre jutott honi vállalatinkat, 's a' haza kivánságainak teljes erejéből eszközlött sikerültét tekintetbe vesszük, hogy benne olly nádort nyert a' hon, millyennel valamint eddig nem dicsekheték, ugy utána sem fog olly könnyen kérkedhetni. Teljes igazzal is erősité őt meg fényes hivatalaiban egy igen érzékeny kifejezésekkel teljes levél által mostani kegyes fejdelmünk, 1-ső Ferdinand, midőn mult évben uralkodói székét elfoglalá. — Ki nem tudja, milly bölcs torekvéssel segité elő a' számos hazai uj törvények hozatalát, 's azokban a' magyar nyelv elsőségét. A' magyar tudós társaságnak pártfogói hivatalát szintén ő méltóztaték elfogadni, 's mai napig folytatni. Ki nem emlékezik, milly gondossággal 's hévvel sürgette legujabban a' magyar nemzeti muzeumnak épittetését, a' hadi pályára képzendő magyar ifjak számára épült „Ludovicea" intézetnek létre hozatását? Nyilvános hálajelül nevezteték az ő nevéről József csatornájának a' Fejér, Tolna és Somogy megyékben volt, századokig büshödt, posványokat kiszáritó csatorna, melly hasonlag valamint a' vakok pesti intézete is legujabban az ő fens. pártfogása alatt létesült. — Neki, mint a' szépitő biztosság elnökének köszöni Budapest számos csinosbulási változatait, 's teljes igazzal fogadá őt a' két város taval olly ritka pompával 's örömmel, midőn mult majus 4-kén a' pozsoni országgyülésről „Nádor" gőzhajón visszajött hosszas távulléte után. — Méltán mondhatni, hogy 61 esztendőre terjedt életének már két harmadánál többet, t. i. 42 évet, töltvén fényes hivatalában, minden tehetségét, élete legszebb részeit, szóval egész magát a' magyar honnak szentelte-fel egyedül. Mikép törekvék ez idő alatt a' nemzet nyelvét, caracterét, sajátságait, kivánságait kiismerni — 's mennyire tud hatni minden tárgy titkaiba gyors és csudálandó belátása által — látjuk tetteiből, 's halljuk szavaiból, midőn őt nyilvános gyüléseinkben mint elnököt tisztelni szerencsénk van.

Három hitese közül (lásd bővebben e' lapok 1835. 70-ik számát) az első Alexandra Paulovna, Petrovics Pál orosz czár leánya (szül. 1783. aug. 9. — eljegyeztetett 1799. marcz. 3. — a' nádor ő fenségével egybekelt az utóbbi év oct. 30-án Pétervár mellett Gatsina várban) 1801. marcz. 16-kán hunyt-el Budán, 's e' fővároshoz közel a' fens. nádor jószágán, a' regényes Üröm nevű helységben egy e' czélra épittetett különös kápolnában temettetett-el. Egyetlen gyermeke Alexandrina Paulovna ugyan azon év 's hónap 8-kán született 's

halt-meg. — 2-dik hitese Hermina, Victor Károly Fridrik anhalt-bernburgi herczeg leánya (szül. 1797. dec. 4. — egybekelt a' fens. nádorral 1815. aug. 30-kán Schaumburgban) 1817. sept. 14-kén költözött boldogabb életre Budán, miután iker magzatjait Hermina Amalia Mariát és István Ferencz Viktort (arany gyapjas vitézt, az 58-dik számú gyalog ezred tulajdonosát 's ezredesét) szülte volna. Tetemei Pesten nyugosznak a' reform. egyházban. — 3-dik nője Maria Dorottya Vilhelmina Carolina, Lajos Fridrik Sándor würtembergi herczeg leánya (szül. 1797. nov. 1-jén; egybekelt f. férjével 1819. aug. 21-én a' kirchheimi várban) négy gyermekkel szerencsésité ő cs. k. főherczegségét; nevök: Sándor (Leopold Ferdinand) cs. kir. főherczeg, szül. 1825. jun. 6-kán — Franczi ska (Erzsébet, Maria) cs. k. főherczegné, szül. 1831. jan. 17-kén — József (Károly) cs. k. főherczeg, szül. 1833. marcz. 2-kán — Maria (Henrietta Anna) cs. k. főherczegné, szül. 1836. aug. 23-án.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

A' Chinaiak. *(Vége.)*

Némellyek állitják, hogy a' Chinaiak bálványozók, 's a' napot, holdat, és csillagokat imádják, sőt sokan az ördögöt is azon okból, nehogy őket, megkisértse. Képét hajójiknak külsejekre akasztják, többen ruhájikon is viselik. Az ujabbak ezen állitásokat megczáfolják. — Midőn az Angolok „Cantonba" (a' kereszténységnek és más idegeneknek kereskedési helyére; minthogy beljebb az országba menni nem igen lehet) jövének, a' keresztény vallást chinai nyelven irva árulták: minek következésében több Chinai a' keresztény vallásra tért. Ezt megtudván a' Chám, megtiltá alattvalójainak e' vallást, 's a' főbbeket öszvehivatván illy beszédet tarta előttek: „Őseitek számotokra már vallást alapitottak. Ti azt gyülölni akarjátok, és más idegen hitet akartok szerencsés tartományunkba behozni? Vallásunk is szent lesz isteneink előtt, ha azt hiven 's tisztelettel fogjuk követni." — Nagy félelemmel és tisztelettel viseltetnek a' három fejű kép iránt, melly három fő philosophusjokat ábrázolja, u. m. Confuciust, Lekiamt, és Tanzut.

Pythagorasnak a' lélek vándorlásáról állitásait nagyon hiszik. Sok nagy iskolával bővelkednek, valamint kórházakkal is; koldust találni náluk alig lehet.

Lelkészeik fekete köntösben járnak. Bizonyos hegyek iránt nagy tisztelettel viseltetnek, mellyeket szent hegyeknek tartanak. Megünneplik a' hold töltének napjait. Fő ünnepök a' februariusi uj hold, minthogy

ez nálok az uj esztendőnek első napja. A' császár születése napja is nagy ünnep, különben mindenki megünnepli saját születése napját is. A' jövendő életről semmi fogalmaik nincsen; sem jót, sem roszat nem reménylenek. Ha vétket követnek-el, azt tartják, hogy isteneik haraggal viseltetnek irántok. A' temetéseket maguk között természetesen minden pompa nélkül végzik.

Ha a' császár meghal, az utána következő császárnak leggyászosabb köntösbe kell öltöznie. Ekkor koronájáról a' csörgők levétetnek; a' császárné és hárembeli leányok kénytelenek fülbevalójokat, nem különben fej-ékeiket, drágaságaikat letenni. Egy nagy asztal hozattatik elő, mellyen az uj császár családostól halotti tort tart. E' szertartás láb-dobogás és jajgatás között megy végbe. Hajok mindnyájoknak lenyiratik; a' császár maga egész évig gyászol; 's az első száz nap alatt minden törvényes és más hozzá illő iratokat kék tintával szokta aláirni. E' száz nap alatt egy Chinainak sem szabad haját nyiratni. Az ország tisztviselőinek, leginkább a' pekingbeli lakosoknak egy egész évig fijaikat és leányaikat megházasitani nem szabad.

A' Chinaiak szégyen, becsület vagy fájdalom iránt egykedvűek. Saját gyermekeiket is kiteszik a' veszedelemnek, 's nyakukra kötött üres tökkel folyóba vetik; az apa fiját eladhatja. Testök tisztaságával, ha bár öltözetök igen csinos is, nem sokat gondolnak, a' fördést ártalmasnak tartván. Zsebbe valók helyett papirost szoktak használni. Hosszú bajusz vagy konty, legyen az természetes vagy nem, mindegy náluk, csak szép legyen. — Az országból aranyat vagy ezüstöt kihordani halálos büntetés mellett tiltatik.

A' Chinaiak találták-föl Krisztus születése előtt 1084-ben a' sakk játékot, fába metszést és nyomtatást 1184-ben; a' bebalzsamozást 1892-ben már ismerték; 250-ben épiték azon hires, 300 német mértföldnyi hosszaságú, kőfalat, melly china és tatár ország között határt von.

Krisztus születése után 80-dik esztendőben a' puskaport találták-föl; sőt az első ágyúknak feltalálását is némellyek a' Chinaiaknak tulajdonitják. Lakosaik közé körül belül 60.000 zsidót lehet számitani.

Nem régiben egy fiatal Chinai volt országunkban, ki állitá, hogy már volt szerencséje Versaillesban a' franczia királynak tiszteletét tenni. Ez, gazdag aranynyal himzett kék bárson köntöst viselt, melly leginkább sárkány fejekkel, aranynyal volt ékesitve. Mind két karját borzasztó fejek diszesiték. Ezen felül egy más kabátot

viselt zöld selyemből. A' király megvendégelteté őt, akarván tudni, valljon az asztalnál olly tisztán tartják-e magukat, mint mondatik.

A' fiatal Chinai semmin sem ütközött-meg, és hasonlithatlan ügyességgel szolgált mindenben magának. Evő eszközei elefant csontból voltak. Sok holmi ritkaság találtaték nála és különféle arczkép, mellyek chinai selyemre voltak festve. Ezek között találtatott a' hires Confuciusnak arczképe is, ki hajdanában a' Chinaiak között akként tekintetett, mint Aristoteles a' Görögöknél. A' Mandarinok és tanitók rózsás koszorúkkal voltak befoglalva 's festve, mi náluk hihetőleg divatban lehet.

TURNER FERENCZ.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Időjárat. A' marcz. 12-én kezdődött gyönyörű meleg tavaszi napok alig tartának 5 napig, midőn azokat hideg szeles és változó idő váltá-fel. Nagykedden (21-kén) kellemes rövid esönk volt, de 22-kén majd egész napon olly sok hó esett, hogy estve már bokáig ért. Hideg északi szél jövén hozzá, következő éjjel fagyott jóformán, 's a' hófuvat nagycsötörtökön is tartott.

INNEPLÉS.

Majus-i nnep Prágában. Majus hónapban 1807-től fogva a' prágai lakosok évenként egy innepet tartanak a' város egyik temetőhelyén, melly az ajtatos komolyság bélyegét viselvén, már több városban utánzásra méltónak tartatott. Alapitója ezen innepiségnek a' köz tiszteletben levő rajzművész, Welleba Ferencz. Ez alkalommal az egész temető egy virágkerthez hasonlit, mellyben diszes oltár vnn felállitva. A' nagy misét megelőző egyházi beszéd nyitja-meg az ajtatosságot; mise után pedig egy zászlós menet emeli az innep pompáját, melly alkalommal diszes öltözetben levő 24 leány virágokkal hinti-be a' sirokat, 's a' Welleba által készült dal énekeltetik. Erre következik a' Tedeum, 's a' végső papi áldás fejezi-be az ajtatosságot, melly után a' polgári katonaság által képzett körben egy leányzó az innepiséget vezérlő főpapnak köszöntő beszédet szaval a' jelenlevők nevében. A' pénzbeli 's egyéb nemű adakozások, mellyek ez alkalommal történni szoktak, a' szegény lakosok gyámolitására fordittatnak.

KÜLÖNFÉLE.

Nagy chinai munka. — Egy német folyóirat a' chinai litteraturára nézve következendő megjegyzést közöl olvasóival. — Minekünk Németeknek — ugymond — éppen nincsen okunk ezentúl a' litteraturai szerzemények özöne miatt panaszra fakadni. A' Chinaiak t. i. kötetjeik száma tekintetében minket immár sokkal felülmúlnak. Egy nemzeti történet, melly az országlás kezdetétül fogva egész a' mongol dynastiáig terjed, 300 kötetből álló munkában adatik elő; egy életirat, mellynek „Saigpu“ a' czime, 120 — egy mesterségek

's találmányok szókönyve 220, 's az országi törvénykönyv 200 kötetből áll.

A' nápoli San Carlo-szinház. A' velenczei hirlap ezen szinházrul következendő érdekes adatokat közöl. Midőn nápol országnak 1737-ben csak néhány csekély szinházai valának, Károly király megparancsolá, hogy rövid idő alatt egy uj szinház épittessék, melly Európában a' legszebb és legpompásabb legyen. Medrano készité az épület rajzát, mellynek létesitése a' merész 's hires művészre Carasaleóra bizattatott. Ez a' királyi palota mellett választván helyet e' czélra, több házat lerontatott, 's a' térséget olly szándékkal a' lehetségig nagyobbitá, hogy a' szinpadon nagyszerű előadásokat is, u. m. népes ütközeteket, kocsi- 's lovag-csoportozatokat lehessen előtüntetni. A' munka, melly 1737-diki marcziusban elkezdődék, még azon év octoberében elvégződött, 's benne november 4-dikén történt a' legelső szinészeti mutatvány. A' szinház belseje tükrökkel rakatott-ki, 's különös fényüzéssel diszesitett páholy vala a' királyi család számára rendelve. Az épület nagyszerűsége által meglepetett király hangos tapsokkal adá a' művésznek tudtára rendkivüli megelégedését, mig az alatt a' közönség éljen-kiáltásokkal fejezé-ki fejedelme iránt érzett hálaját. Azonnal magához hivatá a' király a' jeles épitészt, 's mindenkinek hallottára a' legnyájasabb dicséreteket halmozá remekmivére; megjegyzé azonban azt is, hogy miután a' szinház falai a' királyi palotát érintenék, igen czélirányosnak 's kényelmesnek találná azoknak egy zárt folyosó által eszközlendő egybeköttetését. A' művész e' nyilatkozást hallván földre süté szemeit, 's azonnal eltávozott. Játék végén Carasaleo a' páholy ajtajánál várta a' királyt, és öt mély alázattal kéré, választaná a' palotába térésre ama belső folyosót, melly öt a' szinházbul közvetlenül királyi lakásába vezetendi. Azon három óráig tartó rövid időszakban t. i. melly alatt a' fejdelem a' szinházban mulatott vala, majd hihetlen ügyességgel áttöretvén Carasaleo a' vastag tüzfalat, azon keresztül fahidat lépcsőkkel együtt készittetett, mellyek az előadás végén már szőnyegekkel 's ékes függönyökkel valának betakarva, tükrökkel kirakva, 's olly pompásan kivilágitva, hogy a' művész ügyessége méltó bámulást gerjeszte a' királyban 's kiséröiben.

Czukros ember. Valenciennében néhány hét előtt egy ember az utszán mindenki figyelmét magára vonta. Ennek teste t. i. égett czukorral vala minden oldalrul befedve, melly öt egy czukros gesztenyéhez hasonlóvá tette. Dolgozó társával szóvitába ereszkedvén éppen azon időtájban, midőn mindketten valamelly répaczukor-gyárban egy czukor-katlan előtt állának, az első, haragja hevében, vetélkedő társát az olvadt czukorba löké, ki a' bíróhoz sietvén panaszra, ugyan azon állapotban, mellyben a' katlanbul kivánszorga az utszára futott, hol az édes nedv a' hideg levegőben megkeményedék. A' bíró házához jutván egy mellette álló urat kére-meg a' csengetyü meghuzására, mivel átlátszó beburkolása miatt karjait egészen merevényeknek érezé.

Borzasztó halál. — Anticosti sziget tul halad 300 angol mértföldet, 's csupán medvék lakhelye. Egyetlen kikötője olly bátortalan, hogy ha éjjel véletlenül szél támad, melly a' part felé fú, a' benn nyugvó hajót legnagyobb veszély fenyegeti. Az alsó canadai kormány, több év folyta alatt, télen által tárházakat látott-el élelem-félékkel egész öböl hosszán a' hajótörést szenvedők számára, hol ezen szerencsétleneknek segéd kéz nyujtassék: de ezen intézet utóbbi időben elenyészett végképpen.

Az 1828-dik évi novemberben veszett-el az anticosti öbölben egy hajó, 's midőn a' rá következő tavasz majusa 12-kén Magdolna szigetéből azon hajózott volt el egy tengeri vadászokkal tölt sajka, a' hajótörést szenvedők közül — kiknek száma 16—18 személyből állott — életben egyet sem lelt, ki szerencsétlenségöket elmondhatta volna. Közel az öbölhöz gunyhót vettek észre, mellybe midőn betértek vala, 's ajtaján erőszakkal betörtek (mivel belülről kötél által volt bevonva), milly borzasztólag lepettek-meg, e' következő körülményes leirásból képzelhetni. Mint a' vágóhidon, lógott 4 emberi alak a' falon aláfüggve levágott fővel, czombok, és karok nélkül, 's törzsökükből beleik kimetszve; más kettő hasonlóan csonkitva a' pallón fetrengett, 's két láda apróra szeletelt ember-hussal állott mellettek: a' gunyhó körül hús-darabok 's ember-csontok hevertek, férjfiak, asszonyok és gyermekek maradványai. Egy holt férjfi, matróz gunyában, ágyán feküdt még; a' tüzelő helyen két hasáb üszköt 's csekély hamut láttak, és egy ember-hússal töltött bográcsot, melly már rothadásba szivárgott által. Kenyér, liszt, vagy egyéb élelem-féléknek semmi nyoma nem volt. Kétségkivül a' végső inség vihette ezen szerencsétleneket arra, hogy elholt társaik húsával valának kénytelenek magukat táplálni. Az itt lelt mindennemü szerek bizonyitják, hogy elsanyargott birtokosaik elökelő személyek voltak. Nem csekély pénz, 's egyéb mindenféle tárgyak is találtattak, u. m. 2 fejsze, 1 kapa, 1 abrosz A. B. S. betükkel bélyegezve; két pár harisnya, R. M. és I. H. F. betükkel; nem különben egy pamut ing I. R; 1 dáma-zacskó A. B.; 1 koffer, mellyet Londonban M. A. Broxholm készitett; nehány ezüst kávés kanál I. S. bélyeggel; 2 darab quebecki hirlap october 23-káról; 1 ing P. Vaughan; ismét másik William Nasch N-ro 8. 17. Sept 1827. — 1 gyürü, belül ezen irással „I. S. házasságra lépett A. S-sel apr. 16-kán 1822.“ — többféle más czédulák név-jegyzetekkel voltak szét-szórva; többi között egy darabka fehér papiroson következő sorokat találtak: „Uram! a' függő ágyon egy zacskóban fog az ur 48 sovereignt találni; küldje azokat Barackstreetbe Harrington Marinak, mint tulajdon fijának saját jószágát.“

Igy adták elő letett eskü után felfedezésöket a' tengeri vadászok a' gaspei békebiró P. F. Colbeck előtt, ki azt azon módon a' jegyző könyvbe iktatá.

Levélbeli durranó por veszélyessége. Egy besançoni postatiszt levélbélyegzés alkalmával, az egyik levélbe rejtett durranó por elsülvén, igen megsebesité kezét. Egy asszonyság rejté ezen veszedelmes szert a' levélbe sógorának tudvágya megbüntetésére, ki közönségesen hitese leveleit felnyitni 's elolvasni szokta.

Mulattató. Egy tudós igen nagy figyelemmel munkálkodék egy arab iratnak fordításán, midőn hirül hozák neki, hogy nője igen roszul van, 's vég óráján szeretne vele egy pár szót közleni. Erre a' tudós igy felelt: „még csak egy oldal van leforditni valóm, azonnal jövök.“ — Nem sokára másik hirnök jött olly izenettel, hogy az asszony már a' halállal küszködik. — „Csak egy szóm van leforditni való, tüstént ott termek.“ — Nehány pillanat mulva tudósittaték a' phlegmaticus, hogy szeretett nője már a' jobb életre költözött, mire a' gondolkozásba merült tudós, nem is figyelvén jól az izenet szavaira, hirtelen felkiált: „azon örvendek!“ — ‚Hogyan — kérdi a' hirnök — tehát örvend az ur nője halálán?‘ — „Hát meghalt? — kérdi a' tudós hi-

degen — ugy sajnálom; mert igen jó asszony volt, azt mondhatom!" — 's most az enyekes iró tovább folytatta munkáját.

EMLÉKMONDÁS.

Bátoritás.

A' közép sorsnál ki nagyobbra nem vágy.
Azt sem a' szükség nem emészti gonddal,
Sem kaján szemmel palotája fényét
Más nem irigyli.
A' fenyőfákat szelek ostromolják;
A' ledült tornyok nehezebbet esnek;
'S a' magos bérczek tetejére legtöbb
Mennykövek ütnek.
Légy gonosz sorsod veszedelme közt is,
Bátor elmével, soha meg ne csüggedj!
És ha mind vígan nevet a' szerencse,
Vond magad' öszve.

Horácz után Szentjóbi SZABÓ LÁSZLÓ.

A' szerelem mindennapi virág az életben 's még is hervadhatlan becsü.

VAJDA.

Igazi boldogság a' nap alatt valóban nincs; mert azt is, mit szivünk annak tartani szeretne, boldogtalanság forrásává tudja varázsolni a' nap alatti mulandóság.

P. HORVÁT LÁZÁR.

Nevelői elméletek. A' példák általán vonnak: de a' szomorú tapasztalás bizonyitja, hogy hathatósb ereje van a' rosz, mint a' jó példának.

Szülök, ha erényes magzatokat ohajtatok nevelni, legyetek magatok is erényesek. -- Nevelők! távul legyetek szembetünőbb erkölcsi hibáktól; mert méreg az ifjúságnak minden nevelés és tanitás, mellynek szilárd elvei 's alapjai a' nevelőnek viseletével ellenkeznek.

B. F—L.

Cserejtvény.

1. 5. 4. A' fáradt utazó rám ül, 's erejét nyeri vissza.
3. 5. 1. Bár millyen könyvben számtalanokra találsz.
4. 5. 3. Hallod a' művésztől, 's költőnek láng-esze szerzi;
3. 2. 1. Benned van; de varázs törbe ragadja madárt.
4. 2. 3. Kedves az éhesnek, mert enyhét szerzi gyomornak;
Kedves a' munkásnak, mert pihenési idő.
1 — 5. Nem hatalom, 's nem erő, még is szivenket utána
Vonja hamar, 's egyképp jóra, gonoszra vezér.

BERETKA JÓZSEF. Óbecséről.

Előbbi rejtvény: kertész.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

26.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön martius 30kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft pengőben Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr p. p.

ELBESZÉLÉS.

Az utósó hűség.

Történeti novella. Németből.

A' fraknói várban számos kőmives és napszámos dolgozott, 's ez utóbbiak köztt egy erős csapatja a' török hadifoglyoknak amaz uj mellék-épületeken, mellyekkel gr. Esterházy László 1648-ban az atyjától, Miklóstól, öröklött várat nagyobbitá. A' gróf jelenléte és személyes kormányzása kettőzteté a' dolgozók szorgalmát, 's jutalmazva és dicsérve örömest töltè az időt köztték.

Volt a' foglyok köztt egy halavány kiaszott jancsár is, kinek férjfias szép arcz-vonalait a' bú látszólag zavará-meg. Nagy égő szemei epedve merengtek-át kelet felé, 's midőn a' keleti kék hegyek szemlélésébe merülve elveté munka-eszközét, tárt karokkal esdeklék a' távul kedves hon után, 's az őrkatonának parancs-kiáltása föl-riasztá merengéseiből: kialudt a' tüzes tekintet; mély bú húzódék végig ábrázatán, és kezét, mellyen nehéz láncz rengett, fohászkodva emelé a' munkára.

Társai mindnyájan könnyebben látszának szenvedni a' fogságot, mint ő, 's gyakran éneklének együtt vig dalokat.

Egyedül Huszain vala mindig szomorú 's elmerülve gondolataiba.

A' grófnak már sokszor szemébe tünt a' deli termetű jancsár. Egykor, midőn a' porkoláb éppen nagyobb szorgalomra ösztönzé az ábrándozót, jó szivének szelid hangján parancsolá: „vegyétek-le a' vasat e' Törökről!“ — Fej-csóválva engede ura szavának a' tömlöcztartó, 's annak parancsára elejébe lépett Huszain.

„Elviselhetőbbé akarom fogságodat tenni — mondá a' vár ura — ezentul nem fogsz olly keményen dolgozni: egyedül nekem szolgálsz, a' várban ide 's tova járni szabadságodban áll. — De nem ébreszt-e ez téged nagyobb szabadság ohajtására?

Huszain a' gróf lábaihoz borula, 's megcsókolván köntöse szegélyét — „a' nagy profétára — mondá — 's az ő szent holdjára esküszöm! én hiven akarlak szolgálni, uram! 's hitszegőképen nem illanok tőled el“

'S megtartá szavát: a' grófnak leghivebb szolgája lön. De arczának fiatal pirossága nem jött-vissza, 's vágyja e' fél szabadságban még inkább növekedett.

A' jancsár napról napra kedvesebb lön a' gróf előtt, minek igen örültek fogoly társai; mert titkon zendülést forraltak, miből egyedül Huszain hiányzott, bajnok karai és okossága náluk is nagy becsben állván. Huszainnak kellett volna kezökbe némi eszközöket adni, mellyekkel éjenként békóikat szétbontanák, 's ha a' reggel munkára intené őket, reményök vala a' kapu-boltozat alatt függő fegyverek birtokába erőszakkal jutni, 's ekkép elszökni. Ez okból a' vár urának bizodalma Huszainhoz igen is kivánatos vala részökre. Beavaták a' szabadost tervökbe; de ő, a' legszenvedelmesb honvágyó, kárhoztatá azt, fölfedeze mindent ura előtt, egyszersmind kétszeres fölvigyázatra kérvén-meg őt.

Mire a' gróf — „én megkisértém — mondá — hűségedet: te már tizszer is merészelhetéd e' próbát — 's pedig szerencsével — tenni. Te elszökhettél volna; azonban hű maradtál hozzám, 's ezért érezd kegyelmemet te ritka ember! — Mint hallom, derék katona vagy, 's csak vérednek számos sebeidből elfolyta miatt fogattál-el. Fogolyfeleid vezérévé választának összeesküvésüknek, 's te társaid életét éretted koczkára tetted, miért neked tisztelettel és jutalommal tartozom. Szóllj, nevezd-meg szivednek minden kivánságát, 's becsületemre! kérelmed azonnal teljesitve van!“

„Kegyelem ama szegényeknek! — szólla Huszain — a' hon és szabadság utáni vágy vakitá-meg őket!“

„Kötelet érdemlének!“ — felele a' gróf, és szemeiből sugára mosolygott elő azon örömnek, mellyet éreznek a' hatalmasok, kik szivesen bocsátnak-meg, 's ott is kegyelmet osztogatnak, hol büntetniek kellene. — „De ez egyszer közben-járásodra tartsák-meg életöket, 's megmentőjeket benned tiszteljék. Mindazáltal Huszain! e' jutalom reád nézve csekély!“

Itt a' jancsár leomlott a' gróf elejébe, 's fájdalmasan monda: „ha figyelmeden 's e' kegyelmen felül találsz még részemre jutalmat, ajándékozz-meg — szabadsággal. Van otthon feleségem, van egy pár kedves magzatom, van tiszteletre méltó atyám: talán az éhségnek 's minden nyomornak martalékai, koldulva járják-be az országot; talán pusztán 's üresen áll kunyhónk. Ah! nagylelkű uram! engedj enyéimhez mennem!“

A' grófnak homlokán némi komor árnyéklat terüle-szét jelenteni, milly nem örömest bocsátja-el a' megpróbált szolgát: azonban magát hamar összeszedvén megilletődve szólla: „menj tehát barátom! dolgozz és gazdálkodj tieidnek!“

„Soha sem felejtkezem-meg kegyelmedről! — szólla Huszain örömmosolylyal — 's ha ismét fellobban a' háború lángja, és veled találkozom harczos társaim közepén, szorongásaidban paizs gyanánt saját testemmel foglak védeni. Allah oltalmazzon!"

Ekkor elereszté őt a' gróf, aranynyal teli erszényt adván neki, 's uti levelet hazájának határaig. — Huszain elkezdé vándor-pályáját, és a' honvágy szárnyain elérte utazásának czélját, övéit, kiknek körében legboldogabb napokat élt.

Évek mulának, 's elmult a' fegyver-szünet is. Ibrahim tömérdek serege beronta Pannonia virágzó sikjaira, mint sokáig visszatartott viz-ár, melly töltést szakasztva özönli-el a' vidéket.

Huszain is a' hadban volt, — 1652-ben Nagy-Vezekénynél volt az ütközet. A' császári sereg és török had közt több óráig függőben folyt a' harcz, de rontva mind a' két részt. Egyszerre megpillant Huszain egy vitézt fekete panczélban, sisakba födött arczczal, ki fegyverével, mint halál-kaszával, halomra apritá a' Törököket. „Ama fekete vitézt meg kell kapnom!" — kiálta Huszain elkeseredve; mert már kétszer lőtt mellvasára, 's a' golyók siker nélkül pattantak-viszsza. A' lövész már kisértetbe jött a' fekete vitézt sérthetlennek tartani. Még egyszer tölti-meg iszonyú puskáját, 's a' mén nyaka és a' lovagnak gyomra közé irányoz vele Egy durranás! és a' vitéz — lebukott lováról. Futásnak erednek katonáji; vadul horkan-meg a' mén, és neki iramodik, lovagát, ki sarkantyújával a' kengyel-szij közé keveredék, hegyen völgyön keresztül hurczolván; Huszain utána. Végre összerogyik az állat, 's az üldöző utóléré az elragadottat, ki szablyáját dermedve tartá két kézzel, mintha még egyszer szembe szállni törekednék.

Nagy erővel csavarja-ki kezéből Huszain a' buzogányt, 's egy ütésre összezuzza a' vitéznek sisakját. Fölpattan a' vért, 's szörnyűség! a' halvány arczban egykori urára 's jóltevőjére ismer.

Vállain emelé őt ki a' szorosságból; de a' fiatal hős Esterházy László végsőt lehelt — 's a' háladatos ellenség jajgatva hullott a' kedves holt fölé.

Ismét kelle a' Törököknek mozdulniok, 's egy Schiurbaschi (kapitán) kiált az elesett gróffal foglalatoskodó Huszainra: „tovább! most nincs idő foszlogatni!"

Egy nevető tekintet volt Huszain felelete, 's midőn feléje közelitett egy csapatja Esterházy katonájinak — „én — kiálta Huszain — én ölém-meg uratokat! csak golyót belém; én jóltevőmet öltem-meg!" — 's most egyetemes lövés a' jancsárt kedves zsákmánya fölé teríté.

A' 26 éves grófnak sisakja és panczélja — amaz a' buzogány-ütéstől erősen megtörve, emez pedig gyomor fölött a' golyó által keresztül furva — a' fraknói fegyvertárban függ, 's melette a' jancsárnak fegyvere és azon buzogány, melly a' hősnek életét vevé.

Tetemét a' családi sirboltba, Kismartonba vivék a' Ferencz rendi szerzetesekhez.

Ezen egész jelenet egy nagy ezüst táblán, (melly a' fraknói kincstárban mutattatik) jeles becsű munkában látható, valamint a' grófnak képe is életnagyságában, a' vár második emeletében, következő fölirattal:

Illustrissimus Dom. Ladislaus Esterházy de Galantha, perpetuus de Fraknó, Eques auratus, Comits. Soproniensis suprem. Comes, sacr. Caesareo- Regiaeque Majestatis Consiliarius Camer. ac Praesid. Papens. suprms Capitaneus, occisus a Turcis in proelio ad Nagy Vezekény MDCLII. aetatis suae 26.

ZSENGEY BÁLINT.

ÉLETTÖRTÉNET.

Ötödik Károly császár végnapjai.

(Angolból Robertson után. P.L.)

Károly elhatározá magában országait fijának a' dolog fontosságához illő szertartással általadni; és korlátlan hatalmának ezen utósó tettét olly pompával vinni véghez, hogy nemcsak alattvalójinak, hanem utódjának lelkében is kitörülhetlen benyomást hagyjon. — Ezen czélból haza hivta Angliából Filepet, kit hitesének komoly természete (melly azon bújában, hogy maradéka nincs, naponként nevekedett) igen szerencsétlenné tett; és az Angolok féltékenysége semmi reményt sem nyujta neki, hogy azoknak kormányát valaha kezei közé vehesse. — Összehiván tehát a' német-alföldi 's brüsseli Rendeket 1555-iki oct. 25-kén Károly, bele ült utójára királyi székébe, mellynek egyik felől fija, másik felől pedig testvére a' magyar királyné, 's német-alföldi igazgatóné ült: háta megett a' spanyol Nagyok 's birodalmi herczegek fényes kisérete állott. Most a' gyülés elnöke, a' császár parancsolatjára, a' Rendek ezen rendkivüli összehivatásának czélját kevés szóval előadta. — Ezután Károly kinyilatkoztatá lemondását a' kormányszékről, mellynél fogva minden német alföldi birtokát, minden törvénykiszolgáltatást, minden méltóságot, 's tekintetet fijának általadott; feloldván alattvalójit az ő neki tett hűségi-eskü alól, mellynek Filepre, mint törvényes örökösére, általtétetését kérte tőlek, 's egyszersmind azt, hogy a' melly hivséggel neki olly sok esztendőre terjedt uralkodása alatt szolgáltak, szolgálmának hasonlóval fijának is. — Ezután

felkelt Károly helyéről, 's az oraniai herczeg vállaira támaszkodván, mivel különben nem vala képes megállani, a' gyülekezet felé fordult, és egy a' kezében tartott papirosról, hogy az által segitsen emlékező tehetségén, előszámlálta nagy méltósággal, de minden kérkedés nélkül mind azon nagy dolgokat, mellyeket uralkodásának eleje óta kezdett, 's végre hajtott. Nem hallgatta-el, hogy 17 esztendős korától fogva minden gondját 's figyelmét a' közdolgoknak szentelte; legkisebbet sem forditván abból tulajdon nyugalmára, 's igen keveset magános gyönyörűségeire is; hogy béke vagy had idején 9 izben járta-be német országot, a' spanyolt 6-szor, a' francziát 4-szer, az olaszt 7-szer, a' német alföldi tartományokat 10-szer, Angliát 2-szer, Afrikát gyakran, és hogy 11 tengeri utat tett: hogy, mig egészsége engedte, kötelességeit teljesité, 's mig testének ereje megvolt olly szélesen kiterjedő birtokok igazgatására, soha sem kerülte a' munkát, soha sem zugolódott a' közbe jött fáradtságok ellen: de hogy most, betegeskedése, és erejétől egy gyógyithatlan nyavala dühössége miatt megfosztatása 's nevekedő gyengélkedése intik őt a' lelépésre; — továbbá, hogy soha sem volt olly uralkodni vágyó, hogy a' királyi pálczát tehetetlen kezében, melly már nem alkalmatos többé alattvalójinak oltalmára 's azoknak boldogitására, még tovább is megakarná tartani: — hogy egy a' betegeskedés miatt elgyengült 's csak alig félig élő uralkodó helyett ad nekik egy élete tavaszában levő 's az uralkodás titkaiba bevezetett királyt, ki ifjúsága élénkségével az érettebb kornak figyelmét 's belátását egyesiti: hogy, ha illy hosszú uralkodás folyta alatt valami szembetünő hibát ejtett, vagy ha némelly fáradságos munkák terhe alatt nem forditván azokra a' megkivántató figyelmet, némellyeket elmellőzött, vagy méltatlansággal illetett volna alattvalói közül, most bocsánatjokért esedezik: — hogy ő maga részéről mindig háladatos érzéssel fog emlékezni hűségök 's ragaszkodásukról, és annak emlékezetét magával fogja vinni elvonulása helyére, mint legédesebb vigasztalást, és számtalan munkájinak legjobb jutalmát; hogy az ur Istenhez intézendő utósó könyörgésében idvességökért fog imádkozni. *(Vége következik.)*

HAZAI HIRLELŐ.

Időjárat. — Váratlan téli napok borongnak Esztergom vidékén. Marczius eleje kedvező volt tavaszink elvetésére; némelly plántáink csiráznak is már, 's im 22-kén hó! sürü tömött, csaknem térdig érő hó lepi környékünket. 23-kán naphosszat olly fuvatag dühöngött, millyen még őszfürteket sem szaggatott. Erre kemény fagy köszöntött-be, melly nagypénteken is egyiránt tart. — Idei telünk szint' illy zivatarral tette első üdvözlését minden szentek körül. Az egészségre még eddig nincsen káros befolyása ezen hirtelen levegői változásnak, minthogy betegeink száma csekély. MUZSLAI.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Husvéti innepeink feketék is, fehérek is voltak. — A' nagy csötörtöki kemény fagy a' délfelé következett meleg napsugarak által sárrá, vált, mit a' házfedelekről csepegő hóviz még inkább nevelt. E' rögtön támadt lágy idő folyvást tartott, 's olly mocskos idönk lön, hogy a' feltámadási ajtatosságok csupán csak a' templomokban tartathattak. Husvét vasárnapján majd egész napon ömlött a' zápor eső, melly a' mult szerdán 's csötörtök reggelén hullott havat mind a' városban mind a' budai hegyeken csaknem egészen felolvasztá. E' hó olly mély volt, millyet egész télen nem láttunk. A' fagy pedig nagy csötörtök reggelén olly kemény, mint legnagyobb télen. — Husvét vasárnapján estve felé azonban ismét kemény északi szél támadott, melly ismét fagyot 's még más nap dél előtt is sürűn hullott havat hoza magával. Dél felé kiderült, 's a' nap igen melegen sütött estig.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Jelen évi hideg. — Az idei tél alkalmával a' hidegség leginkább Europa déli részeiben uralkodott. Különös volt t. i. január első napjai közben Lissabonban három hüvelknyi magosságra eső havat tapasztalni, melly jelenet 15 év alatt alig mutatja magát egy izben. Ugyan azon időben Madridban rendkivüli hideg (— 9 ω R.) uralkodott, mellynek az érzékeny Spanyolokra majd nem türhetlen hatása levén, Manzanares folyó partjain több mosóné meg is fagyott.

Fehér betük elsősége. — Figyelemre méltó azon jelenség, hogy ha ugyanazon 's egyforma nagyságú betük két táblára, és pedig egy feketére fehérek, egy másik fehérre feketék iratnak, a' fehér betük mindenkor nagyobbaknak tetszenek, 's nagyobb távulságban is könnyebben olvashatók, mint a' feketék. Minden nagyobb felirásokat tehát, kivált ha azokat nagyobb távulságban kell olvasni, czélirányosabb volna fehér betükkel fekete alapra irni.

Náthа-hurut. — A' most nálunk is nagyobb kiterjedésben ostorozó náthahurutnak (Grippe) nevezete éppen nem uj. Grippe t. i. egy régi franczia szó, melly különös hajlandóságot valami iránt és szeszélyt jelent; 's már az 1743-ban uralkodó epidemiai hurut nevezésére használtatott, melly rögtöni megjelenése 's elterjedése, nem különben a' többi jelenetekkel 's tartósságával egyenetlen viszonyban álló rendkivüli főfájás, 's lankadtság által különbözik a' többi betegségektül. Azon időben olasz országbul francz és angol honba terjedett, 's itt átaljánosan influenzának neveztetett. Állitják a' történetirók 's orvosok, hogy ezen betegség már urunk születése előtt 412 esztendővel ismertetett, 's azóta mint járvány-kór 30 izben (többnyire napkeletről terjedvén Europa többi része felé) ostorozá az emberiséget. Különösen a' mult században gyakrabban, t. i. 1709. 1729. 1732. 1742. 1775. 's 1781. esztendökben jelent-meg.

Jelenleg Parisban annyira elhatalmazott, hogy legtöbb hivatalbeli szobában a' tisztviselők felényi száma sem találtatik; számos országgyülési követ a' szobát örzi, 's az iskolák, a' tanitványoknak nagy számmal elmaradásuk miatt, többnyire bezárattak.

KÜLÖNFÉLE.

Kutyahűség. — Nagy Llewellin walesi herczegnek volt egy igen kedves Gellert nevű kutyája, a' farkasoknak rettentője, és urának öröme. — Midőn Llewellin később egy szép fiatal feleséget vett-el, ez által, mint gondolhatni, sokat vesztett a' kutya kedvességéből: de ez még is ugyanazon ragaszkodással 's hűséggel viseltetett ura iránt, mint annak előtte. Llewellin legforróbb ohajtása meghallgattatott, 's egy szép fiú koronázta házassági szerencséjét. Most mindenütt követni kellett a' csecsemőnek a' magát szerfelett boldognak érző atyát; a' kisded bölcsőjének mindig ágya mellé kellett helyeztetni. Egyszer azonban történt, hogy a' herczegné, betegsége miatt, férjét a' kietlen hegyek közt tartandó vadászatra nem követhette; de fijának, ki egy dajka által ápoltatott, mind e' mellett sem lehetett atyjától elmaradni. — Az éjt egy rosz kunyhóban töltötték, 's más nap a' vadászatra menő Llewellin szeretett fiját dajkájára és a' hű Gellért vigyázatára bizta, az országnak békes lábon állásában semmi veszélyt nem gyanitván. — A' dajka a' hasonló bátorságban ételtől megvakittatva, használta szabadságát nem messze lakó kedvesének meglátogatására, 's csak a' kutya tartotta magát szorosan és hiven kötelességéhez. Ez által a' fiúnak szabaditója lett; mert egy farkas a' ház magánosságát észrevevén, előcsuszott, 's már az alvó gyermeket bizonyos martalék gyanánt tekinté, midőn Gellért előugrott, 's hosszas harcz után maga veszedelmesen megsebesedve legyőzött ellenségét megölte. Vértől ázottan nyult-el a' bölcső mellett, majd a' gyermek gyenge kezeit, majd tulajdon sebeit nyalogatván. — E' pillanatban tér Llewellin vadász dárdával fegyverkezve vissza, és a' kunyhóba lépvén megdöbbenve látja a' szobát és fiját vérrel bemocskolva, 's a' kutyát fija bölcsőjére hajolva. — Ijedtség 's harag miatt magán kivül ezt tartotta fija gyilkosának, 's neki dühödve bele döfte horgas végű dárdáját a' hű állatnak mellyébe. — Szemeit panaszolkodva urára vetvén, 's farkát alázatosan meg-megcsóválván mult-ki szivrepesztő orditással a' szegény állat. — 's alig hangzott-el utósó nyögése, midőn Llewellin a' megölt farkast elnyulva, fiját pedig nyájasan mosolygva pillantá-meg. — Mint a' rege tartja, azóta éjjel nappal szüntelen üldözte a' herczeget hű Gellértjének fájdalmas hörgése. P. L.

Yussuf bonai bey kegyetlensége. Ezen fő Arab, kirül a' hirlapok kevéssel ezelőtt mint valamelly kalandor jeles vitézrül tettek említést, kegyetlen tettei által ön maga czáfolja-meg a' kedvező hiradások alaptalanságát. Egy algieri hiteles levél t. i. a' bey egyéb borzasztó tetteinek leirásán kivül következendő esetrül is tesz említest. Első kormányzása idejében Yussuf igen félt Achmet bey kémeitől, 's azért véleménye szerint egy csalhatlan eszközt gondola-ki, melly által azokat tartománya beutazásától elidegenithesse. Egy szegény benszülött érkezék t. i. hozzá egy napon, hogy tőle valamelly kegyelmet kérjen. Ez a' közönséges szokás szerint papucsait az ajtó előtt hagyá, 's az alatt, mig kérelmét ura elébe terjesztené, Yussuf tisztjei, fejedelmök elöleges parancsa következésében, a' szegény Arabnak papucsába a' constantinei beytől egy szinlett irást dugának. Midőn ez megtörtént volna, Yussuf azonnal kéméssel vádolá az csedezőt, 's őt megvizsgáltatá; és miután a' papucsban talált levél csalhatlan bizonyságnak tekintetett volna, a' kegyetlen bey ártatlan alattvalóját kivégezteté. Erre a' jelenlevő Francziákhoz fordult, és szelid tekintettel igy szólla hozzájok: — „a' levél ugyan hamis, de a'

végrehajtott büntetés czelirányos volt, 's Tunisban gyakran előforduló: ugy vélem, ha a' bünösöknek értésére jutand, hogy az ártatlanokkal igy bánok, bizonyosan magukra nézve még nagyobb büntetést fognak várni, 's nem merészlendenek, mint kémek, birtokomba lépni!"

EMLÉKMONDÁS.

Élet-szabály.

Mikor a' sors mostoha hozzád,
Barátom! erős lelkü légy:
Viszont, ha boldog napokat ad,
Örömednek bölcsen czélt tegy.

Légy bár szünet nélkül szomorú,
Vagy nektar mellett fejedet
Gyakran ékesitse koszorú
El nem kerülhet'd végedet.

KIS JÁNOS.

Felhevülés. — A' legnemesebb lelkekben is vannak felhevülések, 's pillanatokig a' legjobb ember is igazságtalan, föként ingerlett állapotban, 's ha az indulat, melly vezérli, nemes.

B. JÓSIKA MIKLÓS után S. Karolina.

A' hiú kérkedés húrhang, melly belső ürességre mutat.

CSERNYÁNSZKY.

Gnomák. Mindenki nyeri a' természettől azon észt, mellyet birnia kell. A' nevelés ezt ugyan kifejtheti, de nem bővitheti. KLEIST után —

A' férjfit még akkor is fölemeli az öntudat, midőn setét hálátlanság fáradságainak bére, 's egy félre nem ismerhető mosoly deriti-föl a' félre ismertnek arczát. Z. LEOPOLDINA.

Betűrejtvény.

É-vel vehetjük csak hasznát
Sok szükséges eszköznek
B-vel belsőnk tulajdonát
Mondjuk test fő részének.
Cz-vel a' vadász vigyázza,
Rosz kedvű, ha elhibázza,
D-vel napot kettő osztja,
Ny-nél kiki megfoghatja:
Sz-el, ha nagy, nem kedveled
T-vel unalmas évnegyed.

BERETKA JÓZSEF.

Előbbi rejtvény: példa.

Figyelmeztetés. A' nemzeti öltözetek 2-ik képe e' hónap végéig el nem készült ugyan, de munkában van, 's azzal t. olvasóinknak nem sokára fogunk szolgálni.

Kérelem. A' fertály esztendőre előfizetők ne terheltessenek a' következő évnegyedre megujitani az előfizetést.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

27.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap aprilis 2kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Dezsér.

Novella

Tapsonyi Bélától.

Utósó bágyadt sugarát lövelé a' fölséges égi vándor, 's — elhunyt. Csend, a' lelket földi körön túl szellemi honba emelő csend váltá-föl a' munkás zsibongást. A' nyájas esti szellő dalt zenge a' szendergő természetnek. — 'S ki az, ki ott a' cser tövében hőse keblén bút nyögdel? — Etelke! a' kinos elválás perczeit sinli; — Dezsért királya 's keblének lángja hadba inti.

„Igen, kedves! itt az óra, nekem mennem kell. Tudod jó Mátyásunk ügye mint zajlik cseh honban; 's ki illy égi lény birtokára vágy, küzdjön érdemért!“

„Küzdjön? 's a' nőkebel, mellynek nyugalma szétdulva, ön lángja hevében sorvadjon? Ah! ti férjfiak! lánggá érlelitek bennünk az érzeményt, 's akkor nem viszonolt kinos tüzében hagyjátok az epedőt.“

„Légy enyhébb Etelke — a' szerelem és dicsvágy az ifjú baljában egyiránt becses, 's édesebben leng a' szerelem malasztja az ezt élvezőre, ha majd a' dicső harczmezőről koszorúzottan tért vissza. E' sziv, mellyben dúl, forr az érzemény, hidd-el kedves! mig hamvadni nem fog, szeretni nem szünik. Majd, ha érdem-koszorú, mellyet a' tettek füznek, övedzi fejemet, öledben ölendem mennyemet! — Csak te légy nyugodt: mosolygó rózsák illenek e' langy hó-arczra!“

„Menj hát, hol vad kürtszó harsog, hol test-halmokon szentségtelen lábakkal dulnak; hol szűvér-növelte virág nyiladoz, menj! szerelmem őrszellemként lebeg fölötted: de ha még is a' sors keze talál, 's te elesel, tudd, hogy Etelke — sem kiván élni!“

Senki sem gyanitá a' boldog pár titkait; minden vak vala körülök, mint maga a' setétség. Igy az elválás kinos perczei lefolytak, 's a' kedves lakánál a' bucsú-ölelés és „Isten hozzád“ a' két szerelmest külön szakasztá.

Hagyjuk őket érzeményeik árjába sülyedezni, 's mig Dezsér harcz-sikon cseh honban küzd, Tiborczival, elbeszélésünk érdekes személyével, közelebbről ismerkedjünk-meg.

Mátyás alatt a' zajló ifjúság korából nemzetünk a' tisztább és józanabb miveltség csendes világába lépett-át. Minthogy ezen átmenetel nem fokonként történt, 's a' fény (mellyet a' nagy király kiszemelt tudósaival, kik tudományos készültségükkel a' honét jóval meghaladák, terjeszteni indult) erős vala, nemzetünk soha bizonytalanabb vonalokkal nem birt, mint a' miveltség 's tudományosság rögtön elboritó korában. — Nemzeti sajátság nem létében, mit mondunk az egyéni karakterekről? ha meggondoljuk a' befolyást, melylyel munkál erre a' nevelés, gondolkozás, erő, sors, 's több effélék, mi szörnyet szülhettek ezek, társitva a' nemzet habzó caracterével?

E' korszellem vétkes csapongásainak, csuda-szüleménye volt Tiborczi is.

Atyjától, ki a' tettek nagy korában az ifjú erőnek forró 's küzdő munkálatai közt — mikor a' nemzet fiatal méhe Bátoriakat, Kinizsit, Toldyt és Hunyadiakat szült — élt, — a' szilárdság, önbecsérzet, 's az innét eredő nem bünös büszkeség elveit eltulajdonitá. — Azonban ezek a' nemzetnek küzdő helyzetéből fejledeztek: de Tiborczi idegen caracter-vegyületet is kapcsolt hozzájok. — Ugyan is tanulmányait külföldön végzé, hol függetlenségi vágy lön keblének főnképe. Tegyük még ide hozzá féltudományú állapotját Mátyás alatt — 's legyünk e' caracter-vegyületre némi figyelemmel, ugy biztos következést vonhatunk minden cselekvényére.

(*Folytatása következik.*)

ÉLETTÖRTÉNET.

Ötödik Károly császár végnapjai. *(Vége.)*

Ennek utána az öreg császár Filep felé fordulván, ki térdre esve atyja kezét megcsókolá — „ha — ugy mond — halálom után hagytam volna is e' gazdag örökséget, mellyet illy sok birtokkal szaporitottam, hálával tartoznál emlékezetemnek azokért; most pedig, midőn önként általadom azokat, mellyeket tovább is csendesen megtarthattam volna, részedről a' legmélyebb köszönetnek ömledezését

várhatom. — Ezek alól mindazáltal felmentelek 'tégedet, és jobbágyaid boldogságán munkáló igyekezetedet 's irántok viselt szeretetedet ugy tekintem, mint irántam háládnak legjobb 's legelfogadhatóbb bizonyságát. — Rajtad áll, bölcs és erényes igazgatásod által e' rendkivüli jelét atyai indulatomnak, mellyet e' napon benned helyeztettem, igazolni, 's megmutatni, hogy méltó vagy azon bizodalomra, melylyel benned megnyugodtam. — Sérthetlen tisztelettel viseltessél a' vallás iránt; tartsd-meg a' catholica hitet eredeti tisztaságában; országod törvényei szentek legyenek előtted; ne tégy kifogásokat alattvalóid jogai 's kiváltságai ellen; és ha valamikor eljön az idő, mellyben a' magános élet nyugodalmába akarsz vonulni, legyen olly sok jeles tulajdonsággal megáldott fiad, hogy annak királyi pálczádat olly nagy megelégedéssel adhasd által, mint én az enyimet neked!"

Elvégezvén Károly alattvalójihoz 's az uj uralkodóhoz intézett beszédét, székébe roskadt vissza elerőtlenedve 's közel az ájuláshoz illy rendkivüli maga megerőtetése miatt. — Beszéde alatt az egész gyülekezet könyekre fakadt; némellyek nagy lelkét bámulták — mások fija iránt nyilvánitott szeretetének gyönged kiömlésén lágyultak-el.

Kevés hét múlva egy éppen illy fényes gyülésben, 's hasonló pompás szertartással általadta Károly spanyol ország koronáját, minden ahhoz tartozó birtokkal együtt, mind az ó mind az uj világ részeiben. E' határtalan birtokok közül semmit sem tartott-meg magának esztendei 100.000 tallérbul álló, háza költségeire 's némelly jótéteményekre szükséges nyugpénzen kivül.

A' hely, mellyet magánylakául választott, sz. Justus klastroma volt Estremadura nevű tartományban. — Ez egy nem igen nagy kiterjedésű, 's egy kis forrástól nedvesitett völgyben feküdt, magos fáktól környezve, 's a' föld természeténél fogva az ottani éghajlathoz képpest spanyol ország legegészségesebb tájékánál tartatott. Lemondása előtt nehány hónappal egy épitőmestert küldött ide, hogy a' klastromhoz egy uj épületet ragasszon az ő számára, azon szoros parancs mellett, hogy az épités módja mostani állapotjához, nem pedig előbbi méltóságához legyen mérve. — Ezen épület csak 6 szobából állott, mellyek közül 4 kamarácska-forma, puszta falakkal, kettő pedig 20 □ lábnyi nagyságú 's zöld posztóval volt bevonva, valamennyin földszint, egyik felől egy ajtóval, melly egy általa különféle növényekkel beültetett kertre, másik felől pedig a' klastrom kápolnájára nyilt, hol Károly ajtatos foglalatosságait szokta végezni. Ezen egyszerű, alig egy magános ember kényelmére elegendő magányba vonult Károly 12 szolgájával. Itt temette-el csendességben nagyságát, nagyra-

vágyását, mind azon nagy tervekkel együtt, mellyek fél századon által Europát felláziták, 's megrázkodtatták, ennek minden országát eltöltvén fegyvereinek rettentésével, 's hatalma alá hódithatás félelmével.

V-dik Károly ugyan e' kolostorban végezte napjait. Midőn e' magányba vonult, olly élet-tervet szabott maga elejébe, mintha egy magános középszerű vagyonú nemes ember életmódját akarta volna követni. — Tiszta, de egyszerű asztalt tartott; kevés szolgát; ezekkel bánása barátságos volt; minden untató és szertartásos formáját személye szolgálásának eltörlötte. Az éghajlat szelidsége, a' terhektől 's igazgatásbeli gondoktól megszabadulása, mindjárt szembetünőképpen enyhiték azon éles fájdalmakat, mellyektől régóta kinoztatott. Ezen alacsony magánosságban talán több valódi megelégülést talált, mint abban, miben őt valaha minden nagysága részesité. — Más mulatságok és tárgyak foglalatoskodtaták most őt. Néha saját kezeivel mivelé kertje növényeit; máskor a' szomszéd erdőbe lovagolt azon egyetlen kis lovon, mellyet tartott, csak egy gyalog szolgától kisérve. Ha betegeskedése, mi gyakran megtörtént, szobájában tartóztatta, vagy nehány a' kolostortól nem messze lakó nemes embert hivott magához, kiket asztal felett barátságosan mulattatott; vagy pedig mechanicai elvek fürkészésével és különös gépelymunkák képzésével, mellyeknek mindig különös kedvelője volt foglalatoskodott. Ezen okból magához vette Turrianót, a' leghiresebb művészeknek egyikét, hogy társa legyen magányosságában. —Együtt dolgozott ezzel a' leghasznosabb műszerek mintájinak készitésében, 's nem ritkán történt, hogy a' fejedelem gondolatja segité 's tökéletesité is a' művész találmányait. — Gyakorta foglalatoskodott maga felvidámitására csekélyebb, mulattatóbb mechanicai munkákkal, mint p. o. olly bábok készitésével, mellyek, a' bennek elrejtett rugóknál fogva, az emberek mozdulatait 's cselekedeteit az avatatlan emberek legnagyobb csudálkozására utánozták, kik, a' mozgásokat, mellyeket megfogni nem tudtak, látván, majd saját érzéseiknek nem hittek, majd azon gyanúra jutottak, hogy Károly 's Turriano láthatlan hatalmasságokkal vannak egybeköttetésben. — Különös nagy tudni-vágyást mutatott Károly az óráknak öszverakásában.

De akármi végre forditotta is Károly idejét, ennek nagy részét állandóul mindig vallásbeli gyakorlásoknak szentelte. — Az isteni tiszteletet minden reggel és estve megvárta kápolnájában. Nagy örömet talált a' szent könyvek olvasásában, sokat beszélgetett gyóntatójával és a' kolostor priorjával szent tárgyakról.

Hanem mintegy 6 hónappal halála előtt a' köszvény, a' szokottnál hosszabb kimaradás után, a' fájdalmaknak ahhoz mért nevekedé-

sével tért vissza. — Megrongált test-alkotása nem birt elég erővel, hogy egy illy megrázattatásnak ellentálhasson. Ez mind lelkét, mind testét annyira elgyengité, hogy ez időtől fogva azon egészséges férjfias észnek, melly Károlyt az idejebeliek közt kitüntette, alig lehetett némelly nyomait észrevenni. — Nem kedvelt semmiféle mulatságot. Minden módon azon igyekezett, hogy élésmódjában miképpen alkalmaztassa magát a' szerzetesi szigorú életmód keménységéhez. — Mindig csak szerzetesek társaságát ohajtotta, 's ezekkel szüntelen a' misés könyvbeli ajtatos dicséretek éneklésével foglalatoskodott. Büneinek jóvátételeért a' fenyitést nagy kéménységgel vitte magán titkon véghez. — Elhatározá azután saját temetésének szertartását még halála előtt végbe vitetni. — Sirt csináltatott magának a' kolostor kápolnájában; szolgáji halotti ünnepélyes menettel, kezeikben fáklyákkal, járultak oda. Ő maga halotti ruhában követte őket, 's koporsójába nagy pompával betétetett. — A' halotti könyörgés énekeltetett már, 's Károly a' lelkéért tartott könyörgések közé saját könyörgéseit, 's a' körülállók könnyei közé (kik, mintha igazi halott mellett lettek volna, sirtak) saját könnyeit vegyitette. A' koporsó szokás szerint szentelt vizzel befecskendeztetvén a' szertartás bevégeztetett, 's minden jelenlevő eltávozván, a' kápolna ajtai bezárattak. — Ennek utána Károly kilépett koporsójából, és szobájába vonult, tele azon szent gondolatokkal, mellyeket hogy egy illy ünnepélyes szertartás fog támasztani, előre lehetett gondolni. — De nem sokára, mind ezen szertartás, mind pedig a' halálnak e' képe által lelkében hagyatott benyomás olly erősen hatott reá, hogy következő napon hideglelésbe esett, 's elgyengült teste a' láz dühösségének nem állhatván sokáig ellent, lelkét kiadta 1558. sept. 21-kén, 58 éves, 6 hónapos, és 25 napos korában.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 's TUDOMÁNY.

Nevezetes gyémántok. — Angol hirlapokban azon nevezetes gyémántok sora olvasható, mellyek folyó évi julius hónapjának 3-dik vasárnapján árverés utján fognak eladatni. Nyolcz darab azon zsákmányhoz tartozik, mellyet az egyesült hadseregek Marquis Hastings tábornagy vezérlete alatt Decanban tulajdonukká tettek, 's ezek közül a' legnagyobbik, 357 1/2 grán nehézségü. Ugyan azon alkalommal az ugy nevezett Arcot-drágaságok is elfognak adatni, mellyek ez előtt Karolina angol királyné birtokához tartoztanak, 's mellyek között egy, hajdan Szelim szultan turbanját ékesitő, veres gyémánt is találtatik; továbbá egy golyó forma gyémánt 60 1/2 grán nehézségü; egy másik 108 grán súlyú, egykor Napoleon József tulajdona; több nevezetes rubinok, smaragdok, ritka szépségü fülbevalók, 's egyéb ékességek, mellyeket az árverés előtt három héttel Bridge Rundel boltjában Londonban belépti jegy mellett meg lehet szemlélni.

KÜLÖNFÉLE.

A' gyász szine nem volt mindig 's mindenütt fekete, 's ma sem mindenütt az. — Szent Lajos franczia király anyját fehér királynénak hívták, mivel fehérben gyászolt 8-dik Lajosért. Ugyan ezt már a' Romaiak 's Spartabeliek is tették. Spanyol országban e' szokás sokáig állott fenn. A' Chinák is fehérben gyászolnak, a' Törökök kékben 's viola szinüben, az Egyptusiak sárgában, a' szerecsenyek barnában. -- Ezeknek értelmét sokan különfélekép-pen magyarázták. En igy gondolkodom: a' fehér szin ábrázolja a' testi 's lelki tisztaságot, mocsoktalan lélekismeretet; a' sárga a' hervadó fák 's virágok leveleit, és a' holtaknak sárga szinét; a' barna a' földet, mellybe a' holtat temetik; a' kék az eget 's ama szerencsét, melly reánk a' más világban várakozik; a' fekete a' világosság megszünését; több illy nemü magyarázatokat könnyú kitalálni. 'S ha valamelly nemzetnek eszébe jutott volna vörösben gyászolni, mondhatnók, hogy e' szokás valamelly nagy had után támadott, mellyben sok vér folyt. — Különös, hogy a' szomorúságnak bizonyos jelszine van, de az örömnek, legalább kiszabott szine, nincsen. Ez ollyast látszik mutatni, mintha a' szomorúsággal dicsekednénk, 's az örömben szégyenlenök magunkat.

NAGY ELEK.

Fridrik porosz király, minden erénye mellett, hevességének hibájával vádoltatik, melly gyakran felejteté vele az emberi szeretetet, és önzését árulá-el. — Egykor az ellenséggel megütközni akarván generáljai jelenték, hogy a' sereg vonakodik megütközni. Ő boszonkodva ugrék-fel helyéről, 's igy kiálta-fel: „kergessétek a' kutyákat a' tüz közé! hát örökké akarnak élni?“

Farsangi szokás. Boulogne városa ösi szokásnál fogva a' böjt idejének közepe táján lakosai közül minden évben 300 embert küld álorczásan Parisba, hogy a' boulevardokon nyilvános menetelt tartsanak. Az idén marczius 4-kén történt ez. A' menet ez uttal különösen népes volt, 's a' vig sereget sem a' sürü eső sem hó nem háboritá vigasságában; mit azonban csudálni nem igen lehet, mert többnyire mosók 's mosónék voltak, kiknek a' viz a' nélkül is elemök.

Drága per. — Parisban a' kir. törvényszék előtt e' hónap elején egy per fordult elő egy földszoros felett, melly 18 centime-ból álló jövedelmet hozbe, vagy is mintegy 12 váltó krt. A' per még nincs eldöntve, de a' két peresnek költsége már 4000 frankra (ftra) terjed.

Szemedet fékezd. — Cyrus nem akart egy szép asszonyra nézni, kit rabul hoztak sátorába, mondván: „nem akarok rabomnak rabja lenni.“

Nagyra vágyás. — Nagy Sándor, mikor Paris hárfáját elejébe vitték, mondja vala: „Homerusét várom!“ — Ohajtá, tudni illik, hogy valamit irjanak felöle.

Szószaporitás. — Agezilaus hallván, hogy a' szónokot azért dicsérik, mivel minden aprólékot nagygyá tud tenni beszéddel, ezt mondá: „még a' vargát is gyülölöm, ki nem a' lábhoz méri a' lábbelit.“

Olvasottság. — Aristippus értvén, hogy egy valaki, ki felettébb dicsekvék azzal, hogy sokat olvasott, ezt hallatott mondani: „Nem tartom azt jó gyomrú embernek, ki sokat fal-be, és nem tudja megemészteni.

Fölfuvalkodás hiúsága. — Második Arkidamus, Agezilaus fija, izené Filepnek, ki Kersonesus tájékán meggyözvén öt felettébb kezde fuval-

kodni: „barátom! alább hagyhatsz a' kevélységgel, mert hallom, most is csak akkora árnyékod, mint elöbb.

Öntudat. — Anaxagorast, midön számkivetésbe küldeték, azzal búsitották, hogy már most megfosztatik édes hazájától. Erre csak ezt felelé: „nem különben hazám én tölem.“

Gazdagság gyengéje. — Demetrius Phalereus mondá: „nem kell csudálni, hogy szemtelen a' gazdagság; mert a' vak szerencse adománya.

MUZSLAI.

Szerencse és szerencsétlenség. — Már többször elmélkedtem e' két ellenkező tárgy felett: de még eddig közöttek valódi határt vonni képtelen valék. Ismerek embereket, kik minden hiba nélkül látszanak lenni, de még is a' legszerencsétlenebbek: mások ismét, kik nem éppen jóságos cselekedetekkel tünteték-ki magukat, a' legszerencsésebbek. Gyakran ollyanok, kik minden örizet 's figyelem nélkül vannak, igen szerencsések: ellenben némellyek őrizet és figyelem mellett is szerencsétlenek. — Mi tehát a' szerencse? Történet vaksága-e, vagy valóságos jutalma az erénynek és jó cselekedetnek? — Szünet nélküli kétség gyötri elmémet a' felett, valljon mi lehet magában a' szerencse, hol van az, 's miből áll? Nincsenek-e éppen annyi tulajdonai a' szerencsének, mint emberek vannak? Mert hiszen egyik keresi azt a' békességben, csendes magányos életben: másik a' nagy világ zajaiban; — emez a' haszonkeresésben, amaz ismét a' pazérlásban! Vannak ollyanok, kik a' természet műveit csudálván várják szerencséjeket, mások kik semmivel sem gondolván 's a' kegyes alkotótól csak lopván a' napot restségökben akarják azt megnyerni. — Mennyin keresik azt, kik csak ön hasznukra gondolnak! Alig találhatok ollyanokra, kik maguk szerencséjek mellett másokon is segitni kivánnak.

Nincs tehát hasonlóbb a' szerencséhez, mint Perzsiában egyik Schachnak története, ki gyógyithatlan betegségben sinlödvén, házi orvosa minden gyógyszerével sem vala képes egészségét helyre állitani: mig végre utósó gyógyszerül egy szerencsés ember ingének három napig viselését ajánlá, bizonyitván, hogy akkor bizonyos lehet elöbbi egészségének helyre állitásán. A' schach már ennek hallására is jobban érezvén magát, azonnal parancsolá szolgájinak, hogy egy szerencsés embert keressenek. Sokáig keresék a' kiküldöttek a' legnagyobb városi uraktól kezdve a' legalacsonyabbakig, de csak nem találták ama szerencsés embert. Végre a' keresök egyike a' külső városra jutván egy csaknem egészen lerészegedett 's avult ruhába burkolt, szerencsét dúdoló koldust talált. Örömmel mondá az neki: „hát csak te magad vagy szerencsés egész Perzsiában? — jó hogy feltaláltalak; jöszte velem!“ — 's azonnal elvivé öt a' Schachoz, ki már látására is örömre gerjedett. De ki hitte volna, hogy e' szerencsés embernek még inge sem volt!

Véleményem szerint, ha szerencsések akarunk lenni, ki ne csapongjunk gondolatinkkal; mert egyszerre sokat gondolni, és azt azonnal megnyerni, lehetlenség. Legyünk megelégedök, 's bizonyosan nem leszünk szerencsétlenek; mert csak az, ki ön magával elégszik-meg, a' valódi szerencsés!

TURNER FERENCZ.

Mulattató. 1) Suri czigány kérdvén egykor NN. urat, hogy nevezik a' mostani csinos nyelvü Magyarok az asszonyi nemet, ettöl gunylólag illy feleletet vön: „szépnem, nember, nönem, hölgy: — de a' régiek csak fehér

személynek nevezték.“ — ‚Hát már most ezek közül mellyik a’ legjobb?‘ — kérdi tovább Suri. — „Hát bizonyosan a’ régi!“ — viszonzá a’ magát tudósnak tartó NN. — ‚Nem igen; — mond Suri — mert hogy volna az én hölgyecském fehér személy, mikor olly fekete, mint a’ czigány.‘

TURNER FERENCZ.

2) „Én minden napon ujat tanulok — irá egy tanitvány szüléinek — most p. o. azt is tudom, hogy készittetik a’ só. Télen t. i. a’ havat öszveszedik, ’s nyáron megszáritják.“

3) Egy atya hét éves fijának uj évi ajándékul kártyát ada.

4) Az öreg N. kérdezvén az előtte ülő ’s a’ jó véki dohány füstjét sürűn öreg bátyja szeme közé eregető fiatal S—t: „hát ura atyja is olly szenvedélyes dohányzó, mint ön?“ — „Hja — felel S. szelesen — uram atyám egészen rám ütött!“

N. E.

EMLÉKMONDÁS.

Állhatatosság.

A’ jég felolvad tüz sugárinál,
’S tör állandóság pajzsán megtörik.

VÖRÖSMARTY.

Halál.

Kit mindig gyötör a’ kemény
Sors, annak keserü nem lehet a’ halál.

VIRÁG után Turner.

Tulság. Semmit sem kell becsén tul vagy gyalázni, vagy magasztalni.

Gr. DESSEWFFY JÓZSEF után S. Karolina.

Barátság és szerelem a’ halandónak egyetlen tulajdona. Barátság és szerelem a’ bennünk egybekelt földi és mennyei természetnek magzatjai, teszik az emberiség dijját. A’ világ völgyében jámborabbak, vallásosabbak, kimélőbbek, otthonosabbak és azután előre látóbbak vagyunk; az ut közi töviseket türjük, ’s a’ vadon is szebben fénylik a’ csendesen lobogó képzemény csilláma alatt.

ZSCHOKKE után Zátogi.

Szórejtvény.

Isszuk az egészet, bátor elhagyhatnók,
Négy betüvel irjuk, ’s kettővel irhatnók.
Ám mindenik tagja egy-egy betüt teszen,
Egy kis változással belőle más leszen.
Mond-ki csak röviden legelső tagomat,
’S igy tedd elejébe amaz utósómat:
Eszköz lesz, a’ melylyel mérhetsz szemet, magot,
Ha bő aratásod bőségesen adott.

T. Leopoldina.

Előbbi rejtvény: Él, bél, czél, ’s a’ t.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a’ Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

28.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön aprilis 6kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Dczsér. (*Folytatás.*)

Tiborczinak büszkesége 's önbecsérzete (minthogy külföldön nem annyira méltányoltatott, mennyire ezt tán honfi társai-méltánylani fogták volna) magában zárkozottá 's ember-gyülölővé, szilárdsága 's függetlenségi vágya kevés részvevő segédtársra találván, andalgóvá 's daczossá tevék. Ezen hibáji mellett is ő hona javát 's hazafiai boldogságát szivből ohajtá, sőt ezt eszközleni is vélte — czélvesztve — 's ha erősb alapú tudománynyal övedzett férjfitól megtérittetik, ritka becsű csillag lett volna a' magyar egen.

Élete folyamát nézvén kitünik, hogy a' szerencse kedvencze soha, 's a' szó valódi értelmében boldog nem volt. Anyját mint emő, atyját mint fölserdült, veszté-el, 's e' veszteség mélyebben, mint hinnők, rendité-meg az ábrándozót. Bánata súlyát egy értte hevülő szüznek keblén vélte enyhithetőnek. Nem is csalatkozék; égi perczeket éldelt a' kedves nőnek oldala mellett. De hajh! az égiek ama tőlek elorzott kellemet csak igen parányiban 's futólag éreztetik velünk Ádám fiaival! — Elvonul ez, mint futó csillag az ég tükrén, ama különbséggel, hogy kitörülhetlen sorokat vés az emlékezet tábláján, 's ezek külön véralkat szerint visszavarázsolván a' multat, 's dicső fénykörzettel szent távulságban láttatván a' tárgyat, hol vágygyal, hol szánattal és epedéssel töltenek-el. — Igy járt Tiborczi; alig töltött egy boldog évet az idvezület karjain, 's már hölgye nem vala. Eltünt ő, lelkülete 's teste kecseit leányának Etelkének hagyván. Uj csapás volt ez, a' legnagyobb, melly Tiborczit érheté. — „Isten keze sujt!“ — sohajta bánatában.

Im a' nő, ki férje borongásait bájló mosolylyal eloszlathatá, ki jóltevő harmatként öntözgetheté lelkének nemesb csirájit, 's tán gyümölcsöztetheti is azokat, a' földiek köztt nem vala már. Tiborczi e' támasztól megfosztatva, mint árva gerle állott az élet parlagán. Nem levén biztos kalauz, kinek vezér-lépteit követné, a' nélkül tapodá a' földi ösvényt, mellynek tövisei védtelen lábát most már szabadon sért-

heték. — Érzé ő ezt, 's Etelkét annál hevesebben szoritá atyai kebléhez: ez pedig vidám enyelgéseivel gyakran derengeté atyjának redőlepte homlokát.

Ezekből láthatjuk, hogy Tiborczi uralkodó caracterét 's a' borongást, melly minden tettén villámként vonult-át, némi bal körülmények elősegiték. Maga kevés beszédű volt; de szerette azon férjfit, ki, ha függetlenségét tárgyazó elveit nem javalhatá is, legalább nem kárhoztatá. — Különös kegyére méltatá Dombai Dezsért, László fiját. Ez noha a' Tiborczitól nem uralt Mátyást, mint tulajdon életét szereté, alkalmaztatni tudás által még is annyira megnyeré kedvét, hogy Etelke férjévé választatnék. — Kitünő tulajdonság volt Tiborczban még, hogy ő barátja levén a' philantropismusnak, más tetteivel nem gondolt. Ő egy kis világ volt maga magának; a' világ többi jelenete, főképp ha nem szabadságot tárgyaztak, csak részben érdemlék figyelmét.

Azonban a' cseh dolgok mind inkább zavarodtak. — Mátyás lobogói alá népet 's pénzt követelt. Uj adókkal terhelé a' nemzetet, mit ez igen nagyon fájlalt. — Vitéz János, az őszfürtök alatt is lángkeblű, első volt, ki a' segedelmet megtagadá, sőt öszveesküvést is forrala. Mint Etna beljében tompa morajjal zúg a' kitörni készülő tüz-folyam: ugy titkos öszvejövetelek, sőt nyilvános kikelések is a' kormány ellen jelentgeték a' közeledő vészt.

Olly gyorsan, mintha égből hullott volna alá, jelent-meg Kazmir 20 ezer Lengyellel, a' nem kedvelt helyett uralkodandó. Nagy csapatja az elégületleneknek kapcsolá magát hozzá, 's merre csak ment, tárt kapukkal és karokkal fogadák őt. Most véletlenül megjelenik Mátyás serege diszével, nem kevés ijedelmükre a' párt-csoportoknak. Kazmir haza tért. Mátyás kegyelmet osztogata, melylyel azonban nem mindnyájan éltek.

A' haza tért seregek köztt mulató Dezsér királyától engedelmet nyert övéinek látogatására.

Néma búval, mint kit sejtmény ostromol, 's titkos örömmel, mint ki szivbálványa előtt áldozandja a' legszentebb szerelem aggasztó 's búval folyt pillanatait, bolyga a' sudár fák-árnyazta helyeken Dezsér. — „Mint fog örülni a' kedves lány, mint fogja, édesen rám simulva, elregélni nekem gondjait!“ — Igy gondolkodott ő — „de hátha — ah reszketek a' képzelettől is — atyja a' pártos lobogó alá szegődött? ám kegyelmet ad a' jó király; — veté enyhülten melléje — ugy de ő képes ezt megvetni. — Ah ne engedjétek ezt egek!“ — „Igy epede sziv-dobogva 's mintegy elandalodni látszott az emlékezet varázs képein, mi nyugtatá nem alaptalan gyanakodó elméjét.

'S im, mint büszke kőszál a' tenger végtelenében az utazókra, pislogott feléje az ősz vár, Tiborczi fészke. — Képzeljük a' komoran leszőnyegelt égnek felhő-tömegeit hegygyé alakulni, 's tegyünk fölébe egy büszke óriást; lássuk bókolva terülni alatta a' bálványzó halmokat, ugy homályosan ismerendjük ezt. Most azonban e' büszke tető, mint a' szemérmes leány, ha szerelmese nevét említjük, piros tüzben ragyogott — Dezsér kétség 's remény köztt habozott; lesütött fővel tiprá valósulni kezdő ifjú almának helyeit, 's észre sem vevé, midőn horkoló ménje a' vár előtt állt. Boldog Isten, mi más helyezet! A' fölvont hidat leereszteni senki sem jő; minden élet halva; siri csend borzasztólag lebegé keresztül a' tájt: egyes ütéseit súlyos buzogányának a' kapun rém-hangokban utánozá az agg visszhang.

„Némulj-meg gyász visszhang, te bús bagoly! ha Etelkém hangját nem zenged! — mondá lankadó erővel, érzelmei árjától leveretten a' kapu tövébe terülő Dezsér. — Itt itt, e' helyen, ama kedves levegőben, mellyet ő szivott, hörgöm-ki inkább vég-leheletemet — folytatá elszántan — o! hol van ő most? — De ha e' büszke falak zárják, akkor előbb porként zuzatnak-el, hogysem engedjem magamat eltiltatni mennyemtől egy illy gyarló emberi miv által!"

Nem messze onnét, hol Dezsér feküdt, megvilágitva a' holdtól magosult egy cser-fa, mellynek alján némelly betűk látszattak. Szemébe tünt ez neki, ki a' nélkül is ismeré a' fát; mert Etelkével gyakran együtt ülve árnyaiban mulatott. Látni vágyott a' betűket, de szerencsétlenségét szemlélé rajtok. A' vésett sorok gyenge, reszkető kezet árultak-el, mind e' mellett fáradhatlan munkásságot is; tartalma imez:

Szerencsés légy Dezsér,
Bár nem vagyok az én,
Ez a' szerelmi bér,
Hogy türj, miképen én!

Tehát ő nem szerencsés!" — mondá magában Dezsér megdöbbenve, és könyeket ejtve. — Végre a' táj pásztorától megtudá, hogy Tiborczi a' nélkül, hogy valakivel tudatná hova, eltünt leányával.

Elég volt ezt mondani; Dezsér előtt minken világosabb kezdett lenni. Tiborczi t. i. Mátyás ellen esküdött, kegyét megveté, 's ezért bujdosott-el; de mellyik tájékba, az már nehezebb talány lön. — Dezsér e' hir vétele után ménlován elrobogott; könnyen kitalálható tökélet villant-fel agyában; ő halni, nem türni készült.

Csak ugyan alig ujult párszor a' hold, 's Dezsér cseh honban halált keresve küzdött. Dicső tettek környezék őt; bátor keresé a' halált, nem lelé-meg azt. Mindentől csudáltaték a' vakmerő ifjú. De

minő ellenkezet egész valóján? előbb vidám, most egész ábrándozásig komoly; senki társaságát nem keresé: sőt nem is ohajtá. Mint a' holdkóros, rémvázként, bolyongott annak fényénél majd sohajtva majd hallhatólag zokogva; maga, a' bú testesült alakja, setét szellemével társait is elkomoritá. Mig egy biztos sugár mosolygott szerelme egéről, vivott a' harczban, hogy becsessé tegye imádottja előtt életét: most a' remény-sugár tüntével a' halálért vakmerőn vivott. — Nem kerülé-ki Dezsér a' figyelmes király szemét, de kérdeztetvén bajáról némán hallgatott. Lassanként végére hanyatlott a' háború, 's Olmüczben 1479. a' béke napkeleti fénynyel ünnepeltetett. Öröm-nap volt ez minden Magyarnak; mert az évek óta számüzött nyugalom 's bátorság helyre állt. Számosan sereglének Olmücz bérczes vidékére, látandók a' nagy ünnepélyt 's pazar fényt, melylyel Mátyás örökiteni akará e' napot. Itt volt Dezsér is.

Felleg-tömeg boritá Sudet bérczeit; onnét villámot 's mennykövet zugva terjedett a' láthatáron, 's Olmücz szomszéd erdejében két alak lépdelt. Egyik remete, lekonyult ezüst fürtü fővel szilárdon tevé lépteit, mintegy daczolva a' közelgő fergeteg dühét; szemei haragot 's elégületlenséget lángolva mélyen pillogtak agyában; ajkai kellemetlen guny-mosolyra vonultak; nemes rátartósága tiszteletre gyujtá iránta az embert. Mellette könnyü léptekkel szökdécselt egy kétes alak; öltözete előkelő ifjút árula-el. Hogy ekkor a' most halványló havi liliomok helyett arczán vér-rózsák diszlettek, egyes maradványi jelek bizonyiták; szemei élénkek de nem lángolók; méla elmerülése sejteté a' szivbeteget. Fölrázatva merengéseikből egyszerre megállnak, mintha tündér-vesső érintette volna őket, 's miért? Előttek végleheltét látszék kibocsájtani egy vérében fetrengő Magyar. Búsan törlé homlokát a' remete, ki mélyen látszott megilletődni; mert ezüst pillájiról a' szánat könyét törlé-le.

„Atyám — mond esdekelve ifjú társa — ez magyar hős! Vigyük hajlékunkba; talán éltét megmenthetjük. Nézd az arcznak izmait kinos rángatódzásban; 's bár vér boritja, még is milly ismerős! O vigyük őt hajlékunkba! vigyük atyám!"

„Gyermek! ajkad ma igen szó-dús mondá az öreg, kátoi arczczal — egyébkor fohász 's zokogás nyelvednek minden hangja. De mivel olly édesen kérsz, bár engem egy sejtmény ostromol, kalibánkba visszük őt; noha tudod, mi veszélyt gyüjthet fejemre."

Még kételkedék a' remete, de a' közelgő zivatar rögtön elhatározottságot kivánt. Fegyvere 's öltönye, mint emlitők, magyart mutatott; egy vonatot sem lehete vér-özönnel elboritott arczán megkülönböztetni; koponyájába mélyen hatott a' vas éle. Csinos lak volt, hova vitték, — melly körül magos hársak nyulának; nem messze in-

nét folyt a' Morva vize csendes medrében, mellynek halk mormolása kellemesen tört a' levegőn át. A' ház belseje elég csint, takarékosságot 's izlést árula-el. Kényelmesen pihenhete pelyhei közt a' magyar hős, ha fájdalmai nem kinzanák.

Azon ifjú, ki olly hőn esdeklett érette, most véres arczát törlé, 's mintha jéggé dermedett volna, meredten veti reá szemeit. Sohajt végre, 's „ő az" — mondván zokogva a' karszékbe dül. — „Ki ő"? — kérdé a' minden mozdulatra vigyázó ősz. Minthogy választ nem nyert, maga is figyelmesbben szemügyre vevé a' hőst. — „Igen, ő az, a' szerencsétlen Dezsér! Boldogtalan, mit cselekedtél?" — szólla feddőleg.

Könnyen kitaláljuk már most, hogy a' remete Tiborczi, 's a' könyező ifjú Etelke volt; azonban magukat kijelenteni nem akarák, arra alkalmasb perczet várván.

Olly szorgalommal ápolá Etelke Dezsért, minővel anyja ápolhatja magzatát, 's kedves kedvesét. Örömest éltet lehelne bágyadt tagjaiba örömest kinyilatkoztatná magát, ha nem félt volna, hogy a' kimeritett tagok illy öröm hallására nem levén elkészülve, ez utóbbi káros is lehetne. — Dezsér azonban naponként javult, nem gyanitván, ki lappang orvosában. Mindazáltal különös vonzalmat érze hozzá, melly mind inkább nevekedék annyira, hogy egykor benne hajdani Etelkéjének jóságát feltalálva emlité, 's jegyesével volt viszonyait búslakodva beszélvén-el, zokogva fejezé-be szavait. Jóltevő álom szállt ezután régen nem hunyt szemeire. Etelke szendergését kellemesbbé teendő, lantját, nyomorai és szenvei hű társát, vevé elő 's dallá:

Jő üvöltve zivatar
Éjszak kebliből,
'S menve zuz növény-éltet,
Merre szétterül;
Ám elzúg a' fergeteg
Ujra minden él
Mint a' róna dísze, ha
Nem fagylalja szél.

Háború leng szív egén,
Hervatag keblünk
Benne minden élet halt
'S dulva édenünk:
Olly fagyos rideg volt ez
Árván hű kebel,
Hogy szerelmi csillagom
Tünt reményivel.

Kéjben úszik most egem
Mert haló napja,
Hős Dezsér, bágyadtan bár
Fényeit osztja,
Ah! nem földi kéj-e, ha
Olvasztó hevét
Érzem e' szelid napnak
'S látom kellemét?!

Dezsér álma kellemes volt; az arczát környező öröm-sugarak eleggé bizonyiták ezt; ajkai Etelkét rebegék, és az élő Etelke karjai közt volt. Fölébred, 's megdöbbenve látja azon emlék-jelet, mellyet

egykor Etelkének adott, az idegen ifjúnak nyilt keblén, mire alig vala képes egy érthetlen hangot ejteni. Nagyobb lélek-ébredtséggel birt az üdvözület mámorában lebegő leányka; mert hiszen nem egészen váratlan 's meglepő volt e' jelenet előtte, ki éjt, napot tölte bálványa mellett. Tehát, mint gondolhatjuk, Dezsérnek pirulva felfedezé kilétét. — Ezután természetesen kölcsönös felvilágositások, 's álmélkodás következek Dezsér részéről, ki meg nem foghatá, miképen ébredhet ember szép álmából szebb valóra. *(Vége következik.)*

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Világitó bogarak. Egy angol utazó nem rég igen sok bogarat hozott Londonba, mellyek Keletindia belsejében ujan fedeztetének-fel. Ezen csudálatos állatocskák olly hathatós világosságot terjesztenek, hogy őket égő lámpák helyett lehet használni. A' londoni zoologi egyesület azon kérdés megfejtésével foglalatoskodik, miképp lehetne ezen sok hasznot igérő bogárnemet Európában meghonositani. Külső alakjokra nézve nagy hasonlatosságuk van a' lótetűvel.

Csudagyermek. — Marseilleban jelenleg egy csudagyermek, egy második Pugliesi, kinek neve Vito Mangiamele, a' számolásban bebizonyitott rendkivüli ügyessége által, minden ember figyelmét magára vonja. A' kis Vito, egy pásztor fija, nem idősebb tiz esztendősnél. Éppen semmi oktatásban nem vett részt, elannyira, hogy még olvasni vagy irni sem tud, 's innen rendkivüli számvetési tehetségét, nem hosszas gyakorlat következményének hanem egyedül a' természet ritka adományának lehet tekinteni. Következő három kérdés, mellyet a' fiú Marseilleban egy népes társaság jelenlétében, kevés percz mulva hibátlanul megfejte, bizonyitványul szolgálhat e' tehetségének terjedelme felől. — Első kérdés: milly nagynak kell lenni azon summának, melly 5 pCt. kamatra letétetvén 64 esztendő mulva minden kamatjával együtt 670.857 frank pénzmennyiséget ad? — Második kérdés: Ha egy borral megtöltött hordóbul 12 palaczk töltetik-meg, és a' kivett bor helyett 12 palaczk viz öntetik vissza, 's ha ezen műtétel négyszer ismételtetik, végre pedig még is 54 tiszta bor találtatik a' hordóban, mennyi palaczk bornak kellett eredetileg a' hordóban lenni? — Harmadik kérdés: ha 93.746.945 sokszoroztatik 7.627.984-el — mennyi lesz a' származat?

KÜLÖNFÉLE.

Semmi és valami. — Semmiről valamit irni olly könnyü, mint valamiről semmit. Ezen okból bátorkodtam irni; noha miről irok, magam sem tudom. De mit is tudhatnék én semmiről, miután valamiről sem irhatok sok jót. A' birálattól is nagyon félek, 's nincsen annyi bátorságom, hogy valamit irjak: de ha semmiről irok, legyen ez hibákkal, vagy nem, senki sem képes szigorún megbirálni engem. — Azután a' semminél, bár mit hozok is elő, a' czim mindenkor kimenthet; és ha valaki mondaná, miért fárasztom hasztalan firkámmal az olvasót, — bátran mondhatnám, hogy hiszen én semmit irtam!

Vajha birhatnék azonban olly irói tökélylyel, hogy csak valamennyire kivivhatnám azt, hogy semmi is volna valami.

Igaz, hogy kevés fordul-meg az életben, mire semmit nem mondanánk; p. o. vétkeztem! semmi majd megbánom. — Csaltam; semmi, hiszen helyre pótolom. Adós vagyok; semmi, majd megfizeti a' nagy harang! — Játékunkban ha semmi nem vigasztalna minket, bizonyára kétségbe kellene esnünk. — Aranyat, ezüstöt láték. Ez heves gerjedelmet okoza bennem; a' pénz-vágy erőt vön rajtam. A' szerencse-isten asszonyának ajánlám magamat. Nem kedvezett a' sors, mert vesztettem. — Semmi! majd visszajő! — Ujolag próbálám szerencsémet, de az isten-asszony ismét megtagadá tőlem minden segedelmét. — Semmi! ujra reményt ad a' boldog jövendő! — Itt is semmi.

Az irományok kertje nekem megtetszett; a' dics-vágy felébreszté lelkemet azon gondolattal, talán én is képes leendek nyelvünk disz-koszorújához egy nefelejtset tüzni: de megcsalódtam; mert közelebbeknek véltem azon utakat, mellyek távulabbak, hogysem őket elérni képes volnék. Mint bajnok koszorúkat véltem arathatni, 's elszáradt töviseket voltam szerencsés nyerni! De semmi! remélhetek még jövendőben. — Itt is semmi!

Azonban, ha ekként okoskodom, valóban semmimmel az olvasónak gyönyört nem szerzendek; mert merész 's nehéz tervet bátorkodám elömbe alkatni, mellynek kivivője nem lehetek. Abban hagyom tehát, 's inkább valamit fogok irni.

Minthogy engem is a' semmi mindenütt nyomban követett, lemondtam mindenről. A' szerelem képzeteivel foglalatoskodva, hű leány keblében akarom zajos reményemet megalapitani, 's ha azt valahára meg nyerem, akkor ezt semmiségnek nem tarthatom!

Gondosan szemlélgettem a' kies ligetcket, a' magányban találván megnyugvást. Egykor a' legmélyebb csend közben neszt hallék, melly öröm-hatólag zengett füleimbe. — „Mi lehet ez?“ — kérdém magamban. — Mi egyéb, mint a' csörgedező folyóknak hangzatai; mi egyéb, mint magos cserfák suhogásai. De ime erzeteim nem csalakoztak. Egy szép leányzó sietett a' csermelyhez, olly szép, hogy nem vonhattam-el róla szemeimet. Hozzá sieték; ő meghökkent. Semmit sem szóllhatek. Kevés vártatva mondám: ‚ki vagy te, 's mit keressz e' helyen?‘ — „Én Elvira vagyok; — a' szép természet ösztönözött ide. Nézd e' madarkák, milly kisdedek! semmi sem bántja őket; a' jó Alkotó visel reájok gondot. — Nezd ezen arany halacskákat, miként játszadoznak a' tóban, a' napnak sugaraival. — A' szép virágok milly szépen viritnak: midön ezek itt már virágjaikat hullasztják! Én ezekben találom gyönyörüségemet!“ [— Ezen ártatlannak beszédje hathatósan hatott szivemre, 's itt találám-fel, mit eddig kerestem. — Eskümet merném letenni, hogy ebből valami lesz. — Megfogám végre kezét, mellyben egy aranyos sarlót tarta, 's kérdém, mit csinálandezzel. — „Semmit felele, és földre tekintett. — Ah! milly szép vagy te Elvira! — Elvira arczát az ártatlanság szine festé. — O ha szivem meg soha sem vala elragadtatva, ugy most valódilag érzém a' szerelem erejét. Elvira bájoló teremtmény volt. Fekete hajfürtjei koszorúkba fonódtak; némellyek hosszan terültek fehér vállaira, mások keble körül lebegtek. Barna villogó szemei szivemen keresztül löveltek. Homlokáról nyiltan derült az ártatlanság. — Most a' fák lombjainak árnyékába vontuk magunkat, 's én a' szerelemtől elragadtatva valék. — Végre nyájason mondám: „Elvira! én téged szeretlek; 's ha te is viszont szeretnél, igen-igen boldog lehetnék! „Ifjú! — felelt ő — már tiltva van szerelmem irántad; én már másnak igértetém, kit szeretnem anyám parancsa. Bocsáss-el tehát; szüleim várnak reám,

most mennem kell: de holnap ismét itt leszek, 's ha anyám megengedi, téged kedvelni foglak!"

Elvirának e' szavai után kivevém tárczámat, 's valamit irtam bele, mit ő megolvasván helyben hagya. Ekkor gyengéden simultam ajkaihoz; ő égész valójában változást érzett; szavai elgyengültek; én tárczámat vissza tevém. De Elvira szemeiből gyöngy-könyek csordultak e' semmiségért, és természeti kecsekkel ékesitett fejével keblemhez simult. A' szerelem heve mindkettőnket ellágyita. Végre elváltunk egymástól. — Elvira eltávozta után a' természet alkonyodni kezdvén, magamba vonultam; képzetimben egy köszirtre támaszkodva, föleszméltem, szemeimet a' halavány holdra emelém 's mondám: „Olylyan kedves ő, mint te! ollyan szépen ragyog Elvira a' többi leányzók közül, mint te a' csillagok közt! — E' képzeményekkel elszunyadék, 's Elvirámról álmodtam.

Hajnal hasadtakor a' ragyogó napnak fényes sugarai, a' magos hegyek ormairól löveltek reám; a' szép természet ujra derült-fel: — de Elvira mind ezeknél hatalmasabban hatott reám nézve. Most a' bal sors kényszeritett e' kies ligeteket elhagyni, 's igy Elvirámat is! — De biztatott a' remény. — Semmi! — gondolám — ujra derülend egy nap, mellyben Elvirát ismét karjaim közt lelhetem. — (A' semmi tehát csak itt sem maradhatott-el!)

Évek mulva ujolag látszék előttem felderülni azon nap, melylyen most — és akkor Elvirámmal valék. Elragadtatva reménylém, hogy Elvirát ismét fellelem: de rövid várakozás után egy tisztes anyót láték nefelejts-virágokból koszorút füzni. Megszóllitám, 's ő sirva felelt: „Elvirám sirhalmára készitem!" — Villámként szökött a' vér szivemen keresztül. — „'S Elvira nem élne többé? anyó szóllj! de ah! ne szóllj semmit is! — ne roncsold szivemet!" — „Ugy van; ő az én leányom volt; Lámon szerelmétől elcsábittatott, 's tőle csalárdul elhagyatva búba merülvén sirjába költözött!" — Most látván, hogy az egek mindent megtagadnak tőlem, kétségbeesve, magamat kárhoztatva számtalan szemrehányás és panasz után meghalni akarék, 's pisztolommal szivemet darabokra zuzám. A' nagy fájdalomra felébredtem, 's most láttam, hogy az egész szerelmi kaland semmi más, mint álom volt; pedig mennyit izzadtam, 's mennyit fáradtam, ismét semmiért!

TURNER FERENCZ.

Hasonszórejtvény.

Nagy térségű földet jelentek e' szóval.
A' melly meg van rakva számtalan lakóval.
A' világon láthatsz sok illyen térséget,
Benne vadat, embert, és bájos vidéket.
Zsigmond király adá egy jeles bajnoknak
E' nevet, ki hive volt király és honnak.
Eltünt e' nemzetség, és a' név is vele,
Mellyet fejdelmi kegy nagy fényre emele.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: kávé, véka

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

29.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap aprilis 9kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' koponya.

A' legkellemesb tavaszi nap volt; — a' láng-nap teljes méltóságában rezgé-le jótékony sugarait Szeged felett, mellyek a' számos tornyoknak fénylő fedelein megütődvén, vakitón lövődtek vissza a' reájok nézőnek szemeire. — Néma csend terült-szét Zákány Imrének, a' derék tanácsnoknak, tágas udvarán, melly néha a' kertből kihallatott fülmilének báj-hangja, vagy a' fürjeknek hangos verése által szakasztatott félbe. — Szinte dél volt, midőn a' kert-ajtó megnyittaték, 's azon egy egészen gyászba öltözködött ifiú lépett-be. — Kellemes arczán a' fiatalság eleven rózsáji mosolygtak ugyan: még is ugy látszott, hogy azokat valamelly fájdalom, vagy keményen kinzó bú némileg elhalaványitá. — Ezt igazlák az egyébként tüzes fekete szemekben uszó könyek is. — Az ifiú a' szomszéd Ballak helységnek törvényes ura, 's a' hazában hajdan fő hivatalokat viselt Ballaky nemzetségnek vég-csemetéje volt — Neve Elek. — Anyját már akkor leölelte a' halál, midőn ő négy éves volt: — édes atyját pedig, Csongrád megye alispánját — két hold előtt, midőn a' tudományok megtanulása és azokban maga képezése, 's kimivelése végett Paduában tartózkodott, veszté-el. — Pösténi Ábris, néhai édes anyjának testvére rendeltetvén neki gyámnokul, ez a' szivet kinzó szerencsétlenséget tudtára adván egyszersmind levelében arra inté a' huszonkét éves ifiút, hogy a' kedves hazába visszatérne, és miután annak utján megkorositatott volna, igen jövedelmes javainak kormányzását általvenné, 's dicső eldődjeinek nyomán a' haza javára, és embertársainak hasznukra hivatalba lépne. — A' derék fiúnak nehezére esett ugyan elhagyni a' tudományok szent templomát: — de még is legyőzte fájdalmát annak meggondolásán nyert öröme, hogy a' minden honfi előtt szent hazának földjét ismét csókolhatja, és olly körbe jutand honosai köztt, hol anya-nyelvén beszélhet, és az ős alkotmány erős paizsa alatt személye, vagyonai, és törvényes ogai bátorságot 's biztosságot nyerendnek.

Ballakra érvén a' visszatért ifiú, legelső kötelességének ismerte édes atyjának porhadása lakát meglátogatni. — A' hideg márvány fölött visszatért a' háladatos fiúi szivbe a' vesztés nagysága. — Fájdalomtól kinzott kebellel omlék térdére az előtt, és köny-záporral öntözé az örök nyugvás bölcsőjét. — Pösténi 's a' hiv alattvalók résztvevő kebellel vonták-el őt a' gyász-helyről. — Erős törekvésök ezután az vala, hogy lelkének feléledt fájdalmait némileg elaltathassák. — Ez okból soha sem hagyatott társaság nélkül, 's gondjai fellegeinek eloszlatására mindenféle időtöltések, és foglalatosságok gondoltattak-elő. — Két hét mulva ugy látszott, hogy mind ezek jóltevőleg hatottak a' kesergő szivre. — Legalább az észnek hozzá járultával és együtt munkálódásával tapasztalni lehetett, hogy homloka némileg derültebb. — Ekkor vezeté-el őt a' gondos gyámnok, joszágának megmutatására; — egyszersmind megláttatá vele azon határbeli villongást is, melly köztte és a' Szegediek köztt fennforog. — Elekben a' legjobb és legbékesebb sziv lakott, 's kivált a' szomszédi egyenetlenségeknek ellensége és utálója levén legelső gondját oda irányzá, hogy az előbbi barátság és szeretet köztte és Szeged lakosai köztt visszaálljon. — Illy okból ment Zákány Imrének házához.

Zákány korának egyik leghiresebb férjfiai közé tartozott: szorgalma és szakadatlan iparja által távulra elnyuló polgári javakat szerze magának. — Nagy kincseiről az egész hazában ismeretessé lön; sőt megnyervén a' haza szent oltárára valódi honfi lélekkel emelt áldozatai által a' királyi kegyelmet is, nemesi czimmel diszesittetett. — Tudományossága 's igazság-szeretete által polgár-társainak szeretetöket 's bizodalmokat is magáéivá tevén a' legelső alkalommal tanácsnokságra emeltetett. — Ezen állásán a' legszorosabb értelemben az volt, minek választatott, és minek neki lenni kellett. — Hagyott még is hivatalos foglalatossága némelly üres órákat, mellyek a' barátságnak 's forrón szeretett két gyermekének voltak szentelve. — Ezek érdemesek is voltak az atyai hajlandóságra; mert Vidort maga a' hon atyja választá jeles tehetségeinél fogva a' test-őri seregbez; a' tizen hét éves Rózsa pedig lelki jósága, szelidsége, ártatlan 's mindenkor erényes maga viselete által nem csak az atyai, de még a' polgárság közös szeretetét is méltán megérdemlette.

Zákány életének hatvanadik évét élte már, midőn a' vele harmincz öt évig házassági frigyben boldogul élt nője elhalt. A' megözvegyültnek távozni kellett azon helyről, hol minden tárgy keserű visszaemlékezést élesztvén, sziv-fájdalmát nevelte. — Szeretett leányától kisérve igen tágas szállására vonult, 's hitte, hogy a' természet ölében szenvedhetőbbé válik nagy vesztessége. — De fájdalma ide is elkisérte;

mert azon legélénkebb kép, melly már hamvadozó nőjének arczvonatait perczenként visszavarázslá, szüntelen szeme előtt lebegett, 's az Rózsa volt, az édes anyának valódi mássa. (*Folytatása következik.*)

Dezsér. (*Vége.*)

Illy helyzetben voltak az ifjak, midőn ránczba vonult szemölddel az ősz atya haza tért. Éles szemei hamar észrevevék a' dolognak miben létét; mosolygásra akará kénytetni az ettől elszokott ajkakat, de öröm helyett gúny-mosolyra vonultak.

„Légy idvez Dezsér szük hajlékomban! — kicsiny ugyan de elég, hogy három rokont befogadjon!“ — Hosszúra nyult beczsédök folyama; történetét mindegyik, az elválás idejétől kezdve, előadá. Mi lássuk egyenként; először is Dezsérét.

Említésünk szerint Olmüczbe jött. Pazar fénynyel ünnepelteték itt a' béke; számos volt a' nép, annyira, hogy csak lovaik 20 ezerre terjedének; hősi játékok adtak a' népnek naponként fő élemenyt.

A' magányos viadaljátékokba kitünőleg mutatkozék Záhora, morva fő ur. Őt senki sem győzé-meg; bátor keze alatt számos áldozat hullott, 's igy önhitten szóllitá-fel naponként a' vitézeket bajvivásra, csipős gúnyjaival leginkább a' Magyarokat érdekelve. Hallá Dezsér a' nyugtalant kiáltozni, 's boszút esküvék ellene, átszökvén a' korlátokon, kardot rántva készen ellenére rohan. Örült Záhora, mert bizonyos martalékot várt ellenében.

„Kaczagj csak morva czudar, mig e' vas ki nem üzi lelkedet!“

Vivnak most erősen; a' Morvának dagálya enged; már hátrál, még egy csapás ellenétől, 's jobbja kardjával együtt földre terül. Dezsér diadalmi hangon szóllitja most Záhorát következőleg: „menj győzhetlen óriás, és mond, hogy Magyar törte-meg dagályodat!“

El is ment, szégyenletében a' föld porát számlálván; de keble mély boszút rejtett.

A' nép-tömeg taps-zajjal fogadá Dezsért: de ez előbbi ábrándozásainak adta magát.

Azonban Záhorának Olmücz vidékbeli kastéljában még az utósó lovász is azon törte fejét, mikép ölettessék-meg boszú-áldozat gyanánt Dezsér; kidolgoztatott a' terv, mi szerint ez séta-helyén orozva fog meggyilkoltatni. — Igy szóllt Záhora egykor szolgájihoz:

„A' hegyke hőst dühömnek szentelem, mert jobbomat szelte-el. Mig él, nyugtom nem leend. Öljétek-meg őt!“ — Ezennel les hányaték Dezsérnek, kit tőrbe ejteni nem vala nehéz, minthogy sétáinak bizonyos iránt adott. — Megrohanva Záhora szolgájitól el is esett,

mi előtt védő helyzetbe tehetné magát: 's hihetőleg sürűbb csapások érendik, ha a' czinkos társak idegenek lépteit hallván, meg nem futamlanak, 's Dezsér mind addig fekvék véresen, mig Tiborczitól leánya kérelmére el nem viteték a' közelgő zivatar elől.

Tiborcziról homályosan emlékeztünk már, hogy ő királya ellen pártot ütött, hogy ennek kegyével élni nem akart, inkább önkényes számkivetést választván. Legelőszer láttuk ezután Morvában. Etelke követé atyját, noha mélyen érzé a' nemzetségi nevére kent pártos czimet, 's ámbár keserves volt megválnia szerelme helyétől. Azonban mielőtt távoznék, hogy Dezsérjének némi tudósitást adhasson, egy magosan tornyosuló csernek kérgébe metszé ama homályos értelmű, de még is vigasztaló szókat.

Tiborczi morva honnak tartá utját, hol egykori bajtársától szivesen fogadtatott, sőt vadász lakot is nyert szállásul. Nyugton éltek itt ál-öltöny alatt lappangva; mind kettőt remeténck gondolá a' világ; a' bánat elsápitá életteljes testeiket. Az atyát szenvedélyek ostromlák; hona 's java után epedett; átkozá az emberiség társasági függelmét; lelki csendét kigyó-ként marà, hogy leánya virágzó éveiben idegen bünért sorvad. A' kedves leány sejté atyja aggodalmait; azért boldognak állitá magát nemzője társaságában. Mélyebben tekintett Tiborczi leányának szivébe; látá ott Dezsér nevét kitörülhetlenül metszve, 's még inkább elkeseredettt. Csak egy vágyása 's törekvése vala még, t. i. leányát boldognak szemlélhetni: 's im reményeit fölmúlólag megtalálá azt, ki egyedül volt alkalmas Etelke boldogságát megalapitani.

Szorgalmas ápolat mellett előbbi egészségét visszanyeré Dezsér. — Sok szépet regélt szépének hősünk Mátyásról; dicséré a' hon mivelődési előlépteit, 's a' jóllétet. Efféle beszédeivel Etelke keblében a' honvágyat fölizgatá, 's el is határozák, hogy Tiborczit a' kegyelemmel élésre ráveendik 's honukba vissza menendnek.

Alig mult egy negyed nap, 's családunkat bágyadt mécs-sugárnál szemléljük; az inditványba vett dologrul aggódót — halljuk Tiborczit.

„Ezt nem teszem! Tiborczi kegyelmet koldulni embertől nem szokott. Ti gyenge szeműek! Igen közös anyagú testünk; ugyan azon tehetségek csiráji szenderegnek keblünkben, egyedül csak a' kifejlődést elősegitő cselekvények használata által lehetünk némileg különbözők, a' mint t. i. világosb vagy homályosb fogalmaink vannak e' nagy mindenségről; 's éppen ez fő szerencsétlenségünk nekünk miveltcknek. Részemről minden tudósnak ohajtom, hogy sziv nélkül dobogjon keble, 's a' nem tudósoknak, hogy a' benyomatokat felfogó és szivhez vezérlő észt mivelni szünjenek. Boldogtalan! kinek mivelt elméjével érző sziv társult. Ugy látszik — folytatá szilárdabban — azért

éltem illy nagy kort, hogy az életnek nyomorjait érezzem, mellyek perczről perczre hatalmazódva sujtottak rögös pályámon. Én már soká nem élhetek, nem, mert érzem fogytomat (itt könyeseppet törle szeméből); ti legyetek szerencsésbek; menjetek, menjetek a' kedves honba királyotokhoz; hagyjátok itt az őszt; örömmel hal ő meg, mert végreményei teljesülvék."

Alig végzé beszédét az öreg, még a' kétség, remény, csüggedés, bámulat munkálatai visszatükrözötten ülének az ifjak arczain. Mert, hogy hagyhatnák Tiborczit önmagára? gyermeki hála ezt nem teheté. Mondom, még szótlan habozának, midőn fegyver-zaj hallatszott mind inkább közelebb, mig végre a' kalyiba berohanó álorczás fegyveresekkel megtelik. — A' két férjfiú lándsát, kardot, 's mit hamarjában talált, vett remegő kezébe, 's védelemre elszánva szilárdon állának a' gaz orzók előtt.

Etelke elszörnyedt; bizonyosnak tartá a' gyámolaira mért halált. Ezt pedig neki látni a' keservek legnagyobbika volna.

„Ha! gonosz fiak, béke- 's csend-ölők! mi rosz lélek ingerle életem ellen? — harsoga Tiborczi tele torokkal — Küzdni, küzdni fogok, 's meghalni leányomért."

Oroszlányi erővel harczolt a' két hős; de a' sokaság, a' lankadni kezdő erő meggyőzhetlenül akadályozá csatájok sikerét: mi több, Tiborczi elesett, 's meghalt. Dezsér nem küzdhetett; multkor vett sebei ujra fölszaggatva vérzettek, 's a' rá rohanó néptől lefegyverkezetten Etelkével elhurczoltatik.

Hamar sejté Dezsér Záhora boszúját; sőt fegyvernökét is meg ismeré.

Hátra füzött kezekkel hurczoltattak a' hold fényénel. — Észrevehető távulságban azonban egy hős csoport fegyerekkel lappanga; suttogás, tompa nesz terjedezett a' rablók köztt, 's hamarabb, mint futásról gondolkodhatnának, körül fogattak. Uj harcz támad most; Záhora emberei megfutamlottak, foglyaikkal nem törődve. A' merész csapat vezére Hadár Ödön, Dezsér bajtársa, igen bámult, hogy elveszettnek gondolt barátját megmentheté. Mint maga mondá, gyanússá tevé a' rablókat álruhájok 's a' kötözött nő-alak. Mind a' hárman együtt tölték az éjt a' fü smaragdján. Mig pirult a' hajnal, midőn fölkeltek, 's ismét a' földult kunyhóba vevék utjokat, hol Tiborczi holt maradványait eltakariták.

Minthogy pedig semmi kötés nem voná Dezsért 's Etelkét Morva tájához, Hádorral, ki éppen haza menőben volt az olmüczi békekötés ünnepélyes megülésérül, — haza tértek. Mátyás Tiborczi javait a' Dombai családnak adá, 's igy vagyonaik egyesültével szivеik is a' pap által erősebb lánczolattal füzetének össze.

HAZAI HIRLELŐ.

Az egri casino — milly jótékonyan hat mind a' társalkodásra mind egyéb hasznos intézetek létesitésére, 's a' városnak csinosbulására, érdekesnek tartám itt ujolag érinteni. — Már a' mult év tavaszán inditványba hozá ezen egyesület városunk kivilágositását. A' lefolyt évi apr. 19-kén tartatott is egy tánczvigalom, mellynek jövedelme e' czélra lön szentelve. Később vidékünk lelkes szépei is méltatták e' czélt figyelmökre, és a' mult évi Katalin-bálra 108 jeles kézmunkát ajánlottak. — Igy a' tőkepénz annyira szaporodott, hogy már a' lefolyt évnek utóbbi heteiben 19 lámpa világitá népesebb utszáinkat. — Farsangon által a' casino tánczteremе bérbe levén adva, e' czélra vigalom az idén nem tartathatott: de e' hiányt némileg pótolák a' helybeli jogtanulók, midőn a' tánczvigalmokbul felmaradt 66 ft. 48 krt váltóban e' czélra ajánlák. — Marczius 5-kén ismét a' helybeli mükedvelők hangversenyt adtak. Ez ismét 109 ftot p.p. hozott-be. Igy biztonj remélhetjük, hogy városunk utszáji nem sokára illő fényben leendnek. Legujabban felszóllitá az egyesület a' helybeli előjáróságot az utszák elnevezésére; igy eddig csak gunyneveikrül ismert utszáinkat nem sokára rendes névvel látjuk eljegyezve. — Az egyesületnek illy nemü fáradozásait lehetlen illő figyelemre nem méltatni, mit méltóbban nem tehetünk, mint ha a' két hon olvasóival tudatjuk. SZANDAY GUSZTÁV.

Időjárat. — Esztergom vidékét Husvét ünnepein sem kiméltemeg a' mostoha idő. Nagyszombaton bár kevessé a' hideg engedett, de az eső minden felől gátolta az ünnepi pompával véghez viendő föltámadást. Husvét napján naphosszat esett, 's havunk jó formán oszlott; de a' rá következett éjjel ujra fagy, hó, 's iszonyú szél ütött-be, melly szinte Sibiriába várázsolt minket. Azonban ez is engedett öntőző hétfői 9 órára; ma (marczius 28-kán) pedig folyvást tart a' kemény hideg. Az idén sok helyt az öntözködések, hómosásokká változtattak. — Látni lehetett helylyel szánt is; sőt megfagyásig ridegült embereket is találtak. MUZSLAI.

Gyászhir. Mult hónap 25-kén szenderült-el a' halál karjain Mihályfán t. n. Vas megyében néhai t. Koltai Vidos Zsigmond ur özvegye, szül. Barcza Eszter asszonyság. A' gyengéd szivü, jótékony, 's minden női erénynyel diszeskedett házi asszony és anya elhunytát, számos hála-érzetü gyámoltjain, tisztelőin, és rokonin fölül, keseredett szivvel gyászolják fijai, t. Vidos Dániel, t. n. Vas megye járásb. főszolga-birája; t. Vidos József ugyanazon ns megye r. főjegyzője; és hajadon leánya, Éva. Hült tetemeit 29-kén takariták-el ugyanott, a' nemzetségi sirboltba. — Nyugalmi csend ölelje hamvait!

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' Gellért hegyi nép-ünnep, melly mintegy tavasz-üzdvözléseül szokott tartatni Budán a' Gellért hegyén mindenkor husvét hétfői délután, az idei mostoha idők miatt csak gyümölcs-oltó b. a. napján, mult hétfőn (apr. 3-kán) tartatott. Azonban (noha a' zordon napok után ezen első kellemes nap némi ösztönt nyujthatott volna; habár a' hegy keleti oldalán még jó nagy hórétegek fekvének is) fele annyi nép sem ment-fel az idén, mint máskor, a' még egészen fakó szinü 's élet nélküli természetet mutató hegyre. A' napsugarak mellett a' hegytetőn uralkodó csipős szél is okozhatá, hogy már 5 óra[táj-

ban majd egészen üres volt a' hegy. A' mostoha időjárat tehát valamint visszatartá a' természet kifejlését, ugy a' jó kedvü Budapestieket is komolyokká tette.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' boncz-és orvoslás-tudomány állapotja Afrikában. — Az afrikai benszülöttek boncztani (anatomiai) 's orvoslási ismereteikrül következendő tudósitást közöl a' Moniteur oriental. — Az Algieriak ismerik a' himlök beoltását; az érvágást a' fön 's alsó végtagokon egyformán gyakorolják. Ha valakinek fején akarnak eret vágni, mindenek előtt a' beteg nyakára egy kötelet kötnek azon czélbul, hogy a' szabad vérforgás hátrálva levén, a' vérerek felduzzadjanak, 's ekkor vagy az orr tövénél, vagy a' szemszögénél látható eret nyitják-meg. A' golyva 's némelly szemkórok az Atlasz-hegy környékén nem ritka tünemények, 's gyakran lehet látni, hogy a' szempillák a' szemgolyó felé nyölnek, melly betegségeket a' szemfedél kiirtásával szokták gyógyitani. A' lött sebeket hájjal, vagy marhazsirral orvosolják. A' készülmény, mellyet csonttörés gyógyitására forditnak, igen egyszerü; áll t. i. az több szalag által egybekötött 's tépéssel és rongyokkal bélelt nádszárakbul; némellykor azt tojásfehérével kevert agyaggal szokták bevonni.

Villányosság befolyása a' növényekre. Milly hathatós befolyása van a' villányosságnak (electricitas) a' növények kikelésére, kiki egyszerü bánásmód által tökélyes meggyőződést szerezhet magának. Vessen t. i. hasonmennyiségü mustár magot ugyan egy időtájban két külön edénybe, mellynek egyike öt óráig, másika pedig éppen ne electrizáltassék. Az electrizált edénybe elvetett mustármag már harmadnap, a' másikban levő pedig még csak 15 nap mulva fog kikelni.

Könyörülő medve — Egy parisi ur megakarván szabadulni nő-kutyájától, ennek elvesztését egy közönséges emberre bizá, ki is a' halálra itélt ártatlan kutyát azonnal egy kertbe vivé, 's egy medve-rekeszbe dobá. A benne volt két fiatal vad azonnal reá rohant az állatra, hogy azt szétszaggassa: de a' reszkető kutya nyöszörgésén annyira megindult a' medvekölykök anyja, hogy azt kiszabaditván a' fiatalok körmei közül, egész éjen át védelmezé a' vérszomjazóknak ismételt ostroma ellen. Végre jókor reggel az étető szolgák kiszabaditák a' félig holt kutyát, 's egyikök az elhagyott hiv állatot magáénak fogadta. A' rendörség elnöke még azon napon szorosan megparancsolá, hogy a' kegyetlen megbizó kérdöre vonattassék.

Virágzó aloe. — A' koppenhágai füvész-kertben jelenleg egy 18 lábnyi magosságú Aloe van 22 ággal, mellyeken mintegy 3.000 részint bimbó, részint pedig már nyiltt virág találtatik. Ezen ritka növény levelei mintegy 18 lábnyi tért foglalnak-el.

KÜLÖNFÉLE.

A' parisi szegények intézete számára 1835-dikben az e' városi szinházak 's egyéb látványos mutatványok 667,208 frankkal adakoztak.

Az elmezavarodtak száma franczia országban, hivatalos tudósitások szerint, 10 ezerre terjed, kiknek — egy harmada legalább kóborolva jár ide 's tova, vagy örültek háza hiánya miatt tömlöczökben élödik.

EMLÉKMONDAS.

Pazarló, 's kéj.

Könnyü pazérlandó javainkhoz lelni barátot.
Keserü kín kéjnek az ára;
És egy percz gyönyörét éveknek könyje siratja.
És vagyon-e egyebet mit ohajtanod, a' mikor önnön
Tetted szülte reád elemésztő nagy nyavaláját,
Mellynek mérge magát immár berágta vesédig? BAKSAY.

Indulat. — Ha az indulatokra hallgatunk, ezek igen is a' makranczosságot parancsolják. De mi foganattal? A' való előtt hályog huzódik szemeinkre, és a' gyülölségnek szikráji addig pattognak széjjel mig végre lángot vetnek, mellyet utóbb meg nem olthatunk, ha egész igyekezetünket rá fordítjuk is. H. — MUZÁRION. 1833.

Gnomák. A' határon túl vágó kivánatok csak szaporitják az emberek szükségeit. — A' legjobb mód gondok nélkül élni abban áll, ha az ember a' legszükségesbre szoritja kivánatait.

A' lelki erő tiszteletre méltóvá teszi a' szerencsétlent is: a' gyávaság ellenben, ha szinte szerencsével van is összekötve, utálatos az erényesek előtt.
NAGY ELEK.

Kérdő rejtvény.

Mi van e' következő levélbül kirekesztve?

Tettes nemes nemzetes Kelemen Péternek.

Kedves Péterem!

Nem egyszer éreztetvén velem szeretetedet, reménylem jelen kérésemet sem veted-meg; mert egyébként kétségbe kellene esnem. — Ez egyszer egész veszedelmemet meg nem fejthetem, de reménylem, részvétellel és segedelemmel leendesz.

Ne lennék elrekesztve, kedves Péterem! személyesen beszélném-el szerencsétlen esetemet, és szenvedélyes éltemet elédbe terjeszteném.

Én rég szeretem kedves Erzsébetemet; 's reménylem e' kedves teremtménynek szentelhetem egész életemet: de félek el ne enyésszék reményem. Értsd-meg esetemet Péterem! Én elvesztém pénzemet; ezt Erzsébetemnek nem lehet felfedeznem; mert ezen esetben érzéketlen kebellel vetné-meg szerencsés czél felé ért szerelmemet. Ezért kérlek szépen, elvesztett pénzemet részleg szereznéd-meg, 's nénédnél, szeretett testvérednél, tétetnéd-le kezemhez.

Ezennel én szeretett Erzsébetemmel jegybe léphetnék, mert egyébképpen lehetlen. Reménylem kedves Péterem, kérésemet meg nem veted, 's nem lészesz érzéketlen kebellel ellenem.

Jelenleg kérésemet szélesebbre nem terjesztem. — Légy szerencsés! élj megelégedett egészségben, 's ne felejts engemet!

Kellemén se vesszen levelem; 's ezért egészen nevemet sem fedezem-fel neked.

Pesten september 7-kén T.RNER FERENCZ.

Előbbi rejtvény: Ország.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

30.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön aprilis **13kan 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' koponya. (*Folytatás.*)

Hetek tüntek, 's Zákány fájdalmai még sem enyésztek-el; sőt a' nagy keserűséghez még egy más szerencsétlenség is fonta magát. — A' polgár-társaitól tisztelve szeretett jó és gondos atya egy a' homlokán támadt kelés által mind két szemének világától előbb, hogy sem ahhoz orvosi segély juthatott vala, megfosztatott. — A' sorsnak illy csapásán könyező jó Rózsa lön a' derék atyának vezetője. — Ismervén gyermeki kötelességeit minden törekvését oda irányzá, hogy a végzet vesszeje által kettősen is sujtatott jó atya kevesbbé érezhesse szerencsétlenségét. — Még helyzetében sem szünt-meg Zákány hasznos tanácsaival javukra és segedelmökre lenni polgár-társainak, 's illy okból valóban a' háladatos leányon kivül még ezerek találkoztak, kik lelki gyönyörrel áldozták volna fel látási tehetségöket, — csak a' tisztelt öreg szemeinek előbbi fenyét és látási erejét visszavarázsolhatták volna: — de ez mind csak nemes ohajtás volt. — Zákány vak maradt és pedig a' mindenkor mellette volt Rózsának ápoló és vezető karjaira szorulva.

Lassan lassan Zákány kezdé szokni vakságát; de Rózsa annál búsabb lön, minél idősebb lett atyjának világtalansága, mivel annál kevesbbé hivé azt orvosolhatónak. — Naponként egy egy gyöngye veszvén-el igy reményének, ismételt fogadást tett, hogy mind addig, mig a' halál atyját el nem ragadja, mellette marad, őt hiven ápolandó. —

Egykor éppen szomorú gondolatokba merülve ült Zákány szállási lakja előtt. — Rózsa egy levelet olvasott, melly Vidortól érkezék; midőn egy lovas vágtat-be a' tágas udvarba Szegedről, melly a' derék tanácsnokot némelly ügyek elintézése végett haza idézi. — Már akkor elvégezvén reggelijét, sietett az őt szerető és bizodalmas tisztársak körébe, hogy őket az igen sürgetős állapotban igazságos tanácsával segélhesse. — Alig tünt-el egy óra, midőn városi lakának udvarába benyargaltak a' tajtékzó mének. — A' tanács már ott várá

őt, 's annak mindenik tagja szeretettel szoritá-meg az érkezettnek kezét. Elejébe terjeszték, midőn a' társalkodási teremben helyet foglaltak, hogy a' szomszéd ballaki földes urasággal levő határi egyenetlenségeknek jó szerinti elintézése volna oka egybejöttöknek. — E' hajdani korban még bizodalmasabb volt egymás iránt a' Magyar; a' szomszédi, de kivált vérségi perlekedések valamint utálatosak ugy gyülöletesek is voltak. — Ballaky Elek (mint feljebb érintém) maga is a' viszálkodásokat kikerülni igyekezvén önként ment Szegednek akkori főbirájához Tóth Mihályhoz, 's ma az öszvegyült tanács előtt sérelmét előadván, egyszersmind azokat bizodalommal hivá-fel a' fenn forgó sérelemnek barátságos uton orvoslására. Ő az alatt, mig e' tárgybéli tanácskozások tartottak, a' kertben sétálgatott.

A' kert olasz izléssel levén elkészitve, Elek abban egyszerre a' csinosságot, tisztaságot, jól elrendeltséget, a' számtalan bel- és külnövényeket csudálta. A' sorstól csapott emberek kedvelik a' magányt, mert ott szabadabb és zavaratlan utakat nyernek bús gondolatjaik. — Illy nézetből lépett Elek a' bükk hüs árnyába, hivén, hogy ott egyedülségben elmélkedhetik sorsán mind addig, mig a' tanács elejébe hivattatik. — Már jól távulra behaladt, midőn egy remete-lak tünt szemei elejébe a' sürűből. — „Ah boldog magányosság! — sohajta — itt a' te csendes templomod! — Közelebb lépett az épülethez; — már látta annak ajtaját, 's azon fátyolt is, mellyet fölötte a' szél lebegtetett. — Már csaknem az ajtóig ért, midőn e' fölött egy ember-koponyát láta fejérleni — 's e' verseket a' koponya alatti fehér márványba vésve:

Állj-meg ah büszke halandó!
Tekints e' vedlett főre;
„Lásd, a' kellem elmulandó,
„'S te is illy léssz időre!

„Illyen leszek én is, tudom — rebegé mélyen sohajtva Elek — 's engem is majd elfed egykor az örök nyugvás por-laka. — Ah hány milliók élnek e' földön, 's közülök milly igen csekély számmal tekintenek ellenébe az el nem maradható rév-partnak. — A' kincs szomja, irigység, kevélység, a' szegényebbeknek alacsony lenézése, a' méltóságra vágyás, kincs- 's gazdagság-ohajtás, és még más illyes érzetek fogják-el az élők nagyobb részének lelkét; — kevesen gondolnak oda, hogy lesz egy olly hely, hol a' szegény koldus egyformává válik a' fejedelemmel. — Nem! — illy érzetek engem nem fognak kinozni; — ismerem, hogy ember vagyok, — 's e' koponya tanúzza, mivé fogok válni. — Köszönöm Zákány! te az éden kertjébe állitád-fel a' mulás emlékét, a' sziv-borzasztót, 's ezzel oktatál, hogy megismerje a' belépő, mivé fog válni.“ — Elek e' szók után

távozni akarván az ajtóhoz lépett; már megfogta kilincsét, hogy megnyissa, midőn belülről lant-zengés hallatszott-ki, 's kevés öszveegyengetés után egy igen kellemes hang e' verseket éneklé:

A' mit a' sors szük kezével
A' halandóknak adott,
Mint lemetszett báj-virág a'
Földbe vissza hervadott.
Mint az álom szint' azonképp
Füstbe mennek kedveink,
'S érzelemtől fosztva egykor
Hamvvá válnak szivcink —

A' mosolygott báj-remények
Megzavarva tünnek-el,
'S a' jövendő képzetében
Élt gyönyör fut ezekkel;
Bár ha század mulva jön is
Életünknek alkonya,
A' kevély fő olly leend, mint
E' fejérlő koponya.

Az éneknek czélzatát nem ismerő Elekre, sőt inkább egészen szivének mélyére hatottak annak fogásai; elandalodva simult egy közel hozzá állott százados bükknek mohos oldalához. — Szemeit egyenest az ajtónak irányzá, hogy a' kilépendő báj-hangú énekesnét meglát-hassa; — gondolatai őt égi körbe ragadták, 's az elfogódott lélek csak kivánság és remény lett. — Azonban egy szolga érkezik, ki őt a' tanács előtt megjelenésre kéri. — Minden felől baráti szemek mosolygtak a' belépő Elekre, 's tudtára tétetett, hogy három nap elteltével a' fennforgó egyenetlenségeknek elintézésökre a' hely szinén egy küldöttség jelenend-meg. — Ekkor Elek búcsúját véve a' szives szomszédoktól — még egy pillanatot vetvén a' tündér-kert felé, jószágába kocsizott.

Ballak Szegedtől csak fél órányira feküdt — egy tágas tónak partján elnyulva. Egyedül hazai nyelvet beszélő lakosai forrón szerették földes urokat; — mert a' leélt elődök is mindenkoron atyai kegygyel viseltetvén hozzájok — erősen hivék, hogy azoknak derék utódjok 's most élő egyetlen örökösük is csak az lesz nekik és hozzájok, mik amazok voltak. — Erősen remélték, hogy Elek kormánya alatt sem fogják azt érezni, hogy jobbágyok, 's a' felesleges, és törvénytelen zsarolásokkal nem sanyargattatva előbbi boldog napjaik nem fognak bús borúra jutni. — Nem is volt hiú reményök; mert Elekben atyát, jóltevőt, boldogitót, sőt barátot is ada nekik az ég, ki mivel első megjelentekor élénk példájit adta kegyességének, olly igen szerettetett, hogy érette mindnyájan készek voltak volna még éltöket is áldozni!

A' magosra nyőlt jegenye és topolya-fák között sziute a' helységnek közepette állott a' diszes uri lak környezve egy igen szépen elrendelt 's csaknem minden virág nemével diszeskedő kerttől. — Leginkább ebben tölté Elek a' kitüzött három napot. — Órákig andalgott a' gyepágyon ülve, de gondolatai mindig azon énekesné körében jártak, kinek kellemes hangja őt annyira elbájolá. Ezen előtte még ismeretlen énekesné Rózsa volt, ki a' legforróbban szeretett édes anyát elvesztvén, a' halál szomorú emlékeül maga vivé a' remete-lakba azon koponyát, hogy ez őt naponként a' megdicsőültre emlékeztesse. Midőn Rózsa Szegeden volt, nem mult egy nap, hogy azt meg ne látogatta, ömlő könnyeivel ne öntözte, 's áldozatát, melly fájdalomból, énekből, és gyakran sirásból állott, be ne mutatta volna. — Illy pillanatban hallá őt Elek; szivébe ütődtek a' kellemes hangok, 's innen rokon sohajtások között hangzottak vissza.

Elérkezék a' kitüzött idő, mellyben a' határ iránti egyenetlenségek elintézendők voltak. — Számos kocsi állott-be a' vendég-szeretetről ismeretes uri lakba. — A' társaságot kedvelő házi ur örvendve fogadá vendégeit, 's miután a' hely szinén minden viszálkodás megszüntetett, mindnyájan visszatértek Ballakra, hova nemcsak a' munkálódott küldöttséget, hanem Szegednek minden előkelőit családjaikkal meghiván Elek, megjelent Zákány is kedves Rózsájával.

Az ebéd ideje elérkezvén a' vendégek asztalhoz ültek. A' kedvező sors rendelé, hogy Rózsa Elek jobbjára jutott. — Rózsa volt az első, ki megszóllamlék, 's a' ház urát Pádua kellemes helyzete iránt kérdezé. — Felébredt Elek álmából az angyali hangokra, 's élénken kezdé festeni azon környéket, mellyben elméjét kimivelé, 's hol tudományi ismereteit gyüjté. — „Boldog hon az! — folytatá — ott örökös tavasz virul; a' tudomanyok és szép mesterségek tartják benne lakjokat: ah de társalkodási tekintetben boldogtalan még is, mert benne nincs vendég-szeretet; nincs a' sértéseknek megbocsájtása, nincs a' lakosoknak testvéri összefonatásuk. — Minden perczben félteni kell az életet; mert az or-gyilkosok ólálkodva leselkednek az ember élete után.“ A' szinte pazarlásig intézett ebéd már vége felé ment, midőn a' küldöttség elnöke felemelé a' badacsonyival töltött billikomot, 's ősi szokás szerint a' ház urának egészségeért mindnyájoktól ejtett éljen-kiáltások közt kiürité. — Elek csak Rózsa éljen kivánatát hallotta, 's midőn a' szives kivánatokat viszonzandó felkelt, szemei az övéivel találkozván szinte zavarba jött.

Ebéd után a' vendégek hamar eloszlottak, némellyek a' Tiszának magosra dagadásától megtölt nagy tóra keltek, magukat halászattal és csónakozással mulatandók; — mások a' tágas kertbe vonultak, némellyek pedig az erdő hüs árnyaiba tértek. — Zákány a' kebelbeli

lelkészszel öszve ülvén a' boldogabb létről beszélgetett, 's illy okon eltávozhatott Rózsa mellőle. Elek lön szerencsés neki karját ajánlani a' vezetésre. — A' kertbe mentek. — Elek szinte reszketett boldogságában, de alkalmat és szókat kerese, hogy „szive titkát kiönthesse. — Nem sok időbe került, 's Elek megvallá Rózsának, hogy őt ohajtaná élete boldogitójának; azért is jelenleg kezeért és sziveért esdeklett. A' vallomás meglepé a' tapasztalatlan leányzót, de még sem kinzá sokáig bizonytalansággal Eleket, hanem reszkető hangon rebegé-ki neki ismételt kérésére a' boldogitó „igent."

Milly érzelmek loboghattak a' két fiatalnak keblében, képzelhetjük! — Midőn kinos bizonytalansággal függünk reményünkkel egy igen érdekes, vagy talán a' legérdekesebb tárgyon, 's maga a' nemvalósúlásnak meggondolása is reszkettet minket: ha akkor egy üdvet adó angyal lebeg felettünk, 's valóra teremti ébrességünk álmait, akkor boldogságunk mennye nyilik-meg, 's azon pillanat túl ragad e' földi pályán, 's a' legkellemesebb mellett sem érzünk még semmit is, mert szellemi lénnyé válunk. — Hasonlag volt elragadtatva Elek és Rózsa is. Egymás karjain érzelgő álmodozásukból csak akkor ébredtek-fel, midőn a' közeli berekből kilépett némelly ifiaknak zajos nevetéseik füleikhez hatának. — A' meglepetést kikerülni vágyván felszöktek azon helyről, hol mennyük feltárult.

Midőn Elek a' legközelebbi meglátogatást megigérvén, Rózsájának gyengéd kezére elválási csókját nyomva a' kertből kiért, a' vendégek már együtt voltak, 's a' haza utazandó Zákány is leányának vissza jöttét várván, amazoktól környezve a' tornáczon állott.

Érzékeny volt a' szives vendégeknek megválása. — Ősi szokás szerint még egyszer megtöltettek a' poharak, 's a' vendég-szerető házi urnak tartós egészségeért kiürittetvén, mindenki kocsijára lépett. — Elek ujolag boldog lön érzelme bálványát a' kocsira felsegélni. Zákány szeretettel szoritá-meg kezét. Rózsa pedig egy csendes hangon ejtett „Isten veled-et" rebege. Megiramlának a' tüz-vérű mének, a' kocsi eltünt, 's egy percz alatt üres lön az udvar.

Az első szerelemre lobbanás legmélyebbre hat az emberi szivekben, 's a' mint álmai legbájosabbak, gyönyörei legédesebbek, ugy van még is vele egyesülve egy tövis is, melly gyakorta vérzi a' már sebes szivet. Gyakran elejébe lebben a' bizonytalanság rémképe a' szerelmesnek. Ollykor érzelgéseinek tengerébe merülve félteni kezdi vonzalma tárgyát; hisz, reményl, de még is kétkedik, 's nem ritkán illy ellenkező érzetek váltván-fel egymást, észrevétlenül enyészikel egyik pillanat a' másik után, és csak akkor serken-fel, midőn egy nap, vagy egy egész éj is elfut. — Igy történt Elekkel is, ki ágyába dülve a' különféle gondolatoktól, és előre teremtett tervek-

től olly annyira elfogattaték, hogy csak akkor vevé észre az egész éjnek elenyésztét, midőn a' kelet rózsájának pirosultával a' nyájászok kürtjei megszóllamlottak.

„Ma még igen nagy munka vár reám — szólla, midőn ágyából felkelt — 's talán ez leend életemnek legnagyobb napja is. Istenem! engedd, hogy költsönös boldogságunkra tehessem mai lépésemet!"

(*Folytatása következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Fojtó szesz. — Egy rettentő történet adá elő magát Straffordshire egyik köszénbányájában, melly több embert kevés pillanat alatt megfoszt vala életétül. A' munkások t. i. már nehány nap előtt észrevevék a' fojtószesz (gaz azoum) jelenlétét a' bányában: de arra tovább nem ügyeltek, mivel egy kevés fojtószesznek jelenléte már több izben ártatlannak tapasztaltatott. Elvégezvén tehát héti munkájokat, magára hagyák a' bányát, mit sem gondolván a' szesznek lehetséges szaporodásával. Jövő hétfőn azonban a' héti munka kezdetének alkalmával meggyuladván az öszvegyült azót, rettenetes durranást okozott, minek következésében 11 dolgozó bányász veszté életét; a' többiek pedig tetemesen megsebesültek. A' bánya birtokosát e' szerencsétlen eset annyira megrendité, hogy azonnal felhagya a' köszénnek kiásatásával, 's a' bányát, mint mondják, örökre berakatta. — Ezen búsító jelenet előtt, nem rég két bányász holt vala meg hasonló durranás következésében: annyival inkább feddésre méltó tehát a' munkások 's a' felvigyázók könnyelműsége, kik a' megismert előjeleket figyelmökre nem méltatták.

A' sárga láz eredetéről. — Már 12 év előtt vitatá Audouard dr. hogy a' sárgaláz nem Amerikában vette eredetét, hanem hogy a' néger rabszolga-kereskedés szülte azt; t. i. a' négerhajókon kifejleni szokott ragályosság szokta egyedül annak elterjedését eszközölni. Ezen állitás igazságát több tapasztalás bizonyitja. Ezek szerint az olly kikötökben, mellyek négerhajókat egy idő óta be nem bocsájtanak, a' sárgaláz sem mutatkozik többé.

Tengeri borjú. — Roumy ur a' franczia mérnök-sereg kapitányja, mult novemberben a' cayenne-i kormányzónak egy fiatal Manati-t (tengeri borjút) ajándékoza, melly Guiniában a' Mapai telepvény mellett fogattatott. Ezen állatot a' kormányzó az antillai vizeken tartozkodó vice-admirálnak küldé, hogy azt, mint valamelly különös ritkaságot, franczia országba vigye. Nem sokan reménylik azonban, hogy e' különös állat, melly fris füvekkel 's édes vizzel él, elevenen fog küldetésének helyére jutni. Felső részei igen hasonlitanak valamelly emberi alakhoz, 's e' hasonlatosság adott alkalmat a' tengeri szüzekről (Syrenákrul) szólló költeményekre.

KÜLÖNFÉLE.

Eleven portéka. — Egy parisi kereskedő minapában valamelly idegen országba titkon akart elillanni, hogy tartozkodásának helyéről hitese semmit se tudhasson. Ezen czélbul valamelly meghitt barátja által egy kosárba pakoltatta magát, hova különféle cseréget, még pezsgő bort is rakatott. Történt azonban hogy az elpakoló egészen elfelejté a' málha-butorra felirni „a' törédékeny" 's e' szókat — „alul, felül" — azért az utast a' felrakó mun-

kások hirtelen fejére állíták, ki hogy meg ne fuladjon, kénytelen vala jelenlétét hangos kiáltással felfedezni.

Ravasz tolvaj. — Nantesban nem rég egy rongyolt öltözetű ember egy kalmár boltba lépe, hol a' ház leánya egyedül vala, 's ettől posztót kért. Ennek elökeresése alkalmával kérdé a' leányzót, ha egyedül van-e a' boltban; mire a' leány meggondolatlanul igennel felelt. Azonnal felkiálta az idegen: „igy tehát nem posztóra, hanem pénzre van szükségem!“ — A' kis leány a' beszélő felé fordulva látá, hogy annak mellénye alul egy két élü fegyver áll elő. Erre eszébe jutottak azon két töltött pisztolok, mellyeket atyja az iróasztalban szokott tartani. Ezeket tehát elővevendő, az iróasztal felé fordult, 's benne egy ideig keresgélt. A' rabló pénzkeresésnek vélvén foglalatosságát egyforma helyzetben maradt. De a' bátor leányzó felhuzván időközben az egyik pisztolnak kakasát, töltött fegyverét hirtelen az idegennek melljére szegezé mondván: „takarodj innen! különben agyon lölek!“ — Az elhalaványodott gonosztevő kegyelemért esedezve azonnal elosont; de a' bátor 's fiatal leány lelki erejének felettébbi megerötetése következésében ájulva rogyott a' földre, 's ezen állapotban lelték öt a' nem sokára visszatért szülék, kik a' tolvaj nyomát nem valának többé képesek felfedezni.

Háladatosság érzelme. — Egy gazdag 's nagy tiszteletben volt lakosa Marseille városának, nem rég esti 10 órakor eltemettetett. Eltakaritás után hirtelen, egyike haszonbérlöinek, kit a' boldogult éltében számos jótéteménynyel tetézett, megjelent 's egyre kéré a' sirásokat, engednék-meg neki, hogy jóltevője arczát még egyszer láthassa. Szünetlen rimánkodása 's némi ajándék által csakugyan elérte czélját; de a' holt test megszemlélése alkalmával olly rémitő csuklás érte a' haszonbérlöt, hogy az iszonyú fájdalmak között a' koporsó mellé rogyott, 's kiadá lelkét.

Drága levelezés. — Angol hirlapok szerint a' hires népszónok O' Connell levélváltásra naponként mintegy 10—18 font sterlinget (100—180 ft. pengöben) ad-ki.

Kémek a' szomszédokhoz! — Kérettetvén valaki, vallaná-meg fogyatkozásait, ezt felelé:„ értekezzetek iránta a' szomszédságnál!“

Hüség. — Egy özvegy asszony ezt felelé azoknak, kik kérdezik vala, miért nem megy férjhez? — „él még jó férjem szivemben!“

Áldozat. — Antistenes mondá egy becsületes ember felöl, hogy ez hasonló a' temjénhez, melly jó illattal szolgálván másoknak, magát emészti.

FALUDI után Muzslai.

Egy golyó kettöt lö. Midön 1158-ban a' Maurok Calatravát ostromlák; a' spanyol örnek lábát egy golyó lesujtá. A' megsebesült nem messze magától látván ellenségét, löni akart reá, de észrevette, hogy golyótöltése nincsen. Elövevé tehát kését, és czombjából a' golyót kivájta, ezzel puskáját megtölté, 's a' reá czélzó Maurt szerencsésen lelövé. (L. Kriegs und Fridens Anekdoten I. Bd. 54 S.)

Heves kártyázók. Romerque-ban (Aire mellett franczia országban) a' farsang utósó vasárnapján 4 paraszt — kártyához ült, kik fel sem kelve játszottak hamvazó szerda reggeléig, csak nehány pillanatig hagyák félben a' játékot, t. i. midön arra az éhség kényszerité.

Jó tett jutalma. Nau énekesnének, ki a' parisi nagy operában egykor olly kedves volt, anyja az elött Philadelphiában kedvelt kötél-tánczosné vala. Egykor a' szinházban tüz támadott, 's két gyermek nagy veszedelemben

forgott. Nauné asszony még tánczosnéi öltözetben megmenté a' reá nézve idegen gyermekeket, de a' mellett annyira megégeté magát, hogy azóta művészségét folytatni képes nem vala. — Igen szomorú állapot várakozék tehát reá, hacsak Philadelphia városa ama hős tettének jutalmául örökös nyugpénzt nem rendelt volna neki, mellyet e' szabad tartományok consula Parisban mai napig pontosan kifizet.

Mulattató. Haza térvén X. a' p—i vásárról, felette panaszolkodék feleségének, hogy az ökör-hörnek semmi ára sincs. — „Atyám! — közbevág vele volt fija — ugy-e, a' mienk is igen olcsón kelt-el.“ — „O, még el sem adhattuk!“ — lön a' felelet. Z.

EMLÉKMONDÁS.

Mulandóság.

A' nap ködbe borul, elfogy az oczean,
A' szirtek, 's a' hegyek fellegi bérczei
Elmállott hamuvá válnak, az ősz idő
Mindent féke után ragad.
Eldülnek Babilon tornyai, 's nem lelik
Gyémánt jármokat a' büszke tirannusok,
A' nagy várakat és kis birodalmakat
Vastag rozsda emészti-meg.

CSOKONAI VITÉZ Mihály után K. H. K. J.

A' valódi világ egészen más törvények szerint forog, mint azokat egy ábrándozó ifjú magának képzeli. Az akarat ugyan a' mienk, de a' teljesülés azé, ki a' sorsot mindenható kezével igazgatja.

SZONTAGH GUSZTÁV.

Gnomák. Minél szerencsétlenebbek vagyunk, annál inkább szeretünk másokat szerencsésitni. ZSCHOKKE után —

A' szív örömei sokkal érzékenyebbek az észéinél.

SAINT EVREMONT után —

Minden előítéletnek legroszabbika az, melly hallgatásra kényszeriti a' szivet ott, hol szóllnia kellene.

Mme COTTIN után S. Karolina.

Tagrejtvény.

Kedveli elsőmet, ki a' hálát érzi szivében,
Távulról legalább abba kivánkozik ő.
Másodikom kedves név lesz, ha szülőknek ohajtott
Kincse lön, és csak öröm kútfeje lett nekiek.
Igy méltán számláld jelesekhez egészemet akkor,
Elsőmnek ha midőn oszlopa 's híve maradt.

TÁPIÓFI.

Előbbi rejtvény: a. i. o. u. ő. ü. betűk.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

31.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap aprilis **16**kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLES.

A' koponya. (*Folytatás.*)

Reggel volt; a' tiszta fényben haladó nap arany sugarakkal csókolgatá a' harmat-gyöngyöket; a' csalogány magosan hangzó dalját énekelé a' sürűben, 's hála-ömledezésben örvende minden a' dicső napnak. Csak Elek volt a' különféle gondolatoktól meglepetve: — bizonytalanság 's aggódástól szorongatott kebellel hagyá-el szobáját. — Rózsa szerelmében 's állhatatosságában ugyan nem tudott kételkedni: de hát ha atyja másnak szánta őt? — vagy nem fogadná-el vejének? — ezeknek meggondolása megrázkodtatá valóját.

Eljött az óra, 's ménjére vetvén magát Elek, olly czéllal lovagla Szegedre, hogy Rózsát édes atyjától megkérje. Tajték-hullámokban uszott a' tüz-vérű ló, midőn Zákány udvarába benyargalt.

Zákány, kedves Rózsájának társaságában a' remete lakban volt, és sziv-kinzó emlékezés köztt ült a' koponya mellett, mig Rózsa szomorú énekét elvégzé; egy köny-gyöngy, melly anyja emlékének volt szentelve, ült szemén, midőn az ajtó egy rajta ejtett lassú kopogás után megnyittaték, 's Elek lépe-be. — Rózsának arczán rendkivüli pirosság futott keresztül; a' házi ur felkelt üléséről, 's a' halál emlékének kellemetlen helyéről magát kivezettetni ohajtá, hogy vendégét zavarba ne süllyessze: de Elek tartoztatá az öreget mondván: „ezen hely ugy is öszvehangzásban áll szomorú helyzetemmel, mert tisztelt atyámnak emlékét teremti vissza busuló szivembe.“ Zákány engedett vendége kérésének, 's előbbi helyét elfoglalván, Elek öszveszedé bátorságát, 's Rózsának kezét kérte atyjától. — Öröm vonásai látszottak a' számos évtül barázdált arczon, 's midőn a' felszóllított Rózsa leányi szeméremmel kirebegé az elválasztó igent, Zákány felszökött székéről mondván: „jertek ez agg kebelre édesim, és halljátok az örvendő boldog atyának áldását.“ — Oda simultak az üdvet nyerttek, 's midőn előbb homlokaikat megcsókolva a' koponya felett jobbjaikat öszvefogta volna, elragadtatva adá rájok áldását. — „Ah tekints alá megdicsőült kedves nő — mondá

az atyai áldást bevégezve — tekints alá az égiek köréből, és áldmeg e' kötést, melly Rózsádat a' boldogság körébe vezeti.“

Eleknek valóban legboldogabb napja volt ez; eloszlott a' kétségnek kínzó köde; gondolatai tündér erővel a' jövendőnek legboldogabb pillanatja körül lebegtek, 's szivéhez szoritá jegyesét.

Ebéd után elhatároztaték az öszvekelés napja, 's ez az őszi napokra halasztaték; mert a' szeretett atyának emlékét tisztelő Elek fél évet ohajtott tölteni mély gyászban: más részről pedig azon időre igéré Vidor haza jutását. — A' gyürüváltás nem lön többé titok, 's valóban, kik a' derék jegyeseket ismerték, áldást mondtak a' szivcserére; mert ők megérdemlék egymást. — Hetek, sőt hónapok voltak tanúji áz eljegyzettek boldogságának; naponként látta Szeged Eleket: 's Zákány boldogságát csak az zavará-meg ollykor, hogy nem láthatá a' lelki gyönyörben uszó párt; más részről pedig, hogy a' győzelmes Szoliman hadának előre haladását és a' magyar fegyver dicsőségének hanyatlását a' naponként érkező kedvetlen hirekből tudnia 's értenie kellett.

Egykor Zákány a' háza előtt zöldelt terebély hársok alatt a' boldog jegyesek körében időzött, midőn távulról egy királyi testőri lovag vágtat feléjek, 's illy szavak között: „Atyám! kedves jó atyám“ — az atyját már rég nem látta Vidor nyugvék a' világtalan ősznek magosan dobogó keblén. — Elek kevés időn barátságban álla Vidorral, kinek megjelenése noha kedves és örvendetes volt, de a' nagy tapasztalású Zákány abban még is egy mély titkot hivén rejtezni, előérzete némelly keserűket sugott szivének, 's előbbi örömei csak hamar bús-komolyságra változtak.

A' titok valóban köz érdekű vala, és képes volt volna megrázni a' legkeményebb férjfi-szivet is. — Zákány azt azonnal Tóth Mihálylyal, Szegednek akkori fő birájával közölvén — a' két lelkes honfi abban egyezett-meg, hogy legközelebbi reggel a' városnak minden polgára a' tanácsi ház udvarába megjelenjen. — Hajnallott, de setét fellegek fedték-el a' fellövelő napnak arany sugarait. Zákány felkelt; komorság terült-el bánat-lepte arczán, midőn öltözködve kardját előkéré. — Elek és Vidor már a' teremben várták a' szeretett atyát; Rózsa kézcsókolva üdvözlé őt, 's midőn a' reggeli elköltéték, körükbe vevén vezették-fel a' tanácsházba a' világtalan öreget. — Komorság láttatott minden arczon; mert a' polgárságnak illy rendkivüli egybe-hivattatása előérzetökben nagy veszélynek érkeztére mutatott. — A' tanács öszveült. Részére az udvaron volt elrendelve egy felemeltebb hely: körül pedig a' várakozással tölt derék polgárok álltanak. — Ekkor fellép Vidor a' királyi test-őr, 's egy véres kardot emelvén-fel, mellynek szemlélésén a' jelen vol-

taknak sziveik aggodalmasan kezdettek verni, illyképpen intézé beszédét a' várakozókhoz.

„Urunk, királyunk nevében és személyében állok közttetek derék hazafiak, kedves polgár-társaim, hogy hallassam veletek azon szerencsétlenségeket, mellyek fellegként kóvályognak hazánk békes egén, hogy emésztőleg 's duló villámként lecsapjanak a' szabad nemzetre!"

„Szoliman (legyen átok fegyverén) már Zrebernik, Tessen, Szokol, Szabács, Zimon, 's Nandor-fejér várakat megvevén, és nem rettenvén vissza a' Szeremségen Tomory Pál ugy Jajcza mellett Frangepán Kristóf által rajta vett győzedelmek által, véren szerzett hazánkat elfoglalni, pusztitani, 's az ősi alkotmány szent pajzsa alatt élő minden rendű lakosait vas lánczokra verni törekedvén, urunk királyunkhoz irott levelében királyok királyának és mindenek urának nevezvén kevélyen magát, azt adta tudtára, hogy ő hazánkat, melly az elfoglalt országokhoz képpest csak ollyan, mint egy istálló, elpusztitani, 's a' keresztény nevet az egész földről eltörülni akarja." —

Ezen szavakat a' derék polgárok nemes békétlenséggel hallgatták, midőn a' birói intésre a' követet végig kihallgatandók ujolag figyelmesek lettek, 's Vidor igy folytatta előadását:

„A' határ-szélekről érkezett ujabb tudósitások eljutván királyunk székéhez, kiviláglott, hogy a' felfuvalkodott török császár nem rettenvén vissza az illetlen levelére nyert királyi választól, hallatlan készületeket tevén, maga akarja meghóditásunkra vezérleni harcz-dicsőségtől mindenkor kisért seregét. — Illy veszélyes körülményekben a' Rákos-mezején tartott ország-gyülésnek az lön határozata, hogy minden ur és nemes személyesen felkeljen, a' banderiumok kiállittassanak, 's mindenki tehetségéhez képpest járuljon a' haza és szabadság védelméhez. — A' hon atyja maga kivánja Szoliman kevélységének megtörésére vezérleni a' hazai tábort, 's olly rendelést tön, hogy a' segéd seregek Jakab hava második napján Tolnára vonuljanak ott őt bevárandók.

„Illy veszélyes körülményekben rajtatok is függ, derék honfiak 's szabad polgárok! a' hazának szeme, 's édes reménynyel eltelve hiszi, hogy ezen vér-emlék (a' kardot felemelve) és azon bús hang, hogy a' hon veszélyben forog, segélyre és védelemre fogja felriasztani lelketeket. — Fegyverre hát! különben a' hazával és szabadságával egyig elveszünk." —

Vidornak a' király nevében tett felszóllitása, de kivált végszavai viszhangra találtak a' honfi-tüzzel lángoló polgári szivekben, 's egy pillanat alatt három száz ifiú vetélkedve járult a' tánácsi álláshoz, ma-

a

gukat az önként vállalkozók közé beiratandók. — Öröm-könyek áradtak ennek látásán az agg szemekből ; mert innen tapasztalni szabad volt, hogy a' harcz-viharok köztt dicsően forgott 's részint elhalt elődöknek derék utódjaik még el nem korcsosodván önként viszik mellyeiket a' halál elejébe, midőn a' hon és szabad lét veszélyeztetik. — A' polgárság nemes bel-ösztönéből pénzbeli áldozatokat tett a' szükségesek megszerzésére, 's három napnak elenyészte alatt már készen levén a' kis sereg, szivdobogva várá azon pillanatot, mellyben a' tárogató, az elutazásra jelt adandó, megriad ; — de még inkább azt, mellyben a' haza és hit ellenségével szembe jutva, boszút veend annak kegyetlenségeért.

Az elutazást megelőzte délután — a' kis seregnek kapitánja Rózsa Imre bucsúját vevén Zákánytól éppen kikisértetett, midőn Elek az udvarba bevágtatott. — „Rózsám — szólla jegyeséhez, midőn azt dobogó szivéhez szoritaná — engem is elint tőled nemesi kötelességem, és pedig oda, hol a' haza állapotját 's függetlenségét elválasztó ütközet leend. Nyugodj-meg a' sors végzetén, hogy belém olly szivet teremtett, melly nem hagy puhán érzelgni kebleden akkor, midőn veszélyben forog minden ; erősitsd édesem! szivedet, győzd-le keservedet ; — jó az ég és kegyes, megtartja neked és éretted éltemet!“ —

„És ha elhalsz Elekem?“ — kérdé a' könyező Rózsa.

„Akkor imádott jegyesem — viszonzá Elek — azon vigasztalásod leend, hogy a' dicsőség terén hunytam-el — és pedig küzdve hazámért, szabadságunkért , és éretted. — De légy vigasztalt jó lélek! — ha megtörjük az ellenség dölyfét, és szabad marad a' Magyar saját hazájában, ugy dicsőségesen fog kebledre simulni jegyesed, 's áldást mondva Istenének, ajkadról fogja szivni az elválasztás bús pillanatáig a' boldogság mézét. Ha pedig letünik a' hazának dicső ege, 's igazságos harczát elveszti a' nagy nemzet, akkor dicsően akarok magam is elhalni. — Mond, boldogok lehetnénk-e a' szolgaság rabbékójiban? — 's kérdlek édesem, milly anyai gyönyörrel néznéd a' kebleden függő gyermeket, ha tudnád, hogy a' szabad nemestől származott csecsemőst azért ápolod, hogy a' hitetlen Töröknek rabja és szolgája lehessen?“

„Meggyőzted kedves Elekem — mondá sohajtva Rózsa, midőn jegyesének keblére simult — aggódó szivemet. — Menj, mert tiszted s a' veszélytől környékezett hazának szava int; küzdj, mint illik nemeshez; adja Istenünk , hogy győzelmi babérral füzött homlokkal ölelhesselek ujolag e' szivre , melly éretted örökké hiven fog lángolni!“

Az agg Zákánynak szemében könyek csillogtak. — Hallá, milly jeles lélek lakik Elekben, 's milly könnyen megtudja győzni kedves Rózsája szerelmének szavát, midőn egy hatalmasabb hang ellenkezőt kiált. — Áldást imádkozék Elek fegyverére, 's ezek után a' legérzékenyebb bucsú-vétel után Elek ménjére szökött; Rózsa még egy Isten hozzádat inte neki, 's a' nemes szivű ifjú kivágtatott az udvarból.

Következett reggel a' kis sereg a' tanácsi épület előtt már rendbe állva várá az indulási jelt. — Rózsa Imre kihozá a' zászlót, mellyre mindnyájan megesküdtek, hogy azt soha el nem fogják hagyni. — Ezután a' sikoltó tárogató megfuvattaték, és sok ezer áldás 's szives kivánatok köztt távoztak-el az önként vállalkozottak. — Velek Vidor, és a' Ballakon huszonnégy fegyveres jobbágyával hozzájok társult Ballaky Elek.

Rózsa, mint honleány, nyugodtnak láttaték ugyan jegyese eltávoztán, 's illyennek mutatta magát édes atyja előtt is, nehogy nyugalmát, mellyre szerencsétlen helyzetében olly igen szüksége volt, megzavarja: — azonban a' remete-lakba elvonulva gyakran epedett a' távozottért. — Sziv-fájdalma gyakrabban könyeket facsart-ki bús szeméből, 's ezek még fejérebbre mosták a' mulandóság emlékeül ott tartott koponyát. — Már nehány nap folyt-le Eleknek eltávozta óta, midőn az epedő Rózsa ujolag bús magányába zárkozék, 's por-lepett lantját felvevén és a' koponyára függesztvén szemeit, illyképpen énekelt:

Hogy ha vész-felleg terül szét
A' dicső hon szent egén
'S ellenese csapást hoz rá
Dárdájának fény-hegyén:
Akkor a' hon gyermekének
Szíve buzdul, lángra gyul,
Mindenét elhagyva izmos
Jobbja fegyveréhez nyul.
Mert hazája, 's szabadsága
Néki mennye, 's boldogsága,
'S ki illy kincset sértni mer,
Szent dühében földre ver —
Keble vérzik, küzd erősen,
Ah de reá is talál
A' süvöltő ón-özön köztt
Rém-alakban jött halál —
Hogy ha dül, vég-csókja éri
Honja vér-himzett porát,
Igy örömmel adja annak
Vég-adóul szép korát. —
Homlokán, hol a' zöld babér
Diszlett, megszárad a' folyt vér,
'S kivetközvén bájiból
Csont-váz lesz a' honfiból.

A' feszült kebelből felszökött egy mély fohász kiséré a' szomorú éneket. — „Ah — rebegé Rózsának reszkető ajka — ha a' dicsőség terére kiszállott Elekemet is illy gyászosan sujtaná-el tőlem a' sorsnak duló vesszeje, akkor (o kinos gondolat) szint' olly hideg csonttá alakulna a' kecs-teljes báj-alak, millyen most e' fehér koponya.

(*Folytatása következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Bács vármegyei lakosok.

(Bács megyei parasztok képével együtt.)

Bács és Bodrog törvényesen (1802-ben) egyesült vármegye 170 □ mértföldnyire terjedvén, megyéink közt a' 4-dik helyet foglalja-el e' tekintetben. A' Duna és Tisza folyóktól öveztetvén körül, a' Ferencz-csatorna által pedig keresztül hasittatva, melly a' Dunát egybeköti a' Tiszával, kitünöleg kedvező helyzettel bir e' megye a' kereskedésre.

137 helységében 's 31 pusztáján, mellyeken szallások és majorok vannak, 429.500 ember lakik. 1 □ mértföldre 2506 lakost számlálnak, kik nyelvre nézve Magyarok (152 ezer, kerek számmal), Ráczok (156 ezer), Németek (90.000), Tótok (7200), Oroszok (6700), Zsidók (5300), 's nehány Örmény és Franczia (maradványai a' bevándorlottaknak). — Vallásra nézve: katholikusok (romai és örmény), egyesült és nem egyesült görög, evangelicusok, reformatusok, zsidók.

Szorgalmi és kereskedési tekintetből nézve a' városi mesterembereken kivül leginkább emlitendő a' búza-kereskedés, kender, gyapjú, selyem-termesztés. A' szabadkai szappan, kulai, cservenkai, verbászi kötél, az apatini gyermekek és öregek által készült szalma-kosarak, kalapok, és kasok nevezetesek. — Ország-utjai kő hijja miatt nem igen dicséretesek. Kereskedési fő helyei Baja és Ujvidék.

A' megyének csupán dombjai vannak, de hegyei és igy érczei, ásványvizei nincsenek: azonban nagy részint annál jobb termő földje. A' tiszta búzát, mellyet a' kereskedők, nagy szeme és nehézsége miatt, igen keresik, minthogy némelly helyen a' banátival is vetélkedik (mint Kéren, Ujverbászon), nagyon termesztik, jelesen a' Németek. Böven terem zab és köles is, kevesebb rozs és árpa. Hajdinát nem vetnek. A' Rácz és Magyar termeszti a' kukoriczát, a' Német és Tót ellenben a' kolompért.

Fő ága a' kereskedésnek a' kender, melly szép fehérségre 's hosszúságra nézve honunkban legjobb. Ezért természetes, hogy a' lakosok fehér ruhája szép finom vászonbul készül. Az évenkénti mintegy 25 ezer mázsa kenderből maga Apatin öt ezeret termeszt. A' vásznat leginkább rácz nök készitik és ügyesen festik is. — Len kevesebb terem, de a' dohány (melly csak szegedi dohány név alatt kel) legalább 50 ezer mázsára terjed évenként. — A' repczét is kezdik termeszteni, 's az olajmalmokban (Ujverbász) olajjá törik.

Zöldség és vetemények közül dicsértetik a' kupusinai káposzta és fokhagyma. — Jóféle dinnyéket is termeszt a' megye.

Ámbár gyümölcsös és szőlős kert elég van, de különös jó és finom gyümölcs nagy menyiségben még nem terem közönségesen. — Ellenben igen sok eper-fát tenyésztenek a' lakosok, kivált a' Németek, 's gyümölcséből az ugy nevezett tudovicza- (eper) pálinkát égetik. — A' szilvás kertek szlivoviczát adnak, a' szőlők gyenge bort. Legjobb a' kulai, szivaczi, verbászi, cservenkai. — Erdeje e' megyének kevés levén a' fapótlék ganéi, nád és szalma.

Szarvas marhája szép és sok van; neveli azt leginkább a' Magyar és Orosz; lovat a' Rácz és Német. — A' juh-tenyésztés nagy divatban van, és igy gyapjúval nevezetes kereskedés üzettetik; azonban a' köz lakosok nemes birkát nem igen nevelnek. Juhokkal leginkább a' Ráczok foglalatoskodnak. —

A' sertés-nevelés is nevezetes ága a' gazdálkodásnak Bácskában; a' bajai sertés-vásár igen hires.

Vadban szükölködik a' megye, kivevén a' nyulat, rókát, hattyút (a' nagy tavakban) és vizi madarakat.

A' selyemtenyésztést nagy szorgalommal üzik a' lakosok, kivált Németek, kik az eperfát egész kertekben tenyésztetik.

A' megye folyó és álló vizei annyi halat és csikot, tekenős békát adnak, mennyit sehol hazánkban. Gyakran a' vizáradás után az iszapban maradt halakkal hizlalják a' sertéseket. Nevezetes több helyen a' viza-halászat.

A' lakosoknak nagyobb része Ráczokból áll, kik többnyire szerb és bosznyák országokból vándorlottak ide; a' Magyarok a' felsőbb vidékekről, Pest és Heves megyéből, Jászságból, és pedig a' mult században, miután e' vidék a' Törököktől kitisztult. Fő szerepet játszanak a' Ráczok, kik közép nagyságúak, de izmosak, barnák, tüzes fekete szemüek; jó katonák, jó kedvűk, és szenvedélyes dalnokok. Öltözetök a' magyarokéihoz többnyire hasonló; többnyire bocskort szines szövetből hordoznak. Az asszonyok ellenben hosszú köntöst, sárga papucsot, vagy piros csizmát viselnek, hajokat befonják, 's kendővel bekötik; arany ezüst pénzből nyak-éket viselnek. Öltözetök átaljában véve nem sok izlést mutat. — A' Bunyevácz ok (cath. Ráczok) leginkább Szabadkát lakják. Ezek eredetökre nézve horvát és dalmát országiak. A' férjfiak bárány bőrből fehér sipkát vagy széles karimájú kalapot, setét kék posztóból dolmányt és nadrágot, télen subát, gyakran nyáron is — a' fiatal legények damasz-mellényt ezüstös gombokkal, finom és bő gatyát és inget, szürt hordoznak. Asszonyaik kendőbe burkolják fejöket; télen bárány bőrrel bélelt ködmönt (Churdia), tarka szőrből szött köténytt, piros csizmát viselnek; a' leányok hajokat csinosan befonva fej körül tekerik; rövid damasz mellényt, mellynek hátulját az arany csipke olly bőven boritja, hogy a' mellény szövete alig látható, selyem köténytt (gyakran arany csipkével körülszegve), szines, kivált veres, szoknyát 's magos sarkú czipőt hordoznak. A' menyecskék viselete a' leányokéitól abban különbözik, hogy fejkötőjek aranynyal himzett, 's nyakukon lefüggő tallér-füzéreket viselnek. — A' Németek 's nehány Francziák, kik M. Theresia, 's József cs. és kir. alatt vándorlának ide a' régi német országi palatinátusi és zweybrückeni kerületekből, megtartották régi alakú 's igen izletlen öltözetjeiket, mellyeknek képeiket annak idejében közleni fogjuk.

Mai képünkön közlünk két magyar leányt, a' gazdagabbak közül, fonott hajjal, selyem kendővel, karton szoknyában 's ugyan olly vagy selyem köténynyel. A' két férjfi szerb (rácz) gazda bundában, szürben, kék posztó mellényben 's csizmában, egyik sipkával, másik kalappal.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Párviadal beretvával. — Brüsselben nem rég egy különös párviadal történt. A' két ellenfélnek, kik az előtt meghitt barátok valának, sem pisztol, sem egyebnemű fegyver nem vala birtokában, 's nem is levén tehetségök ollyasminek megszerzésére, beretváikat vették elő, hogy feltett szándékjokat végrehajthassák; annyival inkább, mivel előre tudták, hogy illy módon csak egynek kell bizonyosan meghalnia, a' másik pedig minden sérelem nélkül életben maradand. Sorsot vetének tehát olly feltétellel, hogy az, ki nyertes lesz, a' másiknak nyakát beretvával fogja keresztül vágni. Megtörtént

a' sorsvetés 's midőn a' nyertesnek beretvája alá férjfias elszánással nyujtaná mezitelen nyakát vetélkedő társa, azonnal elejté az elsőbbik a' gyilkoló szert reszkető kezéből, 's könybe lábadt szemekkel fogta karjai közé ellenfelét, kin hasonlóképpen láthatók valának a' megindulás jelei. Őszinte megbékülés követte a' borzasztó jelenetet, 's a' régi barátságnak ujan felgerjedt érzelmei a' kevéssé ez előtt forralt boszúvágyat kiüzé rokon keblökből.

Nagy mester a' szükség. Montfaucon kerületének köszén bányájiban minap a' rendőrség 12 gyanús embert fogott-el, kik közül többen rab-szökevények voltak, 's vallomásuk szerint jó időtül fogva csupán ló- macska- és patkány-husból éltek.

A' zsebpisztolokat (Terzerole) Parisban és franczia országban hordozni ezután nem szabad. Igy rendeli ezt a' kormánynak mult febr. 23-ki parancsa.

EMLÉKMONDÁS.

Gondviselés.

A' csengő méhecske
'S gyapjatlan nyüvecske
Noha nem szánt, elél,
A' szükségtől nem fél,
Kitelel kikeletre.
Nem vagy, hidd felejtve,
A' ki vagy teremtve,
Csak ügyed' bizd Istenre!

BENICZKI Péter után Muzslai.

A' gonoszság irtózatos lehet, de fényes nem.

VAJDA után —

Szeretet. — A' melly szeretet nagy áldozatra nem kész, megszünik nemes érzés lenni. — Egy a' hit, egy a' remény, egy a' szeretet! — Szeretni csak egyszer lehet, valamint egy a' szív, egy a' földi élet.

P. HORVÁTH LÁZÁR után K. H. K. J.

Gnomák. Türelem és állhatatosság gyakran tovább jutnak az erőnél. Rosz szeszélyek ollyanok mint a' pókok; ha eledelt nem nyujtnak nekik, végre ön magukat emésztik-meg.

KOTZEBUE után S. Karolina.

Számrejtvény.

Két fiú dióval játszván, egy harmadik szerette volna tudni, mennyi diója volna egyiknek 's másiknak. Péter tehát igy szólla: „Ha nekem Pál két diót ad, akkor két annyim lesz, mint neki: — ellenben ha én neki hármat adok, akkor háromszor annyija lesz, mint nekem. — Kérdés: hány diója volt mindeniknek?

K. H. K. J.

Előbbi rejtvény: honfi.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

32.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön aprilis **20kán** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' koponya. (*Folytatás.*)

Bal kezére bocsájtva gond-teljes fejét Rózsa a' koponya mellett ült; lelke a' harczmezőn izzadó jegyesnek körében lebegett, midőn az agg Zákány illy szavak között hozzá bebotorkált: „Örvendj, ah örvend jó Rózsám! a' hazánk egén elterült vész már kevesbbé kezd félelmes lenni, 's élékenyebb reményem, hogy babérral koszorúzva térnek keblünkre kedveseink!“

„Honnét 's min alapul — szóll hirtelen atyja szavába esve a' némileg felvidult Rózsa — atyámnak illy kecsegtető reménye?“

„Ah Rózsa — folytatja Zákány vidám arczczal — mindig tudtam én, hogy a' Magyar, midőn hazáját vész fenyegeti, öszve szokott tartani, 's egyesült erővel harczol, mindenét áldozva ősi alkotmányának sértetlenségeért. — A' mult évi zavarokra, egyenetlenségek és öszveszövetkezésekre visszagondolásaim mindig borúba burkolták nyilt reményeimet; tarték, hogy a' visszavonás magva a' csirából kikelvén boszúsan fog némellyeket visszatartani a' hon védelmezésétől: — de legyen örök hála hazám Istenének! — a' bús ború lelkemből elszéledt, mert Zápolya János is segéd sereget vezet a' király zászlója alá.“

„Az erdélyi vajda?“ — kérdi Rózsa —

„Ő — ő édes leányom — folytatá Zákány — fél órája, hogy a' szilléri téren negyven ezer fegyveressel letelepedett 's azonnal követül küldé Bácsy Györgyöt a' királyhoz, hogy az ő megérkezte előtt a' Törökkel meg ne ütközzék. — Igy édes Rózsám! erős alapon épült reményem; mert ha a' hazai táborhoz csatlandja magát az ügyes vajdát kisérő sereg, akkor veszni kell a' haza és hit ellenségének — 's ujolag dicsően fog fényleni a' honnak most borult ege!“

Rózsa öröm-könnyel áztatá atyjának kezét ezen örvendetes hir közléseért. — Szinte erősebben kezdé hinni, hogy Eleket nem fogja

elnyelni a' harcznak veszélyes zivatarja, 's még inkább kezde erősödni reménye, midőn a' következett reggelen arról értesitteték, hogy Zápolya némelly lovagokkal előre elindult a' királyt személyesen is oda birandó, hogy a' némileges kinyugodhatás végett visszamaradt seregnek megérkezteig az ütközet elhalasztassék. — Már éppen felszedte a' magát kinyugodt sereg sátorait, 's az elindulásra adandó jelre várt, midőn Zápolya komor' arczczal elejébe állván a' sátoroknak ujolag felvonatásukat 's ott további rendeleteinek bevárását parancsolja.

Mint futó tüz olly nagy sebességgel terjedt-el a' városban azon hir, hogy Zápolya visszaérkezett, 's a' már induló sereget a' táborba visszaparancsolta. — Innen, de leginkább arczán láttatott kedvetlenségből veszélyt sejtettek-ki a' Szegediek, 's az agg Zákánynak is nemes lelke elfogódván szomorúan sohajta-fel: — „ah ha már megesett volna! Isten! mi lesz a' szabad nemzetből?“ — Gondolatokba süllyedve ült asztala mellett; mellyek őt a' haza kétes jövendője körül foglalatoskodtatták, midőn az előszobában talált Rózsától kisért Vidor elhalaványodva, jobbja bekötve, és homlokán egy mély sebet viselve atyjának ölelésére siet. — Vidor nyakaról leestek atyjának reszkető karjai, és remege, midőn amaz illyként beszélé elő a' mohácsi gyász-harczot.

„Még jókor érkeztem kedves atyám, hogy osztozhassam a' harcz veszélyeiből, mellyekben magam is részes levén láthatám, miként találta a' nemzet temetőjét a' harcz véres terén, és mint esett alá azon fényesillag, melly a' haza dicső egén szent fényben tündöklött. — A' királyt Tolnán találtuk; 's minthogy már azon kedvetlen tudósitást megkapta, hogy Pétervár is a' nagy hóditónak birtokába jutott, Bátory Istvánt, a' nádort egy sereggel elküldé, hogy a' kevély ellenségnek általjövetelét a' Dráván gátolja: — de azon még kedvetlenebb hirrel tért vissza a' nádor, hogy a' vezérlése alá bizott nemesség azt hántorgatván, hogy ő egyedül a' király zászlója alatt köteles harczolni, őt követni nem akarta. — A' fájdalomtól elfogódott király illy szavakra fakadván: ‚látom, hogy mindenek csak az én fejemmel akarnak takaródzni; én azért jöttem ide, hogy magamat a' szerencsének minden viszontagságira kitegyem: hogy tehát senki a' maga puhaságát ne mentegethesse, elmegyek én holnap Isten segedelmével oda, hova mások nálam nélkül menni nem akarnak.‘ a) — A' következett napon egészen Batára menvén, 's ott Tomori Pált és Zápolya Györgyöt vezéreknek nevezvén, a' segéd csoportok után várakozva időzött.

a) Budai II. darab 570-dik lap.

„A' király kiséretében a' mohácsi téren lovaglék, midőn Bátori azon szomorú hirről értesitvén követje által a' királyt, hogy Szoliman a' Dráván már általkelt, egyszersmind őt a' sereghez visszatérésre megkérette. — E' lesujtó hírt vevén az ifjú fejedelem, előbb egészen elsápadt ugyan, de majd ismét pirosság futá keresztül arczát, 's minden késedelem nélkül a' táborba visszatérvén azonnal hadi tanácsot tartott, mellyben némellyek ugyan azt javalák, hogy Zápolya János és Frangepán Kristóf seregeikkel bevárattassanak — mások pedig, kivált a' diadalom dicsőségeit egyedül maga homlokán fényleni ohajtó Tomori, a' Töröknek azonnal megtámadtatását sürgették. Végre megegyezett a' szelid lelkű király a' veszélyes javalatban, 's az öszveütközés következő napra, vagy is kisasszony hava 29-kére határoztaték."

„Az éj leginkább rendeletek tételében enyészett-el. — Már szinte hajnallott, 's én még is az előttem pislogó tüzre függesztvén szememet dárdámra támaszkodva a' jövendő napi munkáknak nagyságáról gondolkodtam. — Elek mellettem termett, megölelt, 's illy szavak köztt vevé bucsúját: ‚Barátom! látod, milly nagy a' török erő mienkhez képpest. Ha csak a' haza Istene csuda által meg nem menti nemzetünket, ugy egyig el kell vesznünk. — Ha engem e' szép mezőn elérend halálom, 's te kivergődve a' veszélyből házi körödbe vissza jutsz, vidd-meg utósó csókomat Rózsámnak! Mond neki, hogy mindig hiven szerettem, 's keblembe rejtve nevét és kedves képét a' boldogabb létbe is általviszem. — Légy vigasztalója, ha lesujtaná elestemnek hire, 's mond, hogy elválásunk nem lesz örök: túl a' sir rögén elvárom őt, hogy vele a' mennyei édenben örökre egyesülhessek.' — E' szavak után kölcsönös bucsú-csókot váltva eltávozék tőlem, mert már a' tábori kürtök megszóllamlottak, 's a' nagy nemzetet halálra és csatára intették." —

„Véres arczczal költ-ki éji nyugtából a' nap, 's hasonló sugarakkal festé a' körülünk volt tárgyakat. — A' király már ekkor fegyverben volt, 's a' sereg köztt lovagolván, mindenkit a' hazáért és hitért teendő vitéz küzdésre buzdita. — Ezek után hadi rendbe állott a' tábor, a' király mellett jobbról Szalkan László, Erdődi Simon, Peréni Ferencz és Móré Fülöp, — balról Broderits István, Podmaniczki István, Palisna György — 's háta megett Czetricz Udalrich, Majláth István, és Horváth Gáspár állottak. — Délután mintegy három óra lehetett, midőn az öszvecsapásra jel adaték. — A' király, kihez közel állottam, mély fohász köztt az „Istent" segédül hivá, midőn sisakjának elejét arczára lebocsájtá. Ez után a' legnagyobb dühösséggel csapott öszve a' két sereg. — Mind két részről tüzes volt

a' viadal; ezerek fetrengtek vérökben, 's a' törökség hátrálni kezdett; a' hazai sereg, melly csak huszon hat ezerből állott, szinte győzedelmet nyert a' tizszeresen is nagyobb és mindenkor győzni tanult ellenségen, midőn Szolimannak tartalék-serege feltartóztatván a' hátrálókat, ujabb erővel törtek ellenünk. — Ekkor megfordult a' harcz koczkája; harczosaink szemlátomást kevesedtek; — a' két fél részéről elhullottaktól egészen el volt lepve a' gyászos mohácsi tér. — Már Tomori is lélektelen feküdt vérében a' harcz porán; midőn látván a' jó, de szerencsétlen király, hogy egyedül a' futásban lehető a' szabadulás — Czetricztől, tőlem, és még némelly megmaradt hiveitől kisérve futásnak eredt: de midőn Cselje patakát szerencsésen általgázoltatván lovával már annak partjára feljutna, lova megijed, és hanyatt esvén vissza a' patakba mind magát, mind a' szerencsétlen királyt is előbb, mint sem megmenthettük vala, bele fullasztotta."

„Elkeseredve forditám tajtékban uszó lovamat Szeged felé; — átkoztam a' sorsot, hogy által engedte élni a' mohácsi gyász-napot; átkoztam a' Törököt, ki nem halálosan sebesité-meg homlokomat; átkoztam azon ónt, melly jobbomat átfurta, mert nem szivemben akadt meg, — ugy nem kellene most sirnom hazám veszélyén; örök szenderülésben nyugodnám a' mohácsi gyász-mezőn, hol Rózsa Imre a' három száz derék Szegedivel — és — erősitsd szivedet hugom — Ballaky Elek hiv jobbágyaival együtt, szunyadnak a' dicsőségnek vérrel hímzett pamlagán."

E' szív-repesztő tudósitásra Rózsa ájultan rogyott bátyja ölébe; az agg Zákány pedig reszketve esett karszékébe, 's a' fájdalom facsarta könyek csillogtak azon szemgödrökben, mellyek már rég óta megfosztattak a' látási tehetségtől. — Mindenki Rózsának életre visszahozatásával foglalatoskodék; végre felemelkedtek a' szép barna szemek, hogy tartósan könyezhessenek, hogy a' szivet ért mély sebből nyert kinok alatt elfonnyadjon, mint a' báj-illatú rózsa, melly a' kegyetlenkedő szélvész által azon törzsöktől, mellyen kellemes méltóságában lehelé-ki mennyei illatját, letörettetik.

A' rettenetes hirek kevés percz alatt eláradtak a' városba, 's nem volt szív, melly fájdalmasán ne vert, 's mellyet a' kinos jövendőtől rettegés meg ne rázkódtatott volna.

Valamint Rózsa naponként fonnyadozott, ugy az agg Zákány is hazájának veszélyes helyzetén érzett bujában és kedvelt leánya fájdalmán támadt bánatjában napról napra gyengülni kezdett. De még inkább érte szivét azon kárhozatos hir, hogy a' felfuvalkodott Szoliman nem elégedvén-meg a' mohácsi gyász-téren nyert véres győzelmével, a' haza szivébe is mélyebben vivén fegyverét, a' fő várost

Budát is elfoglalta. — Fájdalma annál kinzóbb volt, mivel a' kedves honnak ezen iga alól kiszabaditására még csak remény sem lehetett; mert ekkor Ferdinand és Zápolya között elkezdődtek a' magyar királyság feletti vetélkedések, mellyek a' nemzet közti egyenetlenségnek és megoszlásnak veszélyes magvait elvetvén — mélyen belátó lelke előre kitalálta azon szerencsétlenségeknek siralmas nemeit, mellyek a' megrongált nemzetnek dicsőségét eltemetendik.

Rózsa, nehogy atyját kitörő fájdalmai még inkább kinozván korábban döntsék sirjába, megerősitvén szivét, leginkább a' remetelakban, a' koponya körében, tölté idejét. — Némán hevert körülötte lantja, ő pedig elmerülve az enyészetről képzelődéseibe, arra bocsájtván fejét többnyire zokogással emészté magát. — Rózsának ezen helyzete nem lehetett titok Zákány előtt, 's igy még emésztőbben rágta szivét azon féreg, melly a' haza dültének hirével és leánya kinjainak tudtával oda fészkelt, 's ez által annyira kivetkőztetett minden erejéből, hogy beteg ágyba jutott, 's az orvosok minden fáradozása sem volt képes visszaszerezni előbbi erejét; mert a' lelki szenvedések ellen gyógyszereket nehéz találni. Egyik délután nehezebben érezvén magát előhivatta gyermekeit, 's reájok adván atyai áldását nyájas intésekkel és tanácsokkal bucsúzék-el tőlek.

Végre magzatjainak karján élni szünt. — Nem vagyok képes leirni az árvaságra jutott gyermekeknek szív-szaggató keserveiket; — nem az elhunytat tisztelve szeretett polgárságnak részvételét és fájdalmát. — Alig maradt valaki, ki sirjáig ne kisérte, és a' fájdalom 's keserűség tengerébe elmerült gyermekeknek könnyével övéit ne vegyitette volna. — A' gyász nemcsak külső volt az árvaságra jutottaknál, hanem azoknak szivét kinzotta inkább veszteségöknek nagysága és kipótolhatlansága. — Rózsa a' többszörös csapások által egészen lesujtatott. — A' jó Vidor, és a' résztvevő ismerősek sem voltak képesek keblének zivatarjait lecsendesiteni. — A' kertnek kellemes virágai, mint elhagyattak, leasztanak, 's kevés nap mulva közel a' remete-lakhoz álló berekben egy magosan felhantozott sirt lehete szemlélni. — Rózsa készitteté azt a' legforróbb leányi tisztelet mellett szeretett édes atyjának emlékezetére. Ormán az emberkoponya fejérlett, 's előtte majdnem mindenkor keservének nagyságától lesujtatva térdelni láttatott a' szenvedő Rózsa.

(*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. Eperjesen marczius 31-kén aggsági elerőtlenedésből példás 's az emberiség bajai enyhitésének szentelt életének 77-dik évében jobb vi-

lágba szenderült által mgos Temetvényi és Szlavniczai Sándor Juliana asszonyság, csillagkeresztes dáma, néhai mgos Ghymesi és Gácsi gróf Forgách József urnak özvegye. Halála olly csendes volt, mint egész jóltevő élete. Hült tetemei apr. 3-kán Varanón, ősi jószágán, takarittattak-el. — Kesergik halálát gyermekei: mgos Ghymesi és Gácsi Forgách Józefa grófné, néhai Zsadányi és Török Sz. Miklósi Almásy Xaver Ferencz özvegye csillagkeresztes dáma — m. gr. Forgách Károly — Maria gfné, m. gr. Forgách Zsigmond urnak hitese — és unokája m. Fái gróf Fáy István ur, a' jeles maltai rendnek vitéze.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Halált okozó szélpuska. Mult apr. 13-kán Pesten egy fiatal, házas bodnár, ki szenvedélyesen szeretett madarakra lövöldözni, szélpuskáját inasa által megtöltette, ki a' töltésnek illő mennyiségét érezvén, jelenté gazdájának, hogy a' szélpalaczk elegendőleg telve volna. A' gazda azonban nem akarván a' fiú szavának hitelt adni, szolgálóját parancsolá a' töltés folytatásához. Ez alig kezdett munkájához, midőn a' tulságig töltött szélpalaczk elpattanván, a' közel álló gazdának hasát kiszakasztá, a' szolgálónak egyik kezéről három ujjat, másikról egyet elragadott, 's az inasnak lábait is tetemesen megsérté. A' gazda csak nehány perczig élt még, özvegyen hagyván fiatal nejét. Ujabb tanúságul szolgáljon e' szerencsétlen eset, hogy ollyassal, mihez tökélyesen nem értünk, ne foglalatoskodjunk. (Hiteles kutfők szerint.)

Viza-halászat a' pesti erdő tavában. Schwarz Péter és János, Schuster Antal, és Schröder Jakab, pesti halászok ezen évben különös nagyságú vizákat fogtak Kalocsán felül. Ezeknek egyike 450, másika 70 fontos volt az elsőbbek közül, mellyeket ők apr. 9-től kezdve nehány napig a' Pest városi erdőcske tavában 4 pengő krért mutogattak a' közönségnek. — 16-kán uj mulatsággal lepék-meg a' nézőket; mert három illy nagy vizát bocsátván a' tóba, ezeket egyenként (3. 4. 5. órakor egyet-egyet) éppen olly módon, mikép a' Dunában szokták, kihalászták a' tulsó sziget partja mellett, miért a' nézők 6 pengő krt fizettek, mi előtt az innenső kis szigetről a' tulsóra számos kis csónakokon vitettek. Közönség meglehetős számmal. Többen voltak volna, ha az egész napon dühöngő alszél 's poros homályos levegő sokat vissza nem tartóztat vala. (Egyébiránt nálunk a' természet kifejlése nagyon lassan halad előre a' szüntelen hives éjek miatt. Apr. 16-kán még igazán zöld füzfát sem láttunk, virágzó gyümölcsfát annál kevesbbé. Lehet mondani, hogy az idén a' természet szinte egy hónappal később fejledezik. Mind e' mellett 17-kén délben kevés menydörgésünk volt; melly az idén legelső.)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Bács vármegyei lakosok. *(Vége).*

Közösen ismertetik, milly nagy tisztelettel viseltetnek öregeik iránt a' bácskai Ráczok. Többnyire megtartják ama patriarchalis ősi szokást, hogy a' több rokonból álló háznépnek mindenkor a' legöregebbik parancsol, 's neki a' többiek engedelmeskedni kötelesek. — Mondottuk már, hogy a' Ráczok szenvedélyes éneklők. Az öreg asszonyok gyakran hevenyében is verseket készitnek és azokat elénekelik. Nemzeti kedves hangszereik a' duda és hegedű, mellyen

csak egy hur van. Ezeknek hangja mellett járják-el nemzeti tánczukat, mellynek Kola a' neve. Ez abból áll, hogy a' férjfiak leány-párjaikkal körbe állván kezeikkel öszvefogódzanak, 's mind addig keringenek és dobognak lábaikkal, mig egészen elfáradva nyugalmat keresnek.

A' Ráczoknak házaik többnyire csak szegény kunyhók, belöl üresek, kivül náddal vagy rosz büshödt szalmával fedve. Ennek oka az, mivel ámbár több marhát tartanak mint a' Németek, de a' földmivelést nem olly szorgalmasan üzik mint emezek, és azonkivül többnyire elfogyasztják minden termesztményöket. — Épületjek részei: egy üres szoba, nagy konyha és kamara. Az elsöben török szokás szerint a' fal körül alacson ülés vagy is pamlag van, mellyen itt ott egy pár vánkos hever czifra szines szörböl készült szönyeggel befedve. Ez minden ágyi ruhájok a' nö személyeknek, azon hozzá adással, hogy azokat elteritvén éjjel szoknyájokkal takaródzanak. A' férjfiak konyhán, padláson, istállóban töltik az éjt, kivevén az öreg atyát, ki egy rosz szalma ágyon hál az ajtó mellett. —

A' gyapjúszöveteket valamelly növényböl facsart veres, fekete és zöld festékkel tudják az asszonyok különös ügyességgel festeni.

A' Németek, kik között némellyek franczia maradványokat is akarnak találni, legszorgalmasabbak de leggazdagabbak is a' bácsi köznépben. Ök a' legjövedelmesebb czikkelyre forditják leginkább minden fáradozásukat p. o. tiszta buza, kender, len, repcze, dohány-termesztésre. Szarvas marhát, juhot nem nevelnek; de tehenet 's lovat igen is, melly utóbbival szántanak. Gyermekeik selyemtenyésztéssel, szalma-kalapok és kosarak fonásával foglalkoznak. A' szülök kereskednek a' legnagyobb lehetségig. Azért nem csuda, ha házaik olly szépek és gazdagok, hogy uri lakhelyeknek is befernének. Épületjek belsejében több csinos szoba van. Az egyik különös tisztaságú, 's benne fényesitett fából készült butorok, üveges almáriomok, porczellan tányérok 's findsák, ezüst evöszerek láthatók. — Azonban rosz étkekkel, hitvány kenyérrel 's burgonyával élnek, és csak bucsú napjain szoktak gazdagon lakomázni. Talán ez lehet oka, hogy a' kövér izmos férjfiú ritkaság közöttek; ugy ritkák a' szép nök is, kik többnyire hosszas képük és szökék, soványak vagy nagyon kövérek. Nagy széles fejkötöjek alól alig látszik-ki a' homlok felett egy kis röt szinü hajfürt.

Az orosz és tót paraszt együgyü, 's csupán földmiveléssel, — a' görög, örmény és czinczár kereskedéssel foglalatos.

A' szabadkai bunyeváczok a' tavasznak első feltüntével tanyájaikra költöznek, hol a' nyarat földmiveléssel, gazdálkodással töltik. Leginkább szép kövér ökreikkel szántanak. Vasárnaponként azonban bejönnek a' városba az isteni tiszteletre. Öszkor, mihelyest dér mutatja magát, visszaköltöznek városi lakjaikba. Az asszonyok foglalatoskodnak leginkább a' juhokkal, 's jó sajtot, turót és vajat készitenek. A' gyapjúval egyébiránt nevezetes kereskedést üznek.

A' tél unalmait különféle mulatságokkal üzik-el. A' férjfiak gyakran dudaszó mellett mennek rokonaikat 's ismeröseiket látogatni, kik már előre lakomát készitenek. Igy ülnek együtt gyakran éjfélig a' téli kancsó mellett, melly sorra kering. Az asszonyok azonban férjeik mulatságaiba nem vegyülnek, hanem rokkájokkal a' kuczkóba vonulva fülelnek amazoknak szóváltásaikra.

A' leányok téli esténként meghatározott helyekre, az ugy nevezett fonóba, járnak, hol a' játék különféle nemei között egy kis lakoma is tartatik, melly végre minden leány egy két tojást, vagy kevés lisztet szokott hozni magával, vagy pedig azt kész pénzzel váltja-meg. E' mulatságokat „prelo"-nak nevezik.

Mulatságaikhoz tartozik a' „Babina" vagy is gyermekszületési inneplés, disznó-tor, és halotti tor, mikép ez a' Magyaroknál is szokásban van. — Ezeknél azonban nagyobb és pompásabb a' lakodalmi mulatság, melly minden gazdag parasztnál egy hétig tart. Miután az elköltözendő leány jegyesével együtt szülei előtt leborulva vevé ezeknek áldását, a' legény karján fogja könyező nejét, kocsira emeli, 's amannak szünteleni zokogása és sirása között uj lakjába vezeti, hol saját szüleinek bemutatja. — A' menyecskék házasságuk után még egy évig társalkodhatnak a' leányokkal, de ekkor a' fiatalság mulatkozásaiból örökre kizáratnak.

EMLÉKMONDÁS.

Pénz.

— — A' pénz
Mindent tehet. Kitépi a' barátot
Barátja keble kertjéből, miként a'
Hitvány gyomot; fiút elpártosít
Atyjától, és apát saját fijától.

GARAY után K. H. K. J.

Boldogság utja.

Boldogságra legelső ut győződni-meg arrul
Hogy sok ezer bút, kint, súlyt kell szenvedni nekünk itt.

N. után GÓDOR NINA.

Szemek. A' nagyon világos szemek többnyire gyengék levén rövidlátók: ellenben a' természetes közönségesek majd mindig messzelátók.

I. T.

A' férjfi erényét csak a' veszedelem órája teszi próbára.

SCHILLER után —

A' természet jóvá képzé az embert. Azon perczben, mellyben ez azt elhagyá, megszünt jó lenni. KLINGER után Z. Leopoldina.

Visszás rejtvény.

Három jelű szómban csak két betűt láthatsz,
'S előről visszáról egyiránt kimondhatsz.
Értelmem: elbizott ember indulatja,
A' mellyet iránta dölyffel mutogatja.
Szoros társa ennek önhittség, hiúság,
Többnyire üres fej 's felfuvalkodottság.
Illyen ritkán, vagy csak akkor józanodik,
Midőn üressége szirtekhez csapódik.

CSERMÁK JÁNOS

Előbbi rejtvény: „Mindeniknek hat diója volt."

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

33.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap aprilis **23kán 1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Kisétálás Pozsonból.

„Az utazás örömei a' visszaemlékezetben kedvesebbek; — de még kétszeröződnek azok, ha másokkal közölhetjük."

BÖLÖNI FARKAS.

I.

„Adieu"-t mondánk egy szép délután Pozsonnak, 's Lamacson (Blumenau), Pozsonváros törvényhatósága alatti helységen, keresztül Beszterczére (Wiszternitz, Bisztricza), Pálffy herczeg falujába, érkezénk, és pedig az apostolok lován, vagy is: „pri palicski" — mint e' tájékon szokják mondani. *) Innét vig dalolás között Maria regényes völgye felé ballagánk. — A' távulból kéklő hegyek, 's az elterülő mező, csörgő patakoktól százszorta hasitva; a' hullámzó vetés, — a' felfel repkedő pacsirtának vidám éneklése, — 's mind ezekhez a' kedves faluk, illatozó virág-lomboktól terhes fákkal félig takarvák, — bizonyos könnyitő érzést gerjesztenek a' városból kieredt vándornak keblében, hasonlót ahhoz, mellyet Csokonai, a' természet költője, e' szavakba öntött: „'s a' gondjaim csucsúlnak."

A' hegy ormai közé vonult már a' nap, 's az eget pirosra festé, mint az első „szeretlek" a' kis leány arczát, — midőn Mariavölgy falujába (Marienthal, Marianka) érkezénk. — Ezen, az itt kezdődő Karpát hegyláncz mögé szerényen vonuló falucska, 1377-ben a' szomszéd Beszterczével együtt (mellyet a' 16-dik században Fugger grófok vásárlának-meg), a' Pál rendű szerzeteseknek adaték 1-ső

*) Lakosai e' tájéknak bajusztalan Tótok. — Kitünő részei disz-öltözetöknek: többnyire veressel czifrán kivarott ing, mellynek ujj-végei zsinórral összehuzvák; — czukorsüveg formára szabott keskeny karimáju kalap, széles lefityegő pántlikával, 's kakas — vagy az elökelőbb suhanczoknál néha fekete strucz-tollal is ékesitve. — Zsirtól csepegő hajok egyenlőre van nyakuknál vágva, mi igen együgyü tekintetet ad nekik.

Lajos által. Nagy hirben, 's tiszteletben vala ajtatos apáink előtt csudatevő Maria képeért, mellyről számtalan, mondák maradtak-fel a' nép szájában. — Ezeknek nehányát a' „sas“ czimű folyóiratban is olvashatjuk. *)

József császár és király eltörlé Pál rendét is, 's ennek Maria völgyében épült két emeletes, nagy kiterjedésű kolostora kipusztult, 's pusztán áll mind eddig, a' helybeli plebanus által lakott nehány szobáit kivevén. — Sokat vesztett hiréből azóta e' völgy, 's jelenleg egyedül Maria születése napján a' szent képhez gyülekező ajtatos vándorlatokról és pala-kő bányájáról ismeretes.

Megtekintettük az 1377-ben itt épitett ékes festményű egyházat, **) mellynek fő oltárán a' csudatevő Mariakép őriztetik; — megtekintettük azon kápolnát is, melly a' kút fölött emelteték, hol ugyanezen kép (műve egy, még Sz. István korában, e' tájon remetéskedőnek) találtatott. ***) — Felfrisülve a' szent kút vizétől, százados fák illatos árnyai alatt, a' pala-kőbányához közelgeténk.

Pala-kő-táblákból rakott halmok között vezete minket czukorsüveges tót kalauzunk a' még nem nagy üregű bányába, hol nedves gőz lepi-meg a' belépőt, mellyet gyenge mellem csak kis ideig szenvedhete; — 's mig társaim a' homályos lámpa-világnál idegen 's félig borzasztó látványt nyujtó üreget vizsgálgaták, megtekintém a' szájánál levő széditő mélységet, honnan a' barlangból oda szivárgó nedvet szakadatlanul meritik a' szorgalmas munkások; — 's bámulám az emberi erőt, az ipart. — Ezen bánya, Mariankával együtt, a' m. k. udvari kamara tulajdona.

II.

Örömtelve folytattuk másnap utunkat **Borostyánkő** felé; — a' kies erdő között legszebb köntösében üdvözle minket a' bájos reggel. — Valóban különös éldelete saját örömünknek 's a' magasztas természetnek, kies időben, kies erdőben járni! — (mint tisztelt Fáyink mondja). — Nyájas sejtések zsibongnak kebleinkben, átlengő sejtései a' szebb életnek, szebb világnak. Hozzájok merengnek-fel lelkeink, 's kiemelnek varázs érzelmeink a' szük élet szorongó köréből minket.

*) **Mindszenty** Lászlótól. —

**) Ezen egyháznak egyik mellék-oltárán nyugszanak sz. Theodora tetemei üveg koporsoban.

***) Minek története csinos festményekkel ábrázoltatik az emlitett kápolna falain.

'S mi gyönyörű táj fejlék-ki előttünk, midőn átjutánk az erdős hegy tulsó oldalára, — olly kellemes, olly bájoló! — melly ritkán érzett kéjjel tölté-meg kebleinket. — Előttünk a' völgyben Borostyánkő-falu vigan csörgedező patak mellett; melly egy papiros- és egy lőpor-gyárt, 's távulabb fekvő két ércz-hámort tart örök mozgásban, — a' különben bús-komoly tájnak pedig életet, 's vidám tekintetet ad. — A' kellemes alakú kis falu mögött egy meredeken Borostyánkő-várnak omladéka viraszt, mintha szüntelenül kellene őrzenie falucskáját, nehogy elszökjék a' mellette folydogáló pajkos csermelyével.

Lemenénk Pálffy herczegnek ezen kedves kis falujába (Ballenstein, Peistun), mellynek lakosai a' legjobb mészszel 's legtartósabb gyümölcscsel látják-el a' környéket. Megtekintők a' lőpor-gyárt, mellynek kapuján huzamos zörgetésünk után is alig juthatánk-be. *) — Innét Borostyánkő-vár meredekére másztunk-fel, 's a' lapányon elszórt csordák hangya-csoportokként látszának pezsgeni alattunk. — A' rakásra omlott kövek 's az erős szél, melly üvöltve járja e' meredeknek ormát, bajossá tevék a' várkapuhoz jutást. — Látogatók számára (kiknek nevei tarka vegyületben olvashatók a' vár falain) készült fa-lépcsőken a' vár belsejébe jövénk. — Szőke Dunánk ágozatira 's Morva sikjára, — Farkasvölgye 's Hainburg felé a' legfenségesebb kilátással jutalmaztatik e' már igen omladozó falakon a' látogatónak fáradsága. **)

„Halandó! minden, minden mulandó!" — sohajték elmélkedve a' multakra, 's e' közben észre sem vevém, midőn a' vadakkal bővelkedő kies erdőn keresztül-jutván, Lozorno-ban (Lozorn), Pálffy herczeg falujában, lelém magamat némán andalgó társaimmal.

A' lozornói zsidó korcsmárosnál még kenyeret se kaphatánk. — Egy paraszt-házba tértünk-be tehát, hol még is gyomrunk nagy örömére, jó szóért, jó pénzért, kaptunk turót, csipősebbet Rabener satiráinál, — bort, erősebbet Toldy Miklósnál, 's mi több! — heringet is; — mellyet azonban mi magunk valánk kénytelenek meg-

*) Egy nagy komondor-eb ugrata itt elönkbe, 's bugyogónkat tépi vala-el, ha vezetőnk nyakon nem kapja a' dühödőt. — Egyik érzékeny utitársomra olly nagy benyomást tett e' nem magyar vendégszeretet, hogy érdemesnek tartá, a' vitéz ebnek „Kuli" nevét cum N. B. naplójába feljegyezni. — Készittetik itten — mutogatónk vallomása szerint — naponként egy mázsa lőpor; mihez salitromot 's büdöskövet a' k. kincstár ad; ezért a' gyártó köteleztetik lőporának 13 és 6. p. forintjával adni mázsáját. — Szenet 's munkásokat a' gyártó fizet.

**) Nem messze innét a' hegyek között látható Éleskő (Scharfenstein) omladéka is.

tisztogatni, 's eledelre készíteni; mivel a' ház asszonya nem értett hozzá, ki a' heringet ugy, mint a' boltból veszi, szőröstül bőröstül szokja családja elébe adni. — A' tableaux, melly ez alkalommal keletkezék közöttünk, valóban megérdemlette volna Hogarth pemetjét! — Mi eredeti jelenet volt egy részről! miként estek az éhes vándorok a' turónak, 's a' jól kisütött kenyérnek az alatt, mig Sprl. bajtársunk felgyürődzve készité a' hering-eledelt. A' szőke ifjúnak pillantatja a' barna fürtü leánykára, kedvesére, nem volt olly vágyó, mint Sprl. bajtársunké a' majd majd eltünő turóra! — Mi nagy nemü látvány volt ismét más oldalról; miként fogja körül a' ház népe közös asztalunk tulsó végén a' tálra magosan halmozott riskásás tészta-gombóczokat, mellyeket nagy méltósággal öntözgete a' ház asszonya olajjal, a' nem kiméltel, 's olly teli tömé száját a' termetes suhancz, hogy hat aranyért sem mondhatta volna: „papucs!“ — Mély csend uralkodék az asztalnál; egyedül a' ház ura mulattatá vendégeit ifjúsága vig éveinek elbeszélésével. — (Tudnivaló, hogy diákos vendéglőnk hat iskolát végzett Pozsonban; de sokat is tartott reá!)

Jablonován (Apfelbach) éppen délest menvén keresztül, Pernek (Pálffy herczeg faluja) vendégfogadójában telepedénk-meg. Szekerest fogadánk-fel itten, ki nyil-sebességgel vitt minket Konyha (Kuchel, Kuhinya) falun keresztül Rohrbachra. — Leszállánk itt a' korcsma előtt, 's csak hamar egy csinos paraszt-menyecske ötlött szemünkbe, kivel természetesen azonnal szóba is eredtünk, 's enyelegtünk. Ön vallomása szerint már akkor négy esztendő óta volt férjnél, és csak tizenhét esztendős! — Bizonyitá ezt korcsmárosunk is (ki őt, szomszédja leányát, még ugy szóllván csecsemős korában ismeré) mondván: „itt nem ujság édes uram! ha egy suhancz feleségül vesz olly leánykát, ki alig egy hete választaték-el anyja emlőjétől.“ (*Folytatása következik.*)

ELBESZÉLÉS.

A' koponya. (*Vége.*)

A' természet bájait lesorvasztó és mindent kőkeménységre dermesztő tél is megjelent. — Minden általváltozott. — A' Tiszának tágas folyamát jég-panczél fedezte, és szinte fél lábnyi vastag hóval volt boritva az egész környék. Minden élő lény melegre vonult a' csikorgó hideg elől: egyedül Rózsa volt, ki a' hosszú éjeken által virasztva keserge a' hó-lepel alatt felemelkedett sir felett, 's egy innen átfázásból sarjadozott tüdőgyuladás vég-erejét is elragadván ágyba ejtette. — Az orvosi segedelem megjelent ugyan, de a' veszélyt

mivel az a' szenvedő léleknek gyötrelmeitől elősegélteték, egészen eltávoztatni nem, hanem egyedül gyengiteni lehetett. — Midőn a' természet tartós álmából a' tavasz megjelentével uj életre kifejlődött, akkor már a' szerencsétlen Rózsa tüdővészben sinlődött; a' koponyát a' többé meg nem láthatott sirról behozatván az ágyával szemköztt álló asztalkára helyezteté, mondván: „igy mindenkor előttem fog lebegni a' halál-emlék, és szüntelen látom, mivé váltak tisztelve szeretett szüléim, és kedvelt Elekem, 's mivé válok én is.“

A' kert virága között bájlón diszlő liliom elszárad, ha a' kegyetlenkedő szélvész éltet adó száráról letöri. — Szintén ugy történt a' szenvedő Rózsával is. — Elfogyván vég-ereje érzé, hogy nem soká meg fog jelenni vég-órája, melly őt e' világi szenvedések terhe alól felmentendi. — Öszvehivatá a' sorsán valódi részvétellel függött 's kora elhalásán könyező barátnéit, hogy tőlek vég-bucsúját vehesse. — Ez igen érzékeny és szivre ható volt; mindenki szemében a' fájdalom-sajtolta könyek gyöngyei csillogtak; csak Rózsa volt nyugodt; mert ő tudta, hogy mindenét elvesztvén, ha életét is elvesztendi, feloldoztatik szenvedéseinek vas kapcsaitól, — 's valóban nem sokára elnehezedvén szemei homályosodni kezdettek. Még egyszer felnyitá elsetétedett szemeit, 's a' legkeserűbb mosolygás köztt egy mély fohász után azokat ismét bezárá, midőn az ajtó hirtelen megnyilt, 's egy egészen elrongyolt ruhájú, 's halvány arczú ifiú lépett-be. — Rózsa a' bejövőre mereszté még egyszer felnyitott szemeit, 's minden erejét öszve szedve kiáltá: „ah Elek!“ — A' kesergő barátnék és gyötrelmes Vidor visszahangoztatták az „Elek“ nevet; de már azt Rózsa nem hallhatá többé, mert midőn a' belépő ifiú ágyához tántorgott, 's jobbját feje alá tette, azon pillanatban lihegé-ki lelkét.

Elek volt azon szerencsétlen, ki e' szomorú pillanatban Zákány házánál, hova szivének sovárgásai olly igen régen siker nélkül repültek, megjelent, és azért csak, hogy örök nyugtára szenderülni láthassa azt, kiért fenn lángoló érzetei elolthatlan hévvel égtek.

Elek a' minden Magyarnak szivét szomorú emlékezettel eltöltő mohácsi gyász-ütközetben a' kiséretében volt ballaki jobbágyokkal Bátory István nádornak seregéhez kapcsoltatott. — A' hon szeretete erősen hevité keblét, és a' legelszántabban csapott a' Törökök közé, 's mint oroszlán küzde a' dicsőség mezején. — Midőn már számos sebeiből ömlött a' vér, égre emelé szemét, 's a' hadak Istenét hiván segitségül, utósó erejét összeszedve harczola, noha jobbágyai már mindnyájan lelketlen feküdtek a' vérmezőn. Midőn pedig a' hazai tábornak megmaradt része futásban kerese menekvést, ő erejét veszt-ve tántorult-le lováról, 's a' holtak között tölté a' legszomorúbb éjt. Hajnalkor eszére tért ugyan, 's elegendő erőt érze magában a' szom-

széd erdőbe vonulni: — de az elholt Magyarok orrainak levágásával foglalatoskodott Törökök megfogták őt, 's mivel előkelőnek lenni ismerték, érette gazdag váltság-dijt remélvén meghagyták életét, 's foglyul vivén, egyszersmind élete megtartásáról és sebeinek begyógyitásáról is gondolkodtak. A' szabácsi várba vitetett; hol az ottani pasának jutván hatalmába, mindenkor zárva tartaték; végre tartós raboskodása után alkalmat nyert széttörni lánczait, 's visszaszökni a' kedves hazába. — Silány és szigorú életmódja és kedves jegyeseért epedése megtörték testi erejét, 's majd nem egy feltámadott halotthoz hasonlita, midőn Szegedre ért; — 's im az élénken táplált remények itt is megcsalták, mert jegyesének csak szemét foghatá-be.

Rózsa harmad napra sirba tétetett, 's a' mindenkor körében volt halál-emlék, a' fehér koponya, szintén koporsójába helyeztetett, valamint maga meghagyá. — Elek nefelejtseket és rózsákat ültetett sirjára: de azokat nem soká öntözheté a' fájdalom sajtolta könyekkel; mert maga önként keresvén az alkalmat, hogy kinjainak vas kapcsai feloldoztassanak, egy a' haza ellenségével tartott ütközetben dicsőséges halállal végzé életét, 's illyképpen vitte sirjába a' haza kezdetével egykorú Ballaky nemzetségnek nevét is.

MISKOLCZY ISTVÁN.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' hires nyelyvtudós Mezzofanti apát, egykor a' napkeleti nyelvek tanitója Bolognában, most a' vatikani könyvtár felügyelője, méltán neveztetik a' nyelvtudósság csudájának, kivel ezen tekintetben jelenleg hasonlitani senkit sem lehet. Egy Jakobs ur által irtt, 's öntapasztalásra alapult értekezésből következő adatokat közlünk róla olvasóinkkal. Mezzofanti 32 nyelven beszél. Báro Zachchal a' bolognai csillagász - toronyban történt első találkozása alkalmával, azt magyar nyelven szóllitá-meg, 's ez alkalommal olly szép kifejezésekkel élt, hogy a' báro csudálkozását elrejteni nem vala képes. Erre Mezzofanti németül beszélt vele, és pedig először szász, később pedig sváb dialectusban. Szóejtése ekkor is a' természeti kimondással legtökélyesebben megegyezett. Shmith kapitánnal angolul, Wolkonsky herczeggel pedig lengyel és orosz nyelven éppen olly ügyesen beszélt, mint anyai nyelvén. Egy ebéd felett Spina a' pápai követ házában, báro Zach Mezzofanti mellett foglalt helyet, 's ezt próba gyanánt különféle nyelven szóllitá-meg, 's a' kérdezonek őszinte vallomása szerint sokkal tökéletesebb kifejezésekben adá válaszait Mezzofanti, mint millyenekkel a' báro kérdései történtek vala. Szintén ezen alkalommal az olasz apát, ki Velenczét kivevén ifjúságában sehol sem tartozkodék, czigányul is beszélt, melly nyelvet állitása szerint egy magyar katona-ezredhez tartozó czigánytul tanulta volt, kinek tartozkodása Bolognában az olasz háborúk alkalmával csak kevés ideig tartott. Egy napon Zach báro Mezzofantival Ulmenstein báróhoz volt meghiva. Itt az apát olly tüzzel s ügyességgel folytatá német nyelven beszélgetését, hogy a' báróne félre hi-

ván Mezzofantit kérdé tőle, miképp lehetséges, hogy egy német ember egy olasz egyetemnél könyvtárőri hivatalt visel. — D' Odelga nevü cseh iró hosszabb ideig állott levelezésben Mezzofantival, ki leveleire mindenkor a' legtisztább cseh sztylben válaszolt. Egy hindostani utazóval, Jakobs megjegyzése szerint, még malay i nyelven is szóllott. Egyéb iránt Mezzofanti itéletei beszéd közben olly czélszerüek, mint kimondásai; viselete minden elbizottságtul mentt; bánásmódja a' társalkodásban szelid. Testalkotását inkább kicsinynek mint középnagyságúnak lehet nevezni; képe hosszas és sápadt; testi erejére nézve a' gyengék sorába tartozik; életkora ötven éven már túl haladt.

A' raguzai barlang. Azon számos nevezetességek körül, mellyek az ausztriai monarchiában feltalálhatók, ugy látszik egy természeti ritkaság eddigelé közfigyelemre méltatva nincsen. A' szép csepkö - barlangot értjük, melly Raguza-vecchiától nem messze van, 's melly felöl olly keveset vagy éppen semmit sem olvastunk, ámbár nagyságára, boltozatjai magosságára, földalatti tavára nézve, nem különben számos oldal-menetei, és csepköveinek különfelesége tekintetéből, több hasonnemü barlangnál nagyobb figyelmet érdemelne. Láthatók továbbá benne olly régi munkák nyomai, mellyek azt menedékhelylyé, raktárrá, vagy más haszonvehető üreggé átváltoztaták. Egy helyen setét mélységbe vezető kölépcsök, a' tó felett levő boltozat legmagogosabb részén pedig egy vas karika látható, melly hihetöleg valamelly mécs vagy lámpa felakasztására szolgált. Ezen barlang felöl sokféle mondát lehet az ottani lakosoktul hallani, mellyeknek némi alaposságárul annyival kevesebbé lehet meggyözödni, mivel annak feneke 's némelly mellékes folyosói számos romladékkal, kövekkel, és földdel vannak elrakva, mellyek egyes embernek szoros vizsgálatát ekkoráig ellenzették.

Londoni setétség. — A' mult febr. 2-ik napján London utszájiban olly homályosság uralkodott, hogy a' foglalatosságok folytatása miatt minden felöl világitani kellett a' várost.

KÜLÖNFÉLE.

Tourniaire assz. elefantját, melly e' télen által Varsóban az állatseregletben volt, méreggel kellett elveszteni, mivel dühödtnek tartatott. Az elefantnak eddigi ápolója t. i. rögtöni elmezavartságba esvén kórházba vitetett, 's távullétét az elefant annyira sinlé, hogy eleintén szomorú lett, 's enni sem akart. Csekély csintalanságai miatt, mellyeket ezután a' bútorokon elkövetni kezdett, nem merték öt megbüntetni. Lassanként annyira ment, hogy (miután a' többi állat más városba vitetvén ő egyedül maradt egy régi templom falai köztt) az itt ott heverő gerendákon és deszkákon kezdé erejét próbálgatni, 's az elsöbbek közül az egyik 9—10 hüvelknyi széleset forgács gyanánt törte ketté. Már most senki sem mert hozzá közeliteni, hanem elövigyázat képpen az ajtó elejebe két töltött ágyút vittek olly czéllal, hogy ha talán az elefant erövel törne keresztül az ajtón, öt az ágyúkkal üdvözölnék. Azonban minden rosz eset elháritása végett jobbnak tarták az állat testét egy adag méreggel meggyengiteni. Ez okból a' karzatról méreggel kevert vajas kenyeret 's más hasonló szert nyujtának neki, mit azonban el nem fogadott; végre a' két unczia sublimatummal kevert palaczk Rhumot csakugyan kiitta, 's éhségtöl izgatva a' többi mérges szert is megitta. Nagy fájdalmai után más napon erös hasmenést kapott, melly után nehány nap mulva megszünt élni. Tourni-

aire assz. az elefant holt testét a' természet-történeti gyüjteménybe adá, melly neki érte 3000 lengyel forintot (mintegy 1809 ftot) fizetett, ámbár az asszonynak ezen állat 30 ezer frankjába került.

Arab szokások. Az arab Beduinoknak minden szokásaik és cselekedeteik, Püchler herczeg tapasztalása és bizonyitása szerint, ellentétben állanak a' mieinkkel. Ugyan is: 1) az Arab jobb oldalrul, 's jobb lábbal ül-fel a' lóra, a' balt későbben emelendö a' nyereg felett, a' tulsó kengyel vas felé. — 2) Ö görbe szablyájának üreges részét elöl hordozza. — 3) Fejérül hajat leberetváltatja, de szakálát növeszti. — 4) Jobb kézrül bal felé ir. — 5) Szék helyett saját alvégtagjait használja ülésre. — 6) A' kenyeret melegen, a' mint t. i. a' kemenczébül kivétetik, a' hust pedig hidegen eszi; a' levest nem elöre hanem utójára emészti-meg. — 7) Mig mi, a' szobába belépök, kalapjainkat vesszük-le fejünkröl, az alatt ök papucsaikat vetik-le lábaikrul. — 8) Asszonyaink a' ruhát kézzel mossák; az Araboknál valamelly patakban lábbal tiportatik az mindaddig, mig tiszta lesz. — 9) A' Beduinok a' nyers hust nyereg alatt hordozzák, 's rajta nyargalni szoktak mindaddig, mig az megpuhulván emészthetö étellé válik.

EMLÉKMONDÁS.

A' leányokhoz.

Engem dalokra más egyéb gyujt,
Szebb, dicsöbb saját, mint testiségtek.
Lélek és sziv. Leányok! ez, csak ez nyujt
Lantra méltó kellemet ti nektek.

BOGÁRDY után Z. Leopoldina.

Tapasztalás. Csak az ismeri a' szerencsétlenséget, ki az örömkelyhet izlelé. B. JÓSIKA Miklós után S. Karolina.

A' hires emberek, midön nagy városokban laknak, szinte vesztenek valamit becsökbül a' sokaság között: de ha kisebb helyben tartózkodnak, maguk is jobban kitünnek alacson körülményeikben, 's az egész környéket diszesitik dicsöségökkel. TESSEDIK után Zátogi.

Gnomák. A' vének viszálkodása, ifjak tanácsa, 's az önhaszonlesés ama három szikla, mellyen a' közjó hajója többnyire törést szenved.

Jobban tesz ellenségünk, midön minket hibáinkról megfedd, mint midön barátunk hamisan magasztal. BÉLKÖVI.

Cserejtvény.

1. 2. 8. 4. Szíjon lenni szokott, néha ruhákon is.
4. 5. 6. 7. 3. A' honban kies egy, bár kicsided, megye.
1. 2. 8. 4. Félénk rettegi ezt: bátor ohajtja öt.
4. 5. 6. Itten néha szomor, néha öröm zajog.
6. 5. 2. 4. 3. Életből szemetet válogat és kivet.
1 — 8. Bácsban látni nagyot, városokon kicsinyt.

B—y.

Előbbi rejtvény: gög.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

34.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön aprilis **27**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG 'S NÉPISMERTETÉS.

Kisétálás Pozsonból.

(*Folytatás.*)

Közel Rohrbachhoz van a' „Viszoka“ nevezetű hegy, legmagosabb a' pozsoni karpátlánczban; mellyről a' kilátás, mint mondják, egyetlen a' maga nemében. — Ketten közülünk oda menének tót kalauzukkal, mig mi többiek, tartván a' kormos fellegektől, mellyek egyszerre bevonák a' kék eget, tovább ballagánk ama hires Detrekő felé; hova a' holicsi várból elrablott Forgách Zsuzsannát, Révay Ferencz nejét, rejté-el a' szerelmes Bakith Péter 1606-dik esztendő körül. — (Lásd a' szerelmes történetet a' Corpus-jurisban: Mathiae Decr. 1. anni 1608. post coron. Art. 26.) — *)

Utunknak jobbján karpát hegysora emelkedék kéklő fenyűiben, — balján pedig a' határtalan sikság ömlék-el, messzéről fehérlő falukkal elszórva. Előttünk a' meredeken a' detrekői rom, melly daczolva enyésztével büszkén fogadja az érkezőt.

Oda hagyván Széleskutat (Breitenbrunn, Szolozsnyicza), eltérünk vala utunkról, ha egy zsidó el nem igazit minket. — Reánk

*) „Conqueritur graviter Magnificus Dominus Franciscus de Reva suo, et totius prosapiae suae nomine:“

„Qualiter annis superioribus Magnificus Dominus Petrus Bakith (tehát nem Bakics Pál, mint a' Társalkodóban volt) insano libidinis amore accensus, Susannam Forgách, alias conjugem ipsius, ac sororem, et nurum suam, duplici cognationis et affinitatis jure sibi junctam, deperire coepisset; — tandemque postmodum, postposito Dei et hominum timore, adjunctis sibi certis satellitibus, superatis vallo et fossis arcis Holich (Nyitra vármegyében) nocte intempesta, domum, in qua praefata Susanna in custodia conservabatur, ac tribus muris hostiliter interceptis et perforatis, eandem e dicta custodia, una cum duabus pediseguis, nonnullorum auxilio in arcem Detrekő avexisset, abductamque in hodiernum diem (Karácsonhó 6-ka 1608.) ubi suae placeret voluntati, detineret, ac incestuose cum eadem viveret.“ — (Lásd az ezzel kapcsolatban levő: Ferdinandi 2-di Decr. 2. anni 1625. p. c. art. 49.)

esteledett, midőn Várallyára (Podhragy) érkezénk. — Keressük a' zsidótól, kivel találkozánk, ajánlott vendégházat, de azt minden nyomozásunk után sem találhattuk-fel: minek csak az vala egyetlenegy oka, hogy vendégház e' faluban még eddig nem létezett. — Sajnosan érzi az utazó e' tájakon a' vendégházak hiányát; — csak rongyolt csapszékeket találhatni a' falukon, 's azokat is zsidók bérelik, kik nem sokat gondolnak, kivált Sabbathjaikon, a' nálok megforduló keresztény utazókkal. — Végre a' bíróhoz menénk szállást kérni; 's ez, mint valami Conversations-Lexiconi czikkely, a' falu bodnárjához, — a' falu bodnárja pedig a' notariushoz utasita. — Redős homlokkal lépénk-be a' notarius lakába; — de mint kiderült az egyszerre! midőn két csinos barna leánykát pillantánk-meg a' jó rendű szobában, — 's notariusunk szívesen fogadá vendégeit. — Letelepedénk tehát, 's a' háznak idősebbik leánya a' vacsora készitéséhez fogott. — Mármár ujságokat kezdénk előhordani Bachus nedvével tölt poharaink mellett, midőn betoppan a' biró, — 's utána két bajtársunk, kiket Rohrbachnál hagyánk-el. — Viszokát kérdém azonnal egyikétől, 's —

„Versuch es Freund, und steig' hinan,
Du athmest dort für die Beschwerden
Des reinsten Aethers Labsal ein.
Du wirst entfernter von der Erde
Und näher Gottes Himmel seyn!"

lön a' felelet; és Sprl. nem győzé elegenkőképpen dicsőiteni a' kilátás szépségét, — noha, mint igen rövid látású, kinek még az evésnél is szemén szok lenni az üveg, csak darabolva láthatá a' tájékot messze-csőjén.

Felhozák a' megbővitett vacsorát, 's az asztalhoz ülénk, — midőn Sprl. bajtársunknak szembetünő ügyetlensége észrevételé vélünk, hogy szeme nincs felfegyverkezve. Kaczagva beszélé-el most társa, hogy siettökben elveszték a' szemüveget, 's hogy ennek következésében nem csak egyszer volt veszedelemben Sprl. bajtársunknak „nyakája" (mint ő szokta mondani.)

No de vacsora után zajlék csak igazán a' társaság! — Sprl. bajtársunk, a' notarius, biró, és teli palaczk között előhordá mind az öt világrésznek kifényesitett ujságait, — mikből végre is kifogyván, társai példáját követé, és a' ház asszonyával 's leányaival kezde ő is enyelegni. - A' kisértetek órájában végre elnémult minden ajak, 's az egész társaság Morpheus karjaiba dült.

III.

Nagyon meg valánk lepetve, midőn utnak eredénk a' következett reggel Detrekő romjai felé, 's Karpát ormait hóval fedve láttuk.

Feljutánk a' notarius háza mögött az omladék előtt fekvő szőlőhegyre; hol visszafordulván, elragadtatva a' tájék szépségétől kiálték-fel egy Angollal:

„Nature, if thou be'est a woman, I should marry thee!"

A' Karpát-hegysor nyúlt-el előttünk, 's hóval fedett födele, mint tél a' nyárral, mint feleség a' hajadon leánynyal, olly ellenzetben állott zöldelő aljával a' merengő szemek előtt; — alattunk a' szép Podhragy terült-el a' regényes völgyben, mellynek csak kis részét láthatja a' faluba érkező; — 's mögöttünk Detrekő vára.

A' hegyet, melly Detrekő romjait tartja, mellyek köztt sisakos őseink látszának körül lengeni; — hol a' vivhatlan bástyák és szobáknak, mellyeket laktanak hajdan, 's a' teremeknek, hol viszhangzott az arany billikom — látásában, erővel feltolong az ember homlokára a' mulandóság képzete; — a' hegyet, a' romot, bizonyos édes megrázkódtatással másztam-meg, — mellyet csak illy alkalommal lehet érzeni, de leirni nem.

„I nunc ambitio, turres ad sidera tolle,
Grandia cum videas castraque posse mori!"

mondá kalauzunk, a' notarius, 's a' szép erdőn Detrekő romjaitól a' hegy oldalában fekvő csepkő-barlanghoz vezete minket.

A' vas rostély-kapun, téglából (még nem is természeti kőből) rakott bolthajtás alatt jövénk a' csepkő-barlangba; mi a' szemeket, mellyeknek itt a' természet munkáját kellene csudálni, igen boszontja. A' bemenetelnél függ egy kopott fa-tábla, mellyen idomtalan német betűkkel kéretnek a' barlangot látogatók, hogy abban csepkő-darabokat le ne tördeljenek; ezzel azonban nem sokat látszatnak gondolni, mert, mint észrevettük, a' legszebb csepegések gondatlanul le valának tördelve, — sőt mutogatónk maga is jókora darabokat ütögetett-le számunkra, éppen nem válogatván-meg a' helyet. — Ezen 60 ölnyi mélységü barlang bőven el van látva falba ütött 's függő gyertyatartókkal, mellyekre 375 viasz-gyertya szuratik, tánczteremként kivilágitó az egészet, ha nagy uri látogató érkezik. Mi szegény vándorok azonban, csak faágba szoritott sovány fadgyú-gyertyák mellett jártuk-meg az üreget, mellynek magosabb 's mélyebb részeire fa-lépcsők vezetnek. Minden tetemesb alkalmatlanság nélkül tekinthetni-meg a' csudálatos csepegéseket, 's ezer meg ezer alakot formálhat azokból a' képzelődő-tehetség. — Ezen figyelemre méltó csepkő-barlangot mintegy 40 év előtt bizonyos pásztor-fiú fedezé-fel; ki t. i. a' hegyen legeltetvén juhait, véletlenül egy üregre talált, 's unalomból köveket hajitgatván bele, bámulva hallgatá azoknak a' fenékre késő jutásukat. Rémülve beszélé-el felfedezését a' falu lakosainak,

kik ezentul az üregnek csudálására jártak, 's a' belo sujtott köveket pokol fenekére vélék lezuhanni. — Kikutatója, vagy is ugy szóllván második feltalálója ezen barlangnak, vala ősz mutogatónk Donod András, ki egy aranyat kapott jutalmul nyaktörő munkájaért a' tájék urától. *)

Visszatérénk a' faluba, 's notariusunknál az ebédhez ültünk; az után pedig tót kalauzunkkal Vöröskővára felé indulánk.

Keresztül vágtunk a' karpátlánczon, 's Várallyáról éppen három óra alatt érkezénk Vöröskőre. — Vöröskő (Bibersburg; Cserveni kamen) épittetett 3-dik Béla leánya által, ki férjének, a' lengyel királynak, halála után magyar országba jött, 's e' várat laká. — Birák ezt később a' szentgyörgyi 's bazini grófok, kik 2-dik Lajos alatt haltak-ki; — továbbá Thurzó, 's Fugger grófok, kiktől Pálffy Miklós, kinek hitese Fugger Maria-Magdolna volt, váltotta magához. Végre 6-dik Károly engedelméből a' Pálffy grófok örök tulajdonává vált, — kik maiglan is birják. — Sokat szenvedett e' vár a' Tatárok és Csehek által; — Bocskaynak 's Bethlennek feladá magát; — Rákóczy legjobban rongálta-meg falait. **)

Belépénk az izmos kapun, hol nem jelenkori bokára alkotott másodfél pár sarkantyú fityeg. — Alig tekintettünk körül e' várnak tágas udvarában, midőn előnkbe lépett egy czukorsüveges tót lakos, kit kértem, hogy igazitson valakihez minket, ki a' vár belsejét mutogatná-meg, 's ő a' kulcsárhoz, kit Burggráfnak neveze, utasita. — A' Burggráfot a' vár kápolnájában leltük. Ez sajnálkozásunkra jelenté, hogy kivánságunkat nem teljesitheti. ***) Boszúságunkra eső is kezdett esni!

„Türni nehéz, de haszon, fő virtus türni szeretni;
Türni ki tud, megtör mentibe' minden utat!"

sohajték, 's utnak eredék bajtársimmal Modor felé; hasztalan várván darab ideig az esőnek megszüntét.

Esti hét óra vala, midőn Dubova és Kralova helységeket oda hagyván Modort leptük-meg, hol az „arany szarvasnál" telepe-

---

*) Fertály órányira kelet felé van egy nem rég felfedezett hasonló barlang a' „Rostun" hegy gyomrában.

**) Rákóczy Thurócz Gáspárt, Ocskay Lászlót, Szala Andrást, és Pált küldé seregével Vöröskő ostromlására, kik titkon körülfogák éjjel a' várat, 's rémitőleg ostromlák, — de hasztalanul.

***) Az ebédlőn, hol többnyire vadászati csekély érdekü olajfestmények függnek, mellyeket egy ügyes inas készite, — 's a' mellette fekvő egy két kisebb szobán kivül egyebet nem tekintheténk-meg.

dénk-le. Modor (Modern, Modra) csinos kis város kőfallal keritve, mellyen három kapu nyilik. Északra az ugy nevezett „fölső“ kapu illy fölirással:

Nisi Dominus custodierit Civitatem,
Frustra vigilabunt, qui custodiunt eam.“

Délre az „alsó“ — mellyen:

„Der Herr ist unser Schirm und Schild,
Der Herr ist unser Schutz.“

áll; — nyugotra pedig a' „bazini“ kapu. Fölötte a' három királynak, kik által Modor szabad királyi várossá emeltetett, arczképeik, — a' kettős sassal 's a' város czimerével. *) — A' fölirás:

Dei. O. M. Pot. ausp.
Divo Max. II. D. Rud. II.
D. Matth. Imp. Et. Rege.
Aug. Ut. PP. Ad. Immort. memor.
Benignitatis. Lib. E. Publicae.
MDCXVIII.

Modor utszáji, mint honunkbeli minden kisebb városi, kövezetlenek. Épületei igen régiek, 's az alsó kapunál többnyire vörösre festvék. — A' Benediktinusok temploma hajdan a' legszebb 's csudáltabb épületek egyike volt. — Legrégibb tudva levő tulajdonosa e' városnak vala Henrik pozsoni gróf 1287. **) Utóbb az Ország-familiára ment által, mellynek utósó sarjadéka, Gúthi Ország Kristóf, mag nélkül hunyván-ki, végre a' kir. fiscusra szállott. — Már Kun László idejében mezővárosi szabadalmakkal élt.

(*Vége következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Gyászhir. — Pesten apr. 21-kén elgyengülésből következett tüdő-gutaütésben, élete 73-dik évében költözött boldogabb világra n. Stolzenburgi Bukovszky József ur, nyugalmazott cs. k. örmester. Hült tetemei más napon a' váczi ut melléki temetőbe vitettek örök nyugalomra. — Gyászolva kesergik elhunytát: hitese, m. Klobusiczky Valburga grófné — fijai Bukovszky József cs. k. vasas kapitán, — Ferdinand cs. k. főhadnagy — és Chlotild, Fekésházi Tabódy Pál táblabiró urnak 's Gyaraki Grassalkovich Antal ő hge és több egyéb familiák ügy-igazgatójának hitese.

Pesten a' nemzeti casinoi egyesület örvendezését ő cs. k. főherczegségének, mélyen tisztelt nádorunknak, veszélyes betegségéből szerencsés kimenekvésén 's gyógyulásához mind inkábbi közeledésén az által nyilvánitá, hogy apr. 23-án az intézet nagy teremében fényes ebédet adott, melly-

*) Két részre oszolt paizs, mellynek egyikén vörös mezőben négy fehér sik, másikán pedig arany mezőben hármas hegyen fürtökkel gazdag szőlőtő látható.

**) Birá Stiborich Stibor, erdélyi vajda is.

nél gróf Széchenyi István mint gazda, 's 75 minden rendbeli résztvevő szives pohár-köszöntéseket mondának többeken kivül a' fens. lábadozó főherczegnek üdvözlésére. — Örömmel szemléltettek a' karzatbeli nézők között több főrendű dámák, 's közöttek a' gazda-grófnak szeretett hitese is, kik ebéd után a' terembe lejövetelre is megkérettettek az örvendező társaság által.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

A' kösziklák növése. Egy salemi munkás, Ohio tartományban, egy malomkő kivésése alkalmával, miután a' szikla felső részébül 3 és ½ hüvelknyi vastagságú darabot lefaragott volna, több a' kövön egyenesen keresztül ható lyukra akadt, mellyeknek egyike két vékony vas lemezt foglalt magában, mellyek közé egy meglehetős nagyságú ék vala beszoritva. Mind a' két lemez, 's maga az ék is kevessé rozsdásan, egyébiránt romlatlan állapotban találtattak. A' kő, mellybe beszorulva valának, minden oldalrul, 's belülröl is — kivevén az emlitett lyukakat — egész és szilárd volt, 's hihetőleg a' vas lemezek felett lassanként öszvenyölt.

Pestis terjesztése hollók által. — Drinápolban nem rég egy Görög két hollót lőtt-meg, 's azon gyermekek, kik azután e' holt madarakkal játszottak, nemcsak rögtön megbetegültek, hanem a' dögmirigy jelenségei között nem sokára meg is haltak. Ugy vélekednek, hogy kevéssel az előtt ezen állatok dögmirigyes holt testekbül táplálván magukat, ragályosokká lettek.

A' tenger nevezetes világitása a' shethlandi szigetek mellett. — A' sumburgheadi világító torony tulajdonosa Shetlandban, mult évi sept. 19-dik napján, Stevenson mérnökhöz következő tudósitást irt. — A' heringsajkák éjjel költöztek-ki a' tengerre: de egy erős zivatar elüzé azokat nem sokára hálójaiktul, mellyek közül ez alkalommal többet el is vesztének. Ez alkalommal a' halászok egy különös 's reájok nézve igen kellemetlen hatású világosságot tapasztaltak. Hasonlita ez egy vizben álló tüzes kályhához. A' sugarak meglehetős magosságra löveltettek-ki; reggel felé gyengébb lön a' világoság, nappal pedig nem vala többé látható. Mindöszve e' természeti tünemény csak két éjjel tartott, 's olly közel álla némelly sajkához, hogy a' bennek volt halászok annak kikerülhetése végett a' kötelek elvágását határozákel magukban.

KÜLÖNFÉLE.

Ujabb adatok Chináról. — Mivel jelenkorunkban China több tekintetben magára vonta figyelmünket, nem tartjuk érdektelennek a' legutósó (1825-ben történt) öszveirás következményeit kivonatban közölni. Maga a' császári család mintegy 6000 herczegből 's herczegnőbül áll, kik bizonyos távulságban az udvartul, a' számukra kijelelt helyeken tartozkodnak. A' mennyei ország többi lakosainak száma ugyan azon évben 149.000.000-ra terjedt, kik mintegy 700.000 négyszögü mértföldnyi területen laktak; 211 ember tehát egy négyszög mértföldet foglalt-el. — A' hadsereg 1.288.000 emberbül áll, t. i. 850.000 gyalog, 420.000 lovag, 's 38.000 tengeri katonákbul. A' jövedelem 76.600.000 leangra becsültetik. Egy leangnak mintegy két tallér értéke. Az adó beszedésének költsége 29.000.000 leang.

Nevezetes házaspár. — E' folyó évi április 3-ikán szenderült a' jobb világba bizonyos Oetner János budai lakos, életpályája 83-dik 's

házassága 53-ik évében. E' férjfiú october 26-án 1754-ben született Eltmann nevű helységben a' bambergi tartományban, 's házasságra lépett Budán Limpacher Margittal, ansbachi születésű hajadonnal bajor országból, augusztus 22-kén 1784-ben, 's igy tehát 30 esztendős korában lön férj. — Mint budai várkastélyi tüz-ács, a' nagy méltóságú magyar kir. udvari kamara rendelésénél fogva, melly september 28-ikán 1791-ben $\frac{12205}{451}$ szám alatt költ, systemizáltatott, 's october 1-től 1791. hivataloztatott a' magyar országi kir. épitő főigazgatóság által. Sulyos foglalatosságai, és sok fáradozása után különösen azon tüznél Pesten, melly a' szövetséges fejedelmek Budán tartozkodásakor támadt, megnyomoritva, a' nagy méltóságú magyar kir. udvari kamarárának decretuma által, melly december 27-dikén 1814-ben 28.215 sz. a. költ, műszerőrré neveztetett a' hozzá járuló napdijjal; és végre egy másik kegyes udvari kamarai rendelés által, melly november 22-kén 1815-ben 26.596. szám alatt költ, megnyerte azon évfizetést 's emolumentumokat, mellyeket ő már mint tüzács huzott vala. — Mult farsang utósó vasárnapján akarta ő arany menyegzőjét tartani nőjével, ki csak egy esztendővel volt fiatalabb nálánál, — az nap idősb fijának leánya jövendő férjével egybeköttetvén az oltár előtt. Bizonyos körülmény okozá, hogy ezen menyegző, az ő házasságuk 53-dik évében egy kevessé elhalasztatott, 's ennél fogva most kellett volna nem sokára véghez mennie; melly ritka ünnepies pompánál én lettem volna a' nő részéről az egyik fiatal násznagy, 's egy más nálam még fiatalabb előkelő ur, a' férjfi részről. — Két fiat hagyva hátra, mindenike 6 magzattal áldatott-meg. A' megboldogult a' más világon tartsa most már, midőn már nője is fogja követni őt, arany menyegzőjét. Áldás hamvaira!

NOVÁK DÁNIEL.

Ócsóság és tékozlás II. Lajos magyar király alatt. 1526. évben küldé II. Lajos magyar király főkamarását Baranyi Bernardot morva országba a' Törökök ellen segéd hadat kieszközlendőt. Oda 's vissza uti költségül 4 magyar forintot 50 ezüst krajczárjával számitva kapott. — Ugyan II-dik Lajos vett-fel sz. k. Lőcse városa gazdag polgáraitól, hol akkorában a' kereskedés virágzott, ugyan azon Baranyi Bernard által 400 magyar forintot házi szükségeinek kielégitésére, mellyekért nekik egy nagy summáról szólló kötelezményt adott. — Ámbár akkorában a' pénz igen kevés, a' többi életszerek pedig bőven voltak, még is némelly fényüzési czikkelyek szerfelett drágán keltek, és II-dik Lajosunk, kinek tárczája többnyire lapos vala, az efféle fényüzési tárgyakra igen bő kezű volt. Igy a' többek között egy madárfogó keselyűért (sólyom) 40.000 aranyat fizettetett-ki.

Magyar ifjak takarékossága hajdankorban. — III-dik Béla király uralkodása alatt 1177. évben egy Betleem nevű nemes magyar ifjú tanult Parisban, hol meg is halt. Ezt hallván szülői, Tornakyt három más pappal küldék Parisba, kik vizsgálnák-meg, nem keverte-e magát szeretett fijok, betegsége alkalmával, valami adósságba; 's ha ugy, azt pontosan elégitenék-ki. 10 napig fürkésztek, de semmi nemű adósságnak nyomára nem akadtak. — Valóban az akkori nemes magyar ifjak, kik többnyire franczia, olasz, később német, helvét, németalföld, 's angol honban végzék tanulmányaikat, fentarták maguk felől ama szép hirt, hogy ők fontos szükség nélkül semmi nemű adósságot nem tettek, vagy különben azt becsületesen meg is fizették.

Történetirási emlékek. — 1) VI. Hadrian romai pápa Utrechtben született, 's fiatalabb éveiben 5. Károly romai császárnak nevelője volt. Az idöszaki könyvek számos elmés mondásait tarták fenn, mellyek közzt e' következö éppen nem utósó helyet érdemel: „nem történt rajtam nagyobb szerencsétlenség — monda — egész életemben, mint akkor, midön uralkodnom kellett.“ — Ezen mondást sirkövére is vésette, melly latinul ekkép hangzik: „Hic situs est Hadrianus VI. qui nihil sibi infelicius in vita, quam quod imperaret duxit.“ —

2) Zsigmond császár kérdezvén egykor a' Köllni érseket, mi módon nyerhetné ö el a' legföbb boldogságot, az érsek felelé, hogy azt e' földön hijában keresné. — Ismét kérdé a' fejedelem, mellyik uton juthatna ö a' mennyei boldogsághoz? „Az igaz uton“ — felel az érsek. — „Hát mellyik lenne az az igaz ut?“ — kérdé tovább Zsigmond? — Erre az érsek igy felelt: „Élj ugy, mint igéréd, midön kö- köszvény- 's más nyavalákban szenvedtél.“

KÁVOSI JÓZSEF.

EMLÉKMONDÁS.

Egyesült erö.

Könnyebb kölcsön erövel
Összeszorult karon a' terhet, mint egynek emelni.

HORVÁT ENDRE.

Jótevö.

A' ki sorsunknak valamelly ügyében
Fáradoz, 's érttünk ha parányi jót tesz,
Birja a' létnek nemesebb valójit.

PAPP Ignácz után Turner.

A' honszeretet, bármilly tiszta és erös legyen, bár hány rokon kebelben lángoljon is, csak vajmi kis hatalom, ha egyesitve, józanul kifejtve, 's egy czélra irányozva nincs. GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

A' tisztaság szép és becses, 's lelke mindennek: a' rondaság utálat és csömör. KISFALUDY Sánd. után K. H. K. J.

Betürejtvény.

H-val egy fö részed, nélküle az állat
Nem élhet, mert tápszer hely't csak ott találhat.
K-val gazda, halász leginkább használja,
Rákász 's bortermesztö ismeri, vizsgálja.
S-el egy hatalmas lakó levegöben,
T-vel falu Szabolcs és Pest vármegyében.
V-vel eszközt adhat számos szükségedre,
De halál veszélyt is saját életedre.

VERES.

Elöbbi rejtvény: Csatorna.

Figyelmeztetés. — E' folyóiratnak jelen fél évi számaiból nehány teljes számú példányt lehet még rendelni, ugy a' mostani második fertály-esztendei folyamatból is. — Évnegyedi ára helyben 2 ft. 30 kr. postán 3 ft ezüstben; fél évre két annyi.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

35.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap aprilis 30kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Emelka.

Novella Irmaytól.

Zárj karjaid közé
Halvány szép kedvesem,
A' sir magányos; az
Nyugalmas lesz nekem.

András, a' neápoli fejedelem, meg volt boszulva, 's első Lajos nagy királyunk győztes seregeivel visszatért a' kedves magyar honba. A' szép jegyes vitéz kedvesének melljére repült; az ősz atya, hajdan sulyos, most forrón ölelő karjai közé zárá visszatért egyetlen fiját; — a' visszatérők öröm-zaja tölté-be az egész hont, 's a' béke édes szava hálát zengve hangzott-el minden ajakrul.

* * *

Csendes volt az éj, csendes és setét, mint a' rideg sirnak elhagyott magánya. A' teljes fényben ragyogó hold búsan lövelé halvány sugarait a' jóltevő álom karjaiban szendergő földre, mellynek ünnepélyes csendét a' rezgő sudár fák suhogása kellemesité. — De ezt nem sokára félbe szakasztá egy ménnek hangos dobogása, mellynek sebes és ügető léptei a' sietö utast árulák-el. — Endre volt ez, Lajos királynak kegyencze, ki most térvén vissza az olasz hadról, váró ősz atyjának 's jegyesének ölelni kész karjaiba repült. —

Emelka gyámleánya volt az ősz Hubának. Ez hajdan a' hon védelmében csatazaj között őszülvén-meg, végre várába voná magát, 's hátra volt napjait nagy reményű Endre fijának nevelésére szentelé. A' szép Emelka nemcsak arcza rózsájiért 's keble liliom haváért, hanem tiszta 's tündöklő erényeiért is a' vidékben közönségesen tiszteltetett. Boldognak tartá magát, ki gyengéd kezébül a' legkisebb ajándékot is elfogadhatá. —

Endre már kora ifjuságában kitünteté magát; 's ha a' fáradhatlan ifjú a' vadászatrul sólymával néha boszúsan tért vissza, a' szelid Emelkának egy nyájas pillantata őt ismét felvidithatá, 's gyengédebb

érzést oltott a' gyakran vadul lángló ifjúba, melly őt nemessé 's egyszersmind kellemessé alkotá. Forrón 's legtisztább szenvedelemmel szereté egymást a' fiatal pár, és szivök elválaszthatlanul lön összekapcsolva.

Látá ezt az ősz Huba, 's a' valódi nemes érzetű öreg atyai áldását az ifjú párra önté. Ekkor veszté életét Neápolban András a' gonosz Johanna rendeletéből, 's Lajos, a' jó testvér, a' gonosz tettet megboszuló karddal ment olasz honba. — Endrét is ekkor szent kötelessége 's királyához hűsége harczra hivá.

„Légy üdvöz szép hazám! Légy üdvöz te csendes magány, honnan imádott Emelkám karjai közül soha kirepülni nem fogok!“ — E' szókkal köszönté ismét a' heves ifjú viruló szülőföldét, midőn a' zöldelő erdőt 's magányos berkeket, ifjúságának mulató-helyeit, megismeré. Szárnyakat kivánt magának, hogy a' tisztelt szülőt 's határtalanul szeretett Emelkát mentül előbb keblére zárhassa. — Végre egy bérczen álló vár emelkedék-fel a' messze láthatárbul. Endrének keble feszült; szive jobban dobogott: mert az ősi várat látá maga előtt. — Megsarkantyúzva ménjét szaguldott a' kedves tárgy felé, midőn — mennyire az éj setéte engedé — a' vártetőn egy fejérlő, kezében égő gyertyát tartó, és a' meredeken járkáló alakot lát. Gyilkos, gyujtogató, 's más ezer gondolatok villantak Endre agyán keresztül egy percz alatt, 's igy a' netalán fenyegető veszedelmet elháritandó, de kinos elősejtéstül borzongatva, és szinte akaratja ellen nyult ivéhez. — Üvöltve repült a' nyil a' levegőn keresztül; a' czél jól el volt találva, mert a' fejér alak gyengén sikoltva esett-le a' magos tetőrül. Setét előérzéssel rohant Endre az éjnek áldozatjához. Dermedve, mint képszobor, 's a' hold sugarainál halványabban állott az összezuzott véres alak mellett, 's az indulat első harcza után e' szavakkal: „szeretett jegyesem! végy engem' is, gyilkosodat, a' halál rideg karjai közé!“ — roskadt a' holt tetemre.

A' gyászos áldozat az álomjáró Emelka volt.

A' lódobogás felriasztá a' csendes várnak lakójit az álom édes szenderitő öléből. Maga az ősz Huba éji palástjába burkolva ment-ki, mig a' szolgákat a' restség leple ágyaikban tartá. A' tajtékzó mén uratlanul szaguldott az ismeretes lak felé Huba elébe, ki nem sejtve iszonyú veszteségét szorgosan a' riadás okát kémlelé. — A' vér megfagyott az ősz Hubának lankadt ereiben, midőn a' két jegyest halálos ölelkezésükben meglátá. Kétségbe esve hivá szolgájit a' netalán még lehető mentséget eszközlendő. — A' legszorgalmasabb ipar sem mentheté-még Emelkát a' halálnak fagyos karjaitul, melly sirba dönté a' még csak most virulni kezdő rózsaszált. Endre fájdalmai sokkal iszonyúbbak, mint azokat irói toll festhetné. A' mindenkitől kedvelt szép

ifjúból csontváz lön, mig végre a' halál véget vete kinjainak. Egymás mellett nyugvának ők; két zöld hant fedé tetemeiket egy magányos ligetben, hova az ősz Huba gyakran eljárt, fájdalmát utósó könnyeivel enyhitő.

A' vidék lakosai regélik e' történetet, 's hozzá teszik, hogy a' várnak dult romjain minden hold töltekor látnak egy fejér leánykát fáklyával kezében, véresen, összezuzva, és szivén keresztül ható nyillal járkálni.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

A' Kozákok.

Kevés nemzet, vagy is inkább keves népcsoport érdemel természete 's indulatai miatt olly figyelmet, millyenre méltók e' tekintetben a' Kozákok. — Eredetük homályba boritott ugyan, de ők nem szégyenlik magukat az Oroszokkal egy származatúaknak vallani. Kezdettől azonban velek viszálkodásban éltek: mig Potemkin, egyik hathatós pártolójok, elhunyta után amazoknak hatalmuk alá estek. — Ők szebbek 's magosb alkatúak, markosabbak és bátrabbak az Oroszoknál. Régente tétova vették lakásaikat; csőszök, bérért katonáskodók, vagy utonállók voltak. A' földmivelést mindig utálták; marhában állott egész gazdaságuk: gulyák, csordák, ménesek tévelyegtek a' kövér réteken; később egy fegyveres csoportot képeztek; szomszédaikat zsákmányozták, 's abból kelle mindeniknek magát, lovát is eltartani. Ekkor felbőszültek a' fehér nép ellen, 's nem házasodtak, hanem gyermekeket rablottak, és számukat ezek által szaporiták. Most a' czár ezredeiben katonáskodnak, 's az orosz birodalom nem megvetendő hasznukat veszi. Az egész tartományban dicsértetik lóhátoni ügyességük. Fegyverül szolgál egy 14—15 láb hosszú lándsa, mellyet megtámadtatáskor védül előre nyujtanak. A' csatában dühös, és vérszomjas; viadalba csak ollykor ereszkedik, ha bizonyosnak véli a' győzelmet, mit megnyervén, legfőbb erénye a' zsákmányozás. Fegyvert, öltözetet, de leginkább lovat rabol; bár a' jobbat és szebbet a' magáénál ki nem cseréli, hanem ön 's lova tartására elégséges áron otthon eladja, hol nem kap egyebet mint szaladot (árpaliszt) és fekete lisztet, mi helyett sokszor kevés kétszer sült lepénynyel (Sukare) is megelégszik. Öltözete többnyire rongyos, mivel külsejére nem igen tekint; rosz kard is lóg oldalán; de azt nem igen szereti kivonni hüvelyéből; egy vagy két pisztolja 's karabinja is van. Tüzi fegyvere többnyire el van romolva, 's a' puskának hasznát sem tudja igazán venni.

Paripáik aprók, nem izmosak, de fáradhatlanok; mert a' homok sivatagokban nevelkedvén, mint uraik, az idő minden viszontagságához,

hideg 's meleghez egyképp szoktatvák; még az éhet is könnyen és több napig kiállják. Uraik iránt szelidek; még füttyentésükre is megjelennek. Ha a' Kozák lovára ül, soha annak serényébe nem kapaszkodik, hanem hosszú lándsája segedelmével a' nyeregbe ugrik; sarkantyú helyett hosszú korbácscsal él, melly balkezében lóg, 's vele lovát szüntelen csiklandozza.

Tehetségük 's vigyázatuk majd nem is hihető. Ha az ember nem szemtanú, nem is képzelheti ügyességüket, és jártosságukat, melylyel mindennek nyomára akadnak; pillanatukat 's tekintetüket semmi sem kerülheti-el. Különös vonzalmaik vannak. A' letiprott fűn megismerik a' keresztül kelt embereknek 's lovaknak számát, a' régibb vagy ujabb nyomokon még az átmenetnek idejét is megbirják határozni. A' Duna és Azow közti kövér és szálas füvel ellátott szörnyű kiterjedésű pusztákon, hol a' szem sem fát sem más tárgyat, irány-pontnak szolgálót, meg nem lát, hol az egyneműséget csak az innen innen kiálló homok-sziklák, vagy ismeretlen ős atyák egyes sirjai háborgatják, az illyen pusztaságokon egy született Kozák soha sem téved-el. Éjjel, ha tiszta az ég, a' csillagok vezetik őt; ha borult, a' füvek, növények illatjai, mellyekbe hosszú gyakorlata által már betanult. Az alkalmat soha el nem mulasztja; sokszor önkényt ad magának irányzatokat, hogy a' legrövidebb utat lakásához, gunyhójához, vagy rendeltetéséhez eltalálja. Nappal a' nap vezérli; a' szokott évszakaszokban megjelenő szelek compasz gyanánt szolgálnak. Madár-jósként (augur) kémleli a' repülő szárnyasokat, 's azoknak lármája, csevegése vele valamelly folyó vagy tónak közel létét tudatja. A' legnagyobb inség 's üldözésben öntudatja vigasztalója.

Düh és boszú-vágyuk felette nagy; sokszor ez okból bőségben is megéheznek. Ha csapatjok valamelly faluba megérkezik, a' bezárt ajtók feltöretnek; a' magukat ellenszegező lakók becsületre tanittatnak. Hihetlen' sebességgel ház, pincze, padlás kiürittetik. Ekkor zsákmányukat egy tömegbe hordják, 's innét történik a' személyekhez illő osztozkodás. Mit e' pillanatban nem használhatnak, és felesleges marad, megsemmisittetik, és igy másoknak is haszonvehetlenné tétetik. Különös kedvet találnak abban, ha az ágyneműk tollait szélnek ereszthetik, gabonát, lisztet sárba szórhatnak, szénával szalma helyett lovaiknak ágyazhatnak. E' látogatást azzal végzik, hogy az ellenszegülők házait rendre felgyujtogatják. A' kártvallók futkozásai és jajgatásaitól kisérve tovább költöznek, 's az első előadandó falu hasonló szinpaddá változik. De ellenben, ha a' Kozák a' kárt vallottakat visszajöttekor inségben találja, segéd kezét tőlek meg nem vonja, hanem, mint csak kitelhető, megjutalmazza. Igaz ugyan, hogy néha maguk

is éhségben szenvednek: de bőség idejekor annak emlékezete tüstént kipárolog elméjekből.

Régi hazájok — a' moskowiti évkönyvek szerint — a' Wolga, Tanais, mäoti tó, és Borysthenes köztti tartomány volt. Most szétszórva laknak az egész nagy orosz birodalomban. ZÁTOGI.

(Forrás: Geheime Nachrichten über Russland. III. Theil XIV. Heft. Paris.)

Kisétálás Pozsonból.

(*Vége.*)

IV.

Boszonkodva folytattuk más napon utunkat. — Az eső folyvást esett. — Derling, és Kucsizdorf helységeken keresztül, Bazin (Pősing) sz. k. városba érkezénk, hol megnéztük a' székes-egyházban Illésházy Nádornak fehér márványból faragott sirkövét. *) — Bazin a' 14-dik században a' szomszéd szentgyörgyi grófoké volt, kik után a' koronára szállott; — későbben Pálffy Kata birá zálogban. — 2-dik Rudolf 1598-ban költ diplomája által szabadságot ada a' bazini polgároknak, hogy magukat kiválthassák; mi ellen azonban Illésházy István, ki Pálffy Katának második férje vala, protestált.— **)

Bazinból Grinava (Grünau) nevezetű falun túl Szentgyörgybe (St. Georgen, Szvati-Gyúr), — melly Mátyás kir. idejében Pozsonnál is gazdagabb vala, 's hol a' bazini és szentgyörgyi grófoknak nehánya van eltemetve a' sz. Györgynek szentelt egyházban, ***) 's

*) Illésházy 1609-dik évi pünkösd hava 5-kén temettetett-el; sirkövét, melly az elhunytnak képszobrával van ékesitve, neje Pálffy Kata emelé.

**) Költ ezen királyi levél Prágában szent Mihály hava 5-kén a' fenn kijelelt évben. Bevezető szavai következők:

Wir Rudolf der Andere, von Gottes Gnaden Erwölter Römischer Kayser 's a' t. 's a' t. Bekennnen für uns, unsere Erben, und nachkhembende Khünige zu Vngern öffentlich mit diesem Brief ver menniglich. Nachdem sich anietzo auf unser genediges Ansinnen, und begeren, und die zue uns tragende sonderbare underthenigste Liebe, und getreue affection, unsere Underthanen bei beeden unsern Herschaften Sanct-Georgen und Bösingen underthenigst anerbotten, das sie sich von dem Edlen unsern Rath und liben getreuen Stephan Illésházy Span der Spannschaften Liptau, und Trentschin, als ietzigen Pfandts Inhabern sollicher Herschaften ab: und wieder zu unsern Händen lösen. 's a' t.

***) Szentgyörgyben a' Piaristák temploma kapujánál ezen régi felirás olvasható: „Siste viator! hic cecidit vir fortis, intrepidus animo, Josephus Tonczer, S. C. R. Majestatis Pro-Tribunus.“

innen Récsét (Ratschdorf, Ratzischdorf), a' boráról hireset, utunk jobbján feledvén, végre Pozsonba érkezénk, a' még mindig tartó esőtől félig átázottan.

Szabad legyen, intra parenthesin, még a' modori jó szarvas zsemlyéket dicsérnem, 's e' tájékon szebb időben utazóknak a' bazini arany- és kénkő-bányának, nem különben a' szentgyörgyi népes fürdőnek meglátogatását ajánlanom.

Most ismét itthon vagyunk, kényelmesen eregetjük a' bodor füstöt maskovai pipánkból, — és mint édes álmot futjuk-át gondolatunkban kis sétautazásunkat — a' szép Pozson vármegyében, mellyről bizvást elmondhatni Bél Mátyással:

Larga Ceres campis regnat, silvisque Diana,
Viniferis Bacchus collibus uber ovat.

Közli 1835-diki naplójából INÁNCSY.

HAZAI HIRLELŐ.

Ünneplés Szegeden. Ő. cs. k. apostoli felségének, mélyen tisztelt uralkodó fejedelmünknek születési ünnepét apr. 19-kén Szeged városának szabados polgárai is alattvalói hűségök bizonyitványai által jelelték-ki: ámbár az éppen e' napi dél előtt támadott tüz nem kis rémülést hinte azok közé. Azonban e' veszélynek megszüntetése után az ő felsége szerencsés életeért egek urához intézett ajtatosság sz. Demeter egyházában számos buzgó gyülezet jelenlétében tartatott, mellyben név szerint résztvevének t. Csongrád vgyének akkor éppen nálunk törvényszék-tartásra egybegyült tisztviselősége, városunk tanácsa, tisztsége 's polgársága, a' helyben szállásoló tábornok, várbeli és b. Vacquant ezredbeli katonaság tisztsége. Az esti órákra rendelt megvilágositás, és a' kórházunk javára adandó tánczmulatság [városunk siralmas körülményei miatt nem tartathatott: ellenben a' t. tanács rendeleténél fogva kincstárunk költségén a' helybeli katonaságnak fejenként fél font hús és egy itsze bor adatott.

Égések Szegeden. Még nincsenek kipótolva azon számithatlan károk, mellyeket e' városban a' tavali égések okoztak; a' szegény kárvallottak insége még most sincs enyhitve; öszveomlott házaik most is düledékben hevernek; midőn a' dulásnak kártékony szelleme ujolag kezd dühödni emésztő tüzével, 's már szinte a' kétségbe esésig sanyargatja polgártársainkat. — Ugyan is apr. 15-kén reggeli 7½ órakor lángolt-fel az első gyuladás, 's az oltási legnagyobb törekvés mellett is 3 házat hamvaszta-el. — 17-kén a' reggeli 8 óra tájban kiütött tüz ismét 3 házat emészte-meg. — 19-kén ugyan illy időben alsó városunk vége felé tünt-fel az égés, 's fél óra alatt 15 ház és egy száraz malom hevert a' szikrázó üszögben. — Még nem voltak kipihenve a' nagy szél daczára is a' tüzet elfojtók, midőn 10¾ órakor a' palánki részen támadott tüz kevés idő alatt 2 házat dönte hamuba. A' kár sok ezerre terjed, 's a' rémülés igen nagy, annyival inkább, minthogy a' legszorosabb vizsgálat sem volt képes mindeddig kifürkészni e' rémitő veszélyek szerzőjeit.

Gyászhir Szegedről. Apr. 19-kén szenderült által örök nyugalomra városunknak egykor igen munkás 's fáradhatlan, és fél év óta egész fizetéssel nyugalmazott polgármestere, Csanád megyei táblabiró, t. Szilber József ur élete 72-dik évében. Hült tetemei apr. 20-kán nagy számú gyülekezet által kisértetett ohajtása szerint felső városi temetőnkbe. Kesergik elhunytát: özvegye t. Kormányos Borbála asszonyság — leányai: Örzsébet, Theresia, Juliana, — 's egyetlen fija t. Szilber Antal ur, helybeli tanácsnok, t. n. Csongrád 's Csanád megye táblabirája — valamint számos unokáji és tisztelőji. MISKOLCZY ISTVÁN.

KÜLÖNFÉLE.

Szülök szeretete és félelme gyermekeik iránt.

Szeretet és félelem, e' két szó, olly kapcsolatban áll egymással, 's olly szoros rokonság köti őket öszve, hogy a' legszigorúbb értelem sem képes őket egymástól elkülönözve sikerrel hatékonyoknak elismerni; mert hol a' szeretet való szinben jelenkezik, ott nyomban társul a' félelem, melly amazzal párosulva, egymást támogatva, rendezi-el a' szorongó kebel küzdését.

Midőn a' boldog férj földi mennyét a' szeretett nő karjaiban találja, és azzal még egy jövendő kapocs szorosb érzelmet párosít, azonnal elrendeli a' szeretet és félelem hatását a' kettős kebelben; az egymásért lángló kebleket azonban a' félelem égető ereje döbbenti. De főkép a' férj lelkét milly aggodalom környezi! midőn azon változások okát számitja, mellyek alá boldogitó neje van vetve. Midőn pedig szerelmének első zálogát az anya karján látja, o! milly öröm lobog akkor atyai szivében! Azonban nyomba követi öt a' félelmes aggodalom, nehogy a' kis ártatlan még zsengéjében megszünjék lenni. Az anya ellenben megfelejtkezvén minden kiállott szenvedéséről, 's magzatját ölelő karjain lecsókolván, emlőin csügve tartja, és ön életének nedvével táplálja szerelme kedves zálogát. — Minden lehető módot felkeres, semmi áldozatot el nem mulaszt, mellyet a' kis csecsemőnek ápolására 's gyámolitására szükségesnek gondol. — Mennyi öröm, de egyszersmind menynyi félelem sokasul illyenkor illy anyának szorult keblében, meghatározni képtelen vagyok.

Napról napra nevekedik 's nagyobbodik jó anyjának örködése mellett a' világnak e' fiatal lakosa: de ezen öregbedés mennyiszer zavarja nyugalmát az élet-adó anyának! hányszor kell egy éj alatt rövid álmát szétszaggatva tölteni! hányszor felriad ébrékeny lelke gyermekének sirására, vagy csak moczczanására is! Illy szakadatlan és számfeletti nyugalomtól fosztott anya, minden egybesereglett bajjal szembeszáll; csak hogy a' kis szeretett bimbót üdülni láthassa.

A' jó anya illy sokasult terhes bajjal tölt napjait leélve, a' kellemetlen perczeket mind elfeledi, midőn gyermekét annyira üdülve látja, hogy bölcsőjét, ringató nyug-helyét, elhagyhatja. — Milly öröm-tenger környezi szivét a' reményt lesö anyának, midőn rebegve gagyogni hallja gyermekét, ki napról napra fogékonyabb lesz a' hallott szavaknak megértésére és utánzására. — Ugyan ezen időben erősödnek idegei 's izmai: eleve kezdi csuszással pótolni a' járás hiányát, mellyet utóbb lábainak erősbülése követ: de mig illy gyenge láb e' rögös utat tanulja járni, hányszor inog, biczeg, tántorog, dülöng! mi által sulyvesztett testét többszeresen megsérti; pedig ez mind annyiszor történik, a' hányszor vezető kéznek hiányával van. — Midőn pedig

már gyakorlott lábán testének egyensúlyát képes fenntartani, azonnal szalad a' kis lény anyjának tárt karjai közé tudatlanul is megköszönni végtelen fáradozásait.

A' szülőknek lángoló örömük gyermekeiknek lépcsőnkénti előhaladásukon annyira nevekedik, hogy most már minden baj lehetsége ellen biztositva gondolják magukat. De rögtön a' félelemnek látható érzete a' jövőség tükrébe tekintésre inti az illy örömittas szemeket, hogy láthassák örömük terjedelmét, 's egyszersmind mennyi félelem mutatkozik még életük pályáján, — Azért komolyabb gondolkodás szállja-meg az illy szülők lelkét: és csak azon határozodik-el a' legszebb kivánat, hogy serdülő képmásukat gyengéd szeretettel ugy nevelhessék, mint az Isten, természet, vallás, és emberiség czélja kivánja.

Midőn az emberi ész-tehetség feselni kezd, a' szülők iskolába küldik szülöttjeket, hogy tanulhassák azt, mi nélkül az ember szükségképpen el nem lehet. Midőn pedig végezik tanulmányukat, akkor a' szülők szorgoskodása kitanulni 's kilesni törekszik a' gyermeknek természetét 's hajlandóságát, hogy czelszerű pályát válasszon magának jövendőre. — A' gyermeknek eddigi fokonkénti neveltetése milly gonddal, aggodalommal, számithatlan költséggel szövődik öszve a' szülők lelkében, azt csak azok érezhetik teljes mértékben, kiknek atyai 's anyai nevet viselni szerencséjek volt. Főképpen olly állapotba helyzett szülők, kiktől a' mostoha 's nem kedvező sors a' kivántató segéd-módot megtagadta, legnagyobb megerötetéssel, 's nyomasztó kinos sulylyal töltik-be azon hézagot, mellyet a' kedvezőbb helyzetüek nem ismernek, 's igy könnyeden tetszésök szerint rendezik a' gyermek-neveléshez megkivánandókat. — Hány vagyontalan és sajnos állapotú szülők sebzett érzelemmel küzdenek a' sorssal, csakhogy annyi pénzt legyenek képesek kivivni, menynyit igen igen szeretett gyermeköknek kellő nevelése kiván: ha pedig a' kivánt czel semmisül, a' legfőbb kinnal is emésztőbb fájdalom dulongva gyötri a' sorstól lenézett ama szülői keblet, melly gyermekének kiképzésére 's boldogitására szolgáló minden forrást dugulva szemlél maga előtt! — Mennyi kinba kerül illy szülőknek maguk oda adása! — Azonban mindent feledni kezd a' remény-ittas szülő, midőn azon szép várandóság melegiti keblét: hogy gyermekében tartós örömet, öregségének gyámolát, 's édes mindenet fogja lelhetni.

Midőn a' szülők bevégezvén tetemes gonddal 's gyengéd szeretettel gyermekök nevelését, 's tanittatását: ha szülöttjeiknek hon maradásukat nem kivánja a' körülmény, ugy szorgoskodnak a' sorstól jelelt pályára őket vezetni. A' fiú előtt több ágazatú ut nyilik, 's arra léphet, mellyre körülményei és hajlandóságai vezetik. — De mig e' szeretett fiú a' kivánt helyzetbe juthat, nem kevés aggódási félelem nyugtalanitja a' szülők keblét; mert féltik a' kedvest a' rosz társaságtól 's minden olly cselekvéstől, melly tisztán nyert érzelmeit elfajlásig roszitaná; jól tudják ők t. i. hogy midőn a' fiú élete tavaszába jut, legott keletkeznek keblében olly lázitó 's lángoló érzelmek, melylyeknél a' szendergő ész mit sem tehet, 's oda vezeti az illy szenvedőt, hol egészsége, hirneve, becsülete, 's mindene! még viruló élete is veszedelemben forog. Illy mardosó érzelem, ha hiú vágytól izgattatik a' viruló ifiúban, ritkán koszorúztatik jó következménynyel: de ha tiszta, hiv, 's józan, sikamlóstól mentt szeretet gerjed illy feszült fiatal kebelben, bizonynyal oda vezéreltetik a' résztvevő szülőknek gondoskodása is, hogy fijoknak választását helyeslessel igazolhassák; 's ha ez minden oldalúlag megfelel kivánságuknak, akkor az örülő szülőknél forró könyek pergenek-le örömben uszó szemeikből, 's az egeknek üdv-osztó urához emelik kérő kezeiket, hogy foganatosb áldást esedezzenek szeretett fijok fejére.

Megelvén a' szülők fijoknak szárnyra eresztését és élete párjával egyesülését (kivált ha pályája lehetségig tövistelen) határtalan öröm vezeti-ki az illy elégült szülőket a' leélt világból amoda, hol örök álmukat csendes hamvadással alusszák. Ha hogy pedig, a' kaján sors konoksága kijátszotta volna édes reményöket, és szemtanúkká kellett lenniek gyermekük elhunyt boldogságán: akkor a' dult szív léte csendes fájdalom özönében szakad öszve.

(*Folytatása következik.*)

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

36.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön május 4kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Pál fordulása.

Levelekben.

V—i Barnától.

Tavaszutó 15-kén.

Innen nézem bátorságból
A' világ nagy tengerét
Innen nézem szabadságból
A' föld sok rab emberét.

KISFALUDY SÁNDOR.

Kedves barátom! A' nagy város zajos életét — melly, mint a' duzzadó tengernek háborgó árja, könnyen örvénybe sodorja a' tapasztalatlant — elhagyván, szerette szülő-földemen rokonim 's kedvesim körében töltöm már nehány héttől fogva napjaimat, 's e' valódi pásztori élet módjában, melly egy Gessner tollának méltó tárgyat nyujthatna, csak akkor tünik-fel előttem a' lármás város tarka alakja, midőn szánakozva emlékezem azon balga csoportra, melly tomboló örömben élvezi a' jelent, mig a' nélkül, hogy vélné, minden percz egy ujnyival mélyebbre vájja a' jövendőnek titkos fátyola alatt sirgödrét; vagy midőn mosolygva képzelem a' Mammonnak áldozó dús-gazdagot, ki noha pokoli kinoktól gyötörtetik, a' multat még is jövendőnek ohajtaná; — ekkor illy torz-képek előmbe idézik ama pompás palotákkal diszeskedő várost, mellynek gyengébb oldalát mi, a' falusi élet bajnokai, egyszerű hajlékunkból, az anyatermészet opticai csalatást nem ismerő szemüvegén, ha figyelmetesebben vizsgálgatjuk, gunyló hahotára fakadunk. — Igaz ugyan, hogy nekünk, a' patriarchai élet csinatlan gyermekeinek is, van csupasz oldalunk — mellyet legalább a' nagy város különcz polgára annak szeret nevezni; nincs p. o. fénylakkal vetélkedő hotelunk; nincs pompás szinházunk 's a' t. mert ezekkel csak nagyok kérkedhetnek; de éjjel nappal tárva áll előttünk a' működő természetnek roppant szinháza, mellyben fő szerepet az idővel kar-öltve járó enyészet játszik.

Hol egy romba dült hajdani erősségnek mohos omladékai alatt lassú morajjal zúg-le a' kristály-csermely kavicsos ágyán, tisztán szemléljük mi a' lét viszontagságait 's rémitő catastrophejját, az élet reggelét 's végszakát; nyögelve susogja ott a' századok szellete, remeklő dalszinésznéként, panaszos dalát — 's kinek keble végkép el nem fásult, egy dicsőbb czélt tüzve-ki magának, hagyja-el az intő látványt.

E' bűvös helyen, melly lelkemnek egy nemesb élvezetet nyujt, lord Byronként andalgom-el én naponnan szabad óráimat mandolinom társaságában, melly egyszersmind tanúja kelő érzelmimnek, 's néha szende kisérőnéje ömledező dalaimnak, mellyeket a' lenge szellő szárnyaira eresztek, mig elmém a' tünődés villám-szárnyain csatangoljabe az ideal tág körét, hol egy eddig csak félig ismert tárgyra talált, a' tárgy pedig sziv-emelő, 's néha (nem is merem kimondani, mert nevetnél a' hamar megváltozott jég-keblűn) néha sziv-süllyesztő: és még is örömtelve mulatkozik vele. Innen magyarázható, hogy én, a' társalkodás embere, nagybátyámtól, ki mint az ollyan agg-legények szokták, podagrával küszködik, csak kevés társaságnak mutattatámbe, 's még is vallomásom szerint falusi egyszerűségemben regényes életet élek: a' regény pedig szivemben létez, mellynek kibizonyodását az időre hagyom, de keletkezését jövő levelemben szándékom lefesteni. Addig is, mig azt veended, élj boldogul!

U. I. Megengedj! hogy levelemben komolykás philosophusi öltönyt vontam magamra; mert ez gyakran megtörténik ollyanoknál, kik a' zajos világ nagy szinpadjáról csendes magányba vonják magukat egyedül egy titkos sejtésnek élvén, mig nem a' valósult sejtéstől arlequini köntösbe burkoltatnak.

Tavaszutó 30-kán.

Von einer Jungfrau ich erzähle —
'Sie war so schön, so liebevoll so hehr.
BULWER.

Schön wie eine Braut,
Folgst du mir zum Tanze
Sittsam und vertraut.
VOSS.

Feleletedből világosan kivevém, hogy az emlitett regényt igen ohajtanád hallani; most tehát, ha olly természettel birnék, millyennel szépeink, kik a' titkot csak akkor teszik titokká, midőn annak megfejtését igérék, tudnivágyodat rútul kijátszanám: de minthogy azt, mi keblemben fészkel, barátimnak mindenkor ki szoktam nyilatkoztatni, csak ugyan lefestem az érintett, szivembe vésett, regényt. — Nem fordulnak elő abban roppant ős erdők, mohos szikla-barlangok, fel-

hókkel csókolódzó kopár bércz-tetők, millyeket te, Walter Scott embere, olly igen kedvelsz, hanem csak egy vig társaságban, egy teremben, vagy legfölebb egy falusi lak sövényei köztt történik az egész. — A' regény, melly, mint gyanithatod — szokott mód szerint — nem egyéb szerelmi kalandnál, 's ekkép keletkezett.

A' folyó hó elején Kárvainak X. helység egyik fő birtokosának pap fija zsenge áldozatát vala a' Mindenhatónak bemutatandó. E' nálunk valóban ritka ünnepnek szokatlan fénynyel kellett végbe mennie. Már nehány naptól fogva sürögtek forogtak a' házi cseléd-ek, 's a' meghivó levelke a' szomszéd falviak előbbkelőihez szétküldetett. A' vidék számos uri családja köztt nagybátyám 's vele én is meg valánk hiva. — Nagybátyám az átkozott podagrát terjesztvén elő az ünnepben részvétről már le akart mondani, 's ekkor nekem, e' tájon még ugy szóllván idegennek, 's azért az emlitett család előtt személyemről ismeretlennek hon kellett volna maradnom — ha csak én, az illy alkalmakon mohón kapó, nem sürgetem őt. — Elővonatott tehát hosszú tusa után az ősi bárka nem éppen kellemes fészkéből; a' pejek felszerszámoztattak. — Pista egyet suhintott czihogójával közéjek, 's mi fél órai utazás után czélnál valánk. Éppen harmadszor hirdeték a' veres tetőzettel büszkélkedő falusi toronynak ércz-nyelvei az isteni szolgálat idejét, kérkedve zuhogván a' szomszéd helységek lakosainak, hogy nálok illyesmi jelenleg nem történik, midőn rokkant hajlékunkból kiszálltunk. Az ut porát magunkról lerázván egyenest a' templomba sieténk. — Mint a' raj hemzsegett itt a' sok nép, melly még a' távulabbi falukról is megjelent az uj-misésnek áldását veendő. Nagy bátyámnak, ki kórja miatt a' lépcsőknek ellensége, nagy ügygyel bajjal a' tolongó néptömeg köztt helyet csinálván, magam a' sekrestyén keresztül a' karzatra sieték. — Barátom! gondold meglepetésemet. A' sekrestyében testesült seraphot láték; kinek bájait ajtatosság utáni pontosabb vizsgálatom után kétszerezve találtam. E' kedves lényhez hasonlót a' népes város nehezen teremthet. Artatlan arcz-vonalain a' szemérem rózsáji virultak; domború márvány homlokát gazdag szőke hajfürtök, szeszélyes csigákban folyván alá, környezék; kökény szemeiből a' tisztás ég mosolygott; bibor ajkain pedig maguk a' kegy-istennék ültek. Testét egyszerű fehér atlasz ruha födé; hattyú-nyakában rózsa-szinű bajader lebegett, melly a' gyönyörű alakot még festőlegesbbé tette. Az érzelem tengerébe süllyedve nézém a' bájló leányt, miként tüzé a' segéd szolgálatot vivőknek karjaira az ártatlanság hó-fehér bokrétáját.

Az orgona megzendült, és szivemelő melodiája egy szellemi honba varázsolt. E' bűvös helyzetből csak hamar felébresztett a' Gloriát hirdető taraczkok döbörgése; 's a' mint feleszméltem, első pillanta-

tom egy veres posztóval bevont padra esett, mellyben a' koszorúleány ült. Szendén függöttek szemei imádságos könyve lapjain, és ajtatos fohászokat röpitett keble az égnek urához.

Az áldozatot gazdag lakoma követé, 's ezt vig tánczmulatság váltá-fel. Terpsichore avatottjai közé nem számithattuk ugyan a' remeklő Lannert, vagy a' szeszélyes Strausst, hanem Gazsit hat rokon szinű atyafival, kiknek hangszereik, több restauratión zengék már kedveltebb nemzeti nótáinkat. Itt is nemzetivel nyittatott-meg a' táncz, mellyet az öröm-apa 's egy koros nőszemély — ki, mint sugdozásbul hallám, a' kedves alaknak anyja — majd komoly ázsiai lassúsággal, majd pergő orsóként járt-el. Taps, öröm-zaj követé az idős lejtőket, 's nehány torok „három a' táncz-ot" harsogtata.

„Nem, nem! — kiálta az alig lihegő Kárvai — nekünk aggastyánoknak ez untig elég. Most ifiaink mérkőzzenek a' széditő keringőkkel — 's engemet karomon fogva egy kisasszonyhoz vezetett. — „Uram öcsém! — ugymond — illik, hogy kegyed adjon példát ebben a' többieknek.

„O sors!" — rebegém magamban, midőn a' hölgyben lelkem idealjára ismertem. A' kedves magát meghajtva nyujtá-át kezét, 's én reszketve nyomám mennyemet hőn pihegő karaimba. — Barátom! képzeld elragadtatásomat, midőn azon lényt, mellynek puszta szemlélése is boldoggá tehetett, átkarolhatám. — Háromszor kerültem-meg vele a' táncz-teremet, 's midőn kiállánk, csókot nyomtam a' hó fehérségű kezecskére, mit, egy tetszést jelentő gyenge kézszoritás követett. E' kézszoritásban üdvömet helyezém. — Többször is vala még hozzá szerencsém a' mulatság lefolyta alatt, 's mindig hasonló sikerrel. „Victoria!" sugá benső gőgöm, 's csak a' kedves ajakrul lebbenendő „igen" szó hijányzott, hogy a' hetedik égbe ragadtassam.

Az ünnepnek vége lön, 's mi, haza rándulánk; de részemről nem olly kebellel, minővel jövék. — Akkor ép voltam, most szivemben a' szerelem férgét hordozom.

„Hát neked mi bajod? — kérdé minap nagybátyám, midőn az ebéd fölött könyökömre eresztvén fejemet, a' multat idézém agyamba — igen rosz szinben vagy; szemeid keresztben állnak; talán a' primitia ártott-meg?"

„O nem! — rebegém erőtetve — egy kis hőség ez, 's nem egyéb!"

„No no!" — válaszola pirongatólag az aggastyán.

A' jó öregnek igaza volt; mert csakugyan a' — de elhallgatom, nehogy — ámbár én sem hazudtam, mert keblem hősége

vala bajom, mellyet egy leánykának köszönhetek, kinek nevét, igen — nevét sem tudom; mert első látására illetlennek tartám az idegen társaktól sorsa felől tudakozódni. — Tudom, hogy gunyolva neveted ebbeli pedantságomat; — magam is azt tenném, ha mással történt volna az, mi magamon esett-meg. De igy csak sohajtok, 's a' kelő érzelem kifejlését a' mindent megérlelő időre, vagy inkább a' szeszélyes sorsra bizom.

Nyárhó 10-kén.

Ajtót nyitok: egy szép szőke leány ült az asztalnál — látásomon nem kevessé ijedvén meg.

KISFALUDY KÁROLY.

Wie ich in's Aug ihr sehe,
Werden inn're Stimmen laut.

GRILLPARZER.

Barátom! az ember élete nem egyéb egy igen tarka szövedéknél, mellynek szines fonalait a' lét viszontagságai képezik. A' szerelem rózsapirosát sokszor a' féltékenység 's epedés sárgája, ezt pedig a' bú-bánat feketéje követi; a' szerénység viola-szinét remény zöldje váltja-fel a' hűség kékjével; mig a' játszi szinek tarka vegyületét a' haragnak setét-verese fejezi-be, melly mellett igen gyéren látható a' megbékülés liba-szine. — Ha már ezen szövetet, midőn félig meddig kész, vizsgálgatja az ember, vagy jó izűt nevet, vagy gúny-mosolyra fakad, vagy néha bajuszt morzsolva boszonkodik, — a' mint t. i. a' szinek vegyülete száj-izével megegyezik, vagy nem. —

Az én vásznomba is szőtt a' szeszélyes sors egy olly fonalat, mellyet, ha az ég ugy akarja, Ariadne gombolyagaként használandom a' lét tömkelegében.

„No biz ez furcsa! — tudom, megütközve ezt fogod dünnyögni: — előbbi leveleiben kibonyolodásról, kifejlődésről szóllt, 's már most bebonyolodásról, vagy is szövésről beszél. — Milly ellenmondás ez!“

„Hát csak ollyan, — mint egy régi bölcsnek e' mondása: kibonyolodunk, és bebonyolodunk. — Ezeket véltem előre mondandóknak, hogy a' következőkön ne álmélkodj, mint a' somogyi pór, István tornyát látva Bécsben.

Teljes pompában emelkedék-fel junius huszonegyedike, vagy is Aloysia ünnepének reggele a' természet örök divatú toilette-je mellül, valamint azon kisasszonykák, kik ma ülik névnapjokat, hagyákel az aranyzott rámájú tükröt. Maguk a' rétek virágai is felgyöngyözék pártájokat, ez által mintegy jelenteni akarván, hogy megtartják a' mai ünnepet. Egész fényben lövelé sugarait a' tüz képű Titan a' tisztás légből. — Csak az N. helységbe vezető kocsi-ut látszott köd-

ben merengeni, mit a' figyelmes vizsgáló azonnal batard- 's cséza-okozta porfellegnek ismert. A' falu birtokosának neje névünnepét ülé, — a' csörtetők meghivott vendégek valának. — A' mulatságban, mellyben vidékünk szép nemének nagyobb része jelen volt, magam is részt vevék.

(*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

Budapesti inneplés. Ő cs. k. fensége, a' mélyen tisztelt nádor főherczeg sulyos betegsége veszélyes állapotjából kimenekedvén, a' hü Budapestiek különös ajtatosságban ohajták ezen mennyei kegyelmet meghalálni a' Mindenhatónak, 's ez okból apr. 30-kán délelőtt a' budapesti főegyházakban innepélyes hála-áldozatok tartattak, mellyekre nemcsak minden polgári, katonai 's tudományos hatóságok és testületek képviselői megjelentek, hanem a' polg. katonaság is tette szokott tisztelkedését. Egyesült ezekkel a' nagy számú buzgólkodóknak serege, melly a' „Téged Isten dicsérünk" szivemelő hangjaival párositá ajtatos hála-fohászait a' fens. főherczeg életeért.

KÜLÖNFÉLE.

Szülök szeretete és félelme gyermekeik iránt.

(*Folytatás.*)

Röviden érintvén a' fiú-gyermek neveltetését, tekintsük már most, mennyi öröm 's félelem párosul a' szülőknek keblükben a' serdülő leánynak neveltetésével.

Nem kevés költséggel jár a' leány-gyermeknek felneveltetése, mig annyira nagyul, hogy megtanithassák őt a' szülők mind arra, mire a' nőnemnek elkerülhetlen szüksége van. Mennyire magosul a' szülők öröme az illy serdülő leánykának lelki 's testi kifejlésén és haladásán! milly szemgyönyörrel nézik azon szép bimbót, melly az idővel feselni kezd. — De addig, mig a' bimbó burokban szunnyad, nyugottabban érzik a' szülők baljokban verni szivöket, 's mind addig nem is kivántatik a' szülőktől szigorú szemesség, mig a' leány élte tavaszát nem éri. De midőn azon szakba lép, melly a' gyenge keblet nem ismert érzelemmel izgatni 's éleszteni kezdi, akkor leginkább kivántatik a' szülőknek szorgos szemessége, hogy gyermekük szerény lelkét minden kitörő szenvedő indulattól megőrizhessék. Ezen időben valódi szinben mutatkozik a' szeretetből szülemlett, észt vádoló félelem, melly a' szülők figyelmét a' jövőség eseményére vezérli: mert olly virág, melly hajnal hasadtával feselni kezd, 's viruló szépségével elbájolja a' néző szemet, nagy ritkán lehet mentt a' leselkedő kivánattól.

Illy időt érő szülöknél a' félelem olly szorongó aggodást ágaztat-el gyermekök iránt résztvevő 's örködő lelkükben, hogy hálával azt leróvni a' gyermeknek mindig nagy feladás marad.

A' leány-gyermek többnyire anyja oldalánál neveltetik, 's mintegy nagyobb bizalmat helyeztet anyjában, mint az őt hasonlag szerető atyában. Ha az anya igen korán, vagy gyermeke felserdült idején hal-el, — elhal vele sok atyának 's gyermekének is boldogsága. — Milly bánat rágódik illy férj és atya szivében! midőn elhunyt az, ki lelke mássát jó anyává képezhette, 's

a' férjnek megkimélésével vezethette volna azon őrzött uton, mellyen vezetni most csupán az atyára maradt. Illy anyátlan serdülő leány-gyermek számtalan gondot, aggódást, okoz atyjának mind addig, mig rendeltetése czélját nem érheti.

Majd minden atyánál közösebb 's nagyobb az öröm, ha fiú, mint ha leány gyermeke születik. Már ezen külön érzelemben is alapul olly valami, mi kecsegtetőbb jövendőt igér. Való ugyan, hogy az atyának a' felserdült fiúval, kivált ha ez féktelen 's kitörő indulatú, sok és igen számos baja van: de mennyivel torlottabb bajjal rettegteti az atyát leányának nagykorúsága, midőn minden lépését őrző szemmel kell tartania, nehogy tapasztalatlan szive fonák érzelmeknek áldozatjává legyen. — A' legjobb nevelésű leány sem mentt egészen azon kábító érzelemtől, mellyet a' köz nyelv szerelemnek nevez. Minden leány vágyódik azzá lenni, mire őt a' természet rendelé: ekkép tehát igényei mind inkább nevelik e' kivánatát, noha éppen ebben szövődik 's alapul sok előre nem gondolt váratlan eset.

Illy időszakban a' leánynak zajló keblét, lehetőségig őrizzék a' szülők, ha gyermekök boldogsága szivöken fekszik: főleg akkor, midőn gyermekeiknek rajtok kivül más öre nincsen.

A' magára maradott atyát többféle foglalatosság idézi-el gyermekétől; de nála hagyja azon vezérfonalat, mellyet nyomos tanácsával szött össze fogékony lelkében. Illy leány-gyermekben egész bizalmát helyezi a' hivő atya, mert sokkal jobban véli ismerni gyermeke szep lelkét, mint abban megcsalatását. Hála a' gondviselésnek! vannak még olly szerencsés atyák, kiknek igénytelen leányaik igazolják a' bennek helyzett atyai szép bizalmat, 's kiegészitik az ez iránt várt örömet. — De hány önkényü 's könnyelmü leány van, ki rendvesztett indulattól vezettetve, kijátsza atyjának legszebb reményét!

Több eset igazolá már, hogy szoros vératyafiságban van a' féktelen szerelem az őrültséggel. Ez már igen sokon bebizonyodott, főkép azokon, kiknél kitörő heves indulat ült az ész kormányán.

Azért minden jó atya félelemmel örködik leánya szerencséjén, és igy szivén is. — Minden atyának teljes kivánata, hogy leánya boldogul szeressen és viszont szerettessék: de a' szeretet tiszta 's erényes forrásból eredett legyen; mert csak ugy feselhetik szeretetének virága; csak igy szerezhet tartós örömet a' leány mind magának, mind atyjának. De, fájdalom! sok sajnálandó leány van, kinek, midőn nyugtalan szivének szük kezd lenni keble, azonnal titkolódzás nyomai mutatkoznak egész valóján. — Ha e' hiba ártatlan szemérmességből támad, ugy könnyen orvosolható: de ha vértorlatán tágabb vágy forrása fakad, elannyira, hogy sok rosznak tenyésztő csiráját édes kéjjel táplálja keblében, 's abba szeretö atyjához mutatandó bizalmát elsüllyeszti — ekkor megveti azon vezérkezet, melly őt bölcsőjétől kezdve leélt napjain vezette, 's még tévelygő utjáról is képes volna felemelni. — Az illy boldogtalan leány elég balgatagul szerencsétlen titkával kijátsza az öt különben boldogitni akaró atyának segéd-kezét, magát pedig sok hiú reménynyel biztató kétes sorsra kárhoztatja.

„Vajmi nehéz egy alkalmas belátású orvosnak is olly beteget gyógyitani, kinek nyelvét némaság korlátolja.

Kimondhatlan, mennyit veszt jövendője olly leánynak, ki öszinteséggel nem viseltetik szülői iránt, 's nem helyez bizalmat azokban, kiktől éle-

tet öröklött! holott maga a' természet rendelé gyamolául a' szülöket gyermekeik számára.

Ha a' leány-gyermek, szülöinek tapasztalásuk alatt, kebleörömét 's élete boldogságát kormányozni engedi, bizonynyal sok jöhető rosztól lehet mentesitve; mert a' szülöknek szorgos vezérlete 's hü szeretete leányuk jóllétét éber szemmel biztositni törekszik. Élénk szinekkel festik-le ök azon tátongó örvényt, mellybe illykorú leány rohanhat; kinek tapasztalatlan szive nem egészen mentt azon hizelgö csábitásoktól, mellyek csak az örvény utjára vezérlenek.

(*Vége következik.*)

EMLÉKMONDÁS.

Tavasz.

Ember szedd a' gyöngyvirágot,
Mellyet a' szép tavasz ad,
Izleld a' szép boldogságot,
Mellyet az ég folyaszt rád.

A' tavasz a' természetben
Megujul, — de az életben
Hogyha lenni megszünik
Elö többé nem tünik.

SZENVEY után K. H. K. J.

Haza. Isten egy szivnek egy kebelt teremte: igy egy embernek egy hazát. Semmi sem lehet erös, semmi sem nagy, és következéseiben tiszteletre méltó, a' mi czél és határ nélkül széjjelfolyt; a' minek nincs pontja, mellybe összevonuljon, honnan elágazzék. Azért kell minden egyes embernek saját hazájáért munkálni; azért kellett a' legszebb rendkivülibb tetteknek csak illy szerelem kutfejéből származhatni. Egész világért, egész emberiségért halni: azt Isten teheté. Ember meghal háznépéért; ember meghal hazájáért: halandó sziv többet meg nem bir.

SZEMERE Aurora 1835.

Egy pillanat is sokszor felbonthatja a' gonoszok kötését: de a' jónak barátsága örökké tart.

KLOBUSICZKY Pál után S. Karolina.

Szórejtvény.

Télen nyáron egy hajléka
Elég neki boritéka.
Ha fő kettejét elvágom,
Állatot és sok embert nyom.

BERETKA JÓZEF.

Előbbi rejtvény: has, kas 's a' t.

Figyelmeztetés. — E' folyóiratnak jelen fél évi számaiból nehány teljes számú példányt lehet még rendelni, ugy a' mostani második fertály-esztendei folyamatból is. — Évnegyedi ára helyben 2 ft. 30 kr. postán 3 ft ezüstben; fél évre két annyi.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

37.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap május 7kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Köznépi szokások a' debreczeni reformatusok között.

(Debreczeni köznép öltözetének képével.)

Idegen nemzeti szokások is figyelemre vétetvén a' magyar olvasó közönségtől, reményleni lehet, hogy a' határra, kiterjedésre, népességre nézve több apró státussal mérkőzhető Debreczen köznépének némelly eredetiségében megmaradt szokása hiv 's valóságos adatok szerinti leirása sem lesz érdektelen.

1) Kereszteléskor.

A' gyermek születése után 5—6 nappal elküldik az öreg asszszonyt vagy is bábát (kinek kötelessége ismertető jelül hasán egy arasznyira hajtott tarka keszkenőt keresztülkötve hordozni, — de mit már csak némelly öregebbek tartanak-meg) 8—12 's több helyre is komákat hivni. Az asszonyok megjelennek más nap 7 órakor a' gyermekes háznál, 's mindenik visz pénz ajándékot a' betegágyas, bába, és ennek segédje, a' förösztő asszony, számára. Az elsőnek hálálkodáskor mindjárt párnája alá dugja kiki a' neki szántat, az utósóknak pedig bucsúzáskor nyomja markába. A' koma-asszonyok közül, kiket szilvoriummal 's meleg mézes borral fogadnak, csak egyik a' keresztanya; a' többi lógó-koma. Ezek elviszik a' gyermeket anyjának legszebb nyak-kendőjével betakarva isteni tisztelet végére a' templomba, és pedig egymást felváltva viszik, ha bár egynek csak 5—6 lépés jutna is. A' keresztanya feltartja a' gyermeket a' keresztvizre, a' papnak megsugván a' gyermek nevét. A' szertartás után haza viszik a' gyermeket az oda vitel rendével. Ekkor már teritett asztal várja őket, megrakva kávéval, perecz, kalács, béles, 's a' nem éppen paraszt helyeken torta, piskótával, és egyéb czukor neműkkel. Komám uraimék is előszállingoznak apródonként, 's ekkor előkerülnek a' pálinkás üvegek, boros kancsók, 's palaczkok.

Reggelizés után eloszlanak, de többnyire ugy, hogy vagy ebédre, vagy vacsorára ismét visszamennek, 's nem ritkán muzsika, tánez is mulattatja a' gyermek-ágyast ugyan azon szobában, mellyben fekszik, késő éjig, sőt reggelig is. Következő napokon a' koma-asszonyok ebédet küldenek a' beteg ágyasnak, 's ha elég mennyiségű komáról gondoskodott, fellábadozhatik a' válogatott 's bő mértékben küldözött ebédeken. A' miveltebb osztályban délután, a' háznál, 3—4 koma jelenlétében 's csak uzsona mellett szokott a' keresztelés végéhez menni.

2) Házasodáskor.

A' házasulandó elküld a' kinézett leányos házhoz egy maga sorsú tisztes asszonyt, ki jelenti, hogy oda becsületes embereket várjanak, az az kérőket. A' kérdésre megnevezi a' leendő vőlegényt, 's kérő násznagyot. A' leendő menyasszony kiadó násznagyról gondoskodik, 's egész pompájába felöltözve pártáson várja a' becsületes embereket, de elrejtezve valahol anyjával, ugy hogy csak atyja és a' kiadó násznagy fogadja-el a' kérőket. Az „ur Isten rendelésére, 's Ádám atyánk példájára" hivatkozó hosszú beszédben előadja a' kérő násznagy oda jövetelök czélját. A' kérdő helyeselvén szándékjokat, szintén olly hosszas, ékes, és bibliai mondásokkal fűszerzett felelete után előhivja a' leányt, ki anyja kiséretében előjövén tudtára adatik neki az ott levők czélja, mit ő lesütött szemekkel hallgat végig. Az ő tiszte azután borral, pereczczel, kalácscsal, csőregével kinálgatni. Ismét ékes, hosszú beszéddel gondolkozásra való időt kérnek, 's napot határoznak, mikor a' választ meg fogják izenni. Az alatt elküldenek valami szin alatt egy biztos asszonyt a' legényhez ház-tüz-látni, 's meghatározzák vagy az igent, vagy a' nemet, 's ezt az igért időre megizenik. Ha kedvezőleg ütött-ki a' legény részére a' felelet, engedelmet kér a' látogatásra 's ismerkedésre. — Meghatároztatik a' kézfogó napja. Ekkorra már meg vannak többen hiva a' biztos jó barátok, atyafiak közül, kiknek jelenlétökben ismét czifra hosszú beszédek közben (mert ez régi magyar szokás szerint egy igen fontos részét teszi minden szertartásnak) jegyet váltanak. A' legközönségesebb legény két három vagy több tallért ad jegybe, 's kitől telik annyit, hogy egész öltözőt vehessen belőle a' leány, miben a' kötény, nyakra és fejre való selyem kendőnek kell lenni, sőt fejkötőnek is, miről még akkor egész fontossággal meghatároztatik, hogy az a' rang szerint alacsonyabb, magosabb, selyem vagy lencsés kendő alá való, vagy bekötetlen viselendő legyen-e. A' leány keszkenőt ad jegybe, többnyire ollyant, mellyet majd ő maga is viselhessen. A' kérő násznagynak is ad egyet,

's e' szokás még az előkelő polgári házaknál is megvan. Három vasárnapi kihirdetés után, többnyire szerdán, megtörténik az öszvekelés. —

Utósó vasárnapi délután a' menyasszony magához hivja leány pajtásait csigát csinálni, 's gyakran éjfélig csinálják a' tészta-csigát; mulattató szolgáló legények és muzsika-zengedezés üzik-el álmosságukat. E' vasárnapi délután meghivattatnak a' vendégek czifra bokrétás vőfélek által szerdára a' szokott szertartásokkal: p. o. „az én nagy jó uram N. N. és szerelmetes jegyese N. N. tiszta szivből, szeretetből szóllittatja kegyelmedet az egybekötő hitnek meghallására, azután pedig egy két tál ételnek és egy két pohár bornak elköltésére" 's a' t. — Az esküvésnek legszokottabb ideje szerdán dél előtt 11 óra. A' lakodalmas házhoz minden vendég-pár küld legalább egy pár tyukot, 100 pereczet, 's egy kulacsbort. —

Esküvés előtti délután elmennek a' menyasszony ágyáért a' muzsikusok 's lóháton czifra szalagos, bokrétás, nagy kendőkbül csinált zászlókat lobogtató legények, sokszor két három szekérrel; 's miután jól meg vendégeltettek, behurczolják a' város nagy részén muzsika és nagy öröm-kurjongatások között a' nyert kiházasitást, és ugy viszik a' vőlegény házához. A' lovak füleiről el nem maradhatnak a' lobogó keszkenők, még akkor sem, ha uri menyasszonyt visznek kocsin. Ekkor gyakran egy tuczat selyem keszkenőt is felaggatnak.

(*Vége következik.*)

ELBESZÉLÉS.

Pál fordulása.

(*Folytatás.*)

Az ebéd előtti időt a' férjfiak külön, 's a' nő személyek is külön teremben töltötték, mindenik rész maga kénye szerint mulatva. Közttünk egy közép termetű zömök ur (kit a' társaság domine spectabilisnak nevezett) játszá a' fő szerepet. Ez egy valódi anekdota-tár volt. Mint Rajna folyama gátolhatlan sebességgel dült rőt tövis bajsza alul az anekdoták, tréfa-cseppek, 's nevettető pilulák rongyócz serege, mellyek ha feljegyeztetnének, legalább tiz évig elegendő tárgyat szolgáltathatnának minden honi kalendariumnak. Ezen jó ur magát charmant társalkodónak véli. Eleintén magam is versenyt neveték a' tömeggel, de utóbb megunván a' sovány elménczkedést, a' teremből kisuhantam. — Már néhány perczig szemlélgetém a' folyosó párkányáról a' kastélyt övedző diszes kertet, midőn egy a' csarnokra nyiló teremnek zsibaja magára voná figyelmemet.

„Valljon, mi történhetik benn?" — kérdé felingerült kiváncsiságom. A' kulcs-lyukon hallgatózni nem tartám tanácsosnak, mert

könnyen ugy járhattam volna, mint Kisfaludy Tollagija. Hosszú tanakodás után elhatározám magamat, hogy az ajtót feltárjam, 's ha valaki orron kapna, tettemet a' terem elhibázásával mentegessem. — A' terv ki volt víva, de én megdöbbenve ránták-be az ajtót, mit egy hangos kaczaj követett, mellyben Irma név vala hallható.

„Mi a' manó lehetett hát benn?" — kérded kiváncsilag. — Nem egyéb azon lényeknél, mellyeket a' költő angyali epithetonnal tisztel, a' társalkodás embere kiszasszonyoknak, az alsóbb osztály pedig hajadonoknak szokott nevezni. — Egy ég szinű selyembe öltözött szőke leányka ült a' toilette mellett, háttal az ajtónak; nehányan éppen bokrétát tüztek szeszélyes haj-csigáji közé, midőn bebukkanék. — Megdöbbenve ugrott-fel székéről a' leányka, midőn az ajtón bekukucsáló fejet tükrében megpillantá. De hogy is ne, mikor olly véletlenül egy bűvös férjfiú kacsingatott a' sima üveg megül kökény szemei közé. Tudom, tisztelt olvasóimnénak is nagyobb része szellemi játéknak tulajdonitotta volna ezt. — Illetődve tekintett a' szép hölgykoszorú a' betárt ajtóra: de csak hamar hangos hahotára fakadt, midőn fejemet kikapám. — „Irma! Irma!" — hangzék a' teremből. Alkalmasint a' megdöbbent kisasszonykát nevezik Irmának — gondolám magamban — 's mintha mi sem történt volna velem, ismét a' férjfiak társaságába vegyülék.

Az angol izlésű kert közép táján terepély hársfáktól környezve állott az uj sztilben épült tágas pavillon. Ebbe gyült most a' vendég nép, 's a' felcziczomázott asztal körül helyet foglalt. Boldog csillagzatom az ég-szinű selyem-fedte kisasszonynyal vis à vis juttatott. Aldám magamban a' végzetet, mert a' nő-személy nem más vala, mint eszme-képem, a' koszorú-leány. — Nem irom-le a' keblemben keletkezett érzelmeket, nem az általam gyakorlott szem-beszédet (mellyet azonban a' leányka nem látszott érteni), mert illy helyzetben már magad is voltál.

A' fényes ebéd már végére járt, 's most a' nyers gyümölcsök hozattak-fel. Ezek közt fő helyet foglalt a' jelen év szülötte, a' karmazsin piros cseresznye. — Nehány kisasszony czipkát szakított, 's nevetgélve suttoga egymás közti. A' kedves mosolygva szemlélé a' dévajkodókat, kiket kárhoztatni semmi joggal sem lehet, minthogy közülünk a' feszes etiquette kiküszöböltetett.

„Irma! szakitsunk" — szólla imádottamhoz egy bogár fürtű hajadon. — Czipkát vevének gömbölyű ujaik közé, perczentettek, és Irma czipkája elszakadt. — „Menyasszony!" — rebegé az elpirultnak füleibe a' csintalan barna hajadon. — „Menyasszony!" — viszhangzá belsőm, 's mintha villám járná keresztül idegeimet, megrezzenék. — Ez alatt a' kedves hölgy hüvelk 's mutató ujja közé egy cseresz-

nyemagot vön, 's avvali bibelődéssel akart barátnéja által okozott furcsa helyzetén segiteni: azonban megfelejtkezvén, a' magot erősebben nyomkodá; — ez kirepült, 's fehér piquet mellényemen setét foltot ejtett. Én mosolygva tekinték a' foltra, mivel örültem, hogy lelkem imádottjától, bár véletlen, emléket nyerhettem, 's erősen feltevém magamban azt ruhámból soha ki nem vétetni. — Ő pedig zavarodva „követem" rebegé. — Ebéd fölött W. barátomtól megtudám, (mit már olly régtől ohajték) hogy Irma özvegy Ordasy tanácsnoknénak, ki e' tájon szép terjedésű jószággal bir, leánya, — 's mi engem ujjá szült, hogy még nem jár jegyben.

Az ebédnek vége lön. A' vendégek apró csapatokra oszoltak; az idősb férjfiak és dámák whiszteztek, mig a' fiatalság kar-öltve járdalá-be a' kert lugosait. — A' szeszélyes sors, hol csak lehet, tréfa-játékot üz az emberrel. — Nekem páromul Irma jutott. — A' beszélgetés mind két részről először hideg feszességgel, később meghitten folyt. Egy viritó, rózsa-bokroktól körzött, tekervényes ösvényre fordultunk a' minket követő társaság elől, 's Irma igy kezdé beszédét:

„Engedelmet kérek azon véletlen esetért, melly által kegyed mellényét beszennyitém!"

„O! drága kisasszony! az mi sem volna — viszonzám mosolygva — de több annál, hogy szivemet sebzé-meg kegyed!"

Irma tudakozólag tekintett reám, — mint mikor a' kiejtett szavak valódi értelmét meg nem fogjuk; — majd pirulva süté-le kökény szemeit, mig belsőmben heves harcz támadván, szótlanná tön. Hogy azonban illy furcsa helyzetben meg ne lepettessünk, a' multkori primitiára forditám beszédünk fonalát. Irma könnyebben lélekzett, én pedig utóbb örömmel értém, hogy azon alkalommal anyjának megtetszettem, ki szivesen venné tisztelet-tételemet.

(*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pesti vakok intézete az által bizonyitá-be örömét ő cs. k. fensége a' nádor főherczeg, mint ezen intézet kegyes pártfogója és alapitója, szerencsés felgyógyulásán, hogy majus 1-jén a' Terézia külvárosi templomban 8 órakor a' háladási nagy misére, mellyet Vachtler Károly ur, e' külvárosi segéd-pap és az intézet vallás-tanitója tartott, egybegyülvén, annak elején a' „Téged Isten dicsérünk"-et buzgó ajtatossággal mondá-el, a' sz. áldozat alatt pedig minden hangszer kisérete nélkül ama csupán énekszóra készitett misét, mellyet az intézetnek világtalan tanitója Füredy László ur szerze, 16 vak nevendék (jelenleg 21 nevendéket számlál az intézet) éneklé-el. Graduale alatt Hesz nevendék Beyer által szerzett adagiót játszott flaután, mellyet 4 más nevendék huros hangszerekkel (két hegedüvel, alto-violával,

's kobozzal) kisért. A' mise alatti intradákat 's berekesztésül a' trombitazenét hasonlag az intézet nevendékei játszották billentyüs trombitákon. Az isteni tiszteletet 's hála-inneplést következő magyar dallal zárták-be az intézet énekesei:

Szerettinket tartsd-meg Isten!
Nádorunk' és nádornénk'
Kik naponként olly kegyesen
'S folyton ragyoknak felénk,
'S kiket magunknál szivesbben
Tisztelünk és tisztelénk,
Éltesd Isten kegyelmesen
Nádorunk' és nádornénk'!

Délben a' nevendékek különösen megvendégeltetvén valamint az egész fels. cs. kir. háznépért, ugy legnagyobb jótevőjekért, a' fens. nádorért, köszöntő poharakat üritettek trombita és dobszó hangzása közben. — Az emlitett vocalis misét olly helyesen éneklék a' világtalanok, hogy valóban mindenkit érzékeny részvétre gerjesztének. Mind a' pontos előadás, mind a' hangmünek világtalan szerzője e' tekintetben a' legnagyobb ritkaság közé számitható, 's erre nézve ezen intézet nevezetes elsőséggel bir minden más hasonló, habár több nevendékkel biró intézet fölött is.

Majus elsö napja nálunk borúsan 's ez okból kissé hivesen viradván-fel a' különben e' napot már korán reggel szabad vidékeken izlelö Budapestieket jó formán visszarezzenté a' korán kelléstől, 's ez volt oka, hogy a' mulató helyeken, jelesen a' budai város-majorban, nem vala látható olly sokaság együtt, mint máskor. (Annál több volt azonban minden felé tegnap (vasárnap) apr. 30-kán, midön, habár nagyon szeles volt, a' türhető meleg idö nagy számú gyülekezetet csöditett öszve a' kertekbe 's két városi mulató helyekre.) — Azonban délután bár szeles, de tiszta meleg nap levén, nagy sokaság gyült öszve mindenfelé, hol csak zöld fü 's fák mutatkoztak.

KÜLÖNFÉLE.

Szülök szeretete és félelme gyermekeik iránt.

(*Vége.*)

A' jó szelid leányban pontosul a' szülöknek öröme 's reménye. Hálát rebegnek ök a' Mindenhatóhoz, ki nekik megengedte jó gyermekükben a' földi mennyet feltalálhatni. Illy szülök örömei közé vegyül azon kivánat is, vajha leányukat olly férjfinak kezeire adhatnák, ki hü szeretettel képes volna öt a' csendes sirrögig boldogitni.

Midön a' leány, szivének tiszta ingeréből, választ egy rokon érzelmü férjfiút, 's meglevén a' sziv-csere, ezt szülöktül megáldva Isten elött hittel erösitik-meg: akkor a' szülöknek hö kivánata érlelve látszik lenni. De a' félelem itt is, mint mindenhol, ürmösiti a' szülöknek dobogó szivüket azon komor epedéssel, mellyet ama gondolat szülhet, hogy leányuk a' szerencse vedréből csak parányi öröm-sorsot huzott magának e' frigy kötésre: 's ha elhunyt a' mosolygó öröm, mellynek a' várt földi mennyből kellett volna ömleni, akkor a' szülök szivét vadul kinozza megcsalatott reményök.

'S midön elvesztett paradicsomán fanyalogni látják gyermeküket, elölt örömeik mellett gondok fellegétől boritva várják a' sors-mérlegnek vég süllyedését.

Ha pedig a' szerencse ölére karolta gyermekeiket, és elárasztá boldogitó áldását élete fölött, akkor az öröm érzelme meghaladja a' felelem erejét a' boldog szülöknek felvidult lelkükben, 's csak azon édes kivánat feszül keblükben, hogy párosult gyermekeik a' szerelemtöl kölcsönzött váltság-dijban részesüljenek, és folytonos boldogságban élvén, érhessék életük delét a' mindent bezáró estvéig.

A' jó serény leány mennyi örömet erösit-meg illyenkor a' szülöknek dobogó szivökben! mi által ön boldogságát alapitja-meg.

Ellenben, milly szerencsétlen az olly leány, ki szülöinek mentő kezét makacssággal elveté; 's csak ön szive hurjának hódolt! Nem számolt az illyen ama bánat-fellegekre, mellyek feje fölött elboronghatnak, 's nem sejdité, hogy tanácstalan árvult szive kitüzve van olly viharnak, melly alatt összeroskadnia kell. — Fájdalom! midön tántorodott utján tévelygő reményének sebét viseli, 's már áttörtetvén kinos helyzetében, elpazarlott üdvén, e' tetemes veszteségén, a' kábulás éjét kialudta: akkor egyedül rémes képzeteivel evödik. Kétségbe esettség honol az illy marczangolt lelekben, 's rémletes vonások ülnek a' törödött arczon, hol a' késö bánat a' legvégsöbbet is kész megtenni: kivált, ha a' reménységnek legkisebb csillaga is elhunyt. Ezt soknál a' sirkert sajnosan bebizonyitá.

Az illy utvesztett gyermekeknek szülöit milly nyomasztó bánat öli! midön vissza idézik az elöre számoltt örömek szép reményét, mellyeket gyermekükben egykor találhatni ohajtának. Az illy gyermek repeszti-meg azon szülöi szivet, melly érette olly fönten dobogott! — Halállal párosuló gyötrő kin mohón rágódzik a' szülök vesztén, 's megássa nekik a' sirt, melly egyedül szüntetheti orvosolhatlan fájdalmukat.

Ládd! háladatlan gyermek; ez a' te munkád! mert magadat és szülöidet leölve jutalmazád azokat, kiktől lételt nyertél!

Többes számban vannak az olly szülök, kiket a' sors középszerünél is alsóbb helyzetre rendelt; még is igyekeznek gyermekeiknek illő nevelést adni. — Az illy szülök gyermekei sokkal nagyobb hálával tartoznak a' szorongatott szülök iránt mint azok, kik a' szükség ellen mentesitve vannak.

Ha a' szülök nyomasztó állapotban élnek, azoknak a' szükség nem engedi mind azt kivinni, mit gyermekük boldogitására kivánnának tenni. Mennyi kinzaj hullámzik illy szülöknek keblükben, látván szép reményü gyermekeik számos szép kifejlő tehetségét, mellyek sok jónak, szépnek, nagynak megfelelni képesek volnának, de e' szép feslő erőt a' bal sorsnak mostoha keze öszszetépi elöbb, mintsem virágoznék: 's igy marad sok reményü gyermek elhagyatva, 's a' mostoha sorstól lenézve! — Lehető módokkal igyekszenek illy szülök ön erejekkel gyermeküket annyira vezérleni, mennyire viszonyuk engedi: és igy azon hézagot, mellyet a' körülmény okoza, erényes neveléssel 's kiképeztetéssel szorgoskodnak kipótolni.

Ha az illy szülök, kitelhető rendbe hozzák fiú gyermeküket, és leányuk marad, vagy csak ez van szárnyra eresztendő; itt már a' bajaknak baja sokasul, midön gyermekük boldogságának ohajtása egyszersmind a' szülök ama kivánatát szüli, hogy leányukat férjhez adhassák. De a' mostani században házasulandó ifjak közt igen ritkán vezet valakit igazi haszonvágytalan szeretet az oltárhoz: ellenben a' pénzszeretet igen igen sokat." — Illyen ifjak közül nagyon nehéz a' szülöknek kiszemelni olly férjet leányuknak, ki megfelelne az ohajtott kivánatnak.

Minden szülő kivánná leányát magához hasonló karbelihez nőül adni, kiben egyszersmind tiszta szeretet volna rugonya a' szent frigynek: de e' czél elérése sok szülőnek lelkében hal-el, midőn vagyontalan állapotjok már csirájában is elöli a' nemes ohajtást. Az illy helyzetben szenvedő szülők keblére mennyi kinos aggodalom 's gyötrödés halmozódik, midőn látják kiképzett szerény gyermeküket csak azért a' hason rendű ifjútól lenézve, mivel pénze nincsen. — Pénz, pénz! hát te uralkodol az emberen, 's nem az ember rajtad? te szülöd e' földön a' mennyet, és szövöd a' poklot? te képes vagy minden szépet, jót, boldogitót lenézetni! — Azonban birsz olly foganatos fortélylyal is, hogy sok szemes ifjút reá tudsz szedni, mert megvakitván öt fényeddel, olly nőt adsz neki, ki életét keservek tárává változtatja.

Az olly szülők, kik a' mostoha sors sebét viselik, jól tudván, hogy gyermekük mellett pénzt, e' csiklandó édes ingert, nem adhatnak, minden erejeket oda forditják, hogy e' fénylő de hijányos vonzó szert lehetséges tehetségök szerint leányuk képeztetésén kipótolják: 's ezzel nemcsak maguk jól nevelt gyermekben találják vigasztalásukat, hanem a' férjnek boldogitó nöt, eszes anyát 's gyermekeinek hiv nevelőnét adhatnak. Az illy leány, ha megelégedve mehet férjhez, ezerszer boldogabb annál, kinek egybekelését a' pénz segité elő.

De ha illy vagyontalan leány kénytelen, olly férfinak nyujtani kezét, ki a' nő szivének nyugalmát, 's lelkének szebb vágyát feláldozva eltemeti, vagy ki nem tudja méltánylani nejének mivelt lelkét, és nem képes becsülni szerény érzelmét; ott a' keservtől kinzott szülőknek szenvedő gyermekök csak egy eltemetett életet él, mellyet a' sors szőtt neki. Szerencsés az illy nő, ha szülőitől vett nevelése közben e' körülményre is elkészült, 's bal sorsától meglepetni, sulyától magát elnyomatni nem engedi.

A' szülőknek gyermekeik iránt bizonyitott gondjaik számtalanok, mellyeket azonban természeti vonzalom és szeretet édesitenek.

Ha gyermekük rosz, 's jobbulása iránt minden remény elenyészett, o akkor voltaképp kinpadra van feszitve a' bú-rágta szülői szív; gyötrő kin emésztő fájdalommal senyveszti a' szülőknek éltöket, 's minél hamarabb sirba temetni segiti a' szivet, melly ama méltatlan gyermekért olly hevesen dobogott. Csak a' siruregben enyészik el e' kinzó fájdalom. A' jó gyermek ellenben édesitve hosszabbitja a' saját életét adott szülők földi pályaját, kik ez által megelégedéssel élvén napjaikat, áldván jó gyermeküket, öröm kisérete mellett szállnak a' természet anyai keblébe, hol csendesen porlanak-el hamvaik.

Illy nagy hatása van a' szeretetnek és vele társult félelemnek a' szülők lelkükben gyermekeik iránt, melly ama pillanattól kezdve, midőn a' gyermek világot lát, egészen a' sirig változhatlan hatalommal örködik amazoknak keblében.

SZÁVICS DÖMÖTÖR.

Hasonszórejtvény.

Van a' csatnak és harangnak,
A' mérlegnek, vagy a' sipnak,
Nála nélkül sem az állat
Sem ember nem boldogulhat.

Lehet egy része a' testnek
Kifejtője a' beszédnek,
A' nemzetnek drága kincs,
Másként saját léte nincs.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: csiga.

Figyelmeztetés. — E' folyóiratnak jelen fél évi számaiból nehány teljes számú példányt lehet még rendelni, ugy a' mostani második fertály-esztendei folyamatból is. — Évnegyedi ára helyben 2 ft. 30 kr. postán 3 ft ezüstben; fél évre két annyi.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

38.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön május 11kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Köznépi szokások a' debreczeni reformatusok között.

(*Vége.*)

Esküvés órája előtt elmennek a' bokrétás szolgáló legények kiséretében az asszony- és leány-vendégek a' menyasszonyért. Ekkor ismét elkezdődnek a' lélekismeretesen, szorosan megtartottt czerimoniák. Ugyan is a' vőfi (ki azokat igen jól tartozik tudni, mivel a' vőfélség valóságos tanult czéhes mesterség) e' czélra készült, és valóban helylyel helylyel szép és érzékeny, 's jól előadott versekben kéri a' szülőktől a' menyasszonyt; azután elbucsúztatja leány-társaitól, atyjafiaitól, szüléitől; ezeknek kezét vele megcsókoltatja, 's ekkor elindul az innepies menet. Elől (másként nem lehet) megy egy szolgáló legény; utána a' leányok páronként; azután két asszony között a' menyasszony pártáson, selyem köténynyel (más köz rendű leány nem visel selyem kötényt), utána a' vőfél, azután az asszonyok páronként. — Más felől az esküvés helyére még előbb elérkezik a' vőlegény a' férjfiak társaságában.

Nem példátlan dolog, hogy egy vasárnapon az 1-szer, 2-szor, és 3-szor hirdetett párok száma reá megy 120-ra, 's közülök esik egyszeri esketésre 30—40 pár. Haza kisérik most az uj párt, 's ismét csemegéznek; néhol mindjárt ebédre maradnak-meg a' vendégek; de szokottabb, hogy őket 6 óra tájban hordják öszve ismét vacsorára. Ekkor villát, kalanat visz kiki magának. A' szokott vacsora étkei egyik helyen ugy, mint a' másikon ezek: aprókása-leves, téjfeles kartifiola leves, laskás tyúk, csigás tyúk, töltött káposzta, sült apró marha, fejér pecsenye czékla és ugorkával, béles, kalács, dió, alma; a' perecz el nem maradhat, 's nádra füzve hordoztatik. A' fejér kenyér uj szitába van szelve, 's minden olly bőséggel, hogy minden 3 – 4 személyre jut egyik-egyikébül egy tállal. Bor is van bőven; de poharat csak az uribb vendégnek tesznek, a' többiek sort isznak kancsókból, palaczkból. Étel előtt a' könyörgés tisztességével megkinálja a' czerimonia-mester (vőfél) a' legtisztesebb vendéget. Ha ez el nem

fogadja, maga mond fenn szóval imádságot; az étkeket maga rakja-fel a' szolgáló legények segitségével, 's mindenikhez egy egy kegyes vagy furcsálkodó verset mond. Átaljában neki kötelessége a' vendégeket betanult, vagy, kitől telik, rögtönös ötleteivel mulattatni. Vagdalódzása tárgyaul többnyire a' patkán sort-ülő muzsikus czigányokat szokta választani, mi ezektől, gyakorlás és velek született tehetségöknél fogva, többnyire igen elmésen viszonoztatik. Sokszor meg kell azonban furcsálkodásán a' szegény menyasszonynak 's érzékenyebb fülű vendégeknek pirulni. Ártatlanabb megjegyzései közül szokott lenni, hogy „ma menyasszony, holnap asszony, esztendőre komám asszony" — és számtalan e' féle. Az egészség-ivások, 's egyéb szertartások, valamint az étel utáni könyörgés is ő rajta fordulnak-meg. A' hordókra rakott két szál deszkából álló, 's veres fejtő-csíkos abroszokkal beteritett asztalok elszedetnek, csak egy szegletben marad-meg egy asztal, 's erre rakatik a' bor, sütemény, sült maradék, a' mi t. i. reá fér; mert nem ritka dolog, hogy egy lakodalomra leölnek 150 darab apró marhát is.

Elkezdődik a' táncz. — Az első nóta lengyel szokott lenni. A' vőfél felkéri a' menyasszonyt, 's egyszer körülmenvén vele, általajálja őt a' vőlegénynek. Igy tesz azután sorban minden vendég-asszonynyal (mert leány még akkor nem igen van jelen), mig minden nőszemély el van tánczossal látva. Gyakran megesik, hogy két három tánczost is megkinál a' vőfél, mig egyik elfogadja a' neki szánt szerencsét. A' lengyel nóta lassú magyarra, ez ismét fris magyarra megy által, 's ez a' „három a' táncz."

Ezután a' menyasszony kilopódzik, 's ujra öltözködik: de pártáját fenn hagyja. Haza oszlanak az asszonyok is, 's ujra öltözve jelennek-meg leányaikkal együtt, de ezeknek pártájok nincs. Eltart a' mulatság többnyire reggelig, melly közben közben mulattató álorczások furcsálkodásával nyer változatosságot. Bejön a' szakácsné asszony is bekötött kézzel mondván, hogy azt a' kása megégette, 's tányért hordoz a' gyógyitására kért pénzt beszedendő. — A' tánczért is mindig meg kell fizetni, 's az ellenőrség fenntartásáért többnyire a' bőgőbe szokták a' pénzt hányni.

Másnap estve ismét öszvehivattatnak a' vendégek egy szolgáló legény által, kiket előre szokott meghivni, 's azután érettek lámpával megy. — Átalján véve csudálásra méltó azoknak szolgálatra készsége, valamint a' lakodalmas háznak abbeli embersége, hogy az innepiségre jelentek közül senkit el nem küldenek; pedig néha többre szaporodik számuk a' hivatlan bámulóknak a' hivatalos vendégekénél.

Vacsora és táncz van még más nap is, sőt harmad nap ismét; de már ekkor csak a' szakács asszonyoknak, szolgáló legények, 's vőfélnek számára. Az illyenre mondhatni-el gyakran ama régi magyar mondást: „harmad napig dinom dánom, holtig való szánom bánom.“

3) Temetéskor.

Temetés napján reggel az egyházi ajtatosság után kiállitják a' halottas ház ajtaja mellé a' koporsó fedelét, melly, ha nagyon szegény a' halott, festett, vagy egy a' közönségtől bizonyos meghatározott dijért kölcsön kért fekete szőnyeggel van beteritve, — ha pedig tehetős — tafotával van bevonva, és szegekkel kiverve. Rajta a' halottnak neve, életkora, halála ideje. Egész nap jön megy ekkor a' halott-látó. Ki soha sem ismerte 's látta is életében az elszenderültet, el nem mehet a' ház előtt a' nélkül, hogy azt halva meg ne nézze. Egy szalagocskának sem szabad elmaradni a' szokott módon kiteritésből. Mindenki, hacsak nem nagyon szegény, predikáczióval temetteti-el halottját, melly a' közönségeseknél az udvaron (hol a' prédikátor és test számára sátor van készitve), előbbkelőknél pedig a' templomban szokott tartatni. A' kisérő sereg nagyobbitására czéhet szoktak váltani. Vannak olcsóbb 's drágább czéhek, mellyeket egészen, vagy belőlek csak bizonyos mennyiségű osztályokat lehet e' czélra váltani. Legdrágább a' csizmadia- és varga-czéh, minthogy legszámosabb. A' csizmadiáké áll 571 mesterből. Az egész czéh kiáll 40 forintért. Legolcsóbb a' kötélverők és fazekasok czéhe. Minden czéh tart illyen temetési alkalomra való fa-padokat maga számára, mellyeket a' szomorodott felek elvitetnek, 's felállitnak az udvaron. Tartozik a' jelenlevő czéh a' testet egymást felváltva hatonként vinni, és (rendes sirások nem levén) a' sirt betemetni, 's felhalmozni. Minél több éneklő diák ifjú és mesterember van megkérve, annál tisztességesebb a' temetés. Utána tor várja az atyafiakat, szomszédokat, és azokat, kik segitséggel voltak az eltakaritás körül. — A' halotti hiradás, temetésre hivó czédula, és halott-vivő szekér csak az uri rendek között van szokásban. A' gyászolás nagy divatban áll, és az ebbeli kötelesség még a' távuli atyafiakra is kiterjed. A' legszegényebb is gyászol, legalább kalapján viselt fátyollal, fekete nyakkendővel, vagy haj-szalaggal, és pedig (az etiquette semmi időt nem határozván) mind addig, mig azt el nem nyövik. *)

A' debreczeni köznép öltözetét tárgyazó kép, mellyet e' lapok előbbi számában közlöttünk, mutat: 1) egy közönséges szolgáló pa-

*) Hasonló, 's egyéb népszokásokra is terjedhető közleményeket más honi vidékekről is kér e' lapok kiadója.

raszt leányt leeresztett és szalagba vont végű hajjal, karton rokolyában, spenszerben (ott p e n c z l i), kék kötővel, karton keszkenővel, fekete csizmában, ki éppen a' városon kivüli valamellyik kutról t ú r i korsókban vizet hoz. — 2) Mellette egy közönséges kocsis paraszt legény áll gyolcs ingben, gatyában, kék posztó mellényben (ott p u s z l i), ujjasban (dolmány) fényes fehér gombokkal 's veres posztóval keskenyen szegve, és bélelve. Széles karimájú kalapján strucz toll (ott t u c z) lebeg. — 3) Háta mögött egy paraszt asszony áll setét zöld moldon szoknyában; kék köténynyel: feje kék lencsés kendővel bekötve; festett, szines irhákkal, selyemmel és pillangókkal kivartt rövid bundában. — 4) A' leghátulsó kép paraszt embert ábrázol kék nadrágban 's ujjasban, görényes sipkában, szürke gubában.

Közli a' rajzokkal együtt P. L.

ELBESZÉLÉS.

Pál fordulása.

(*Folytatás.*)

A' beszélgetés nagyobb hévvel folyt, és mi észrevétlenül egy mesterségesen alakult mohos kőszikla-tömegből fakadó 's a' kerten keresztül csapongó patakhoz jutánk

„Ha ugy tetszik!" — szóllék — 's egy törzsökből készült padra mutatván, a' terepély hársnak árnyában helyet foglalánk.

„Milly költői hely ez! — Ama sziklából csörgedező patakban Castalia forrását képzelem; emlénynyel 's gyopárral csipkézett partjai festői ecsetre méltók! — Egészen ide illenek egy ismeretlen költőnek e' szavai:

Lassú morajjal zúg-le a' kis patak
Zöld rózsa-bokrok hűse alatt; ezer
Virágcsa bókol, 's annyi szál-fű
Csintalan árjainak mosolygva."

Én. — „Kegyed alkalmasint kedvelője a' költők miveinek?"

Ő. — „O igen! Bulwer románjaiban elememet lelem-fel."

Én. — „Igaz, ő századunk egyik legnevezetesb irója; de azért iratai néha még is untatók."

Ő. — „Magunkban a' hiba. Ki tehet mindenki száj-izének eleget? — Pelhamot remek darabnak tartják, 's még is sokan ellene piszegnek. Fáy Bélteki házát olvastam 's öröm-telve ismét olvastam, noha mások a' bele szőtt elmélkedések miatt, elhibázott románnak tartják; holott éppen ezek lelkesitik 's teszik érdekessé a' könyvet. — Ideje volna már, hogy a' sovány elménczkedésekkel, vagy pityergő monologokkal tölt regények helyett illyesek jönnének divatba, mellyek

nemcsak szivnek 's magasztalódott phantasiának, hanem észnek is nyujtanak élvezetet.“

‚Ez már még is sok!‘ — gondolám magamban; 's nehogy csupasz oldalunkat egészen felfedezze, más tárgyra akarám beszédünk fonalát forditani: 's im egyszerre, mintha égből esett volna, előttünk terem az anekdota-kisértet.

„„Ha merem kérdeni önöket, miről folyt vitájok?““ — szóll a' zömök ur jovialis hanglejtéssel.

‚A' szép literaturáról!‘ — lön a' válasz.

„„A' szép-literaturáról? — no erről azonnal egy anekdotát regélek““ — Most a' kertben sétálók közül is többen gyültek ide. Kör képződött, 's a' körben hősünk hatalmasan declamált. Hahota követé a' szónoknak vég-szavait; de én boszonkodtam, hogy a' kellemes együtt-létben megzavartattam. —

Az est beköszöntével a' pavillon kivilágositttaték, 's a' hangszerek bájló zenéje mellett éjfélig mulattunk. Álmaim furcsák voltak, mint a' fiatal szerelmeseknél szokás.

Itt elvégződik N. falvi esetem. Ez időtül, melly epocha gyanánt szolgálhat szerelmi történetemben, már jó tova haladék a' tövises pályán. Meglátogatám t. i. kétszer Ordasyékat, 's a' mama kitünőleg fogadott. Irmával besétáltuk a' kertek mögötti hárs-erdőt. — Itt ő sok szépet beszélt, mellyből kivehetém, hogy vonzalmam iránt nem éppen idegen, — 's igy, ha nagybátyám, a' zsémbes öreg, nem ellenzi, talán nőm is lehet.

Nyárutó 15-kén.

Gazsi. Ezt drága urambátyámtól nem reménylem.

KOVÁCS PÁL.

Barátom! szerelmem tisztás egére setét felhők tornyosulnak, mellyek a' csirádzó növényt vég-veszélylyel fenyegetik. Pedig jaj a' lét üdvének, ha a' szivnek első szikráji is fojtó légre találtak! Gazdagon pazérolhatja az illy kebel későbben kincseit, de az első csalatást helyre nem pótolja. Élvezni akarná a' jelen rózsájit, de azon bűvös erő, melly a' multba el vala sikkasztva, mérget vegyít a' kellemdús illat közé. Évek támadnak, 's évek repülnek-át sas-szárnyakon a' lét folyamán: de az illy keblet mindig ön magába zárkózva 's fásultan találandják. — A' napokban Irmával tett ismeretségemet 's ezen alapult tervemet közlém nagybátyámmal; — mert eddig erről mit sem tudott — ő előitéleteinél fogva nem mutatkozék ennek kivitelére hajlandónak. Tegnap ebéd után ismételtem kérésemet: de ő a' szörnyű „vetót“ kimondá, és én csüggedőben vagyok. — Lám! mit nem okozhatnak a' balga előitéletek; az édent kietlen sivataggá vál-

toztathatjuk, és ezt mind „in promtu.“ — Nagybátyámnak elve az, hogy jó gazda-asszonynyá nem válhatik, ki leány korában tollal 's könyvvel foglalatoskodik; 's e' tekintetből feltételemnek hathatós akadályokat tön.

(*Folytatása következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET S TUDOMÁNY.

A' fehér Quinoa. Már régóta azon törekedtek franczia országban, hogy ezen növény termesztése által kipótoltassék a' ris termesztése, melly káros következései miatt egyátaljan eltiltatott. — Már 1772. évben, Perubol történt visszaköltözése után, a' hires természet-buvár Dombey szoros probákat tett e' tekintetben, de siker nélkül. Későbben ismételtettek ezen czélbul a' próbatettek, különösen azon magokkal, mellyeket Humboldt hozott vala franszia országba: de e' próbatételeknek sem lön haszna, mivel az elvetett magok egyátaljan nem csiráztak. Jelenleg Vilmorin urról állitják, hogy ő a' fehér Quinoa tenyésztésének módját feltalálta. — Mexikóban, Peruban, s' déli Amerika majd minden tartományában a' Quinoát éppen olly hasznosnak állitják lenni, mint a' tiszta buzát, tengerit és burgonyát. Levelei spinát helyett főzelékül szolgálnak; kipótolják azok a' sóska hiányát is; magvai a' lakosoknak főeledelül szolgálnak, 's olly közönségesek, mint Hindustanban, Persiában és Chinában a' ris. — Limában, hol az utszai tisztátlanság következésében a' városi levegő igen romlott, különös jó sikerrel élnek a' lakosok e' növénynyel némi veszélyes betegségek elháritására.

Orvoslás és boncztudomány állapotja az afrikai franczia gyarmatok benszülöttjeinél. Erről a' „Moniteur oriental“ czimü hirlap következő tudósitásokat közöl. — Az Algiriak ismerik a' himlők beoltását; eret is szoktak vágni nemcsak a' karon, hanem a' fön, 's lábakon is. Ha a' fön akarják megnyitni az eret, akkor a' beteg nyakára kötelet hurkolnak, 's azt jól megfeszitik, hogy az arcz erei megdagadjanak. Ekkor a' felvágás az orr-gyökér alatt levő, vagy a' szemnek belső szöge felé terjedő vér-eren vitetik végbe. — Az atlashegyek tájékán gyakran előforduló betegségek a' szemlob és golyva, nem különben a' beször (trichiasis) sokféle káros következményeivel együtt, melly szemkórt közönségesen a' szemfedél szélének elmetszésével szokták gyógyitani. A' lő-sebek e' vad népeknél olvasztott zsirnak beöntése által orvosoltatnak. Azon készület, melylyel az eltört csontok egybeforrasztására élnek, vékony tépéssel 's rongyokkal kibélelt és keskeny rongyokkal egybefüggesztett nádszárokbul áll, mellyet néha tojás-fejérrel dagasztott agyaggal szoktak bevonni 's megerősiteni.

KÜLÖNFÉLE.

Az egyptusi kigyó-bűvösök. — Több jeles irók Egyptusról szólló munkáikban, az ottani lakosok ezen osztályáról különféle csudálatos tetteket emlitenek. Az egyptusi kigyó-bűvösök t. i. azon titkos mesterség birtokában vannak, mellynek gyakorlása által önszemélyökre nézve a' mérges kigyók harapásainak semmiféle ártalmas következései nincsenek. Sok Saadi és Rifai-dervis a' kigyók elüzésének mesterségével keresi élelmét. A' bűvösök t. i. azt állitják, hogy ők akármelly házban, a' kigyó jelenlétének felfe-

dezését, minden előleges szemlélés nélkül képesek eszközölni. Ők ezen állitás igazságát világos szobákban, számos nézők jelenlétében be is bizonyitották, miután több kételkedő kiváncsi által a' legszorosabb vizsgálat alá vétettek volna. Az is mondatott felőlek, hogy magukkal hordozzák a' kigyókat. Azonban bizonyos az, hogy még a' legtapasztaltabbak sem bátorkodnak magukkal mérges kigyót hordozni, ha annak mérges fogait előbb ki nem szedik. — A' bűvös az elüzésnek szertartását ekkép hajtja végbe. Titokkal teljes ábrázattal lépvén a' szobába, egy rövid pálmabottal megilleti annak falait, fütyül, kotyog mint a' tyuk, a' földre lép, 's végre illy szókra fakad: „kényszeritlek az Istenre, ha fenn vagy alul vagy, jöjj-ki! — kényszeritlek a' legnagyobb névre, ha engedelmes vagy, jöjj-ki; ha pedig engedetlen maradsz, halj-meg! halj-meg! halj-meg!“ — A' kigyó erre a' fal nyilásából eltünik, vagy pedig a' szoba-fedélről leesik. Milly egybekötésben állnak e' szertartások a' kigyónak eltüntével vagy elömászásával, 's milly mellékes és titkos mesterfogásokkal egyesitik azokat a' bűvösök, erről a' leghitelesebb irók sem tudnak kielégitő tudósitást közölni.

Badeni játékház németországban. — Baden-Badenből jelentik, hogy a' parisi játékházak eddigi haszonbérlője Benazet, kinek kész pénzbeli vagyonát öt millió frankra becsülik, a' badeni társalkodó-házat, hol t. i. a' hazard-játékokat leghevesebben üzik, 15 esztendőre a' kormánytól haszonbérbe vette. Évenként ő a' kormánynak 40.000 forintot fizet, 's azon felül a' szükséges szépitésekre 's javitásokra 500 ftt. A' fördő intézeteket terhelő 120.000 ft. adósság kifizetését is magára vállalta. Ezen jeles ajánlások, mellyeket Benazet a' badeni kormánynak tett, 's mellyek már el is fogadtattak, eléggé bizonyitják azon pénzbéli hasznot, melylyel a' játékházak ajálkoznak. Hogy pedig a' játékosok szenvedélye szorosabb korlátok közé szorittassék, azt határozá a' kormány, hogy az eddigi betételek summája feljebb emeltessék, 's nem is engedi, hogy egész esztendőn át tartson a' játékosok mulatsága.

Furcsa eladó tárgyak. — Egy amerikai hirlap következő tárgyak megvételére serkenti olvasóit: — egy szijgyártószerek tára, becses Négereivel együtt: — Caimo, jó szolga és kocsis, mintegy 30 esztendős; — Rachel, egy igen jó szakácsné 35 esztendős; — Hetty, egy szorgalmas inas, 35 esztendős; — Mózes, 14 évü lovász, versenyfutásra is használható; — Cora, szolgáló leány öt gyermekével együtt. — Következik a' többi áruk nevezése 's rövid leirása.

Furcsa népszokások. — Siamban a' szerzetesek kétféle ernyőt hordoznak szemök előtt; egyik az ugy nevezett fény-ernyő, hogy szemüket a' nap sugaraitól oltalmazzák; a' másik leány-ernyő, mert nekik a' leányokat látni tilos. — A' Tuarihoknál Afrika éjszaki részén az asszonyokat, kik ott igen-igen nagyok, súly-tekintetnél fogva veszik nőül; mert ott minél sulyosb valamelly némber, annál szebbnek tartatik. Ki három mázsát nyom, azt Vénusnak tartják. — A' tungisi király hétszer eszik napjában, és pedig minden izben 120 tál ételt raknak asztalára. — A' Mohamedánusok azért raknak nagy dombokat sirjaik fölött, hogy az arra felé menők öket holtuk után ne tapossák. — Ujscelandban a' csókolás mesterségét még egészen nem ismerik; e' helyett az egymást idvezlők vagy nyájaskodók orraikat szokták öszvedörzsölni. — A' Szamojedák isteneiket gazdagon megajándékozzák, ha meghallgatják kérelmeiket; ellenben megvetik.

KÁVOSI JÓSEF.

Olcsó török préda a' hajdani magyar táborban. — Midőn 1494-ben a' két magyar bajnok Kinisy és Drágffy 1400 válogatott magyar legénynyel Péterváradból kiindulván 's a' Száván átkelvén, Serbiát minden gát ellenére is elfoglalá, olly dús prédát nyerének, hogy azt haza nem vihetvén hallatlan olcsósággal tékozlák-el; mert két aranyon lehetett 2 ökröt venni, és annyi zabot 's árpát, mennyi 4 lónak 4 évig elegendő lett volna. Egy török nőfogoly négy rableányával 18 garasért sem kelt. KÁVOSI.

EMLÉKMONDÁS.

Gazdag nőszők.

Ollyanok a' gazdag nőszők,
Mint a' gyujtó üvegek;
Szem sugárt, szív lángot fognak,
Ámbár maguk hidegek.

A' gazdagban, legyen durva,
Angyalt lát a' leányszem,
A' szegényben siket-néma
Minden erkölcs és érdem.

KISFALUDY Sándor után K. H. K. J.

Boldog, ki az ész tanácsát és szív sugalmát összekapcsolhatja. A' szív zsarnoksága az embert jobbadán áldozattá teszi.

VALKÓ BÉLA után S. Karolina.

Erkölcsi gondolatok. Minden jót, melylyel élünk, ugy kell tekintenünk, mint valamelly ránk bizott 's kölcsön adott jószágot, mellyet minden órában visszakivánhat tőlünk, ki azt nekünk adta.

Minden mértéktelen öröm igen keserü fájdalommal határos. A' bölcs egyiket sem izleli. GESZNER MIHÁLY.

Kérdő rejtvény.

1) Mellyik várnak nincs bástyája?
2) Mellyik só oltja a' szomjat?
3) Mellyik fa pirosul-meg, ha a' szél megfujja?

KOVÁCS MIKSA.

4) Mellyik magyar honi tó nagyobb a' Fertőnél vagy Balatonnál?
5) Mellyik széken lehet minden perczben savanyú vizet 's bort is lelni?

B — y.

6) Mellyik ár okozott legtöbb szenvedelmet hazánknak?

TURNER F.

7) Millyen költők vannak legtöbben Pesten?

SPETYKÓ G.

Előbbi rejtvény: nyelv.

Figyelmeztetés. E' folyóirat lapjainak jövő fél évi folyamatjára már a' mostani hónap utósó hetében megkezdetik az előfizetés. Minthogy pedig ugyan akkor áll-be Pesten a' medard-vásár, figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb vidéki t. pártfogóit, hogy azoknak következő fél évi árát (képekkel együtt 6 pengő ft.) a' pesti vásárra feljövendő alkalmatosságok által legbiztosabban felküldhetik a' szerkezői hivatalba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

39.

REGÉLŐ.

Pesten szombaton május 13kán 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Pál fordulása.

(*Folytatás.*)

Nem lesz érdektelen a' tegnapi jelenetet lefesteni, hogy világosb fogalmad legyen családunk kényelmeiről. — A' tágos szoba közepén áll domború faragványokkal — mellyek a' mult század lelkét képezik — ékesitett csiga lábú tölgy-asztal; két bőr karszék környezi azt, mellyekben szintannyi férjfi ül szemeiket sach-táblára függesztvén; egyike az aggság előestjébe jól behaladott. félig tar koponyáját avult talány szinű pongyola sipka fedezi. A' másik mintegy 24 éves tüzről pattant ifiú. Mély csend uralkodik közöttek, mint a' sirkertnek elhagyott hantjai fölött. Mind kettejének homlokán komoly terv-koholás szemlélhető. A' hamvas falakról üstökös dédősöknek füstös arczképeik függenek, kik mintegy boszonkodni látszanak henye unokájokon. E' festői csoportozatot egy az asztal alatt szunnyadó bozontos házi eb fejezi-be. Az ünnepélyes csendet, mellyet időszakonként csak a' húzott figurák koczogása háborgatott, illy pár beszéd váltá-fel:

„Sach matt!

„Hát csak mindig kell vesztenem?“ — felkiált mérgelődve Kálmándy ur (nagybátyám), 's elhagyván ősi karszékét, a' teremben föl 's alá járdal.

„Addig szüntelen, urbátyám! mig olly rideg szivű marad, 's alázatos kérelmemnek nem enged!“ — válaszola félig mosolygva Lajos (én).

„Abból mi sem lesz!“

„Kegyességét ismervén, drága urbátyámtól ezt nem reménylem. Azután az egész dolog merő balgaság. Hisz' a' némbereknek is van házi foglalatosságtól mentt órájok, mellyet szabadon áldozhat-fel Minervának!

„Nem! — azt semmiképen sem engedhetem-meg!“ — dörmöge boszúsan az öreg Kálmándy ur, könnyű pongyola sipkáját mélyebben füleire vonván — „a' jó gazda asszony ujjai közé tű és főző kanál, nem könyv 's irótoll való. Hajdanában még apáink sem tudtak olvasni, 's már most leányaink is tudákosoknak akarnak látszani. — Mi okozza ezt? az az átkozott kor-szellem! — kór-szellem, kór-szellem!“ — mormogá tovább is sovány ajkai köztt, sipkájával gyér fürtjeit össze meg össze kavarván, mig szemei az öblös tajt-pipájából eregetett füst-körben fény-bogárként villogának. De a' pongyola sipka a' heves mozgás közben egy salto mortale-t tevén asztal alá gördült. Zökkenése által a' bozontos hős álmából felriasztatva ijedtében a' görgő passageurnek ugrott, 's egy pillanat alatt a' ponyatovszki-szőrű sipkából rongy lön. Az öreg ur dühe most a' legfőbb pontra hágott, 's a' zavar közös lön. Ezüst süvegű nád-husángját elő ragadva kezdi a' gubás delinquenst faggatni; ez iszonyúan vonít, 's rimánkodik. — E' zajra az öreg Mártha gazdasszony betárja az ajtót; Kálmándy ur ezt támadja-meg, 's nem éppen válogatott czimekkel korholja, miért nem hajtá-ki az ebet? Mártha most régi érdemeinek 's ebből eredett elsőségi jogának érzetében elhagyással fenyegeti: — erre az öreg ur csillapodni kezd. Lajos pedig szomorúan vonja vissza magát szobájába, — 's haragjában serdülő bajuszát majd kitépi; mert szép reményei nem koszorúztattak-meg, és meg nem foghatja, hogy ezen expeditiója sem sikerülhetett, noha az öreg ur jelenleg jobb humorban vala. Puskát ragadva tehát szabadba siet, boszúját egy pár szárnyason töltendő: de ez nem röppen-fel előtte, 's ő csupa dilemmakoholás köztt észrevétlenül Ordasiékhoz jut. Itt egész készséggel fogadtatván, ha kedvetlensége okáról kérdeztetik, ezt válaszolja: „boszonkodom, hogy a' fölvert vadat el nem ejthetém.“

Őszelő 8-kán.

— Vergebens brennet meine Flamme
Fruchtlos netzen Thränen mein Gesicht.
BLUMAUER.

Artemidora leb' wohl!
GRAMBERG.

Grand malheur! — az eddig pislogó remény-mécs most végkép' olajába fuladott. A' napokban harmadszor járulék nagybátyámhoz, de minden siker nélkül; mert ő hajthatlan maradt, sőt a' jószágból kizárással fenyegetett. „Jól van! — szóllék, midőn ítéletét kimondá — én urambátyám akaratjának alája vetem magamat, de kegyed adózzék a' letiprott rózsáról!“

Most már a' mivel sorsomon segithetnék, nincs egyéb a' britt módnál: de minthogy igen is érzem, hogy nem selejtes az élet, ha bár árnyékos oldalai visszataszitók is, e' bizarr gondolatot számüztem agyamból. A' férjfiúnak szellemi ereje abban áll, hogy vágyait meggyőzvén, a' forrón szeretett tárgyról, midőn léte körülményei kivánják, letudjon mondani. — Ha a' sziv nem vivhatá-ki czélját, diadalmaskodék az ész. — Jelen állapotomat az teszi türhetővé, hogy foglalatosságaim egyik távul vidékre szóllitanak, hol nehány holnapot leszek töltendő; — az idő és távulság talán irt adnak sebemre. — Tegnap Ordasiéknál voltam bucsúzandó: de a' velem történtekről mit sem szólltam, nehogy kedvetlenséget okozzak.

Barátom! az epedő szerelem ezer mester. Ez mindenre megtanit. Engem verselővé tön; ihol egy dana, mellyben gyötrelmeimet igyekeztem festeni:

Busan bolyongok a' berek halmain,
Aszva körülöttem minden virág;
Jajom viszhangzik a' hegyek ormain,
Nem nyujthat enyhet a' zöld bük-fa ág;
Vad vész boritja létem ösvényeit,
'S kétség öldökli szivem reményeit.

Kérded: mi bánat marja bús keblemet,
Mi hervasztja éltem rózsás szakát?
Vagy milly habzás fojtogatja szivemet,
Mi von reggemre kora éjszakát?
„Szerelmem ellen kelt elfásult kebel,
'S képzelt üdvöm letünt, mint az ég-lebel!"

Letünt! — 's ködbe szállt, a' hajnali pir-ár;
Hiven keresém, — biztak érzetim,
Rám, rám villámlott a' báj remény-sugár,
Örömtül hulltak sürü könnyeim.
De, gyász eset! letünt a' csalóka fény,
'S roncsolt szivemre nem mosolyg a' remény!

Ne légy szigorú kritikus! mert midőn a' versezetet irtam, nem figyelmezék a' poezis szabályaira; azért is hasztalan keressz ebben állandó metrumot, valamint Werther gyötrelmeiben élvezhető élet-philosophiát.

Több levelet, mig haza nem térendek, nehezen veendesz tőlem: azért élj boldogul! — élj boldogabban nálamnál, 's kérd az eget, hogy barátod szivére vagy kielégitő üdvet, vagy balzsam-cseppeket permetezzen.

Télhó 30-kán.

Vigabb napok derülnek.

B. EÖTVÖS JÓZSEF.

Wir sind Braut und Bräutigam.

VOSS.

Mindennek van kiszabott határa. A' karpatok felhőt oszlató szikla-csúcsait gyakorta éri villám, mig alant a' fáknak levél-halmozta sudarai a' lenge Zefirrel csókolódznak: de ha a' sudár fenyü azokon túl merészli emelni ágas bogas karjait, már akkor őt sujtja az égi tüz. Igy van az emberi létben is. A' szeszélyes sors sokszor egész boszonkodásig üzi tréfa-játékát az emberrel. Ma a' csillagok körébe emel, holnap porba temet. — Boldog! ki renditlen türi dévajkodásait. De neki is van kirendelt megyéje, mellyen túl ha lépni akar, azon láttatlan kéz, melly a' mindenség lényeit bölcsen kormányozza, az örök-lét könyvéből kimutatja a' „netovábbat.“ — Az éltető napsugárokat ború, 's ezt ismét azok váltják-föl. A' legszebb rózsák tüskés bokrokon virulnak; innen mondja egyik vigasztaló népdalunk:

Ne szomorkodj, légy vig,
Nem lesz ez igy mindig!

A' korom-felhők sürű zavarából szép napom kivájta magát, 's a' multnak édes perczei ismét előtüntek. — „Hogy, hogy?“ — kérdeni fogod. — Én a' rejtvényt megfejtem.

Könyhullatva vál-meg a' számüzött szerette honától, mellynek ölében szoktak szemei a' napvilághoz; hol a' gyermek-évek vidám óráit élvezé; 's hol először kezde érezni. Éppen illy kebellel ültem én kocsimra, szerelmem varázs édenét elhagyandó. Itt láttam először egy olly lényt, mellyet szivem rokonnak üdvözlött; itt kezdém tapasztalni, hogy az eszmei világon kivül létezik való is, melly érzelmünk lánghevét megmutatni képes; 's itt szakasztám-le először a' valónak kellem-dús rózsáját. — Nem csuda tehát, ha megválásom egy kissé nehezen esett. — Az öreg kor többnyire gyanúsnak szokott áldozni; 's gyanúját — nem ügyelvén a' jelenre — az itt ott hallottakból magyarázgatja. Nagybátyám kedvetlenségemet kérelmem megtagadtatásának tulajdonitá; 's e' gondolat — mint később megtudám — a' legrémitőbb képekben tüntetett-föl engemet agyában, hol mint egy elfajult ifiú, hol pedig öngyilkos szerepében.

„Végére kell még is a' dolognak járnom — szólla meghitten egy estve a' gondos Mártához —mert bizonyos időtől borzasztó sejtéseim vannak; — 's ha Ordasyné leányában egy lelkes gazdasszonyt tapasztalandok, nem bánom, adja reájok a' pap áldását, 's legyenek boldogok!“

„Csak azután a' fiatal menyecske az öregeket is becsülje, — 's ne akarjon mindent jobban tudni a' a' tiszteletben megvénhedett főkötőnél; mert a' mai fiatalság ollyan, hogy ha polczra lép, az alatta levőket csak fazéknak tekinti, mellyben kénye szerint kavarhat: — pedig kövesse-meg magát!" — dünyögé joga teljes érzetében Mártha asszony.

„Lajost ismerem; ő jó ifiú. Igen fájlalnám, ha ezen eset valamelly bal ösvényre téritené (mi korunkban gyakran megtörténik), és siromat valaha a' tisztelet 's hála könyei helyett átokkal halmozná."

„Isten mentse-meg még ellenségemet is illyesmitől."

„De hát mikép ismerhetném-meg közelebbről azt az ohajtott leányt?"

„Hát biz' azt, kedves tens ur! legjobb volna véletlenül meglepni!"

„Ugy bizony vén anyó! igy legalább azt is megtudhatnók, valljon igaz-e az, mit hallottunk, hogy t. i. ő a' mesés könyveknek 's irótollnak nagyobb barátnéja, mint a' főzőkanálnak. — De miként sülhetne-el legjobban?"

Hát ugy — válaszola kevés gondolkozás után Mártha — hogy majd én megkérdem Endrénét, ki Ordasynénak lelki testi barátnéja nem küldene-e neki levelet, — mellyet majd tens ur y-i utjában kézhez szolgáltat — és igy —

„Bravo vén szatyor! csak ugyan igaz az, hogy az oldalborda találós velővel bir!"

(Ezen szó-cserét Pistától hallottam, ki éppen akkor a' pitvarban hallgatódzott.)

A' terv készen vala, 's bizonyos idő határoztatott kivitelére. Nagybátyám csakugyan levél által jutott Ordasyékhoz. A' fogadtatás azonnal megváltoztatá eddigi gondolkozása módját; mert Ordasyné a' szó teljes értelmében egy lelkes magyar asszony. De mi nagybátyámnak leginkább tetszett, az vala: hogy Irmát nem könyv mellett, hanem a' tüzhely körül forgolódva találta. — Beszéd közben Kálmándyt mint rosz szomszédot, ki eddig magát még nem mutatá, megpirongaták, 's gyakrabbi látogatását kikérék.

Nehány hét mulva a' látogatás ismételtetett. Ekkor nagybátyám Irmát a' péglázó-deszka mellett lelé.

„Hála Istennek! hogy balvéleményem megczáfoltatott, 's egy pár fiatal személyt boldoggá tehetek. Irma egy munkás leány. Jól mondja a' mi tisztelendő lelkészünk, hogy a' röpke hir ollyan, mint a' rosz hegedű, melly a' mester-művész ujjai alatt is hamis hangokat ad!" — Igy szólla visszajövet nagybátyám Márthához.

„Engedje a' jó ég, hogy ugy legyen!" — válaszolá fejcsóválva ez.

A' szomszédság ürügye alatt még nehányszor beköszöntött az öreg Kálmándy ur Ordasiékhoz, 's ezek egypárszor viszonzák a' látogatást. Ez alatt mind a' két részről bizonyos terv koholtatott, melly az én 's Irma jövendő boldogsága létesitését tárgyazá.

(Ezeket én Várday ur leveléből, — ki nagybátyámnak félig meddig titoknoka — tudom.)

(*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Uj kaszárnya Kolozsváratt. A' „trencsi vár" nevü szép térre nézö, 3 emeletü gyönyörü kaszárnya nem sokára egészen készleend, ugy hogy május 15-kére — reménység szerint — bele is fognak költözhetni az oda szánt katonák.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Árpád uj gözhajónk, mellyröl átalján, és első megjelenéséről pesti partunk mellett (még ugy szóllván csak pongyolában) e' lapok tavali 85. 's 91. számában tettünk említést, majus 10-kén jött-le születési helyéröl, az ó budai szigetröl, teljes fényében 's pompájában, szinte hihetlen kényelemre készült elrendezéssel. E' gyönyörü 's vitorlákra is alkalmazható gözhajó más nap nyolcz órakor mozsarak durrogása mellett nagy mennyiségü málhával, 's utasokkal (kik között gr. Széchenyi István és hitese is volt) indult-el könnyü gyorsasággal Pozson felé, honnan Bécsbe rándul, 's innen, mint mondatik 12 óra alatt Pestre jövend. Sok ezer nép vala nézője a' partokon, valamint Buda várának bástya-falain is.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Az angol guianai Cooruwatti-növény. Ezen szép káposztanemü 's mindig tenyészö növény, Hancock dr. tudósitásai szerint, nagy mennyiségben találtatik könnyü 's homokos földön, dombok 's hegynyilások lejtöségein. Az alpiniák közé számláltatik; de még nem bizonyos, hogy ezt értette-e „alpinia exaltata" név alatt Meyer, a' hires füvész, vagy mást. Demerarában a' Cooruwattit különös jó sikerrel használták a' vizkórság, vérhas, váltóláz, bélgörcs, mellszorulás és köhhurut (Keichhusten) ellen. A' benszülötteknél ugy tekintetik, mint valamelly egyetemi gyógyszer. E' növény gyökének egyszersmind leghatósabb része is izzasztó, vizhajtó, és nagy mennyiségben — hánytató szer. Levelei a' szenvedö részeknek vagy egész testnek bekötözésére használtatnak, melly bánásmód által erös izzadság hozattatik elö, 's a' beteg kevés idö alatt megmenekszik kórjától. A' zuzott gyökér mérges sebek gyógyitására, 's ugyan azon czélra annak főzeménye belsöképp is használtatik. Hancock dr. az orvos-füvészi egyesületben felolvasott tudósitásában említi, hogy a' nevezett ország növényei orvosi tekintetből különös figyelemre 's próbatételekre volnának érdemesek, 's hogy külsö haszonvétele az Angliában tenyésző némelly növényeknek, millyenek a' clinopodium 's az Arum maculatum, azoknak sikeres haszonvételét tetemesen szokta elömozditani.

KÜLÖNFÉLE.

Az uj gyors kocsi. — New-Yorkban nov. hónap legesõsebb napjai egyikén, egy igen magos és vastag férjfiú egy omnibusba lépe; de alig mozdula-ki helyébül a' kocsi, midõn fenekét az utazónak súlyja azonnal keresztül töré. Mivel pedig testének felsõ része a' kocsiban, lábai a' sárban állának, kénytelen vala õ vastagsága egy ideig lábaival a' kocsi elõhaladását követni, mig t. i. szerencsétlenségét képes vala észrevehetõvé tenni. Ez idõ óta az egész városban uj-gyors-kocsinak neveztetik a' vastagsága felöl a' nélkül is eléggé ismert utas.

Hal-nyelõ. — A' berlini „orvosi hirlap" következõ eset leirását közli olvasóival. Egy 60 éves iszákos koldús a' nyers halak elnyelésében szokta mutogatni ügyességét. Miután azok közül többet szerencsésen elnyelt volna: még néhány sügért kivánt ügyessége bebizonyitásaul elemészteni, mellyek közül négyet, fejöket elõre igazitván, csakugyan szerencsésen le is csusztatott gyomrába. Az ötödik azonban még igen élénk levén, miután a' légcsõnek feje megé jutott volna, szétterjeszté hegyes uszó szányait a' torok falai felé, 's azok közt felakadt. A' nézõk ezen körülményt elõszer tréfás jelenetnek vélték; de látván a' halmûvész képének veres szinét kékké változni, mindenféle módon iparkodtak a' halat torkából kiszabaditani, de siker nélkül. A' hegyes uszó-szárnyak t. i. annál mélyebben hatottak a' torok falaiba, 's az állatot annál kevesebbé lehete helyébül kimozditani. Egy seborvos fogóval akarta azt kivenni, Koch dr. mûtételei pedig annak letolására valának irányozva, de haszontalan levén minden iparkodás; a' szerencsétlen koldúsnak végre meg kellett halni.

Nevezetes futtató lovak. — A' dorpáti évkönyvek szerint tudva van, hogy Orsk és Bukara 337 franczia mértföldnyi távulságban fekszenek egymástul. Egy Czirkasszi ezen utat ugyan azon egy lovon 14 nap alatt haladta-meg minden erõtetés nélkül. Naponként közönségesen 37½ mértföldet nyargal. Ha gyorsabban akarja elérni czélját, két lovat használ, mellyekkel utközben változtatva él. A' pihenõ lovat t. i. maga mellett futtatja minden teher nélkül. Illy paripákat kevés mennyiségû árpával 's viz helyett kanczatejjel szoktak felnevelni, 's ezek idõvel a' gyors futásban olly elõmenetelt tesznek, hogy nincsen olly angol, arab, vagy perzsa paripa, melly õket abban képes volna felülhaladni. Ára ezen gyorsfutó lovaknak 400—600, a' közönséges baskiriaké pedig csak 12 forint.

A' gazdag tolvajnõ. Egy asszonyság New-Yorkban, kinek pénzbeli vagyona mintegy 200.000 dollarra (mintegy három millio váltó forintra) becsültetik, éppen azon pillanatban fogattatott-el, mellyben egy divatárus boltban levõ köpönyeget eltulajdonitott vala. A' lakásán tett vizsgálatok által számos drága lopott tárgyak fedeztettek-fel. Kérdeztetvén e' tettének oka felöl, azt felelé, hogy a' lopvágy õ reá nézve olly egy lelki kór, mellytül eddigelé minden szoros feltétele 's fogadása mellett sem szabadulhata-meg.

Rögtöni hóhér. — A' fenyitõ törvényszék Oportóban (mint a' bécsi divatlap emliti) egy halálra itéltt gonosztevõnek megkegyelmezett, mivel az a' megürült hóhéri hivatalt felvállalta.

Mulattató. — 1) Két vidéki uracs Pesten egy vakot láta botjával tapogatózva bizonyos utszán menni, kiknek egyike sokáig nézvén a' világtalanra,

kérdezé társát: hogyan találhat ez vak létére, minden vezető nélkül, lakására? — „Pesten könnyebben mint nálunk; mert itt az utszák nevei fel vannak irva!“ — válaszolt a' kérdeztetett.

2) ‚Már megint van valami fejedben‘ — dorgálá mámorosan haza járni szokott, de most az egyszer józanon jött férjét egy nő. Amaz magát mentegetőleg mondá: „de inkább semmi sincs benne, kedves feleségem!“

SPETYKÓ GÁSPÁR.

EMLÉKMONDÁS.

Valódi bölcs.

Nézd a' búzakalászt, büszkén emelődik az égnek,
Míg üres; — és ha megért, földre konyitja fejét.
Kérkedik éretlen kincsével az iskola-gyermek,
Míg a' teljes eszü bölcs megalázza magát.

VERSEGHY után K. H. K. J.

Miveltség jele. — Az alacsonyabbakhoz leereszkedés egyik tanúja a' nagy születésnek, jó nevelésnek, szép érzésnek.

JAKAB ISTVÁN után Zátogi.

Áldás minden jó emberre, ki a' szenvedőnek gyengén és lassanként mint valamelly felgyógyuló vaknak, tolja-le szemeiről a' kötelléket, nehogy a' hirtelen fény miatt örökre zárja-be azokat.

KOTZEBUE után S. Karolina.

A' szabadság megbecsülhetlen szerencséje nem abban áll, hogy mind azt tehessük, mit akarunk, 's mit körülményeink megengednek, hanem abban, hogy mind azt, mit jónak találunk, minden tekintet 's akadály nélkül az egyenes uton tehetjük.

GÖTHE után Z. Leopoldina.

Tagrejtvény.

Elsőmmé az egész lehet ugy, ha nyomára akadnak;
Bár ettől végsőm mentheti-meg, ha serény.

ZÁTOGI.

Előbbi rejtvény: 1) Buvárnak. — 2) Korsó. — 3) Pofa. — 4) Liptó. — 5) Borszéken. — 6) Tatár. — 7) Pénzköltők.

Figyelmeztetés. E' folyóirat lapjainak jövő fél évi folyamatjára már a' mostani hónap utósó hetében megkezdetik az előfizetés. Minthogy pedig ugyan akkor áll-be Pesten a' medard-vásár, figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb vidéki t. pártfogóit, hogy azoknak következő fél évi árát (képekkel együtt 6 pengő ft.) a' pesti vásárra feljövendő alkalmatosságok által legbiztosabban felküldhetik a' szerkezői hivatalba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

40.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön május 18kán 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' cadixi kereskedő.

(Angolból.)

Pablo Lopez legdúsabb kereskedő volt Cadixban, midőn Cadix leggazdagabb kereskedő város volt Europában. Már atyja és nagyatyja is koruknak legvagyonosb kereskedői valának; de Pablo Lopeznak kincsei messzire fölülmulák minden eldődeiét annyira, hogy Cadixban köz-példabeszéddé vált, hogy az ő tallérai elegendők volnának e' várost a' szárazzal amaz összekötő töltésnek ezüsttel kirakatására, melly (mint mindenki tudja) van legalább is három negyed mértföldnyi hosszú.

Pablo Lopez kedvencz véleménye volt az, hogy sok tanácslóban semmi haszon, és hogy nincs olly rosz alapú példabeszéd, mint ez: „több szem többet lát!“ — Senki keze sem segitett tallérai gyüjtésében, — csak saját két keze szerezte mind azt; ezért eltökélé, hogy halála után csak egy főre bizza kincsei nevelését és a' rájok felügyeletet. De itt akadály adá elő magát. — Pablo Lopeznak saját szemei előtt felnőtt három fija volt, 's minthogy változhatlan feltétele vala, nem bizni háromra olly kötelességet, mellyet meggyőződése szerint egy jobban vihet véghez, az volt a' nagy kérdés, mellyikre bizhassa három fija közül a' cadixi leggazdagabb család becsületének fenntartását. Napról napra vénülvén, ez lön egyedüli tárgya gondolatinak, 's ha csak egy pillanatig is kétkedheték családja jó hirének fenntartása felől, akkor legszerencsétlenebb ember lesz vala e' földön.

Midőn Pablo megőszült, 's érzette, hogy már nem soká fog élni, igy elmélkedett. „Még semmi eszközhez nem nyultam, mi által megitélhessem gyermekeimnek különös tehetségeit. Kiküldöm őket a' széles világra, 's talentumaikról adott bizonyitványokhoz képest fogok választani.“ — Igy levén eltökélve Pablo Lopez, egy reggel magához hivatá három fiját, 's igy szóllt: „Fiaim! jól tudjátok, hogy mi egy század óta Cadix leggazdagabb kereskedői valánk. — Menjek

bár az Alameda hosszában, vagy keresztül a' Plazán, van-e ollyan, ki feledné köszönteni Pablo Lopezt? — 's nem természetes-e, hogy én családom jó hirét át kivánom szállitani a' maradékra is? Szép atyátoknak, valamint nekem, három fija volt. A' két kisebbnek egy csekély részt szakasztott-ki: de a' nagyobbra bizta az ügy bajait, és a' család gazdagsága fentartásának kötelességét. Nagyatyátoknak is három fija volt, 's ő is hasonlag cselekvék. De én sokkal igazabb akarok lenni. Érdemeitek 's ön tehetségtök, nem pedig kisebb, vagy nagyobb korotok szerint akarok itélni; és igy eltökéltem, ön ügyetekben rátok bizni az itélést. Itt van három erszény — mindenikben tiz ezer tallér; — használjátok ezt legjobb sikerrel, 's az, ki egy év lefolytával legtöbbre neveli a' magáét, lesz következőm a' kereskedésben. Isten veletek gyermekeim! menjetek Isten és a' sz. szüz hirével!" — Igy szóllván Pablo Lopez, bement iró-szobájába.

De Pablo három fiján kivül még valaki mást is érdekelhete a' következő történet. Az Isidora volt, az öreg Pablo unoka-huga, ki szépségben 's kellemben a' honi hölgyek egyikének sem engedett; jósága és ártatlansága pedig mindnyájoknak példányul szolgálhat vala. Lopez el volt tökélve, hogy az, kire családja becsülete fenntartását bizandja, ne legyen 's maradjon agg legény; mert ő nem kevesbbé kötelezőnek tartotta, hogy (mennyire tőle kitelhetett) gondoskodjék azon családnak is fentartásáról, mellyre illy tömérdek kincs vala szállandó; 's minthogy itt családjának egy férjhez mehetési korra jutott rokona volt (mert Isidora már 16-dik évét betöltötte), tehetett-e jobbat, mint őt férjhez adni fijai akármellyikéhez, ki magát méltónak bizonyitandná a' gondra, hogy kincset gyüjtsön kecses hugának, ki a' család gazdagságának váratott. Pablo Lopeznek mindegy volt, bár mellyiket találja méltónak három fija közül e' bizalomra és Isidora kezére. De Isidorának nem volt tökélyesen mindegy, hogy mellyik követelje kezét, Rodrigo, Felippo, vagy Pedro: mert bárha mind hárman rokonai voltak, 's bárha ő sem Rodrigóban sem Felippóban kivetőt nem talált, még is ugy esett, hogy Pedro lön kedvencze, és — miért is titkolnók-el? — Pedro és Isidora szerették egymást. A' három testvér ugyan azon estve indult-el: és Isidora a' kisebbiktől elbucsuztakor ki tudta eszközleni, hogy ujjára csusztasson egy drága opálos gyürűt, 's azt sugja neki, hogy őt ne felejtse, gyürűjét használja szabadon, majd jöhet olly alkalom, mellyben az segithet rajta!

Mig az év telt, Pablo Lopez, bárha, mint ez előtt, felügyelt kincshalmára, sőt némi kevéssel gyarapitá is, lassanként erőtlenült, és nyilván lászott, hogy nem soká élheti felül az időt, mikorra fijainak haza tértét várhatá. Isidora bárha többször sohajtozott, 's nem volt minden szorongás nélkül, még is kétkedhetett, hogy választottja sze-

rencsés lesz; — még azt sem állhatá-meg, hogy az opál-gyürüt is a' történendőre befolyhatónak ne vélje. Az év igy eltelt.

Tizenkét hónap mulva, hogy Pablo Lopez fijaitól elvált, az évnek ugyan azon napján, alkonyatkor, három lovag léptet vala Cadix felé a' töltésen, 's történetből (az első leglassabban jövén) mind hárman egyszerre értek a' város-kapuhoz, 's egymásban testvérökre ismertek. Ugyan azon estve Pablo Lopez a' szokottnál fél órával előbb bezárta iró-boltját, 's csokoladeja mellett ült; Isidora pedig a' szemben levő pamlagon, vesszőből font kosara lábainál, himzője kezében; de gondolati tévedeztek, szive erősen dobogott, 's egyébként lankadt arcza most bibor szint váltott; majd elhalt, midőn kivülről egyszerre zörej, 's a' padozott udvaron lódobogás hallatott. A' közelebbi perczben Roderigo, Felippo, és Pedro, atyjok és Isidora előtt termettek.

Az öreg, koruk szerint, mindeniknek sorba nyujtá kezét, 's az idősebbhez fordult: de mig Pedro tisztelettel várakozott e' fordulásra, Isidora lágy keze viszonozta szoritását.

Az első köszöntgetések elmultával Roderigo, az idősbbik, oldani kezdé kezében volt bőrzacskója kötőit, hogy megmutasssa nyereségét: de az öreg e' szókkal szakasztá félbe: „Nem fiam! ne még! — hadd halljuk keresményed történetét. Bár Isten mentsen, hogy kétkedjem gyermekeim becsületességén, de még is vágyom tudni, milly eszközök által nevelte kiki közületek kincseit, nem csak azért, hogy annál jobban itélhessek kereskedői talentumaitokról, hanem, hogy éppen ugy meg legyek győződve annak jóságáról, mint ügyességéről, kire akarom bizni családom kincseit: mert mi nem vagyunk hiresebbek gazdagságunkról, mint arról, hogy azt tisztességes eszközökkel szereztük. — Kezd-el hát Rodrigo, 's ha elvégezted, meghallgatjuk testvéreidet is!“ — Rodrigo lábaihoz ereszté bőr zacskóját, 's következőleg szóllt.

„Elbeszélésem nem sokáig fogja tartóztatni hallgatóimat — Velem semmi rendkivüli nem történt. A' lábomnál fekvő zacskót igazságos keresmény töltötte-meg; 's legyen bár testvéreimében több vagy kevesebb, bizonyos vagyok, hogy tallérait egyik sem szerzette tisztességesebb uton. — E' várost elhagyva lovamat Malagának forditottam, hova minden kaland nélkül fel is juték, 's megtudván, hogy egy hajó onnan Alexandriába vitorlázandó, legott rá mentem a' nélkül, hogy pénzemet portékába vertem volna, abban bizva, hogy némi nyereséges kereskedésre alkalmat talá'ok. Várakozásomban meg nem csalattam. A' dögmirigy éppen akkor kezdődött, 's az orvosok előtt bizonyos szer nagy becsben levén, kiszámitottam, hogy a' betegség nevekedésével ezt majd szorgosabban fogják keresni. Minden további gondolkodás nélkül tehát ennek beszedésére költöttem

a

10.000 talléromat. Nem sokára ama szernek egyedüli birtokosa levék, 's a' mint azt szorgosabban keresék, akként nőtt ára is: de ha a' nép ellenem nem támad, 's üldözőbe nem vesz, nem egy, hanem húsz illyen zacskó fekhetnék lábaimnál. — Raktárom még félig sem ürült volt-ki, mikor a' nép a' drága árért, mellyen gyógyszereimet adtam, ellenem felzudulva, házomba tört, 's kifosztott minden megmaradottból: magam is alig szökhettem-el e' lábomnál levő csekély summával.' — Ezután Roderigo megoldá zacskója kötőjit, és száját le felé forditva tartalmát a' padlazatra önté. — ‚A' mint látod — folytatá — itt éppen husz ezer tallér van, és igy egy év alatt százon százat nyertem, mi, ugy hiszem, több mint a' mennyit te atyám szerezhettél pénzeddel.'

„Kétség kivül — szóllt Pablo Lopez megnézve a' halmot — száz százon szép nyereség! de Roderigo! nem minden nap találhat az ember olly jó alkalmat pénze kiadására, mint te; 's nem is mindig történik, hogy, ha meg kapja azt, tudjon vele élni. Azonban csalással nem vádolhatlak, 's kész vagyok megadni, hogy nem csekély kereskedői talentumot mutattál. — Már most Felippo! hadd halljuk, milly sikerrel jártál!"

‚Az én szerencsém — szóllt Felippo — több dolgot adott, mint bátyámé; de ugy kezdem, mint ő, 's azt kell megmondanom, hogy mind az, mit szereztem, tisztességes keresmény, és hogy e' zacskóban nem éppen azon tiz ezer tallérnak szaporodása van, mellyet magammal elvittem. Ez minden esetre ön eszem szerzeménye; mit azonban mindegynek tartok. — Én nem vettem utamat Malagának, mint bátyám, hanem Szevilla régi városnak, hova a' harmadik nap estéjén meg is érkeztem, és a' folyamhoz közellevő „Posada de las Quatros Naciones"-be *) szállottam. — Következő estve még nem levén tökélyesen elhatározva, mire adjam-ki pénzemet, a' part szélén sétáltam, hogy kényelmesebben gondolkodhassam e' tárgyról. Előlegesen azonban egy gazdag kereskedőhez tevém-le talléraimat, kinek ajálva voltam. Már setét volt, midőn a' városba visszatértem.

(*Folytatása következik.*)

Pál fordulása.

(*Vége.*)

Négy havi távullétem után, a' folyó hó elején megérkeztem, de Ordasyéknál tisztelet-tételen nem valék, minthogy fontos foglalatosságaim akadályoztattak: azonban Mártától fülhegygyel hallám, hogy dolgom jó karban van, 's igy a' kézfogó aligha nem Pál fordulásakor megy végbe. — Izrael fijai nem ohajták annyira a' pusz-

*) Négy nemzet vendéglője.

tábul kiszabadulást, mint én e' napnak földerültét. — Végre fölviradt januarius 25-ke vagy is Pál fordulása, melly napon nagybátyám névünnepét szenteli. Ezen ünnepet az idén egy fényes lakomának kellett diszesiteni, — mi a' cselédek vallomása szerint a' Kálmándy házban már több évtől fogva nem történt, — de miért? — titok vala előttek. — Én azonban gyanitám. — A' vendégek családunk barátjai 's ismerősei valának; — ezek köztt Irma is anyjával. E' meglepetés nekem nagy örömemre szolgált. A' lakoma vigan folyt; mert szeszély, 's csipős észrevételek fűszerezék azt.

Az ebéd már végére járt, 's a' fölköszöntések következtek. Mindenkinek egészségére ürittetett már pohár, midőn legutójára nagybátyám fölkelvén, ifiúi hévvel igy kezdé mondókáját: az én izlésem szerint pedig — noha ezen érzékemet a' létnek üröm-csepjei eléggé meggyengiték — a' koronát a' teljes virág-füzér igen ékesiti, mellynek két dús bimbaját a' fiatal szerelmes-párt, engedje az ég számos évig viritani!" — Hangos öröm-riadás követé ezt, mellyben Lajos, 's Irma név vala hallható; mivel a' vendégek a' titokba valának avatva. — Irma erre fülhegyig fölpirült; de én fölugorván székemről Ordasynéhoz léptem, 's kezet csókolva leánya kezét kértem. Ő Irma hattyú-kezét az enyimbe adá, 's anyai áldását fölöttünk elmondá. Bátyám is ugy tön. — Ezen eset alatt ünnepélyes csend uralkodék a' teremben, s' a' vendégek szemei reánk voltak szögezve. — De a' pitvarban megzendült Gazsi bandája, 's a' vidám kedv ismét közös lön. Én boldogságom teljes érzetében szoritám Irmát dobogó szivemhez. — Vannak perczek életünkben, mellyekben az öröm-ittas kebel év-tizedeket élvez; midőn t. i. a' forrón ohajtott tárgyat sajátunkká tettük. Illyenkor lelkünk lerázván minden anyagiast, eredeti honába röppen át, 's a' szellemi gyönyörök tengerében süllyedez. Ritkák az illy perczek, 's azért becsök kifejezhetlen. — Illyen volt a' jelen is. — Pál fordulása eltörülhetlen betűkkel lesz vésve emlékezetembe.

Lakodalomnak nehány nap mulva végbe kell mennie, mellyből semmi ürügy alatt ki ne maradj. — Házunknál mindenek mozgásban vannak. Nagybátyám a' meghivó levelekkel foglalatoskodik. Márta sürög forog a' konyhában, 's fülhasitó hangon szórja commandóját. Kéményeink Etnaként füstölögnek; én örömemben helyemet nem találom. Pista pedig bokáját összeverve hordja-egybe a' sok edényt és egyéb eszközöket: 's ha a' kiváncsi menyecskéktől a' dolog 's zavar felől kérdeztetik, pajkosan el-rikkantja magát, mondván:

Hej, huj! nem egyéb,
Tarka barka nászi-nép!

HAZAI HIRLELŐ.

Gyászhir. Nagy Szebenben apr. 22-kén rövid betegeskedése után meghalt n. m. gróf Haller László, cs. k. kamarás, titkos tanácsnok, 's t. n. Küküllő vgyének hajdani főispánja, ő excja. E. H.

Időjárat. — Majus 4-ki délután 's 5-kén iszonyúan dühödött a' fergeteg Esztergom vidékén is. Hogy rövidek legyünk, csak keveset emlitünk. Utszán járni csaknem lehetetlen volt a' folyton szakadó eső 's éjszaki szél miatt, melly olly hidegen fujt, hogy sok marhát is megfagyasztott. Muzslán tudomásra (a' gulyában nyáralók közül) vagy 15 darab marha fagyott-meg. Vértes erdeit is megrenditette. Látni több, embernyi vastagságú, bükköt tövestül kisodrottan fonnyadni. Gyiva pusztán egy pár csürt szétszaggatott 's t. ef. — A' közlőt éppen Sasvárról visszajöttében a' Karpatok közt lepte-meg ugyan majus 4-ke est-táján ezen rendkivüli szélvész: de a' melly ott még sem vala hasonlitható a' Duna-mellékivel. Sasvár környékén a' tavaszit még akkor 's hihetőleg még most sem vetették volt be. Szereden (szintén Nyitra vmegyében) már egy szélszaggatta házra akadott, 's mennél közelebb jutott Esztergomhoz, annál több tört ágat, kidült fát látott. — Igy ez már harmadik rettenetes légi tüneményünk ez évben. — Kassa vidékén a' 4. 's 5-kén tartott szünetlen esőzés után Hernád és Tárcza folyóvizek majd annyira kiáradtak, mint 1813-ban. A' felső vidéken, mennyire a' tudósító érté, sok kárt okozott. — Pesten majus 11-kén délután (valamint éppen egy hét előtt) kevés dörgés mellett, rövid zápor eső hullott. Más nap egész dél előtt esett, 's reá olly dühös hideg szél következék, melly közelitett az egy hét előttihez. E' szerint még e' hónapban (14-kig) kevés meleg óránk volt.

KÜLÖNFÉLE.

A' simmeringi I-ső lóverseny (Bécs mellett) az idén maj. 2-ikán tartatott következő renddel: I) Kezdőfutás (1 mértföld, 100 aranyért, tétel 15 arany) minden lóra, melly öt évnél nem idősebb, és még semmi pályán jutalmat, tételversenyt (sweepstakes) vagy fogadást nem nyert. Győztes lett a' Liechtenstein Venczel herczeg által nevezett 5 esztendős pej mén Dragon — Liechtenstein Alajos hg 3 e. sárga kanczája (2), Hunyady József gr. által nevezett Weighton (3), és Trauttmansdorff hg Miss Craigieje (4) ellen A' két első ló közt serény vetélkedés volt. — — II) Bielstakes (másodszor ismételtetve; dij 60 arany mindenkitől) minden angol országon kivül született lóra (futás 1¼ mtfdre). Ezen igen érdekes futásban győzött Liechtenstein Al. herczegnek a' pályára legelőször kiállott 3 éves angol teljes vérű ménje Pat — Széchenyi I. gr. Lionelje (2) és Hunyady J. gr. Figaroja (3) ellen. Lionel nagyon kétségessé tette a' győzelem reményét Patnak. — — III) Sweepstakes (25 arany mindenkitől, 1 mtfldre) győztese lön Clary hg 4esz. pej kanczája Galantha (Liechtenstein Al. hg Karoline-je (2) és Hunyady J. gr. Emmije (3) ellen. — — IV) Sweepstakes (25 arany 2 mtfld) nyertese Trautmannsdorff hg pejlova Wackfield — Hunyady J. gr. Lady William-je (2) és Liechtenstein Al. hg. Newcastle-je (3) ellen. — Nézők, kivált a' miveltebb rendüekből, számosan. — A' lóversenyi küldöttség, mellynek elnöke Liechtenstein Alajos herczeg, ezen évre 4 lófuttatást határozott. A' stewardok: Harrach Ferencz gr. — Nádasdy Tamás gr. — és Trauttmannsdorff Ferdinand herczeg.

A' második lófuttatás majus 5-kén a' volt nagy eső és dühödő szél daczára is végbe ment. I-sö) futásban (150 ar. 2 mtfld. minden belföldi kanczából nemzett lóra) nyertes volt Hunyady J. gr. 5 eszt. szürke ménje Ozman — Nádasdy T. gr. Tamajandry-ja ellen. — — II) Károlyi-stakes (melly dij a' lófuttatás több kedvelője hozzájárultával, 1846-ig felváltva a' simmeringi és pesti pályán futók számára, terjed ezer aranyig az első lóra, 's 100 aranyig a' második lóra, melly akármilly nemü és országbeli lehet, 's 2¼ mtfldre fut) nyertes lön a' Liechtenstein Al. hg által nevezett pej mén Twatty — a' Liechtenstein V. hg által nevezett Dragon (2), Hunyady J. gr. Ozmanja (3), Széchenyi I. gr. Shillelah-je (4), ugyan ennek Döré-je (5) és Liechtenstein Al. hg. Fanny Horner-je (6) ellen. — — III) Sweepstakes (belföldi három éves lovakra; 1 mtfld.) nyeré Liechtenstein Al. hg Pat-ja — Csekonics Torontálja (2) és Hunyady J. gr. Elfridája (3) ellen. (Patot Festetics Mikl. gróf ménesében ellé anyja Trotinda.) — IV) A' szürkék diját (szürke és tarka bár milly honi lovak számára; fél mtfld) nyeré Nádasdy T. szürkéje Trauttmansdorff hg szürkéje (2) és Szapáry Ant. gr. tarkája (3) ellen. A' két elsön birtokosaik, az utóbbin Liechtenstein Ferencz hg lovagolt. A' többi ló hátra maradt.

Zivatar a' tengeren. A' hirlapokból tudjuk, milly mostoha idők jártak a' mult hónapban Európának mind száraz vidékein, mind tengerein. Egy londoni levél apr. 13-ról következőleg irja-le Kennedy gőzhajónak sorsát a' tengeren. — „A' havas hideg szeles idö, 's tenger zaja miatt gőzhajónk sokáig nem akart utnak eredni. Végre éjfélkor nagy szél köztt elhagytuk a' franczia kikötöt. Két asszony 's 64 férjfi volt a' hajón. *) A' habok minduntalan elnyeléssel fenyegettek, 's a' hajónak hányattatása miatt mindnyájan megkaptuk a' tengeri betegséget annyira, hogy halálunk közeledtét gyanitottuk. A' hajó egyre ropogott, és nem látszott mozdulni sem előre sem hátra, mert a' szörnyü habok nem engedék. A' göznek ereje csekély volt a' daczolásra. Egyebet mint eget és iszonyú habokat nem láttunk; a' szörnyü setétség miatt senki sem tudá, merre vagyunk. Majd minden ember sirt és kiáltozott. Én szememet bekötve vártam a' halált, mert már a' hajó-szobákba is viz tolongott. Ágyúinkkal lövöldöztünk, de sehonnan felelet nem jött, 's igy gondoltuk, hogy még messze vagyunk angol országtól. Reggeli 8 órakor a' habok kevessé csendesedvén, kapitánunk a' gőzt nevelni akará, 's erősebben tüzeltetett. E' közben az üst szétpattant, 's a' hajó oldalát kiüté. Most a' viz nagy erővel tódult a' hajóba, és már bizonyosnak véltük vesztünket. Azonban mindnyájan dolgoztunk, mint a' kétségbe esettek, utósó erőnket szedvén öszve, a' betolongó viznek visszatartóztatásán. Végre száraz földet láttunk. A' kapitán megismeré Angliának egyik kikötöjét, mellytől fél órányira valánk még távul. A' parton két ezer embernél több állott, de a' szörnyü hullámok miatt senki sem jöhetett segedelmünkre: azonban hordókra köteleket kötöttek midön közeliténk hozzájok, és végre nagy nehezen a' kikötöbe vonták hajónkat. Mindenki buzgó hálát mondott megszabadulásaért, ámbár lankadt hangon; mert mindnyájan annyira el valánk gyengülve, hogy lábunkon állani alig tudtunk. A' ramzgali kikötöbe jutottunk, melly Londontól még 40 mértföldnyire fekszik.“

*) Ezek között vala Kostyál Ádám pesti polgárnak Londonba utazó egyik nevelt fija is.

Léghajózási egyesület. Kevéssel ezelőtt hirdettetett Londonban egy részvényekre alapitott léghajózási egyesületnek létrehozása. Az egyesületnek fő tőkepénze 200.000 frankot nem fog felülmulni, 's ha a' legelső nagy légbalom készitése azon pénzmennyiség segedelmével eszközölhető lesz, mellyet több apró léghajózások alkalmával a' nézőktül egybegyüjtenek, akkor az utazók még eddig ismeretlen országok felfedezését fogják maguknak czélul kitüzni. Mint beszélik, ezen első utazás Afrika belső részei felé fog irányoztatni.

EMLÉKMONDÁS.

Tapasztalás.

A' kinek a' kása megégeti száját,
Másszor nem felejti fujni a' tarlóját;
Igy a' ki próbálta szerencse halóját,
Az után süvölti beboritott horgát.

BENICZKI Péter után Muzslai.

Czélszerű. A' természet örök törvényeinek engedelmeskedni, 's a' mindenható Istent felebarátink boldogságára czélzó munkálódásink által imádni, soha sem idő előtti.

Gr. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

Gondolatok. Boldogtalan az olly ember, ki nem azért eszik, hogy éljen, hanem él, hogy egyék.

Ha meguntt vendégedtől menekedni akarsz, ha gazdag, pénzt kérj kölcsön tőle: ha szegény, kölcsönözz neki, ugy bizonyosan megmenekszel tőlek.

Egyél igyál azzal, kit kedvelsz, hogy jobb izün essék neki; kit pedig nem kedvelsz, hogy kevesebb maradjon neki. SZÁVICS.

Számrejtvény.

Egy fiú kérdeztetvén, hány esztendős — igy felelt: „Apám 56 éves. — Ha ezeknek felét magam éveihez ragasztom, ő fiatalabb lenne akkori koromnál annyival, mennyi évű én most vagyok. Ha pedig a' tőle elvett éveket enyéim felével neki ismét vissza adom, kilenczszer öregebb lesz, mint én volnék akkor.“ — Kérdés: hány esztendős volt a' fiú?

SPETYKÓ GÁSPÁR.

Előbbi rejtvény: rabló.

Figyelmeztetés. E' folyóirat lapjainak jövő fél évi folyamatjára már a' mostani hónap utósó hetében megkezdetik az előfizetés. Minthogy pedig ugyan akkor áll-be Pesten a' medard-vásár, figyelmeztetjük e' lapoknak távulabb vidéki t. pártfogóit, hogy azoknak következő fél évi árát (képekkel együtt 6 pengő ft.) a' pesti vásárra feljövendő alkalmatosságok által legbiztosabban felküldhetik a' szerkezői hivatalba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

41.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap május **21**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Fraknó vára.

(A' vár rajzával együtt.)

Sopron vármegye] soproni járásának egyik legregényesebb vidékében, Ausztria határán, Kismartontól harmadfél, és Soprontól szintén annyi órai távulságra, a' Vulka viz mellett, hires gesztenyét és cseresznyét termő kertek között fekszik Fraknó, másként Fraknóalja, (Forchtenau), 800 német lakosnál többet tápláló mezőváros, Esterházy herczeg birtoka, mellyet a' t. Szervita szerzetes atyáknak, kik a' helybeli lelkészet gondjait is viselik, kolostoruk diszesit. — E' helységbeli kertek között a' hegyek felé vándorló utast a' magos sziklahegyre épült fraknói vár (Forchtenstein) kevélyen köszönti, 's mintegy dicsekedve emlékezteti régi dicsőségére és ama jelességek 's kincsek mennyiségére, mellyeket keblében őriz. Legősibb eredetét a' régiség köde fedezi ugyan, de az tudatik (n. Fejér Gy. tudósitása szerint az 1824. Tud. Gy. III. k. 49 l.), hogy e' várat bizonyos Gilet (ki franczia országból honunkba vándorlott, és sz. István király kedves embere sőt nádor is lön) fijának ajándékozá első királyaink valamellyike. Az uj birtokos megujitá azt, 's megerősité; Gilet Miklós pedig 1192-ben sok más jószággal gazdagitá. — E' nemzetség birtokában maradt az uradalom, mig III-dik Fridrik császár a' magyar korona helyett (mellyre annyira vágyakodott) zálog gyanánt elfoglalá, és Vaisbriak nevű hivének eladta. — Corvin Mátyás királyunk viszszavevé azt ugyan fegyveres kézzel, de egyszersmind a' Vaisbriak-nemzetséget meghagyá birtokában. E' nemzetség II-dik Ulászló király alatt kihalván, a' mindenkor szük pénztárú fejdelem elzálogositá e' várat 's vidékét az ausztriai uralkodó herczegnek, kinek örökösei azt 130 évig birták. Végre a' magyar Rendek kérelmére II-dik Ferdinand királyunk Fraknót Esterházy Miklós gróf 's nádorispánnak 50 ezer forinton eladván ismét a' magyar korona alá ereszté. A' gróf ujolag fölépitteté nagy költséggel, mit a' várkapu fölötti irás is bizonyit. —

Öregebbik fija László más egyéb mellék-épületekkel diszesité 's bővité. — Ennek holta után testvér öcscse Pál (az első herczeg e' nemzetségben) minden nemű ritkaságokkal 's kincsekkel gazdagitá. Ez időtől fogva sem a' Törökök sem a' polgári békételenek hatalmukba nem kerithették; a' Francziák is sérelem nélkül hagyák.

(*Vége következik.*)

ELBESZÉLÉS.

A' cadixi kereskedö.

(*Folytatás.*)

Nem sokára a' kapun beérkezésem után, mellytől a' tömlöcz nem messze van, észre vettem egy csinosan öltözött Cavallerót rendkivüli sebességgel a' folyamnak szaladni, 's bele ugrani. Mint mindnyájan tudjátok, jó uszó vagyok, 's ezen kivül gondolván, hogy a' szerencsétlen talán kedvesétől megcsalatva lett ön-gyilkossá, egy perczet sem késve próbáltam őt megszabaditani, de merészletem sikeretlen volt; 's látván, hogy további próbával csak saját életemet veszélyeztetem, kiszállottam a' partra. — „Aha! — szóllt egy idomtalan arczú, magos termetű ember, ki hihetőleg partra szálltomat várva állt ott — igy hát még is csak inkább akarsz felakasztatni, mint vizbe fulni?“ — 's mielőtt számat fölnyithattam, nyakon csipett 's ellódított.

„Kölyök! — kiálték magamhoz térvén — itt minden bizonnyal tévedés van; én nem az vagyok, kinek tartasz.“

„Igaz biz' az — szóllt megütközve hangomon, 's megállva, hogy szembe nézhessen — ön nem az, kit én keresek — de ez keveset tesz; nekem egyik ollyan, mint a' másik.“

„Barátom — mondék — tréfának nagyon derék, de már elégre vitted. A' Cavallero, ki, mi okból, én nem tudom, a' folyamba ugrott, bele fult. Én próbáltam őt megszabaditani, de sikeretlenül, — mondom, hagyj-fel e' bolondsággal; a' tréfát megértem, mint akárki más; de ez már szemtelenség!“

„Ne vesztegess sok szót rám! — mondá társom — a' Cavallero, mint te nevezed őt, ki legnagyobb tolvaj volt egész Andalusiában, 's kinek holnap után reggel föl kell vala akasztatnia, valami uton módon kiszabadult körmeim közül, 's meglehet, hogy vizbe fult, mint te mondod, de az mind egy: én felelni tartozom emberemről, és benned szerencsésen egy helyettesre bukkanván, tudom, mit kell tennem!“

„Barátom — szóllék — ha hihetném, hogy nem tréfálsz, vég nélkül nevetnék e' kalandon: de minthogy ez alig kevesebbé furcsa

annál, mit a' halhatlan Querubim de la Ronda „Gil Blas"-sában előad, azonban tréfának levén szánva hajlandó vagyok szinte haragudni, 's igy kérlek, legyen már vége!"

Erre társam mit sem felelt. Én látván, hogy a' dolog való kezd lenni, próbáltam megszabadulni kezeiből: merészletem mindazáltal sikeretlen volt, 's az egyenetlen tusa csak hamar kifáraszt-ván, szüntelen előre tolattam, 's majd a' tömlöcz falai köztt talalám magamat. Most már nyilvános volt, hogy a' szörnyeteg nem tréfált, és valóban azon járt esze, hogy engemet az elszökött rab helyett fölakasszon. — Midőn legközelebbről megjelent, dühösködtem, 's mind azon mocskoló kifejezésekkel illettem őt, mellyeket a' harag kitalálhat. Miután kihallgatott, hideg vérrel igy okoskodott: ‚uram miért indulatoskodol? Minden becsületes Cavallero láthatja, hogy én nem választhatok. Itt jó hivatalom van, melly kényelmesen eltart, 's én nem vagyok képes ezt elveszteni. Egy Cavallero volt őrizetemre bizva, kinek föl kellett volna akasztatnia; ez elszökött, vagy vizbe fult, — és igy föl nem akaszthatom. Én felelni tartozom róla; az executiónak véghez kell menni. Minden kész, a' gyontató pap meg van hiva; 's ha én nem akaszthatok valakit helyette, nem remélhetem, hogy valaha több p u c h e r o - t ehessem e' házban; minthogy az általad beszélt történetet senki sem hinné-el. Egy rab elszökik, a' folyó felé szalad; én követem 's találkozom egy a' vizből kijövő Cavalleróval: elhihetné-e azt valaki, hogy egy ember ugrott bele, 's más ugrott-ki, vagy hogy a' Gvadalquivirben két Cavallero volt egyszerre. No no! bizd rám a' dolgot; az executión olly könnyen át fogsz esni, a' mint csak lehet, 's addig herczegi módon élsz!' Igy szóllván tömlöcztartóm, gondolatimnak hagyott, mellyek, mint könnyen elhihetitek, nem legkedvesebbek voltak.

„Barátom — mondék további megfontolás után — én csakugyan véleményedre állottam!"

‚Azt vártam is — felelé — egy önhöz hasonló becsületes Cavallerótól: ön értheti, hogy bár hajlandóságom ellen, nem választhatok, 's hogy az executiónak meg kell lenni.'

„Ezt tisztán látom — mondék — de csak azt nem értem olly tisztán, hogy miért kelljen éppen nekem lenni a' fölakasztandó személynek!"

‚Az nekem mindegy — felelt — bár ki legyen a' személy: a' gondviselés uraságodat adta kezembe, és ha csak más valakire nem segit, a' törvénynek maga utján kell mennni!'

„Kétség kivül — szóllék — az tökélyesen igaz: de tegyük-fel hogy nekem módom volna aztmeg szolgálni, ha az öntől nekem ajánlott becsületet talán más valakire lehetne taszitni!"

Az alku sikerült. Egy hat hónapi fogságra itéltetett rab foglalá-el helyemet, 's én kiszenvedtem a' reá szabott büntetést. Ez a' rendelkezés nem került kevesebbe négy ezer tallérnál, előbb tehetségem és becsületem próbára tétetvén, egy e' summa felérői rendelkezés által azon kereskedőhez, kinél pénzem le volt téve; a' maradékot pedig megfizettem éppen fogságom idejének eltöltekor.

Képzelhetitek, hogy mind ez ideig kevés lépést tehettem vagyonom nevelésére. Tiz ezer tallérom hat ezerre szállott, 's az időnek fele is eltelt. De én hamar észrevettem, hogy állapotom még roszabb, mint előre véltem. Fogságom ideje alatt a' kereskedő, kire talléraimat biztam volt, eltünt; senki sem tudta, hova. Hallám, hogy hat ezer tallérom nagyon csekély részét teszi ama zsákmánynak, melylyel elillant. Igy tehát egy fillérem sem volt: azonban a' helyett, hogy magamat kétségbe esésnek hagynám, eltökéltem a' lehetőségig rá szoritni magamat, hogy föltalálhassam a' tolvajt, ki engem megrontott. Ez okból még azon estve nehány garassal zsebemben elhagyám Szevillát, 's Cordovának vettem utamat, melly utat mindazáltal sokáig nem követhetém, képtelennek itélvén, hogy az, kit keresék, az országuton menjen. Ez okból balra, az öszvérhajtók egyik ösvényére, tértem, melly a' Sierra Morenán vitt keresztül.

Más napi estve nap lemente körül bizonyos mély völgybe ereszkedvén egy magos hegyre akartam mászni. Itt észre vevék előttem egy szerzetest öszvéren ülve, mellyre keresztül két nagy zsák volt vetve. Közeliték feléje, hogy őt köszönthessem. Képzelhetitek, mint áldottam a' gondviselést, midőn az ál-szerzetesben szökevény kereskedőmre ismertem: de előbb nem akarván magamat megismertetni, szememre vontam kalapomat, köpönyegemet vállamon összehuztam, és kezemet a' zsákra téve szóllék: „Valóban jó atyám! könyörületlen világ ez, a' kevés eleségről itélve, mit szerzeted számára gyüjtöttél.“

„Jól és jámborul szóllál fiam! — mond az álszerzetes — valóban szomorú dolog, mikor az ember egész hónapi munka után csak két kis zsák élelmi szert kéregethet.“

„'S még is atyám — mondék — az öszvér nehezen mászik a' dombra, bárha terhe könnyű.

„Ah! — felelt — ez volt mindig szokása, 's e' kivül vén is már.“

„Dicsértessék az ur ez alkalomért — szóllék. — Egyszer éltemben irgalmatlanul kiöntvén boszúmat egy öszvéren, melly engem megsértett, ünnepélyes fogadást tettem, hogy jövendőben mindig, mikor csak alkalmam lesz, oltalmazója leszek ezen állatnak. — Az ég fizessen-meg neked szent atyám ez alkalomért, melly által fogadásomat

teljesithetem. Hadd szabaditsam-meg e' szerencsétlen állatot terhétől.“ — Most minden szó nélkül levettem a' zsákot az öszvér hátáról, 's egyszersmind fölemeltem kalapomat, leeresztettem köpönyegemet. Az álszerzetes előbb megfordult öszvére hátán, a' szabadságot akadályozandó, melylyel zsákjaival bántam; de midőn bennem azoknak egyikére ismert, kitől szaladott, az öszvér hátáról le térdeire hullott, 's nyár-levélként reszketve kért, kedveznék éltének. — „Gaz tolvaj. — mondék keményen rá nézve — mennyi van e' zsákban?“

„Negyven ezer tallér aranyban“ — felelt ő.

„Még nem vagyok eltökélve, hogy fölakasztassalak-e, vagy téged megölvén elvegyem minden pénzedet.“ — Mind ezt csak kérdésből mondtam; mert ha törvény kezébe adom, oda kell vala hagynom mindent hat ezer talléromon kivül; és ha megölöm, mint megérdemlé, könnyen bajba kerithetem ön magamat is. — Ez okból közép utat választottam. Fenékig kiüritvén a' zsákokat, kiszámláltam saját tiz ezer talléromat, 's még tiz ezret adtam hozzá, mire magamat fölhatalmazottnak véltem kiállott szükségeim és szorongatásimért. E' summával megtöltöttem az egyik zsákot; e' mellé még egy maroknyit vevék jelen és jövő költségekre, kincseimet az öszvérre tettem, 's a' dombon lefelé hajtám, a' kereskedőt pedig eleresztettem, hogy menjen, merre neki tetszik. Ezen időtől fogva ez előtt három napig csendesen éltem Cordovában; és itt — szóllt Felippo berekesztésül, zacskóját, mint bátyja tett, a' padlazatra kiüritve — husz ezer tallér van, százon száz ama summára, mellyet magammal elvittem!“

„Nagyon különös — szóllt Pablo Lopez — hogy te is Felippo, mint bátyád Roderigo, százon százat szereztél. — Igen gondolatlan valál, midőn pénzedet minden bátorságositás nelkül egy kereskedőhez letevéd: de élted megszabaditásával éles elmét, sajátod visszaszerzésével pedig dicséretre méltó állhatatosságot mutattál. Nem mondhatom ugyan, hogy történetedben sok kereskedői ügyességet látok: de, mint bátyád, te is kétszerezted a' reád bizott pénzt. — Már most Pedro! rajtad a' sor nekünk elbeszélni, milly szerencsés voltál!“

Pedro legott Isidorára tekintett, mit ez pirulással és sohajjal viszonozván, Pedro következőleg kezdett beszélni.

(*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Zivatar. — Esztergom haladása. — Majus 4-kén urunk menybe menetele napján, dél után a' nagy záport jégeső követé, mellyre 5-én irtóztató szélvész következék. Ez egész napon tartott; az eső folyton szakadt; többször jég is. — A' hegyes vidékeken, mint Börzsönyben, felhószakadás volt. Itt a' mészárosnak 160 darab birkáját 's juhászát fiastól elsodrotta; ezek valamennyin el is vesztek; — Tata környékén hasonlólag felhószа-

kadás volt. Azok közül, kiket Szomód táján a' völgyekben lepett-meg, sokat maig sem tudnak, merre bolyongnak, vagy talán végképpen elsodrá őket a' zápor. 7-kén a' viradóra volt dér még a' buzáknak is ártott; a' tiszta buza és kukoricza mind sárga. A' viz annyira megáradt, hogy az egész Csalóköz elboritva. — Szémön még a' templom is uszik. — Búcson 23 darab nyirett juhot találtak megfagyva, vagy a' jégtől leveretve a' gondatlan gazdák, kik olly előre látók sem voltak, hogy föképp olly hideg esőben nyirett juhaikat a' szabadra ne hajtották volna. Többen okosabbak levén, kocsikon hordták haza a' vizbe menni vonakodó 's lerogyásig elfáradt szegény állatokat. Muzslán 12 ökör és 6 darab esztendős csikó, 2 szamár lett a' veszély prédájává. Esztergomban 6-kán viradóra (5 órakor reggel) a' szent Tamás hegye, melly a' káptalan telkén van, a' két napi eső által igen megszaggattatván, a' nyugoti részén kiálló köszirttel vegyült part leszakadt; két házat és az egyikében alvó két fi-gyermekeket temetett-el; a' másiknak első szobája épen maradván, tulajdonosa az ablakon ugrott-ki a' veszély elől. — Némellyek hinni akarják, hogy ekkor valamelly földrendülést vevének észre. — A' legelőn volt marhákból 7-dikén 70—80-kig számiták az elveszettek számát.

Esztergomba is eljutott a' város csinositásának ösztöne. — Dicsérve emlitem, miként iparkodnak a' többi városok példáját követni. — Ugyan is két évvel ez előtt némelly haszontalan vizenyős telket a' Dorogról vezető ut mellett örökösen eladott a' város olly föltétellel, hogy a' kiszabott minta szerint kiki ott kertet alkosson, mellynek utra néző homlokzatát egy alapminta szerinti sorompóval (mellynél alább valót nem, de szebbet kiki tetszése szerint csináltathatott) létesitsenek. Igen szépiti ez jelenleg a' városba menetelt, 's nem sokat engedend a' Pest városi ligetbe vezető kerteknek; mert vetélkedve csinositá kiki tulajdonát, 's már is nehányat csudálkozva kell szemlélni, olly helyesen haszonra, és szemre czélirányosan vannak alakitva. Jelenleg mérnök munkálkodik a' Dorogra vezető országuttal. A' nemes város e' czélra is holmi réteket adott-el, mellyek után bejövendő pénzből rendes csinált utat kiván vonatni Dorogig. — Köz ohajtás volt ez már több év óta; mert számtalan utasnak elment kedve az ugy nevezett strázsa- v. őrhegy alatti homokban járni. — A' várostól kezdve egy darab már kész is. A' kertek előtt két sorban valamint az utnak tulsó részén ültetett fák egykor kellemes sétányul szolgálnak. Már minden készület meg van a' casino alapitására is; mire szép pénz-összeséget nyujtának a' polgárok. Már szállása is el van határozva. Mint hallani, Anna-napra szándékjok kinyitni. A' rotunda csinos épület is csaknem kész; kár, hogy két tornyánál egyébként nem rosz izlésü épitője a' proportióra elfeledkezett. Nincs tehát már hátra más, mint álló hid!

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pünkösd-hétfői népmulatság Budán a' ligetszugban és svábhegyen (melly az idén egy héttel korábban esett a' tavalinál, u. m. maj. 15-kén) szomorún végződött. A' milly kellemes meleg volt a' pünkösd-vasárnap, éppen olly rémitő lön a' hétfő. Ez utóbbi napfénynyel ugyan, de ködös levegővel 's alszéllel derült-fel. Mind ezen előjele a' változó időnek nem ijeszte viszsza számos Budapestit, hogy az elég búsitó komor napok után ki ne ránduljon a' budai hegyek közé, részint, hogy a' budaközi (budakeszi) vagy remetemariai ajtatosságban, részint a' Budapestiek mai 2-ik népmulatságában részt ve-

hessen. Korán reggel tódult a' sokaság kifelé, 's a' Leopold mezeje, liget-szug és svábhegy regényes oldalait festöleges csoportulatokkal himezé. Itt muzsika zengett, ott dalok hangzottak; mások a' nyilt teremekben tánczoltak; egyebek a' fákra aggatott köteleken hintáztattak; majd ismét a' fiatalság enyelegve 's játszadozva dévajkodék, mig a' korosabbak a' negyed, fél, egész, söt 2 akós hordókból csurogtatták a' becses szölö nedvet, a' nönem pedig a' már jó formán zöld fák alatt részint készité részint kiosztá az ebédet. A' vendéglö házaknál már tizenegyed fél órakor voltak elfoglalva az asztalok, 's még két órakor is mesterség volt helyet nyerni. — A' felhök azonban mindjárt dél után komolyan kezdék boritani az eget, 's a' korábban hullni kezdett rövid esö sok mulatót hazatérésre inte. Kik az elöérzettöl ösztönözve még dél elött kezdtek levonulni a' hegyröl, szerencsésebbek voltak amazoknál, kik a' jobb jövendöben bizakodva fenn maradtak; mert nemcsak két és három óra közt iszonyú zápor következett, hanem a' minduntalan ujra kezdett esö sürün ömlött éji 10 óráig. Legbúsitóbb volt azonban a' 3 's 5 óra közt hat izbeli jégesö, mellynek némelly szeme galamb tojásnyi nagyságú vala, 's olly rémitö zugással hullott az egyre hangzó égdörgés és villámlás között, hogy a' házak fedeleit is keresztül veréssel fenyegeté. Hosszas ideig a' zöld gyep hófehérségü volt a' jégszemektöl. Rémitö szép volt bár innen látni e' borzasztó égi tüneményt, de következményei sajnos nyomokat hagyának. Az égi vész átvonult Buda Pest vidékeire is, 's az esö felhöszakadásként omlott. Budán a' Krisztina városban egy pár hidat járhatlanná tett; a' hegyekröl rettentö erövel zuhantle a' viz, kocsikat döntött-fel, 's tört ketté, embereket ragadott a' mély árkokba. A' bér- 's egyéb kocsik nem mehettek vagy nem mertek kimenni az emberekért, vagy csak legnagyobb veszedelem között érték-el a' várost, vagy utközben kifogattak más napig. Igy történt, hogy a' mulatóknak nagy része, kicsinye és nagyja, kénytelen volt a' vendégházak kis szobájikban öszveszorulva álmatlanul, 's mikép lehete, magát mulattatva, deritgetve, tölteni az éjt, 's másnap reggel részint gyalog részint az érettök jött kocsikon a' városba térni. — Kik a' zápor ellenére is még azon estve gyalogoltak haza, a' dühöngö vizeken és agyagos sáron csak nagy nehezen söt életök veszélyével gázolhattak keresztül, 's többnyire élfél felé juthattak ágyaikba. — Igy tehát második népinnepünket sem engedé az idei mostoha idö az örömnek teljes mértékével izlelnünk.

KÜLÖNFÉLE.

A' simmeringi 3-dik lóverseny maj. 10-kén ment végbe. — I) A' 200 arany dijt (belföldi lovakra; 2½ mtfd) nyeré Liechtenstein Al. hg. 3 éves sárga kanczája — Hunyady J. gr. Ozmanja (2) és Figaro-ja (3) ellen. Kevés hijja volt, hogy Ozman nyertes nem lett. — II.) Walk-over (dij a' simmeringi pálya-ostor; minden honi lóra; 1 mtfld) nyertese lön Clary hg. 4 e. pej kanczája Galantha (a' 25 aranyos sweepstakes nyerője), melly egyedül járt körül, minthogy Festetics M. gr. visszavonta pej-ménjét. — III.) Erre egy igen érdekes Match következett. Győzött Clam gróf Liechtenstein Rud. hg. ellen. Az urak maguk lovagoltak. — IV.) Sweepstakes (3 éves belföldi lovakra; 1 mtfd) nyertese lön Liechtenstein Al. hg. Pat-ja — Trauttmansdorff hg. Cream-je ellen. (E' ló az idén harmadszor győzött.) — V.) Intermezzo gyanánt Sándor gr. sárga ponyja igen kön-

nyen győzött Schawel Józs. lókereskedőnek pej ponyja ellen. — VI) A' Handicap-díjt (90 ar. 2 mtfd) nyeré a' Liechtenstein Fer. hg által nevezett Weighton 4 e. p. m. — Nádasdy T. gr. Tamajandry-ja (2) és Trauttmansdorff hg Wackfield-je ellen. (Handicap alatt értjük a' suly-terhet, melly a' lónak korábbi futásban mutatott gyorssága után a' választott biró vagy is Handicaper által határoztatik a' futandó lovakra.) — VII.) Az ezüst billikomért (1/2 mtfld; a' tétel a' két első lóé) maguk a' gavallérok futottak. u. m. Liechtenstein Rud. hg. Blanker sárgán (1), Sternberg gr. Sándor gr. Beautyján (2), Zichy J. gr. Fingal on (3), Nádasdy gróf visszavonult. — Idő tiszta de zivataros. Nézők számosan, kik közül gazdag tavaszi öltözetű dámák.

A' 4-dik lóverseny maj. 13-kán volt. — I) A' fogadott futásban (400 ar. 2 1/2 mtfd) győzött — Liechtenstein Al. hg. sárga kanczája Miss Fury — Hunyady J. gr. Ozmanja elllen. — II) Sweepstakes (3—4 éves belföldi lovakra; 25 ar. tétel; 1/2 mtfld) nyertese lön Trauttmansdorff hg. Miss Craigie-je — Festetics M. gr. 3 e. pej ménje ellen. — III) A' kargyertyatartót (120 ar. értékű; minden nem angol országból elletett lóra; 3 mtfd; tétel 50 ar. bánat 30 ar. — a' tételnek két harmada az első lóé; a' maradék a' másodiké) kivivták egyedül járván a' pályát Hunyady J. gr. Ozmanja és Figarója. Trauttmansdorff hg. Samengoja, és Széchenyi I. gr. Rosaline-ja visszahuzatott. — IV) Match (tétel 15 ar. 1/2 mtfd) Károlyi Ed. gr. és Clary hg között. Amaz Countess lovon győzött. emennek Masaniello-ja ellen. — V) Az ezüst billikomot (20 arany értékü; tétel 20 ar. 3/4 mtfd) nyeré Liechtenstein Al. hg. Caroline-ja — Trauttmansdorff hg. Cream-je (2) és Clary hg Galantha-ja (3) ellen. — VI) Fogadási futásban (1/2 mtfd) győzött Zichy J. gr. Fingal peje Traun H. gr. pej pony-ja ellen.

Az europai uralkodók évkora. Az uralkodó svéd király jelenleg minden europai fejedelmek öregbike. Ő t. i. életének 72. esztendejét érte. A' pápa 71, 's az angol király ugyan annyi esztendős; a' porosz és dán királyok 66 évűek; Hollandia királya 64, francz honé 64, Würtembergé 55; török ország szultanja 51; a' bajor király 50, a' belga király 46, Ausztria császára 43, az orosz czár 40, Sardinia királya 38, Neápolé 26, görög országé 21, a' portugali királyné 16, a' spanyol királyné 6 esztendős.

Visszás rejtvény.

Király valék, de csak hamar
Homály fedé fényemet,
Mert kegyetlen tettem miatt
Harczban vesztém éltemet.
Olvass bár, ha akarsz, engem
Hátulról vagy előről,
Mindenkor egyformán hangzom
Akármellyik végemről.

S. KAROLINA.

Előbbi rejtvény: „a' fiú 14 esztendős volt; mert ha ezen 14 évhez adjuk apjáéinak felét, az az 28-at, a' fiú 42 esztendős lesz, apja pedig 28, 's igy fiatabb 14 évvel. Ha pedig visszaadjuk a' 28-at, és felül a' 14-ből hetet az apának, a' fiú 7 esztendős marad, az apa pedig 63 éves lesz, mi 9-szer több annánál.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

42.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön május 25kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Félévi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' cadixi kereskedő. (*Vége.*)

„Történetem — mond Pedro — nem olly sok bajjal járó, mint bátyámé, ki éppen most végzé elbeszélését. Tömve van bár nem kevéssé csudálatos dolgokkal, de mi a' kereskedői ügyességet illeti, megvallom, nekem nem volt alkalmam ezt próbára tenni; és valóban — itt Pedro elakadt, de Isidorának egy tekintete felbátoritá — szerencsém tökélyesen e' gyürü körül forgott, mellyet ujjamon láttok, és melly az én szép hugomnak sajátja. Midőn Cadixnak hátat fordité, nem indultam, mint bátyáim, Szevillának, sem Malagának, hanem tele vágygyal spanyol hon fővárosát láthatni, 's ugy itélvén, hogy ha valahol, ott lesz módom pénzemmel valamit kezdeni, — Madridnak tartottam, és La Manchán keresztül tizenhatodik nap estjén a' toledói kapun bementem a' fővárosba, 's a' „Cruz de Maltha"-ba szállottam.

Egy Cavallero, kinek zsebében tiz ezer tallér van, nem szükölködhetik a' főváros örömeiben: de a' haza 's mind azokra visszaemlékezés, kiket itt hátra hagytam, eltartóztatott minden kicsapongástól. — Madridban töltött első estéim egyikén a' bika-viadalba mentem, és ott a' legalsó körbe ülék, hogy a' tusát jobban láthassam. Egyenest fölöttem ült a' Medina Coeli herczeg és hitese; 's minthogy a' herczegnő kezét homlokára tevé, láthattam, hogy ujját egy drága opálos gyürü ékesité, becsére és alakjára nézve nem sokat különböző attól, mellyet most is hordozok. — Viadal alatt, az amphitheatrumnak azon részén, melly éppen fölöttem volt, egyszerre zaj támadt; a' zugás lassanként nevekedett, 's minden felé susogák, hogy egy drága opálos gyürü, a' család clenodiuma, a' Medina Coeli herczegnő kezéről lehullott a' homokba. A' király nem volt jelen, 's ott senki nagyobb nem levén a' Medina Coeli herczegnél, a' játék félbeszakasztatott, hogy a' gyürüt megkeressék, mit közvetlenül az én ülő helyem alatt kerestek. Azon pillanatban a' Matador kevés lépésnyi távulságra állt tőlem, de észrevehetém, hogy kardja hegyét a' homokba szurta, 's mintegy húsz lépésnyi távulságra lenyomta éppen

a' kereszt-gerenda alá. Bárha a' gyürűt kardja hegyén nem láthatám is, de nem kétkedtem, hogy ő azt oda tette. A' keresést most még egy ideig folytatták, de sikeretlenül, 's a' viadal ismét elkezdődött. Mi előtt vége lehetett, a' Matador, kit említék, halva vitetett-el a' küzdő helyről. Játék végével közölni akartam a' tudósitást, melylyel véltem birni, de senki sem hallgata reám; a' katonák hirtelen hihajták az amphitheatrumból a' népet. „Jól van — mondám — lássa a' herczegnő, hogy' kaphatja-meg opálját!“ — és most a' „Catalina Café“ felé mentem, melly olly hirben volt, hogy legjártosabb 's legpompásabb kávéház egész Madridban.

Itt ültem mulatva, mint mások, midőn egy tiszti öltözetű ember vállomra ütött. — „Uram! — mondá — hivják oda künn.“ — Igaz volta felől semmi gyanú nem fordulván eszemben, késedelem nélkül követtem őt, és magamat azonnal két katona köztt találám, kik egy szó nélkül a' Corregidorhoz hurczolának.

‚Ugy-e gaz kölyök — monda — ellopád vala a' Medina Coeli herczegnő kezéről lehullott gyürűt.‘

Nem hogy elloptam — felelék — sőt uraságodat értesithetem arról, hogy hol találhatnák-meg gyanithatólag a' gyürűt!“

„Azt — felelé — szerencsére tudjuk már! — Csak szaporán gaz kölyök — tevé hozzá — add elő a' gyürűt és szakaszd végét kifogásaidnak!“

Hasztalan erősitettem ártatlanságomat, felhozván ama képtelenséget, hogy valaki megtalálva a' gyürűt nyilvánosan viselné azt a' Catalina Caféban, sőt emlékeztetém őt, hogy csak azokat eresztették-be a' küzdő helyre, kiket keresni küldöttek. Ismétlém tehát ajánlatomat elbeszélvén, hol találhatnák-meg talán a' gyürűt. De mind ez, mondom, hasztalan volt. Kénytelenittetém megválni e' gyürűtől, mellyet többre becsülök életemnél. Bárha a' Corregidor több izben ismételteté velem az utasitást, kétségkivül olly szándékkal, hogy hasznára forditsa, még is végre tömlöczre taszittattam.

Más nap korán nálam termett a' Corregidor. — „Nagyon hihető — szóllt — hogy önt felakasztják, de minden esetre hatalmam van önt két évig, kikérdezés nélkül, fogva tartani. Szabad választást engedek a' felakasztás 's már emlitett ideigleni bizonyos fogság köztt; vagy különben tegye ön érdekemmé, hogy megszabaditsam. — Tudom, pénze van elég; ossza-meg azt velem, 's ön szabad!“

‚Ugy-e? — mondék — elveszejtsem opál-gyürűmet, mellyet mindenek fölött becsülök, 's még öt ezer tallért adjak azonkivül, hogy ön megszabadit az olly hibáért szenvedett fogságból, mellyet el nem követtem?‘

„Mint önnek tetszik! — viszonzá a' Corregidor — A' gyürű igazságos tulajdonosának visszaadatott ; és a' fogságon kivül , hihető, hogy 10.000 tallér birság fog önre vettetni!"

Most egy terv fejlék lasssanként agyamban , melly által remélhettem visszaszerezhetni nagyra becsült gyürűmet. Észrevevén , hogy egy könyörületlen és igaztalan tisztviselőnek hatalmában vagyok, rá állottam ajánlatára , 's kezébe tevén az öt ezer tallért aranyban , kiszabadultam a' tömlöczből.

„Még azon este korán az amphitheatrum felső részén választék ülést , 's játék végén a' karzaton , mellyen valék , mindent elveresztve magam előtt, óvakodva a' padok alá másztam. Itt maradtam észrevétlenül , 's miután mindenki eltakarodék , és hallottam a' nagyajtókat bezáratni , elhagyván rejtek-helyemet , vigyázva leszálltam, előbb azon helyzetbe tevén magamat, mellyben valék az előbbi estvén, hogy annál nagyobb pontossággal megjegyezhessem a' helyet , hol, véleményem szerint , a' gyürű el volt rejtve. A' küzdő helyre ugrottam most , és kezemet a' homokba dugva , 's nehány maroknyit összeseperve és fölemelve , az opálnak ohajtva várt színét nem sokára felfedezék kiváncsi szemeim. A' ragadomány már bátorságositva volt , csak rejtve kelle maradnom, mig az ajtók közelebbi estén kinyittatnak, hogy akkor észrevehetlenül küllanhassak. — Nem kevés mulatságul szolgált nekem , a' padok közt fekvőnek , látni később a' Corregidort is kimászni rejtek-helyéből, és a' tőlem nyert utasitástól vezetve a' gyürű-kereséshez kezdeni, melly már zsebemben bátorságban volt. Kénytelen volt-e e' tisztviselő , mint én , kemény padon hálni — nem tudom: — de legbátorságosbnak véltem semmit sem tudni arról , mit láttam; és békességes türésse! várni olly alkalomra , mikor észrevétlenül eltávozhatom. — Könnyen gondolhatjátok, hogy nem sok időbe telt, mig a' Medina Coeli herczeg kapujában voltam. Soha vendég kedvesebb nem volt; a' Corregidor , mint előre véltem , elsajátitotta volt gyürűmet , 's ezenkivül az öt ezer tallért ; azonban kevés idő mulva a' fölsőség elébe idéztetett. A' gyürűt — e' drága megbecsülhetlen gyürűt visszanyertem , ugy szintén a' Corregidortól tőlem kicsalt öt ezer tallért , és ő itéltetett a' fogságra , melylyel engem fenyegetett. A' gyürű tulajdonosának hálája határt nem ismert , 's kényszeritének e' drága — smaragdos gyürűt — melly szintén annyit ér , mint az opál maga — elvenni ; e' kivül a' herczeg egy udvari hivatallal ajándékozott-meg , 's olly szabadsággal , hogy mikor elakarnám hagyni , rendelkezhessem róla. Ez előtt kevés hétig folytatám annak kötelességeit; de tudván , hogy itt várnak , 's érezvén e' kivül , hogy ha e' hivatal nyeresége tizszer nagyob lesz is , lehetlen volna tovább távul lennem azoktól, kiket szeretek — használtam a' nekem engedett szabadságot, 's rendelkeztem hivatalomról.

a

‚Ebben — mondá Pablo Lopez, félbe szakasztva fiját — okosságod kérdésben forog.‘

„Nem atyám — folytatá Pedro — egy hivatal sem olly tisztességes, ’s minden bizonynyal kevesebb hasznú mint a’ cadixi kereskedő, és Pablo Lopez családjának magos polcza.“

‚Helyesen szólltál gyermekem — mondá Pablo. — De megállj! — még nem láttuk zacskódnak tartalmát; és tudod, hogy‘ —

„Jól tudom, mit akarsz mondani“ — szóllt Pedro. — A’ fővárosban hivatalom jövedelméből éltem. Hivatalomért éppen tiz ezer tallért kaptam; ugy hogy e’ zacskóban — folytatá Pedro, ’s berekesztésül azt bátyjaiként a’ padlazatra kiüritvén — éppen husz ezer tallér van, ’s e’ szerint én is megkétszereztem a’ reám bizott summát.

‚Igen, igen különös! — mond a’ három fiúnak atyja — hogy te is bátyáidként tőkéddel százon százat szereztél!‘

„„Ah! — szóllt Isidora — az én szerencsétlen gyürűm hozott téged bajba!““

„Az is segitett abból ki — mondá Pedro — annak, és csak annak köszönhetem jó szerencsémet!“

‚E’ szerint — mondá Lopez — próbatételem megcsalt. Itt a’ gondviselés keze látszik működni, mert az nem kevesebb a’ csudánál, hogy három ember kimenjen a’ világra, mindenik 10.000 tallérral, ’s ezt a’ legutósó tallérig kétszerezve hozza vissza!‘

„„De bátyám! — mond Isidora — te elfeledéd a’ smaragd gyürűt, a’ legalább 5.000 tallért érőt, mit még azon kivül hozott Pedro!““

„„„Az — szóllt Felippo — csak a’ herczeg nagy lelküségének gyümölcse — nem a’ tiz ezer tallér szaporodása!““““

„„Hát az a’ tizennégy ezer tallér — kérdé Isidora — melylyel te a’ Sierra Morenán szerzetesed öszvérét megkönnyitetted, minek a’ gyümölcse?““

„„„Minden esetre — monda Rodrigo — az én nyereségem!““““

‚Jertek, jertek gyermekeim! — közbeszóllt Pablo — ne kocczódjunk. Ti mindnyájan fiaim vagytok, és maradtok saját próbám után. Nem választhatok közületek, mint a’ kik egyformán megérdemlitek, hogy következőim legyetek. A’ megkülönböztetés csak akadályozná a’ gondviselés czélját. Itt csak egy akadály van, fiaim! Vagyonom lehet mind hármatoké, de egy nőt csak egyik nyerhet-el!‘

„Atyám! — mond Felippo — azt mondanám, hagyjuk Isidorát választani közülünk. De már ugy is gyanithatom választását!“

„„Kétségen kivül ő szabad ön magával!““ — szóllt Roderigo.

„Atyám! — kéré Pedro felszökve, ’s Izidorát kézen fogván elébe térdelve — tégy boldogokká és áldj-meg minket.“

‚Ugy-e Dora! — monda Pablo — ’s te már választottál?‘

„Bocsáss-meg kedves bátyám“ — esenge Isidora.

„Jó, jó!“ — monda Pablo — keljetek-föl, 's legyetek boldogok. Holnap kereskedésem czime lesz: „Pablo Lopez és fijai!“ — és az után Isidora“ — de a' piruló Isidora elsuhant. NAGY PÉTER.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Frakno vára.

(*Vége.*)

A' várnak napkeleti bástyája előtt közel 40 ölnyi mélység van, mellyet Vulka vize vájt-ki. A' vár sáncz-árka mintegy 30 ölnyi mély, 's ugyan annyi széles: rajta felvonható hid vezet az Esterházy gróf és nádornak czimerével ékesitett kapu alá, mellynek boltozatán jobbra, fölül a' hajdani kinzó padnak rémitő szerszámai függnek; alul a' fogház ajtaja nyilik; balról a' herczegi dandárok zászlóji látszanak 's az őrhely, élésházak, 's ama pincze, mellyben ritkaság gyanánt Luther Márton korabeli bor tartatik. A' fölvigyázónak lakása előtt jobbra van a' négyszegű kastél, fegyvertár, és 75 ölnyi mélységű kút. — A' nagy becsű fegyvertárban mind ama fegyvernek nemei találkoznak, mellyek valaha magyar ország földjén használtattak.. Nagy számmal vannak itt a' török fegyverek, lófarkok, zászlók, dobok 's a' t. — Látható itt ama szerencsétlen Esterházy László nak vas-drót inge is, kit a' verebélyi ütközet alatt 1652-ben vékonyába lőttek a' Törökök. — Különös osztályban tartatik annyi fegyver, ágyúkkal együtt, mennyivel a' herczeg egy gyalog 's egy lovas ezredet azonnal felkészittethet; ismét külön osztályban vannak a' herczegtől kiállitott nemes fölkelt seregnek fegyverei, katona- és ló-készületei, ruházatai; — ismét a' soproni ns fölkelt seregnek fegyverei, butorai, hadi készületei.

A' kastél felső emeletének folyosójit történeti, vadászati, 's tájfestvények — a' szobákat pedig képfestvények ékesitik, melly utóbbiak az Esterházy nemzetség őseit az első Örs vezértől 's Esztoráz Pál vezértől (ki 1009-ik évben keresztelkedék-meg), ennek fijától Lajostól (ki Béla és Salamon királyaink alatt hires hadvezér volt, 's 1070-ben halt-meg) kezdve minden világi 's papi maradékaikkal és jelesebb asszonyaikkal együtt ábrázolják, mellyek mindannyin a' régi öltözeteknek, szokásoknak, és festésmódnak megbecsülhetlen maradványai. Ezeknek 32 darabja egykor Kismartonban a' herczegi palotának 16 ablakát diszesité. — A' képek köztt láthatók még Attila és Corvin Mátyásnak, ugy az 1797-ben fegyverre kelt Sopron vgye ns serege tisztjeinek mellképeik.

A' kincstárba a' felső emeletből van a' lejárás. Itt őriztetik a' herczegi nemzetségnek megbecsülhetlen értékű drága kövekből, arany 's ezüstből, és más nagy értékű, ritka, régi tárgyakból álló kincse.

A' 3-dik emelet közép ablakáról napkeletre fölséges 's elragadtató kilátás van Moson megyéig 's Fertő taváig. Mit innen a' szem kivehet, mind a' herczeg birtoka. A' kastél teteje fölött emelkedik a' magosra nyuló vigyázó torony, mellybe a' feljutás valamint elég fáradtságos, éppen olly megjutalmazó a' körültekintő 's gyönyörű vidéket vizsgáló szemre nézve.

Honnnknak ezen hajdani határ-erősségeül szolgált vár mögött áll az ugy nevezett Rozália-hegyen a' „Rozália-kápolna" — honnan hasonlag gyönyörű a' kilátás, 's hova bucsúra szoktak az ajtatos szomszédok, sőt messzeföldiek is járni.

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Az éjszak-amerikai medvéknek különféle nemei még olly kevessé ismeretesek, hogy eddigelé senki sem vala képes változó fajaikat határozottan megkülönböztetni. Mindazáltal be van bizonyitva, hogy éjszaki Amerikában a' medvéknek két vagy több neme élődik, mellyekhez hasonlókat az ó világban feltalálni nem lehet.

Az ursus americanus, vagy fekete medve, nemcsak legkisebb az amerikai medve-fajak között, hanem egyszersmind a' legfélénkebb is. Soha sem száll szembe az emberrel egyébkor, mint midőn megsebesittetik 's ha utját elállják, vagy kölykeitül megfosztatik. Az ursus arctostól (Richardson szerint) annyira félnek az Indusok, hogy vadászat alkalmával valamelly csontdarab égetését minden módon kerülik, nehogy annak szaga által tartozkodása helyéből előcsalattassék a' medve, melly egyéb iránt, mások tapasztalása szerint, nem igen szokott ártalmas lenni. A' rettentő medve (ursus ferox) és a' tengeri vagy is földsarki medve, szintén ártalmatlanok, mig nem ingereltetnek; ekkor pedig igen kegyetlenek és rettentők redkivüli erejek miatt. Többször vala már látható egy illy fajú medve, melly döglött 's mintegy ezer fontnyi nehézségű bivalt nagyobb távulságra is elhurczolt. A' földsarki medve (Polarbär) tartós életének majd hihetlen példáji vannak feljegyezve.

A' benszülöttek bizonyitványa szerint, soha sem szokott a' medve barlangjába visszavonulni, mig jó formán meg nem hizott; 's ha tavaszkor előjö, szinte olly vastagnak találtatik, mint az előtt, de kevés nap mulva hirtelen megsoványodik. Ugyan azok állitják, hogy kövér himek és poczakos nőstények soha sem telelnek együtt; mirül több iró is nyujt bizonyságot. Igy p. o. Pennant földsarki állattanjában (Zoologie), emliti, hogy kemény telek alkalmával nagy számmal költöznek a' medvék északrul az egyesült statusokba. Ezek legtöbbnyire soványak és himek szoktak lenni, az őket kisérő medvenők kevesek és vemhesek. — Fabricius beszéli, hogy a' földsarki medvék Grönlandban gyakran csoportokban láthatók, 's ekkor a' tengeri borjúhús szaga után indulván, az emberek lakhelyeit körülveszik, 's azokba rohanni törekszenek; de az égett tollak szaga elijeszti őket. — Melville felsziget lakosai keresményeiknek nagy részét a' földsarki him medvék által szerzik, mellyeket télen által minden időben nagy számmal találnak 's megölnek. — Hearne és mások jelentik, hogy a' himek télen által elhagyván a' száraz földet, jégre mennek, 's ott a' tengeri borjúkat keresik-fel, mig az alatt a' nőstények december végétül egész marczius végeig magukat mélyen beássák a' hóba, 's

minden eledel nélkül elélvén megkölykeznek. Ha marcziusban elöjönnek, kölykeik, mellyek közönségesen csak ketten vannak, nem nagyobbak a' tengeri nyulnál.

(*Vége következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

Bécsben az Ehrenhausen uradalom nagy lotteriájának sorsszámai majus 20-kán huzattak-ki. A' fö nyertes számok ezek: 63.517 nyeré Ehrenhausent és a' badeni házat, vagy kész pénzben 200 ezer váltó ftot.; 131.910 nyert 20 ezer ftot.; 76.198 nyert 12.000 ft.; 172.455 — 10.000 ft.; 103.825 — 7.000 ft.; 41.530 — 6.000 ft.; 118.341 — 5.000 ft.; 194.757 — 4.000 ft.; 139.298 — 3.000 ft.; 55.258 — 2000 ftot váltóban.

Szinész-elefant. — Kevés idö elött a' parisi circusban a' „sziami király elefantja" czimü szindarab próbája tartatván, ezen czélra nézve a' zoologi kertben levö elefant is megjelent az elöadás helyén. Egy ideig csendesen viselé magát a' szelid állat; de megtekintvén a' sugó helyén levö könyvet, ahhoz közelite, 's lapjait orrmányával forgatni látszék, mintha szerepével kivánt volna közelebbrül megismerkedni. A' jelenlevök mit sem gondolván az elefant tudvágyával, azt foglalatosságában nem is háborították. Végre ez hirtelen felkapván az egész könyvet, azt mindenkinek láttára nagy ügyességgel elnyelte.

Üveg út. — A' parisi tivoli-kertben nem sokára a' mulatságoknak egy uj neme jut tán létre, t. i. egy üveg-út, mellyen igen csinos gözkocsikban fognak járni. A' távulság mintegy mértföldnyire van elöre meghatározva. Naponként bizonyos órákban fog a' kocsizás történni, 's reménylik a' vállalkozók, hogy ezen mulatság, mellyet ök Courses de Santénak neveztek-el, mint az egykori muszka hegyeknél, hasonló köz kedvességet nyerend, 's fényes jövedelemmel fog kamatozni.

Az angol utonállók kalandjai némellykor a' legnemesebb gondolkozási móddal látszatnak egyesülve lenni. — Egy asszonyság Londonban az ugy nevezett St. Jamesparkban eltévedvén, nehány gyanús embertül látá magát körülvéve, kik nem mutattak ugyan a' vele beszélgetésre hajlandóságot, öt mindazáltal mozdulataiban nyomba követték; mire ö nem vesztvén-el lelki jelenlétét, egyikét közülök megszóllitá, 's megkéré, lenne olly szives öt lakására elkisérni. Az utonálló megtisztelve érezvén magát az asszonyság bizodalma által, annak ohajtását legnagyobb készséggel teljesité, 's mig egyik karját a' kisérendönek nyujtaná, az alatt a' másikkal kezében egy fehér zsebbevalót tartván ezzel társainak a' visszavonulásra jelt adott, kik azonnal eltávoztak a' rémültnek szemei elöl. — Elérkezvén a' szépnek lakásához, ez iránt itt is, valamint útközben a' legnagyobb gyengédséggel viseltetett. Az asszonyság megköszönvén szivességét, azon ajánlást tevé neki, pihenné-ki magát kevessé egyik szobájában: de a' rabló nem akarván hosszabbitani annak kellemetlen lelki állapotját, az ajánlást el nem fogadva, azonnal eltávozott.

Vadászat a' régieknél. — A' hajdankorban milly kiterjedésben üzetett a' vadászat, némileg megtetszik azon vadak számából, mellyeket a' romai császárok az amphitheatrumok 's circusi játékok számára fogattak-be. Probus császár bizonyos adatok szerint egyszerre 1000 szarvast, 1000 struczot, 1000 vadkant, 1000 dámvadat 's ugyan annyi özet állitott-ki a' vérszomjas arenára. — Egy más illy nemü játék alkalmával lehetett látni 200 him oroszlánt, 100 nö oroszlánt, 100 parduczot 's 300 medvét, mellyeknek több

mint fele lett áldozatja a' vad mulatságnak. — Az érzéki Commodus egykor egy nagy sereg vadat záratván a' circusba, maga egy felemelt helyen megállott, honnan nyilával több mint 100 oroszlánt 's töméntelen más állatokat ejtettel, és mint megjegyzik róla, egy lövést sem hibázott-el. Szép, rettenetes szép valóban! — Igy Pompejus is egy circusi játék alkalmával 500 oroszlánt állittatott a' sikra, mellyek öt nap lefolytán 18 elefanttal együtt egytől egyig leöldöstettek. — Romában a' Vespasian által épittetett pompás amphitheatrumból, hol ama vadrekeszek mai nap is épen állnak, az akkori szörnyű népnek mulattatására az épitő 12.000 keresztény 's zsidó foglyokra bocsájtattak volt a' vérengző állatok.

EMLÉKMONDÁS.

Boldog ország.

Boldog ország az, hol az árva 's özvegy
Nem bocsát sirván az egekre átkot,
Szántogat minden, 's kiki szölejében
Kényire munkál.
Semmi mesterség nem enyészik ottan,
Gazdag a' kalmár, 's az egész közönség,
Ott tanít a' bölcs, danol a' poeta,
Él az igazság.

CSOKONAI.

A' tisztelet elválhatlan kisérője az igazi barátságnak. Mi is természetesb, mint azt tisztelni, kit szeretünk?

ECKARTSHAUSEN után S. Karolina.

Az idö hozhat mindent magával, és teljesen adhat mindent perlekedés nélkül. Az időnek van mindene, 's a' mindennek van ideje.

Schiller után PAULOVICS Ignácz.

Aphorismák Pestről. — Nyugalmas álmot kivánó tanuljon nyugalmasan élni.

Álfogak 's álelménczség ugyan egy. Addig rág 's harap mindkettő, mig bitornak nem nyilatkoztatik.

KÁVOSI JÓZSEF.

Cserejtvény.

1. 2. 3. 4. 5. Itt többnyire vig nép van,
Csak nem harcz órájiban.
3. 2. 1. 4. 5. A' ki illyen, ott mulat,
'S bátran várja a' hadat.
3. 4. 5. Az egészben kedves ez,
Tőle kiki éledez.
1. 2. 5. Jó, ha mindig van tele,
4. 4. 1. Kézben van legjobb helye.

B — y.

Előbbi rejtvény: Aba.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

43.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap május **28kán** **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Abdala és Balsora.

(Keleti történet.)

Helim neve a' világnak napkeleti részén még most is nagy hirben van. Őt a' Perzsák mai napon is hires természet-buvárnak nevezik; mert jól ismerte majd minden fűnek erejét, értette a' csillagok munkálatait, és tudta azon titkokat, mellyek Dávid fijának, Salamonnak, lelkébe edzve valának.

A' perzsa császári ugy nevezett fekete udvarban fő orvosa volt Helim az akkori Alnaresin császárnak. — Ezen uralkodó legrettentőbb volt minden zsarnok felett, ki eddig a' császárságban uralkodott; — félelmes, hitetlen, és könyörületlen; alaptalan gyanújából harmincz nőjét, sőt husz fiját, öleté-meg, kikről vélte, hogy életének majd veszedelmesek lehetnek. — Midőn már kifáradott kegyetlensége az ön családján elkövetett öldöklésen 's kiirtáson, félni kezdett, hogy egészen kivesz nemzedéke, 's majd nem lesz, ki utána uralkodjék: mert ő már napról napra öregebb lett, 's élete hanyatlott. Magához hivatá tehát Helimet, és igy szóllt hozzá:

„Helim! már jó ideje, hogy bölcsességedet 's jó szivűségedet csudálom! Most meg akarom bizonyitani, mennyire terjed bizalmam, mellyet benned helyezek. — Nekem még csak két fiam van. Kivánságom 's akaratom az, hogy őket magadhoz vegyed, és mint saját gyermekeidet tartsad. Neveld őket szerénységben, fojtsd-el bennek a' nagyravágyás minden csiráját; bölcsességeddel tanitsd őket minden jóra, hogy halálom után bölcsen uralkodhassanak. — E' szerint nem fognak törekedni császári székemnek még életemben elfoglalására.“ — „Császárom 's uram parancsa beteljesül!“ — felele Helim — 's meghajtván magát eltávozék.

Elvivén a' gyermekeket ön lakába, fölnevelé őket a' bölcsesség tudományaiban. — A' császári fiak szeretvén Helimet ugy, mint atyjokat, ennek vezérlete alatt érett korukban annyira kiképzettek voltak, hogy minden keleti bölcsesség titkával ellátva valának. — Az öreg-

biknek Ibrahim, az ifjabbnak Abdala volt neve. Ezek egymással olly teljes szeretetben éltek, hogy maig is azon világ-részen, ha két egymást szerető jó barátról szóllnak, ezt mondják: „ezek ugy élnek együtt, mint Ibrahim és Abdala.“

Helimnek egyetlen leány gyermeke volt, kinek szép termetű testében még szebb lélek létezett. Atyja semmit sem mellőzött-el, miben őt, mint a' nőnemhez kivántatottban, ne képeztette volna: 's minthogy császári fiakkal neveltetett és tanittatott, olly élet szülemlett közttek, mint három testvér köztt.

Abdala, kinek lelke alázatosb volt testvéreénél megnyeré ezen angyal vonzalmát, és ő is ezt annyira megszereté, hogy ugy tetszett neki, mintha nem is élne akkor, midőn a' kedves Balsorával együtt nem vala. (Igy nevezék a' szerény leányt.)

E' bájoló lénynek kelleme és szép lelki tehetségeinek terjedő hire annyira repült, hogy attól a' kalifa (császár) fülei sem maradtak érintettlenek. — Ez azon ürügy alatt, hogy gyermekeit meglátogassa, Helim lakába menvén, kivánta tőle, hogy leányát, ki a' császári gyermekekkel együtt nevelteték, neki megmutassa. Midőn a' kalifa ezen bájló leányt megpillantá, 's vele váltott beszédében lelki tehetségeinek magosult erejét tapasztalá, e' ritka szépségnek hatását egész valóján érezé, és rögtön határozott. — Kezén fogá Helimet, 's tanú nélkül kivánt vele lenni.

„Helim! — szóllt hozzá — én eltökélettem, hogy hiv szolgálatodért 's érdemeidért téged illőn jutalmazzalak. Ezt most bebizonyitni akarom, hogy lássad, mennyire tudja méltánylani császárod szép fáradozásaidat! — Én eltökélém nőül venni leányodat. — Mától fogva tehát velem együtt fog ő a' császári széken ülve Perzsia birodalmán uralkodni. Ennél kellőbb jutalomra, ugy reménylem, nem számolhatsz!“

Mint a' mennykő-csapásnak dörgése, ugy rengett a' jó atyának füleiben e' nyilatkozásnak rettenetes szava; mert ő jól tudta, milly sors érte már a' többi boldogtalan császárnékat, kiket a' kalifa szintén illy magosságra emelt. Ezen kivül a' leánya 's fiatal herczeg közötti kölcsönös vonzalom sem maradhatott titokban atyai szemei előtt. — Hamar magához térvén tehát, mély alázatossággal ezt mondá:

„Nemzetem uralkodója, nagy lelkű császárom! Alázatos jobbágyod megismeri nagy kegyességedet, mellyet csekélységemre vesztegetsz: de messze tőlem azon gondolat, hogy ezen reám árasztott 's hozzám nem illő nagy kegyelmedet elfogadjam. Császári fényes személyedet ne homályositsa-el szolgádnak leánya!“

‚A' mit mondtam, megmondtam! — felelé eltökélett hangon a' kalifa — 's imént adott szavamat éppen most nincs kedvem visszavenni!' — Most a' császár parancsolá, hogy azonnal elejébe jőjjön Balsora. Ezen ártatlan még álmodni sem tudá, mit a' császár felőle határozott; de midőn atyja szájából hallá, milly magos polczra szándékozik őt felemelni császárja, azonnal elveszté eszméletét, 's lerogyott a' padlatra, és jég-hideg verejtéktől boritva, elállt lélekzettel mozdulatlan feküdt.

Helim sulyosan érezvén leányának fájdalmas helyzetében halálos kinjait, 's keserű könyeket hullatván, esengve kérte császárát, hagyná még leányát rövid időre az atyai házban, hogy őt e' váratlan magos kegyelemre elkészithesse.

Szegény Balsorát csak azon kinos gondolat is eléggé marczongolá, hogy keblének hiven szeretett barátját örökre elvesztendi, 's az életénél kedvesb Abdalától végképp válnia kell. E' gondolat sokkal keserűbb volt lelkének magánál a' hideg halálnál! — Illy vég nélküli szomorú bánatjában kétségbe esés örvénye előtt lebegett, 's a' kinok folyamában nem sokára megkapá a' forró lázt, melly annyira elkinzá, hogy szemlátomást napról napra sirhoz közeledni látszatott. — Helim látta, hogy kedves leányát sem a' nyavalától, sem pedig haláltul semmi esetre megszabaditni előbb nem lehet, mi előtt a' császár akaratját meg nem semmisiti (mert azon borzasztó gondolattól meg kellett menteni leányát, melly őt halálra kinzá) — azért eltökélé magát, hogy szeretett leányát szinlett halállal mind a' császártól, mind magától a' valódi haláltól megszabaditsa. Közlé leányával szándékát, 's bátoritá őt, hogy mit sem féljen. Ez atyjának bölcs belátására hagyá magát. — Az atya valamelly italt készitett, mellyet meg kelle leányának innia. Ennek munkálata által az életnek el kellett szunnyadni, 's nehány percz lefolyta után halál-szin terült-el arczán, 's Balsora halotti ágyán feküdt.

Tudósittaték a' császár Balsora elhunytáról; 's minthogy már nőül választá és kinevezte őt, meghagyá Helimnek, hogy a' fekete udvarnak sirboltjába temesse a' kedves elvesztettet. — Ő pedig a' bánat könyét törlé-le e' veszteség nagyságán!

Helim ezen parancs-adás után mindjárt az elholtat a' kirendelt sirboltba viteti; 's azon szin alatt, hogy ott a' bevett szokás szerint azt be fogja balzsamozni, és nehány napig elvesztett gyermekének vesztén támadott méltó fájdalmait keseregve kisirni, ugy intézi a' dolgot, hogy a' megkivántatott ideig a' sirboltban csak maga lehessen.

Szintén e' napon később a' császári család tagjaiból még egy holt test hozatik oda; és ez — Abdala volt.

Szokása volt a' kalifának, hogy mihelyest valaki családja tagjai közt meghalt, azonnal minden pompa nélkül a' fekete udvar sirboltjába viteté azt, mellyet ott Helimnek bebalzsamozni kellett.

De térjünk most vissza, 's tekintsük-meg, mi történt Abdalával akkor, midőn nevelője lakát elhagyá atyja.

E' fiatal herczeg szivének teljével szereté édes mindenét, kedves Balsoráját! mert csak érette érzé erősen verni szivét baljában: de midőn atyjának akaratja derülő mennyét feldulta, a' kinzó bú nyomáel lelkét; kivált midőn látta, milly kinokat szenved az, kiért ő életét is váltság-dijul adná. Midőn minden kigondolható remény elhalt lelkében, melylyel rajta segiteni lehetne, nagyulván búja, és szive fájdalmának terhe lesujtván őt, megbetegedett. — Semmi vigasztaló szót hallani nem akart; sem étellel, sem orvossággal élni nem kivánt; kivált pedig, midőn tudta, hogy az nincs többé, kiért élni ohajtott, csendes megadásnak szánta magát, hogy követhesse kedvesét azon örök nyugvás bölcsőjébe, mellyben lelkének angyala már nyugszik.

Helim látván az ifiú herczegnek kinos helyzetét, 's életét féltvén, reá beszéli őt, hogy venné-be azon italt, mellyet neki készitett, 's melly minden fájdalmát csillapitni fogja, mert ennek segedelmével oda vezeti őt, hova kivánságai repülnek. — Mohón vevé a' herczeg kiüritni a' halálnak azon édes poharát, melly élet-nyomorjának véget vetend.

B a l s o r a jóval előbb fölébredett sir-ágyából. Eszméletének visszatértét a' jó atya várva lesvén, az uj életben szeretettel teljesen ölelte őt, 's azonnal adott neki valami erősitő szert. Hogy pedig ennek munkálata foganatosb hatású legyen, megmutatá neki kedvelt Abdaláját, ki tőle a' sirboltban nem messze feküdt. — Értesitvén végre mindenekről, ajánlá neki, hogy vigyázna a' herczegre, mig ez felébredne. — Ő pedig elment hozni azt, mi élelmükre 's megerősülésükre szolgáland.

Az őrző nemtő különben, nagyobb szeretettel és jótékonyabban nem őrizhette volna a' tiszta jó lelket, mint Balsora a' kedvelt herczegnek testét, 's alig tudá kilesni boldogságának ébredését. — Midőn a' herczeg felébredt, 's nem levén értesitve nevelőjének tervei felől, megpillantá folytonosan égő lámpa világa mellett azon lelket, mellyért ő meghala, 's leirhatlan volt csudálatos érzeteinek kelleme. Ugy tetszett neki, hogy az örök béke lakházában ébredt-fel, 's most kedvesének elejébe jött lelke azért van itt, hogy őt bevezesse a' mennyek országába.

De midőn kedvesétől az egész titkot terjedelmesen felfedezve hallá, 's a' bölcs atyának elintézését és azzal megszabadulásukat tu-

dá, akkor a' herczeg áldá a' Mindenhatót, ki visszaadá legforróbb ohajtásának szeretett tárgyát. — Hála-adással tölt szivvel karolta-át lelkének hiven őrző angyalát, 's lecsókolá arczáról azon szenvedések nyomát, mellyek rajta 's érette történtek. — Mennyire özönlött az öröm e' fiatal párnak szivében, — ezt olvasóim képzetükre 's elgondolására hagyom.

Ezen lak, melly a' holtaknak csendes nyugvó helyök volt, a' helyett, hogy őket borzalommal töltené-el, inkább mutata nekik örömet, mint a' császári udvarnak minden fény-nagysága; mert itt ők egymásért élve már veszedelmen túl érzék magukat. — Azon lámpák, mellyek a' sirok fölött égtek, ugy tetszettek Abdalának, mintha mindannyi csillag fénylenék az ég területén; mellyek csak azért világitnak neki, hogy szép hajnalának kelő csillagát, 's napjának ragyogását nézhesse, melly uj életének öröm-napját szülte.

Ezen császári épület fekete udvarnak neveztetett, mivel a' legszebb fekete márványból vala készitve. — A' százat haladó külajtók mind fekete drága ében-fából valának. Ugyan annyi számú szerecsen őrzé azokat. Ide bemenni nem volt szabad senki másnak, mint az udvari fő orvosnak és segédjeinek. Ez minden nap bejárt oda segédjével a' lámpákat meggyujtatni, a' helyeket tisztában tartani, 's az ujonan holt testeket bebalzsamozva helyre rendelni. — Igy tehát könnyű volt Helimnek, minden estve a' szükséges eledelt gyermekeinek bevinni. A' Perzsák azt hitték, hogy a' megholtaknak lelkeik ezen udvarban eltemetve ujhold feljötteig a' sirban vannak; de annak megjelenésével éjfélkor az ugy nevezett mennynek ajtaja magától felnyilik, 's az ujan holtak lelkeik kirepülvén, rendeltetésök helyére mennek; azért éjfél idején minden őr földre borulva, félelmes buzgósággal, jó ideig maradott e' helyzetben.

A' bölcs Helim ezen nemzeti hiedelmet ön hasznára fordità, és igy ez időben ama rejtek-helyből kivivé gyermekeit. — Elvitte a' vártól jótova fekvő nyári jószágába, melly Karakon hegy tövében kellemes tájékon feküdt. Itt titokban tartá őket. — E' jószágát egykor a' kalifától ajándékban kapta, midőn őt sulyos nyavalából kigyógyitá. — Ott ő maga áldá-meg hiv gyermekeit.

(*Vége következik.*)

TERMÉSZETI TÖRTÉNET 'S TUDOMÁNY.

Az éjszak-amerikai medvék. — (*Vége.*)

A' földsarki medve közönségesen tartozkodása helyéül valamellyik kőszikla lejtőségét, vagy valamelly magosság alsó részét választja, hova t. i. a' szél által nagyobb mennyiségben hajtatik a' hó. Itt mindenkor lehet egy keskeny nyilást tapasztalni, mellyen tiszta levegő hat-be a' medvéhez. A' fekete medve

's annak fajzatjai (Abarten) valamelly dült-fa mellett keresnek menedéket, hol a' földbe egy kis gödröt ásván, ebbe fekszenek elvárandók a' hózivatart, melly befedi öket. Az állat lehelete egy nyilást csinál a' hófedelen, mellyrül a' medve jelenlétét meg szokták ismerni a' vadászok. Ezen nyilásnak azonban néha olly iránya van, hogy azt felfedezni még a' hiúz szemü indiai vadász sem képes. Déli Amerikában sokszor valamelly odvas fa üregébe rejtik-el magukat a' medvék.

Mivel a' fekete medve azonnal visszavonja magát téli lakhelyébe, mihelyest a' hó befedi a' földet, e' szerint téli alvásának ideje a' tél hosszától függ, melly Amerika különféle részeiben nem szokott egyforma lenni. A' rettentö és földsarki medvék tovább eltürik a' zordon hidegnek befolyását. Ök t. i. a' hó-esés után még sokáig vándorlanak, 's mi előtt a' hó olvadni kezdett volna, már elhagyják téli lakhelyöket.

A' fekete medvének hossza öt láb, a' rónai medvéé kevéssel haladja azt felül. Ellenben a' rettentö 's földsarki medvék sokkal nagyobbak. Igy p. o. Lewys és Clark említenek egy földsarki medvét, mellynek orrától farkáig terjedö hosszasága 9 lábnyi volt, 's bizonyitják egyszersmind, hogy még nagyobbakat is láttak. De Witt Clinton, a' legelsö természet-búvár, ki ezen állatnak a' többi amerikai medvéktül fennálló különbözését világra hozá, látott egy földsarki medvét, mellynek hossza 14 lábnyi volt. Az amerikai medvék állati 's növényi eledelt egyiránt emésztenek: a' tengeri medve azonban inkább az elsövel él; a' többi medve-faj pedig az utóbbival.

A' medve-vadászat a' benszülött Amerikaiaktul igen rendkivüli fontos 's méltóságos dolognak tartatik; mellyhez szertartások, beszédek által elkészülnek, 's az elejtett medvével legnagyobb tisztelettel bánnak. Felöle, mint valamelly atyjokfijárul, beszélvén, megkinálják öt pipával, 's töle a' történt erőszak és megölés miatt bocsánatot kérnek. A' csippevai 's kutyaborda-indusoknak (Hundsrippen-Indianer) feleségeik nem nyulnak a' medvebőrhez, 's rajta keresztül sem lépnek. Ez okból egy az ajtó elébe terjesztett medvebör elégséges eszköz az asszonyoknak visszatartoztatására. Medvekörmekből álló nyaklánczot csupán az indus férjfiak viselnek bebizonyitott elszántságuk 's vitézi tetteik jeléül. Ezek egyszersmind tánczaikban ezen állat mozdulatját utánozzák, 's az elkészitett medvekörmöket játékra is fordítják. Igen nehéz tölek illynemü körmöket kapni, melly körülménynek okát nem valék képes megtudni. Egyike az Indusoknak sok kérésem után még is ada egyet, miután megigértem vala neki, hogy attul soha el nem válandok.

Beszéli Henry ur, hogy nehány Indusok, kik jelen valának, midön ö egy medvét agyon löve, annak fejét kezeikbe vevék, simogatták, megcsókolták, tőle ezerszer bocsánatot kértek, hogy egy idegen által életétül megfosztatott; öt atyjokfijának, nagyanyjoknak hivták. Mi azonban nem soká tartván, böre lehuzatott, 's több helyen a' kövérséget hat hüvelknyi vastagságúnak találtuk. Két ember alig birá azt; a' többi hüsos részek négy ember között osztattak-fel; 's az egész mintegy 500 fontnyi nehézségü volt. Mihelyest az Indusok lakába értünk, a' medve-fö azonnal mindenféle drágaságokkal felékesittetett, 's egy a' számára különösen készült állományra helyeztetvén, orra elébe nagy mennyiségü dohány hintetett. Más nap reggel az innepies készületek egymást váltak-fel. Minden jelenlevö tartozott pipára gyujtani, 's egyike az Indusoknak szüntelen a' medve orrlyukaiba fujá a' dohány-füstöt, a' másik pedig hosszas beszédet tartott a' medve-fö felett, miután mindnyájan vi-

dámsággal evénk a' medve húsából.“ — Hasonló innepiségek alkalmával, Charlevoir állitása szerint, az elejtett medvének minden emészthető részét meg szokták enni az Indusok egy bizonyos lélek iránt vonzódó tisztelkedésök következésében, kinek haragját akarják az által elkerülni.

A' Lapphoniak (Lappländer) között hasonló szokások tapasztaltatnak. A' medvevadászat t. i. a' legnagyobb innepies szokás hazájokban, 's egy szerencsés medve-vadászt azon számos medveször-bokrétárul lehet megismerni, mellyek süvegét ékesitik. Neki honosai részérül mindenhol különös tisztelet adatik. Valamelly medve-barlang fölfedezése esetében a' legügyesebb büvöstül kérettetik tanács a' megtámadás szerencsés eszközlésének ügyében. Ez alatt a' vadászok egy bizonyos dalt zengenek-el, mellyben arra kérettetik a' medve, hagyná a' jelenlevöket sérelem nélkül visszatérni lakjokba. Megölettetése után szánon vitetik-el az erdöbül, 's egy gunyhó épül azonnal elfogadására, mellyben a' húsának megfözetésére szükséges készületek is jelen vannak. A' Lappok a' medvét Isten kutyájának nevezik, mivel hiszik, hogy az tiz ember erejével, 's tizenkét ember eszével bir. Soha sem nevezik öt közönséges nevével Guauzghának, nehogy ez által megbántódván csordáikban kárt okozzon, banem Möddha aigiának, az az, vén bundás férjfinak.

KÜLÖNFÉLE.

Kutya hüségének uj példája. — Hamvazó szerdán Rauzanban, Gironde kerületben, szokás szerint az idén is elégették a' szalma-embert, kire egy kutya-birtokosnak ócska ruhája vala öltve. Azon pillanatban, mellyben a' szalma-ember lángok közé vettetett, egy kutya reá ismervén a' ruhára, azt vélte, hogy urának élete forog veszedelemben, 's utána ugrék, hogy ö kihuzza a' tüzböl; nem is lehetett hamarabb a' lángok közül kihajtani, mig valóságos gazdája nevén szóllitván öt, a' tetemesen megsértett hiv állat öncsalódásárul meg nem győződött vala.

Egyptusi igazság. — Egy Sareb nevü egyptusi kereskedö bizonyos asszonynak egy arany láncz elzálogitására 500 török piasztert kölcsönözc. Az asszony feltetszö gyorsággal eltávozott, melly körülmény a' kereskedöben különös figyelmet gerjesztvén, a' láncznak szorosabb megvizsgálására nyujta alkalmat. Ez alatt kisült, hogy a' becsesnek 's nagy értékünek vélt zálog csupán aranyozott rézbül áll, 's hogy a' kölcsönözö tetemes kárt valland, ha 500 piaszterét vissza nem keritheti. Bú- 's haragteljes kebellel indult tehát a' rendöri agához, 's megcsalattatását panaszlá. Az aga kérdezi öt: ‚ismered azon asszonyt?‘ — A' kalmár: „nem ismerem.“ — Aga: ‚figyelmezz tehát arra, mit neked javaslani fogok. Szedd öszve boltodban levö nevezetesebb árúidat, 's elrejtvén azokat valamelly különös helyen, zárd-be ismét a' boltot. Holnap reggel szokás szerint felnyitván azt, ugy tégy, mintha meg volnál tébolyodva, 's hangosan 's keservesen panaszold mindenkinek, hogy nemcsak saját portékáidat, hanem a' nálad zálogban volt arany lánczot is ellopták boltodbul.‘ — Sareb az aga tanácsát követvén, ezen álszerencsétlenséget a' csalárd asszony is megtudta, 's azonnal a' kereskedöhez sietett. Ettöl azonban nem nyerhetvén vissza a' lánczot, panaszra ment az agához, ki a' kereskedöt azonnal magához hivatta, 's azután igy szólla a' panaszló nöhez. ‚Mit adtál a' kalmárnak? — „Egy drága lánczot, melly a' legtisztább velenczei aranybul készült 's 1000 piasztert ér.“ — ‚Asszonyom! nálam van ollyan láncz; ez-e az? — Az asszony azonnal reá ismervén a' lánczra, földre süté szemeit. — Az

aga kérdezé: ‚hát a' legtisztább aranybul készült ez? — Te csalárd személy vagy! Felelj, hol van az 500 piaszter?' — Az asszony előhuzván egy 500 piaszteres erszényt, azt általadá a' kalmárnak; mire az aga inte, 's a' bejövő hóhérnak általadá a' szerencsétlen személyt, hogy fejét azonnal leüsse.

Napoleon tetemeinek átvitele. — Lajos Filep, a' Francziák királya, egy angol hirlap állitása szerint, nem sokára egy hadi hajót fog szent Ilona szigetéhez küldeni, onnan Napoleon tetemeit franczhonba hozandót; miután az angol kormány megegyezését erre nézve nem rég kieszközlötte volna.

Mulattató. — 1) ‚Hát mi ujság? — kérdé X. hozzá jövő Y. barátját. — „Semmi különös; hanem azt dobolták-ki, hogy azok, kik a' Budapesten történt pünkösthétfői zivatarban elvesztek, a' város házánál jelentsék-magukat.“

2) ‚Vannak-e jó nagy lovaid, gyermek; mert bizony most sáros ám az ut?' — kérdé egy utra menendő ur (ki test-alkatára jó nagy vala) a' nála kocsisnak ajálkozó suhanczot. — „Vannak ugyan, még pedig ollyan nagyok, mint maga a' tens ur!“ — viszonzá a' kérdeztetett.

3) ‚Megállj Ferkó! itt csárda van! itasd-meg a' lovakat — mond Szivacsi — 's hozz nekem is egy itsze bort!'

SPETYKÓ GÁSPÁR.

EMLÉKMONDÁS.

Éljük a' világot.

Nem álmodni, hanem élni
Illik e' szép világon,
Méh-ajakkal mézet lelni
Lehet minden virágon.

BERZSENYI után K. H. K. J.

Ok nélkül merni oktalan merés.

B. JÓSIKA MIKLÓS után S. Karolina.

Gondolatok. Mért nincs az embernek két élete, hogy egyiken a' másik számára tanulhatna. VAJDA után —

Az idő előtti vigasztalás csak a' fájdalomnak megujitása.

A' koldúságban is nagyra vágyni a' legnagyobb boldogtalanság.

GOLDSMITH után —

A' visszaemlékezés, bár élettelen is, mindenkor gyönyörködtető.

ZSHOCKE után — Zátogi.

Betürejtvény.

B. Minden embernek lehet,
Illyet senki sem szeret.
V. Éteknek jó izt ez ad.
Z. Városban 's Dunán láthat'd.
F. Bizonyos nemet tesz ez.
R. Mezőn kerten tévedez.

B—y Károly.

Előbbi rejtvény: Tábor.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

44.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius 1jén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Romai képek.

(Irmaytól.)

I.

A' forrón égető napnak utósó sugarai már rég letüntek Romának fényes épületekkel diszeskedő hét dombja megé. Setétes köd terültel a' messze láthatáron, 's a' nagy természet szenderülésbe látszott merülni. A' kevéssel előbb zajlott városban átaljános csend uralkodott, mit csak néha néha szakasztának félbe a' gazdag vacsorákrul visszatérőknek egyes lépteik. Az ablakokrul egymásután enyésztek-el a' világok; 's a' setét fátyolba vont csendes éjt csak a' fellegek alól ollykor előbukó hold és csillagok milliard serege halványan világositá.

Éjfél után lehetett. — Az éj setét ködébül két alak fejlődöttki, szorgalmasan togájába burkolva mindkettő. Érdekes beszédbe merülve látszottak lenni. Szavuk előbb elég hangos, később alig érthető lett, 's most egyik két felé váló utszának sarkán állapodtak-meg.

„Valóban Lucullus gazdag, 's e' mellett kellemes ember; mondhatom fényes vacsorát tartott!“ — szólla az első, egy szikár termetű; kinek kopott öltönyébül alig látszék-ki veres hajú borzas feje; sárga, szeplős, beesett pofáji közül villám-sebességgel forgó fekete szemek tündöklének. „Holnap Virginius lakomáját még diszesebbé készül tenni; 's valóban a' szép Virginia holnap talán fog találni sok hódolója közül egyet, viruló szüz keblére méltót!“ — E' szókat csipős gunymosoly 's egy jól czélzott vágó pillantat követé.

„Ne kinozz tovább Clodius — viszonzá a' másik — különben esküszöm, Appiusban valamint igaz birádra, ugy legkegyetlenebb boszulóra is találsz; 's ha kivánod, hogy aláváló, csalárd, hizelgő gonosz embernek ne tartsalak, irántam hűségedet tettel bizonyitsd.“

„Tettel? — no végre tehát elhatározád magadat! — Tettel? — igy már rég elértük volna czélunkat, 's Appius e' földön és az élők között legboldogabb. Tetszik-e tehát a' minap emlitett kincset magadévá

tenni? Én az északi magányos sétányrul, hol minden naplementekor meg szokott jelenni, őt elragadom, egyik elszökött rableányomnak vallom, — az öreg atya másnap előtted, a' hatalmas biró előtt, megjelenvén engem vádol, 's te a' leányt természetesen nekem itéled; azonban a' villám-eszű Clodius őt majd neked adja-át, 's Appius annak gyengéd karjaiban fogja mennyét élni. — Ezt nem akarod? vagy talán a' lélekismeret 's becsületérzés bánt? — Hagyd-el tehát, 's nézd, miként zárja Camill a' szép Virginiát forrón ölelő karjaiba; miként' —

„Elég elég! győztél alávaló" — vága közbe Appius, kinek nyugtalan arcza Clodiusnak ingerlő beszéde alatt szive belső harczait árulá-el. — „Gonosz mesterséged bére legyen addig is ez, mig Virginiusnak kecses magzatát ölelem!" — Itt egy erszényt nyujta neki Appius, 's az utsza szegletén befordulva gyorsan eltávozott.

Clodius szemei örömittasan nézék a' teli erszényt, mellybe az akkori időben még ritka aranyok voltak rejtve, 's pittyedt ajkait sziszegő mosolyra huzá. Végre nehány érthetlen szavakat mormoga, 's az erszényt gondosan elrejtvén, a' külvárosban egy roppant ház falépcsőjin emelte-fel szikár termetét.

Lecsillapodván Romában az alsó és felső rendűek köztti vitatkozások, a' tanács elhatározá a' kormányt tiz választottnak, kik decemvireknek neveztettek, kezökre bizni. Ezek között volt Appius is, a' legelőkelőbb 's gazdagabb polgároknak egyike, ki szerény viselete, igaz itéletei, 's méltóságos tekintete által hamar meg tudá nyerni a' szüntelen háborgásokhoz szokott Romaiak szivét. A' szegényebb sorsú áldá őt, mert jótevősége, mint a' napnak éltető sugára, hatott reá; a' gazdag patriciusok kedvelék őt, mert nyájas leereszkedése 's társasági miveltsége mindenkihez vonzák. — Azonban a' legszilárdabb 's legjobb elvű emberre is hat a' szerelem varázs-ereje. — Meglátván ő több társasági körökben Virginiát, ki már akkor Camillnak, egy gazdag patriciusnak, volt eljegyezve, szive az iránt leghevesebb lángra gerjede. Ismeré az akkori romai népet; ismeré az ősz atyának szigorú elveit, ki elhatározásától 's adott szavától nehezen fogna elállani. — Elragadtatott képzete csak egy fényt látott, 's ez Virginia volt. Sok ideig küszködött eszével szive; végre a' szerelem lángjaitul vakitott sziv győzött. Igy tehát nem csuda, ha a' mindenektül szeretett férjfiú olly alacsonyságra vetődött, mellyre őt Clodius, egy elszegényedett nemes, ingerlé, ki miként végzé alávaló tervét, látni fogjuk.

II.

Háromszor merültek a' nap heves sugarai Adria tengerébe, 's ugyan annyiszor ragyogtak-fel téres öblébül az emlitett éj után. —

Virginius házában közönséges zavar uralkodék. Az ősz atya reszketett mérgében, 's igazságért kiáltozva dühödött: a' gyengéd anyának fájdalmait forró könnyei nem enyhiték, sőt inkább nevelék: a' tüzes Camill, Virginia jegyese, őrjöngött, 's véres boszúállást esküvék az alávalóra, és csak az atya szavai tartóztaták őt annak rögtöni végbevitelétül. Az első indulatok 's fájdalmak enyhültével a' csend valamennyire visszatért, 's a' bölcsebb megfontolásnak helyt engede. Gondosan szedé rendbe Virginius bibor togáját, 's lecsillapult elmével, de fájdalmát kifejező arczczal ment a' tiz személyű tanácsnak legfőbbikéhez, Appiushoz. — Kitünő zavarral fogadta ez az ősz nemest, 's e' pillanatban már már tettét bánó az azt, mennyire lehet, megjobbitandó: de roszabb nemtője ellenkezőt suga neki. Kemény elhatározottság ült ekkor homlokán, 's tekintetét fenntartó méltósággal és némi büszkeséggel fogadá a' belépőt.

„Ámbár — igy kezdé ünnepélyes hangon beszédét az atya — ámbár panaszomat az egybegyült nemes tanács előtt volna kötelességem előterjeszteni: de kedves szülöttem sorsa sokkal inkább érdekel, mintsem hogy panaszomat többszer is előterjeszteni nem akarnám.“ — Most elmondá fájdalmas de igazságot kivánó méltósággal leányának gyalázatos elraboltatását, 's beszédét igy rekeszté-be: „ha néped 's alattvalóid szeretete, ha minden jónak 's igazságosnak végbevitele, és a' hatalmas törvény szent előtted, kérlek add vissza leányomat!“

Az atyának panasza nem indithatá-meg az elkeményedett szivűt; tettetett nemtudást szinlett a' dolog valósága felől, és tulajdon segitségét 's a' leány visszaszerzését igéré Appius. — Virginius homlokán redők tornyosultak; gyanitá messziről az undok csalárd tettet, melly mint sürű ködfelleg tünt-fel éles elméje előtt. Fájdalma elszántsággá változott, 's ez már már sértő szavakba volt kitörendő, midőn a' birónál Clodius jelenteték. — Virginius fenyegető szemekkel futotta-át leányának meggyalázóját, és rövid, hideg bucsú után távozott.

Égő tekintettel várák Virginius jöttét a' kesergők; de látván az érkezőnek elkomorult arczát, visszarettentek, és szivökben a' reménynek utósó szikrája is elaludt. Szótlanul lépett amaz szobájába; elméjében az indulatok legkülönösebb zavara háborgott; mig ez végre felriadó hangos szavakba tört-ki. — Rémülve futottak övéi a' szobába, 's őt eszmélet nélküli állapotban találták. Belső gyötrődése heves inlázba ment-át, mi annál veszedelmesb lön, minthogy az őrültség némelly jelei is mutatkoztak.

Több nap folyt-el ez alatt. — A' vádoló helyet Camill foglalá-el, 's a' tüzes ifjúnak beszédei hatni látszának a' romai tanácsra. — Végre harmad napra köz gyülés hirdetteték, Mars terén tartandó, hova a'

köznép is meghivatott. — A' betegnek állapotja naponként jobbult, 's már elég erősnek érzé magát az elhatározó gyülésen megjelenhetésre.

IIII.

Töméntelen sokaság volt egy nap reggelén Mars terén látható, és a' sikon kört alkotva, a' középen ama magosabb állásnak helyt engede, melly hihetőleg az itélők számára volt készitve. — Némellyek suttogtak a' szokatlan történet felől; többen, kik Virginius családját közelebbrül ismerék, hangosan kárhoztaták Clodiusnak vakmerő gonosz tettét; a' jelenlevők legnagyobb része némi részvéttel 's kiváncisággal várá a' dolog kimenetelét. — A' városnak éjszaki sarkánál egy halaványöreg többektül, kik között Camill is volt, támogatva jött elő. Ez Virginius volt. Bő togájában valamit rejtegetni látszott; kisérő barátjai félvén indulatainak ujabb kitörésétül, csillapiták őt: de mire ő nem igen látszott ügyelni.

Egyszerre megszünt a' köz zsibongás, 's mindnyájan a' fő decemvir jöttét hirlelék. Erőtetett bátor tekintettel jött ez, 's olly viselettel, mellybül vétkes tette feltetszőleg tünt-ki, foglalá-el helyét. — Most előjött a' vádoló, 's ez Camill volt; mert Virginius erre, mint alig fellábadt beteg, gyengének itélteték. Camill tehát hangosan ismétlé panaszát a' nép előtt, jó végzetet remélve. — Clodius ismét szemtelenül állitá, hogy Virginia egyik elszökött rableánya, 's igy tehát őt erővel visszaszerezni teljes joga volt. Több tanúk állottak elő, ez állitást (elég szemtelenül 's vakmerőn) hitökkel pecsétlők. Nem használt itt semmit az igazságot látó népnek zajgása; nem Camillnak halmozott esküvései. — Appius szinte reszketve mondá-ki az itéletet; 's a' hiteles tanúk és törvények bonthatlan hatalma szerint Virginia Clodiusnak, mint igazságos birtokosnak, itéltetett oda.

Virginius feszült figyelemmel hallgatá ezt; 's a' helyett, mit barátjai vártak, hogy régi állapotjába visszarogyott volna, határozottnak és elszántnak látszott.

Virginia ekkor előhozatott. Fátyol burkolá körül fejét, melly alól hajának barna fürtjei, 's arczának, ámbár most halaványvala, elragadó 's bájoló szépsége kivehető volt. Könnyű, azon korbeli romai köntös födé sudár termetét, melly valamennyi jelenlevőre rendkivül hatni látszatott. Nem várt bátorsággal hallgatá-meg itéletét, de némi reszketés 's könyek árulák-el belső fájdalmait.

Az ősz atyának arcza leányának látására görcsösen vonaglott, 's ő ekkor keblébe nyulva bátor hangon kéré, hogy még egyszer 's utójára leányával beszélhessen. Ez megengedtetett neki. Szilárd lépésekkel közelitett az elszánt atya Virginiához, kinek könyzápor ömlék szemeiből, és szavát fájdalmai elnyomák. A' nép feszülten várta

Virginius beszédét. — „Kedves magzatom! — igy kezdé ez rövid szavait, 's a' remegő leányt egyik kezével átkulcsolá — ugy-e te inkább meg fogsz halni, mintsem szülőd őszfejére 's őseid porára gyalázat hamvadjon!“ — E' pillanatban egy szivhasitó sikoltás lön hallható. — Virginius mélyen döfé tőrét leánya szivébe, ki azonnal élet nélkül véresen rogyott össze.

Ott állt az ősz atya, véres kezeit és szemeit az égre boszúállásért meresztő.

Mély csend uralkodott kis ideig a' szokatlan látványon álmélkodó nép között. Az első hatás elmultával Appiusra fordult minden szem, ki halaványon ült birói székében, 's indulati zavarja nyelvén fojtá-el szavát. Végre hangos és dühös felkiáltás riadott az égre, 's Appius köz akarattal tömlöczbe vették. Itt végzé e' különben szelid elvű, de a' szerelem lángjaitul alacsonyságra vetődött férjfiú életét.

Abdala és Balsora.

(*Vége.*)

Abdala kertész név alatt, több év lefolytával, a' kellemes vidéket legbájlóbb kertté varázslá; de e' mellett könyveknek olvasásával a' bölcsesség megszerzésében fáradozott. Állhatatos, változhatlan szeretete, a' kedves Balsora társaságában, annyira megkedvelteté vele e' tájékot, hogy a' világnak minden uralkodójával meg nem cserélt volna. Itt boldog lételüknek már tizedik éve fordult-meg, midőn Arnaresin császár meghalt, 's fija Ibrahim vette által az uralkodó pálczát.

Egy nyári napon, a' Karakon regényes tájékán, vadászott a' fiatal császár. Tudván, hogy kedves nevelője e' vidéki jószágán van, megizené neki, hogy őt meg fogja látogatni, és nála ebédelni kiván. — Déltájban megjött az ifiú császár elfáradva 's kiéhezve. — Helim legnagyobb örömmel várta császárát, 's kitelhető móddal megvendéglé. Midőn pedig őt vidornak, 's igen jó kedvűnek látta, mondá neki, hogy a' vendégségnek legédesebb és legszebb részét még hátra hagyta. Azonnal vigyázva, lassan lassan elkészité őt a' nem gyanitott hirre, elkezdvén beszédének fonalát, mellybe szövé Abdalát és Balsorát. — A' császár alig hallá elbeszélésének felét, midőn a' következőket megértvén rendkivüli örömmel felkiálta: „tudok, tudok mindent! az én testvérem Abdala él, 's a' kedves Balsora is!“ — Nyakába esék Helimnek, és csókjaival 's örömkönnyeivel özönlé őt, mondván: „kedves tanitóm, de szivtelen atyám! hogy' lehettél olly kegyetlen irántam, hogy tiz évig hagyál engem szomorkodni szeretett testvérem 's kedves Balsorám után! És csak most törléd-le sze-

meimből szomorúságom könnyeit! — Hol vannak ők? hol vannak lelkem és szivemnek gyönyörei?“ — Most megnyilt egy oldal-szobának ajtaja, honnan egy kertész karon füzve hozá igéző nejét, maga előtt üzvén egy csoportban négy virgoncz gyermekét. — Mi történt itt ekkor, tollamnak gyenge ereje nem képes leirni.

Ibrahim látván, hogy sem kérésével, sem tanácsával reá birni testvérét nem lehetett, hogy birodalmának egy részét uralkodásul átvegye, saját lakhelyéhez közel épittetett egy pompás lakást, mellybe a' boldog pár átköltözött, 's valahányszor Ibrahim terhes dolgaitól menekedett, közökbe ment mindig kipihegni magát.

Ibrahim bölcsen és szerencsésen uralkodva jó ideig élt; minthogy gyermektelenül halt-meg, utána Abdalának, testvérének, első szülött fija, hasonlag Abdala nevű, lett császárrá. SZÁVICS DEMETER.

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pesti lófuttatás (a' legujabb nyomtatott hirdetmény szerint lóvete) junius 1-jén (most csötörtökön) kezdődik. A' többi három lesz jun. 4-kén (vasárnapon), 6-kán (kedden), és 9-kén (pénteken) mindenkor délután 4 órakor. Bebocsátó lapkákat (jegy, billet) válthatni a' lóvetét megelőző napokon Häusler pesti játékszini pénztárnok urnál, és a' lóvete napján a' vetepályán levő pénztáraknál. — Bemeneti dij 's helyárak ezüst pénzben: egész lóvetére: 1-ső rendű páholy 20 ft; — másod rendű 15 ft. — Egy napi lóvetére: 1-ső rendű páholy 6 ft. — második 4 ft. — számszék 40 kr. — 1-ső hely 30 kr. — 2-dik hely 20 kr. — 3-dik hely 15 kr. — 4-dik hely 10 kr. — Kutyák sem a' vetetérre, sem az épületbe be nem bocsáttatnak. — A' dohányzás csupán kupakos pipákbul szabad.

HAZAI HIRLELŐ.

Debreczen utszájinak kivilágositása. — Ha visszatekintünk a' mult századokra, vagy csak a' közelebbinek egy tizedére is, kellemesen lepetünk-meg, midön most szorgalmat 's ipart látunk minden felől keletkezni. Mennyire illenek szavaim honi városainkra, ugy vélem, felesleges hosszasan előadni, miután folyóiratainknak csaknem minden száma örvendezteti a' nemzeti csinosbuláson örvendő honfiakat. Helyzetileg emlitemmeg tehát csak Debreczen városát, mintegy hálát mondva azoknak, kik a' józan haladás jótevő világát terjeszteni, 's e' fényt másfelé is lövelni hazafiságos törekvésökké tették. — A' folyó évi Honmüvész 27-dik száma 216-dik lapjára iktatott „Utasitó“ czimü közleményben hála mondatott a' helybeli casino-egyesület részéről m. Csáky Maria grófnénak, m. Lányi Imre ur hitesének, és vele a' hon minden lelkes asszonyának 's leányainak, kik rokon kebellel egyesültten munkások voltak városunk éji kivilágositásának létesitésében. — Nem lesz czéliránytalan más városainknak is ösztönzéseül emliteni a' módot, melly ama jótékony körülménynek valósulást szerze. — A' helybeli casino-egyesület által, jelesen pedig dicsöen uralkodó felséges fejedelmünk születési ünnepe estvéjén adatott tánczmulatságokból, valamint is az emlitett szépelkü grófnénak felszóllitására készitett ekmüvekből került jövedelem fordittatott

városunk utszájinak (mellyeken az esti sőt nappali járást is alkalmatlaniták a' rendetlen pallók 's házak előtt levert izmos czölöpök) megvilágitására. E' szép példa nem sokára magános utánzókat is nyert. Többen saját költségöken (az alapitvány elégtelen levén az egészre) házuk előtt éji lámpákat állitottak, azoknak eltartási terhét házukhoz kötvén. — Mire nézve nem lehet e' buzgalmat 's a' jó 's hasznosban dicséretes haladást ujolag emlitve nem ajánlani.

KÜLÖNFÉLE.

Bécsi levél a' Regélőhez. (Bécs. Ötöd hó 23-dikán 1837.) Kedves Regélőm! — Valamint a' való életnek a' képzeltben (ideálisban), ugy a' mi való életünknek (örök létünknek) e' földiben majd csak nyomát sem találjuk. Élünk, az az regélünk, és minden élő regélő. Ezeknél. fogva kedves bajtársom, bár hova fordulsz, rokonra, testvérre, barátra találsz.

Mind ez ugy van. De nem győztem eleget csudálkozni, mikép lehet, hogy testvéreid még eddig elégtelen részvéttel vannak irántad? pedig nemde nekik válik gyalázatukra, ha folyvást szegény maradsz, vagy egészen elbucsúzol tőlek? Ezen hideg részvét okainak kinyomozásában, mint hozzám illő hivatalban, minden tőlem kitelhető pontossággal eljárni akarván, valóban számtalanokra akadtam. Nehányat veled is közlök (mindnyáját előszámlálni e' levél körén és szándékomon kül van, különben is kiki ismeri legjobban a' maga baját) a' nélkül, hogy irántad, vagy társaid iránt igazságtalan lenni, őket sérteni, méltó boszúra gerjeszteni volna szándékom. Ugyan is:

1.) Te még igen fiatal, ugy szóllván uj szülött, most ültetett fácska vagy. Ápolás, pártfogás ajánló leveled; jelenkorunk pedig bajjal nem járó kéj-elv után néz. Kevés van, ki szorgos kézzel saját kertjét mivelné; valamint más részről kevés van, ki, midőn a' megnőtt fa érett gyümölcscsel terhelt ágait, egykor égfelé emelteket, (szorgos ápolóját megjutalmazandó) lehajtja, édes gyümölcsét szedni nem kivánná.

2.) Igen szerény, szemérmes, csendes vagy; mig társaid nagy zajjal 's kérkedéssel kábitják a' hallgatókat. Mig az egész világ méhrajként csak zajban talál kedvet és nyugtot, és a' csendes magányt mint vész tanyáját kerüli, átkozza: te jó barátid kis körébe visszavonulván csendesen mulatva, mulattatva 's tanitva regélsz.

3) Nagy bajod, hogy nem járhatsz, hanem téged kell járatni, hordatni, hozatni, mi pénzbe kerül. Annak — ki maga gyalog is elballag, de a' nagyságos asszony 's kisasszony számára pompás equipage-t, liberiás kocsist és inast, a' nagyságos urfi számára pedig paripákat és, különös liberiás lovászt tartani kénytetik — még értted is pénzt adni már sok volna; különben is a' nagyságos asszonyságnak külföldi divat- 's mulattató lapok járnak. És gondold-meg: mig a' többi urficzskák nagyságos asszonyságok kézcsókálására vagy gyalog mennek, vagy maguk vitetik magukat, téged csupa látogatásra is költséggel kell hozatni!

A' mondottakhoz tán még ezek is járulnak: a' jelenkor kivánatival mit sem gondolva az ugy nevezett eredeti magyar humort körödben nem igen használod, fontolóra vevén, hogy illetlen kegyes pártfogóidnak, kik ugy is a' humor miatt szobájokat el nem hagyhatják, még azokban is humor-ral alkalmatlankodni; magyar divatokat, divatképeket ritkán közölsz (ámbár az igen költséges nemzeti öltözetek képeivel ezt háromszorosan pótolod); 's a't. 's a't. Fontold-meg ezeket, és segits sorsodon, ha tudsz, de csak becsülettel.

Mi engemet illet, én téged nagyságos kisasszonykák kegyességébe 's pártfogásába ajánlak, 's gyengéd érzetökben bizván nagy örömmel már előre látom, mint járnak seregenként kis kerteczskédbe magukat ott ártatlanul mulatandók. Egyik virágokat ültet, másik gyümölcsfákat ápol, harmadik gyógyfüvekkel foglalatoskodik 'sa't. — Senki sincs, ki munkát nem találna. Irigylem szerencsédet, mert lehetetlen elpusztulnod, kit olly gyenge és szorgos kezek ápolnak, valamint lehetetlen virulnod, azoktól elhagyatottnak.

Végre magamat is kegyességedbe ajánlom, 's ha mivelöid között helyt engedsz, legnagyobb készséggel csekély áldozatommal jóléted elömozditásához járulok. Csudálkozni fog valamellyik száraz tudományú hös, hogy (ö szerinte) a' csevegök számát nevelem; de én evvel mit sem gondolok. Élni, az az regélni születtem: élni 's regélni akarok, és csak nevem hibázik, hogy kedves bajtársom! versenytársod nem vagyok. Első koromban öregatyám térdén, késöbben öreganyámtól asztal alá ültetve pálinkás kenyérrel kezemben, sok regét hallottam: hát azóta, hogy iskolába jártam, 's azután, mennyit nem hallottam láttam, tapasztaltam?! Vissza kivánom adni a' világnak, mit töle vettem, tanultam. Honnan látod, kedves bajtársom, hogy én korán sem vagyok eredeti iró. — Athenaeumba futni nem akarok, mert a' futásban hamar kifárad az ember; figyelmezni, figyelmeztetni sem akarunk; a' kémlönek vagy kémnek tudod, mi a' jutalma; sovány éldelet a' szemlélés is; Karpát csucsai csupa százados szemlélésben megöszültek: literaturai lapokban sajtó alatt levö, vagy alóla kikerült könyveket hirdetni restelek; rajzolni soha életemben nem tanultam; ismertetni, tudósitani csak hivatalosan illik, nekem pedig még semmi hivatalom nincsen, különben is arra erös torokkal nem birok; társalkodni, mulatni, mulattatni nem egyéb, mint regélni; végre jelenkort festeni sokkal nagyobb feladat, hogysem arra elegendö erövel magamnak hizelkedhetném.

Igy tehát kedves Regélöm! csak nálad maradok; jó barátink körében csendesen egymásnak regélünk, mulatunk, mutattatunk, és a' zajos életet megunván nálunk nyugtot keresöknek 's csendes magányunk ajtajára kopogóknak mondjuk: „Dico vobis: nescio vos!“

Régi bajtársod

SELLENY ANDRÁS. m. k.

Mulattató. Egy magyar paraszt minapában Pesten „Univer“ nevü szitásnak“ házát kérdezé. — A' jámbor az egyetem (universitas) épületét kereste.

Szórejtvény.

(Nyolcz betü.)

Első hármam' szereted, ha
Magadévá teheted;
Másod' hármam vonva leszen
Elkerülhetlen részed.

Végkettömhez egy p-t téve
Minden könyvben rám akadsz,
Vedd-el e' pótolt lábomat,
'S angol nő-névnek mondhatsz.

S. Karolina.

Előbbi rejtvény: Baj, vaj, 's a' t.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

45.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius 4kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Adelaida a' havasi pásztornő.

A' szavoyai hegyek köztt, nem messze az országuttól, melly Brianson tul Modenába vezet, van egy kies völgy, mellynek regényes helyzete az oda vergődő utasnak kellemes éleményt szerez, 's bámuló merengésben tartja a' vizsga szemeket. A' természettől alkatott három halom, különböző magosságban 's jó messze a' kék távulban, vezetik a' nézőknek szemeit a' terjedelmes láthatárig. E' hármas halomról láthatni itt ott elszórt pásztori kunyhókat; hegyekről patakzott viz-eséseket, kigyódzó kanyarodásokban menendőket. Az e' tájt környező erdők, mintha művészi kéz által az egésznek diszitésére volnának ültetve, és a' majd mindig zöldelő legelők kellemesebbé varázsolják e' hegyek köztti magányos helyet.

Éppen franczia országból utazott vissza nejével együtt olasz honba Fonrose marchese. Ezen völgyben kocsi-tengelyök eltörvén, és a' nap is már leáldozóra készülvén, kénytelenek voltak az éjszakát itt tölteni, 's maguknak menedéket keresni. Lassan menvén, a' legközelebbi kunyhót pillanták-meg. Itt láttak egy csoport juhot e' kunyhó felé menni, mellyet egy pásztornő hajtott maga előtt, kinek járása 's tartása bámulásra inditá őket. — Közelgetvén hozzá, hallák őt dallani: énekének szomorú viszhangja eltölté az egész kies völgyet. — Daljának tartalma következő volt:

Milly szép fényben megy-le a' nap
Nyugalmának ölébe:
De bús szivem csendet nem kap,
Illy bájoló körébe.'
Lelkem messzebb utra sohajt
Boldogságát éldelni;
Mert itt ő már mást nem ohajt,
Mint halálát meglelni.
Ha az egyszer magához int,
'S örök nyugtom' találom:
Elfelejtek majd minden kint!
Midőn szemem' lezárom.

Elhangzék e' búsongó dal, és ő fejét leeresztve tovább ballagott; de ezen elhagyottsága 's elmerülése bájos teste tartásának és lépéseinek sokkal nagyobb kellemet adott. — Fonrose és neje kettőztették

lépteiket, hogy ezen érdekes pásztornőt elérhessék. — Mennyire csudálkoztak, midőn legközönségesb fejtakaró és szegény ruhája alatt a' kegy-istennék minden szépségét benne párosulva találták. — „Kedves gyermek! — szóllt hozzá Fonrose asszonyság (éppen midőn juhaival kitérni akart az idegeneknek) ne félj tőlünk; — ne vond félre magad'; mi utazók vagyunk, kiket egy visszás eset kényszerit egy éjszakára e' kunyhók egyikében menedéket keresni. Nem lennél-e olly szives minket valamellyikhez utasitni?"

„Nagyon sajnálom, nagyságos asszonyom! — felelt a' pásztornő, szemeit lesütve, 's arcza bibor szinbe borulva — de — itt csak az együgyű szegény pásztoroknak lakásuk van: náluk illy uri személyeket illően nem lehetne elfogadni!" —

„Hát te nem itten élsz? — kérdé a' marchesené — 's miért volna nekem egy éj nyugtalan itt, hol te mindig lakol?"

„Én arra születtem!" — felele szerényen a' pásztornő. —

„„Lelkemre mondom, nem! — szólla Fonrose: — te nem arra születtél, hogy szenvedj, sorsod ebben igaztalan!""

„Viszony, uram! — felelt Adelaida (a' pásztornő neve) — a' sors csak akkor igaztalan 's kegyetlen irántunk, midőn tőlünk vissza veszi azon jót, mellyet előbb jobbja adott. — Az én körülményeimnek is meg vannak édességei, mellyeket valódilag éldelek."

„„Az mind lehető, — felelt a' marchese — de ön, ki bennünk bámulatot gerjeszte, nem, nem született azzá, miben most mutatkozik. Önnek nézése, járása, hangja, ugyan ezen beszédje is, mind annyi ellenbizonyságai mostani helyzetének. Csak ama nehány szó, mellyet ön kimonda, eléggé tanúsitják a' jó és mivelt szellemet. — Kérésemre igaz vallomását ohajtanám öntől, fedezze-fel előttünk, milly bal esemény helyezé önt illy szokatlan alacsony állapotba, és mi taszitá-le érdemesb helyéről.""

„A' férjfinak szerencsétlenségében — felele Adelaida — ezer mód mutatkozik magán segiteni: de egy nőneműnek, — mint maguk is tudják — egyetlen rendes segitség marad, és ez a' szolgálat-választás, ha az jó eshetik-meg. — Meg fogják mindjárt látni gondviselőimet, milly ártatlan szivök és természetök, 's mennyi lelki jósággal birnak ők!"

E' beszéd végén elérék a' kunyhót. — Ez egy köz fallal volt elrekesztve az istállótul, mellybe a' pásztornő szorgos átolvasással beteregette juhait.

Egy öreg kijövén a' kunyhóbul hites társával, vendégei elejébe sietett, 's őket legszivesebb egyszerű móddal és mesterkéltlen szeretettel fogadá. — Bementek a' megérkezők e' szegény lakba: de mennyire csudálkoztak annak belseje látásán, mert ott minden a' ma-

ga helyén illő csinnal vala helyezve, 's mindent a' tisztaság bélyegzett, minden az édes megelégedésnek valódi képét ábrázolá. — Midőn a' vendégek kinyilatkoztak kérésükkel a' szállás iránt, és a' szives elfogadásért köszönetüket adák, el nem hallgathaták azon megelégedésüket nyilvánitni, mellyet leltek, 's megdicsérni azon csinos rendet, melylyel szobájok ellátva volt.

‚Kedves leányunknak köszönhetjük mind ezt — szólla az éltes házi asszony — ez mind az ő munkája. Minden reggel, mielőtt juhait a' legelőre hajtaná, ő szokott mindent a' háznál elhelyezni.'

„Micsoda? — szóllt a' marchesené — tehát pásztornő a' maguk leánya?"

‚Ah, kegyes asszonyság! — felelt az agg nő — őt csak szivem nevezi ugy; bár adta volna Isten, hogy leányom volna? — de nagyobb szeretettel tán akkor sem tudnék iránta lenni, mint most.'

„Hát kicsoda ő? honnét jött ide, és milly kaján sors taszitá őt e' pásztori rendbe?"

‚Az előttünk ismeretlen. Éppen most négy éve, midőn illy falusi öltözetében, mint most van, hozzánk jött, megkérvén minket, vennők őt fel juhaink mellé, mellyeket ő őrizni kész vala. — Milly örömmel fogtuk-fel kérését, nem magyarázhatom. Kérlelő tekintete 's édes beszédje megnyeré szivünket. — Mi ugyan azonnal kétkedni kezdénk, hogy ő köz 's alrendű legyen: de mikor csak e' felől kérdést tettünk, mindenkor szomorúságába elmélyedve tapsztaltuk őt: sajnálatból megszüntünk többé e' felől kérdezősködni. — Szeretetünk iránta annyira nevekedék, mennyire idővel több alkalom adódott kellemes szép lelkét tiszta jóságában megismerni. Élet-adó szülői iránt édesb szivességgel nem mutathatta magát valamelly leány, mint ez irántunk. Mi még soha sem parancsoltunk neki valamit, mert ő előbb megtette azt, mi előtt minket a' felől csak gondolkodni hagyott volna. Mintha találgatná gondolatinkat, 's minek előtte kivánnánk valamit, már teljesülve látjuk. — Égnek angyala szállt közünkbe, hogy élemedett napjainkat megédesitse."

„Tehát most mit mivel ő künn?" — kérdezé a' marchesené.

„„Birkáit 's kecskéjét feji — felelt a' pásztor: — ő maga rendez-el mindent, mi csak a' készhez nyulunk. — Midőn a' városba viszem fris vajamat 's turómat, mindig előbb adom-el, mint más; mert mindenkinek legizesebbnek tetszik az én jószágom. Ki nem mondhatom, mennyire szerencsések vagyunk mi vele!""

‚Hát ő szerencsés- 's megelégedett-e?' — kérdezé Fonrose.

„Ő erőteti magát, hogy az iránt minket elhitessen — mondá az agg — de én sokszor tettem már felőle észrevételeket öregemnek; mert, midőn haza hajtja juhait, szép szemei mindig veresre vannak

sirva, 's mihelyest minket megpillant, angyali mosolylyal erőteti vignak mutatni magát: de ez mind hasztalan; mi jól látjuk, hogy szíveinek sulyos sebe lehet, melly őt mély búslakodásig kinozza: csak az legkeserűbb fájdalmunk, hogy őt kérdezni sem merjük. — Bár mint essék az eső, vagy szél fujjon, ő minden nap elmegy legeltetni juhait. Egy szóval, mennyire szép, annyira jó ezen áldott lélek: ő életalkonyunknak valódi fényesillaga!"

„Kedves öregeim! hát mit tennétek akkor, ha őt valaki tőletek elvinné?" — kérdé Fonrose asszonyság.

„Ugy elvesztenők azt, — felelt az öreg — mi nekünk legkedvesebb e' világon: de ha ő szerencsésebb lenne, nyugodtabban szállnánk közeledő sirunkba."

Most a' beszélgetők meghallák a' szép pásztornőnek közeledtét, 's megszüntek felőle beszélni.

Bemenvén Adelaida a' szobába, illően meghajtá magát a' vendégek előtt, 's kosarát, mellyben fris gyümölcsöt hozott, letevén, az asztalt megterité, 's fris irós vajat, turót, és édes tejet rakott-fel, melly merő téjszin volt; ez mind az vala, mi csak kitelhető volt házoktul. — Majd ismét szerényen megkérte az uri vendégeket, hogy helyet foglalnának, 's izleljék e' szegény de szives vacsorát, mellyet Isten e' magányos helyen adott nekik. — Illy kinálással tanúsitá a' vendég-szeretetnek szives megtartását.

„Kedves gyermekem! felesleg fárasztja magát érettünk" — szóllt a' marchesené. —

„Gyámaimnak ohajtását kivánom teljesiteni — felelt Adelaida — mert jól tudom, hogy legkitelhetőbb módon kivánják az illy kedves látogatókat megvendégelni."

Mig a' vendégek ettek volt a' szivességgel fűszerzett eledelből, vigyázva leste a' szorgoskodó Adelaida azoknak tekinteteiket, hogy belőlek kiolvassa kivánságaikat, és betöltésökre siethessen.

Végezvén vacsorájokat a' vendégek, lefeküdtek kirendelt nyugvó helyökre. Elszenderülésük előtt igy szóllt a' marchese: „ama készség, mellyet e' leány asztal fölött tanúsitott, leirhatlan bámulatra tüzel engemet. Nekünk a' leányka titkát ki kell puhatolnunk, és a' jámbor gyermeket el kell vinnünk, hogy boldogságáról szorgoskodjunk."

Mihelyest nappallott, az uraságnak inasa jelenté, hogy a' kocsi már elkészült, 's indulni lehet. — Minekelőtte megindulna Fonrose asszonyság, magához hivatta a' pásztornőt, 's az öregek jelenlétében igy szóllott hozzá: „Kedves leányom! én nem tudom önnek születését, származását, sem azon esetek titkait, mellyek önt mostani állapotjába vezették; de mit eddig ön felől hallottam, elég volt,

hogy önt szeressem. Látom, hogy férjfias lelke, minden balesetet meg tudott győzni, és a' jövendőség esetével barátkozva megegyezett. Ezen nagylelkűségének szép jegyvonása, diszesiti ál-pásztori állapotját: de ez önhez nem illő. — Én kivánnám, és tehetem azt, hogy ön állapotján segithessek; szándékom férjem akaratjával megegyezik. — Mi Turinban tehetős állapotban lakunk. — Én semmi mást nem kivánnék, csak hogy önt szerencséssé tehetném; azért jőjjön velem, 's legyen társalkodó barátném és szeretett leányom. — Ezen öreg gyámolói felől, kiknél eddig létezett, ne aggódjék, mert felőlek hasonlag én fogok szorgoskodni.'

Az öregek hallák e' rendkivüli szerencsének hirdetését, 's ön maguk kérék leányukat, hogy a' nagylelkű ajánlatot fogadja-el: mert ők ugy is már sir szélén állnak; elhalásuk után pedig ő mit tehetne magára hagyatva e' puszta helyen?

A' beszéd végén könyek pergettek a' pásztornő szép szemeiből; átkarolá a' nagylelkű asszonyságot, 's könyezve olly érzékenységgel köszöné-meg az ajánlatot, mikép azt kimondani lehetlen. — „Nem — mondá — azt én nem tehetem; az ég nekem itt jelelt-ki egy helyet, mellytől szivemnek elszakadni nem lehet! de önöknek kegyessége olly mélyen marad edzve szivembe, hogy csak halálom lesz képes azt kitörleni. — Csak egy kérésemmel esdekelve járulok kegyes lelkükhöz, hogy t. i. e' történetet örök hallgatás zárja-el, és személyemről senkinek valamit ne szólljanak! mert csak ez tehet engem némileg boldogabbá."

Az uraság e' nyilatkozás után ujolag kérte őt.

„Ne vesztegessék reám kegyességüket, — szólla az elkeseredett pásztornő — mert azt elfogadni teljes lehetlenség; ha csak nem ohajtják, hogy lábaik előtt meghalva vég leheletemmel jutalmazzam azt."

A' vendégek megborzadva ezen szók hallásán, többszeri ölelésük után, alig tudtak elválni e' bájló helytől.

Könnyen elgondolhatni az utasok beszédjének milly tárgya lehetett egész uton, mig csak Turinba nem értek.

A' pásztornő esdeklését teljesiteni, 's azzal boldogságát fenntartani akarván nem mondák semmi idegennek a' völgyi történetet, egyedül maguk közt számtalanszor résztvevő fájdalommal emlegeték a' leányka szépségét, jóságát, 's minden lélek-nagyságot, melly benne mutatkozott. De az ifiú Fonrose, szülőinek egyetlen gyermeke, gyakran hallá szülőitől a' pásztornőnek igéző szépségét, jóságát, és szerénységét annyira dicsértetni, hogy résztvevő lelke a' hallottak által érintetlen nem maradhatott. (*Folytatása következik.*)

PESTI VIZSGÁLÓ.

A' pesti első lófuttatásra, melly csötörtökön, jun. 1-jén, kedvező időben, szép számú nézők előtt, tartatott $4^1/_2$—$7^1/_2$ óráig, következő díjak voltak kijelelve:

I.) Nemzeti díj. (1 angol mértföld; 250 arany 30 aranyat érő és magyar országi czimerrel ékesitett serlegben az első lóé, 50 ar. a' másodiké. Tétel 16 ar. fele bánat; a' tétel fele az első, fele a' második lóé. — Futhatott magyar országi 3 éves minden mén és kancza, melly sem Pesten, sem Parndorfon, sem Simmeringen díjért nem futott.) — Futásra jelentetett: Csekonics Ján. Torontal-ja, Festetics M. gr. pej ménje, Hunyady Józs. gr. Emmy-je, Liechtenstein Al. hg Pat-ja és Julio-ja, Nádasdy Tam. gr. May Fly-je. — Esterházy Mih. és Hunyady Józs. grófok visszavont lovaikért bánatot jelentettek. — Nyertes lön: Liechtenstein Aloiz herczeg Pat-ja (1) és Julioja (2) a' még vele megindult három ló ellen.

II.) Batthyány-Hunyady díj. (100 ar. 2 ang. mfd; futhatott minden kancza; tétel 20 ar. fele bánat.) — Futásra jelentetett: Almásy Aloiz gr. Lottery-ja, Hunyady J. gr. Lady William-ja, Liechtenstein Al. hg Fanny Horner-ja, Széchenyi I. gr. Dőréje. — Clary hg. bánatot jelentett. — Nyertes volt: ismét Liechtenstein hg Fanny Hornerja.

III.) Tiz esztendei díj. (104 ar. 2000 öl; magyar honban elletett 's nevelt minden ménre és kanczára, mellynek apja akármi származású 's országbeli volt, de anyja és nagyanyja honunkban született és neveltetett.) — Jelentetett: Esterházy Mih. gr. Queen-je, Baldacci Ant. Pyrrhusa, Bohus Jertaja, Nádasdy T. gr. May Fly-je és Tamajandryja, Péchy Fer. sárga ménje. Nyertes lön: Nádasdy T. gr. Tamajandry-ja a' még vele indult más három ló ellen.

IV.) Nagy ivadék verseny. (Aláirtak 30-an 50 arnnyával egy-egy: fele bánat.) Régibb időtől fogva honositott, magyar nevelésü kanczák 1833-ki ivadékaira. 1600 öl ismételve.) — Jelentetett: Esterházy M. gr. Caesario-ja, Festetics M. gr. Magyar-ja, a' Hunyady J. gr. által nevezett Sledmere, Keglevich Gábor gr. Csillaga, Péchy Fer. sárga ménje. — 27 aláiró bánatot jelentett. — Győzött mind a' két izbeli futásban Hunyady J. gr. Sledmereje. Indult még vele 4 ló. — A' győztes tulajdonos egy csinos kis serleget is nyert emlékezetül.

V.) Ivadékverseny. (50 ar. fele bánat; 1600 öl; 1833-ki ivadékok közt.) E' futásra nevezte Wesselényi M. báro South-Down, Széchenyi I. gr. Miracle, Hunyady J. gr. Claudine anyakanczát, melly utóbbi csak maga járta körül a' pályát.

A' gazdasági egyesület junius 8-kán (csötörtökön) dél előtti 10 órakor közgyülést fog tartani a' nemz. casino alatti csarnokban, mellyre minden részes hivatalos.

Az állatmutatás lesz jun. 3. 4. és 5-kén a' köz telken, üllői utszában. — A' paraszt kancza-csikók jutalmazása ugyan ott jun. 5-kén délután, valamint a' lóárverés jun. 10-kén.

KÜLÖNFÉLE.

Iszák-egyesület. — Nehány asszonyságok, kik Angliának egyik városában egy mérsékletességi társaságot alapitottak, kevéssel ezelőtt nevezetes

diadalt innepeltek. Utósó gyülésök alkalmával t. i. mint töredelmes iszákos megjelent előttek Dexter ur, végső ivádéka a' Royal Gins czim alatt ismeretes iszákos egyesületnek, mellyet Kean Edmund szinész Londonban 1817-ben alakita egybe. Ezen clubnak állandólag csak tizenöt tagja volt, kiknek a' felvétel előtt rendkivüli ivópróbákat kell vala kiállaniok, mellyeknek következésében legalább nyolczan közülök választásuk első esztendejében részint meghaltak, részint megtébolyodtak.

A' madagascari követek, kik jelenleg franczia ország fővárosának ritkaságait nagy figyelemmel szemlélgetik, igen zavartatnak megelégedésökben az ottani tartós nedves és hűs időjárás által. Beszélik, hogy minapában, midőn vezetőjek kérdezé őket, mit kivánnának jövő napon megtekinteni, az egyik közülök kedvélyesen igy felelt: „a' napot, hogyha lehetséges lesz!"

Furcsa végintézet. Azon végrendeletek közül, mellyeket a' Ghebnsfoldban (Angliában) kivégeztetett Clarke Eduard tett, megyjegyzésre méltó a' következendő. „Mivel én Clarke Eduard minden órában várom halálomat, végső kegyelem nevében azt kérem, hogy gyermekeim között három ujjam kivégeztetésem után elosztassék, ugyan azon ujjak, mellyek engemet bitófára juttattak, gyermekeimet pedig a' legnagyobb nyomorúságba helyezék vala. Továbbá kérem Collin 's Brown rabtársaimat, legyenek ujjaim levételénél jelen; ők tudják, mellyek a' leveendők, mivelhogy kérésemre azokat tintával megjegyzék vala." — A' fogház sebésze ebbéli kivánságát végre is hajtotta.

Kutban talált kincs. — Lyon mellett Neuville sur-Saonban rövid idő előtt több gyermek az udvarban levő kutba egy kötelet bocsájtott-le, hogy mélységét kifürkésszék; a' kötelet azonban felhuzni nem valának képesek, mivel annak horga valamelly nehéz tárgyba akadt. Segitséget kértek tehát, 's egy tágas vas láda huzatott-fel a' mélységből, mellyben nagy iromány-csomókon kivül, számos arany volt elrejtve XIV. XV. és XVI. Lajos király idejéből. Továbbá ugyan azon ládában egy teljes számú asztali teritvényt aranyzott ezüstből, egy nagy arany lánczot, gyémánttal gazdagon kirakott két feszületet, 's több gyémántos gyürüt is találtak. Ezen kincs hihetőleg 1793-ban az általános fürkészet előtt rejtetett e' helyre, 's birtokosa hihetőleg guillotine alatt, vagy pedig számkivetésben halt-meg, akkor t. i. midőn a' gazdagabbak vagyonai, mint nemzeti birtokok adattak-el. — Az emlitett kincsnek mostani ura e' gyermekeknek, kik azt találták, durva pirongatással hálálkodott, mivel a' ládának felhuzása alkalmával kötele ketté szakadt.

EMLÉKMONDÁS.

Öröm.

— Sikos sarkon forg minden az égnek alatta,
És az öröm mellé bú szeret állni közel.
Ám legyen; igy akará ezt a' természeti rendszer,
Nő 's édesb az öröm munka 's veszélyek után.

CZUCZOR.

Kinos létel. — A' rövid élet pillanatai néha hosszabbak minden örök-létnél, ha azon élet fölött egy egész nagy bércz fekszik sirhalomul, 's a' szük ajtónál, melly kifelé viszen, a' megvetett szerelem 's féltékenység áll őrt. 'S egy illy keservesen hosszú pillanatban sok megy át a' lelken: kín, fájdalom, kétségbeesés, a' gondolatok ezer meg ezer rajaival, mellyek közül egy sem

hoz virágot, egy sem a' vigasztalás mézét, mig végre a' puszta lelket elfoglalja egy nagy gondolat, a' minden gondolatok legerősebbike, az ellenállás lehetlenségének meggondolása. VÖRÖSMARTY.

Maximák. A' jó ember ha mi jót feltett véghez vinni, megteendi, bár fáradtságába kerüljön és veszélyes legyen az: és ismét kerülendi a' roszat, bár hatalmat, gyönyört 's kincseket szerezne is.

Legyen egész életen át vezér az ész; kicsinyben nagyban annak tanácsát kövesd. SENECA után B. F.

Hasonszórejtvény.

Láthatsz a' tavakon, honi és külföldi folyókon,
Rajta a' tengereken jut menedékre hajós.
Egyike hősünknek hervadhatlan koszorút lelt
Itt, a' kinek soha sem fog leenyészni neve.

B—y Károly,

Előbbi rejtvény: Arabella.

Kérelem. Folyó félévünk utósó hónapjába lépvén tisztelettel kérettetnek e' lapok minden rendű pártfogóji, hogy azoknak jövő fél esztendei folyamatjára az előfizetést megtenni még e' hónap lefolyása előtt méltóztassanak akár a' cs. k. postahivataloknál akár Pesten a' kiadó intézetben, hogy igy mind a' nyomtatandó példányok számát előre tudhassuk, mind az előfizetők folyvást vehessék lapjaikat, mellyeknek jövőre is megmarad szokott díjjok, t. i. finom velin papiroson minden képpel 's mellékvénynyel együtt postán 6 ft. — Budapesten boriték nélkül 5 ft. ezüstben félesztendőre. — A' képek és egyéb mellékvények számát előfizetőink menynyisége fogja ezután is, mint eddig, meghatározni. — A' t. közönségnek különös figyelmébe ajáljuk ama nemzeti öltözetek képtárát, mellyet már ezen első félévben megkezdettünk, 's a' t. pártfogók részvététől segittetve folytatni fogunk. Ezen érdekes képeknek mindenike háromszor annyi költségbe kerül, mint bármilly szinezetlen kép, 's illyest a' külföldiek közönségesen 1 ezüst forinton árulnak. Midőn tehát mi e' költséges vállalatot folytatjuk, teljesen reméljük, hogy a' honnak e' részben is haladása iránt résztvevő kebellel viseltető leányai 's fijai hazafiságosan fogják gyámolitani törekvésünket, 's nagy költségbe kerülő képekkel ékesitett diszes folyóiratunknak más hasonlókhoz képpest csekély árát tekintetbe vevén, azt további pályáján is hathatós pártfogásukban részesiteni méltóztatnak. — Ez uttal kérettetnek ama t. hazafiak, kik becses küldeményeikkel a' nemzeti öltözetek képtárát szaporitani szivesek voltak, méltóztassanak az eddig kijött képek mindenikéből (mellyek e' czélból nagy fél ivre magyar és német alirással nyomatva, 's különös csinossággal vannak festve) a' számukra készitett egy-egy tiszteleti példányt e' lapok kiadójától külön alkalom által elvitetni.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

46.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius 8kán **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Adelaida a' havasi pásztornő.

(*Folytatás.*)

Az ifiú Fonrose ama korban volt, mellyben a' képzeletek legélénkebb erővel hatnak a' szivnek hajlomására 's érzelmeire. Ő nem volt olly véralkatú, hogy külképpen tüzelgő érzelmét tükröztette volna: de annál nagyobb erővel munkálkodott az belsejében, mennél mélyebben lezárva igyekezett azt összeszoritni; valamint a' föld alatti elzárt tüzek és szeszek, midőn sehol nyilást nem találnak kirohanásra, szabadulásukat a' földnek megrázásával és szétrepesztésével eszközlik.

Midőn az ifiú Fonrose hallá szülőitől a' szép pásztornénak igéző sajátságait, és hogy mind a' mellett ő még is szerencsétlen, 's búslakodó — föléledt szivében ama leghatalmasb kivánat lángja, hogy őt láthassa. — Az ifiú olly élénken ábrázolá őt magának gondolatai által teremtett érzelmeiben, hogy mindig csak őt keresték lelkének szemei, 's azon völgyben merengett lelke, melly keblébe zárva őrzé az egész valóját oda vonó szépséget. — Ott, csak ott reménylé földi üdvének feltalálhatását. — Elgondolta ugyan fiatal érzelgőnk, hogy czélzott kivánata nagy ellenvetésre találna; mert szülői soha meg nem engednék, hogy oda mehessen, 's tán ugy tekintenék ezen nyugtalan érzelmet, mint fiatalsági hiúságot, melly veszedelmes következményeket vonhatna maga után. — Végre küszködésein győzve, szilárdul elhatározá, hogy három hosszú hónapnak lefolytával — szülőit titkon elhagyja, 's pásztori öltözetben felkeresi azon völgyet, melly ohajtott boldogságát táplálja, 's onnét azt vagy kihozza, vagy életét ott kileheli.

Eltünvén rögtön ezen fiatal ember, az aggódott szülők hasztalan keresték 's tudakozták őt minden felől, — sehonnét nyugtató hirt nem hallhattak. Minden nap nagyobbult a' szülők fájdalma, kik már azon véleményben voltak, hogy talán valahol vizbe halt, vagy valaki által megöletett. Illy és többféle gondolatok mély gyászba veték a' szülőket, kik siratva kesergék egyetlen gyermeküket, családjok utósó reményét.

Az ifiú Fonrose lenyiretvén haját 's valódi pásztor-öltözetben érte-el ama régen ohajtott völgyet, melly lelkében volt feljegyezve. — Itt hamar czélját érte egy öreg pásztornál, kinek juhai mellé szegődött. — Első napokban legelő juhait szabad tetszésükre bocsátá, csakhogy kikémlelhesse, melly részen legelteti nyáját a' keresett pásztornő. — Sokáig fürkészték vizsga szemei szivének kivánt tárgyát, mig valahára meghallá azon bájteljes hangot, melly mintegy tudatá az ifiúval, hogy ő volna az, kit keres. Közelitett az éneklőhez észrevétlenül, látta őt, 's e' kesergő dalát hallgatá:

Te hideg föld, adj enyhelyet, bú-emésztett testemnek;
Mert örömet csak te osztasz árván hagyott szivemnek:
Addig pedig sirva töltöm kinos pályám életét;
Mig a' sorsnak nem felejtem e' keserves végzetét.

Ezen bús dalnak hangjai érzékenyen illeték Fonrose szivét. — Istenem! — mondá magában — milly szomorúság epesztheti őt, hogy egyedül illy szorongásban tölti napjait! milly boldog lehetnék, ha őt megvigasztalni tudnám!"

Az ifiú most közelebb akart menni, hogy őt jobban láthassa; de félvén, nehogy váratlan megjelenése kellemetlen következményt vonjon maga után, elállott szándékától, 's megelégedék azzal, hogy őt hallhatta. — Más napon azonban kimenvén nyájával, azon üregnek aljában telepedék-meg, melly tegnap is viszhangzá a' pásztornőnek kellemes hangjait.

A' fiatal Fonrose életének tizennyolczadik tavaszát számlálta. Gyönyörű arcza, sugár termete, 's egész testének alakja egybehangzott lelkének miveltségével. Nagy ügyességgel fuvá fuvolyáját, mellyen jeles mestertől nyeré tökélyességét.

Adelaida már szokott helyén volt, de ismét mély bánatba süllyedve. Ma nem hallatta hangját, 's a' környező tárgyak is némaságban maradtak. A' hosszas tompa csendet félbeszakasztá Fonrose szivreható fuvolyája. — A' még itt nem hallott műszernek hangja felrezzenté Adelaida búba merült lelkét: ingatlanul álla, és szemeivel átfutá a' látkört, hogy azt fellelhesse, ki illy hangokat képes ejteni. — A' távulban látott egy ifiú pásztort egy kőszikla üregе előtt ülve, melly előtt juhai legeltek. Elbájolva a' kellemes hangszertől, közelebb ment, hogy az ifiút jobban kivehesse."

Mióta Adelaida ezen puszta helyen lakott, most először kezdé érzeni elfogult szivének könnyebbülését.

Fonrose látván, hogy Adelaida közeledik hozzá, felkelt, 's egy füzfa alá vonult, hogy őt onnét jobban vizsgálhassa. Itt meglesé, midőn juhait arra felé hajtá, 's kiszámolá lépéseit, hogy egy kereszt-uton egymás mellett véletlenül elmehessenek. — Mintegy akaratlanul

veté reá szemeit, és mellette elosont, mintha minden figyelmét juhai foglalták volna el. Az Alkotónak valódi remekét pillantá-meg. — Mind azt, mit szülőjétől hallott, és képzeményének tüze felőle teremteni tudott, mind azt most csak árnyéknak találta.

Adelaida hasonlag érzékenyülve csudálá kellemeit az ifiú pásztornak, 's el nem gondolhatá annak e' völgyben feltünését. — Azonban saját történetére visszaemlékezvén hamar borongva tapasztalá parányi örömét, mellyet imént érzett. — Megfedte ön magát, hogy utat nyitott szivéhez illy érzelemnek boldogtalan mostani sorsában; azért eltökélé magát jövendőben mindent kikerülve az illyestől magát tartóztatni.

Másnap Fonrose könnyen észrevevé, hogy Adelaida magát minden összetalálkozástól vagy csak közelitéstől is óvni szorgoskodott: ezen kinzó bizonyság nevelé Fonrose nyugtalanságát, 's már kételkedni kezdvén tervének sikerülhetésén, a' földre heveredett, sem fuvolyájával, sem pedig jövendő életével nem sokat gondolva.

Adelaida nem volt messze tőle, 's igy fuvolyájának hangját nem hallván csudálkozék, hogy az egész környéken némaság terjedt-el. Délután, midőn már a' nap hajlóba indult, Adelaida ismét megkezdé szomorú dalát.

Fonrose, szive ingerétől izgatva, ekkor kezébe vevé fuvolyáját, 's a' pásztornő hangjaival olly mesterileg hangoztatá össze, hogy egy félretérő hangot sem lehetett volna tapasztalni.

„O ég! — mond Adelaida megilletődve — ez nem lehetett pásztor; mert ki illy rendszeres hangokat képes kicsalni műszeréből, az bizonyosan inkább más, mint pásztor.“ — Adelaida elszórt gondolataival időzött a' napnak közelgő leáldozásaig. Ekkor látta, hogy a' fiatal pásztor összetéregetett nyáját lakja felé lecsüggő fővel lépdelve üzé maga előtt.

Következő napon Fonrose tetteté magát, mintha félre térve kikerülni akarná Adelaidát, melly körülményen a' pásztorné jóformán megütközvén akaratlanul is búsabb kezdett lenni.

Egy másik napnak egyikén, mindketten kihajtván nyájokat, azon keresztutnál, mint maguk is ohajták, jöttek össze, hol először látták egymást.

„Pásztor! — szóllt Adelaida — messze akarod-e ma nyájodat a' legelőre hajtani?“ — Ezen első és rég ohajtott szavak olly hatással illeték Fonrosét, hogy szinte szótalan maradt.

„Nem tudom! — felele alig érthetőleg kirebegve — én nem vezetem juhaimat, hanem ők engem. Nekik e' hely jobban ismeretes; azért kedvükre hagyom kiszemelni legelőjeket.“ — „Hova való vagy?“ — kérdé a' pásztornő. — „Én a' havasoknak tulrészéből vagyok“ — felelt Fonrose.

Adelaida. Született pásztor vagy?

Fonrose. Midőn pásztor vagyok, mint most látsz, ugy tán azzá születtem is.

Adelaida. (Figyelemmel nézvén őt) — A' felől kétkedem; mert alkalmaztatásod, 's beszéded módja, sőt maga a' tekintet is mutatja, hogy te másra születtél.

Fonrose. Nagyon kegyes vagy, hogy igy itélsz felőlem! de illő-e neked hinni, hogy a' természet a' pásztorokat mindenből, mi jó, kizárta? — Ládd! nekem is ugy tetszik, mintha te csak azért születtél volna, hogy uralkodj; 's még is nem; mást, csak pásztori életet viselsz, valamint én.

Adelaida halavány arcza rózsa szinbe festődött ama szavak hallásán; 's igy csak hamar megváltoztatta beszédét. — A' következett napoknak egyikén ismét igy szóllt hozzá: — ‚te multkor igen művészileg kiséred dalomat, ugy, mikép közönséges pásztortul várnom lehetlen. Te fuvolyádat bizonnyal ahoz értő mestertől tanulád.'

Fonrose. Nekem nincs, mint neked, abban más tanitóm; csak szivem érzését követem. Te dallál, 's nekem az kedves volt; és a' mit szivem érzett, ezen fuvolyám hangoztatá, mellybe lelkemet lehelém: ez titkom, mellyet neked őszintén vallok-meg.

Adelaida. Ezt hinnem lehetlen!

Fonrose. Én is ugy itéltem felőled, midőn te hallattad magad': de füleim és szivem megtanitottak, mit kelljen hinnem.

Illy beszéd köztt előléptetve, kozeledtek azon helyhez, hol a' pásztornő mindig megszokott állapodni. — Fonrose e' beszéddel mintegy égi malaszttal telve fuvolyájába vigabb hangokat kezde lehelni, hogy azzal társnéját vidámabbá tehetné. — ‚Ah kérlek! — szóllt Adelaida — kiméld-meg lelkemet illy érzettől, mellyben részesülni többé képes nem vagyok! mert ezen magányos hely csak szomorúságomnak van szentelve, 's e' környék már elfeledé viszhangzani a' világnak minden vig hangját.

Fonrose búsan tekintett reá, és sohajtva mondá: „hát én szerencsétlen, valljon ki ellen panaszkodjam?"

Kis szünet után kérdé a' pásztorné: — ‚van hát neked is valaki ellen panaszkodnod; valljon kire, emberek vagy sors ellen?'

Fonrose. Én csak azt tudom, hogy az ég alatt legszerencsétlenebb vagyok; de tovább, kérlek, ne kérdezz!

‚Hallgas-meg engem! — szólla résztvevő sajnálattal Adelaida — ha szerencsétlen vagy, mint én (bár tudom, olly mértékben soha sem), ugy talán a' Mindenhatónak végzése, hogy kölcsönösen egymásnak enyhitő vigasztalásaul legyünk. — Az én szomorúságom 's fájdalmam olly sulyos, mintha kőszikla-halom feküdnék szivemen, és ha

minden napi könyeimmel nem enyhitném azt, talán egy napot sem tudnék tul élni. — Akárki légy, minthogy — mint mondád — szerencsétlen vagy, tudni fogod egy üdv-fosztottal szánásodat megosztani. Azért bizalmamra érdemesitlek téged: de tőled is méltán kívánok hasonló bizalmat tapasztalni. — Holnap jőjj azon terebélyes lombos tölgy-fa alá, hol engem először hallál keseregni, ott fogom neked hiven elmondani boldogtalan esetemet, melly téged bizonyosan, ha nem akarva is, részvételre gerjeszt.

Fonrose az egész éjt nyugtalan hánykódásban virasztá-át. — Egész szerencséje 's élete attól függött, mit fog majd a' legközelebbi napon hallani. — Ezer rémletes gondolat rohaná-meg agyvelejét, egymást szünet nélkül üzve. — Legtöbbet rettege annak hallásától, hogy talán a' pásztorné szivét már más valaki birja. E' körülmény minden reményét szerte tépné.

Fonrose korán elment a' boldogságát vagy halálát eszközlendő kijelelt helyre, hova Adelaida is később megérkezék. — Az ég boltozata fekete fellegekkel volt boritva, mintha komorságával hirdetni akarná leendő beszédjeknek szomorú komolyságát.

Adelaida szokott búslakodó hangon igy kezdi-el beszédjét. —„Nézd ezen köveket, mellyeket e' zöld fű ölel; ezek sirja a' szeretetre legméltóbb és a' legjobb férjfiak egyikének e' világon, kit azonban saját szeretetem 's gondatlanságom foszta-meg életétől. Én egy franczia, nagy rendű, és szerencsétlenségemre előkelő gazdag családból születtem. — Orestan gróffal megismerkedtem. Ő hőn szeretett engem, én pedig szivem érzelmét követtem, 's viszonzám érzelmét, de mértéken fölül. — Szülőim ellentálltak vonzalmunknak; csak hamar gondatlan szenvedélyem engem elkábitván arra birt, hogy a' vallás által ellenzett uton összekeljek vele. — Olasz ország volt azon időben a' háborúnak és vérontásnak néző helye. — Férjem elindult osztálya után, mellynek parancsnoka volt: én Brianson-ig kisértem őt: ott gondtalan 's határtalan szeretetemmel tartóztatám őt kedve ellen is két napig. A' fiatal embernek becsület-érzése 's kötelességének teljesitési szüksége eléggé ellenszegült kivánatomnak; de én boldogtalan, esengve addig kérém őt, mig könyeimmel győztes levék. — Kedvemért elmulasztá kötelességét. — Végre kiszakasztá magát ölelő karaim közül, 's elindult olly érzelemmel, melly engemet rettegésbe sülyesztett. — Ezen völgyig vele jövék: e' tölgy-fa alatt válék-el tőle. Én visszamentem Briansonba ott elvárni leveleit. — Kevés időre ama hir szárnyalt, hogy egy nagy ütközet ment végbe. — Én kétkedni kezdék, hogy Orestanom akkorig oda ért. — Kivántam ugyan becsületének 's nevének szép hirét; de féltettem reám nézve drága életét is. — Levelét nem sokára megkaptam. Telve örömmel gondolám,

hogy vigságomat visszateremti. — De boldog Isten! — ő ezeket irá. — „Ezen napon és órában a' völgyben, azon tölgy-fa alatt leszek, hol elváltunk. Magam jelenek-meg; te is kedves, csak magad jöjj oda; 's ezért mindenre, mi előtted szent, kérlek! mert én még csak te éretted élek!“ — Azon levélből semmi mást, csak nyugtalan szeretetét magyaráztam magamnak; mellyen én határtalanul örültem.“

(*Folytatása következik.*)

KÜLÖNFÉLE.

A' pesti második lóversenyen, melly junius 4-ikén délutáni 4 órától 7-ig tartott borult hives időben, következő futások történtek. —

I.) Ivadékverseny. (Nem telivér, vagy telivér, 's Angliában született kancza 1833-ki ivadékára; tétel 20 arany, fele bánat; pálya 3/4 angol mértföld). Jelentetett: Esterházy Mih. gr. Hornpipe-je, a' Hunyady Józs. gr. által nevezett Forfeit, és Nádasdy Tam. gr. által nevezett Manfred. — Hornpipe maga járta körül a' pályát.

II.) Parasztok próbaversenye. Indult 6 ló; czélhoz ért 5, mellyek az V-ik szám alatti futásra bocsájtattak.

III.) Pest városi dij (minden lóra; 100 ar. ezüst serlegben; pálya 1 1/2 ang. mtfd.). Jelentve volt: Almásy Aloiz gr. Korona nevü kanczája, Bohus J. Jerta-ja, Hunyady J. gr. Weighton-ja, Liechtenstein Al. hg Fanny Horner-ja és Caroline-je, Nádasdy T. gr. May Fly-je és Tamajandryja, Péchy Fer. ménje Privateer után, és Széchenyi Ist. gr. Lionel-je. — Futott 3 ló. Győztes volt Weighton Fanny Horner (2) és Lionel (3) ellen 2' 55'' alatt.

IV.) A' Széchenyi-billikomért (melly 100 aranyat ér, 's Bécsben Mayerhofer István székesfejérvári születésü, most bécsi aranymives polgár által szokott csinossággal készittetett, és e' felirással ékesittetett: „Messze tekints! a' pálya kicsiny; túl rajta nagyobb vár! (Kölcsey.) maga járta körül a' pályát Liechtenstein Al. hg Twatty-ja.

V.) Paraszt verseny. (Mezei gazdák saját lovaira; első lóé 75, másodiké 25 pengő forint. E' czélra volt szánva a' t. Szalbeck Jakab ur által 1840-ig bezárólag évenként ajánlott egy arany is.) Futott 5 ló; első volt 5' 53'' alatt Sármon János vasadi lakosnak fekete paripája; 2-dik Sponga Márton örkényi gulyásnak peje; 3-dik Reichel János pesti lakosnak lova. Ez utóbbi kapta az egy aranyat.

VI.) Hazafidij (100 ar. 2 ang. mfd; magyar országi minden kanczára). Jelentetett: Bohus Ján. Jerta-ja, Esterházy Mih. gr. Marchioness-e, Liechtenstein Aloiz hg. Furiosissima-ja, Nádasdy T. gr. May Fly-je Tamajandry-ja, 's Péchy Fer. ménje Privateer után. Indult 3 ló; győzött Furiosissima 4' 7'' alatt Jerta és Marchioness ellen, mellyek hátra maradtak.

VII.) Elegy-verseny Forray Iván b. (1) és Venkheim Béla b. urak (2) között.

VIII.) Paraszt verseny a' már emlitett Sármon feketéje és Sponga peje között. A' fekete ismét győzött, 's tulajdonosa a' jelen volt uraktól 5 ezüst forintot nyert ajándékban.

IX. Ivadékverseny. (25 ar. fele bánat; 3 ang. mf. 1833-ki ivadékok, mellyek a' nagy ivadékversenyre voltak aláirva.) Péchy Fer. ménje

(Privateer és Jerta után) egyedül járt körül. Festetics M. gr. és Festetics Ágoston visszavonták lovaikat.

Nézök szép számmal voltak ugyan, de vasárnap levén, ha az időjárat kedvezöbb, ma bizonyosan a' legnépesebb lóversenyt láthattuk volna. — Estve 9 órakor a' nemzeti casino részvényesei 80 személyre nagy ebédet vagy is inkább vacsorát adtak a' casinónak báliasan kivilágositott nagy teremében, mellynél Széchenyi István volt gazda.

Halált okozó enyelgés. — Milly nagy szerencsétlenséget okozhat egy idötlen enyelgés, következő szomorú történet elégséges bizonyságot nyujthat mindenkinek. — Egy fiatal skót nő mindegyre magasztalá bátorságát, 's valóban több alkalommal be is bizonyitá merészségét. Lovaglás közt rendithetlen vala; vadászatkor nem félt sem farkas sem vadkantól; nem irtózék a' rablóktul, 's a' kisértetek említése kaczajra inditá öt. Zsuzsanna bátor leány volt, 's játszó társait e' tekintetben gyakran megszégyenité. — Ezek egykor feltevék magukban, hogy rajta boszút álljanak, 's elszántságát különös próbára tegyék. A' történet egy várban adá elö magát Edinburg vidékén. A' kevés nap mulva férjhez menendő Zsuzsanna másnap reggelre várá vőlegényét, ki némelly foglalatosságai miatt tartozkodék a' városban. A' társnök titkon egybegyültek az alatt a' boszúállás tervét bevégzendők. Egyikének testvér bátyja orvostanuló 's egy emberi csontváz birtokában vala, mellyet ö a' nélkül, hogy a' leányok czélját gyanitotta volna, huga kérésére nekik kölcsön ada. E' csontváz könnyü éji ruhába burkolva minden elővigyázattal a' menyasszony ágyába helyeztetett. Estve igen vidámon történt az elválás. „Jó éjszakát Zsuzsanna!“ szóllának a' könnyelmük, 's nevetve távoztak lakjaikba. Más nap reggel ismét öszve jövének. — „No 's tehát mi tevő volt Zsuzsanna? — igy kérdezék egymást — lejött-e háló szobájából; kiáltott-e segitségért?“ — Azonban még senki sem látá öt a' házban. — „Menjünk a' szoba-ajtajáig, 's tekintsünk-be a' kulcslyukon!“ igy szóllának most, 's egyikök csakugyan vizsgálódván igy szóllott: „Zsuzsanna felvan, de még nincsen felöltözve; hajai fel vannak bomolva — beszél valakivel — most menyasszonyi koszorúját, leplét, 's minden ékességét veszi kézbe; — a' csontváz egy széken ül — annak fejére teszi a' koszorút, kezét is megcsókolja, 's befedi öt lepellel.| — Nagy Isten! mi történt, — ha Zsuzsanna megtébolyogott volna.“ — Valóban ugy is történt. — A' leányok szobába rohantak, de Zsuzsanna reájok nem ismert többé. — Midön t. i. az ágyában levő csontvázat megtekinté, olly iszony és rettegés fogá-el egész valóját, hogy azonnal elveszté eszét, még pedig örökre.

EMLÉKMONDÁS.

É s z é s s z i v.

Te egyedül értelmes ész
Szerencsénket nem teszed,
Söt még inkább vesztünkre léssz,
Mert több javunk' elveszed.

Érzékeny szív, te legfőbb kincs,
Nagyobb rosz vagy, mintsem jó,
Ha mindenütt veled ott nincs
Az ész ugy, mint kormányzó.

De kiben ész 's szív kezet fog,
Az a' százszor 's többször boldog!
Minden szép 's jó, a' mi van,
Az övé e' világban.

KISFALUDY SÁNDOR után —

Kinos emlékezet. Nincs nagyobb kin, mint néhai boldog napunkról emlékezni magunk okozta nyomorúságunkban.

GR. SZÉCHENYI I. után S. Karolina.

Pompa-üzés. Ha az embernek pénze van, nem mesterség akkor pompát csapni: pedig hány csap ollyan is, kinek nincsen.

KISFALUDY KÁROLY után Udvary.

Nőtelenek 's házasok. A' férjfiak házasság előtt aprilisek, utána decemberek; — a' leányok mindannyi majusok, mig leányok, de náluk is csak hamar más idő kavarodik, ha már asszonyokká lettek.

SHAKESPEARE után L.... Amália.

Kérdő rejtvény.

1) Mi szokott egyforma nehézségű lenni, akár üres, akár tele van?
2) Mellyik országban nyől több saláta a' szénánál?
3) Mi öregebb, a' tehén-e, vagy borjú?

Z — KY ISTVÁN.

Előbbi rjetvény: Sziget.

Kérelem. Folyó félévünk utósó hónapjába lépvén tisztelettel kérettetnek e' lapok minden rendű pártfogóji, hogy azoknak jövő fél esztendei folyamatjára az előfizetést megtenni még e' hónap lefolyása előtt méltóztassanak akár a' cs. k. postahivataloknál akár Pesten a' kiadó intézetben, hogy igy mind a' nyomtatandó példányok számát előre tudhassuk, mind az előfizetők folyvást vehessék lapjaikat, mellyeknek jövőre is megmarad szokott dijjok, t. i. finom velin papiroson minden képpel 's mellékvénynyel együtt postán 6 ft. — Budapesten boriték nélkül 5 ft. ezüstben félesztendőre. — A' képek és egyéb mellékvények számát előfizetőink menynyisége fogja ezután is, mint eddig, meghatározni. — A' t. közönségnek különös figyelmébe ajáljuk ama nemzeti öltözetek képtárát, mellyet már ezen első félévben megkezdettünk, 's a' t. pártfogók részvététől segittetve folytatni fogunk. Ezen érdekes képeknek mindenike háromszor annyi költségbe kerül, mint bármilly szinezetlen kép, 's illyest a' külföldiek közönségesen 1 ezüst forinton árulnak. Midőn tehát mi e' költséges vállalatot folytatjuk, teljesen reméljük, hogy a' honnak e' részben is haladása iránt résztvevő kebellel viseltető leányai 's fijai hazafiságosan fogják gyámolitani törekvésünket, 's nagy költségbe kerülő képekkel ékesitett diszes folyóiratunknak más hasonlókhoz képpest csekély árát tekintetbe vevén, azt további pályáján is hathatós pártfogásukban részesiteni méltóztatnak. — Ez uttal kérettetnek ama t. hazafiak, kik becses küldeményeikkel a' nemzeti öltözetek képtárát szaporitani szivesek voltak, méltóztassanak az eddig kijött képek mindenikéből (mellyek e' czélból nagy fél ivre magyar és német alirással nyomatva, 's különös csinossággal vannak festve) a' számukra készitett egy-egy tiszteleti példányt e' lapok kiadójától külön alkalom által elvitetni.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

47.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius 11kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

Adelaida a' havasi pásztornő.

(*Folytatás.*)

„Ide jövék, és Oresztanom is megérkezett. — Midőn kimondhatlan hévvel átkarolva lecsókolt, — ezt mondá szelid hangon: — „te akartad multkor kedves Adelaidám! — én elmaradtam — és igy elmulasztám kötelességemet, 's életemnek legszebb idejét. — Az, mitől féltem, megesett. Ütközet vala, mellyben csapatom vitézül vivott, 's megmutatta bátorságát! és én ott nem valék! — Becstelennek itéltettem-el, 's igy el vagyok veszve! — Neked kedvesem! nem tulajdonitom szerencsétlenségemet, nem fedlek, 's nem kárhoztatlak. — Még egygyel tartozom áldozni neked, és ezen áldozatot szivem már betölté.“

Ezen szavak hallásán remegett egész valóm; vérem megfagyott, lélekzetem fogyni kezdett; eszméletemet vesztve dültem férjem karjai közé. — Ő pedig használván ezen időpontot, pisztolával agyon lövé magát. A' durranás engem eszméletre hozott. — Azon állapotot, mellyben akkor valék, leirnom lehetlen. Mostani jajaim és sirásaim csak gyenge árnyékaik akkori keserű fájdalmaimnak. E' napot 's éjt meredve és kővé válva töltém-el férjem véres teste mellett. Másnapi reggel utósó kétségbe esve nem tudék sirni, mert könyeim jéggé fagytak; de eltökélém, hogy itt vele együtt egyszersmind pirulásomat is eltemessem. — Ez volt halálomnak első orája! a' végsőt pedig örvendve várom, mert lelkem könnyebben válik-el testemtől, mint én illy szeretett férjfitól. — Két napig eledel nélkül ástam egy letört fának segedelmével ezen sirt; 's midőn erőm egészen elfogyott, Oresztannak mellyén ujulást lelék. Végre betemetém e' sirba életemnek minden örömét, és szivem fogadást tön Isten előtt, hogy itt bevárom vég-órámat, melly vele egyesiteni fog. — Azonban kiszáradt 's elgyengült belsőmet az éhség hatalma rohaná-meg. Józanságom az élet-kivánatnak természeti folyását gátlani nem volt képes; 's azon életet még ápolnom is kellett, melly nekem sokkal keserűbb a' várt halálnál! — Át-

változtattam ruhámat szegény pásztori alakba, 's feláldozám magamat ezen állapotnak, mellyben utósó boldogságomat várom. — Azon időtül fogva e' világon egyetlen enyhem az, hogy minden nap e' sirhalmon, melly enyim is lesz, sirjam-ki bús lelkemet.

Most látod, pásztor! mennyi bizodalommal tárám-fel neked szivemet, 's mi benne van, megmutatám. — Ezentul előtted is szabadabban sirhatok. Te csak magad vagy a' világon, kivel szomorúságom okát közlém: 's ez által magamnak könnyebbülést szerzék, mire nagy szükségem volt! — Ugy gondolnám, hogy őszinteségemért tőled hasonló nyiltszivűséget érdemlek. — Ne gondold, hogy előttem elrejtőzhetel 's gyanúimat megcsalhatod! — Én tisztán látom, hogy pásztori állapotod előtted idegen, 's ujabb mint nekem. — Te fiatal 's érzelgő vagy; és ha sejteményem nem csal, ugy mindkettőnknek szerencsétlensége rokon forrásból veszi keletkezését. — Te, mint én, szeretél, és ez által szerencsétlen lettél. — Most tehát hasonló bizodalommal enyhitsük egymásnak keservét. — Én benned testvéremet fogom nézni, kit a' kegyes ég ezen magányban vigasztalóul küldött nekem: te is ugy nézz engem; 's ha bár nem leszek is képes segitő tanácsot adni bús lelkednek, de végre példám megtanitand, miképp' viselhessed könnyebben szomorú állapotodat.'

Fonrose leveretve az által, mit hallott, igy felelt: „Beszéded szivemet metszé keresztül; de ama gyanú, melylyel felőlem vagy, 's a' körülmény, mellyet fájdalmimban lappangani képzelsz, olly távul esik tőlem, mint ég a' földtől. — Kétszeresen szerencsétlen vagyok, hogy bennem helyzett szép bizalmadat érdem szerint viszonoznom nem lehet. Szerencsétlenségem oka olly szerű, hogy azt szivem belsejébe örök hallgatásra kell kárhoztatnom. Te, mint már most tudom, nagyon szerencsétlen vagy; de én sokkal boldogtalanabb vagyok. Ez mind az, mit mondhatok. Istenre kérlek, és e' sirhalomra, melly fölött annyit sirsz, ne neheztelj reám hallgatásom miatt. Ismerem, mivel tartozom neked, de szivem hallgatást parancsol. — Társalkodód szüntelen leszek, 's nyomdokaidat szakadatlanul követni fogom; részesülni akarok fájdalmidban; midőn sirni fogsz e' sirhalmon, könyeimmel szaporitni fogom azokat. — Soha sem fogod megbánni, hogy szomorúságod okát szivemnek zálogul adád.'

E' beszéd után elváltak, és e' napon nem is jöttek többé össze. Adelaida észre vevén Fonrose arczán a' kinzó bünak mardosó vonásait magában mondá elválásuk után: — „Mit miveltem én? bizonyosan csak sebeit sértegettem, és azokban fájdalmait ujitám-meg. Millyen lehet valljon az ő sulyos fájdalma, melly enyimnél is nagyobb? Valóban annak rettenetesnek kell lenni!'

Két hónap lefolyta sem volt képes Fonrose kinjain segiteni. Napról napra sikkadt, és sápult, elveszvén arczának piros szine 's élénksége, mintha szive minden vérét elzárta volna attól: ő most olly kinyilt virághoz hasonlitott, melly leperegve veszti-el bájai szépségét. Adelaida őt szánakodva nézte. Örömest segitett volna jó szive az ifiúnak baján, de eszközök hijával volt, mellyekkel azokat enyhithetné; mert még álmodni sem tudta volna, hogy ő legyen oka Fonrose gyötrelmeinek.

Két szenvedő érzés, midőn valamelly szivbe fészkeli magát, bár egymáson győzedelmeskedni nem képes is, de ha egymás köztt megvivott, gyengülve szokott oszlani. — Adelaida mindig szemei előtt látta a' boldogtalan ifjút; 's mennél inkább szánta őt, annál inkább enyhült fájdalma és szinte határtalan gyötrelme szeretett Oresztanja hamvai fölött. Természettől nyert jó szive örömest részesült az ifiúnak fájdalmaiban, 's emberi kötelességnek érzette rajta lehetőleg segiteni. — Fonrosenak elgyengülése már már olly fokra hágott, hogy, ha Adelaida legnagyobb kegyetlenséggel birt volna, még sem nézheti vala egykedvűleg tovább Fonrose életének hanyatlását 's vesztét ugy, hogy ne szorgoskodnék azon, miképpen lehetne rajta segiteni.

Egy napon kellemes lágysággal szólla hozzá: ‚Te sorvadsz ifiú! és szomorúságomat csak nagyitod aggodalmas gyötrelmeiddel. Meddig foglak tégedet igy aszva 's kinlódva szemlélni a' nélkül, hogy rajtad segitni tudnék? Ha saját esetemnek vallomása benned irántam megvetést szült, ugy kérlek szivbeli barátságomra, 's ha nem kivánod, hogy szerencsétlenebb legyek, mint voltam, mi előtt téged ismertelek, ajándékozz-meg engem bizalmaddal, 's add okát boldogtalan szivemésztő esetednek! Látod, hogy itt senki sincs, ki téged vigasztalna! Ha bár titkod sokkal nagyobb volna is enyimnél, ne rettegj azt velem közleni. — Férjem halála nekem nagy örvényt ásott, melly engem a' világtól elválaszt; 's a' vallomást, mellynek tételét tőled kivánom, nem sokára ugy is azon sirba viendem, mellybe rövid idő alatt terhes fájdalmaim vezetnek!‘

Könnyebben törődve felelt Fonrose: — „Én náladnál előbb szállok siromba. Minek neked tudni szerencsétlen titkomat életem vége után csak azért, hogy magadat vádold, hogy annak folyamatját te rövidited-meg?“

‚Ó mindenható Isten! — felkiált borzadva Adelaida — mit hallok? tehát én lennék oka szenvedésednek 's enyésztednek? hogyan? tehát láttál 's ismertél engem valaha? szóllj! — mióta téged ismerlek, mi roszat tettem, vagy mit mondtam, mi kinozhatja lelkedet? — Ah én boldogtalan! tehát csak azért születtem, hogy vészt és szerencsétlenséget okozzak. — Szóllj, kérlek, ki és honnét való vagy? honnan

ismersz engem? mert annyit mondtál, hogy további hallgatásod csak állapotomat nehezitené.'

„Te kivánod! — szóllt az ifiú — ám legyen! Én Fonrose vagyok, egyetlen gyermeke azon utasoknak, kiket fél év előtt kunyhótokba fogadtatok. — Mind az, mit ők szépséged 's jóságod felől beszéltek, kitörő lángra gyulasztá kivánságomat, — 's igy átváltozva — hogy téged láthassalak — elhagyám honomat, szülőimet a' legaggasztóbb bánatba sülyesztve, kik engem ugy szerettek, mint szemök fényét. Ők most engem holt gyanánt siratnak. — Én téged láttalak; tudom, mi tartja itt lelánczolva buslakodó lelkedet: de azt is látom, hogy csak egyetlen egy vigasztalásom marad e' világon, t. i. hogy téged naponként látván, e' pusztaságban végezzem napjaimat. — Szánakodj rajtam! de ne vesztegesd tanácsidat foganatlanul lelkemre, 's ne kárhoztasd forró indulatomat. Eltökéletem olly erős, mint ingatlanságod. — Ha e' titkomat valakinek felfedezed, azt eszközlöd, hogy életem utósó órájit ürömmel keseritve még inkább sietteted. — Im elmondám boldogtalan titkomat! — Most itélj, miért kellett nekem hallgatnom! 's nem sokkal nagyobb-e kinos szenvedésem a' tiednél? — Te szereted azt, ki nincs többé! de én téged szeretlek, ki élsz, bár nem érettem!"

Adelaida teljes mértékben ismervén illy szenvedő érzelemnek súlyát, erőt vön szivén, 's magát vigabbnak mutatva, használni kivánta lelkének adományait: iparkodott csendesiteni azon indulatokat, mellyekbe az ifiú sülyedett. — ‚Ezzel tartozom, — gondolá magában — azon jó szülőknek, hogy egyetlen gyermeküket, 's ebben életüknek utósó reményét megőrizzem! Az ég maga adá ezen alkalmat, hogy azon jó lelkeknek hálámat bebizonyithassam!'

Adelaida elve alapos volt: ő tudta, hogy illy szenvedés esetében ellenkezés, roszalás, vagy kérés mit sem segit, hanem inkább a' mély sebet gondtalan bizgatással kinzóbbá, fájdalmasabbá teszi: azért segédül vevé minden szives részvételét, melly kecsegtető reményt volt képes önteni a' szenvedőnek lelkébe.

‚Égnek szelid angyala! — kiálta Fonrose — látom, milly és mennyi volt küzdésed, midőn egy értted szenvedőt kinjaiban szemléltél; — szived annak van szentelve, ki a' sirban fekszik, 's attól semmi hatalom elvonni nem képes: tudom, 's ismerem, mennyire könyörületes jóságod. — Enyhiteni kivánod boldogtalanságomat, hogy alább szálljon fájdalmam: sorsod tilt velem megosztani nemesebb érzelmedet.'

Adelaida nyugtalankodva törekvék czélját érlelésre hozni. Mihelyest haza ment, megszóllitá gyámját. — ‚Atyám! — mondá — érez-e magában annyi erőt, hogy Turinba mehetne? Nagy szükségem

van egy biztos emberre, ki által Fonrose urnak 's nejének egy boldogitó hirt vinne.'

„A' kivánat, kedves gyermekem! mind nekik mind neked szolgálni, elég erőt adna nekem, ha Turin még annyival messzebb volna is.“

Köszönöm kedves atyám! menjen tehát, mennél gyorsabban mehet: ön őket mély gyászban találandja, mert siratják egyetlen szülöttjeket: de mondja-meg nekik, hogy fijok e' völgyben él, 's csak én adhatom vissza őt; azonban elkerülhetlenül szükséges, hogy a' szülők maguk mennél előbb ide jőjjenek.

Az öreg pásztor Turinba érkezvén igen szivesen fogadtaték Fonrose házánál. — Az uraság őt megpillantván örvendve vélé, hogy talán a' kecses pásztorné kivánkozik hozzájok jönni.

‚Éppen most volna legnagyobb szükségem reá — szóllt az asszonyság — midőn fiam vesztével üres szivemnek hézagát töltené! Hogy van leányod?'

„Egészséges — felelt a' pásztor — ő küldött engem ide azon örvendetes vigasztaló hirrel, hogy önöknek egyetlen gyermekük nálunk a' savoyi völgyben van; hogy ott mit keres, nem tudom.“

Fonrose asszonyság összerogyva pamlagára esett; de csak hamar fölocsódva magosan dobogó melljéhez karolá a' kedves hirnököt. ‚Él tehát fiam — kiálta — szivemnek egyetlene?'

„Igen is, él!“ — mond a' pásztor, elbeszélvén mind, a' mi reá volt bizva.

Az öröm-ittas szülők már egy órának lefolyta után kocsiban ültek, magukkal vivén boldogságuk hirnökét, a' szerény pásztort. — Szelek szárnyaival vetekedve érék-el az örvendetes völgyet.

Miután a' csendes lakhoz értek, a' pásztorné éppen juhai után volt. — A' nyugtalan szülőknek nem volt egy percznyi idejek is elveszteni való; azért őket az öreg pásztor oda vezette, hol Adelaida nyáját őrizé.

Képzelhetni a' szülők érzelmét akkor, midőn egy tölgy-fa alatt a' pásztornét kötésével ülve szemlélék, és szeretett egyetlenüket köz pásztori öltönyben, kiaszva, halaványon, bánatos merengésben, előtte a' földön fekve látták.

‚Kedves, de kegyetlen gyermek! szivemnek egyetlene! — felkiálta az anya, 's lerogyott melljére — hogy' tudád téged annyira szerető szülőidet ennyi kinos bánatra juttatni, 's téged forrón ölelő karjaikból illyképpen elszakadva távozni? Mit keressz, 's mit mivelsz itt?'

„Csudálám ezt — felelt elgyengült hangon — ki iránt szivemet felhevitétek, 's elolthatlan lángra gyulasztátok!“

Az idő alatt, mig az ifiú Fonrose atyjának térdeit átölelve csókolta, Adelaida kérlelve ölelé az asszonyságot, mondván: — ‚bocsánat nagyságos asszony! ha előbb tudtam volna fijoknak kilétét, ugy nyugalmukat hamarabb megszerezhetem vala!‘

(*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Duna áradása. — Széles Dunánk rémitő árja már határunk földjein 's rétjein dúl. Szegény lakos társaink siralmas jajongások közt mint valamelly halálos veszély ellen csoportokként futnak szembeszállni ezen elemi erővel, és véd-töltéseket emelnek, de sok helyen sikeretlenül; mert az ömlő viznek hullámai a' nép iparát dühös ostrommal sietnek legyőzni.

Apostagrul CSERNYÁNSZKY.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Pesten a' harmadik lóverseny jun. 6-án délutáni ötödfél órától kezdve hetedfélig tartott. A' pályafutások következők voltak.

I.) Asszonyságok pályadija. (1000 öl ismételve. — 150 arany értékü billikom az első, — a' dijból fenmaradt aranyok 50-ig a' második lóé, azon felül ismét az elsőé. — Futhatott, angolt kivéve, minden ló.) — Győztes lön mind két izben 4' 55'' alatt Liechtenstein Al. hg. Pat ménje (lovasa J. Jackson) Hunyady J. gr. Figaro-ja ellen. — Csekonics Ján. Torontalja Eszterházy M. gr. Queen-je, Lichtenstein hg Julio-ja, és Szechenyi Ist. gr. Lionel-je visszahuzatott. E' futás igen jeles és érdekes volt a' két derék ló között. — Az emlitett gyönyörü billikomot is Mayerhofer bécsi aranymives készité. — Egyik oldalán: „Engem erő 's ész nyert, pályán nemes asszonyok adtak — Szent Simon“ — a' másikon „Asszonyságok billikoma 1837“ felirás olvasható.

II.) Paraszt verseny. (2000 öl. — Első lóé 30 ezüst ft., másodiké 20 pg ft. — Futhatott mezei gazdának 's adózónak saját lova). Futott 4 ló; győzött 6' 22'' alatt Sponga Márton örkényi lakos „Szarvas“ paripája (1) és Hoffer János pesti lakos fekete ménje „Barna.“

III.) Festetics-Nákó-dij. (Legalább 100 arany; tétel 10 ar. egy-egy lótul. 2 ang. mtfd. — Futhatott ausztriai birod. és 6 eszt. nem idősb mén.) Győzött 4' 57'' alatt Hunyady J. gr. Osman-ja (lovasa Gilbert) Csekonics Ján. Torontalja ellen. — Liechtenstein hg. Patja és Festetics M. gr. Lottery-ja visszavonatott.

IV.) Széchenyi-kard. (Évenkénti kihivás tárgya. — 4 ang. mtfd. — minden lóra. — E' kard nyeröje legjobb pályázónak ismertetik ezen evben.) Ezért Liechtenstein hg. Twattyja egyedül járta körül a' pályát (és igy csak magány-futás, walkover, volt), minthogy Baldacci báró, a' kardnak eddigi birtokosa, nem fogadá-el a' kihivást.

Az idő kedvező volt; nézők számosan, kik között István cs. k. főherczeg, és Wasa f. k. herczeg hitesével és napával együtt.

Az erdélyi dij, nem levén elég aláiró, elmaradt. (Az első lóversenyben a' nemzeti dijhoz adatott serlegen e' felirás vala: „Gyors az idö, haladót koszorúz, maradóra homályt vet. — Vörösmarty.“

A' 4-dik verseny, mellyre Liechtenstein Al. hg egy hajdankori készületű igen csinos 's 90 aranyat érő kancsóval kedveskedék, junius 9-kén tartatott; miről máskor.

Sólyom-vadászat Pesten. Junius 2-kán és 5-kén ritka 's bizonyosan e' vidéken már századtól fogva nem látott mulatságnak valánk tanúi. — A' fiatal Trauttmansdorf herczeg t. i. ki a' pesti lóversenyre leutazott, emberei által egyszersmind 13 sólymot hozata-le, mellyekkel olly vadászatnemét mutatá jun. 2-kán a' lőrinczi pusztán alul Vecsés felé, 6-kán pedig a' pesti kőbánya mögött, miként az a' hajdankori regényes századokban egyedül nagy uraknak, nevezetesen pedig fejdelmeknek kirekesztő mulatsága volt. Hogy honi királyaink is üzék azt, hagyományok állítják. A' Budához közel északra fekvő Solmár faluról állittatik, hogy ott laktak volna hajdanában a' magyar királyok solymár-vadászai, 's a' falu tőlek nyeré mostani nevezetét. Annyi bizonyos, hogy Corvin Mátyás királynak vadas kertje e' faluig terjedett. — A' fenn említett mulatság déltájban tartatott a' Pesten mulató mind két nembeli uraságoknak 's egyéb Budapestieknek jelenlétökben. Az utóbbi alkalommal galamb eresztetett-fel egyenként, melly az utána bocsájtott sólyomnak ragadománya lön, mert a' galambot addig üzé, mig le nem csaphatá, 's megemészthető. Ez után a' sólymárok által társai közé viteték a' szeliditett 's ismét lekötendő sólyom, és helyette egy másik bocsájtatott-fel a' lóháton ülő sólymár által. A' lovaglók 's gyaloglók nyomban követék a' galambüző sólymot, mig mások a' hintókról nézék e' ritka látványt. — Hét sólyom 's 12 galamb hozattatott-ki e' mai mulatságra, melly mintegy másfél óráig tartott.

KÜLÖNFÉLE.

Mulattató. — 1) Egy Pesten először levő pór tátott szájjal állott-meg minden bolt előtt, 's vizsga szemekkel csudálta a' vevők számát. Midőn az ekképp észrevételeket teendő folytatná utját, egy pénzváltó boltra bukkant, hol a' váltót megpillantván kérdezé: ‚hát kend mit árul? — „Szamár-főket“ — viszonzá emez. — ‚Ugy hát jó vására volt — mond a' pór — mert már csak egyet látok.‘

2) N. ur kérdvén egy már szinte 70 éves nőt, mikor szünik-meg az aszszonyi nemnél a' szerelem — emez igy válaszolt: „kérdje kegyed azt nálamnál idősebbektől; mivel én még azt nem tudom.“

3) Egy szépségéről, miveltségéről, 's vagyonai sokaságáról ismeretes angol nő ügyetlen 's rút férjet vön magának. Midőn barátnéja kérdezé, mért ment illy rút férjhez, igy felelt: „hát nem tudja kegyed, hogy Minerva mellé baglyot festenek?“

ZS — KY.

EMLÉKMONDÁS.

Szerencse.

Siket 's vak a' szerencse,
Nem hallja a' könyörgést,
'S nem látja a' könyörgőt,
Miért is állhatatlan
'S bizonytalan kegyelme.
A' mit csinált, lerontja,
A' mit kötött, eloldja,
A' mit rakott, ledönti,
'S a' mit viszen, leejti.
Némellyt kezén emelget,
'S magán felül magasztal:
Ugy azt, ha kedve hozza,
A' Styx alá taszitja.
Másiknak annyi terhet
'S málhát kötöz nyakába,
Hogy a' szegény szarándok
Csak tétováz alatta.

Ungvár-Németi TÓTH LÁSZLÓ.

Honi régiség. A' haza mult kora olyan, mint a' szeretett atya élete, minek történeteiről ősz korában körüle tolongó gyermekeinek beszél. Hallgatják azok a' harczokat, veszélyeket, fájdalmat, dicsőséget; 's mind ezek nem az atyáéi már egyedül. Ő elhuny, de harczai, veszélyei, fájdalma, és dicsősége

gyermekeire maradnak osztályrészül. Ezek emlékezete köti öszve az élőket az elnyugodttal továbbra is; és e' kötelék az egymásra következő nemzetségeket szellemi kapcsolatban tartja öszve. Firól fira száll a' hagyomány, 's nem egy unokának keblében lángot gyujt. De mindnyájok előtt tiszteletben marad a' dicső; 's annak tudása, hogy mindnyájan véréből származtak, sziveiket egymástól elválni nem hagyja, 's nemzetségi fényök közös fenntartására ingerli. Illy összeolvasztó, illy egyetemi ingert adó a' hazai régiség és történet. Hivtelen vala a' természethez minden nép, ha ezekkel nem gondolt; 's minden hivtelenség a' természet iránt kegyetlenül boszulja-meg magát. Elsorvadtak ők nyom és emlék nélkül, mig a' hivek hosszú szép ifjúságot éltenek; 's midőn végre megaggottak, neveiket az uj kor nemzeteinek példányul hagyák-meg.

SZEMERE 1835. Aurora.

Tagrejtvény.

Első tagom dühös lehet,
Hogy ha nagyra eresztem;
Ember, marha, ha nem tér-ki
Előlem, megemésztem.

Végtagom által jön létre
Minden mű és tudomány;
Mind a' kettőt összevéve
Isteni szép adomány.

S. KAROLINA.

Előbbi rejtvény: 1) A' felfujt hólyag. — 2) Mindenikben; mert széna sehol sem nyől, hanem fűből lesz azzá. — 3) A' borjú; mert a' tehén is borjú volt.

Kérelem. Folyó félévünk utósó hónapjába lépvén tiszteletlel kérettetnek e' lapok minden rendű pártfogóji, hogy azoknak jövő fél esztendei folyamatjára az előfizetést megtenni még e' hónap lefolyása előtt méltóztassanak akár a' cs. k. postahivataloknál akár Pesten a' kiadó intézetben, hogy igy mind a' nyomtatandó példányok számát előre tudhassuk, mind az előfizetők folyvást vehessék lapjaikat, mellyeknek jövőre is megmarad szokott dijjok, t. i. finom velin papiroson minden képpel 's mellékvénynyel együtt postán 6 ft. — Budapesten boriték nélkül 5 ft. ezüstben félesztendőre. — A' képek és egyéb mellékvények számát előfizetőink menynyisége fogja ezután is, mint eddig, meghatározni. — A' t. közönségnek különös figyelmébe ajáljuk ama nemzeti öltözetek képtárát, mellyet már ezen első félévben megkezdettünk, 's a' t. pártfogók részvététől segittetve folytatni fogunk. Ezen érdekes képeknek mindenike háromszor annyi költségbe kerül, mint bármilly szinezetlen kép, 's illyest a' külföldiek közönségesen 1 ezüst forinton árulnak. Midőn tehát mi e' költséges vállalatot folytatjuk, teljesen reméljük, hogy a' honnak e' részben is haladása iránt résztvevő kebellel viseltető leányai 's fijai hazafiságosan fogják gyámolitani törekvésünket, 's nagy költségbe kerülő képekkel ékesitett diszes folyóiratunknak más hasonlókhoz képpest csekély árát tekintetbe vevén, azt további pályáján is hathatós pártfogásukban részesiteni méltóztatnak. — Ez uttal kérettetnek ama t. hazafiak, kik becses küldeményeikkel a' nemzeti öltözetek képtárát szaporitani szivesek voltak, méltóztassanak az eddig kijött képek mindenikéből (mellyek e' czélból nagy fél ivre magyar és német alirással nyomatva, 's különös csinossággal vannak festve) a' számukra készitett egy-egy tiszteleti példányt e' lapok kiadójától külön alkalom által elvitetni.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

48.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius **15**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Maria-Nostra táj-rajza, és nevezetességei.

(Honth-vármegyében.)

Teljes méltósággal hunytak-el a' napnak lángsugarai a' nyugoti bérczeken, és szelid éj előzé-meg a' reá következett gyönyörteljes napot, május 13-kát. — A' fakadó természetnek ezer bájai, erdők, berkek, és csalitok dalosainak viditó zenéje, a' hempelygő csermely kristály csepjeinek szelid mormolása, és más ezer meg ezer jelenet a' szende természet bűvös szinpadján mindannyi ingerek, mellyek által a' városi lakos unt falai közül ekkor kivarázsoltatik az életet lehelő zöld természet ölébe. — Szorgos foglalatosságaim csak nehány napot engedének a' fris májusi levegőnek szabad izlésére; — minek következésében R. és F. barátim társaságában „à Dieu-t" mondánk az emlitett hó 13-kán Vácznak; — éjszaknak a' magos hegylánczoktól övedzett völgyek vizsgálására és topographi helyzeteknek kifürkészésére indulandók.

Négyet kongott éppen a' székes-egyházi torony-óra, 's az érczenyelvek komoly büszkeséggel hirdeték a' hajnali „ave Maria" — idejét, midőn bérkocsisunk prüszögő pejei keresztül vontattak felső Vácz sorompján. — Csend környezé még az egész tájat, 's csak a' fűzek ingó gallyai köztt röpkedő Zephyrnek lehelete mutatá ollykor ollykor szelid dévajkodását a' rezgő levelkéken; — és mi előtt a' nap bibor képe kilövelé Nagyszál *) ormai mögül tüz-sugarait, elértük a' Vácztól egy órányi távulságra Duna partján fekvő Verőczét, melly a' váczi püspökség uradalmához tartozó falu, magyar és német ajkú lakosokkal. — Különös figyelmet érdemel a' nagy alkatú uradalmi serház (itt főzetik a' kőz dicséretű verőczei ser, melly a' szomszéd megyéket esztendőnként nagy mennyiségű serrel látja-el), — a'

*) Igy neveztetik azon jókora hegy-tömeg, melly a' pesti megyét Nógrádtól elválasztja, — 's Honth és Zólyom vmegyéken keresztül huzódik a' Szepességbe.

romai kath. és ref. csinos templom. — Népessége öszvesen 1440-re terjed; lakosai többnyire szorgalmas szőlőmivelők. —

Rövid reggelizés után tovább haladtunk. — Mintegy fertály óra távulságra keletnek a' hegy-övezte lapályból büszke méltósággal tündöklik-ki a' Migazzi bibornok (cardinal) által épittetett olasz sztilű kastély (Migazzi-Burg), melly Maria Theresia idejében az angol kisasszonyok szerzetének szolgált lakhelyül, mig ugyanazokat a' fels. uralkodóné, 1770-dik esztendőben költ kegyes parancsolatja következésében, Budára át nem tétetett — az épületnek további használását magyar nemes leányzók nevelő intézetére fordítván. — 1776-dik esztendőben Migazzi közbenjárása által az angol kisasszonyok Váczra tétettek által, innen pedig II-dik József rendeléséből Pestre. — Most Migazzi (Burg) a' váczi püspökséghez tartozik, és kényelmes nyári lakásul szolgál. —

Migazzitól kis és nagy Maroson keresztül az utazónak különös figyelmét semmi sem vonja magára, ha kivesszük az általellenben fekvő Visegrád-nak százados falait, mellyek maiglan is büszkén látszatnak daczolni az idő és elemek ércz kezével. — Meglepő érzés születik ennek láttával a' honfi keblében, és áldást zokog azoknak poraira, kik édes hazájok ügyében szendergik e' téren hősi álmaikat. Nem akarva is harsogám a' romok láttával Balla Károly ezen szavait:

„Hej! Visegrád, Visegrád,
Be sok menykö hulla rád!"

Nagy Marosnál jobbra a' hegyek közé vonultunk éjszaknak. — Felséges látvány kecsegteti itt mindenfelől a' szemeket. — Sürű bükk és tölgy törzsökök fedik a' legmeredekebb kúpokat, és némelly helyeken tizszeresen is nyögik vissza a' riadó viszhangot. — Ámbár itt ritkán találhatók viz-folyások, ezeket mindazáltal az idei sok zápor annyira nevelé, hogy a' lejtősebb helyeken zugókat alakít a' hegyek oldalairól leömlő súlya által. — Négy óráig tébolyogtunk a' természetnek ezen varázs műhelyében, mig végre megpillantottuk a' két vereslő „maria nostrai" tornyot. — Vig hahota támadott baráti körünkben, és durrogások üdvözlék a' már nem messze fekvő helységet, hova jutni kitüzött czélunk vala.

Maria Nostra Honth megye keblében helyezett helység és sok nevezeességnek tára, — mellyeket a' t. olvasókkal tudatni éppen nem érdektelen. — Fekvése völgyes. Keletről az ugy nevezett kopasz hegy; délnyugotról Ságh hegy, éjszakról Gálya hegy *) környezi. —

*) Igy neveztetik magosra felnyuló 's különféle alakú csucsairól. — Igen hasonlónak mondatik lenni örmény ország „Ararath" nevü hegyéhez,

M. Nostra II-dik József idejében még a' Paulinusokhoz tartozott. — Nevök és eredetök sz. Pál első remetétől származik, ki Decian és Valerian romai császárok idejében a' kereszténység ellen tartatott üldözés félelméből Egyptus sivatagjaira vonult, hol első remete sz. Pálnak rendét alapitá nehány felvett társakból. — Egyptus és Syriából más tartományokba költöztek által, mint ezt bőven bizonyitja Hyeronimus. — Magyarországban a' Paulinus rend első alapitójának Eusebius esztergomi kanonok mondatik, ki 1246-dik év körül a' Tatárok pusztitó vad dühétől rettegvén, a' pilisi magányba vonult, nem messze Szánthó-tól, *) — hol első követője lett remete sz. Pál rendének. — Eusebius példája sok utánzót szült; számuk idő haladtával annyira nevekedett, hogy a' magyar honban és hozzá tartozó tartományokban 170-en számittattak. (*Vége köv.*)

ELBESZÉLÉS.

Adelaida a' havasi pásztorné.

(*Vége.*)

A' találkozásnak megható perczei elmulván, a' fiatal Fonrose ismét mély merengésnek adá magát.

„Menjünk! — szólt a' marchese — innét a' kunyhóba mindnyájan, kinyugodni bajunkat, mellyet ezen esztelen fiú okozott.

„Jól mondád atyám, hogy esztelen vagyok! mert szereteteket nagyon sértettem: de szivemnek hő szomja rendezte gondolatomat 's érzésemet; látni vágyás vitt engem e' tettre, különben fiúi szent kötelességemet soha sem felejthettem volna. — Kedves szülőim maguk nem akarva és nem sejtve segiték elő e' léptemet! de én azért felesleg is vagyok büntetve: mert érzelmem nem viszonoztatik, és én reményt vesztve szeretek olly lényt, mellyet kegyetek nem ismernek, melly igénytelen, szerény, jámbor, minden jóknak öszvesége!"

„Megbizott-e — kérdé az atya — születése 's családja titkaival?"

„Mindent tudok megbizonyitani; tudom, hogy családja fényes 's mienkkel rokon fokú: — de ő ellent mondott minden dicsvágynak 's fényességnek, és e' pusztaságban élve temeti-el magát."

„'S tudod ennek okát?"

„Tudom, kedves atyám! de ez olly titok, mellyet csak ő maga fedezhet-föl, nekem azt tenni nem lehet."

---

mellyen az özön-ár apadtával Noe bárkája felakadt, és mellyet Parrot, I-sö Miklós orosz czár országlása alatt 1828-ban megmászott, vas keresztet tüzvén-ki legfőbb csucsára.

*) A' „Kurze Beſchreibung der Gnaden-Bilder der Seeligſten Jungfrau Mutter Gottes Maria." — Preßburg 4-o 1836. fol. 125 — czimü értekezések t. szerzője nem messze Pécstől a' XIII-dik századba teszi.

‚Talán férjnél van?‘

„Özvegy! de szive azzal nem szabadabb, sőt inkább erősebbek és bonthatlanabbak zárai.“

E’ beszéd végén a’ kunyhóhoz érvén bementek. — ‚Kedves leányom! te magad látod, hogy mindent, kit csak Fonrose néven nevezenek, meghatólag bájolál-el. Ezen ifiúnak rendkivüli indulatja nem lehet mentesitve másként, hacsak kivánatait csudálandó esete ki nem egésziti. — Nőmnek kitüzött akaratja abban állt, hogy téged leányának ’s barátnéjának szerezzen-meg. Ezen egyetlen gyermekünknek élete csak tőled függ. Én egyesitem nőm akaratjával kivánatomat, ’s ohajtanám, hogy tégedet gyermekem karjaiba vezethetnélek. — Ládd leányom! mennyit döntesz öszve, ’s időnek előtte utánad epedőket szállitsz a’ sirba, ha forró ajánlatunkat tagadólag utasitod visszza.‘

„Szivemnek tiszteltjei! — szóllt Adelaida — szeretetükkel, ’s jóságukkal szivemet repesztik! de mi előtt eldöntő szót adnék, hallgassanak-ki engem, ’s itéljenek akkor felőlem.“

Adelaida most ismét elmondá már emlitett történetét, ’s hozzá tevé családja nevét is. — A’ hallgatóknak szemeik könybe lábadtak. A’ körülmény azonban nyomasztó volt, mellynek sulyát mindnyájan látták, ugy hogy ha egy az elhaltért feláldozandó életet elveszteni nem kivánják, bár miképpen fel kellene Adelaidát adott esküjétől szabaditani. — Elejébe terjeszték tehát, hogy ő már mit sem segithet elvesztett egykori boldogságán, ’s kérték, ne eszközölje bánatjának nagyobbulását azzal, hogy a’ birhatása után ’s érette sovárgót sirba temesse. — Az összes kérések és az ifiú Fonrosenak bánatos leverő tekintete megtörék Adelaida jó szivének jegét. — Az öreg élemedett nejével térdre esve kéré őt az ajánlott boldogabb sorsnak elfogadására.

‚Legyen elég! — felkiált Adelaida. — Isten bizonyságom, hogy életemmel vagyok kész áldozni e’ szeretetért. Képtelen vagyok ennyi kérelemnek tovább is ellent állani; mert ez felülhaladja az emberi erőt! — Engedjék-meg nekem, hogy a’ fiatal Fonroseval külön beszélhessek; végső szavaim fölött ő legyen szigorú birám. — Az öregek eltávoztak, ’s Adelaida igy szóllt a’ fiatal Fonrosehoz:

‚Te tudod Fonrose, milly szent kötél szoritja e’ helyhez lelkemet! Ha valaha megszünnék szeretni és siratni egy olly férjet, ki engem mindenek fölött szeretett, bizonynyal a’ legmegvetendőbb és hivtelenebb teremtmény volnék e’ világon! — Becsület, barátság, háladatosság, ezek azon érzelmek, mellyekkel neked tartozásomat róvhatom: de ez mind távul esik azon hevesebb szeretettől, mellyet talán te táplálsz irántam kebledben. Te hasonlag illyent kivánhatsz jogod szerint

tőlem: az pedig részemről hogy lehetlen, magad is átlátod. Látom a' körülményeknek azon pontosulását, mellyen a' megátalkodottabb érzékenytelennek is lágyulnia kellene. — Borzasztó nekem azon gondolat is, hogy én okoztam azt! de még rettentőbb volna hallanom, hogy szülőid nekem tulajdonitanák, ha téged elvesztenének, 's engem gyermekök gyilkosának neveznének. — Most egy kevessé meg akarok magamról felejtkezni, 's e' bajnak elintézését reád bizom. Vagy győzd-meg irántam vágyó gondolatodat, 's hagyj-el, engemet örökre elfeledve, vagy bennem olly nőt végy, kinek szive más tárgygyal van telve, 's téged csak barátsággal kinálhat-meg.'

„Ez nekem elég! — felelt Fonrose — barátság és jóság illy lélektől, mint tied, előttem nagyobb értékű, mint mástól a' legforróbb szeretet. — Én igaz, meg nem tagadhatom magamtól azt, hogy ne irigyeljem neked ama könyeket, mellyeket másért hullatni fogsz karaim köztt: de szintén azon irigylésemnek oka szemeim előtt fogja bizonyitni állandó, tiszta, jóságos hivségedet, 's azzal tégedet örökké tartó szeretetemre teend méltóvá."

Kitörő örömének mámorában 's pirosra festődött arczczal lépett Fonrose szülői elejébe, karján vezetvén örömének szerzőjét, 's elragadtatva felkiálta: — ,Ő enyim! — Sokkal tartozom jó szülőim! nektek kimondhatlan jóságtokért, és ezen angyalnak, ki engem nektek vissza adott.'

Mindnyájoknak tárt karjaik fogadák 's áldák a' boldog párt.

Adelaida, mi előtt innen elindulna, férjének sirját látogatá-meg, 's azt vég nélkül lecsókolván könnyeinek özönével áztatá. — ,Bocsássatok, bocsássatok-meg kedves férjemnek hamvadó tetemei! — Oresztanom lelke! engedj-meg hűtelenségemért; tekints szivem mélyébe; ott enyésztemig élni fogsz!' — mondá siránkozva.

Alig tudák őt a' sirtól elszakasztani. Végre kocsira ültették, 's Turin felé utaztak.

Nem sokára a' két jó pásztori öreget át költöztették magukhoz, 's őket elárasztá jóságukkal egész életök folytában. — Adelaida Oresztan tetemei fölött egy sir-emléket emeltete. — A' kalibát, mellyben ő szolgált, szép nyári lakra változtatták által, hova Adelaida minden nyáron elment volt könyeket áldozni, 's vissza emlékezni ama sok szenvedésének idejére, mellyet ott élt.

Az idő, állandó 's változatlan szeretet, Fonrosénak erényes nőjéhez mély tisztelete, 's ezek fölött boldogságuk zálogaik megnyiták Adelaida szivének nyiltabb érzelmeit második érdemteljes férje iránt. Soha sem tudott ugyan felejtkezni Oresztanjáról, de e' mellett annyira szereté Fonrosét is, hogy ez mindenkor legszerencsésebbnek tartá magát nője karjaiban.

SZÁVICS DEMETER.

PESTI VIZSGÁLÓ.

Pesten a' negyedik lóverseny jun. 9-kén délutáni 4 órától hetedfélig tartott. A' futások következők voltak.

I) Batthyány-Kazimir-díj. (100 arany, tétel 20 arany, pálya 1 ang. mtfd. Futhatott minden ló.) Győzött 1' 57" alatt Hunyady J. gr. Weighton pej ménje (lovasa Gilbert) Liechtenstein Al. hg. Twatty-ja (2) és Caroline-ja (3) ellen.

II.) Liechtenstein Al. hg. billikoma. (Ért 90. ar. 2 ang. mfd. Olly lovakra, mellyek 1837. tavaszán a' simmeringi téren legalább egyszer, szintugy a' pesti téren is legalább egyszer futottak dijért, vagy elegyversenyben. Magány-futás nem véteték számba. Tétel 10 arany.) Nyertes lön 4' alatt Hunyady J. gr. Figaro-ja (lovasa Manning Kár.) ugyan annak Weighton-a (3), Liechtenstein hg Caroline-ja (2) és a' Szapáry Ant. gr. által nevezett Fanny Horner (4) ellen.

III.) Somogyi díj. (Legalább 100 ar. 3 ang. mfd. — Futhatott az ausztriai birodalomban nemzett és született bármi vérü ló. Tétel 10 arany, mellynek öszvesége a' nyertesé.) Győzött 6' 15" alatt Liechtenstein Al. hg. Furiosissima-ja (lovasa Andrews G.), Hunyady J. gr. Osman-ja (2) és Baldacci Ant. b. kimaradt Sledmere-je ellen.

IV.) Ur-lovasok versenye. (Díj: Liechtenstein hg által adatott bronz-ló. Pálya az egész kör. Teherre semmi tekintet. Futhatott minden ló, nem idomitott is. Tétel két arany, mellynek öszvesége az első lóé.) Győzött 3' 25" alatt Forray Iván b. Wenckheim László b. (2) Keglevich Géza gr. (3) Festetics Géza gr. (4) Batthyány István gr. (5) és Mr. Aspinal, angol vendégünk (6) ellen.

V.) Ostor-díj. (Tétel 10 arany; futhatott minden ló, melly e' futás napjáig sem a' pesti sem simmeringi vagy parndorfi téren dijt nem nyert.) Nyerte magány-futásban a' Sahlender Tam. által nevezett Jerta.

VI.) Sándor-billikom. (100 ar. értékü, melly 3 évtől fogva gr. Széchenyi István birtokában levén az idei nyertesnek lön tulajdona. Pálya 2 ang. mfd.) Futott egyedül Liechtenstein hg. Twatty-ja.

Az Esterházy-kard, nem találkozván reá kihivó, mostani birtokosánál, Széchenyi I. grófnál maradt.

Az ugyan e' napra hirdetve volt különverseny Baldacci b. Sledmere és Széchenyi I. gr. Lionel ménje közt, kölcsönös egyezés következésében nem ment végbe.

Az idő borús és igen hideg, ugy hogy a' nézők nagyobb része téli ruhákban jelent-meg. Nézők kevesen. — E' mai mulatság trefáji közé tartozott, hogy Reichl Fer. pesti lakos minden kengyel és gyeplő nélkül egyedül kétszer futá körül lován a' pályát.

KÜLÖNFÉLE.

Rövid válasz és nyilatkozás. — A' Rajzolatok közelebbi 45-ik számának „Hirlapi Furcsaságok" czikkelye ollyasmivel vádolja a' Regélőnek egyik közleményét, miről ennek irója és kiadója nem is álmodott. Az iró egy kis enyelgésre vön magának szabadságot, 's a' nélkül, hogy sérteni akart volna, részint a' mostani nedves időre részint többek közt a' Kémlőnek mult félévi állapotjára és ennek hirdetményére czélozott. Ezen értelemben vette ama

közleményt a' Regélő kiadója is, és csak e' tekintetnél fogva iktatá azt lapjaiba, nem levén elve sikeresb boldogulás végett vállalatának kezdetétől fogva sem másoknak igyekezetöket rosz szinnel festeni a' közönség előtt, sem vállalatjokat bármilly cselfogással és törekvéssel rontani vagy akármiképp' is gyülöletessé tenni. Bizonyithatják ezt eddigi léptei 's azok, kiknek a' Rajzolatok ellen a' Regélőben kiadatni ohajtott gunyirataik minden tekintet nélkül visszaadattak. Egyebiránt a' nevezett furcsaságokat válaszra sem tartanám méltónak; mert sokkal bölcsebb belátásúnak tartom az olvasó közönséget, hogy erről feltehetném, hogy olly pórias elménczkedéseket, millyek az emlitett furcsaságok, komoly valóságoknak vehetne; miután figyelmemet és tiszteletemet az érdemes közönség iránt, ugy vélem, öt év alatt eléggé bebizonyitám: de azon alattomosság, melly ama furcsaságok leple alatt rejtezik, kényszerite e' nyilatkozásra, 's legalább azok előtt magam mentésére, kiknek eddig alkalmuk nem lehetett lapjaim szerény caracterével megismerkedni.

A' SZERKEZŐ.

Orvoslás állapotja Chinában. Gützlow, hires téritgető, a' Chinaiaknál divatozó orvosi elvekrül és szokásokrul következő tudósitást küldött Londonba az ázsiai társasághnak. — Az ő véleményök szerint egyike a' legrégibb császároknak (kit talán mythologiai személynek lehet tartani) Schin-nong találta-fel az orvosi tudományt. Ezen jótevő uralkodó szorgalmatosan tanulta a' növények tulajdonságait, 's több fontos feltalálást tett azoknak erejekre 's az emberi testre befolyásukra nézve; utódjai azután hasznos észrevételeit különféle theoreticai rendszabályokkal szaporitották. Ők t. i. az emberi testet gyötrő nyavalákat többfele osztályra rendezék-el, mellyeknek mindegyike bizonyos világrésznek befolyása alatt van. Egy másik felosztás a' sarkalatos öt elemre alapul: 's ha mind ezen elemek súlyegyenben vannak, akkor egészséges a' test; ha pedig azoknak valamellyike a' többinél nagyobb súlyt nyer, akkor a' testnek azon része szenved, melly leginkább annak befolyása alatt van. — Továbbá számos rendszabályra kell az orvosnak figyelmezni, az arcz szinére, ütér változásaira, 's egyéb testi és lelki körülményekre nézve, mellyeket ön tapasztalása és itélete szerint semmiben sem szabad változtatnia. Ezen szabályoktul történt eltávozás nem annyira a' betegre, mint orvosra nézve szokott veszedelmes lenni; mivel ha a' beteg azon gyógyitás alatt meghal, melly a' régi elvek szerint vala intézve, akkor ugy vélekednek a' Chinaiak, hogy az orvos a' beteg megmentésére semmit sem mulasztott-el tenni, 's iparkodásának gyászos sikerét egyedül a' betegség gyógyithatlansága okozta. Ha pedig olly gyógymód alatt történt a' meghalálozás, mely a' régi szokástul eltávozott, akkor veszedelemben forog az orvosnak élete, kivel közönségesen ugy bánnak, mint valamelly gyilkossal. — Átaljan véve Chinában az orvosok nem igen becsültetnek, 's azért e' pályát csak azok választják, kik litteraturai vagy egyébnemü foglalatosságokban előmenetelt nem tettek. A' seborvoslás előttek csaknem ismeretlen azon gyülölség következésében, melylyel a' seborvosi műtételek iránt viseltetnek. A' tőszurás (Akupunctur) 's a' moxa azonban legrégibb idők óta szokásban volt a' Chinaiaknál, 's hihetőleg az Europaiak ezen bizonyos körülményekben igen hasznos két műtételt tőlek tanulták.

Szakál- és bajusz-tilalom. — Orosz országban ezentul egy császári parancsolat következésében nem lesz szabad a' polgári tisztviselőknek szakált vagy bajuszt hordozni, mivel az utóbbi csupán a' katonai egyenruhához fog tartozni.

Drága ruha. — Azon egyenruhát, mellyet XII. Károly a' pultavai ütközetnél viselt, 's mellynek az öt követő Rosen ezredes különös szorgalommal viselé gondját, 1815-ben Edinburgban 22.500 font sterlingen vásárolták-meg.

Gazdag szakács. — A' hires franczia szakács Burnet, ki egyszersmind a' „dictionaire de cuisine" czimü munkának szerzője, egyik fiatal atyafi leányát 500.000 frank menyasszonyi ajándékkal adá férjhez.

Mulattató. — ‚Hej fiú! moss üvegeket, 's hozz bort a' vendégek számára!' — mond nevenapját tartó N. ur inasának. — „Mellyik hordóból tetszik parancsolni?" — kérdé a' szolgálatra kész egész engedelmességgel. — ‚1832-kiből szóll — a' házi ur — mert a' többiek, mellyekből közönségesen magam szoktam inni, nem becsületes emberek elejébe való.'

SPETKÓ GÁSPÁR.

EMLÉKMONDÁS.

Boldog élet.

O! ha az emberek annak örülnének,
Ha mikor másokon könnyebbithetnének,
Ha volna mindenütt nyájasság szeretet,
O! ki ne kedvelné akkor az életet?
Ha egy a' másikkal öszveölelkezve
Segitné az igaz szegényt örvendezve;
Ha csupán csak azok a' könyek folynának,
Mellyeket a' hivség 's öröm sajtolnának;
Ha mindenütt igaz volna a' szerelem,
Lehetni embernek lenne nagy kegyelem.

Szentjóbi SZABÓ LÁSZLÓ.

Honszeretet. Sok tiszteletes gyengédségei vannak a' társaságos embernek, de közttek alig tiszteletesb valamellyik, mint a' honszeretet.

FÁY után — Z. Leopoldina.

Távullét. Visszatértünkkor azokhoz, kiket kedvelünk, szorongatást érzünk addig, mig nem tudjuk, mi roszat 's milly változásokat okozhata távullétünk.

WASHINGTON IRWING után D. E.

Csererejtvény.

1. 2. 3. 4. 5. A' természeknek ez nagy barátja,
De pusztit a' hadnál jobban.
4. 5. 1. Kicsiny állatoknak kis tanyája.
1. 5. 3. Lakik bérczen és sziklában.
1. 5. 4. Játék csak, bár mély gondot okozó.
4. 2. 3. 5. Étkek között föl nem lelem,
(Miként mondja ezt régi példaszó,
3. 2. 1. Növény, melly mocsárban terem.

B—Y KÁROLY.

Előbbi rejtvény: Lángész.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.

49.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius 18kán 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' szemüveg.

I.

Ej, ej! no, már ki hitte volna ezt?
KOVÁCS PÁL.

Esztike egy ifjúnak karjai köztt csüggött, ki őt hevesen ölelé. Az ajtó éppen azon pillanatban nyilék-be, 's Szálkay Bálint, az ötvenedik évét már rég túl haladt öreg ur, szájtátva, 's nagyot jelentő szemmeresztéssel, a' kilincset még mindig kézen tartva — lön tanúja a' néma jelenetnek unoka öcscsével együtt, az ifjú Bálinttal. 'S mi még ezen felül az öreg Szálkayt leginkább ingerlé, az vala, hogy Esztike (ki olly nyájason, mint tüzes fiatal lánykáknál szokás, 's olly forrón ölelé-meg az ifjút) a' tanúk jelenléte miatt éppen nem jött zavarba, és vendéglátói öröme csak annyiban lön melegebbé 's érzékenyebbé, mennyiben tudniillik a' már gyakrabban látott 's tán untt öreg ur mellett egy ifjúnak érdeklőbb tekintetét szemlélheté.

Az öreg Szálkay jelenleg Pestről érkezett, 's ügyvédi oklevelet nyert unokaöcscsét kivánà bemutatni; de csudálkozása, 's tán ingerültsége leköté nyelvét, és szóhoz nem jöhetvén, kénytelenitteték az ifjú Bálint most már ön magát bemutatni a' folyvást vidor arczú leánykának, hogy a' kelleténél hosszasb 's könnyen nevetséget szülhető pauzát megtörje. Végre lecsillapult az öreg Szálkaynak is némiképp tüzbe hozott vére, és szive lassabban dobogván, előbbre lépett, 's csak, miután egy kézcsókkal ajándékozá-meg fiatal öcscse a' házi kisasszonyt (mellyet ez nem látszék nem kedvesen venni) lebbentle végre nyelvének hegyéről a' szó több utána hebegett szóval, mellyeket minden csinjok mellett is nevetségesekké tön az előadás. De ki is várhata Szálkay urtól szép és nyájas beszédet, midőn még el sem tünik jóformán az egyik átkos pillanat, már azt másik is követi, melly őt egyiránt boszontja. 'S ha az áll, hogy a' leirt jelenet nem kedves hatást tön belsejére, 's hogy tán némi oka is van arra nehez-

telhetni: akkor bizonynyal (csak valljuk-meg igazán) inkább szánnunk, mint nevetnünk kellene szegény Szálkayt, annyival is inkább, mivel őszülő bajusza, méltán gerjeszthetí bennünk azon tiszteletet, mellyet öregek iránt szoktunk mutatni; — 's alig vette volna jó szivvel, 's hagyta volna rovatlanul, ha azon fiatal ur, ki az imént nyájaskodék Esztikével, kaczajra nyitja mosolygó ajkait. — E' kellemetlen állapotban vala mind addig Szálkay, mig a' mellékajtón belépő mama őt nem idvezli, 's ama boszontó uracsot, ki Esztikének majd kezére majd arczára minden tartózkodás nélkül szórá csókjait, mint — (csak nézze az ember!) — ön fiját be nem mutatja. —

„Ki várt volna már ennyi kinzást egy fiatal leánytól" — gondolá magában Szálkay ur, kinek arczát, mellyet már csaknem sárgaság lepe, a' legélénkebb szin boritá a' leghirtelenebb változással. Érzé azonban most, hogy szive szabadabban ver, 's lélekzete is könnyül. 'S ki volt most beszédesebb, mint ő? ki mulattatá inyére a' nagyságos mamát, mint csak egyedül ő?

„Ah — jegyzé-meg titkon Zenyéry-nének — mint megkönnyitheti az embert egy szó, melly illy tisztes asszonyságnak ajkairól ered! Valóban az a' fiatal huszártiszt, mint az imént értém, nagysád fija, mondhatom, nem kis zavarba ejtett! — No de ugy van az: ki mit félt, azt őrzi."

Igy végzé lassudon beszédét Szálkay, 's Zenyéryné ajkain titkos mosoly lebegett, melly elég volt arra, hogy az öreg ur keblében több és magosabb reményt gerjesszen.

Már most tehát minden rendén volt; 's mig az ifjú Bálint Esztike pillantatain szenderge, 's közben-közben enyelge is, mit bátyjának tüzesen forgó szemei 's kemény tekintete már sokalni is látszának, elmult a' dél, 's látogatóink kéz-csókjokat adva — eltávoztak.

Kora árvaságra jutván az ifjú Szálkay, zsenge éveit nagybátyja, a' már emlitett öreg, ápolá, 's felnevelte gonddal és épségben, miként ifjú leány mosolygó virágait. Pesten mivelé magát leginkább, 's természeti vidor de nem csipős szeszélye, melly csaknem minden szavában 's tettében mutatkozék, minden jelesebb társaságban megszerzé jelenetének kedvességét, 's a' társalkodói csin és ügyesség ritkán hibázott. Szive még szabad volt, noha egy pár kék szem már több izben kezdé nyugalmát zavarni; mert hol a' kék szemek barna fürtök közül ragyogtak elébe, ott részéről a' hódulás nem vala teljes, minthogy a' leányt előtte legérdekesbbé tudá tenni — a' kék szem és szőke haj. Gyakran el-el-gondolkodék azon idegenkedésen, mellyel a' barnák iránt viseltetett: de ezen antipathiának valódi okára soha sem juthatott. Pedig barátja aligha minden alap nélkül nevetteté-meg néha abbeli észrevételével, hogy azon korosabb hajadonnak

is, ki az átelleni ablakból olly szerelmesen kacsingatott reá, holló színű haja volt. Igy lön, hogy bár milly pompában tündöklék is a' sötét barna hajfürt valamelly hölgynek márvány homloka alatt, előtte az kevés érdekű volt; de vonzalma annyival nagyobb lön a' szőkékhez. Ki csudálhatja tehát, ha Esztike emlény-szemeivel szőke fényű hájával, 's arczának kifejezhetlen kellemével, mélyebben vonà magára az ifjú Bálintnak figyelmét. Mit e' szerint Pesten a' leány-özönben föl nem lelt, kis városban (hol jelenleg nagy bátyjánál tartózkodék) gondolá föllelhetni, tudniillik életének szerencséjét. De e' véleményét tán inkább bátyjának határozata erősité; kinek javai mind Bálintra néznek, ha tanácsát mindenkor követvén, teljesiti akaratját, melly abból állt, hogy nőjét szülőföldjén keresse, 's mint nagy- és szép-apja tevének, igyekezzék azt itt fel is lelni. De e' felől kész volt az öreg urnak vigasztaló szózata, ha öcscse erre vállait kezdé vonogatni. — Elhatározá végre magát, 's azon volt, hogy bátyjának mindenben kedvére legyen.

(*Folytatása következik.*)

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Maria-Nostra táj-rajza, és nevezetességei.

(*Vége.*)

Leginkább tündöklöttek akkori időkben minden egyéb rendek között a' Paulinusok, és különféle kegyelmekre méltattak a' leghatalmasb országlóktól. — I-ső Károly több izben nyilvánositá irántok kegyelmét leginkább azon okból, hogy csendes magányukban ajtatosság és hasznos kézi munkák folytatásával tölték napjaikat.

I-ső Lajos király, a' m. nostrai Paulinusok kolostorának alapitója, annyira kedvelé őket, hogy Visegrádról ajtatosság, idő, és kedvtöltés okáért, a' m. nostrai Paulinusokat gyakran meglátogatá; sőt azon szándékát is nyilvánossá tevé előttek, hogy ha a' Mindenható szerencsésen vezérlendi vissza seregét a' Veneták ellen készült hadból, sz. Pál első remete testét a' nostrai kolostornak ajándékozza. — Nem kevesebb tisztelettel és szeretettel viselteték a' nostrai Paulinusok iránt Erzsébet, Lajos király hitese, ki boldogult férjének lelkét az ottani szerzetes atyák foganatos könyörgésökbe ajálván a' szobi vámot (akkor Zóób) kolostoruk javaihoz csatoltatá; mint ez kitetszik Zsigmond királynak Visegrádon költ helybenhagyásából 1388-dik évben. — Hasonló indulattal viseltettek irántok Zápolya János, Corvin Mátyás, III-dik és IV-dik Ferdinand, Leopold, és Ferencz

császár, ki 1765-ben halt-meg, — az ország nagyjaiból pedig Kunth Miklós, magyar ország nádora — Thár Albert, kunok fő ispánja, ki azután a' Paulinusok rendébe avattatott — Széchenyi gróf — Perényi Péter — gr. Nádasdy Ferencz ország bírája, Nádasdy László csanádi püspök, ki a' sok értékű oldaloltári sz. Pál képét festeté a' nostrai templom számára, — és Martinusius (ki Utisenovich-nak is neveztetett) Paulinusból n. váradi megyés püspök, királyi kincstárnok, esztergomi érsek, Zsigmond király nevelője; — ki mind azon vármegyét, mellyek erdély határvonalától a' Tiszáig terjednek, cardinalisi süveggel együtt nyerte jutalmul. Mind ezen pártolások és méltatások következése az lön, hogy közdicséretre méltó férjfiak tündöklottek a' Paulinusok rendében a' hit, közjó, kiváltképpen pedig a' magyar litteratura terjesztésére nézve. — Különösen a' nostrai kolostorból következő férjfiak nevezetesek a' miveltebb világ előtt: — Báthory László Ferencz, ki legelső fordítá a' szent bibliát honi nyelvre — Thörök Máté, ki a' mohácsi ütközet után a' Törököktől elfogatott (ezért nevezteték Thöröknek), és tizenhat évi sulyos rabsága után hazájába visszatérvén az ugy nevezett „pószmány körtvély" tenyésztését Boszniából hozott faj után első kezdé magyar honban; — Braticlich Simon, a' rendnek akkori fő kormányzója, ki Maximilian ausztriai fővezért, midőn a' győztes Törökök elől Hatvan felé futamodott, segitsége és tanácsa által a' veszély és halál karjaiból kiszabaditá — később smyrnai és zágrábi püspök — Borkovich Márton, ki a' rend kezdetét, és viszontagságait 1663-dik évig öszveszedte, és I-ső Leopoldnak ajánlotta Bécsben, — 1686-ban kalocsai püspöknek neveztetett-ki, — meghalt 1687-ben, közhasznú életének 91-dik évében; — gróf Esterházy Imre esztergomi érsek, és Esterházy Pál, pécsi püspök. — De a' magyar litteratura egére is örök fényű csillagzatokat tüzött M. Nostra a' keblében táplált szerzetes atyák rendéből. — Név szerint: — Szentgált, ki Bourdalou-t francziából honi nyelvre forditotta — Virág Benedeket, Horácz magyarázóját — Alexovics-ot, a' magyarok Massilonját — Verseghy-t, a' derék philologot — Ányos-t a' lyricai költőt — Trsztyánszky-t, — és Ordódy Pált, kit mint utósó helynököt (vicarius) „Maria völgyében" ért a' rendnek eltörültetése II-dik József alatt.

M. Nostrán a' Paulinusok hajdani kolostora, a' derék két tornyos templommal együtt, most is fenn-áll, mellyet nyári hónapokban nagy számmal látogatják az ajtatos búcsújárók közel és messzebb vidékekről. — Vastag bástya-falak környezik a' két testvér-épületet, mellyeken több ágyú-ablak-nyilások szemlélhetők, honnan háborús időkben védelmezé magát a' szerzetes gyülekezet. — A' kolostor egyátalján

roppant épület, mellynek fedele alatt egykor háromszáz Paulinus szerzetes élt. — Most a' helybeli lelkésznek T. Pintér Antal urnak (a' romai régiségek és pénzek szorgalmas gyüjtögetőjének, kinél Nostra történetéről és viszontagságairól is sok hiteles adat találtatik) — a' t. uradalmi számtartónak, — és az erdők fő felügyelőjének szolgál lakhelyül. — Belül a' folyosó egyik részében ezen felirás olvasható

Jobbról:

„Tercentenus ubi superis psallebat alumnus,
Nunc totidem videas hic ululare feras.
Huc adsis Pauli pubes, reparanda ruina est;
Auxiliatrices experiare manus."

Balról:

„Szecsini Praesul quondam Nostrensis Eremi
Tristia busta videns, haec gemebundus ait:
Heu! dolor est meminisse tui Ludovice laboris
En Nostrea jacet gloria, fama, decus!" —

Mintegy félórányi távulságra áll az igen csinos alakú Kalvariahegy, mellyet Balschan Paulinus szerzetes atya tulajdon költségein épittetett. — A' feszület Rizzardi műve. — A' Kalvarián alul egy obeliszk szemlélhető, mellyet tek. Honth vmegye Rendei alapitának az 1809-dik évben elhalt magyar felkelt nemesek emlékére 1836-ban pünkösd hava 2-kán. Magossága mintegy másfél ölre terjed. — Éjszaki részén ezen felirás olvasható:

„HONT 'S TRÓNT VÉDTE NEMES MAGYAROK FÖLKELTI E' TÉREN
HAMVADNAK VÁNDOR! KÓR 'S SEBEK ÁLDOZATI.
MENNYEI SZENT SZELLEM! KEGYED ÁRJAI LENGJENEK ERRE!
SZENDEREDÉSÖK HELYÉT BÉKE LEBEGJE KÖRÜL!"

Délről:

„NAGYMÉLTÓSÁGÚ SZÉKHELYI MAJLÁTH GYÖRGY
S. A. T. FŐISPÁNY, NÁDASI TERSZTYÁNSZKY SÁNDOR
ELSŐ, NYÁREGYHÁZI NYÁRI ANTAL MÁSODIK ALISPÁNYOK KORMÁNYA ALATT, TEKÉNTETES NEMES
HONTH VÁRMEGYE RENDEI ALAPITÁK 1836. ÉVI PÜNK.
HAVA 2-KÁN, AZ 1809. NEMESI FÖLKELÉS EMLÉKÉRE!"

Öröm környezé egész valómat, hogy kevés nap alatt illy sok közérdekű, és a' miveltebb társas élet körében olly igen megkivántató ismeretek birtokába juthaték, 's csak azon gondolat könnyebbité Maria-Nostra báj-vidékétől nehéz elválásomat, hogy ennek meglátogatásával is olly tárgyakról valék szerencsés felvilágositttatni, mellyek honunk hajdankori történeteinek bővebb megismerésére több oldalú tekintetben alapul szolgálhatnak. N. — MUKI V—ról.

HAZAI HIRLELŐ.

Somogyi lóverseny.

A' somogy vármegyei lótenyésztő társaság, két év óta folytatott munkálódásának szerencsés sikerét látván, örömtelve tudatja a' tisztelt közönséggel, hogy e. f. 1837-dik esztendőben is gyarapodott erővel fognak a' hetesi gyepen az adózók csikainak jutalmazása, ménesbeli lovaknak árverésen vagy szabad kézből eladása és különféle versenyek megtartatni illy renddel:

Augustus 14-kén kezdődik az árverés, és tart e' napon reggeli 9 órától délig, 's délután 2 órától estig, a' következendő verseny többi napján pedig mindig reggeli 9 órától délig.

Aug. 15-kén. Az adózók csikaik közti jutalmak kiosztása — mellyre 420 pengő ft. van kirendelve — megtörténvén, délutáni 2 órakor kezdődik az első verseny u. m.

a.) Első versenye az adózóknak; 2 ang. m. 60 és 20 pengő forintra; futhat értte minden somogyi adózónak lova.

b.) 60 aranyos díj, minden somogyi birtokosnak ugyan ott nemzett nem telivér lovaira: 1 1/2 ang. m. ism. 3e. 90—4e. 110—5e. 115 — 6e. és id. 110—k. 2 fontal kevesebb, idomitott lovak 5 fontal több teherrel; bejelentés 48 órával előbb.

c.) Ötödik versenye az adózóknak; 5/4 ang. m. 25 és 15 pengő forintra; feljebbi feltétel.

d.) Három rendbeli különfogadások; Festetics Miklós gr. és Illés Ferecz — Csapody Pál és Czindery László — Czindery László és gróf Festetics Miklós urak között.

Aug. 16-kán délután 2 órakor lesz a' második verseny u. m.

a.) Második versenye az adózóknak; 1 1/2 ang. m. 50 és 25 pengő forintra; feljebbi feltétel.

b.) Ötven aranyos díj; futhat értte minden a' magyar honban született nem t. v. ló, akárki tulajdona; 1 1/2 ang. m. ism. teher és bejelentés mint feljebb.

c.) Czindery-díj; 10 arany, szegényebb sorsú árendások, mesteremberek, cselédek, 's a't. számukra (kivéve a' lovász mestereket, és lovászokat); 1 1/2 ang. m. teherre semmi tekintet.

d.) Külön fogadások, Czindery László és Festetics Miklós — Csapody Pál, Czindery László és gr. Festetics Miklós urak között. —

Aug. 17-kén délután 2 órakor tartatik az utósó verseny u. m.

a.) Harmadik versenye az adózóknak; 1 1/2 ang. m. 40 és 20 pengő ftra — feljebbi feltétel.

b.) Festetics-Geiza-díj; 50 ar. és 5. ar. tétel. Az ajánló grófnak kivánságához képest a' magyar honban született minden lóra, melly még Bécsben vagy Pesten nem futott, akár kié legyen is; 1 1/2 ang. m. 3e. 90—4e. 110—5e. 115—119 t. v. 10 fonttal; mén még két fonttal több teherrel; bejelentés két nappal előbb.

c.) Negyedik versenye az adózóknak; 5/4 ang. m. 30 és 15 pengő forintra — feljebbi feltétel.

d.) 40 aranyos díj Somogyban nemzett minden lóra, mellyek azonban sem telivér apától sem telivér anyától közvetlen nem származnak; 1 1/2 ang. m. teher mint feljebb; bejelentés két nappal előbb.

e.) A' somogyi szépnem által alapitott dij ez uttal áll 100 aranyat érő serlegből; — 1 1/2 ang. m. 3e. 95 — 4e. 125 — 5e. 130 — 6e. és id. 134 k. 2 fonttal kevesebb teherrel. Ur-lovasok, bár nem is tulajdonosaik a' lovaknak; futhat érte Somogy vármegyében született ugyan oda való birtokosnak akárminő lova.

f.) Külön fogadás, Festetics Miklós gr. és Szegedi Sándor urak között.

g.) 30 ar. dij; 5/4 ang. m. feltételek mint a' három aranyos dijnál, az ismétlést kivéve.

Mult évi árverésen közel 300 darab ló vala fel állitva: remélhető, hogy ezen szám az idén szaporittatni fog; és, minthogy a' kiállitott lovak között mindenki kedve szerint válogathat nagy városi, közép vagy kisebb nagyságú, tanulatlan és kitanitott 14 maroktul 17 markig való kocsis vagy paripa, fele és felvérű, angol, arab vagy tiszta magyar faju, nemesebb 's közönséges lovakat, ménesek és lovak tenyésztésére alkalmatos méneket, kanczákat és csikókat; — illendően felszólittatnak minden renden levők, a' ló-tenyésztést, és hazai ipart kedvelők, és kinek lovakra szükségök van, hogy ezen a' mult években mutatkozott köz részvétel és jó rendtartás által valóságos polgári ünneppé vált intézet nevelésére es elömozditására megjelenésökkel és részvételökkel segédül legyenek.

A' hetesi gyep illy nevezetű helység és ns Somogy vgyében keblezett Kaposvár mezővároshoz egy kis órányira fekszik, hol az érkezendő vendégek számukra illendő meghatározott bérért rendelt szállásokat, a' hetesi gyepre kirándulásra és visszajövetelre lovakat fognak találni; söt a' kikevesebb kényelmet kiván, Hetesen az adózóknál is bérelhet: különben Hetesen egy vendéglő ételekről és italokrul gondoskodik, és a' nézőknek a' gyepen felállitott páholy kényelmes alkalmat nyujt. A' ki pedig lovait eladásra vagy futtatásra küldeni kivánja, az a' társaság istálóiban szabott áron biztos helyet, szénát, zabot és szalmát találand. — A' társaság rendeléséből közli

SOMSSICH PÁL TITOKNOK.

Leánynevelő intézet Debreczenben. — Baranyi László 's hitesének, a' szép emlékezetű Zenovich professor leányának, Debreczenben létező leánynevelő intézetökben, melly jelenleg húsz kisebb 's nagyobb korú nevendékből áll, f. h. 5-én tartatott számos helybeli 's vidéki szülékből és hallgatókból álló fényes gyülekezet előtt az intézet fennállása óta a' második nyilvános vizsgálat. A' leánykák délelőtt nemöknek szellemi mivelödését tárgyazó tudományok zsengéjével, szépirási, rajzi, festészeti és asszonyi ékmű-mutatványokkal léptek-fel; délesti órákon pedig hangászati próbatételeikkel gyönyörködtettek. Közbeszött lelkes szavalások magyar és német nyelven a' szépen rendezett egésznek bájos élénkséget adtak. Választásuk a' nevelőnek nemes izlésére és szivére mutat. A' szép előmenetellel koszorúzott sikeres oktatáson kivül különösen ajánlja e' nevelő intézetet az egész felett elterjedő 's annak minden egyes részét átható erkölcsi szellem, a' szivképző nyájas morál, melly mindenütt kitünik, 's ellenállhatlanul érezteti velünk, hogy itt a' jelszavak: „erény, munkásság, tisztaság, szerénység.“ Kötelességünknek tartjuk egy illy jótékony intézetre figyelmeztetni a' szüléket, kik gyermekeiket jókká 's boldogokká akarják nevelni. L.

KÜLÖNFÉLE.

Franczia hirlapok. — Parisban, hiteles tudósitások szerint, a' naponként kiadott 's bélyegzett politikai hirlapok száma 96.000-re terjed.

Unalmas szónok. — Az angol parlamentban egy vitatás alkalmával valamellyik unalmas szónok a' hajókázás történetének előadásával lépett-fel. Noe bárkája épittetésén kezdé értekezését, 's azt az ujabb időkben előfordult előmenetelekig terjeszté. Midőn egy spanyol hires hadi hajórul beszélne, Sir Gray Cook az első minisztert felébreszté álmából. Ez szemeit dörgölve kérdé szomszédját: ‚mellyik időtájban van már a' tisztelt szónok ur előadásával?' — „Erzsébet királyné időszakában" — volt a' felelet. — ‚Valóban, Sir Gray? — viszonzá a' miniszter — igy tehát legalább is még egy pár századig hagyhatott volna aludni.'

EMLÉKMONDÁS.

Erény.

Az erény egy meredek hegy,
Ki fel nem törekszik, lemegy.
Időnk végképp elrepül;
Az tied, a' miben részt vössz,
Melly órában némi jót tössz,
Hasznot neked csak az szül.

KIS JÁNOS után K. H. K. J.

Csekélység. Többszer az életben egy csekélységnek nagy következései vannak. A' büszke ember hányszor tulajdonitja egyedül lelki fönségének 's erejének néha egy kis körülményeke következményeit.

B. JÓSIKA MIKLÓS után S. Karolina.

Aphorismák Abonybul. Tudósok 's mivelt emberek ismeretségünk kezdetén soha sem tetszenek annyira, mint azok, kik miveletlenebbek 's kevesbbé tudósak. Azonban minél tovább társalkodunk amazokkal, annál inkább lánczolnak magukhoz, mivel nem tárják-fel mindjárt összes tudományukat, holott emezek még erőtetik is magukat azoknak birtokát mutogatni, mik távul vannak tőlek.

Az ember kiképzéséhez két eszköz kivántatik, t. i. könyvek, és az, mit világnak nevezünk. Ki csupán csak könyvek közt duzzad, többnyire feszes és a' társalkodásban ügyetlen: kinek csupán csak világtudománya van, közönségesen kiállhatlan.

FOLINUS.

Visszás rejtvény.

Két féle betűvel, három jellel irnak,
Vagyok Komáromban neve egy falunak.
Hátulról olvasva ugy fogok hangzani,
Mint előről, midőn kiudtál mondani.

CSERMÁK JÁNOS.

Előbbi rejtvény: sáska.

Kérelem. Fogytára járván a' jelen fél esztendő, mind budapesti mind vidéki t. olvasóink kérettetnek, hogy e' lapoknak jövő fél évi járatása iránt már most méltóztassanak megtenni rendelésöket.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

50.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius 22kén 1837.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' szemüveg.

(*Folytatás.*)

Kötelességének érzé már most az ifjú Bálint észrevételeit Esztike felől bátyjának halasztás nélkül fölfedezni, és szándéka kivitelére tanácsát, vagy is inkább egyezését kérni. De mint elhült bele, midőn terveit nagybátyja egyrül-egyre felforgatá, 's bölcs tanácsát szándékának megmásitásában fejezé-ki. — ‚A' legtisztább engedelmesség részemről, 's im! még utóbb rabja leszek!' — gondolá Bálint, 's az öreg ur által előhordott okoknak szárazságán rágódva, kedvetlenül távozék szobájába, hol tán életében először merült mély gondolkodásba. Végre fölpattant székéről, 's föltevé magában, hogy azonnal barátjához siet, kinek fölfedezvén kellemetlen körülményeit, tanácsát kéri.

Elment. — Azonban az utszán menet-közben ismét a' régi élénkséggel 's vidorsággal tekintgete az itt-ott, 's valóban csak ritkán előtünt, és mellette elsuhanó szépek kalapjai alá, valljon nem láthatna-e kék szemeket, szőke fürtöket, 's vidám arczot, mellyek tán tetszését nyervén, lemondana Esztiről, 's ujabb szándékával állana elő ismét nagybátyjánál. De hijában! kis városban minden kevesebb, 's igy a' szépek is kevesebbek, — gondolá Bálint — 's e' közben barátja lakához érkezék. — Szivesen fogadtatott, csakhogy barátja legelsőbben is szokatlan kedvetlenségének okát tudakozá, mellyre Bálint előterjeszté azt, 's utána nagy és — hosszú ah!-t, millyet kárvallottak szoktak ejteni — sohajtott. Barátja erre nagyot nevetett, 's miután már eléggé kikaczagta magát, jöhete csak szóhoz, elmondani, hogy ő nagy bátyjának bizonyosan vágytársa kivánkozik lenni. Bálint előtt ez homályosnak tetszett, 's barátját kéré, hogy magát érthetőbben fejezné-ki. Elmondaték tehát most minden, midőn kiviláglék, hogy az öreg Szálkay már régóta szerelmes Esztibe, 's vele minél előbb össze is kelni szándékozik.

Képzelhetni a' hosszas kaczajt, melly egy huzomban a' két ifjúnak ajakán hangzott. De ki ne is nevethetne méltán, midőn hallja, hogy egy öreg ur, közel 60-dik évéhez, 17 évű leányba szeret, 's ezt némi hamisan vélt előjoggal (Praerogativ) a' fiatalabbak mellett gondolja gyakorolhatni! — „Igy van a' világ! Vén korunkban és zsölle-székünkben határozzuk-el magunkat arra, mit fiatal korban kell vala teljesitnünk" — gondolák Bálint és barátja Réti. — ‚'S ugyan már ki hitte volna — sohajta hősünk — hogy bátyámnak is illyesmi juthat eszébe? — Ezért tekinte ő olly rosz szemmel a' fiatal huszártisztre, kit még nem ismervén, Zenyéryéknél vágytársának gondolt.'

„'S az összekelési egyezésre a' szülék részéről — jegyzé-meg Réti — bátran is számolhat, mert mint hallom, Zenyéryék igen kedvelik, tannyival inkább, minthogy vele bizonyos jószág iránt osztályban vannak, 's igy az egyesités által az osztásban a' netalán támadandó pertől is menttek lennének!"

‚Hidd-el barátom — szóllt Bálint — nekem a' leány nagyon megtetszett: azért mindenképp rajta leszek, hogy bátyámtól, ha lehet — megmentsem. Gondolj valamit, ha segithetnél! — Most mennem kell Zenyéryékhez; — ott leszek estig. Isten veled!'

Ezután kezet fogván, ismételt mosolygások után a' beszélt dolgon — elváltak, 's Bálint siete megtudni, mint érez bátyja iránt a' szép Eszti.

II.

Hiába minden fürkészés, minden sopánkodás, sőt néminemű szitkozódás is, sem föld, sem lég nem adá elö!
VÖRÖSMARTY.

Ohajtva csengete-be Bálint Zenyéryékhez, 's aggó várakozással halla a' csak kétszeri csengetés után csoszogó lépteket, mellyeknek megszüntével fölnyittaték végre az ajtó. Senki sem vala honn: mert Zenyéryné, fija, és leánya, már korán reggel a' szomszéd faluba kocsiztak, 's csak este lehetett őket várni az öreg házi urral, ki jószágait ment a' napokban megtekinteni. Bálint kénytelen volt várni, némileg boszonkodva, hogy estig vagy reggelig kell még kinzatnia azon gondolattól, valljon Eszti nem látszik-e hajlani nagy bátyjának szándékára.

Végre beestéledett, 's Zenyéryék még sem valának honn. Bálint lefeküdt, aludt, 's ugy tetszék neki álmában, mintha nagybátyjával párviadalra kelt volna; 's midőn már össze kell vala csapniok, bátyjának insurrectiobeli kardja hüvelyében maradt, 's hogy a' kardot

valamiképp fészkéből kivonhassák, ő egy', 's bátyja másfelől húzogatá, míg végre nagy erőködés után előránták, 's az öreg Bálint hosszan és szélesen a' kemény földre terült. — Igy ő, tudniillik a' fiatal Bálint, két kardot tartva-fel győzelem-jelül kezében, el-tünt a' törődésen nyavalgó öregnek szeme elől. Erre fölébredt Bálint, 's álmát inkább nevetségesnek mint kárhoztathatónak tekintve, felkészült, 's egy órai séta után elindult Zenyéryékhez, hol megjelenése nagyon kedvesnek látszék, 's bemutattatván Zenyéry urnak, ezt minden szava kellemesen mulattatá.

Mig a' barátságos házi ur 's a' mama az udvar körül szétnéztek, Bálint és Eszti bizodalmas beszélgetésbe merülve rövidíték 's kellemesíték azon órát, mellyben távul minden tanútól keblök szelidebb érzelme nyájas és tiszta szavakban tündöklék. Volt alkalma tehát most Bálintnak kifürkészni Esztinek bátyja iránti vonzalmát, mellyben, szorosabban vizsgálva, nem vön észre egyebet puszta tiszteletnél. Örömére a' leánykának viselete gerjeszte keblében annyi reményt, mennyi elegendőnek látszik arra, hogy egy szerelmes ifjút tarka jövendők bájos álmába ringasson. Csak most szemlélheté még Bálint hosszasabb gyönyörrel, milly le nem irható báj ömlik-el Esztinek egész alkatán, milly égi fényben tündöklenek szemei, mellyek tiszta, ártatlan lelket tükrözének.

Azonban a' kellemes beszélgetést nem sokára kopogtatás zavará-meg, mellyre a' terem ajtaja hirtelen fölpattant, 's egy barna lányka repült Eszti elébe, kitől amannak idvezlő csókjai barátságos örömmel viszonoztattak. Bálint bemutattaték, mire kölcsönös szerény meghajtás következett, 's közöttek most a' beszéd, tárgy-különfélesége miatt is, élénkebb kezde lenni. Jankát a' barna kis leányt, vidám természete mindenütt megkedvelteté: de nem volt ritka még is olly női társaság e' kis városban, hol gyönyörű nevét irigységből vagy beszéd szükéből, ne igyekeztek volna homályositani. Bálint elemében lelé magát illy két élénk lélek köztt, kiket sem beszédben, sem maga tartásában nem korlátolt ama helytelen társalkodói feszesség, mellyet kellemetlen erőtetés szokott bélyegezni. Őket hajlékonyság, szerény simultság, 's lelki élénkség kellemesite. — Most a' házi nagy kertbe sétálva követék távulról a' két öreget, t. i. Zenyéryt és nőjét, 's észre sem vevék, midőn Bálintnak följebb érintett barátja, a' vidám Réti, közökbe lép, 's őket véletlen idvezli. Ő már rég bejáratos volt Zenyéryékhez, 's kedves vendége Esztinek. Hol ő jelen volt, vidámabb lön a' társaság; kedvelé a' művészetet, mellyet vagy pártfogolva mozdita elő, vagy éppen maga is gyakorla. 'S innét lön, hogy a' társaságot, melly gyönyörködve mulatá magát az angol izlésü kertnek kellemeivel, nem sokára egy tervvel lepé-meg, melly azonnal

a

pártoló keblekre lelt. Réti tudniillik, némi rokonságban állva Zenyéry urral, ennek közelgő névünnepét akará egy a' kertben tőlek előadandó színművel vidámitani. Meg lön az egyesség, 's köz akaratta vált egy vig darabnak betanulása. Erre a' kertben ékeskedő tágos mulatólak igen alkalmasnak látszék, 's most már ifjaink csupán a' színmű választásán töprenkedtek.

„Ezt Szálkay úr izlésére hagyjuk!“ — szóllamlék-meg Janka, 's egy virágra fordità setét szemeit, mintha éléglené már, a' mit mondott.

Bálintnak most hirtelen egy gondolat villant-meg agyában, mellyet kivivni erősen eltökélé.

„Nagyon köszönöm e' bizodalmat — mond Bálint, a' mosolygó Jankához fordulva — csakhogy a' mű választásában inkább öregek izlésének kellene némileg kedveznünk; mert ugy hiszem, vendégeink nagyobb száma idősb személyekből, Zenyéry ur koros barátjaiból álland; azonban ki mint jobbnak hiszi“ —

„Csak azután a' darab rövid legyen; mert kicsinyben bizonyosan tökélyesebbek lehetünk, — 's illyeket ugy vélem, találhatni Kisfaludy 's Kovács Pál számos szeszélyes darabja között!“

„Helyesen! — szóll közbe Bálint. — Engedjék-meg tehát, hogy ezen utóbbi szerzőnek „öreg kérőit“ adhassuk!“

Erre Esztike elpirult, 's egy pillantata elég volt, hogy tudassa Bálinttal, miképpen ő az emlitett darab czélzását érteni látszik. Bálint e' zavarodást azonnal észre vevé, de gondolá 's erősen is kezdte hinni, hogy a' darab czélzata, tudniillik az öreg legények kelletlen szerelmének megmutatása, habár ez hatásában még olly gyenge lehetne is, nem fogja Esztike szivének hurjait fájdalmasan érinteni; azért azon mulékony arczszin-változást csak annak tulajdonitá Bálint, hogy az által eszébe juttatá Esztinek ismert agg imádóját 's lehető kérőjét. Azonban a' választgatás sokáig nem tarta, 's elhatároztaték a' mondott darabnak előadandása.

A' készületek leirásával nem terheljük az olvasót, 's belépünk egyenesen a' már érintett pavillonba, mellyet ifjaink csinos szinteremmé változtattak, 's mellyben az összegyült vendégek között nevezetesebbek: Szálkay Bálint táblabiró; Szemley Z. Titus nyugalmazott őrnagy — a' dámákra nézve pedig legkitünőbb volt Hangácsy Eulalia kisasszony, egy tisztes korosabb hajadon, de kit ifjak iránti vonzalma eddigelé el nem hagya, 's még most sem átallá magát valamelly társaságnak legszebb, legfiatalabb, leggyengébb virágai közé helyezni. Az illedelmes legkitünőbb mellék-nevet, nem csupán imént érintett tulajdonságai szerzék neki, hanem rendes emberi magosságot túl haladó termete is.

A' karpit azonban felgördült; a' hallgatóság szem és fül volt, melly figyelem a' játék iránti kegyes részvét következményének tekintetvén, a' darab folyamát legkisebbé sem háborgatva, áttérünk ennek végéhez, mellyben a' befejezési fordulat, ölelkezések, 's a' t. csaknem kétségbe ejtének egy igen érdemes hallgatót, 's az egész publicum figyelme megszegeték! „Elég már! hah, no várj!“ — hangzék a' hallgatók közül méreggel: 's ha mindjárt maga a' hang meg nem ismertetné is a' felszóllót, egy öregebb férjfiúnak görcsös rángatódzásai, majd székre vetődése, 's ismét felkelése — eléggé mutatják, hogy az öreg Szálkay részéről a' játék nem igen kellemesen végződék. Igy gyanakodhattak legalább azok, kik őt közelebbről ismerték, 's igy mindnyájan; mert a' hallgatóság ismerősökből vala összegyülve. Azért tehát, bár titkon, könnyen kifejteték e' zavarnak oka; mert a' szini ifjú, unokaöcscse, 's az ennek kebléhez olly nyájason 's olly teli vonzalommal simuló leányka — Eszti volt, a' vidám kis szőke angyal. Most már ismerni fogja az olvasó, vagy legalább helyesen gyanitani, az egész esemény tő-okát. — Némellyek sajnálkoztak, mások titkon nevettek; csak egyetlen egy előtt látszék a' dolog közönyösnek (indifferent), 's ezen egyetlenegy Eulalia kisasszony vala. Ennek is könnyű okát adni; mert mint alább látni fogjuk, Eulalia nem igen jó szemmel nézett egy időtől Szálkay urra, de talán annál jobb szemekkel kedves unokaöcscsére. A' játékot azonban közösen nyilvánitott tetszés követé, mellynek végén a' vendégek ismét Zenyéry ur házának teremeibe tértek. — Mig az ifjak rendbe szedheték magukat 's ruháikat, elérkezék az éj, 's nem sokára szives bucsú után a' vendégek mindnyájan eltávoztak a' nyájas házi urtól, ki az öreg Szálkay által értesitteték némileg a' pavillonban történt zavarról.

Térjünk most már egy kis időre Szálkay ur lakába is, 's nézzük, mi háboritja-meg ujolag nyugalmát késő éjszakán. — Volt mit hallani legelsőbben is az ifjú Bálintnak a' szini etiquette-ről, 's más egyéb, a' finom érzést illető szini szabályokról, mellyeket Bálint, ki nagy hahota köztt érté most meg nagybátyja baját — mosolygva czáfolván-meg, lefeküdt, 's még egyet kaczagva ágyában vigjátékjokat vigabbá tett zavarodásán nagybátyjának — az álom karjai fogák-fel.

(*Folytatása következik.*)

HAZAI HIRLELŐ.

Székesfejérvár csinosodása. A' folyó évi majusnak egyik csendes estvéjén értem hosszasabb távullétem után Sz. Fejérvárra, kedves szülöttföldemre. Hazám nevezetesb viszonyaira emlékezvén, visszagondolék, milly dicsőn fénylett hajdan e' város magyar ország egyéb lakhelyei között. Királyokat 's királynékat fogadott pompás épületeibe, koronát tüzött fejökre, or-

szágos tanácskozások 's békekötések zengének benne: — és most — o! az idő még dicsőségének romait is eltemeté; a' külső 's belső bitorlók feldulták a' jobbaknak készitményeiket. — Változás alá van vetve minden e' földön! — Igy töprenkedve közelíték a' megye házához, hol éppen akkor végzék a' hangászok egyik müdarabjokat. Számos fiatalok öregekkel keverve mozgának itt; mások ültek, vagy kétlegujabb divatú lámpa fényénél rejtvényes susogás köztt fel 's alá járdogáltak. A' téres tiszta piacz és a' csinos kis séta nagyon meglepett, mert ez egészen a' mostani izlés szerint készült. Gróf Saint-Quentin, a' derék generál ur, volt ennek létesitője, ki katonai miveltségét és tehetségeit békes időkben is hasznos munkálatokra forditja. Már is sok városi környek neki köszöni csinosbulását. Hallám, hogy mióta hivatalánál fogva itt tartozkodik, a' polgári kórházat olly karba helyezteté, hogy akárki is örömmel szemlélheti. A' sós tó felé hosszú sétát készittetett; a' papi nevendék-háznak tetszetősb külterét is ő eszközlé. A' szép példa utánzókat vont maga után, és igy sokan vetélkedve csinositák házaikat. Közelében egy szépitő 's csinositó küldöttség vagy is társaság álla-fel, mellynek munkás tagjai fáradhatlanul ültetik-ki folyónknak eddig pusztán hagyott partjait, javitják az utakat 's a' t. — Mind ennek pedig, mi különös figyelemre méltó, (a' városnak terhe nélkül) inditója vagy létrehozója a' tisztelt generál ur. Ő t. i. bálokat adatott, a' vagyonosokat önkényti ajánlatokra buzditá és felszóllitá, — 's az ezekből gyült pénzeket mind illy czélirányos intézetekre forditá. — Szándéka (mondják) a' nagy vásárállást is elrendezni, és pedig tetemesb költség nélkül. Hálával és kitüntető tisztelettel is viseltetnek iránta a' városbeliek; nevezetesen a' város elöjárói öt dicséretes fáradozásaiért elsöbben a' polgároknak, késöbben a' hatvanosoknak sorába iktatá. — Ezeket mind más napon tudám-meg egyik barátomtól, valamint a' tegnapi hangászatnak is okát, melly iránt csak ezen észrevételeim vannak, hogy 1) a' hangászoknak nem kellene olly közel egymáshoz ülni, mivel különben egyik müszernek hangja a' másikéét fojtja-el. — 2) Ha már a' közönség e' nyilvános mulatságot estvére hagyja, azt nem a' nevezett ház körül, hanem más helyen, melly talán a' muzsikai szerek hangjára is alkalmasabb volna, gyakorolná.

G — Y.

KÜLÖNFÉLE.

Orleansi herczegné gyémántjai. — Parisban a' mult hónap elején rendelések tétettek, hogy Bécsben négy millio frankot érő gyemántok 's egyéb drága kövek vásároltassanak, és azokbul a' parisi müvészek az orleansi herczeg menyasszonya (most már hitese) számára, ékességeket készitsenek.

Alvó tolvaj. — Egy parisi kalmárné kevés idő előtt, midőn reggel boltjának felzárásával foglalatoskodnék, abban erős hortyogást hallott; mire ő hirtelen öszvehivta szomszédjait, kik egy embert találtak az iróasztal alatt mély álomba merülve. Miután öt felébresztették volna, azon vallomást tevé, hogy estve a' boltba lopódzott, onnét némi portékát elidegenitendő: a' bezárás előtt azonban nem találván alkalmat szándékának végrehajtására, 's éjjel a' bolt-ajtó feltörését sem eszközölhetvén, sorsára bizta jövendőjet, 's unalmában borszeszszel töltött edényben álló gyümölcsöket evett, mellyek nem sokára mély álmot okoztak neki.

Nagylelkűség 's feláldozás. — Egy házfedő cserepes minapában elszédülvén legördült, 's egy ideig az ereszcsatornához kapaszkodott: de lát-

ván, hogy előbb utóbb kifogyand erejéből, a' földön állókra lekiáltott, hogy onnan távozzanak-el. Az udvarba dolgozók félre ugrottak, 's nem sokára a' még esésében is „vigyázzanak!" kiáltó házfedő öszvezuzva a' földre esett. Végső pillanataiban mosolygva mondá társainak: „én csak magános ifjoncz vagyok, de itt alant tudtomra tiz házas férjfiak valának!"

Néger rabszolgák. — Bostonbul irják, hogy egy fiatal ember rövid idő előtt Georgiába utazott, hol szerencse és szorgalom által nagy vagyont szerze magának. Ekkor elhatározá, hogy csendes visszavonulásban töltendi életének hátra levő szakaszát; 's azért Vermont nevü kis városkába költözött, hogy ott lakására nézve megtegye a' szükséges rendeléseket. Azonban alig hajtá ezeket végre, már is megszünt eldelni szerencséjét; egy veszélyes betegség következésében t. i. kevés nap mulva kiadá lelkét. Három férjfi testvére, az eltörlési társaságnak (Abolitionsgesellschaft) mindannyi tagja Bostonban, lön nötelen bátyjok örököse. A' reájok maradt vagyon között sok rabszolga is találkozott, kiknek sorsa javitását kivánó végrendeletében a' megboldogult. Kérdeztetvén tehát testvérei a' rabszolgák jövendő állapotjok felöl, a' legidősebbik azt felelé, hogy azok egy jó ismerősnek, ki velek emberi módon bánand, adattassanak-el, mivel a' felszabaditott Négereket illető törvények olly fenyitők, hogy amazoknak felszabaditásuk által a' boldogult testvérnek végső kivánságát éppen nem teljesitenék.

Udvarias tolvajság. — „Kedves ur! Kegyednek ismert műértelme tekintetéből az ide mellékelt miniaturát visszaszolgáltatjuk. Mi a' szelenczét illeti, mellynek az diszitménye volt, azt kegyed alkalmasint nem fogja többé látni, mivel vélekedésünk szerint mi annak belső becsével jobb ismeretségben állunk." — Ez volt foglalatja azon levelkének, mellyet minapában egy a' Louvre képteremébül visszatérő parisi könyvkötő talált vala zsebében, mellyben drága szelenczéjét hasztalan keresé. — „Bizonyosan — szóllt a' kárvallott — akkor oroztatott-el szelenczém, midőn Schiffernek „az emberi nyomorúság" felséges festvénye előtt mély gondolatokba merültten állék.

Nap bálványa Peruban. — Midőn a' Spanyolok Cuzco-t, Peru városát, elfoglalták, a' nap tiszteletére aranyból készült 's egy templomban felállitott bálvány — Maneco Serta de Laquicano castiliai nemesnek esett zsákmányul. Ez szenvedélyes játékos levén, és a' nagy bálványt magával hordozni restelvén, azt következő éjjel eljátszotta. Innen van az ismeretes mondás: „eljátszotta a' napot, minek előtte felkelt vala."

Mértékletességi társaságok. — Az észak-amerikai egyesült statusokban mintegy 10 évvel ezelőtt jutottak létre a' mértékletességi társaságok, mellyeknek száma 's hasznos sikere azóta csudálatosan nevekedik. Az első 1826. esztendőben Massachusetban alapittatott; nem sokára elterjedtek azok az egyesület többi statusaiban is elannyira, hogy jelenleg csupán New-Yorkban 800 illy nemü társaságnál több áll-fenn. A' munkások osztályából számtalan ember kapcsolá magát azokhoz. Sokan megszüntek munkásaiknak szeszes italokat adni, 's ezek még is a' hajdanihoz hasonló szorgalommal folytatják dolgaikat. Legnagyobb sikerrel hatott ezen egyesületek befolyása a' matrózok életmódjára, kik a' grog nevü erős italt az előtt olly szenvedélyesen kedvelék, hogy az esztendei fizetésök egyik részét évenként megemészti vala. Mai napon 400 tengeri hajó is kiindul az egyesült statusok kikötőibül a' nélkül, hogy egy csep szeszes italt vinnének magukkal. Átlátják t. i. matrózaik, hogy egy facsésze meleg kávé sokkal előbb 's állandóbban helyre állitja lankadt

erejeket. A' mértekletességnek ezen előhaladása miatt a' kárbiztositó egyesületek azon hajókra, mellyek szeszes italt nem hordoznak, a' biztositási taksát 5% szálliták-le. — Az elnök parancsának következésében a' whisky kiosztása a' katonák között szorosabb határok közé szorittatott, mellynek tökéletes eltörültetését a' hadi kormány javalatba is hozá. — Az egész népességre nézve szintén jótékony befolyása volt ezen egyesületeknek. A' kormánynak benyujtatott tudósitások szerint t. i. az idegen országokból bevitt szeszes italok mennyisége már több év előtt 1.117.718 gallonnal megkevesedett, mellynek ára 3.000.000 forintot tesz. — Nem különben azoknak készitése a' belföldön 2.000 000 gallonnal megkevesedett.

Asszony-utazók társasága. — Bostonban Északamerikában egy nőnem-társaság alakult, mellynek fő czélja Europa 's a' napkeleti országok nevezetes városainak meglátogatása. Ezen ritka 's minden esetre érdekkel teljes karaván, a' mult évi szeptemberben elhagyá egy tisztes angol pap 's ennek hitese vezérlete alatt hazáját. Az utazás ideje két évre fog terjedni.

EMLÉKMONDÁS.

Reméný.

Édes remény! te isteni ajándék! Velünk,
Ha kín fenyeget is, állhatatosan megmaradsz!

VIRÁG után —

Vak szerelem.

A' szerelem mindig vak; van szemfénye, de nem lát;
Hol vermekbe bukik, hol tövisekbe akad.

VITKOVICS után K. H. K. J.

A' zsarnok a' legnagyobb szerencseben sincs soha is megelégedve; mert azon pillanatban is retteg, midőn nagyságának gyümölcsét éldeli. Minden gyönyörüségénél halál félelme gyötri, és mit sem hagy neki, mint gazdag nyomorúságot izlelni. GELLÉRT után S. Karolina.

Maximák. Három bilincsel különös erővel az élethez: — a' mult, jelen, és jövendő félelme.

Erénytelenség csak őszi árnyék, melly távul jár a' valótul.

A' hiú remény csak pehely, mellyet legkisebb lenge szél is emel.

CSERNYÁSZKY.

Betűrejtvény.

B-vel bélyegzem a' vitézt, midőn a' harcz mezején
Szembe száll és győzedelmet viv-ki daczos ellenén.
G-vel neme a' fedélnek, majd keríti házadat,
Gyakran ékesíted vele kert körét, udvarodat
S-sel láthatsz igen gyakran árulók nagyobb terén,
Béke 's háború idején hősök tanyázó helyén.

VERES.

Előbbi rejtvény: Dad.

Kérelem. Fogytára járván a' jelen fél esztendő, mind budapesti mind vidéki t. olvasóink kérettetnek, hogy e' lapoknak jövő fél évi járatása iránt már most méltóztassanak megtenni rendelésöket.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

51.

REGÉLŐ.

Pesten vasárnap junius **25**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Kelemeniek tót országban.

(Képpel együtt.)

Alban ország (Albania) egykori hős uralkodója Kastriotich György, más neven Skanderbeg 24 évig vitézül és okosan oltalmazá őseitől reá maradt örökségét, nevezett kis tartományát, az egész Europát járom alá hóditani szándékozott Törökök ellen. Csak holta után volt képes az Ozmanok fejdelme 2-dik Amurát a' hős gyámoltól megfosztott 's árván maradt Albaniát hatalma alá keriteni, 's a' török birodalom részévé tenni. A' durva győztes nyomasztó kemenységgel uralkodék a' nagy bajjal megaláztatott országocskán, 's boszúszomjjal dühösködék legyőzött lakosain, kiknek szembetünő vitézségök a' Törökon egykor olly véres sebeket ejtett. Az Albaniak sokáig türték a' minden kigondolható inséget, melly reájok méretett a' nélkül, hogy életök éjét remény sugára világitaná-meg. A' zsarnokság vas járma sebekkel terhelt nyakukat nyomá, 's ez okból sokan közülök, hogy vad uraiknak szeszélyét és kényét kikerülhessék, Muhamed vallását vevék-fel. Ekkor egy bátor férjfiú emelé-fel fejét, 's elhatározá, hogy népét az elenyészéstől megmenti. E' hősnek Kelemen (Clemens) volt neve. Bátorsággal 's okos belátással birt; vitézségét pedig már a' hires Kastriotich alatt bebizonyitá: ez okból honosai előtt nagy tekintetben állott. Titkos szándékát alig közlé néhány meghitt társaival, midőn nem sokára az Albaniak közül mintegy két ezeren állottak zászlója alá, 's 1463-ban családostul és minden elvihető vagyonostul együtt elhagyván ősi honjokat ama legjáratlanabb hegyek közé vonultak, mellyek alban országot Szerbiától elválasztják. Itt egy kis köztársaságot alapitának, 's mentőjeket, Kelement, választák kormányzójoknak, kitől későbben mostani nevöket (Kelemeniek, Clementiner) nyerék. Hegyeik közé sánczolván-be magukat hoszszas ideig legyőzhetlen bátorsággal védték függetlenségöket, 's az őket adózókká tenni törekvő Töröknek minden próbálatát megsemmisiték. — De midőn az 1526-ban történt szerencsétlen mohácsi ütkö-

zet után nemcsak a' magyar hanem egyéb fejdelmeknek illyri tartományaik is a' félhold járma alá jutának, a' Kelemeniek is pogány hatalom alá sujtattak, 's a' Töröknek négy ezer aranyból álló adót voltak kénytelenek évenként fizetni. — Azonban nyugodtan megmaradtak hegyeik között, marhatenyésztést üztek, 's tetemes néptörzsökké szaporodtak. — Már 1690-ben vezetett-át az ipeki patriarcha, Csernovics Arsenius mintegy 80.000 fejre ment többnyire Szerbeket és kevés Kelemenieket, kik közül az elsőbbek tót országban, Budán és Szentendrén, az utóbbiak pedig Szerémben (tót országban) telepedtek-meg. — Végre 1737-ben a' belgrádi görög püspök, Joanovich Arsenius Szerbiába vándorlásra vette ama hegybeli Kelemenieket, mire ő már korábban sok bosznyák és bolgár háznépet beszélt. Bizonyos kijelelt helyre tehát ezek mintegy husz ezeren gyültek öszve: de szándékjok elárultatván, a' Törökök reájok rohantak, 's őket mintegy ezerig lekaszabolták. Azok közt, kik futással megmenthették életöket, mint egy 300 Kelemeni is volt háznépestől együtt. Ezek Belgrádban kerestek menedéket, 's midőn itt sem látták magukat tökélyes bátorságban, keresztül menvén a' Száva folyamon, egy papnak vezérlete alatt Szerémbe jöttek, hol Mitroviczhoz közel kelet felé letelepedvén, a' mostani pétervárадi határőrzők vidékében, Hertkoncze és Nikincze falukat alapiták. (*Vége köv.*)

ELBESZÉLÉS.

A' szemüveg.

(*Folytatás.*)

Azonban édes első álma is csak hamar megzavartaték, 's ágya előtt hallá nagybátyját zsémbelni. — „Hol van pápaszemem?“ — kérdé az öreg. — Bálint szemeit dörzsölé.

„Hát nem adta még által az inas?“

„Adta a' manót, dehogy adta! — Már látom, torkára hágtatok!“

„A' ruhabatuban lesz, ha másutt nincs!“ — válaszolt Bálint. — Dörmögve hagyá-el a' szobát nagybátyja, folyvást azon aggódván, miként fogja most már a' megérkezett Hazai Tudósításokat olvasni, mellyeknek rögtöni felbontását 's olvasását még soha sem mulasztá-el. Pedig szegény! egy betűt sem tudott olvasni szemüveg nélkül, irni pedig még annyival sem, olly gyengék voltak szemei, részint ifjuságában gyakor olvasásai 's irásai, részint már korossága miatt; — és csak igen ritkán szokta szemüvegét, melly igen alkalmas vala — orráról levenni. Bálint kéré-el azt Réti számára, ki a' nyugalmazott vén őrnagy szerepében lépe-föl, de mellyet játék végén ön maga

átada inasának, azt a' ruhákkal együtt haza küldendő. Azonban a' szemüveget sehol sem lelék, 's az inasnak azon állitása, hogy valósággal a' haza vitt dolmány zsebébe tevé azt nagyobb bátorság végett, adott alkalmat azon hosszas keresésre, mi szerint az öreg Szálkay mindent össze meg össze nézett, forgata, boszonkodék, 's a' jó ég tudja még, mit nem csinált: pedig hijában volt minden, hijában aggódék, epedett; a' szemüveget sehol sem találák. Ki képzelhet most már nyugtalanabb éjszakát, millyenen az öreg Szálkay boszontó aggodalmak köztt keresztül vergődék; 's olly kedvetlen és öröm nélküli reggelt, millyen öreg urunk álmatlan szemeire köszönte? — 's még sem kell vélnünk ez aggodalmat olly igen tulságosnak és szerfölöttinek, tekintve az elveszett tárgy csekélységét, és ha eszünkbe veszszük azon akadályokat, mellyek annak minél előbbi mulhatlan megszerzését kis városban olly igen hátráltatják, 's rosz szemű urakat nem minden ok nélkül boszontanak.

III.

A' kegyesség, a' bizodalom, melylyel tek. ur irántam viseltetni méltóztatott, engemet azon hizelkedö reménységgel kecsegtetnek, hogy tek. ur ajánlásomat, respective alázatos kérésemet, mellyre érdemetlennek érzem ugyan magamat, legalább, ha nem is kedvesen, haraggal még is fogadni nem méltóztatik. KISFALUDY KÁROLY.

Lelkem lelke szép leányka
Légy az én szerelmesem!

BAJZA.

„Nincs baj magányosan!“ — szóllott, de csak magában az öreg Bálint, midőn a' pavilloni kín és szemüveg-vesztés után még egy kedvetlen hir is érkezék, 's e' hir, melly őt ismét ujabb nyugtalanságba hozá (képzelje csak a' kegyes olvasó e' nagy érzékenységet), abban állott, hogy Zenyéryék holnap korán Pestre utaznak, legalább két-három hétig a' budai fürdőkben mulatandók. Szálkay urnak ez, ki olly rég látszék már valamelly terven rágódni, mellynek kivivásában halasztgatása őt már sok bajba 's aggodalomba keveré, jelen körülményeiben nem igen tetszék idvesnek. Azért tehát eltökélé a' dolgot minél előbb crisis alá venni, hogy majd igy talán nyugodtabban töltsee'l a'különben év-hosszaságúnak tetsző két hetet. — De ki ne is tartana illy állapotban a' sok pesti ifjútól — gondolá az öreg — kik, ha szép leányt pillantanak-meg, mint lepkék a' rózsa-szált, mindünnen 's untalan környezik.‘ — Mi történhetnék vele, ha elütnék kezéről leg-

a

szebb szerencséjét, mit, szerinte, kevés kék szemű leányka pótolhatna-ki. Azonban feje szédelgett, kelletlen, gyenge, 's kénytelen volt magát betegnek elismerni. Behivatá tehát még délelőtt unokaöcscsét, ki, mintha ujabb tanácsát készülne hallani, egész komolysággal lépe bátyjához, ki egy iróasztal mellett állt, mellyen egy iv papiros fejérlett. — „Öcsém! — szólla most Bálint — hogy maradt volna szerzője tollában az a' ti ármányos vigjátéktok, melly nekem annyi bajt szerze! — ki fogja most már drága jószágomat, azt az olly alkalmatos pápaszemet — előteremteni? — Im most tenmagad láthatod, milly boszúság lehet, midőn legszebb 's legfontosabb munkához akarván fogni, nincs eszköz, melylyel azt véghez is vihessem. Azonban hagyjuk azt most békén; a' dolog sürgetős; te nekem igen szép dologban segithetsz!"

‚Parancsoljon bizvást urambátyám!'

„No veheted észre, hogy nem látok, nem olvashatok, nem irhatok; igy bizonyosan kell segitened, annyival inkább, minthogy a' pápaszem ugy is csak a' te réveden ment-el. Ülj asztalhoz; instantiát fogsz irni egy leányért; hogy' is hivjátok ti ezt magyarul?"

‚Szerelmi levél' — válaszolt Bálint, önkényt akarva egy kicsinyt a' szóval tréfálni, gyanitván valamit a' dologból.

„A' mennykőbe is! hagyj békét! hisz' csak ti szoktatok szerelmi levelet firkálni miden valódibb érzés nélkül: az érettebb emberek másképp érzenek!"

‚Denique akármint simitsa is urambátyám, ha leányba szeret 's azt megkéri, a' szó legteljesb értelmében szerelmes!'

„No hát legyen ugy, nem bánom. Veled ezennel közlöm titkomat. Én tudniillik Zenyéry kisasszonyt megkérem. Azért, már ha a' manó elvitte azt a' pápaszemet, tégedet vagyok kénytelen felszóllitani öcsém, légy irnokom, és szedd idomos sorokba Zenyéry urhoz szólló következő kérelmemet" — végzé beszédét idősb Szálkay ur, engesztelődve némileg jelen körülményeiben Bálint iránt; mert meg kell vallani, ő unokaöcscsét igen igen kedvelte (csakhogy tőle is viszont szeretetet 's engedékenységet kivánt), és érette mindent kész volt feláldozni. 'S ha haragjában kezét vagy arczát simogatá Bálint nyájason, mint ifjú nő féltékeny férjét, nem volt messze az engesztelődés.

Tollat vön tehát kezébe Bálint, egyet köhinte, 's valamin gondolkodni látszék; és mire bátyja ajkait megnyitni készült, ugy tetszék, mintha végzette volna már, mit gondolni akart. Az öreg most magos redőkbe szedé homlokát, 's imigy kezdte beszédét:

„Tekintetes táblabiró ur, 's a' t! — Régen táplálva már keblemben azon iránta mi kegyességéből származott reménységet, melly engemet tiszta szándékom felől folyvást biztatott, 's kecsegtetett, bá-

torkodom röviden a' tek. ur hajadon leányát, alias kisasszonyát, kinek irántam mutatott nyájassága 's titkos összeborzadásai mindig kétszeres biztatóim valának, életem lelkes párjaul egész szerénységgel 's bizodalommal — megkérni. Melly kérelmem iránt minél előbbi válaszát a' tekintetes urnak barátságosan elvárom, annyival is inkább, minthogy egészségemnek csak imént érkezett gyengülése, a' kimenetelben 's tiszteletem személyes tételében némileg hátráltat.

U. I. Azonban minthogy legközelebb Pestre szándékoznak a' tekintetes urék, bátor vagyok egy pápaszem" —

„Hogy' is hivjátok ti azt szebben magyarul?"

‚Szemüveg' — felelé Bálint mosolygva, de majd kisodrá már bajuszát helyéből, annyit pödörgeté.

„Tehát ird tovább!" — egy szemüveg megvételeért, kölcsön fejében, homini in media pulcherrimaque parte aetatis existenti, alázatosan esedezni, lehetetlen levén illyesmit kis városban — megszerezni. Legalázatosb szolgája" 's a' t. — Következik az aláirás; o hogy plane nem irhatok! — idősb Szálkay Bálint."

‚Jól cselekszem-e urambátyám, ha amollyan szebb divatosabb szavakkal csinositottam volna a' beszédet?' — kérdé Bálint, mintegy kitanulni akarva bátyjának e' felőli véleményét.

„A' mint jobbnak látod. — Hát mi a' guta? csak forgolódtál irók között is Pesten, gondolom" —

‚Tehát megvallom, meg is toldám itt-ott a' sorokat nehány válogatottabb szóval!'

„De ugy-e bizony öcsém, jól van kerekitve az előterjesztés? — No csak hijában! a' praxis, a' praxis!" —

Ifjú hősünk folyvást mosolygott, ő tudta miért? de ne többet!

A' levél átadaték az inasnak, ki diszruhájában pompáskodva, elvivé a' piros pecsétes levelet, 's a' ház nyugodt lön ismét, 's Bálint és a' nagybácsi egészen másra forditák beszédjeket.

Ezen szakasz végén csak az van még emlitni valónk, hogy az ohajtva várt válasz, az öreg Szálkaynak földi üdvét rejtő — az elutazás előtt minden reménység mellett is, hasztalan váraték. Zenyéryék elutaztak, 's most ő igazán mondva, remény és aggodalom köztt hagyatott.

IV.

Elhagyott a'
Szivreménység,
Hogy tégedet,
Te gyöngyalak!
Még enyimnek
Vallhassalak.

BÚSTAVI.

Az ifju vágytárs szétdulá
Reményimet,
Kijátszva tiszta, hü 's igaz
Szerelmemet.

Hire szállt Zenyéryék megérkeztének a' városban, 's mi még legszebb, itt ott már beszélék is, hogy Zenyéry Eszti menyasszonyi öltözeteket vásárla, 's mi még legeslegszebb, illy hamar! — Már az is köznyelven forgott, hogy a' vőlegény Szálkay Bálint volna. 'S ha ezt a' hir-gyorsságot tán csudálni fognák némelly olvasóim, ne felejtsék-el kérem, hogy a' szinhely, hol történetünk halad, kis város, hol illyeseken, mindennapiságuk miatt, már meg sem szoktak ütközni. Sok illy helyen, mondhatom, a' gondolatközlés beszéd segélyével igen igen jó lábon áll. 'S igy hogyan ne lehetne most már kérőnk minden öröm nélkül, ha bár reménysége legparányibb legyen is, midőn a' hir beszéli már, hogy Szálkay Bálint Zenyéry kisasszony vőlegénye. Az örömben tehát mi sem mult, csak néha zavará azt meg azon nyugtalanság, melly az öregnek keblét a' válasz késedelme miatt — elfoglalá. Az öröm tehát nem volt tiszta; aggodalommal vala vegyülve, de annál élénkebbé teszi azt a' hir igazságát erősitendő válasz — fogja gondolni nyájas olvasóm. — Ám bontsuk-fel azon választ-rejtő levelet, 's tekintsük által, valljon jól gondolánk-e? (*Vége következik.*)

HAZAI HIRLELO.

Első rózsainnep magyar országban. Pozson megyei Nádas mezővárosban majus 15-kén egy eddig honunkban nem ismert inneplés, t. i. rózsainnep *) tartatott. Ennek alapitója f. t. Stverteczky Imre urj, esperes, pozson megyei 's Nagyszombatban szentszéki táblabiró, és a' nevezett helység plebanusa, olly férjfiú, kinek egyedüli czélja az emberiségnek hasznát 's javát elömozditani, kinek jótékonysága leginkább az epemirigy komor idején tünt-ki, midőn a' szegényeknek segéd-kezet nyujta, 's a' számos vigasztalhatlanokat vallásbeli idves tanitások által ujolag felbátoritá. — Több évi tapasztalás után jól átlátá, hogy a' köznépnél leginkább jutalom és kitüntetés által lehet az erkölcsiséget és erényt elömozditani, 's hogy átaljan az érdemnek nyilvános elismerése 's méltánylása hatalmas erkölcsi ösztönök: ez okból a' nevezett ur 2000 pengő forintnyi tőkepénzt szentelt e' czélra, melly mennyiségnek 120 ezüst forintnyi kamatjából 100 azon leánynak adatik, ki szótöbbség által legerényesebbnek 's legerkölcsösebbnek jeleltetik-ki. A' megmaradt 20 pengő ft. a' rózsakoszorúnak megszerzésére, szegények között elosztásra, és a' helybeli fiatalság számára vásárlandó iskolai könyvekre fordittatik. — Ezen innep, melly minden évben pünkösd hétfőn fog tartatni, az idén legelőszer ment végbe a' földes urak, szomszéd birtokosok 's nagy számú népség jelenlétében. A' kijelelt három leány közül Rumanek Maria, egy atyátlan árva, szavazat többsége szerint nyeré erkölcsössége 's jó viselete jutalmát. Minden házi atya szavazati joggal birt. A' szavazás golyóvetés

*) A' rózsainnepeket sz. Bernard franczia országban alapitá.

által történt. A' jutalom nyilvánosan nyujtatott által a' rózsaleánynak de olly feltétellel, hogy férjhez menetéléig a' pénz a' község pénztárában marad letéve. Ha a' leány hajadon marad, akkor szülöjei csak 20 ezüst ftot kapnak, a' többi 80 ezüst ftot pedig a' második helyre jelelt leány kapja azon köteleztetéssel, hogy elhunyt társnéja sirján rózsákat neveljen. — Isteni szolgálat után a' rózsaleány diadalmasan viteték keresztül a' helységben, 's az egészt vidám falusi mulatság rekeszté-be. — Ohajtható, hogy e' nemes alapitvány ország szerte utánzókat nyerjen!

Egy két szó a' szegedi gyuladásokról.

A' jólléttel párosult lelki nyugalom, bel-béke és csendesség teszik főleg a' polgári boldogságot. — Valóban szerencsés az olly közönség, mellynek feljebbvalósága mind ezekre irányozza hatási törekvését; de szerencsés az ollyan elöjáróság is, melly nyugalmat, megelégedést, és békét olvashat-ki azoknak szemeikből, kiknek sersa kezébe tétetett. — Ott erős lábon áll a' feljebbvalói tekintet; ott nem lebbenhet-el a' tisztelet 's bizodalom; — ott ugyan is erős azon láncz-szem, melly a' közjóra törekvő lelkeket egygyé fonja, 's az ingadozókat is az elbotlástól hatalmasan visszatartja. — Ah de vajmi kellemetlen, midön egy csend-zavaró sátán ketté töri az egyesitő kemény pereczet; feldulja a' hosszú ép-sorokon által törekvéssel szerzett békét, 's nyugtalansággal töltvén-el a' boldog kebleket, 's a' köz rémitésig és szinte kétségbe-ejtésig üzvén gonosz lépteit, egyszersmind a' békétlenség keserü magvait elhintve a' kölcsönös bizodalmat is öszverontja.

Voltak, a' lefolyt évsorok bizonyitványai szerint, majd nem minden évben ollyas élők, kik legfőbb vagy talán egyetlen gyönyörüket abba helyezék, ha embertársaikat károsithatták, javaikban fogyaszthatták, vagy egészen elemészthették: — sőt egy egész polgári testnek boldogsága ölében szendergve élt nyugalmát kárhozatos tettek által feldulhatták. — A' jelen században derék városunkra a' mult év utólján, 's a' jelennek elején csapott az emberi nemnek illyetén szörnyetege — 's polgáraink javaiknak elhamvasztásában keresvén egyetlen gyönyörét — átkozatos merészlete által már szinte kilencz hold alatt sanyargattatunk, nyugtalanittatunk, és vagyonainknak elégetésével szegényittetünk. — Már szinte huszon öt gyuladás alkalmával rémité lelkeinket a' harangoknak tompa kongása; már ennyiszer láttuk felemelkedni a' füstgomlyokat és láng-oszlopokat; — már sok száz ház, 's némellyik közülök a' tulajdonosok által soha fel sem épitendhető, hever omladékokban; — 's midön a' korom-fogta falak felett a' merészlet okáról, vagy a' gonosz csinynak keletkezési inditmányáról elmélkedni kezdünk, gondolkodó tehetségünk megakad, mert a' valót eltalálnunk egészen lehetetlen.

Nagy-Károly, Arad, 's Nagy-Várad városok keblében is a' mult évi tavaszon hasonló veszély dühöngött: de a' sors megeléglé a' kiállott keserü csapásokat, 's most már hálaadva sohajthatnak-fel azoknak lakosaik az irgalmak atyjához, mert el van véve tőlek a' keserü kehely, 's a' veszélyt adta gonoszságra elvetemültek felfedeztettek. — Valódi részvétellel függénk siralmas sorsukon, — 's midön szánakodó lelkeinkben ohajtottuk, hogy előbbi nyugalmuk visszaálljon, ki nem tudhattuk, mi forrásból, egy olly kárhozatos hir terjedtel nálunk „hogy a' gonosz gyujtogató hozzánk vacsorára fog megérkezni.“ — Még ekkor csak titok volt az ottani gyujtogatóknak neve: 's bátor a' hirt alaposnak lenni hittük — tudván, hogy „jobb megelőzni mint megelőzni“ — azonban ugy is mindenkor készen álló tüz-oltó eszközeinket megpróbáltatván, a' hijányokat helyre hozattatván, egyszersmind viztartó edényeinket megtöltettük, 's készen vártuk a' veszélyt.

A' rosz mindig jókor és meglepőleg szokott érkezni. — Igy, midön országos vásárunk vége felé közeledven a' mult évi kisasszony hó 3-án tanács-ülésben voltunk a' köz ügyeket elintézendők, a' curialis épületünk tornyában levő nagy harang felreveretik, a' dobok tüz-lármát recsegnek, 's minden ajak kiáltja, hogy „városunkban van már a' gyujtogató“ — Csak két ház hamvadhatott-el, mert az oltási lelkes törekvés, az égésnek a' Tiszához volt közelsége, de leginkább az, hogy báró Gerliczy uraságnak cseréppel fedett épülete a' tüznek tovább terjedését feltartá — akadályt tett további harapódzásának. — Az azon napi délután, ugy a' következett napokban szinte rendszeresen reggel nyolcz, délután pedig három óráig volt tüz-veszélyek velünk is hitetni kezdék, hogy már itt van a'

gyujtogató 's a' szomorú vacsora. — Illy siralmas körülményekben abban hagyatván a' tiszti munkálatok, minden gond, minden törekvés oda fordittatek, hogy a' nagy rosz elnyomattassék; a' tekintetes tanács az egész várost több körre, ezeket ismét apróbbakra felosztván első rendelése az volt, hogy minden tiz ház három ört adjon, és pedig nappalra egyet, éjjelre pedig kettőt; ezekre tizedesek, a' tizedesekre kapitányok, kapitányokra pedig a' körbeli felügyelők vigyáztak. — Minden város-részen küldöttségek voltak kinevezve a' rendeléseket kiosztandók, engedetleneket büntetendők, 's a' vigyázati ügyeket elintézendők. — Ezeken kivül még kerülő örök is rendeltettek, sőt a' városban szállásoló báro Vacquant gyalog ezredbeli osztály alezredese a' tanácsi megkeresésre ezeket fegyveresekkel is megszaporitotta.

A' fennemlitett hirnek a' veszélyes esetekkel tapasztalt öszvefüggősége, szinte velünk is hitetni kezdé, hogy valamelly átok-szülte gonosz csapat — elágazva majdnem az egész hazába — üzi siralmas következéseket nemző kárhozatos merészletét. — Illy körülmények köztt elegendő volt okunk gyanakodni az idegenekre. — Tehát minden háznak ugyan azon egy időben leendő felmotoztatását elrendelvén, illy uton hittük, hogy az igazság kezébe jutand a' lappangó gonosz. — Ezen intézetünk valósodásba lett hozásának nem lön egyéb sikere, hanem hogy a' gyanúsok kérdőre vonattattak, 's miután itelet által felmentettek, származatok helyére visszautasittattak: — de még is voltak gyuladások. — Igy tehát nem volt más hátra, mint a' bel-származottakra is gyanakodni; — melly okon magunkat majd nem egészen elzárván a' szomszéd helyektől, naponkénti öreinknek meghagytuk, hogy bár kit is az utszákon megszóllithassanak, vizsgálhassanak, 's járásuknak okát kitudakolják, egyszersmind pedig szemmel tartsák, hogy a' vad lelkü gyujtogató átkos merészletének további üzésétől még inkább visszarettentessék. — A' rögtöni biráskodást ujolag köz-hirré tétettük, más részről pedig, hogy mindenki annál nagyobb figyelmet forditson a' gonosz gyujtogatónak felfedezésére, szintén kihirdettettük, hogy a' gyujtogatót feladandó száz darab arany jutalmat nyerend. — A' vizi puskák és vizes hordók elejébe mindenkor lovak voltak befogatva, hogy a' harangnak félre-veretésével azonnal az égés helyén használtatandók megjelenhessenek. — A' toronybeli óráknak verése megakadályoztaték részint olly nézetből, hogy az ugy is már elrémült lakosság azoknak verése által tüzet gyanitva ne rettegtettessék, részint pedig, hogy a' legelső megkonditást mindenki égés jelének ismervén, azonnal a' tüz eloltására fusson. — Hogy pedig a' netaláni támadandó tüzeknek további terjedése még inkább akadályoztassek, a' helyben szállásoló báro Vacquant ezredbeli katonaság lakába mintegy száz fejszét, horgokat, vödröket, és lajtorjákat adattunk, hogy az al-ezredes által igért katonai segély elegendőleg elkészülve juthasson az égéshez, és ott seged kézzel gátolja a' tüznek terjedését. (*Vége következik.*)

Kérelem. Fogytára járván a' jelen fél esztendő, mind budapesti mind vidéki t. olvasóink kérettetnek, hogy e' lapoknak jövő fél évi járatása iránt már most méltóztassanak megtenni rendelésöket.

Jegyzet. Mai számunk mellett küldjük előre, hogy az utóbbi szám terhét annyival könnyebbitsük, folyó fel évi lapjainknak boritékát, és Regélőnknek rézbe metszett olly csinosságú czimlapját, millyet eddig egy magyar hirlap sem viselt homlokán. Ezzel 's a' még jövendő honmüvészi czimlappal (nem sajnálván a' reá tett áldozatot 's költséget) nemcsak öregbiteni akartuk a' nagy érdemü olvasók iránt hálás tiszteletünket, hanem egyszersmind folyóiratunknak uj diszt adni, 's pártfogóinknak a' calligraphi csinosság egyik szép példányával, rézmetszőnk jeles tehetségének 's ügyességének ujabb bizonyitványával ohajtánk kedveskedni. Biztosan remeljük, hogy becses olvasóink ezen ujabb áldozatunkat és kedveskedésünket szokott kegyes méltánylással fogadni s vállalatunkat tapasztalt pártfogásukban tovább is részesiteni méltóztatnak.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utcza 612.

52.

REGÉLŐ.

Pesten csötörtökön junius **29**kén **1837.**

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi dijja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Budapestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóiratnak egyes száma, vagy képe 12 kr. p. p.

ELBESZÉLÉS.

A' szemüveg.

(*V é g e.*)

A' levél már Szálkay ur kezében fejérlik, rá-rá mosolyg, végre feltöri, 's benne imezt olvasá öcscse: „Tisztelt táblabiró ur, kedves barátom! Megértvén általam nagyon becsült unokaöcscsének leveléből tiszta kérelmét leányomért, reménylem, hogy mint kész ügyvéd, tisztelt nagy bátyjának nyomdokait követve, eléggé fogja nőjét boldogithatni, vagy legalább ezt tenni lelkének teljes erejével ügyekezik. Azért ezen kérelmében lelt örömemet 's megegyezésemet ezennel táblabiró urnak, mint lelkes bátyjának, kinyilatkoztatom, a' többit más időre hagyva. Hogy pedig ezt magam személyesen meg nem jelenthetem, oka egyedül egészségi gyenge állapotom, melly ugyan, megvallom, a' fürdőkben valamennyire még is javulni látszott.

U. I. E' levelemhez van csatolva a' kivánt szemüveg is, mellynek választásában, leányom, ugy hiszem, eléggé eltalálta mátkája izlését. Tisztelője 's igaz barátja" 's a' t. Következik Zenyéry ur neve.

E' levél, melly alatt az öreg fel-felkiáltva szédelgett, őt testében és lelkében egészen leveré, mint hirtelen jégeső a' legszebb reménynyel biztató buzaszálakat. 'S o! lett volna csak alatta valamelly széles puhácska pamlag, rajta tán életjel nélkül terül vala el: de szerencséjére, vagy is inkább szerencsétlenségére látván az ablak-zsámoly mellett csaknem mosolygva olvasó öcscsét, 's kénytelenittetvén minden esetre lerogyni, csak a' zsámolyra dült, mellyről a' keményebb visszahatás következtében csak hamar felugrott, 's öcscsének fordulva ezt majd keresztül veré kemény tekintetével; de a' jámbor ifjú nyakába borult haragos bátyjának, csókj ' özönnel lepék-el arczát, 's ez igy tartott folytonos hévvel csaknem egy óranegyedig ugy annyira, hogy az öreg ur, talán ha még ugy akarja is, nem szóllhatott volna nem-et vagy igen-t. Most Bálint minden ékes szóllási erejét elővevé, mert erre már eleve számolt és készült, 's olly gyengéden, olly nyájason, olly fiúi érzéssel adá-elő szerelmét Esztihez, hogy az öregnek, gyenge

mosoly vonult ajkaira, 's a' szives bocsánat-kérelem után második 's élénkebb mosolygás követé azt, ugy hogy Bálint már mindenen túl esettnek vélé magát. „A' merény ugyan nagy volt — szóllott most — de a' leány! tiszta hajlandósága 's erős szerelmem jelenték, hogy mi ketten, sziveink egyesülvén, szerencsések 's boldogok lehetnénk. Uram bátyámnak kegyessége is biztata, hogy fiatalságom ezen merénye, melly jövendőm szerencséjét határozá-el, meg fog bocsáttatni, — 's ez ösztönze engem drága urambátyám! hogy a' kezembe repült alkalmat használjam — értvén a' levélirást; 's mi tán benne legnagyobb különbséget tön, a' névhez csatolt „ifjabb" szó vala."

„Hm, hm! audacia in maximo gradu! — hanem tudod-e, milly erős reménységem volt a' leányhoz, mellyet nem egy-két nyájas szó, hanem a' szüléknek gyakrabban tapasztalt hajlandósága támaszta bennem, — 's mellyet végre egy fontosabb ok — az osztály alatt levő jószágnak együvé-tétele — erősite.

„Reménylem kedves urambátyám, a' jószág igy sem fog talán elveszni!" —

„No, no! — folytatá az öreg mindinkább engesztelődve — denique itt mindennek oka csak a' pápaszem, melly ha orromon van, bizonynyal nem fogtál volna rá szedni; — 's igy mondhatom, hogy mennyedet ölemből ragadtad-el. Ám lássuk a' szemüveget! ez tán valamennyire vigasztalóbb lesz!" — 's kezdé felbontani boritékját. De mint elhült, midőn a' legdivatszerűbb, finom szemüveget elővevé, — melly kezéből bizonyosan a' földre hull boszúságában, ha Bálint öcscse, ki még most is arczát simogatá, meg nem kapja kezét, 's őt igy haláltól meg nem őrzi. Még egyszer veté rá szemeit nagybátyja, — 's — „ugy-e, már ezt magad számára rendeléd? — tulajdon kérő levelem — leveledben! — o vanitatum vanitas! — sem szemüveg, sem leány! — Ez már türhetlen; utójára még dologhoz sem foghatok. Nesze! és akaszd füledre; hisz' oda valók az illyetén csörgő-börgő czifraságok!" — mondá az öreg, 's a' mellékterembe lépett, hol magát egy kényelmes pamlagra vetve, könyökén nyugasztá bús fejét, tán el is aluvandó, ha egy jó barátja be nem kopogtat ajtaján, 's őt föl nem ébreszti álomszerű merengéseiből. —

Ezen összejövetelről csak azt jegyezzük-meg, hogy a' beszéd házassági dolgokról folyván, Szálkay ur kebelét hatalmasan kezdé valami ujolag furdalni belőlről, 's ő ellent nem állhatva ugrék-föl, magát élénkebb, vidorabb helyzetbe teendő. — Ebből kitetszik, vagy legalább gyanitható, mi izgatá őt ismét, ujabb 's tán szerencsésebb lépésre készülve. Azonban előbbi reménye rútul megcsalá. — Mondják, bár gyakran hamisan, hogy öregnek reménysége már igen csekély.

V.

Még egyszer szerelem!
Érezzem lángodat,
Még egyszer édesen
Gyötrő hatalmadat.
VÖRÖSMARTY.

Három az igazság.
KOVÁCS PÁL.

Szükséges itt Szálkay urnak szerelmi történetéből némi adatokat közölnünk, hogy igy haladását akadály nélkül kisérhessük. De tán nem is lesz azt érdektelen tudni, mi életének közép korában adá legszebb jelenségeit.

Történetünk előtt fél évvel pillanta-meg Bálint valahol egy korosabb nőszemélyt, kit Hamvasy Euláliának neveztek, 's kibe hogy mindjárt szerelmes is legyen, azon egy pillanat elegendő vala. A' leánynak, igaz, szabályos arczvonalai voltak, mellyek őt, ugy tetszék, eléggé kellemesiték. E' hirtelen vonzalma pedig az öreg urnak tán onnét is magyarázható leginkább, hogy a' leány képén még valami valódibb érettség is mutatkozott, mi reá nézve 's olly életidőben nem látszék hatás-nélkülinek. 'S e' bájos angyal, még mielőtt csak tiszteletét is tehette volna neki Szálkay — eltünt, de hova? — Erre tudom némelly jobb szivű ember azt felelné: honába, társai közé, az egekbe; mások pedig (nem bélyegzem-meg szivöket) tán azt is mondhatnák, hogy a' szegény Eulália — de már ez csakugyan több kettőnél — eltünt valamellyik jobb részébe e' széles világnak: pedig én most im egyenesen megmondom hova? — egy alföldi faluba, messze, bizonyosan rokonát látogatni, hova Szálkay ur kérő levele el is ment, de az (mit csak később tudott-meg) utjában elveszett, 's igy ismét abban hagyá. Azonban több angyal is bukkant már elő, 's egy második Eulália mellett feledve lön már az előbbi; 's ezen hasonnevű angyal, Hangácsy Eulália kisasszony vala. Sokan találkozának már imádói; de mivel neki sem vala biztatóbb kilátása (mert pénzes volt), elzárá magát szobájiba, lebocsátá ablakfüggönyeit, nehogy arczbája ismét ujabbakat hóditana. Egyre tekinte csak kegyesen 's reményébresztőleg, 's ez egy — Szálkay táblabiró, történetünk első hőse — vala, ki eltökélé magát, vele próbára lépni. De e' tiszta 's igazságszerű szándékáról leveré nehány csendzavaró barát, 's az aggott legényt Zenyéry Esztinek akarák vőlegényévé tenni. Ezen terve azonban, mint láttuk, levelével együtt szépen füstbe szállott. Később hidegebb megfontolás után Eulália, kinek keblét már hatalmas reménynyel táplálta, előtte egy kissé korosnak is tetszett. A' jámbor! nem látta, vagy legalább látni nem akarta, milly illő arány van közöt-

a

tek. 'S ennyit látánk szükségesnek előre bocsátani, hogy őt ujabb lépésében ismét illőleg követhessük.

Egy napon hatalmas léptek hallatszának Szálkay ur folyosóján, mellyeket erős kopogás követvén, az ajtó felnyilt, 's Szemley Titus, ki csak imént érkezék-meg egy bizonyos utazásról, lépett-be az öreghez, ki e' jelenéssel, ugy tetszék, mintha mély gondolkodásából kedvetlenül zavartatnék-fel. Azonban a' jó barátok, jobban szemügyre véve a' dolgot, egymás ölébe zárkóztak, 's az idvezlés mind két részről igen hevesen folyt. — Leülének. — Szemley ur legelsőbben is utazása kellemetlenségét hozá szóba, 's beszélé a' cseppeket, mellyek hústeli arczáról a' nagy hőségben, mint csepegőről az esőviz, csaknem szakadatlanul hullának. Nem mulasztá-el azonban unokaöcscsének szerencséjét előhozni, annyival inkább, mivel ehhez nem mindennapias uton jutott, 's melly út és mód Szálkay ur szerencséjén gázolt, letiporván legszebb reménye virágait. Hogy azonban őt az őrnagy minél előbb felviditsa, egy örömhirt rebesgete, melly abból állt, hogy az elvesztett szemüveg — biztos helyen van.

„Ugyan hol? kérem az egekre, 's minden csillagokra!" — kérdezé Bálint, nem nyomhatván-el kitörő örömét.

„No, no! H. és E. Eulália kisasszonynál, ki az alföldről érkezék-meg, 's kiben te — mint vettem észre — már olly szerelmes levél legelső pillantatra is, mint tükrébe a' szép leány. — Azért ha még régi tüzed megvan, nem ártana vele egyezésre lépni, 's igy a' szemüveg szépen 's ünnepélyesen kerülne visz' —

„Szabad!" — szóllt közbe Bálint, kopogást hallván az ajtón, — 's ime! belép egy sereg vendég, melly vidéki jó barátokból 's egy pár idegenből állott. Igy a' beszéd fonala legfinomabb részén szakadván-meg, annak ujabbi felvétele Szálkay ur részéről igen kivánható volt, mert eszébe jutott azonnal, hogy az érintett kisasszony, Eulália, barátnéjával holnap korán elutazik egyik távul fekvő falusi jószágába, az egész nyarat ott töltendő. — 'S mi még nagyobb és több, akár tüzességből, akár igaz és erős alapon épitve, azt fogadá minapi barátjának, hogy menyekzőjét unokaöcscsével, kinek kézfogója már napról-napra közelgete, együtt ünneplendi. A' fogadás szép és tüzes lélekre mutat, ám de kivitele gondot és munkát ad. — Bálint mind tudta ezt. „Csak e' napon ne érkeztek volna már vendégei!" — aggódék magában. — Végre, midőn remélhete egy-két percz hosszaságú szünetet, vagy el valának amazok foglalva, fülébe sugott Szemleynek, 's ez nem sokára valamelly költött ok előhozása mellett el is távozék, bucsút véve a' viszontlátásig.

„Kétszer kértem leányt, most e' harmadik dönti-el" — gondolá Bálint megujult szerelem-érzetében, melly tán végső erejében

lobbant-föl. — A' küldött kérő Szemley lön, kinek ismert leánykérői ügyességében Bálint mindenképp bizakodék. Azonban beesteledék, 's ugy látszott, hogy küldöttjét már ma, minden reménysége mellett is, hasztalan várja.

Vacsora alatt barátságos poharak ürültek; minden arcz tele a' baráti öröm 's nyájasság kifejezéseivel, melly jelek folytonos kisérői levén beszédjeknek, eléggé mutaták, hogy a' társaság baráti tiszta lelkeknek vidám egyesülete.

VI.

Ah! maga hamis szomszéd ur, millyen kisértetbe hozza a' jámbor szivet. Alázatos szolgálója! kedves szomszéd úr....

VÖRÖSMARTY.

Volna szíved gyászos éj!
Most reám mosolyganál;
Boldogságom érzenéd,
'S áldanád a' végzetet,
Mert örökre bírom én,
A' kiért e' szív epedt.

BAJZA.

A' hajnal még alig pirult, midőn Szálkay ur már fenn vala, 's kertjében fel 's alá sétálva, tölté-el a' reggeli hűs időt, tán hűteni akarván éji nyugtalan álmai közben érzett forróságát. Nem is volt csuda! Melly kebel alatt még olly tüzes szív dobog, millyen az öreg Bálinté, ott a' szerelem még eléggé képes nyugtalanságba hozni az embert. 'S aztán e' volt Szálkai urnak, határozata szerint, végső próbája, mellynek sükerétől igen igen sok függött. 'S ha tán a' szíves olvasó ezen folytonos szerelmi hevét Bálintnak jelen életszakában' csudálná, meg kell jegyeznünk, hogy beteges állapotja fiatal éveiben azt némileg hátráltatá. Azonban a' véralkat, idő, és körülmény igy hozák magukkal. — Vendégei — kiket ide hivatalos foglalatosságuk is inte, a' városban szétoszlának, 's igy maga maradt az öreg, teli szivreménynyel várandó azon órát, mellyben boldogsága 's földi szerencséje megtudatik. O, hányszor tekinte-ki ablakán, mint ifjú lányka, ha kedvese jöttét lesi, — és szobájában nyugtalanul sétálva, ismét aggodalom kezde szive körül fészkelni, mit egy kopogtatás örömre látszék változtatni! — „Szabad, szabad!“ — kiálta Bálint, kitárva karjait, hogy a' válasz-hozót, üdvének jelentőjét, a' pozsgás őrnagyot — keblére vonhassa. Az ajtó benyilék — 's ah! — váratlan, nem remélt szerencse!! — Hangácsy Eulália kisasszony, szomszédnéja, repült ártatlan szelid galambként — azon be. No vegye most már az ember, nem szivderitőbb-e ez azon puszta hirnél,

mellyet az őrnagy, ki utána mindjárt be is lépe, minden szerencsés közbejárata mellett is mondhat vala? — Valóban e' jelenet sokkal édesebb – fogja mondani a' nyájas olvasó; — pedig be megcsalódunk, ha azt hisszük. Mert az öreg urnak e' látványra majd lábai rogytak-össze, olly nagy zavarba hozatott. De most a' mosolygó ajkak megnyilnak, — és — „ugy-e' bár szomszéd ur, váratlan a' szerencse? de nem állhatám tovább már kisértéseit, 's átjövék az őrnagy urnak mint kérőnek kijelentett örömemet 's kész egyezésemet személyesen is azonnal szomszéd urnak — előadni. O! be hamis maga szomszéd ur! No — de — régen érzénk mi már egymáshoz némi vonzalmat. Ugy-e bizony?"

„O igen!" — felele Bálint, savanyú szemmel tekintve bájos ritka termetét: de szabadulni akarva homályából, fülébe sugá az őrnagynak, kinek viszonzott sugása után hallhatólag nyögött, de melly hang Eulália fülében csak szerelmi nyögés volt.

„„No igy hát mi szépen megjártuk a' vásárt! — a' szó már visszahuzhatlan; hiszen, ha jól emlékezem, hajdan itt is szeretél! — Az egyesség megvan; adjanak kezet egymásnak!""

„Ah! gyöngyöm — virágom! itt a' szemüveg! Hanem higyjék-el, e' zavart beszédek majd engem is zavarttá tesznek — ha folyvást illy kétes állásban maradunk!" — mond Eulália.

„Már meg kell lenni, — soha illyen szerelmet!" monda magában Szálkay! — Itt kezem Eulália kisasszony, mi szeretjük egymást!"

„O tükröm, én érzem azt!" —

Szálkay ur ámulata pedig a' következő csalódáson épült. Hamvassy és Hangácsy kisasszonyok tudniillik, kik egy alföldi jószágról nem rég jöttek-meg, ismét egy távul fekvő jószágra valának elutazandók, mint barátnék — együtt; 's az őrnagy, ki nem is gondolá, hogy Hamvassy kisasszonyról többé már csak meg is emlékezzék Szálkay, mindig Hangácsy kisasszonyt, szomszédnéját érté; melly különbségnek bővebb kifejtését a' vendégek megjelenése, és Szálkay ur sietése hátráltaták leginkább; 's az elutazásból, minthogy mind a' ketten elutazandók valának, a' mondott különbség sem Szálkaynál, sem az őrnagynál ki nem tünhetett. Azonban a' szemüveg visszanyerhetésén — (mellyet Hangácsy kisasszonynak inasa talált-meg, de mellyet az, abbeli boszúságából, mivel Szálkay, régi kedvese, most másnak, t. i. Esztinek tevé a' szépet 's hódulgatott, legalább darab ideig is, el akart titkolni) — igen örült Bálint, 's megfogadá, hogy többé kezéből senkinek ki nem adja; mert az illyetén pápaszem nem ifjak orrára való.

A' dolognak csak hamar hire terjedt; Zenyéryék és az ifjú Bálint jó izűt nevettek rajta, 's közakarattá lön, hogy a' menyekző együtt tartassék. A' kézfogó is közelge, mellynek elérkezett estvéjén Bálint és Eszti a' házi kertbe ballagott, mellynek lombjain a' hold sugarai reszkettek, — 's vidám lélekkel járva-át utjait, megemlékezének boldogságuk egyszerű rugójáról, a' nagybácsi pápaszeméről, 's örültek szivben és lélekben, hogy igy lön és nem másképp.

BEÖTHI ZSIGMOND.

ORSZÁG- 'S NÉPISMERTETÉS.

Kelemeniek tót országban.

(*V é g e.*)

Noha e' Kelemeniek most már 100 évtől fogva laknak a' szerb népség között, 's a' határőrzők törvényes alkotmánya szerint örök közösködésben vannak szomszédjaikkal: még is keveretlenül tarták-fenn nevezetes törzsöküket mind e' mai napig. — A' Kelemeni még most is saját törzsöke leányiból keres magának menyasszonyt, már csak azért is, mivel azok kitünő szépséggel birnak: de a' kelemeni nő egyébiránt sem kel öszve olly könnyen valamelly idegen nemzetbeli ifiúval.

A' Kelemeniek erkölcseik és szokásaik lassanként sokat vesztének már hajdankori eredeti sajátságaikból. A' katonai alkotmány, mellynek, mint határnokok, alávetve vannak, mind inkább hasonlókká teszi őket a' tót országi vagy is szláv határőrzőkhez. — Csupán öltözeteikben különböztetik-meg magukat szembetünőleg a' valódi tót országiaktól; minthogy saját nemzeti viseletök czifra tarkaság és különösség által sokkal felülmulja a' tót országiakét.

A' Kelemeniek házi élete, foglalatossága és munkálkodása egyébiránt ugyan az, melly a' tót országi határnoké; t. i. földmivelést és marhatenyésztést üznek. Megjegyzésre méltó, hogy a' Kelemeniek egy különös juh-fajt nevelnek, melly albani származatú, 's gyapja sokkal finomabb a' közönséges juhokéénál. — Átaljában véve e' néptörzsök igen munkás, szorgalmas, és igyekező.

A' Kelemeniek nyelve albani, 's a' Szerbek előtt egészen érthetlen; nem is látszik egybefüggeni valamellyik keleti vagy nyugoti nyelvvel. Némelly nyelvtudósok abban a' hajdankori Illyrek nyelvét akarják feltalálni. — Számukat Csaplovics (Gm. v. Ung. I. Th. 207 Bl.) csak 1800 lélekre becsüli. — Ruhájik szöveteit, mellyek részint gyolcsból 's gyapjúból készülnek, többnyire maguk szövik. — Az asszonyok és gyermekek öltözetét, mellyek csinosságuk és tarkaságuk által különösen kitüntetik magukat, a' közlött igen érdekes képen láthatták t. olvasóink.

HAZAI HIRLELŐ.

Egy két szó a' szegedi gyuladásokról. (*Vége.*)

Ezen és még számtalan czélszerü intézetekből látja a' hon, hogy a' törvényhatóság mindent tett, mit csak tennie lehetett és kellett: de fájdalom! ezek mellett sem éretett-el az ohajtott czél. — Nem tért vissza a' megzavart polgári nyugalom, — nem csendesedtek-le a' felingerlett lelkek; veszély, inség, szomorúság, bizodalmatlanság, és szerencsétlenségek tanyájává vált a' derék város; nem volt benne élő, kit a' mindenkori nyugtalanságok le nem vertek, vagy csak a' számos veszélyekből eredett aggodalom, rémülés, és szinte kétségbe esés el ne fogott volna. — Képzelni csak, de leirni lehetetlen Szegednek veszélyes napjait.

A' mult évi őszi holnapokban megszünt a' veszély, 's mi hálát sohajtottunk Istenünkhez, mert reményünk édesen éltetett, hogy a' rosznak már vége van: — és ezt annál erősebben hittük, mivel a' szomszéd Kanizsa helységben egy gonosz gyujtogató megfogattatván, 's a' hasonló roszra ne talán hajlandóknak elrettentésökre halállal büntettetvén — illy példa által a' gonoszt, veszélyes tetteinek továbbra terjesztve leendő üzésétől, visszarettentve hittük. De megcsalt az ápolt édes remény; mert a' jelen évi tavasz érkeztével ujabban rettenteni kezdének a' gyuladások. — Rettegésünk még nagyobb lön, ha meg

gondoltuk, hogy a' korán kezdett rosz egész nyáron által mindenünket elemészthetí; — sőt a' mezei munkáktól visszatartóztatandó lakosaink között inséget is terjeszthet-el. — Volt még több okunk is félni a' gyakorlott rosztól, mert némelly lakosoknak meggondolatlanul kiejtett szavaik olly egy felleget vonhattak volna fölünkbe, mellyből a' lehulló villámok és mennykövek vég-nyugalmunkkal a' kölcsönös bizodalmat is hamuba dönthették, ha a' mindent irgalommal 's atyai kegygyel igazgató Istenség a' kelni kezdett rosznak már csirában elnyomására némelly gyujtási eseteknek honnan keletkezésöket világosságra nem hozta volna.

Ugyan is, minthogy a' törvényhatóság a' polgári ügyek elintézésével elfoglaltatva a' gyuladások iránti vizsgálatokat maga nem tehette volna, egy állandó biztosság rendeltetett ez érdemben munkálandó. — Sikerült ennek némelly gyuladások származta okát 's magukat a' gonosz tettet elkövetőket is kitudni. — Mult évi közleményemben említém, hogy Trencsényi Ferencz selyemtenyésztési felügyelőnek padlásán a' tüz kiütvén — azon ház elhamvadott. — Az érintett biztosságnak nyomozásaiból, söt inkább az az előtt tett önkéntes vallásokból kivilágolt, hogy a' kérdéses házban bérben lakott lakosnak négy éves fija és idősebb leánya egyedül tüz láthatási vágyból 's a' gyakrabbi gyuladások lármájára, midőn atyjok délután lenyugvék, tüzet vivén a' téli fütésre felhordott gazzal töltött padlásra, illyképpen ujabb gyujtással nevelték a' köz rémülést.

Folyó évi szent György hava 19-kén az alsó városi részen volt, 's mintegy 15 házat és egy száraz malmot elemésztette tüznek szerzője ön vallásuk szerint hét leány volt. — A' ház-tulajdonosnak leánya bün-társnéi által a' vétkes tettre addig biztattaték és ingerelteték, mig az a' szobába menvén ugy nevezett zsidó-taplóba kiütött, és társnéi által behozott 's apróbbra öszvetördelt nádacskák közé a' szalmába rejtett égő taplót betevén, azt a' poszmattal tölt szinbe kivitték — 's illyképpen, mig a' ház-tulajdonos nőjével együtt munkájára járt, a' kárhozatos tett által a' fenn érintett szerencsétlenség eszközölteték.

Azon napon és szintén délelőtt mintegy tiz óra tájban 's köz borzalomra fellángolt tüz egyik lakosunknak szolgálója által tétetett, ki megvallá, hogy gazdaasszonya által az előbbi napon, mivel a' kellő időre fel nem söpörgetett, azon reggel pedig, mivel amannak felkeltéig a' Tiszáról vizet nem hozott, megverettetvén, boszúra elesztetve gazdájának és asszonyának eltávoztukkal a' szobába ment, 's a' kemencze vállán állott ruha-taplóba tüzet ütött, és szalma-csóvába tevén, a' szin mellett állott kutya-lyukhoz vitte azt, 's alig hozhatván-ki a' szobából a' csecsemős gyermeket, az eledt tüz már a' szinből a' ház-tetőbe kapott, 's azzal még a' szomszéd házat is hamuba döntötte.

E' folyó szent Iván hava 10-kén reggeli tiz óra-tájban az ugy nevezett felső-városi részen ismét gyuladás volt; de szerencsére elég korán észrevétetvén eloltaték. — Nyomon megtétetett a' vizsgálat, 's a' szóban forgó ház tulajdonosának 13 éves szolgálója megvallá, hogy mivel gazdaasszonya öt megszidta — boszúra lobbanva taplót gyujtott, 's azt a' ház padlásán a' szelemenbe dugta.

Melly négy megvallott gonosz merészletből jelenleg már látnunk lehetett, hogy a' már másod évben városunk felett dulongott veszélyes gyuladásoknak szerzőjei vagy boszús lelkű emberek, vagy pedig éretlen gyermekek voltak és lehettek. — Illy helyzetben mindenki általláthatja hogy nehéz, és pedig igen nehéz feladás lehetett volna a' gondos öröknek és törvényhatóságnak kitudni és feltalálni az istentelen gyujtogatót; mert, midőn a' szerencsétlenek mindenkire gyanakodtak, ön gyermekeikre, vagy cselédjeikre gyanakodni legkevesebbé sem mertek, — 's ime ezek éltek vissza a' bennek helyzett bizalommal. — Vajha az ég megelégelné már városunk ennyi szerencsetlenségeit, és szelidebbé változtatván a' boszús lelkek vad dühét, a' megzavart belcsendet és nyugalmat fáradt és rémülettel telt polgáraink lakjokba ismét visszatenni engedné!

Közli MISKOLCZY ISTVÁN.

Előbbi rejtvény: bátor 'sa't.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiaczon alul a' Duna partján, 114. szám alatt.

Nyomt. Trattner-Károlyi, uri utsza 612.